Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

KW 121
N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

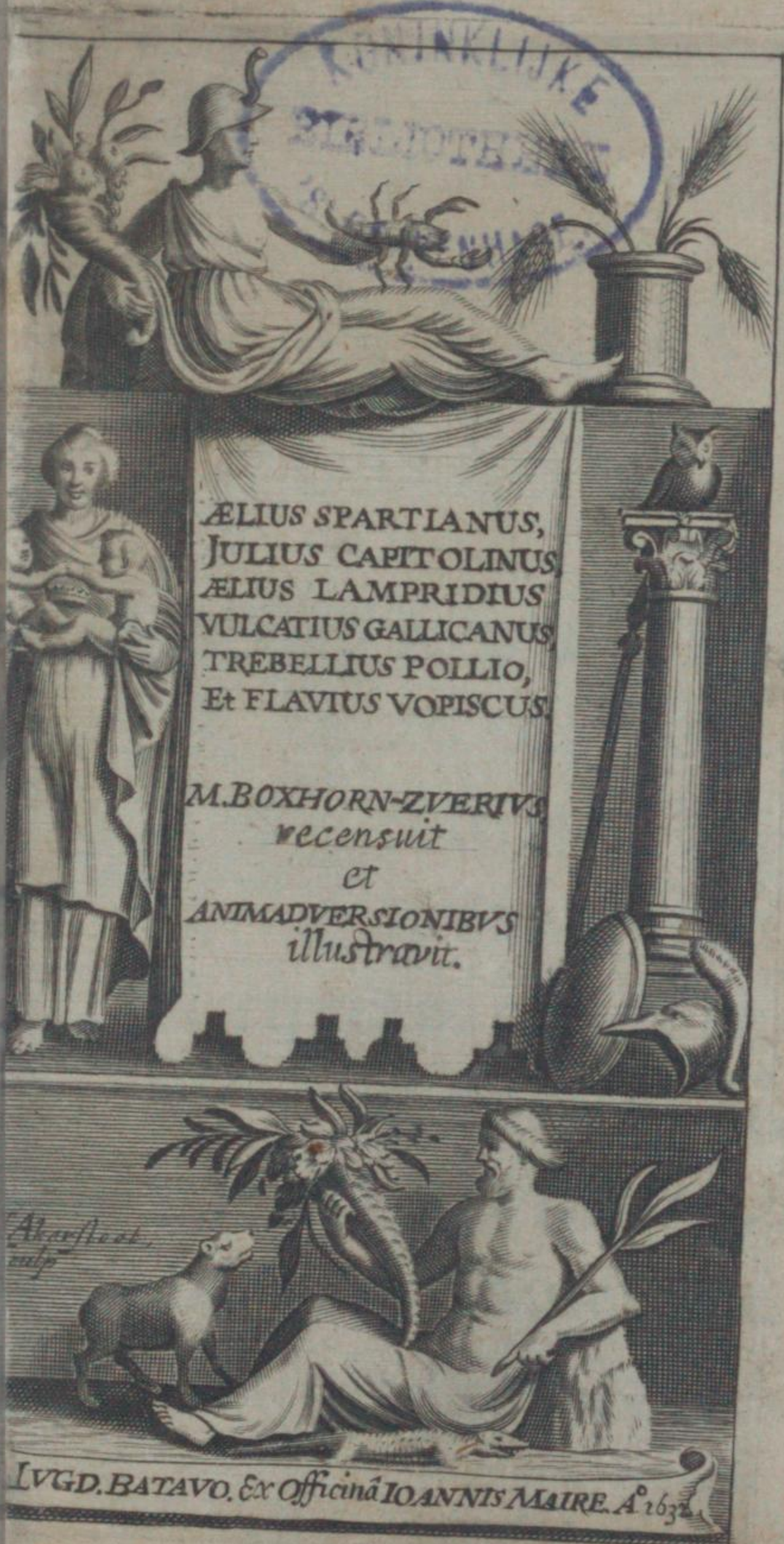
~~13 F 395~~
K.v.d. A.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLIUS SPARTIANUS,
JULIUS CAPITOLINUS,
ÆLIUS LAMPRIDIUS,
VULCATIUS GALLICANUS,
TREBELLIUS POLLIO,
Et FLAVIUS VOPISCUS.

M. BOXHORN-ZVERIVS
recensuit
et
ANIMADVERSIONIBVS
illuſtravit.

LVGD. BATAVO. Ex Officinâ IOANNIS MAIRE. A°. 1632.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

EXCELLENTISSIMO
VIRO

CLAVDIO SALMASIO.

REDEVNT ad te, Vir Il-luſtris, ex Batavia noſtra ſex Scriptores iſti; & ecce ultro in eruditionis tuæ involant ſinum. Erubeſcunt tamen in hac lacinia ſe tibi ſiſte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

re , qui eos ingenii tui purpura & ſago excultos non huc modo, ſed & in univerſum hunc litterarium orbem nuper emiſiſti. Formæ, fateor, magnum hic invenies decrementum, non tamen ullũ ſplendoris detrimentum. Nihil autem hic mihi aſſumo. Spicæ aliquot ſunt, & neſcio quæ reliquiarum reliquiæ poſt uber-

uberrimam tuam meſ-
ſem. Vtut enim ad lu-
cem auctorum aliquid
faciant, ita nihil di-
gnum in ſe habent,
quod ad induſtriam &
curas tuas addere ali-
quid poſſe exiſtima-
rem. Veniam dabis
adoleſcentis ingenii mei
tenuitati, dabis tempo-
ris anguſtijs, quæ me
iſta potius effundere &
αὐτοσχεδιάσαι, quam ſcribere

permittunt. Dabis etiam tibi, qui poſt infinitæ induſtriæ & eruditionis virum, Iſaacum Caſaubonum , cujus apud te gratiſſimam memoriam eſſe ſcio, tot exaratos manu codices & tam accurate excuſſiſti, tot loca deſperata, & quæ jam inde à renatis litteris eruditorum acumen exercuerunt, feliciter ſanaſti, tam multa ex om-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

omnis ævi antiquitate, quæ ſepulta & ignorata hactenus fuerunt, eruiſti, tot Græciæ, tot Latio voces redonaſti, tot eadem opera bonis auctoribus vel obſcuris lucem, vel corruptis Medicinam dediſti, ut nec doctiſſimi cujuſquam poſſit æquare diligentia, nec affectare doctrina. Adeo ut ſi quis illa, quæ induſtriam tuam ſemel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

exercuerunt, repetere inſtituat, aut nihil omnino reliquum ſit habiturus, aut huiuſmodi tantum, ad quæ eruditionis tuæ faſtigium ſe vix inclinat. Cape itaque qualecunque hoc munuſculum admodũ adoleſcentis quidem, & in his antiquitatis tenebris ἀμφαφόωντος, ſed ut bonarum omnium litterarum, ita eruditionis

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& virtutum tuarum admiratoris unici. Volui hac via aditum mihi ad te ſternere, Vir clariſſime, quem in excelſa illa gloriæ & eruditionis arce poſitum admirabundi omnes veneramur. Tu, ſi humanitatem tuam recte novi, non dedignaberis vel unam tantum horulam gravioribus illis tuis curis, quibus & præſens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

hoc ſæculum, & poſteritatem omnem tibi meritò devincis, ſuffurari, ac excutiendæ tumultuariæ huic noſtræ lucubratiunculæ, ſed facilem & faventem, commodare. Ego, quoties tui in mentem venit, venit autem ſæpiſſime, vota facere non deſino, ut Deus Optimus Maximus te quam diutiſſime mortalium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cœtibus patiatur intereſſe, ad litterarum dignitatem magis magiſque inſtaurandam; quæ abitum, neſcio quo fato, his temporibus minantur, quibus non memini me legiſſe corruptiora. Sed manum de tabula; ne in publica commoda peccem, quibus ſolis omnes curæ tuæ ſacrantur. Vale litterarum Stator, & ſoli-
dæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

DEDICATIO.

dæ omnis eruditionis Vindex unice. Lugd. Bat. anno natæ Salutis MDCXXXI, Kalend. Decemb.

Amplitudini Veſtræ

dicatiſſimus

MARCUS BOXHORN-ZUERIUS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Sex Hiſtoriæ AVGVSTÆ SCRIPTORVM

VITÆ ET SCRIPTA

Ex

GERARDI JOANNIS VOSSI Lib. II. de Hiſtoricis Latinis.

ÆLIVS SPARTIANVS.

ÆLIVS *quoque* SPARTIANVS *Imperatoris Diocletiani temporibus floruit: atque ad eum vitam miſit Hadriani, Ælij Veri, Didij Iuliani, Severi, & Peſcennij Nigri. Ab eodem quoque traditam habemus vitam Antonij Caracalli: ſed cui ea miſſa fuerit, libri non exprimunt. Item exſtat vita Antonij Getæ, quæ Conſtantino Auguſto nuncupatur. Verùm eorum etiam vitas ſcripſiſſe, qui ante Adrianum imperarunt, liquet ex initio vitæ Ælij Veri, ubi ait*: In animo mihi eſt, Diocletiane Auguſte, tot prin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

principum maxime, non ſolùm eorum, qui principem locum in hac ſtatione, quam temperas, retentarunt, ut uſque ad Divum Adrianum FECI: ſed illorum etiam, qui vel Cæſarum nomine appellati ſunt, nec principes, aut Auguſti fuerunt; vel quolibet alio genere, aut in famam, aut in ſpem principatus venerunt, cognitioni numinis tui ſternere. *Ex quibus verbis etiam, quid ſibi propoſuerit, cognoſcimus. De quo & in fine illius Auguſti ſcribit:* Mihi propoſitum fuit, omnes, qui poſt Cæſarem dictatorem, hoc eſt divum Julium, vel Cæſares, vel Auguſti, vel principes appellati ſunt, quique in adoptionem venerunt, vel imperatorum filii, aut parentes, Cæſarum nomine conſecrati ſunt, ſinguli libris exponere. *Verùm non perfeciſſe, quod in animo habebat, argumento illud erit, quòd is, qui paullò junior eſt, Fl. Vopiſcus, auctor eſt, Aureliani vitam ſcriptam eſſe à nemine. Cæterùm ſummus vir, Claud. Salmaſius, teſtatur, in optimæ notæ excerptis Spartiani, quæ è Palatina habuerat bibliotheca, etiam Spartiano tribui, tum vitam Antonini Pij, Antonini Philoſophi, Veri Imper. Pertinacis, Clodij Albini, & Opilij Macrini: quæ vulgò Capitolini creduntur; tum vitam Avidij*

Caſſij,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Caſſij, quæ Vulcatio Gallicano adſcribi ſolet: tum Commodi, Antonini Diadumeni, Heliogabali, & Alexandri Severi, quæ Lampridij creduntur. De illis Vulcatio, & Lampridio, tributis quid ſtatuam, inferiùs exponam. De iſtis verò, quæ Capitolini putantur, ita cenſeo, propter ſola illa excerpta, eum, qui hactenus vitarum illarum auctor creditur, antiquâ poſſeſſione deturbari non debere. Nec movet, quòd hîc ſinguli imperatores ſingulis exponantur libris: Capitolinus verò dicat, ſe hunc morem ſervaturum, ut ſicubi poſſit, duos pluréſve imperatores uno volumine comprehendat. Nam non ſemper ſimiliter ſenſiſſe: ſed, cùm prius libros ſingulos ſingulis deſtinâſſet, poſtea conſilium mutâſſe, liquet ex initio vitæ Gordianorum. Quâ de re plura in Capitolino dicam.

IVLIVS CAPITOLINVS.

IULIVS CAPITOLINVS *ad Diocletianum Auguſtum vitam ſcripſit Antonini Pii. Etiam vitam conſignavit M. Antonini Philoſophi, ſed non exprimunt libri, cui etiam nuncupârit. Item Veri Imperatoris, quæ eidem dicata Diocletiano, Niſi illa potiùs Spartiani eſt. Adhæc vitam*

Perti-

Pertinacis. Tum autem Clodii Albini, quæ conſecrata Conſtantino Auguſto: non Diocletiano, quod putabat Caſaubonus initio notarum in Spartianum. Præterea vitam Opilii Macrini, quæ ad eundem miſſa eſt Conſtantinum. Vti & duorum Maximinorum, & Gordianorum trium. Ejuſdem quoque habemus Maximum, & Balbinum: ſed cui eos miſerit, ignoratur. Reliqui, quos ſcripſerat, imperatores perierunt. Cæterùm non eandem in vitis iſtis perſcribendis inſtitit viam. Primùm enim ſingulis imperatoribus librum ſuum deſtinârat, Poſtea conſilium id diſplicuit. En verba ipſius Capitolini, initio vitæ Gordianorum: Fuerat quidem conſilium, venerabilis Auguſte, ut ſingulos quoſque imperatores, exemplo multorum, libris ſingulis ad tuam clementiam deſtinarem, (nam id multos feciſſe, vel ipſe videram, vel lectione conceperam) ſed improbum viſum eſt, vel pietatem tuam multitudine diſtinere librorum, vel meum laborem plurimis volumininibus occupare. *Vbi non tantùm ſe mutâſſe ſententiam dicit: ſed etiam, & prioris, & poſterioris conſilii cauſſam exponit: prioris quidem, quòd multi ſic facere ſoleant; quorum exemplo purgat factum prius, de quo tum omnibus ſatis*

conſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

conſtabat: poſterioris autem, quia ſi poſthac plures jungat imperatores; & ſibi, ſcribendo; & Auguſto, legendo; minùs creaturus ſit moleſtiæ ac laboris. Hunc in modum præfari voluit, ut omnes cognoſcerent, cur non eandem nunc viam iniret, quam antea inſtitiſſet.

ÆLIVS LAMPRIDIVS.

ÆLIVS LAMPRIDIVS *inter eos eſt, quos, in vitis principum perſcribendis, imitari ſe dicit Vopiſcus in Probo ſuo. Scriptas ab eo habemus vitas quatuor iſtorum, Commodi Antonini, Antonini Diadumeni, Antonini Heliogabali, & Alexandri Severi: quarum duæ poſteriores dicatæ ſunt Conſtantino Auguſto. Dubitari tamen poſſit, utrùm vita illa Alexandri Severi auctorem habeat Lampridium. Vulgò quidem ei, etiam in principe editione Mediolanenſi, adſcribitur. Sed Spartiano adſignat optimus Palatinæ quondam bibliothecæ codex: uti & Robertus à Porta Bononienſis. Quin excerpta Spartiani, quibus ex eapſe Bibliotheca Salmaſius uſus fuit, non ei hanc modò vitam tribuunt; ſed etiam illas trium Antoninorum, quas antè referebam. Sed hoc ſi verum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rum eſt, nihil amplius Lampridii ſuperſit. Verùm non ego plus auſim fidei tribuere unis illis excerptis, quàm ipſis codicibus Spartiani, & MSSis, & excuſis. Aut ſi excerptis illis fidem derogari duriùs videtur: dixero eundem mihi Ælium Spartianum, atque Ælium Lampridium videri. Auſonii iſtoc notum,

--- Tria nomina nobiliorum.

Porrò, præter tres quatuorve iſtas, aliorum quoque vitas reliquerat Spartianus: eaſque inter Marci Antonini, cujus ipſe meminit initio vitæ Commodi. Non tamen pertexuiſſe omnium vitas uſque ad Conſtantinum, vel etiam Diocletianum: imò ne Aureliani quidem vitam edidiſſe: clarè colligitur ex Auguſti ejus vita â Vopiſco ſcripta.

VVLCATIVS GALLICANVS.

VULCATIVS GALLICANVS V.Cl. (*eos autem clariſſimos dixere, qui dignitatis eſſent Senatoriæ*) *quid ſcribere propoſitum habuerit, & quâ ætate vixerit, hæc eius verba oſtendunt:* Propoſui, Diocletiane Auguſte, omnes qui imperatorum nomen, ſive juſtè, ſive injuſtè, habuerunt, in literas mittere, ut omnes

purpu-

purpuratos Auguſtos cognoſceres. *Sed hodie nihil ejus habemus, præter vitam Avidii Caſſii, unde verba iſta depromſi. Imò nec omnium tradidiſſe vitas, certum eſt: quandoquidem ante Vopiſcum vitam Aureliani prodidit nemo: ut initio illius Auguſti locuples ipſe teſtis eſt. Vopiſcum autem paullo poſt Vulcatium ſcripſiſſe, ex eo colligo, quòd Trebellii Pollionis meminerit initio Aureliani; Iulii autem Capitolini, & Ælii Lampridii, initio Probi. Atqui iſti ætate Vulcatii vixere. Sed nec illud memoratu indignum, in optimis, & antiquiſſimis Spartiani excerptis, quæ fuere in bibliotheca Palatina, illam Avidii Caſſii vitam tribui Spartiano: ut doctiſſimus Salmaſius obſervavit. Qui & tandem eò inclinat, ut eum genuinum eſſe auctorem arbitretur: idque propter tam multa, quæ conveniunt, uti ætas, dictio, etiam propoſitum; quia, ut Lampridius ait, ſtatuiſſe ſe omnes, qui poſt Iulium Cæſarem vel Auguſti, vel Cæſares, vocati eſſent, ſingulis explicare libris: ita & apud ſcriptorem vitæ Avidii Caſſii legas, propoſuiſſe eum,* omnes, qui imperatorum nomen, ſive juſtè, ſive iniuſtè, habuerunt, in literas mittere; *uti antè etiam audivimus. Adde quòd, ut Lampridium conſtat, non præſtitiſſe, quod propoſuerat: ita nec*

ſcriptor

ſcriptor vitæ Caſſianæ id fuit exſecutus. Nam Vopiſcus negat quemquam ante ſe Aureliani vitam literis ſignâſſe. Atque idem Vopiſcus planè præterit Vulcatii nomen, etiam ubi occaſio ejus memorandi optima erat: ut cùm in tradendis principum vitis imitari ſe ait Gargilium Martialem, Julium Capitolinum, Ælium Lampridium, cæteroſque, qui hæc, & talia, non tam diſertè, quàm verè, memoriæ prodiderunt. *Verùm ſic dicere poſſumus, Vulcatium hîc inter* cæteros *illos comprehendi. Nomen verò ejus non exprimi hoc loco, quòd etſi propoſuiſſet de omnibus Imperatoribus ſcribere, idque fortaſſe æmulatione aliquâ Spartiani compulſus: tamen paucorum admodum vitam , imò fortean non aliam, quàm illam Avidii, in lucem edidiſſet. Et, ſi ea Avidii vita à Vulcatio ſcripta non eſt. unde factum dicemus, ut non tam Spartiani, Lampridii, aut Capitolini nomen, in quo proclivis fuiſſet error in miſcella iſtac hiſtoria, ubi nunc hoc, nunc illud, nunc iſtud nomen inſcribitur: quàm nomen legatur Vulcatii Gallicani, quod non alibi occurrit, nec tamen à librariis temere præſcriptum videtur.*

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Trebellius Pollio.

P*Roximus eſt* TREBELLIVS POLLIO, *Is in principe editione, quæ Mediolani prodiit,* Trevellius *dicitur: ſed perperam. Nam in antiquis inſcriptionibus conſtanter legas,* Trebellius Pelidianus, Trebellius Marinus proc. Trebellia Tyche, *aliaque id genus. Adde quòd* Trebellius *factum eſt è* Trebius: *quod in iiſdem inſcriptionibus crebrum. Vti,* Trebius Germanus, C. Trebius Longus, Trebia C.F. Filumena, *ac ſimilia. Imò in membranis hic ipſe ſcriptor* Trebius Pollio *nominatur, ut Salmaſio monitum. Pollio hic, ut Flavius Vopiſcus in Aureliani vita ſcripſit,* à duobus Philippis uſque ad Divum Claudium, & ejus fratrem Quinctillum, imperatores, tam claros, quàm obſcuros, memoriæ prodidit. *Sed non habemus hodie vitam Philipporum, vel Decii, qui Philippis ſucceſſit, vel Galli, & Voluſiani, qui poſt Decium imperarunt. Quin è vita Valeriani patris, qui poſt Gallum, & Voluſianum, imperium tenuit, extrema ſolùm ſuperſunt. Ac præterea habemus vitam Valeriani filii, item Gallienorum duorum, &* XXX *tyrannorum, qui Gallieni temporibus imperium occuparunt. Adhæc divi Clau-*

dii.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dii. Quòd verò volumen ſuum de XXX *tyrannis inſcripſit, eò reſpexit, quòd, Athenis à Lyſandro captis.* XXX *tyranni imperarunt. Bellum videbatur, ſi totidem tyranni, Valeriani ac Gallieni temporibus, imperâſſe viderentur. Verùm non plures reperit, quàm* XXIX. *Itaque, ut numerum rotundum impleret, adjecit Valentem superiorem, alieni temporis tyrannum; ut quem ipſe Decii temporibus rebellâſſe, fateatur. Hoc verè eſt, quod Græci dicunt,* δουλεύειν τῇ ὑποθέσει, *ac, Leſbiorum more, in ſtructura uti plumbeâ regulâ, quâ fit, ut non paries normæ, ſed norma parieti accommodetur. Sane ſi extra Valeriani, & Gallieni, tempora ire licuit, quot alios adijcere potuit tyrannos! Sed ut in eo Pollionem, excuſare non poſſumus: ita in illo culpari non meruit, quòd duas addidiſſet fœminas, Zenobiam, & Victoriam. Viri quidem docti, qui in templo Pacis convenire, deque literis tractare ſolent, illud in Pollione reprehendebant, quòd,* XXX *tyranos pollicitus, immiſcuiſſet duas, ut ſic dixerim, tyrannas, vel, ut Græci mallent,* τυραννίδας. *Verùm ea parte planè injurii fuerunt. Nam, quòd feminas vulgò non vocamus tyrannos, haut magis mirandum, quàm quòd nec tyrannæ appellantur. Nempe id rei magis inſolentiâ, quàm vocabuli*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cabuli vitio fit. Cur enim non eam tyrannã æquè, ac furem, aut homicidam, dicere liceat? Atque ut non aliter, quàm tyrannam vocitare liceret: ſanè ſic quoque ſub tyrannorum nomine, velut ſub digniori genere, rectè tyrannas complectamur; haut aliter ac qui poëtas laudet, etiam poëtrias intelligat. Pollio nihilominus, monitus ab amico, propterea ſe vapulare, quòd, pollicitus XXX *tyrannos, tyrannas immiſceret, ſecundâ editione* XXX *illis tyrannis duos adiecit, ut, ſi feminæ non viderentur tyrannorum nomen mereri, ſaltem, duobus illis additis, juſtus expleretur numerus. Atque hoc oſtendunt verba illa, quæ adjecit poſt editionem primam:* Hæc ſunt, quæ de triginta tyrannis dicenda videbantur: quos ego in unum volumen iccirco contuli, ne, ſi de ſingulis ſingula quæque narrarem, naſcerentur indigna faſtidia, & ea, quæ ferre lector non poſſet. Studiosè in medio feminas poſui ad ludibrium Gallieni, quo nihil prodigioſius paſſa eſt Reſp. Romana. Duos etiam nunc tyrannos, quaſi extra numerum, quod alieni eſſent temporis, additurus: unum, qui fuit Maximini temporibus; alterum, qui Claudii: ut tyrannorum XXX viri hoc volumine tenerentur. Quæſo, qui expletum jam librum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

acceperas, boni conſulas, atque hos volumini tuo volens addas: quos ego, quemedmodum Valentem ſuperiorem huic volumini, ſic poſt Claudium, & Aurelianum, his, qui inter Tacitum, & Diocletianum, fuerunt, addere deſtinaveram. Sed errorem meum major hiſtoriæ diligentia tuæ eruditionis avertit. Habeo igitur gratiam, quod titulum meum prudentiæ tuæ benignitas implevit. Nemo in templo Pacis dicturus eſt, me feminas inter tyrannos, cum riſu & joco, tyrannas videlicet, & tyrannides, ut ipſi de me ſolent jactare, poſuiſſe. Habent integrum numerum ex arcanis hiſtoriæ in meas literas datum. Titus enim, & Cenſorinus, quorum unus, ut dixi, ſub Maximino, alter ſub Claudio fuit, ambo ad iiſdem militibus, à quibus purpurâ velati fuerant, interemti ſunt. *Hactenus Pollio. Atque ita ille quidem explevit numerum triginta virorum, qui tyrannidem invaſiſſent: ſed, ſi demas Zenobiam, & Victoriam, ſolùm* XXVII *erunt, qui Valeriani & Gallieni temporibus fuerint. Quantopere verò, ut ajebam, tyrannorum numerus excreſcere poterat, ſi alieni etiam temporis tyrannos addere licebat! Nec ſolùm de triginta tyrannis, ſed etiam de Claudij vita, iteratam dedit editionem. Eâ plera-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

pleraque de Claudio recoxit: & quia reprehendebatur, quaſi, in gratiam Conſtantij Cæſaris, virtutem Claudij, à cujus fratre Conſtantius genus ducebat, nimis extuliſſet: ſubinde iſtiuſmodi obtrectationibus occurrit. Vt cùm ait, Dicat nunc, qui nos adulationis accuſat, Claudium minùs eſſe amabilem. *Item:* Vera dici fides cogit: ſimul ut ſciant hi, qui adulatores nos exiſtimari cupiunt, id, quod hiſtoria dici poſtulat, nos non tacere. *Addamus aliquid de vita Valeriani patris. In pleriſque enim membranis, quas & Robertus à Porta ſecutus fuit, vita ea tribuitur Iulio Capitolino. Qui error inde provenit, quia codex ille, unde omnes, promanarunt, mutilus erat: ut in quo, præter alia, deſideraretur, quomodo per annos* LXX *vitâ laudabili in eam gloriam conſcendiſſet. Hoc fusè Pollio tractârat, quòd nunc verbulo tantùm attingitur. Prior igitur, ut dicebamus, pars vitæ Valeriani deperiit, & unà vitæ inſcriptio. Vnde factum, ut reſidua pars crederetur eſſe Capitolini, cujus liber de Maximi, & Balbini vita proximè anteceſſerat. Credat aliquis, vitam Valeriani integram haberi, qui à genere Imperatoris ejus incipit. Sed initium iſtoc in melioribus membranis deſideratur, ut omnino, velut ſtatuæ cuidam, caput hoc appoſitum ſit*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Pollioni. Quàm ineptè autem hoc fecerint, parebit conſideranti, quomodo vita illa legatur in codd. MSSis, quorum fidem optimè in eruditiſſimis ſuis caſtigationibus ac notis Salmaſius expreſſit. Vita Claudij, quod ætatem Pollionis clarè docet, ſcripta ab eo eſt, non quidem ad Conſtantinum Cæſarem; ut eſt in vulgatis codd. ſed, quod iam viris doctis obſervatum, ad patrem ejus Conſtantium, ut hæc verba docent: Quæ iccirco poſui, ut ſit omnibus clarum, Conſtantium, divini generis virum, ſanctiſſimum Cæſarem, & Auguſtæ ipſum familiæ eſſe, & Auguſtos multos de ſe daturum, ſalvis Diocletiano, & Maximiano Auguſtis, & ejus fratre Galerio. *Etiam initio ejus vitæ legas:* Feliciter ventum eſt ad principem Claudium, qui nobis intuitu Conſtantij Cæſaris cum cura in literis digerendus eſt. *Et ſatis liquet,* Conſtantij, *non* Conſtantini, *legi debere in Gallienis:* Contra Poſthumium igitur Gallienus cum Aureolo, & Clodio duce, qui poſtea imperium obtinuit, principe generis Cōſtantii Cæſaris noſtri, bellum incepit. *Ac aliquanto pòſt:* Is enim eſt Claudius, à quo Conſtantius, vigilantiſſimus, Cæſar, originem ducit. *Scriptoris hujus diligentiam Vopiſcus commendat initio Firmi ſui. Nec, ſi ætatem cogitemus, quâ vixit,*

vixit, laude caret dictio ejus. De qua non admodum refrager Geſnero, qui, tom. 1 Bibliothecæ, eam terſam eſſe ait, paulloq; altiùs adſurgere, qualis hiſtorico convenit.

FLAVIVS VOPISCVS.

FLAVIVS VOPISCVS *Syracuſius edidit vitam Aureliani Imper. Item Taciti Imp. & fratris eius Floriani. Adhæc Probi, quam ad Celſum ſcripſit. Item quadrigam tyrannorum, Firmi, Saturnini, Proculi, & Bonoſi. Præterea trigam imperatorum, Cariputa, Numeriani, & Carini. Neque præter iſta, quæ hodie exſtant, quicquam, vel ab ipſo auctore, vel ab alio ſcriptore, citatur. Quâ vixerit ætate, non uno colligere eſt argumento. Avum enim ſuum interfuiſſe dicit concioni, cum Aper manu occideretur Diocletiani. In Carino autem quatuor hoſce principes laudat, Diocletianum, Maximianum, Galerium, & Conſtantium: atque horum, ſingulis libris, vitam eſſe proditam ait ab Claudio Euſthenio, qui Diocletiano ab epiſtolis erat: atque hoc iccirco à ſe dici, nequis rem tantam à ſe petat,* maximè cùm vel vivorum principum vita non ſine reprehenſione dicatur. *Vnde liquet, vixiſſe poſt obitum Conſtantij Chlo-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ri, qui Conſtantini M. pater fuit. Et tamen in Aureliano ait: Et eſt quidem jam Conſtantius Imp. *Sed, puto, ab Aureliano ſcribendi initium fecit. Carinum verò in literas miſit poſt obitum Conſtantij. Vel hoc verum eſt, vel ſcribi debet,* jam Conſtantinus imper. *Vel intelligendus Conſtantius, Conſtantini fil. At omnino verius eſt, quod primo loco dicebam. Nam Aurelianum multò ante alios editum fuiſſe, verba hæc oſtendunt in Probo :* Sed non patiar ego ille, à quo DVDVM SOLVS Aurelianus eſt expetitus, cujus vitam, quantum potui, perſecutus, Tacito Florianoque jam ſcriptis, non me ad Probi facta conſcendere: ſi vita ſuppetet, omnes, qui ſuperſunt, uſque ad Maximianum Diocletianumque dicturus. *In Vopiſco, præter eruditionem, illud etiam laudamus, quòd omnia ordine narrat meliori, quàm factum fuit à Spartiano, Capitolino, atque alijs hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptoribus, in quibus pleraque valde turbata. Cæterùm decrêrat quoque memoriæ tradere vitam Apollonii Tyanei, plani illius, cuius magiças fraudes veris Chriſti miraculis opponebant gentiles. Hunc impoſtorem Vopiſcus in Aureliano appellat* celeberrimæ famæ auctoritatiſque ſapientem, veterem philoſophum, amicum verum deorum, ipſum

etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

etiam pro numine frequentandum. *Et poſt aliqua de eodem ait* : Quid enim illo viro ſanctius, venerabilius, antiquius, diviniuſque inter homines fuit? Ille mortuis reddidit vitam. Ille multa ultra homines & fecit, & dixit: quæ qui volet nôſſe, Græcos legat libros, qui de ejus vita conſcripti ſunt. *Ex his cognoſcere eſt, ut Vopiſcus magnis follibus propudioſa fuerit mendacia ſpiraturus, ſi ſcripſiſſet vitam Apollonii, quam continuò pòſt promittit, his verbis:* Ipſe autem, ſi vita ſuppetat, atque ipſius viri favori uſquequaque placuerit, breviter ſaltem tanti viri facta in litteras mittam: non quò illius viri geſta munere mei ſermonis indigeant, ſed ut ea, quæ miranda ſunt, omnium voce prædicentur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Pagellas iſtas Flavij Blondi verbis implere viſum eſt; quibus de ſex iſtis Scriptoribus, & Imperatoribus ab iiſdem deſcriptis breviter agit lib. IV. *de Romæ Triumphante. Ex quibus inter cætera patebit, ſex ſcriptoribus iſtis Eutropium tunc temporis fuiſſe adiectum; indubie propter Hiſtoriæ ſeriem. Imperatores enim Romanos uſque ad tempora Ioviani Eutropius contexuit. Sed Blondum audiamus.*

SVCCESSERVNT Domitiano: Nerva: & Traianus: quorum geſta ordine ſcripta non extant. Et Nerva quidem anni unius, quo Romanam tenuit Monarchiam: id habuit decoris: quod Traianum recto igentis virtutis judicio ductus adoptavit. Qui Hiſpanis majoribus Romæ natus optimos quoſque principes rerum geſtarum magnificentia & omnimoda virtute: gloria & laude: vel ſuperat vel æquat. Annorum vero trium & ſexaginta quibus vixit duodevigeſimo & dimidio imperavit: cujus probitatis morumque: etſi perierunt ſcripta in hiſtoriam digeſta: non tamen adeo oblitterata eſt memoria: quin multa & alibi & in hoc opere à nobis fuerit celebrata Ha-

drianus

drianus poſt eum & alii tres & viginti ſecuti ſunt principes Auguſti, ac plurimi Cæſares & tyranni, quorum geſta à ſeptẽ referuntur ſcriptoribus in unicum codicẽ (neſcimus à quo) ordine digeſta. ſuntque hi ſcriptores, Helius Spartianus, Julius Capitolinus, Flavius Eutropius, Flavius Vopiſcus Syracuſanus, Trebellius Pollio, Helius Lampridius & Vulcatius Gallicanus. Imperatorum vero præter tyranos qui inciderunt & à dictis ſeptem ſcriptoribus celebrantur: hic eſt ordo. Hadrianus maioribus & ipſe Hiſpanis patre Italico uno & viginti annis adminiſtravit imperium. Succeſſor eius & gener ac per adoptionẽ filius Antoninus Pius vir optimus; tribus & viginti annis in imperio vixit. Antoninus vero cognomento Philoſophus Pio gener & ſucceſſor. Commodum filium & ſucceſſorem habuit; cujus vita annis duodeviginti Romano imperio infœliciſſima fuit. Antoninum cognomine Commodum, cum annis tredecim ſola virtutis paternæ gratia tolerari feciſſet, mors violenta ſuſtulit. Pertinacem libertino patre ſatum & præſtantem, milites ſecundo imperii menſe non ſatis expleto interfecerunt. Julianum Didium Mediolanenſibus ortum majoribus, poſt

quintam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quintam diem & ſecundum imperii menſem, populus in palatio occidit. Severum inde Aphrica oriundum, annis duodeviginti Imperatorem frugi Romana res habuit. Baſſianum: Severus filium: & ſucceſſorem habuit, cui Antonino Caracallæ fuit appellatio. Iſque, ſexto imperii anno nondum ſatis finito, apud Carras Meſopotamiæ, à militibus eſt occiſus. Qui cædis ſuæ auctorem Macrinum habuit ſucceſſorem, quem apud Antiochiam anno imperii non ſatis exacto, Heliogabalus interfici curavit. Et is Varius etiam appellatus, ſucceſſor Alexander Aſſyriis parentibus Romæ Mãmea genitus Chriſtiana. Eum tertio decimo imperii anno in Galliis agentem ſceleſtiſſimi milites Maximini Thracis inſtigatione curaque interfecerunt. Iſque Maximinus utroque parente Barbaro, cum tribus annis una cum filio ſuo imperaſſet, apud Aquileam ſimul cum eodem occiſus eſt. Tres eo deturbando imperii turbine Imperatores Senatus declaraverat quorum Pupienus, & Albinus, poſt ſecundum principatus annum à militibus interfecti ſunt. Tertiuſque qui cnm eis Senatus auctoritate pariter fuerat Imperator Gordianus adoleſcens Auguſtus ſex omnino annis tenuit

prin-

principatum. Philippus exinde Arabs, cuius dolo Gordianus ille adoleſcens occubuerat imperium adeptus, Philippum filium conſortem principatus aſſumſit, primus Romanorum principum Chriſtianus. Quem milites primo, & paulo poſt filium ad anni ſeptimi eorum imperii finem occiderunt. Deciuſque cum filio Cæſare declarato ad tertii quo imperaverat anni finem: à barbaris eſt occiſus. Galluſque Hoſtilianus ſucceſſor ad imperium aſſumtus: Voluſianum filium cõſortem habuit. Qui anno imperii ſecundo interierunt. Valerianus primus (ut videtur) principum Cæſar & Auguſtus fuit declaratus. à Sapore Perſarum rege ſexto imperii anno captus. Galienus filius, qui annis undecim Romanum fœdavit imperium, Caligula, Commodo ac ipſo pene Heliogabalo flagitioſior fuit, per cuius tempora orbis Romanus à triginta tyrannis extitit preſſus. poſt quẽ Claudius eius nominis ſecundus, anno imperii ſecundo dum finito obiit. Quintiliuſque frater: & imperio ſucceſſor ſextodecimo imperii die interfectus eſt. Aurelianus enim barbaro obſcuri nominis parente apud barbaros genitus, Romanam, in qua à pueritia nutritus erat diſciplinam adeo redole-

vit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

vit, ut ſi ſævitia abfuiſſet, bonis probiſq; Imperatoribus æquari potuerit. Tacitum deinde virum conſularem & ſenem: S. P. Q. R. & milites ſumma delegerunt concordia. Florianumque fratrem & ſucceſſorem ſecundo principatus menſe milites vulneribus confecerunt. Probum exinde Pannonem Sirmio Urbe oriundũ, annis quinque Romanum imperium vere probum habuit principem. Carum Probo ſucceſſorem milites creaverunt, qui duobus annis, Romanum imperium haud improbe adminiſtrauit. Duorum ejus filiorum Numerianus poëſim callens & oratoriam, cum imperare cœpiſſet: Apri ſoceri fraude à militibus eſt occiſus. Alter Carinus nulla virtutis umbra à viciis quibus undique ſcatebat redemtus, à Dioclitiano ſuperatus interfectuſque eſt: Ultimus Imperatorum & principum Auguſtorum quos ſupradicti ſeptem hiſtorici ſuis ornarunt monumentis: eſt hic Carinus. poſt eum tredecim ſecuti ſunt.

HISTO-

HISTORIÆ
AVGVSTÆ
ſcriptores ſex:

ÆLIVS SPARTIANVS,
JVLIVS CAPITOLINVS,
ÆLIVS LAMPRIDIVS,
VULCATIVS GALLICANVS,
TREBELLIVS POLLIO,
Et FLAVIVS VOPISCVS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII SPARTIANI
HADRIANVS IMPERATOR:

Ad Diocletianum Auguſtum.

ORIGO Imperatoris Hadriani vetuſtior à Picentibus, poſterior ab Hiſpanienſibus manat: ſiquidem Hadria ortos majores ſuos, apud Italicam, Scipionum temporibus, reſediſſe, in libris vitæ ſuæ Hadrianus ipſe commemorat. Hadriano pater Ælius Hadrianus, cognomento Afer, fuit, conſobrinus Traiani Imperatoris: mater, Domitia Paulina, Gadibus orta; ſoror, Paulina, nupta Serviano; uxor, Sabina: atavus, Marillinus; qui primus in ſua familia Senator populi Romani fuit. Natus eſt Romæ, nono Kalendas Februarias, Veſpaſiano ſepties & Tito quinquies Conſulibus. Ac decimo ætatis anno patre orbatus, Ulpium Traianum, prætorium virum, conſobrinum ſuum, qui poſtea Imperium tenuit, & Cœlium Tatianum, Equitem Romanum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tutores habuit. imbutuſque impenſius Græcis ſtudiis, ingenio eius ſic ad ea declinante, ut à nonnullis Græculus diceretur.
2 Quintodecimo anno ad patriam rediit: ac ſtatim militiam iniit; venandi uſque ad reprehenſionem ſtudioſus. quare à Traiano abductus à patria; & pro filio habitus: nec multo poſt Decemvir litibus judicandis datus; atque inde Tribunus ſecundæ Adiutricis legionis creatus. poſt hæc in inferiorem Mœſiam tranſlatus, extremis jam Domitiani temporibus. ibi à mathematico quodam de futuro imperio id dicitur comperiſſe, quod à patruo magno Ælio Hadriano, peritiam cœleſtium callente, prædictum eſſe compererat. Traiano à Nerva adoptato, ad gratulationem exercitus miſſus, in Germaniam ſuperiorem tranſlatus eſt, ex qua feſtinans ad Traianum, ut primus nuntiaret exceſſum Nervæ, à Serviano, ſororis viro (qui & ſumptibus & ære alieno eius prodito, Traiani odium in eum movit) diu detentus, fractoq; conſulte vehiculo tardatus; pedibus iter faciens, eiuſdem Serviani beneficiarium antevenit; fuitque in amore Traiani: nec tamen ei per pædagogos puerorum, quos Traianus impenſius diligebat, Gallo favente defuit. Quo quidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dem tempore, cum ſollicitus de Imperatoris erga ſe judicio, Virgilianas ſortes conſuleret;

Qui procul ille autē ramis inſignis olivæ
Sacra ferens? noſco crines, incanaque menta
Regis Romani, primam qui legibus Vrbē
Fundabit, Curibus parvis & paupere terra,
Miſſus in imperium magnum, cui deinde ſubibit,

ſors excidit, quam alii ex Sibylinis verſibus ei proveniſſe dixcerunt. Habuit autē præſumptionem imperii mox futuri, ex fano quoq; Nicephori Iovis manante reſponſo, quod Apollonius Syrus Platonicus libris ſuis indidit. Denique ſtatim, ſuffragante Sura, ad amicitiam Traiani pleniorem rediit: nepte per ſororem Traiani uxore accepta; favente Plotina, Traiano leviter (ut Marius Maximus dixit) volente. Quæſturam geſſit Traiano quater, & Articuleio Conſulibus; in qua cum, orationem Imperatoris in Senatu agreſtius pronuntians, riſus eſſet; uſque ad ſummam peritiam & facundiam Latinis operam dedit. Poſt Quæſturam, acta Senatus curavit; atque ad bellum Dacicum Traianum familiarius proſequutus

eſt: quando quidem & indulſiſſe vino ſe dicit, Traiani moribus obſequentem: atque ob hoc ſe à Traiano locupletiſſime muneratum. Tribunus plebis factus eſt Candido & Quadrato iterum Conſulibus, in quo magiſtratu ad perpetuam Tribuniciam poteſtatem omen ſibi factum aſſerit, quod pænulas amiſerit, quibus uti Tribuni plebis pluviæ tempore ſolebant, Imperatores autem numquam. unde hodieque Imperatores ſine pænulis à togatis videntur. Secunda expeditione Dacica Traianus eum primæ legioni Minerviæ præpoſuit, ſecumque duxit: quando quidem multa egregia ejus facta claruerunt. Quare adamante gemma, quam Traianus à Nerva acceperat, donatus, ad ſpem ſucceſſionis erectus eſt. Prætor factus eſt Surano bis Serviano iterum Conſulibus; cum ſeſtertiûm vicies ad ludos edendos à Traiano accepit. Legatus poſtea prætorius in Pannoniam inferiorem miſſus, Sarmatas compreſſit, diſciplinam militarem tenuit, procuratores latius evagantes coërcuit: ob hoc Conſul eſt factus. In quo magiſtratu, ut à Sura comperit, adoptandum ſe à Traiano eſſe, ab amicis Traiani contemni deſiit ac negligi. Et defuncto quidem Sura, Traiani ei fami-

familiaritas crevit; cauſſa præcipuè orationum, quas pro Imperatore dictaverat. Uſus Plotinæ quoque favore, cujus ſtudio etiam legatus, expeditionis Parthicæ tempore, deſtinatus eſt. Qua quidem tempeſtate utebatur Hadrianus amicitia Soſii Pappi, & Plætorii Nepotis, ex Senatorio ordine: ex Equeſtri autem Tatiani, tutoris quondam ſui, & Liviani Turbonis. In adoptionis ſponſionem venit Palma & Celſo, inimicis ſemper ſuis; & quos poſtea ipſe inſequutus eſt, in ſuſpicionem affectatæ tyrannidis lapſos. Secundo Conſul favore Plotina factus, totam præſumptionem adoptionis emeruit. Corrupiſſe eum Traiani libertos, curaſſe delicatos, eoſdemque ſepeliſſe, per ea tempora, quibus in aula familiarior fuit, opinio multa firmavit. Quinto Iduum Auguſti die, Legatus Syriæ litteras adoptionis accepit: quando & natalem adoptionis celebrari juſſit. Tertio Iduum earumdem, quando & natalem imperij inſtituit celebrandum, exceſſus ei Traiani nuntiatus eſt. Frequens ſane opinio fuit, Traiano id animi fuiſſe, ut Neratium Priſcum, non Hadrianum, ſucceſſorem relinqueret; multis amicis in hoc conſentientibus; uſq; eo, ut Priſco

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

aliquando dixerit; *Commendo tibi pro-*
vincias, ſi quid mihi fatale contigerit. Et
multi quidem dicunt, Traianum in ani-
mo id habuiſſe, ut, exemplo Alexãdri Ma-
cedonis, ſine certo ſucceſſore moreretur:
multi, ad Senatum eum orationem volu-
iſſe mittere; petiturum, ut, ſi quid ei eve-
niſſet, Principem Romanæ Reipublicæ
Senatus daret; additis dumtaxat nomini-
bus, ex quibus optimum idem Senatus
eligeret. Nec deſunt, qui factione Ploti-
næ, mortuo jam Traiano, Hadrianum in
adoptionem adſcitum eſſe prodiderint;
ſuppoſito, qui pro Traiano feſſa voce lo-
5. queretur. Adeptus imperium, ad priſcum
ſe ſtatim morem inſtituit; & tenendæ per
orbem terrarum paci operam intendit.
nam deficientibus his nationibus, quas
Traianus ſubegerat, Mauri laceſſebant,
Sarmatæ bellum inferebant, Britanni te-
neri ſub Romana ditione non poterant,
Ægyptus ſeditionibus urgebatur, Lycia
denique ac Palæſtina rebelles animos ef-
ferebant. Quare omnia trans Euphratem
ac Tigrim reliquit; exemplo (ut dicebat)
Catonis; qui Macedonas liberos pro-
nuntiavit, quia teneri non poterant. Pſa-
matiſſirim, quem Traianus Parthis re-
gem fecerat, quod cum non magni pon-
deris

deris apud Parthos videret, proximis gentibus regem dedit. Tantum autem ſtatim clementię ſtudium habuit, ut, cum ſub primis imperii diebus ab Tatiano per epiſtolas eſſet admonitus, ut & Bæbius Macer præfectus Urbis, ſi reniteretur eius imperio, necaretur, & Laberius Maximus, qui, ſuſpectus imperio, in inſula exſulabat, & Frugi Craſſus; neminem læderet. quamvis Craſſum poſtea procurator egreſſum inſula, quaſi res novas moliretur, *iniuſſu eius occiderit*. Militibus ob auſpicia imperii duplicem largitionem dedit. Luſium Quietum, ſublatis gentibus Mauris, quos regebat, *quia ſuſpectus imperio fuerat, exarmavit*; Martio Turbone, Judæis compreſſis, ad deprimendum tumultum Mauritianiæ deſtinato. Poſt hoc Antiochia digreſſus eſt ad inſpiciendas reliquias Traiani, quas Tatianus, Plotina & Matidia deferebant. quibus exceptis & navi Romam dimiſſis, ipſe Antïochiam regreſſus, præpoſitoque Syriæ Catilio Severo, per Illyricum Romam venit. Traiano divinos honores datis ad Senatum, & quidem accuratiſſimis, litteris poſtulavit; & cunctis volentibus meruit ita, ut Senatus multa quæ Hadrianus non poſtulaverat, in honorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Traiani ſponte decerneret. Cum ad Senatum ſcriberet, veniam petiit, quod de imperio ſuo judicium Senatui non dediſſet; ſalutatus ſcilicet præpropere à militibus Imperator, quod eſſe Reſpublica ſine Imperatore non poſſet. Cum triumphum ei Senatus, qui Traiano debitus erat, detuliſſet, recuſavit ipſe; atque imaginem Traiani curru triumphali vexit; ut optimus Imperator ne poſt mortem quidem triumphi amitteret dignitatem. Patris patriæ nomen ſibi delatum ſtatim, & iterum poſtea, diſtulit: quod hoc nomen Auguſtus ſero meruiſſet. Aurum coronarium Italiæ remiſit, in provinciis minuit; & quidem difficultatibus ærarii ambitioſe ac diligenter expoſitis. Audito dein tumultu Sarmatarum & Roxolanorum, præmiſſis exercitibus Mœſiam petiit. Marcium Turbonem, poſt Mauritaniæ præfecturam inſulis ornatum, Pannoniæ Daciæque ad tempus præfecit. Cum rege Roxolanorum, qui de imminutis ſtipendiis querebatur, cognito negotio pacem compoſuit. Nigrini inſidias, quas ille ſacrificanti Hadriano, conſcio ſibi Luſio & multis aliis, paraverat, cum eum etiam ſucceſſorem ſibimet Hadrianus deſtinaſſet, evaſit. Quare Palma Terracinæ, Cel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſus Baiis, Nigrinus Faventiæ, Luſius in itinere, Senatu jubente, invito Hadriano (ut ipſe in vita ſua dicit) occiſi ſunt. Unde ſtatim Hadrianus ad refellendam triſtiſſimam de ſe opinionem, quod occîdi paſſus eſſet uno tempore quatuor Conſulares, Romam venit; Dacia Turboni credita, titulo Ægyptiacæ præfecturæ, quo plus haberet auctoritatis, ornato: & ad comprimendam de ſe famam, congiarium duplex præſens populo dedit; ternis jam per ſingulos aureis ſe abſente diviſis. In Senatu quoque excuſatis, quæ facta erant, iuravit ſe numquam Senatorem niſi ex Senatus ſententia puniturum. Statim Curſum fiſcalem inſtituit, ne magiſtratus hoc onere gravarentur. Ad colligendam autem gratiam nihil prætermittens; infinitam pecuniam, quæ fiſco debebatur, privatis debitoribus in Urbe atque Italia, in provinciis vero etiam *ex reliquis ingentes ſummas remiſit*; ſyngraphis in foro Divi Traiani, quo magis ſecuritas omnibus roboraretur, incenſis. Damnatorum bona in fiſcum privatum redigi vetuit, omni ſumma in ærario publico recepta. Pueris ac puellis, quibus etiam Traianus alimenta detulerat, incrementum liberalitatis adiecit. Senatoribus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ribus, qui non vitio ſuo decoxerant, patrimonium pro liberorum modo Senatoriæ profeſſionis explevit; ita ut pleriſque in diem vitæ ſuæ dimenſum ſine dilatione reſtituerit. Ad honores explendos, non ſolum amicis, ſed etiam paſſim aliquantis, multa largitus eſt. Feminas nonnullas, ad ſuſtentandam vitam, ſumtibus juvit. Gladiatorium munus per ſex dies continuos exhibuit; & mille feras natali ſuo edidit. Optimos quoſque de Senatu in contubernium Imperatoriæ majeſtatis adſcivit. Ludos Circenſes, præter natalicios, decretos ſibi ſprevit: & in concione, & in Senatu ſæpe dixit, Ita ſe Rempublicam geſturum, ut ſciret populi rem eſſe, non propriam. Tertio Conſules, cum ipſe ter fuiſſet, plures fecit. infinitos autem ſecundi Conſulatus honore cumulavit. Ipſum autem tertium Conſulatum & quatuor menſibus tantum egit, *& in eo ſæpe ius dixit*. Senatui legitimo, cum in Urbe vel juxta Urbem eſſet, ſemper interfuit. Senatus faſtigium in tantum extulit, difficilè faciens Senatores, ut cum Tatianum ex præfecto prætorij, ornamentis Conſularibus præditum, faceret Senatorem, nihil ſe amplius habere quod in eum conferri poſſet, oſtenderit. Equites Romanos

manos nec ſine ſe de Senatoribus, nec ſecum judicare permiſit. Erat enim tunc mos, ut, cum Princeps cauſſas cognoſceret, & Senatores & Equites Romanos in conſilium vocaret, ſententiam ex omnium deliberatione proferret. Exſecratus eſt denique Principes, qui minus Senatoribus detuliſſent. Serviano, ſororis viro, cui tantum detulit, ut ei venienti de cubiculo ſemper occurrerit, tertium Conſulatum, nec ſecum tamen, cum ille bis ante Hadrianum fuiſſet, ne eſſet ſecundæ ſententiæ, non petenti ac ſine precatione conceſſit. Inter hæc tamen & multas provincias à Traiano acquiſitas reliquit: & theatrum, quod ille in campo Martio poſuerat, contra omnium vota deſtruxit. Et hęc quidem eo triſtiora videbantur: quod omnia, quæ diſplicere vidiſſet Hadrianus, mandata ſibi ut faceret decreto Traiani eſſe ſimulabat. Cum Tatiani, præfecti ſui & quondam tutoris, potentiam ferre non poſſet, niſus eſt eum obtruncare: ſed revocatus eſt, quia iam quatuor Conſularium occiſorum (quorum quidem necem in Tatiani conſilia refundebat) premebatur invidia. Cui cum ſucceſſorem dare non poſſet, quia non petebat; id egit, ut peteret. atque ubi primum

petiit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

petiit, in Turbonem tranſtulit poteſtatem: cum quidem etiam Simili, alteri præfecto, Septicium Clarum ſucceſſorem dedit. Summotis his à præfectura, quibus debebat imperium, Campaniam petit: ejuſque omnia oppida beneficiis & largitionibus ſublevavit; optimum quemque amicitiis ſuis jungens. Romæ vero Prætorum & Conſulum officia frequentavit; conviviis amicorum interfuit. Ægros bis ac ter die, & nonnullos Equites Romanos ac libertinos, viſitavit, ſolatijs refovit, conſiliis ſublevavit, convivijs ſuis ſemper adhibuit. omnia denique ad privati hominis modum fecit. Socrui ſuæ honores præcipuos impendit ludis gla-
10 diatorijs ceteriſque officijs. Poſt hæc profectus in Gallias, omnes cauſſarijs liberalitatibus ſublevavit. Inde in Germaniam tranſijt: paciſque magis, quam belli cupidus, militem, quaſi bellum immineret, exercuit; tolerantiæ documentis eum imbuens; ipſe quoque inter manipulares vitam militarem magiſtrans; cibis etiam caſtrenſibus in propatulo libenter utens; hoc eſt, larido, caſeo & poſca; exemplo Scipionis Æmiliani & Metelli, & auctoris ſui Traiani: multos præmijs, nonnullos honoribus donans, ut ferre poſſent ea

quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quæ aſperius jubebat: ſiquidem ipſe poſt Cæſare Octavium labantem diſciplinam incuria ſuperiorum principum, retinuit; ordinatis & officijs & impendijs: numquam paſſus aliquem à caſtris iniuſte abeſſe; cum Tribunos non favor militum, ſed juſtitia commendaret: exemplo etiam virtutis ſuæ ceteros adhortatus, cum etiam vicena millia pedibus armatus ambularet, triclinia de caſtris & porticus & cryptas & topia dirueret: veſtem humillimam frequenter acciperet, ſine auro balteum ſumeret, ſine gemmis fibulas ſtringeret, capulo vix eburneo ſpatham clauderet: ægros milites in hoſpitijs ſuis videret; locum caſtris caperet: nulli vitem, niſi robuſto & bonæ famæ daret; nec Tribunum niſi plena barba faceret; aut eius ætatis, quæ prudentia & annis Tribunatus robur impleret; nec pateretur quidquam Tribunum à milite accipere: delicata omnia undique ſummoveret; arma poſtremo eorum ſuppellectilemque corrigeret. De militum etiam ætatibus judicabat: nequis aut minor, quam virtus poſceret, aut maior quam pateretur humanitas, in caſtris contra morem veterem verſaretur: agebatque, ut ſibi ſemper noti eſſent, & eorum numerus ſciretur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tur. Laborabat præterea, ut condita militaria diligenter agnoſceret: reditus quoque provinciales ſollerter explorans; ut, ſi alicubi quippiam deeſſet, expleret. Ante omnes tamen enitebatur, ne quid otioſum vel emeret aliquando, vel paſceret. Ergo converſis regio more militibus, Britanniam petijt: in qua multa correxit, murumque per octoginta millia paſſuum primus duxit, qui Barbaros Romanoſque divideret. Septicio Claro, præfecto Prætorij, & Suetonio Tranquillo epiſtolarum magiſtro, multiſque alijs, qui apud Sabinam uxorem, iniuſſu ejus, familiarius ſe tunc egerant, quàm reverentia domus aulicæ poſtulabat, ſucceſſores dedit: uxorem etiam, ut meroſam & aſperam, dimiſſurus (ut ipſe dicebat) ſi privatus fuiſſet. Et erat curioſus non ſolum domus ſuæ, ſed etiam amicorum; ita, ut per frumentarios occulta omnia exploraret: nec adverterent amici, ſciri ab Imperatore ſuam vitam, priuſquam ipſe hoc Imperator oſtenderet. Unde non injucundum eſt rem inſerere, ex quo conſtet eum de amicis multa didiciſſe. nam cum ad quendam ſcripſiſſet uxor ſua, quod, voluptatibus detentus & lavacris ad ſe redire nollet; atque hoc Hadrianus per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

per frumentarios cognoviſſet; petente illo commeatum, Hadrianus ei lavacra & voluptates exprobravit. cui ille, Num & tibi uxor mea, quod & mihi, ſcripſit? Et hoc quidem vitioſiſſimum putant; atque huic adjungunt quæ de adultorum amore ac nuptarum adulterijs, quibus Hadrianus laboraſſe dicitur, aſſerunt: jungentes quod ne amicis quidem ſervaverit fidem. Compoſitis in Britannia rebus, tranſgreſſus in Galliam; Alexandrina ſeditione turbatus, quæ nata eſt ob Apin: qui cum repertus eſſet poſt multos annos, turbas inter populos creavit: apud quem deberet locari omnibus ſtudioſe certantibus. Per idem tempus in honorem Plotinæ baſilicam apud Nemauſum opere mirabili exſtruxit. poſt hæc Hiſpanias petijt; & Tarracone hiemavit: ubi ſumtu ſuo ædem Auguſti reſtituit; omnibus Hiſpanis Tarraconem in conventum vocatis: delectumque jooulariter, ut verba ipſa ponit Marius Maximus, detrectantibus, Italicis vehementiſſime, ceteris prudenter & caute conſuluit. Quo quidem tempore, non ſine gloria graviſſimum periculum adijt, apud Tarraconem ſpatians per hoſpitiva viridaria, ſervo in ſe hoſpitis cum gladio furioſius irruente:

quem

quem retentum ille miniſtris accurrentibus tradidit: & ubi furioſum eſſe conſtitit, medicis curandum dedit, in nullo omnino commotus. Per ea tempora & alias frequenter in plurimis locis, in quibus barbari non fluminibus, ſed limitibus dividuntur, ſtipitibus magnis, in modum muralis ſepis, funditus jactis atque connexis, barbaros ſeparavit: Germanis regem conſtituit: motus Maurorum compreſſit: & à Senatu ſupplicationes emeruit. Bellum Parthorum per idem tempus in motu tantum fuit; idque *Hadriani*
13 *colloquio repreſſum eſt.* Poſt hoc per Aſiam & inſulas ad Achaiam navigavit, & Eleuſinia ſacra, exemplo Herculis Philippique, ſuſcepit: multa in Athenienſes contulit, & pro agonotheta reſedit. & in Achaia quidem illud obſervatum ferunt; quod, cum in ſacris multi cultros haberent, cum Hadriano *nullus armatus* ingreſſus eſt. Poſt in Siciliam navigavit, in qua, Ætnam montem conſcendit, ut Solis ortum videret arcus ſpecie, ut dicitur, varium: Inde Romam venit, atque ex ea in Africam tranſijt, ac multum beneficiorum provinciis Africanis attribuit. Nec quiſquam fere Principum tantum terrarum tam celeriter peragravit. Denique

cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cum poſt Africam Romam rediſſet, ſtatim ad Orientem profectus, per Athenas iter fecit; atque opera; quæ apud Athenienſes cœperat, dedicavit: ut Jovis Olympij ædem & aram ſibi: eodemque modo per Aſiam iter faciens, templa ſui nominis conſecravit. Deinde à Cappadocibus ſervitia caſtris profutura ſuſcepit. Toparchas & reges ad amicitiam invitavit; invitato etiam Coſdroë rege Parthorum; remiſſaque illi filia, quam Traianus ceperat; ac promiſſa ſella, quæ itidem capta fuerat. Cumque ad eum quidam reges veniſſent, ita cum his egit, ut eos pœniteret, qui venire noluerunt; cauſſa ſpeciatim Pharaſmanis, qui eius invitationem ſuperbe neglexerit. Et circumiens quidem provincias, procuratores & præſides pro faſtis ſupplicio affecit; ita ſevere, ut accuſatores per ſe crederetur immittere. Antiochenſes inter hæc ita odio habuit, ut Syriam à Phœnice ſeparare voluerit, ne tot civitatum metropolis Antiochia diceretur. Moverunt ea tempeſtate & Judæi bellum, quod vetabantur mutilare genitalia. Sed in monte Caſſio cum videndi Solis ortus gratia nocte aſcendiſſet, imbre orto, fulmen decidens hoſtiam & victimarium ſacrificanti afflavit. Peragra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ta Arabia Peluſium venit, & Pompeij tumulum magnificentius exſtruxit. Antinoum ſuum, dum per Nilum navigat, perdidit; quem *muliebriter flevit.* de quo varia fama eſt; alijs eum devotum pro Hadriano aſſerentibus; alijs, quod & forma eius oſtentat, & nimia voluptas Hadriani. & Græci quidem volente Hadriano eum conſecraverunt, oracula per eum dari aſſerentes: quæ Hadrianus ipſe compoſuiſſe jactatur. Fuit enim poëmatum & litterarum omnium ſtudioſiſſimus; Arithmeticæ, Geometriæ, Picturæ, peritiſſimus. Jam pſallendi & cantandi ſcientiam præ ſe ferebat: in voluptatibus nimius. nam & de ſuis dilectis multa verſibus compoſuit, amatoria carmina ſcripſit. Idem armorum peritiſſimus, & rei militaris ſcientiſſimus: gladiatoria quoque arma tractavit. Idem ſeverus, lætus; comis, gravis; laſcivus, cunctator; tenax, liberalis; ſimulator, ſævus, clemens: &
15 ſemper in omnibus varius. Amicos ditavit; & quidem non petentes; quum petentibus nihil non negaret. Idem tamen facile de amicis quidquid inſuſurrabatur, audivit: atque ideo prope cunctos vel amiciſſimos, vel eos quos ſummis honoribus evexit, poſtea ut hoſtium loco habuit;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

buit; ut Tatianum & Nepotem, & Septicium Clarum. nam Eudæmonem, prius conſcium imperii, ad egeſtatem perduxit: Polyænum & Marcellum ad mortem voluntariam coëgit: Heliodorum famoſiſſimis litteris laceſſivit: Titianum, ut conſcium tyrannidis, & argui paſſus eſt & proſcribi: Numidium Quadratum, & Catilium Severum, & Turbonem, graviter inſequutus eſt: Servianum, ſororis virum, nonageſimum jam annum agentem, ne ſibi ſuperviveret, mori coëgit: libertos denique & nonnullos milites inſequutus eſt. Et quamvis eſſet oratione & verſu promptiſſimus, & in omnibus artibus peritiſſimus; tamen profeſſores omnium artium ſemper, ut doctior, riſit, contemſit, obtrivit. Cum his ipſis profeſſoribus, & philoſophis, libris vel carminibus invicem editis, ſæpe certavit. Et Favorinus quidem, cum verbum eius quoddam ab Hadriano reprehenſum eſſet, atque ille ceſſiſſet; arguentibus amicis quod male cederet Hadriano, de verbo quod idonei auctores uſurpaſſent; riſum jucundiſſimum movit. ait enim, *Non recte ſuadetis familiares, qui non patimini me illum doctiorem omnibus credere, qui haberet triginta legiones.* Famæ celebris

Hadria-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Hadrianus tam cupidus fuit, ut libros vitæ ſuæ, ſcriptos à ſe, libertis ſuis litteratis dederit, jubens ut eos ſuis nominibus publicarent: nam Phlegontis libri Hadriani eſſe dicuntur. Catacrianos libros obſcuriſſimos, Antimachum imitando, ſcripſit. Floro poëtæ ſcribenti ad ſe,

Ego nolo Cæſar eſſe,
Ambulare per Britannos,
Scythicas pati pruinas: reſcripſit;
Ego nolo Florus eſſe,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Culices pati rotundos.

Amavit præterea genus dicendi vetuſtũ. controverſias declamavit. Ciceroni Catonem, Virgilio Ennium, Salluſtio Cœlium prætulit. eademque jactatione de Homero ac Platone judicavit. Matheſim ſic ſcire ſibi viſus eſt; ut ſero Kalendis Januarijs ſcripſerit, quid ei toto anno poſſet evenire: ita, ut eo anno, quo perijt, uſque ad illam horam, qua eſt mortuus, ſcripſerit, quid acturus eſſet. Sed quamvis eſſet in reprehendendis muſicis, tragicis, comicis, grammaticis, rhetoribus, facilis; tamen omnes profeſſores & honoravit, & divites fecit. licet eos quæſtionibus ſem-

ſemper agitavit. Et cum ipſe auctor eſſet, ut multi ab eo triſtes recederent; dicebat, ſe graviter ferre, ſi quem triſtem videret. In ſumma familiaritate Epictetum & Heliodorum philoſophos, & (ne nominatim de omnibus dicam) grammaticos, rhetores, muſicos, geometras, pictores, aſtrologos habuit; præ ceteris (ut multi aſſerunt) eminente Favorino. Doctores, qui profeſſioni ſuæ inhabiles videbantur, ditatos honoratoſque à profeſſione dimiſit. Quos in privata vita inimicos habuit, Imperator tantum neglexit; ita, ut uni, quem capitalem habuerat, factus Imperator diceret, *Evaſiſti.* In Iis, quos ad militiam *ipſe per ſe vocavit*, equos, mulos, veſtes, ſumtus, & omnem ornatum ſemper exhibuit. Saturnalicia & ſigillaricia frequenter amicis inopinantibus miſit, & ipſe ab his libenter accepit, & alia invicem dedit. Ad deprehendendas obſonatorum fraudes, cum plurimis ſumentibus paſceret, fercula de alijs menſis etiam ultimis quibuſque juſſit apponi. Omnes reges muneribus ſuis vicit. Publice & frequenter & cum omnibus lavit: ex quo ille jocus balnearis innotuit. nam cum quodam tempore veteranum quendam notum ſibi in militia, dorſum & ce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

teram partem corporis vidiſſet atterere, percunctatus cur ſe marmoribus deſtringendum daret; ubi audivit hoc idcirco fieri, quod ſervum non haberet; & ſervis eum donavit & ſumtibus. Verum alia die cum plures ſenes ad provocandam liberalitatem Principis parieti ſe attererent, evocari eos juſſit, & alium ab alio invicem defricari. Fuit & plebis jactantiſſimus amator. Peregrinationis ita cupidus, ut omnia quæ legerat de locis orbis terrarum, præſens vellet addiſcere. Frigora & tempeſtates ita patienter tulit, ut numquam caput tegeret. Regibus multis plurimum detulit: à pleriſque vero etiam pacem redemit; à nonnullis contemptus eſt: multis ingentia dedit munera, ſed nulli maiora quàm Hiberorum: cui & elephantum & quinquagenariam cohortem poſt magnifica dedit dona. Cum à Pharaſmane ipſe quoque ingentia dona accepiſſet, atque inter hæc auratas quoque chlamydes; trecentos noxios cum auratis chlamydibus in arenam miſit, ad eius munera deridenda. Cum judicaret, in conſilio habuit non amicos ſuos aut comites ſolum, ſed Juriſconſultos, & præcipue Julium Celſum, Salvium Julianum, Neratium Priſcum, alioſque; quos

tamen

tamen Senatus omnis probaſſet. Conſtituit inter cetera, ut in nulla civitate, domus aliquæ transferendæ ad aliam Urbem, ullius materiæ cauſſa diruerentur. Liberis proſcriptorum duodecimas bonorum conceſſit. Majeſtatis crimina non admiſit. Ignotorum hereditates repudiavit: nec notorum accepit, ſi filios haberent. De theſauris ita cavit, ut ſi quis in ſuo reperiſſet, ipſe potiretur: ſi quis in alieno, domino daret: ſi quis in publico, cum fiſco æqualiter partiretur. Servos à dominis occidi vetuit, eosq́ue juſſit damnari per judices, ſi digni eſſent. Lenoni & laniſtæ ſervum vel ancillam vendi vetuit, cauſſa non præſtita. Decoctores bonorum ſuorum, ſi ſuæ auctoritatis eſſent, catamidiari in Amphitheatro & dimitti juſſit. Ergaſtula ſervorum & libertorum tulit. Lavacra pro ſexibus ſeparavit. Si dominus in domo interemptus eſſet, non de omnibus ſervis quæſtionem haberi, ſed de his qui per vicinitatem poterant ſentire, præcepit. In Etruria præturam Imperator egit. Per Latina oppida Dictator & ædilis & duumvir fuit. apud Neapolim demarchus, in patria ſua quinquennalis: & item Hadriæ quinquennalis, quaſi in alia patria; & Athenis

B archon

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

archon fuit. In omnibus pæne urbibus & aliquid ædificavit & ludos edidit. Athenis mille ferarum venationem in ſtadio exhibuit. Ab Urbe numquam ullum venatorem aut ſcenicum avocavit. Romæ poſt ceteras immenſiſſimas voluptates, in honorem ſocrus ſuæ, aromatica populo donavit. In honorem Trajani balſama & crocum per gradus theatri fluere juſſit: fabulas omnis generis more antiquo in theatro dedit: hiſtriones aulicos publicavit. In Circo multas feras, & ſæpe centum leones, interfecit. Militares pyrrhichas populo frequenter exhibuit: gladiatores frequenter ſpectavit. Cum opera ubique infinita feciſſet, numquam ipſe, niſi in Traiani patris templo, nomen ſuum ſcripſit. Romæ inſtauravit Pantheum, Septa, baſilicam Neptuni, ſacras ædes plurimas, forum Auguſti, lavacrum Agrippæ: eaque omnia propriis & veteribus nominibus conſecravit. Fecit & ſui nominis pontem, & ſepulcrum juxta Tiberim; & ædem Bonæ Deæ tranſtulit: & coloſſum; ſtantem atque ſuſpenſum per Decrianum architectum, de eo loco in quo nunc templum Urbis eſt, ingenti molimine, ita ut operi etiam elephantes viginti quatuor exhiberet. Et cum hoc ſimula-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſimulacrum, poſt Neronis vultum, cui antea dicatum fuerat, Soli conſecraſſet; aliud tale, Apollodoro architecto aucto-re, facere Lunæ molitus eſt. In colloquiis etiam humillimorum civiliſſimus fuit; deteſtans eos qui ſibi hanc voluptatem humanitatis, quaſi ſervantes faſtigium principis, inviderent. Apud Alexandriam in Muſio, multas quæſtiones profeſſoribus propoſuit: & propoſitas ipſe diſſolvit. Marius Maximus dicit, eum natura crudelem fuiſſe; & idcirco multa pie feciſſe, quod timeret, ne ſibi idem, quod Domitiano accidit, eveniret. Et cum titulos in operibus non amaret, multas civitates Hadrianopoles appellavit; ut ipſam Carthaginem, & Athenarum partem. Aquarum etiam ductus infinitos hoc nomine nuncupavit. Fiſci advocatum primus inſtituit. Fuit memoriæ ingentis, facultatis immenſæ. nam & ipſe orationes dictavit, & ad omnia reſpondit. Joca ejus plurima exſtant: nam fuit etiam dicaculus. Unde illud quoque innotuit, quod, cum cuidam caneſcenti quiddam negaſſet, eidem iterum petenti, ſed infecto capite, reſpondit; Iam hoc patri tuo negavi. Nomina plurimis ſine nomenclatore reddidit, quæ ſemel & congeſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſimul audiverat, ut nomenclatores ſæpius errantes emendaverit. Dixit & veteranorum nomina, quos aliquando dimiſerat. Libros ſtatim lectos & ignotos quidem plurimis memoriter reddidit. Uno tempore ſcripſit, dictavit, audivit, & cum amicis fabulatus eſt. Omnes publicas rationes ita complexus eſt, ut domum privatam quivis paterfamilias diligens non ſatis novit. Equos & canes ſic amavit, ut eis ſepulcra conſtitueret. Oppidum Adrianotheras in quodam loco, quod illic & feliciter eſſet venatus, & urſam occidiſſet aliquando, conſtituit. De judicibus omnibus ſemper cuncta ſcrutando, tamdiu requiſivit, quamdiu verum inveniret. Libertos ſuos, nec ſciri voluit in publico, nec aliquid apud ſe poſſe; dicto ſuo, omnibus ſuperioribus Principibus vitia imputans libertorum; damnatis omnibus libertis ſuis, quicunque ſe de eo jactaverant. Unde exſtat etiam illud ſevere quidem, ſed prope joculare, de ſervis. nam cum quodam tempore ſervum ſuum inter duos Senatores, è conſpectu, ambulare vidiſſet; miſit qui ei colaphum daret, & diceret, *Noli inter eos ambulare, quorum eſſe adhuc potes ſervus.* Inter cibos unice amabat tetrapharmacum, quod

erat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

erat de faſiano, ſumine, perna & cruſtulo. Fuerunt eius temporibus fames, peſtilentia & terræmotus, quæ omnia, quantum potuit, procuravit: multiſque civitatibus, vaſtatis per iſta, ſubvenit. Fuit etiam Tiberis inundatio. Latium multis civitatibus dedit: tributa multis remiſit. Expeditiones ſub eo graves nullæ fuerunt. Bella etiam ſilentio pæne tranſacta. A militibus, propter curam exercitus nimiam, multum amatus eſt, ſimul quod in eos liberaliſſimus fuit. Parthos in amicitia ſemper habuit, quod inde regem retraxit, quem Trajanus impoſuerat. Armeniis regem habere permiſit, cum ſub Trajano Legatum habuiſſent. A Meſopotamiis non exegit tributum, quod Trajanus impoſuit. Albanos & Hiberos amiciſſimos habuit, quod reges eorum largitionibus proſequutus eſt, cum ad illum venire contempſiſſent. Reges Bactrianorum Legatos ad eum amicitiæ petendæ cauſſa ſupplices miſerunt. Tutores ſæpiſſime dedit. Diſciplinam civilem non aliter tenuit, quam militarem. Senatores & Equites Romanos ſemper in publico togatos eſſe juſſit, niſi ſi à cena reverterentur. Ipſe cum in Italia eſſet, ſemper togatus proceſſit. Ad convivium venien-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tes Senatores ſtans excepit: ſemperque aut pallio tectus diſcubuit, aut toga ſubmiſſa. Judicum ſumtus conſtituit, & ad antiquum modum redegit. Vehicula cum ingentibus ſarcinis Urbem ingredi prohibuit. Sederi equos in civitatibus non ſivit. Ante octavam horam in publico neminem, niſi ægrum, lavari paſſus eſt. Ab epiſtolis & à libellis primus Equites Romanos habuit. Eos, quos pauperes & innocentes vidit, ſponte ditavit: quos vero calliditate ditatos, etiam odio habuit. Sacra Romana diligentiſſime curavit: peregrina contemſit. Pontificis maximi officium peregit. Cauſſas Romæ atque in provinciis frequenter audivit; adhibitis conſilio ſuo Conſulibus atque Prætoribus & optimis Senatoribus. Fucinum lacum emiſit. Quatuor Conſulares per omnem Italiam judices conſtituit. Quãdo in Africam venit, ad adventum ejus poſt quinquennium pluit: atque ideo ab
23 Africanis dilectus eſt. Peragratis ſane omnibus orbis partibus capite nudo, & in ſummis plerumque imbribus atque frigoribus, in morbum incidit lethalem: factuſque de ſucceſſore ſollicitus, primum de Serviano cogitavit; quem poſtea, ut diximus, mori coëgit: Fuſcum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quod imperium, præſagiis & oſtentis agitatus, ſperaret. In ſumma deteſtatione habuit Plætorium Nepotem; quem tantopere ante dilexit, ut veniens ad eum ægrotantem Hadrianus, impune non admitteretur, ſuſpicionibus adductus: eodem modo & Terentium Gentianum: & hunc vehementius, quod à Senatu diligi tunc videbat. omnes poſtremo, de quorum imperio cogitavit, quaſi futuros Imperatores deteſtatus eſt. Et omnem quidem vim crudelitatis ingenitæ uſque eo repreſſit, donec in villa Tiburtina profluvio ſanguinis pæne ad exitum venit. tunc libere Servianum, quaſi affectatorem Imperij, quod ſervis regijs ſtrenam miſiſſet, quod in ſedili regio juxta lectum poſito ſediſſet; quod erectus ad ſtationes militum ſenex nonagenarius proceſſiſſet, mori coëgit: multis alijs interfectis, vel aperte, vel per inſidias: quando quidem etiam Sabina uxor, non ſine fabula veneni, dati ab Hadriano, defuncta eſt. Tunc Ceionium Commodum, Nigrini generum, inſidiatoris quondam ſui, forma commendatum, adoptare conſtituit. Adoptavit ergo Ceionium Commodum Verum; invitis omnibus; eumque Ælium Verum Cæſarem

 appella-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

appellavit. Ob cujus adoptionem ludos Circenſes dedit, & donativum populo ac militibus expendit. quem Prætura honoravit; ac ſtatim Pannoniis impoſuit; decreto Conſulatu cum ſumptibus. eundem Commodum ſecundum Conſulem deſignauit. Quem cum minus ſanum videret, ſæpiſſime dictavit; *In caducum parietem nos inclinavimus, & perdidimus quater millies ſeſtertiûm, quod populo & militibus pro adoptione Commodi dedimus.* Commodus autem præ valetudine, nec gratias quidem in Senatu agere potuit Hadriano de adoptione. denique, accepto largius antidoto, ingraveſcente valetudine, per ſomnum perijt, ipſis Kalendis Januarijs. quare ab Hadriano votorum
26 cauſſa lugeri eſt vetitus. Sed mortuo Ælio Vero Cæſare, Hadrianus, ingruente triſtiſſima valetudine, adoptavit Arrium Antoninum, qui poſtea Pius dictus eſt: ſed ea demum lege, ut ille ſibi duos adoptaret, Annium Verum & Marcum Antoninum. Hi ſunt, qui poſtea duo pariter Auguſti primi Rempublicam gubernaverunt. Antoninus quidem Pius idcirco appellatus dicitur, quod ſocerum feſſum ætate manu ſublevarit: quamvis alii cognomentum hoc ei dicant inditum, quod

multos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

multos Senatores Hadriano jam ſævienti eripuiſſet: alii, quod ipſi Hadriano magnos honores poſt mortem detuliſſet. Antonini adoptionem plurimi tunc factam eſſe doluerunt; ſpeciatim Catilius Severus, præfectus Urbis, qui ſibi præparabat imperium. qua re prodita, ſucceſſore accepto, dignitate privatus eſt. Hadrianus autem ultimo vitæ tædio jam affectus, gladio ſe transfigi à ſervo juſſit. quod cum proditum eſſet, & in Antonini uſque notitiam veniſſet, ingreſſis ad ſe præfectis & filio, rogantibuſque ut æquo animo neceſſitatem morbi ferret; iratus illis, auctorem proditionis juſſit occidi: qui tamen ab Antonino ſervatus eſt, dicente Antonino, parricidam ſe futurum, ſi Hadrianum adoptatus ipſe pateretur occîdi. Statimque teſtamentum ſcripſit: nec tamen actus Reipublicæ prætermiſit. Et poſt teſtamentum quidem iterum ſe conatus occidere, ſubtracto pugione, ſævior factus eſt. petijt & venenum à medico: qui ſe ipſe, ne daret, occîdit. Ea tempeſtate ſupervenit quædam mulier, quæ diceret, ſomnio ſe monitam, ut inſinuaret Hadriano, ne ſe occideret, quod eſſet bene valiturus: quod cum non feciſſet, eſſe cæcatam. Juſſam tamen iterum, Ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

driano eadem diceret, atque genua ejus oſcularetur; receptura viſum, ſi id feciſſet. Quod cum inſomnium impleſſet, oculos recepit, cum aqua, quæ in fano erat, ex quo venerat, oculos abluiſſet. Venit & de Pannonia quidam natus cæcus ad febrientem Hadrianum, eumque contigit: quo facto, & ipſe oculos recepit, & Hadrianum febris reliquit. quamvis Marius Maximus hæc per ſimulationem facta commemoret. Poſt hoc Hadrianus Baias petijt; Antonino Romæ ad imperandum relicto. Ubi cum nihil proficeret, accerſito Antonino, in conſpectu ejus apud ipſas Baias perijt, die ſexto Iduum Juliarum. Inviſuſque omnibus ſepultus eſt in villa Ciceroniana Puteolis. Sub ipſo mortis tempore & Servianum, nonaginta annos agentem, ut ſupra dictum eſt, ne ſibi ſuperviveret, atque (ut putabat) imperaret, mori coëgit; & ob leves offenſas plurimos juſſit occîdi, quos Antoninus reſervavit. Et moriens quidem, hos verſus feciſſe dicitur,

Animula vagula, blandula,
Hoſpes, comeſq; corporis,
Quæ nunc abibis in loca,
Pallidula, rigida, nudula,
Nec ut ſoles, dabis jocos?

Tales autem nec multo meliores fecit & Græcos. Vixit annis ſeptuaginta duobus, menſibus quinque, diebus ſeptemdecim. Imperavit annis viginti uno , menſibus undecim. Statura fuit procerus, forma comptus, flexo ad pectinem capillo, promiſſa barba, ut vulnera, quæ in facie naturalia erant, tegeret: habitudine robuſta. Equitavit ambulavitque plurimum. Armiſque & pilo ſe ſemper exercuit. Venatu frequentiſſime leonē manu ſua occîdit. venando autem jugulum & coxam fregit. venationem ſemper cum amicis participavit. In convivio tragœdias, comœdias, Atellanas, ſambucas, lectores, poëtas, pro re ſemper exhibuit. Tiburtinam villam mire exædificavit, ita, ut in ea & provinciarum & locorum celeberrima nomina inſcriberet: velut Lycéum, Academiam, Prytanéum, Canopum, Pœcilen, Tempe, vocaret. &, ut nihil prætermitteret, etiam inferos finxit. Signa mortis hæc habuit: Natali ſuo ultimo, cum Antoninum cōmendaret, prætexta ſponte delapſa caput ei aperuit. Anulus, in quo imago ipſius ſculpta erat, ſponte de digito delapſus eſt: Ante diem natalis eius, neſcio quis ad Senatum ululans venit: contra quem Hadrianus ita motus eſt,

quaſi de ſua morte loqueretur, cum eius verba nullus agnoſceret. Idem cum vellet in Senatu dicere, *Poſt filij mei mortem: Poſt mortem meam* dixit. Somniavit præterea ſe à patre potionem ſoporiferam impetraſſe. item ſomniavit, à leone ſe oppreſſum eſſe. In mortuum eum à multis multa ſunt dicta. Acta eius irrita fieri Senatus volebat. nec appellatus eſſet Divus, niſi Antoninus rogaſſet. Templum denique ei pro ſepulcro apud Puteolos conſtituit, & quinquennale certamen, & flamines, & ſodales, & multa alia, quæ ad honorem quaſi Numinis pertinerent. quare, ut ſupra dictum eſt, multi putant Antoninum Pium dictum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII SPARTIANI

ÆLIVS VERVS,

AD DIOCLETIANVM AVGVSTVM.

DIOCLETIANO AUGUSTO ÆLIVS SPARTIANVS

Suus Salutem.

IN animo mihi eſt, Diocletiane Auguſte, tot principum maxime, non ſolum eos qui principum locum in hac ſtatione, quam temperas, retentarunt, ut uſque ad Divum Hadrianum feci, ſed illos etiam qui vel Cæſarum nomine appellati ſunt, nec principes aut Auguſti fuerunt, vel quolibet alio genere aut in famam aut in ſpem principatus venerunt, cognitioni numinis tui ſternere: quorum præcipue de Ælio Vero dicendum eſt, qui primus tantum Cæſaris nomen accepit, adoptione Hadriani familiæ principum adſcriptus. Et quo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

niam nimis pauca dicenda ſunt, nec debet
prologus enormior eſſe, quam fabula, de
2. ipſo jam loquar. Ceionius Commodus,
qui & Ælius Verus appellatus eſt, quem
ſibi Hadrianus ævo ingraveſcente morbis
triſtioribus preſſus, peragrato jam orbe
terrarum, adoptavit, nihil habet in ſua
vita memorabile, niſi quod primus tantum
Cæſar eſt appellatus: non teſtamento,
ut antea ſolebat, neque eo modo, quo
Traianus eſt adoptatus: ſed eo prope genere,
quo noſtris temporibus à veſtra clementia
Maximianus atque Conſtantius
Cæſares dicti ſunt: quaſi quidam principum
filij viri, & deſignati auguſtæ majeſtatis
heredes. Et quoniam de Cæſarum
nomine in hujus præcipue vita eſt aliquid
diſputandum, qui hoc ſolum nomen indeptus
eſt, Cæſarem vel ab Elephanto
(qui lingua Maurorum *Cæſar* dicitur) in
prœlio cæſo, eum qui primus ſic appellatus
eſt, doctiſſimi & eruditiſſimi viri putant
dictum: vel quia mortua matre, ventre
cæſo ſit natus: vel quod cum magnis
crinibus ſit utero parentis effuſus: vel
quod oculis cæſiis & ultra humanum morem
viguerit. Certe, quæcumque illa,
felix neceſſitas fuit, unde tam clarum &
duraturum cum æternitate mundi nomen

men effloruit. Hic ergo, de quo ſermo eſt, primum Lucius Aurelius Verus eſt dictus, ſed ab Hadriano adſcitus in Æliorum familiam, hoc eſt in Hadriani transſcriptus, & appellatus eſt Cæſar. Huic pater Ceionius Commodus fuit, quem alij Verum, alij Lucium Aurelium, multi Annium prodiderunt: maiores omnes nobiliſſimi, quorum origo pleraque ex Etruria fuit, vel ex Faventia. Et de huius quidem familia plenius in vita Lucii Aurelij Ceionij Commodi Veri Antonini, filij hujuſce, quem ſibi adoptare Antoninus juſſus eſt, diſſeremus. Is enim liber debet omnia, quæ ad ſtemma generis pertinent, continere, qui habet principem, de quo plura dicenda ſunt. Adoptatus autem Ælius Verus ab Hadriano eo tempore, quo jam, ut ſuperius diximus, parum vigebat, & de ſucceſſore neceſſario cogitabat: ſtatimque Prætor factus, & Pannonijs dux ac rector impoſitus; mox Conſul creatus. Et quia erat deputatus imperio, iterum Conſul deſignatus eſt. Datum etiam populo congiarium cauſſa eius adoptionis, collatumque militibus ſeſtertiûm ter millies, Circenſes editi: neque quidquam prætermiſſum, quod poſſet lætitiam publicam frequentare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tare. Tantumque apud Hadrianum principem valuit, ut, præter adoptionis affectum, quo ei videbatur adiunctus, ſolus omnia, quæ cuperet, etiam per litteras impetraret. Nec provinciæ quidem, cui præpoſitus erat, defuit. Nam bene geſtis rebus, vel potius feliciter, etſi non ſummi, medij tamen obtinuit ducis famam. Hic tamen valetudinis adeo miſeræ fuit, ut Hadrianum ſtatim adoptionis pœnituerit, potueritque tum amovere à familia imperatoria, cum ſæpe de alijs cogitaret, ſi forte vixiſſet. Fertur denique ab his, qui Hadriani vitam diligentius in litteras retulerunt, Hadrianum Veri ſciſſe genituram: & eum, quem non multum ad Rempublicam gerendam probaret, ob hoc tantum adoptaſſe, ut ſuæ ſatisfaceret voluptati, &, ut quidam dicunt, jurijurando, quod interceſſiſſe inter ipſum ac Verum ſecretis conditionibus ferebatur. Fuiſſe enim Hadrianum peritum matheſeos, Marius uſque adeo demonſtrat, ut eum dicat cuncta de ſe ſciſſe; ſic, ut omnium dierum uſque ad horam mortis futuros actus ante perſcripſerit. Satis præterea conſtat, eum de Vero ſæpe dixiſſe,

Oſtendẽt terris hunc tãtũ fata, neq; ultra
Eſſe ſinent.

Quos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Quos verſus cum aliquando in hortulo ſpatians cantitaret, atque adeſſet unus ex litteratis, quorum Hadrianus ſpecioſa ſocietate gaudebat, velletque addere,

--- Nimium vobis Romana propago
Viſa potens ſuperi, propria hæc ſi dona fuiſſent:

Hadrianus dixiſſe fertur, *Hos verſus vita non capit Veri:* illud addens:

--- Manibus date lilia plenis:
Purpureos ſpargam flores, animamque nepotis
His ſaltem accumulem donis, & fungar inani
Munere.

Cum quidem etiam illud dicitur cum irriſione dixiſſe, *Ego mihi Divum adoptavi, non filium.* Eum tamen cum conſolaretur unus de litteratis, qui aderant, ac diceret: *Quid ſi non recte conſtellatio eius collecta eſt, quem credimus eſſe victurum?* Hadrianus dixiſſe fertur: *Facile iſta dicis tu, qui patrimonij tui, non Reipublicæ quæris, heredem.* Unde apparet, eum habuiſſe in animo alium deligere, atque hunc ultimo vitæ ſuæ tempore à Republica ſubmovere. ſed eius conſilia juvit eventus. nam cum de provincia Ælius rediſſet, atque orationem pulcerrimam, quæ hodieque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

que legitur, ſive per ſe, ſive per ſcriniorum aut dicendi magiſtros paraſſet, qua Kalendis Januarijs Hadriano patri gratias ageret, accepta potione, qua ſe exiſtimaret juvari, Kalendis ipſis Januarijs perijt. juſſuſque ab Hadriano, quia vota interveniebant, non lugeri. Fuit hic vitæ lætiſſimæ; eruditus in litteris, Hadriano (ut malevoli loquuntur) acceptior forma, quam moribus. In aula diu non fuit: in vita privata, etſi minus probabilis, minus tamen reprehendendus; ac memor familiæ ſuæ, comptus, decorus, pulcritudinis regiæ, oris venerandi, eloquentiæ celſioris, verſu facilis, in Republica etiam non inutilis. Huius voluptates ab iis, qui vitam ejus ſcripſerunt, multæ feruntur, equidem non infames, ſed aliquatenus diffluentes. nam tetrapharmacum, ſeu potius pentapharmacum, quo poſtea ſemper Hadrianus eſt uſus, ipſe dicitur reperiſſe, hoc eſt, ſumen, faſianum, pavonem, pernam cruſtulatam & aprugnam. de quo genere cibi aliter refert Marius Maximus, non pentapharmacum, ſed tetrapharmacum appellans: ut & nos ipſi in eius vita proſequuti ſumus. Fertur etiam aliud genus voluptatis, quod Verus invenerat. nam lectum eminentibus quatuor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tuor anacliterijs fecerat, minuto reticulo undique incluſum, eumque folijs roſæ, quibus demptum eſſet album, replebat, jacenſque cum concubinis, velamine de liliis facto ſe tegebat, unctus odoribus Perſicis. Jam illa frequentantur à nonnullis, quod & accubitationes ac menſas de roſis ac lilijs fecerit; & quidem purgatis: quæ etſi non decora, non tamen ad perniciem publicam promta ſunt. Atque idem Ovidii libros amorum in lecto ſemper habuiſſe, idem Martialem, epigrammatum poëtam, Virgilium ſuum dixiſſe. Jam illa leviora, quod curſoribus ſuis exemplo Cupidinum alas frequenter appoſuit, eoſque ventorum nominibus ſæpe vocitavit, Boream alium, alium Notum, & item Aquilonem, aut Circium, ceteriſque nominibus appellans, & indefeſſe atque inhumaniter faciens curſitare. Idẽ uxori, conquerenti de extraneis voluptatibus, dixiſſe fertur: *Patere me per alias exercere cupiditates meas: uxor enim dignitatis nomen eſt, non voluptatis.* Eius filius eſt Antoninus Verus, qui adoptatus eſt à Marco, vel certe cum Marco, & cum eodem æquale geſſit imperium. nam ipſi ſunt qui primi duo Auguſti appellati ſunt, & quorum faſtis Conſularibus ſic nomi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

na præſcribuntur, ut dicantur non duo Antonini, ſed duo Auguſti. tantumque huius rei & novitas & dignitas valuit, ut faſti Conſulares nonnulli ab his ſumerent ordinem Conſulum. Pro eius adoptione infinitam pecuniam populo & militibus Hadrianus dedit. ſed cum eum videret, homo paullo argutior, miſerrimæ valetudinis, ita, ut ſcutum ſolidius jactare non poſſet, dixiſſe fertur, *Ter millies perdidimus, quod exercitui populoque dependimus: ſi quidem ſatis in caducum parietem incubuimus; & qui non ipſam Rempublicam, ſed nos ipſos ſuſtentare vix poſſit.* Et hæc quidem Hadrianus cum præfecto ſuo loquutus eſt. quæ cum prodidiſſet præfectus, ac per hoc Ælius Cæſar indies magis magiſque ſollicitudine, utpote deſperati hominis, aggravaretur, præfecto ſuo Hadrianus, qui rem prodiderat, ſucceſſorem dedit, volens videri, quod verba triſtia temperaſſet. ſed nihil profuit. nam, ut diximus, Lucius Ceionius Commodus Verus Ælius Cæſar (nam his omnibus nominibus appellatus eſt) periit; ſepultuſque eſt *imperatorio funere*: neque quidquam de regia, niſi mortis habuit dignitatem. Doluit ergo illius mortem ut bonus pater, non ut bonus princeps:

ceps:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ceps. nam cum amici ſolliciti quærerent, qui adoptari poſſet, Hadrianus dixiſſe fertur his: *Etiam vivente adhuc Vero decreveram:* ex quo oſtendit aut judicium ſuum aut ſcientiam futurorum. Poſt hunc denique Hadrianus, diu anceps quid faceret, Antoninum adoptavit; Pium cognomine appellatum. cui conditionem addidit, ut ipſe ſibi Marcum & Verum Antoninos adoptaret, filiamque ſuam Vero, non Marco, daret. Nec diutius vixit, gravatus languore ac diverſo genere morborum, ſæpe dicens, Sanum principem mori debere, non debilem. Statuas ſane Ælio Vero per totum orbem coloſſeas poni juſſit, templa etiam in nonnullis urbibus fieri. Denique illius merito, filium eius Verum, nepotē utpote ſuum, qui pereunte Ælio in familia ipſius Hadriani remanſerat, adoptandum Antonino Pio cum Marco, ut jam diximus, dedit: ſæpe dicens; *Habeat Reſpublica quodcumque de Vero*. quod quidem contrarium his, quæ de adoptionis pœnitentia per auctores plurimos intimata ſunt; cum Verus poſterior nihil dignum præter clementiam in moribus habuerit, quod imperatoriæ familiæ lumen afferret! Hæc ſunt quæ de Vero Cæſare mandata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

data litteris fuerunt. de quo idcirco non tacui, quia mihi propoſitum fuit omnes, qui poſt Cæſarem Dictatorem, hoc eſt Divum Julium, vel Cæſares, vel Auguſti, vel Principes appellati ſunt, quique in adoptionem venerunt, vel Imperatorum filij, aut parentes Cæſarum nomine conſecrati ſunt, ſingulis libris exponere, meæ ſatisfaciens conſcientiæ, etiamſi multis nulla ſit neceſſitas talia requirendi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI
ANTONINVS PIVS,
AD
DIOCLETIANVM AVGVSTVM.

TITO AVRELIO FVLVO BOLONIO ANTONINO PIO, paternum genus è Gallia Tranſalpina, Nemauſenſe ſcilicet: avus, Titus Aurelius Fulvus; qui per honores diverſos ad ſecundum Conſulatum & præfecturam Urbis pervenit: pater, Aurelius Fulvus, qui & ipſe fuit Conſul; homo triſtis, & integer: avia materna, Bovinia Procilla: mater, Arria Fadilla: avus maternus, Arrius Antoninus bis Conſul; homo ſanctus, & qui Nervam miſeratus eſſet, quod imperare cœpiſſet: ſoror uterina, Julia Fadilla; vitricus, Julius Lupus conſularis, ſocer, Annius Verus; uxor, Annia Fauſtina; filij, mares duo, duæ feminæ; gener. per majorem filiam, Lamia Sylla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Syllanus; per minorem, Marcus Antoninus, fuêre. Ipſe Antoninus Pius natus eſt tertiodecimo Kalendas Octobres, Flavio Domitiano duodecimo & Cornelio Dolabella Conſulibus, in villa Lanuvina. educatus Lorij, in Aurelia: ubi poſtea palatium exſtruxit; cujus hodieque reliquię manent. Pueritiam egit cum avo paterno: mox cum materno; omnes ſuos religioſe colens. atque adeo & conſobrinorum & vitrici & multorum affinium hereditate ditatus eſt. Fuit vir forma conſpicuus, ingenio clarus, moribus clemens, nobilis vultu, & placidus ingenio, ſingularis eloquentiæ, nitidæ litteraturæ, præcipue *ſobrius*, diligens agri cultor, mitis, largus, alieni abſtinens; & omnia hæc cum menſura, & ſine jactantia: in cunctis poſtremo laudabilis, & qui merito Numæ Pompilio, ex bonorum ſententia, comparatur. Pius cognominatus eſt à Senatu, vel quod ſocerum feſſa jam ætate, manu, præſente Senatu, levaverit: (quod quidem non ſatis magnæ pietatis eſt argumentum; cum impius ſit magis, qui iſta non faciat, quam pius, qui debitum reddat) vel, quod eos, quos Hadrianus per malam valetudinem occîdi juſſerat, reſervavit; vel, quod Hadriano, contra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tra omnium ſtudia, poſt mortem infinitos atque immenſos honores decrevit; vel, quod, cum ſe Hadrianus interimere vellet, ingenti cuſtodia & diligentia fecit, ne id poſſet admittere: vel, quod vere natura clementiſſimus, & nihil temporibus ſuis aſperum fecit. Item fenus trientarium, hoc eſt minimis uſuris, exercuit, ut patrimonio ſuo plurimos adjuvaret. Fuit quæſtor liberalis, prætor ſplendidus, Conſul cum Catilio Severo. Hic in omni vita privata in agris frequentiſſime vixit: ſed clarus in locis omnibus fuit. Ab Hadriano inter quatuor Conſulares, quibus Italia committebatur, electus eſt ad eam partem Italiæ regendam, in qua plurimum poſſidebat, ut Hadrianus viri talis & honore conſuleret & quieti. Huic cum Italiam regeret, imperij omen factum eſt. nam cum tribunal aſcendiſſet, inter alias acclamationes dictum eſt, *Auguſte, Dij te ſervent*. Proconſulatum Aſiæ ſic egit, ut ſolus avum vinceret. In proconſulatu etiam ſic imperij omen accepit: nam cum ſacerdos femina Trallis ex more proconſules ſemper hoc nomine ſalutaret, non dixit, *Ave proconſul*, ſed *Ave Imperator*. Cyzici etiam de ſimulacro Dei ad ſtatuam eius corona tranſlata eſt. Et poſt Conſu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſatum in viridario taurus marmoreus, cornibus ramis arboris accreſcentibus, appenſus eſt. & fulgur cælo ſereno ſine noxa in ejus domum venit. & in Etruria dolia, quæ defoſſa fuerant, ſupra terram reperta ſunt. & ejus ſtatuas in omni Etruria examen apum replevit. & ſomnio ſæpe monitus, ſe penitus ejus Hadriani ſimulacrum inſerere. Proficiſcens ad proconſulatum, filiam majorem amiſit. De hujus uxore multa dicta ſunt ob nimiam libertatem & vivendi facilitatem, quæ iſte cum animi dolore compreſſit. Poſt proconſulatum, in conſilijs Hadriani Romæ frequens vixit; de omnibus, de quibus Hadrianus conſulebat, mitiorem ſententiam ſemper oſtendens. Genus ſane adoptionis tale fertur: Mortuo Ælio Vero, quem ſibi Hadrianus adoptaverat & Cæſarem nuncupaverat, dies Senatus habebatur. eo Arrius Antoninus, ſoceri veſtigia levans, venit; atque idcirco ab Hadriano dicitur adoptatus. quæ cauſſa ſola eſſe adoptionis nec potuit omnino, nec debuit; maxime, cum & ſemper Rempublicam bene egiſſet Antoninus, & in proconſulatu ſe ſanctum gravemque præbuiſſet. Ergo eum cum Hadrianus adoptare ſe velle publicaſſet, acceptum eſt

ſpatium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſpatium deliberandi, utrum arrogari ab Hadriano vellet. Adoptionis lex hujuſmodi data eſt: ut, quemadmodum Antoninus ab Hadriano adoptabatur, ita ſibi illi adoptaret Marcum Antoninum, fratris uxoris ſuæ filium, & Lucium Verum, Ælij Veri, qui ab Hadriano adoptatus fuerat, filium; qui poſtea Verus Antoninus eſt dictus. Adoptatus eſt quinto Kalendas Martias die; in Senatu gratias agens, quod de ſe ita ſenſiſſet Hadrianus: factuſque eſt patri & in imperio proconſulari & in tribunicia poteſtate collega. Huius primum hoc fertur, quod, cum ab uxore argueretur quaſi parum neſcio quid ſuis largiens, dixerit: *Stulta; poſteaquam ad imperium tranſivimus, & illud, quod habuimus ante, perdidimus.* Congiarium militibus ac populo de proprio dedit, & ea quæ pater promiſerat. Et ad opera Hadriani plurimum contulit: & aurum coronarium, quod adoptionis ſuæ cauſſa oblatum fuerat, Italicis totum, medium provincialibus reddidit. Et patri quoad vixit, religioſiſſime paruit. Sed Hadriano apud Baias mortuo, reliquias eius Romam pervexit ſancte ac reverenter, atque in hortis Domitiæ collocavit: etiam repugnantibus cunctis, inter Divos eum re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tulit. Uxorem Fauſtinam, Auguſtam appellari à Senatu permiſit: Pij appellationem recepit. Patri & matri atque avis & fratribus jam mortuis ſtatuas decretas, libenter accepit. Circenſes natali ſuo dicatos non reſpuit; alijs honoribus refutatis. Clypeum Hadriano magnificentiſſimum poſuit; & ſacerdotes inſtituit. Factus Imperator, *nulli eorum, quos Hadrianus provexerat, ſucceſſorem dedit.* fuitque ea conſtantia, ut ſeptenis & novenis annis in provincijs bonos præſides detineret. Per legatos ſuos plurima bella geſſit. nam & Britannos per Lollium Urbicum Legatum vicit; alio muro ceſpiticio, ſubmotis Barbaris, ducto: & Mauros ad pacem poſtulandum coëgit; & Germanos & Dacos & multas gentes atque Judæos rebellantes contudit per præſides ac legatos. In Achaia etiam atque Ægypto rebelliones repreſſit. Alanos, molientes ſæpe, refrenavit. Procuratores ſuos modeſte ſuſcipere tributa juſſit: excedentes modum, rationem factorum ſuorum reddere præcepit: nec umquam lætatus eſt lucro, quo provincialis oppreſſus eſt. Contra procuratores ſuos conquerentes, libenter audivit. His quos Hadrianus damnaverat, in Senatu indulgentias petijt;

tijt; dicens, etiam ipſum Hadrianum hoc fuiſſe facturum. Imperatorium faſtigium ad ſummam civilitatem deduxit; unde plus crevit: recuſantibus aulicis miniſtris; qui, illo nihil per internuncios agente, nec terrere poterant homines aliquando, nec ea, quæ occulta non erant, vendere. Senatui tantum detulit Imperator, quantum, cum privatus eſſet, deferri ſibi ab alio Principe optavit. Patris Patriç nomen delatum à Senatu, quod primo diſtulerat, cum ingenti gratiarum actione ſuſcepit. Tertio anno imperii ſui Fauſtinam uxorem perdidit: quæ à Senatu conſacrata eſt, delatis Circenſibus atque Templo, & flaminicis, & ſtatuis aureis atque argenteis: cum etiam ipſe hoc conceſſerit, ut imago eius cunctis Circenſibus poneretur. Statuam auream, delatam à Senatu, poſitam ſuſcepit. Marcum Antoninum Quæſtorem, Conſulem petente Senatu creavit. Annium Verum, qui poſtea dictus eſt Antoninus, ante tempus Quæſtorem deſignavit: neque de provinciis, neque de ullis actibus quidquam conſtituit, niſi quod prius ad amicos retulit: atque ex eorum ſententia formas compoſuit. Viſus eſt ſane ab amicis, & cum privatis veſtibus, & domeſtica quæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dam gerens. Tanta ſane diligentia ſub-
jectos ſibi populos rexit, ut omnia & om-
nes, quaſi ſua eſſent, curaret. Provinciæ
ſub eo cunctæ floruerunt: quadruplato-
res exſtincti ſunt. Publicatio bonorum
rarior, quam umquam fuit; ita, ut unus
tantum proſcriberetur affectatæ tyranni-
dis reus; hoc eſt, Atillus Tatianus; Sena-
tu puniente: à quo conſcios requiri ve-
tuit; filio ejus in omnibus ſemper adiuto.
Perijt & Priſcianus reus affectatæ tyran-
nidis; ſed morte voluntaria. de qua con-
juratione quæri vetuit. Victus Antonini
Pij talis fuit, ut eſſet opulentia ſine repre-
henſione, parſimonia ſine ſordibus, &
menſa ejus per proprios ſervos, proprios
aucupes, piſcatores & venatores inſtrue-
retur. Balneum, quo uſus fuiſſet, ſine mer-
cede populo exhibuit: nec omnino quid-
quam de vitæ privatæ qualitate mutavit.
Salaria multis ſubtraxit, quos otioſos vi-
debat accipere; dicens, Nihil eſſe ſordi-
dius, immo crudelius, quam ſi Rempu-
blicam is arroderet, qui nihil in eam ſuo
labore conferret. Unde etiam Meſomedi
lyrico ſalarium imminuit. Rationes om-
nium provincialium apprime ſcivit, &
vectigalium. Patrimonium privatum in
filiam contulit: ſed fructus Reipublicæ
donavit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

donavit. Species imperatorias ſuperfluas & prædia vendidit: & in ſuis proprijs fundis vixit varie, ac pro temporibus: nec ullas expeditiones obijt, niſi quod ad agros ſuos profectus eſt ad Campaniam; dicens, Gravem eſſe provincialibus comitatum Principis, etiam nimis parci. Et tamen ingenti autoritate apud omnes gentes fuit; cum in Urbe propterea ſederet, ut undique nuncios (medius utpote) citius poſſet accipere. Congiarium populo dedit; militibus donativum addidit. Puellas alimentarias in honorem Fauſtinæ, Fauſtinianas conſtituit. Opera ejus hæc exſtant: Romæ, templum Hadriani, honori patris dicatum; Græcoſtadium poſt incendium reſtitutum; inſtauratum Amphitheatrum; ſepulcrum Hadriani; templum Agrippæ; pons ſublicius; phari reſtitutio; Caietæ portus; Tarracinenſis portus reſtitutio; lavacrum Oſtienſe; Antiatum aquæ ductus; templa Lanuvina: Multas etiam *civitates adiuvit pecunia*, ut opera vel nova facerent, vel vetera reſtituerent: ita, ut & magiſtratus adjuvaret, & Senatores Urbis ad functiones ſuas. Hereditates eorum, qui filios habebant, repudiavit. Primus conſtituit, ne pœnæ cauſſa legatum relictum maneret.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Succeſſorem viventi bono judici nulli dedit, niſi Orphito præfecto Urbi; ſed petenti: nam Gavius Maximus, præfectus prætorij, uſque ad vigeſimum annum ſub eo pervenit; vir ſeveriſſimus cui Tatius Maximus ſucceſſit. in cuius demortui locum duos præfectos ſubſtituit, Fabium Repentinum & Cornelium Victorinum. Sed Repentinus famoſa voce percuſſus eſt, quod per concubinam Principis ad præfecturam veniſſet. Uſque adeo ſub eo nullus percuſſus eſt Senator, ut etiam parricida confeſſus in inſula deſerta poneretur, quia vivere illi naturæ legibus non licebat. Vini, olei, & tritici pænuriam per ærarij ſui damna emendo & gratias populo dando ſedavit. Adverſa ejus temporibus hæc provenerunt: Fames, de qua diximus; Circi ruina; terræmotus, quo Rhodiorum & Aſiæ oppida conciderunt: quæ omnia mirifice inſtauravit. Et Romę incendium, quod trecentas quadraginta inſulas vel domos abſumſit; & Narbonenſis civitas, & Antiochenſe oppidum, & Carthaginienſe forum arſit. Fuit & inundatio Tiberis. apparuit & ſtella crinita. natus eſt & biceps puer; & uno partu mulieris quinque pueri editi ſunt. Viſus eſt in Arabia jubatus anguis, major ſolitis;

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

qui ſe à cauda medium comedit. Lues etiam in Arabia fuit. Hordeum in Mœſia in culminibus arborum natum eſt. Quatuor præterea leones manſueti, ſponte ſe capiendos in Arabia præbuerunt. Pharaſmanes rex ad eum Romam venit; pluſque illi, quam Hadriano, detulit. Pacorum regem Lazis dedit; Parthorum regem ab Armeniorum expugnatione ſolis litteris repulit. Abgarum regem ex Orientis partibus ſola auctoritate deduxit. Cauſſas regales terminavit. Sellam regiam Parthorum regi repenti, quam Traianus ceperat, pernegavit. Rimethalcen in regnum Boſporanum, audito inter ipſum & curatorem negotio, remiſit. Olbiopolitis contra Tauroſcythas in Pontum auxilia miſit: & Tauroſcythas uſque ad dandos Olbiopolitis obſides vicit. Tantum ſane *auctoritatis apud exteras gentes* nemo habuit; cum ſemper amaverit pacem; eo uſque, ut Scipionis ſententiam frequentarit, qua ille dicebat, Malle ſe unum civem ſervare, quam mille hoſtes ocidere. Menſes Septembrem atque Octobrem, Antoninum atque Fauſtinum appellandos decrevit Senatus; ſed id Antoninus reſpuit. Nuptias filiæ ſuæ Fauſtinæ, cum Marco Antonino eam conjungeret, uſque ad do-

nativum militum celeberrimas fecit. Verum Antoninum poſt quæſturam Conſulem fecit. Cum Apollonium, quem Chalcide acciverat, ad Tiberianam domum, in qua habitabat, vocaſſet, ut ei Marcum Antoninum traderet; atque ille dixiſſet, Non magiſter ad diſcipulum debet venire, ſed diſcipulus ad magiſtrum; riſit eum, dicens; facilius fuit Apollonio à Chalcide Romam venire, quam à domo ſua in palatium. cujus avaritiam etiam mercedibus notavit. Inter argumenta pietatis eius & hoc habetur, quod, cum Marcus mortuum educatorem ſuum fleret, vocareturque ab aulicis miniſtris ab oſtentatione pietatis, ipſe dixerit: *Permittite* (inquit) *illi, ut homo ſit: neque enim vel philoſophia, vel imperium tollit affectus.* Præfectos ſuos & locupletavit & ornamentis Conſularibus donavit. ſi quos repetundarum damnavit, eorum liberis bona paterna reſtituit: ea tamen lege, ut illi provincialibus redderent, quod parentes acceperant. Ad indulgentias proniſſimus fuit. Edita munera, in quibus elephantos, & corocottas, & ſtrepſicerotas, crocodilos etiam atque hippopotamos, & omnia ex toto orbe terrarum cum tigridibus exhibuit, centum etiam leo-
nes

nes una miſſione edidit. Amicis ſuis in imperio ſuo non aliter uſus eſt, quam privatus: quia & ipſi numquam de eo cum libertis ſuis per fumum aliquid vendiderunt: ſiquidem libertis ſuis ſeveriſſime uſus eſt. Amavit hiſtrionum artes. piſcando ſe & venando multum oblectavit; & deambulatione cum amicis atque ſermone. Vindemias privati modo cum amicis agebat. Rhetoribus & philoſophis per omnes provincias & honores & ſalaria detulit. Orationes plerique alienas eſſe dixerunt, quæ ſub ejus nomine feruntur: Marius Maximus ejus proprias fuiſſe dicit. Convivia cum amicis & privata communicavit & publica: nec ullum ſacrificium per vicarium fecit, niſi cum æger fuit. Cum ſibi & filijs honores peteret, omnia quaſi privatus fecit. Frequentavit & ipſe amicorum ſuorum convivia. Inter alia etiam hoc civilitatis ejus præcipuum argumentum eſt, quod, cum, domum Omuli viſens, miranſque columnas porphyreticas, requiſiſſet unde eas haberet; atque Omulus ei dixiſſet; *Cum in domum alienam veneris, & mutus & ſurdus eſto;* patienter tulit. cujus Omuli multa joca ſemper patienter accepit. Multa de jure 12
ſanxit: uſuſque eſt iuris peritis, Vinidio,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Vero, Salvio Valente, Voluſio Metiano, Ulpio Marcello, & Jaboleno. Seditiones, ubicumque factas, non crudelitate, ſed modeſtia & gravitate compreſſit. Intra Urbes *ſepeliri* mortuos vetuit. Sumptum muneribus gladiatoriis inſtituit. Vehicularium curſum ſumma diligentia ſublevavit. Omnium, quæ geſſit, & in Senatu & per edicta rationem reddidit. Periit anno ſeptuageſimo: ſed quaſi adoleſcens deſideratus eſt. Mors autem ejus talis fuiſſe narratur: Cum Alpinum caſeum in cena ediſſet avidius, nocte reiectavit: atque alia die febre commotus eſt. tertia die cum ſe gravari videret, Marco Antonino, Rempublicam & filiam præſentibus præfectis commendavit; Fortunamque auream, quæ in cubiculo principum poni ſolebat, transferri ad eum juſſit: ſignum tribuno Æquanimitatis dedit: atque ita converſus quaſi dormiret, ſpiritum reddidit apud Lorium. alienatus in febri, nihil aliud, quam de Republica, & de his regibus, quibus iraſcebatur, loquutus eſt. Privatum patrimonium filiæ reliquit. teſtamento autem omnes ſuos
13 Legatis idoneis proſequutus eſt. Fuit ſtatura elevata decorus. ſed cum eſſet longus & ſenex, incurvareturque; tiliaceis tabu-

tabulis in pectore poſitis faſciabatur, ut rectus incederet. Senex etiam, antequam ſalutatores venirent, panem ſiccum comedit ad ſuſtentandas vires. Fuit voce rauca & ſonora, cum iucunditate. A Senatu Divus eſt appellatus; cunctis certatim adnitentibus: cum omnes eius pietatem, clementiam, ingenium, ſanctimoniam, laudarent. decreti etiam ſunt omnes honores, qui optimis principibus ante delati ſunt. Meruit & flaminem, & Circenſes, & templum, & ſodales Antoninianos: ſoluſque omnium prope Principum prorſus ſine civili ſanguine & hoſtili, quantum ad ſeipſum pertinet, vixit: & qui rite comparatur Numæ; cuius felicitatem pietatemque & ſecuritatem ceremoniaſque ſemper obtinuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI

MARCUS ANTONINUS

PHILOSOPHUS.

MARCO ANTONINO, in omni vita philoſophanti viro, & qui ſanctitate vitæ omnibus Principibus antecellit, pater Annius Verus, qui in prætura deceſſit; avus, Annius Verus, iterum Conſul & præfectus Urbi; adſcitus in patricios à principibus Veſpaſiano & Tito cenſoribus; patruus, Annius Libo Conſul; amita, Galeria Fauſtina Auguſta; mater, Domitia Calvilla, Calviſii Tulli, bis Conſulis, filia; proavus paternus, Annius Verus Prætorius, ex Succubitano municipio ex Hiſpania factus Senator; proavus maternus, Catilius Severus, bis Conſul & præfectus Urbi; avia paterna, Rupilia Fauſtina, Rupilii Boni conſularis filia, fuêre. Natus eſt Marcus Romę, ſexto Kalendas Maias, in monte Cœlio in hortis;

avo

avo ſuo iterum & Augure Conſulibus. cuius familia, in originem recurrens, à Numa probatur ſanguinem trahere; ut Marius Maximus docet: item à rege Salentino, Malennio, Daſaummi filio; qui Lopias condidit. Educatus eſt in eo loco, in quo natus eſt, & in domo avi ſui Veri, iuxta ædes Laterani. Habuit & ſororem natu minorem, Anniam Cornificiam: uxorem, Anniam Fauſtinam, conſobrinam ſuam. Marcus Antoninus principio avi ſui nomen habuit, & Catilii Severi, materni proavi. Poſt exceſſum vero patris, ab Hadriano Annius Veriſſimus vocatus eſt: poſt virilem autem togam, Annius Verus. patre mortuo, ab avo paterno adoptatus eſt, & educatus. Fuit à prima infantia gravis. at ubi egreſſus eſt annos, qui nutricum foventur auxilio, magnis præceptoribus traditus, ad philoſophiæ ſcita pervenit. Uſus eſt magiſtris ad prima elementa Euphorione litteratore, & Gemino comœdo, muſico Androne, eodemque geometra: quibus omnibus, ut diſciplinarum auctoribus, plurimum detulit. Uſus præterea grammaticis, Græco, Alexandro: quotidianis Latinis, Troſio Apto, & Pollione, & Eutychio Proculo Siccenſi. Oratoribus uſus

eſt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

eſt, Græcis, Aninio Macro, Caninio Ce-
lere, & Herode Attico; Latino, Fronto-
ne Cornelio. Sed multum ex his Fronto-
ni *detulit*: cui & ſtatuam in Senatu petiit.
Proculum vero uſque ad proconſulatum
provexit; oneribus in ſe receptis. Philo-
ſophiæ operam vehementer dedit, & qui-
dem adhuc puer. nam duodecimum an-
num ingreſſus, habitum philoſophi aſ-
ſumſit; & deinceps tolerantiam, cum ſtu-
deret in pallio, & humi cubaret, vix au-
tem, matre agente, inſtrato pellibus le-
ctulo accubaret. Uſus eſt etiam Commo-
do magiſtro; cuius ei affinitas fuerat de-
ſtinata. Uſus eſt & Apollonio Chalcedo-
3. nio, Stoico philoſopho. Tantum autem
ſtudium in eo philoſophiæ fuit, ut, adſci-
tus iam in imperatoriam dignitatem, ta-
men ad domum Apollonii diſcendi cauſ-
ſa veniret. Audivit & Sextum Chæro-
nenſem, Plutarchi nepotem; Junium Ru-
ſticum, Claudium Maximum, & Cin-
nam Catullum, Stoicos. Peripateticæ
vero ſtudioſus, audivit Claudium Seve-
rum, & præcipue Junium Ruſticum:
quem & reveritus eſt, & ſectatus, qui do-
mi militiæque pollebat, Stoicæ diſcipli-
næ peritiſſimum: cum quo omnia com-
municavit publica privataque conſilia,
cui

cui etiam ante pręfectos prætorio ſemper oſculum dedit; quem & Conſulem iterum deſignavit; cui poſt obitum à Senatu ſtatuas poſtulavit. Tantum autem honoris magiſtris ſuis detulit, ut imagines eorum aureas in larario haberet; ac ſepulcra eorum aditu, hoſtijs, floribus, ſemper honoraret. Studuit & juri; audiens Lucium Voluſium Mæcianum. tantumque operis & laboris ſtudijs impendit, ut corpus afficeret; atque in hoc ſolo pueritia ejus reprehenderetur. Frequentavit & declamatorum ſcholas publicas; amavitque ex condiſcipulis præcipuos Senatorij ordinis, Seium Fuſcianum, & Aufidium Victorinum; ex Equeſtri, Bębium Longum, & Calenum; in quos maxime liberalis fuit; & ita quidem, ut, quos non poſſet ob qualitatem vitæ Reipublicæ præponere, locupletatos teneret. Educatus eſt in Hadriani gremio; qui illum, ut ſupra diximus, Veriſſimum nominabat; & qui ei honorem, etiam publice, ſexenni detulit; octavo ætatis anno in Saliorum[1] collegium retulit. In Saliatu *omen accepit* imperij. coronas omnibus in pulvinar ex more jacientibus; aliæ alijs locis hæſerunt; hujus, velut manu, capiti Martis aptata eſt. Fuit in eo ſacerdotio, & præſul,

ſul, & vates, & magiſter; & multos inauguravit atque exauguravit, nemine præeunte; quod ipſe carmina cuncta didiciſſet. Virilem togam ſumſit quintodecimo ætatis anno; ſtatimque ei Lucij Ceionij Commodi filia deſponſata eſt, ex Hadriani voluntate. Nec multo poſt præfectus feriarum Latinarum fuit. in quo honore præclariſſime ſe pro magiſtratibus agentem, & in convivijs Hadriani principis oſtendit. Poſt hoc, patrimonium paternum ſorori totum conceſſit. cum eum ad diviſionem mater vocaret, reſpondit, avi bonis ſe eſſe contentum : addens, ut & mater, ſi vellet, in ſororem ſuum patrimonium conferret; ne inferior eſſet ſoror marito. Fuit autem ea vitæ indulgentia, ut cogeretur nonnumquam, vel in venationes pergere, vel in theatrum deſcendere, vel ſpectaculis intereſſe. Operam præterea pingendo ſub magiſtro Diogneto dedit. Amavit pugilatum, luctamina, & curſum, & aucupatus. & pila luſit apprime: & venatus eſt. Sed ab omnibus his intentionibus ſtudium eum philoſophiæ abduxit; ſeriumque & gravem reddidit: non tamen prorſus abolita in eo comitate; quam præcipue ſuis mox amicis atque etiam minus notis exhibebat: cum frugi
eſſet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

eſſet ſine contumacia, verecundus ſine ignavia, ſine triſtitia gravis. His ita ſe habentibus, cum poſt obitum Lucij Cæſaris Hadrianus ſucceſſorem imperij quęreret, nec idoneus, utpote decem & octo annos agens, Marcus haberetur; amitæ Marci virum, Antoninum Pium, Hadrianus ea lege in adoptionem legit, ut ſibi Marcum Pius adoptaret: ita tamen, ut & Marcus ſibi Lucium Commodum adoptaret. Sane ea die, qua adoptatus eſt, Verus in ſomnis ſe humeros eburneos habere vidit: ſciſcitatuſque, an apti eſſent oneri ferundo, ſolito reperit fortiores. Ubi autem comperit, ſe ab Hadriano adoptatum; magis eſt deterritus, quam lætatus: juſſuſque in Hadriani privatam domum migrare, invitus de maternis hortis receſſit. Cumque ab eo domeſtici quærerent, cur triſtis in adoptionem regiam tranſiret? diſputavit, quæ mala in ſe contineret imperium. Tunc primum pro Annio Aurelius cœpit vocari; quod in Aureliam, hoc eſt Antonini, adoptionis jure tranſiſſet. Octavodecimo ergo ætatis anno adoptatus, in ſecundo Conſulatu Antonini, jam-patris ſui, Hadriano ferente, gratia ætatis facta, quæſtor eſt deſignatus. Adoptatuſque in aulicam domum,

mum, omnibus parentibus ſuis tantam
reverentiam, quantam privatus, exhi-
buit. eratque haud ſecus rei ſuæ, quam *in*
privata domo, parcus ac diligens pro in-
ſtituto patris volens agere, dicere, cogi-
6. tare. Hadriano Baiis abſumto, cum Pius
ad advehendas ejus reliquias eſſet profe-
ctus, relictus Romæ, avo juſta implevit:
& gladiatorum, quaſi privatus quæſtor,
edidit munus. Poſt exceſſum Hadriani
ſtatim Pius per uxorem ſuam Marcum
ſciſcitatus eſt: & cum diſſolutis ſponſali-
bus, quæ cum Lucij Ceionij Commodi
filia deſponderi voluerat, impar adhuc
ætati eſſet; habita deliberatione, cogitare
velle ſe dixit. His ita geſtis, adhuc quæ-
ſtorem & Conſulem ſecum Pius Marcum
deſignavit, & Cæſaris appellatione dona-
vit: & Sevirum turmis Equitum Roma-
norum jam Conſulem deſignatum crea-
vit: & edenti cum collegis ludos Sevira-
les adſedit; & in Tiberianam domum
tranſgredi juſſit, & aulico faſtigio reni-
tentem ornavit, & in collegia ſacerdo-
tum, jubente Senatu, recepit; ſecundum
etiam Conſulem deſignavit, cum ipſe
quartum pariter iniret. Per eadem tem-
pora, cum tantis honoribus occuparetur,
& cum formandus ad regendum ſtatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Reipublicæ patris actibus intereſſet, ſtudia cupidiſſime frequentavit. Poſt hæc Fauſtinam duxit uxorem: & ſuſcepta filia, tribunicia poteſtate donatus eſt, atque imperio extra Urbem proconſulari, addito jure quintæ relationis. tantumque apud Pium valuit, ut numquam quemquam ſine eo facile promoverit. Erat autem in ſummis obſequiis patris Marcus; quamvis non deeſſent, qui aliqua adverſum eum inſuſurrarent, & præ ceteris Valerius Omulus. qui, cum Lucillam, matrem Marci, in viridario venerantem ſimulacrum Apollinis vidiſſet, inſuſurravit, *Illa nunc rogat ut diem tuum claudas, & filius imperet.* quod omnino apud Pium nihil valuit: tanta erat Marci probitas, & tanta in imperatorio Principatu modeſtia. Exiſtimationis autem tantam curam habuit, ut & procuratores ſuos puer ſemper moneret, ne quid arrogantius facerent; & hereditates delatas, reddens proximis, aliquando reſpuerit. Denique per viginti & tres annos in domo patris ita verſatus, ut eius quotidie amor creſceret: nec præter duas noctes per tot annos ab eo manſit, diverſis vicibus. Ob hoc Antoninus Pius, cum ſibi adeſſe finem vitæ videret, vocatis amicis

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& præfectis, ut ſucceſſorem eum imperij omnibus commendavit atque firmavit: ſtatimque ſigno Æquanimitatis tribuno dato, Fortunam auream, quæ in cubiculo ſolebat eſſe, ad Marci cubiculum tranſire juſſit. Bonorum maternorum partem Mummio Quadrato, ſororis filio, (quia illa iam mortua erat) tradidit. Poſt exceſſum Divi Pii, à Senatu coactus regimen publicum capere, fratrem ſibi participem in imperio deſignavit: quem Lucium Aurelium Verum Commodum appellavit, Cæſaremque atque Auguſtum dixit. atque ex eo pariter cœperunt Rempublicam regere. tuncque primum Romanum Imperium duos Auguſtos habere cœpit, lictum cum alio participaſſet. Antonini mox ipſe nomen recepit. & quaſi pater Lucii Commodi eſſet, & Verum eum appellavit, addito Antonini nomine, filiamque ſuam Lucillam fratri deſpondit. Ob hanc coniunctionem, pueros & puellas novorum hominum frumentariæ perceptioni adſcribi præceperunt. Actis igitur, quæ agenda fuerant, in Senatu, pariter caſtra prætoria petiverunt, & vicena millia nummûm ſingulis ob participatum imperium militibus promiſerunt, & ceteris pro rata. Hadriani autem ſepulcro

cor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

corpus patris intulerunt, magnifico exſequiarum officio: mox iuſtitio ſequuto, publice quoque funeris expeditus eſt ordo. Et laudavêre uterque pro roſtris patrem: flaminemque ei ex affinibus & ſodales ex amiciſſimis Aurelianos creavêre. Adepti imperium, ita civiliter ſe ambo egerunt, ut lenitatem Pii nemo deſideraret, cum eos Marullus, ſui temporis mimographus, cavillando impune perſtringeret. Funebre munus patri dederunt. Dabat ſe Marcus totum & philoſophiæ; amorem civium affectans. Sed interpellavit iſtam felicitatem ſecuritatemque Imperatoris prima Tiberis inundatio, quæ ſub illis graviſſima fuit. quæ res & multa Urbis ædificia vexavit, & plurimum animalium interemit, & famem graviſſimam peperit. Quæ omnia mala Marcus & Verus ſua cura & præſentia temperarunt. Fuit eo tempore etiam Parthicum bellum; quod Vologeſus, paratum ſub Pio, Marci & Veri tempore indixit, fugato Atidio Corneliano, qui Syriam tunc adminiſtrabat. Imminebat etiam Britannicum bellum: & Catti in Germaniam ac Rhætiam irruperant. Et adverſus Britannos quidem Calpurnius Agricola miſſus eſt, contra Cattos Aufidius

dius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dius Victorinus. Ad Parthicum vero bellum, Senatu conſentiente, Verus frater eius miſſus eſt: ipſe Romæ remanſit, quod res urbanæ Imperatoris præſentiam poſtularent. Et Verum quidem Marcus, Capuam uſque proſequutus, amicis comitantibus è Senatu, ornavit; additis officiorum omnium principibus. Sed cum Romam rediſſet Marcus, cognoviſſetque Verum apud Canuſium ægrotare; ad eum videndum contendit, ſuſceptis in Senatu votis: quæ, poſteaquam Romam rediit, audita Veri tranſmiſſione, ſtatim reddidit. Et Verus quidem poſteaquam in Syriam venit, in deliciis apud Antiochiam & Daphnen vixit, armiſque ſe gladiatoriis & venatibus exercuit; cum, per legatos bellum Parthicum gerens, Imperator appellatus eſſet, cum Marcus horis omnibus Reipublicæ actibus incubaret, patienterque delicias fratris & prope invitus ac volens ferret. denique omnia, quæ ad bellum erant neceſſaria, Romæ poſitus & diſpoſuit Marcus & ordinavit. Geſtæ ſunt res in Armenia proſpere per Statium Priſcum, Artaxatis capitis: delatumque Armeniacum nomen utrique Principum ? quod Marcus per verecundiam primo recuſavit; poſtea tamen recepit.

pit. Profligato autem bello, uterque Parthicus appellatus eſt. ſed hoc quoque Marcus delatũ nomen repudiavit; quod poſtea recepit. Patris Patriæ autem nomen, delatum fratre abſente, in ejuſdem præſentiam diſtulit. Medio belli tempore & Civicum, patruum Veri, & filiam ſuam nupturam, commiſſam ſororis ſuæ curæ, eandemque locupletatam, Brundiſium uſque deduxit, & ad eum miſit. Romam vero ſtatim rediit, revocatus eorum ſermonibus, qui dicebant, Marcum velle finiti belli gloriam ſibimet vendicare, atque idcirco in Syriam proficiſci. Ad proconſules ſcribit, ne quis filiæ ſuæ iter facienti occurreret. Inter hęc liberales cauſſas ita munivit, ut primus iuberet apud præfectos ærarii Saturni unumquemque civium natos liberos profiteri intra triceſimum diem, nomine impoſito. Per provincias tabulariorum publicorum uſum inſtituit, apud quos idem de originibus fieret, quod Romæ apud præfectos ærarii: ut, ſi forte aliquis in provincia natus cauſſam liberalem diceret, teſtationes inde ferret. atque hanc totam legem de aſſertionibus firmavit: aliaſque de menſariis & auctionibus tulit. Senatum multis cognitionibus, & maxime ad ſe perti-

nentibus, iudicem dedit. De ſtatu etiam defunctorum intra quinquennium quæri iuſſit. neque quiſquam principum amplius Senatui detulit. In Senatus autem honorificentiam, multis & prætoriis & conſularibus privatis decidenda negotia delegavit; quo magis eorum cum exercitio iuris auctoritas creſceret. Multos ex amicis in Senatum allegit cum ædiliciis aut prætorijs dignitatibus. multis Senatoribus pauperibus ſine crimine, dignitates tribunicias ædificiaſque conceſſit. nec quemquam in ordinem legit, niſi quem ipſe bene ſciſſet. Hoc quoque Senatoribus detulit; ut, quoties de eorum capite eſſet judicandum, ſecreto pertractaret: atque ita in publicum prodiret: nec pateretur Equites Romanos talibus intereſſe cauſſis. Semper autem, cum potuit, interfuit Senatui, etiamſi nihil eſſet referendum, ſi Romæ fuit: ſi vero aliquid referre voluit, etiam de Campania ipſe venit. Comitiis præterea etiam uſque ad noctem frequenter interfuit: neque umquam receſſit de curia, niſi Conſul dixiſſet, *Nihil vos moramur Patres conſcripti.* Senatum appellationibus à Conſule factis judicem dedit. Judiciariæ rei ſingularem diligentiam adhibuit: fa-

ſtis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſtis dies judiciarios addidit; ita, ut ducentos triginta dies annuos rebus agendis litibuſque diſceptandis conſtitueret. Prætorem tutelarem primus fecit; cum ante tutores à Conſulibus poſcerentur; ut diligentius de tutoribus tractaretur. De curatoribus vero, cum ante non niſi ex lege Lætoria vel propter laſciviam vel propter dementiam darentur, ita ſtatuit, ut omnes adulti curatores acciperent, non redditis cauſſis. Cavit & ſumtibus publicis, & calumniis quadruplatorū interceſſit, appoſita falſis delatoribus nota. Delationes, quibus fiſcus augeretur, contemſit. De alimentis publicis multa prudenter invenit. Curatores multis civitatibus, quo latius Senatorias tenderet dignitates, è Senatu dedit. Italicis civitatibus famis tempore frumentum ex Vrbe donavit: omnique frumentariæ rei conſuluit. Gladiatoria ſpectacula omnifariam temperavit. Temperavit etiam ſcenicas donationes, jubens, ut quinos aureos ſcenici acciperent: ita tamen, ut nullus editor decem aureos egrederetur. Vias etiam Vrbis atque itinerum diligentiſſime curavit. Rei frumentariæ graviter providit. Datis juridicis, Italiæ conſuluit, ad id exemplum, quo Hadrianus Conſulares viros reddere

jura præceperat. Hiſpaniis exhauſtis, Italica allectione, contra Traiani præcepta, verecunde conſuluit. Leges etiam addidit de viceſima hæreditatum, de tutelis libertorum, de bonis maternis, & item de filiorum ſucceſſionibus pro parte materna; utque Senatores peregrini quartam partem in Italia poſſiderent. Dedit præterea curatoribus regionum ac viarum poteſtatem, ut vel punirent, vel ad præfectum Vrbi puniendos remitterent eos, qui ultra vectigalia quidquam ab aliquo exegiſſent. Ius autem magis vetus reſtituit, quam novum fecit. Habuit ſecum præfectos, quorum ex auctoritate & periculo ſemper jura dictavit. Vſus autem
12 eſt Scævola præcipue, juris perito. Cum populo autem non aliter egit, quam eſt actum ſub civitate libera. Fuitque per omnia moderatiſſimus in hominibus deterrendis à malo, invitandis ad bona, remunerandis copia, indulgentia liberandis: fecitque ex malis bonos, ex bonis optimos, moderatè etiam cavillationes nonnullorum ferens. nam cum quendam Vetraſinum, famæ deteſtandæ, honorem petentem moneret, ut ſe ab opinionibus populi vendicaret, & ille contra reſpondiſſet, multos, qui ſecum in arena pugnaſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſent, ſe Prætores videre, patienter tulit. Ac ne in quemquam facile vindicaret, Prætorem, qui quædam peſſime egerat, non abdicare ſe Prætura juſſit, ſed collegæ juriſdictionem mandavit. Fiſco in cauſſis compendii numquam iudicans favit. Sane, quamvis eſſet conſtans, erat etiam verecundus. Poſteaquam autem à Syria victor frater rediit, Patris Patriæ nomen ambobus decretum eſt, cum ſe Marcus, abſente Vero, erga omnes Senatores atque homines moderatiſſime geſſiſſet. Corona præterea civica oblata eſt ambobus: petiitque Lucius, ut ſecum Marcus triumpharet. Petiit præterea Lucius, ut filii Marci Cæſares appellarentur. Sed Macus tanta fuit moderatione, ut, cum ſimul triumphaſſet, tamen poſt mortem Lucii tantum Germanicum ſe vocaret, quod ſibi bello proprio pepererat. In triumpho autem liberos Marci utriuſque ſexus ſecum vexerunt, ita tamen, ut & puellas virgines veherent. Ludos etiam ob triumphum decretos ſpectaverunt habitu triumphali. Inter cetera pietatis eius hæc quoque moderatio prædicanda eſt: Funambulis poſt puerum lapſum culcitas ſubjici juſſit: unde hodieque rete prætenditur. Dum Parthicum bellum ge-

ritur, natum eſt Marcomannicum. quod diu eorum, qui aderant, arte ſuſpenſum eſt: ut, finito iam Orientali bello, Marcomannicum agi poſſet. Et cum famis tempore populo inſinuaſſet de bello, fratre poſt quinquennium reverſo, in Senatu egit, ambos neceſſarios dicens bello Germanico Imperatores. Tantus autem terror belli Marcomannici fuit, ut undique ſacerdotes Antoninus acciverit, peregrinos ritus impleverit, Romam omni genere luſtraverit, retardatuſque à bellica profectione ſit. celebravit & Romano ritu lectiſternia per ſeptem dies. Tanta autem peſtilentia fuit, ut vehiculis cadavera ſint exportata ſarraciſque. Tunc autem Antonini leges ſepeliendi ſepulcrorumque aſperrimas ſanxerunt: quandoquidem caverunt, ne, uti quis vellet, fabricaret ſepulcrum: quod hodieque ſervatur. Et multa quidem millia peſtilentia conſumpſit, multoſque ex proceribus: quorum ampliſſimis Antoninus ſtatuas collocavit. Tantaque clementia fuit, ut & ſumptu publico vulgaria funera iuberet efferri: & vano cuidam, qui diripiendæ Vrbis occaſionem cum quibuſdam conſciis requirens, de caprifici arbore in campo Martio concionabundus, ignem de cælo

lapſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

lapſurum, finemque mundi affore, dicebat; ſi ipſe lapſus ex arbore in ciconiã verteretur, cum ſtatuto tempore decidiſſet, atque ex ſinu ciconiam emiſiſſet, perducto ad ſe atque confeſſo veniam daret. Profecti itaque ſunt paludati ambo Imperatores: Victovalis & Marcomannis cuncta turbantibus; aliis etiam gentibus, quæ pulſæ à ſuperioribus barbaris fugerant, niſi reciperentur, bellum inferentibus. Nec parum profuit iſta profectio, cum Aquileiam uſque veniſſent. nam plerique reges & cum populis ſuis ſe retraxerunt, & tumultus auctores interemerunt. Quadi autem, amiſſo rege ſuo, non prius ſe confirmaturos eum, qui erat creatus, dicebant, quam id noſtris placuiſſe Imperatoribus. Lucius tamen invitus profectus eſt, cum plerique ad legatos Imperatorum mitterent, defectionis veniam poſtulantes. Et Lucius quidem, quod admiſſus eſſet præfectus Prætorio Furius Victorinus, atque pars exercitus interiſſet, redeundum eſſe cenſebat: Marcus autem, fingere barbaros exiſtimans & fugam & cetera quæ ſecuritatem bellicam oſtenderent, ob hoc, ne tanti apparatus mole premerentur; *inſtandum eſſe* ducebat. Denique tranſcenſis Alpibus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

longius proceſſerunt; compoſueruntque
omnia, quæ ad munimen Italiæ atque Il-
lyrici pertinebant. Placuit autem, urgen-
te Lucio, ut præmiſſis ad Senatum litte-
ris, Lucius Romam rediret. via quoque,
poſteaquam iter ingreſſi ſunt: ſedens cum
fratre in vehiculo Lucius, apoplexia cor-
15 reptus periit. Fuit autẽ conſuetudo Mar-
co, ut in Circenſium ſpectaculo legeret,
audiretque ac ſubſcriberet. ex quo qui-
dem ſæpe iocis popularibus dicitur laceſ-
ſitus. Multum ſanè potuerunt liberti ſub
Marco & Vero, Geminas & Agaclytus.
Tantæ autem ſanctitatis fuit Marcus, ut
Veri vitia & celaverit & defenderit, cum
ei vehementiſſime diſpliceret; mortuum-
que eum Divum appellaverit: amitaſque
eius & ſorores honoribus & ſalariis de-
cretis ſublevaverit atque provexerit: ſa-
criſque eum plurimis honoraverit. fla-
minem & Antoninianos ſodales, & om-
nes honores, qui Divis habentur, eidem
dedicavit. Nemo eſt principum, quem
non gravis fama perſtringat; uſque adeo,
ut etiam Marcus in ſermonem venerit,
quod Verum vel *veneno* ita tulerit, ut par-
te cultri veneno lita vulvam inciderit, ve-
nenatam partem fratri edendam propi-
nans, & ſibi innoxiam reſervans: vel certe

per

per medicum Poſidippum, qui ei ſanguinem intempeſtive dicitur emiſiſſe. Caſſius poſt mortem Veri à Marco deſcivit. Iam in ſuos tanta fuit benignitate Marcus, ut, cum in omnes propinquos cuncta honoris ornamenta contulerit, tum in filium Commodum, & quidem ſceleſtum atque impurum, cito nomen Cæſaris, & mox ſacerdotium, ſtatimque nomen Imperatoris ac triumphi participationem & Conſulatum. quo quidem tempore ſine Imperatoris filio ad triumphalem currum in Circo pedes cucurrit. Poſt Veri obitum, Marcus Antoninus ſolus Rempublicam tenuit, multo melior & feracior ad virtutes: quippe qui nullis Veri jam impediretur aut ſimulatis callidæ ſeveritatis (quo ille ingenito vitio laborabat.) erroribus, aut his, quibus præcipue diſplicebat Marco Antonino jam inde à primo ætatis ſuæ tempore, vel inſtitutis mentis pravæ, vel moribus. Erat enim ipſe tantæ tranquillitatis, ut vultum numquam mutaverit mærore vel gaudio; philoſophiæ deditus Stoicæ; quam & per optimos quoſque magiſtros acceperat, & undique ipſe collegerat. Et Hadrianus, ut dictum eſt, hunc eundem ſucceſſorem paraverat, niſi ei ætas puerilis obſtitiſſet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quod quidem apparet ex eo, quod generum Pio hunc eundem delegit; ut ad eum, dignum utpote virum, quandoque Romanum perveniret imperium.
17. Ergo provincias poſt hæc ingenti moderatione ac benignitate tractavit. Contra Germanos res feliciter geſſit. ſpecialiter ipſe bellum Marcomannicum, ſed quantum nulla umquam memoria fuit, tum virtute tum etiam felicitate tranſegit; & eo quidem tempore, quo peſtilentia gravis multa millia & popularium & militum interemerat. Pannonias ergo & Marcomannis, Sarmatis, Wandalis, ſimul etiam Quadis exſtinctis, ſervitio liberavit; & Romæ cum Commodo, quem jam Cæſarem fecerat, filio ut diximus ſuo, triumphavit. Cum autem ad hoc bellum omne ærarium exhauſiſſet ſuum, neque in animum induceret, ut extra ordinem provincialibus aliquid imperaret; in foro Divi Traiani auctionem ornamentorum Imperialium fecit; vendiditque aurea pocula & cryſtallina & myrrhina; vaſa etiam regia, & veſtem uxoriam ſericam & auratam, gemmas quinetiam, quas multas in repoſitorio ſanctiore Hadriani repererat. & per duos quidem menſes hæc venditio celebrata eſt, tan-

tumque

tumque auri redactum, ut, reliquias belli Marcomannici ex ſententia perſequutus, poſtea dederit poteſtatem emptoribus, ut, ſi quis vellet emta reddere atque aurum recipere, ſciret licere. nec moleſtus ulli fuit, qui vel non reddidit empta, vel reddidit. Tunc viris clarioribus permiſit, ut eodem cultu, quo & ipſe, vel miniſteriis ſimilibus convivia exhiberent. In munere autem publico tam magnanimus fuit, ut centum leones una miſſione ſimul exhiberet, ſagittis interfectos. Cum igitur in amore omnium imperaſſet, atque ab aliis modo frater, modo pater, modo filius, ut cuiuſque ætas ſinebat, & diceretur, & amaretur; octavodecimo anno imperii ſui, ſexageſimo & primo vitæ; diem ultimum clauſit. tantuſque illius amor die regii funeris claruit, ut nemo illum plangendum cenſuerit, certis omnibus, quod à Diis commodatus ad Deos rediſſet. Denique, priuſquam funus conderetur, ut plerique dicunt, (quod numquam antea factum fuerat, neque poſtea) Senatus populuſque, non diviſis locis, ſed in una ſede, propitium Deum dixit. Hic ſane vir tantus & talis, ac Diis vita & morte coniunctus, filium Commodum dereliquit: qui, ſi fe-

lix fuiſſet, filium non reliquiſſet. Et pa-
rum ſane fuit, quod illi honores divinos
omnis ætas, omnis ſexus, omnis condi-
tio ac dignitas dedit, niſi, quod etiam ſa-
crilegus judicatus eſt, qui eius imaginem
in ſua domo non habuit, qui per fortu-
nam vel potuit habere, vel debuit. Deni-
que hodieque in multis domibus Marci
Antonini ſtatuę conſiſtunt inter Deos pe-
nates: nec defuerunt homines, qui, ſom-
niis eum multa prædixiſſe angurantes,
futura & vera concinuerunt. Vnde etiam
templum ei conſtitutum, dati ſacerdotes
Antoniniani, & ſodales, & flamines, &
omnia quæ de ſacratis decrevit antiqui-
19 tas. Aiunt quidam (quod & veriſimile
videtur) Commodum Antoninum, ſuc-
ceſſorem illius ac filium, non eſſe de eo
natum, ſed de adulterio: ac talem fabel-
lam vulgari ſermone contexunt: Fauſti-
nam quondam, Pii filiam, Marci uxo-
rem, cum gladiatores tranſire vidiſſet,
unius ex his amore ſuccenſam, cum longa
ægritudine laboraret, viro de amore con-
feſſam. Quod cum ad Chaldæos Marcus
retuliſſet, illorum fuiſſe conſilium, ut oc-
ciſo gladiatore, ſanguine illius ſeſe Fau-
ſtina ſublavaret, atque ita cum viro con-
cumberet. quod cum eſſet factum, ſolu-
tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tum quidem amorem, natum vero Commodum gladiatorem eſſe non principem: qui mille prope pugnas publice populo inſpectante gladiatorias Imperator exhibuit, ut in vita eius docebitur. Quod quidem veriſimile ex eo habetur, quod tam ſancti principis filius his moribus fuit, quibus nullus laniſta, nullus ſcenicus, nullus arenarius, nullus poſtremo ex omnium dedecorum ac ſcelerum colluvione concretus. Multi autem ferunt Commodum omnino ex adulterio natum: ſiquidem Fauſtinam ſatis conſtat apud Caietam conditiones ſibi & nauticas & gladiatorias elegiſſe: de qua cum diceretur Antonino Marco, ut repudiaret, ſi non occideret, dixiſſe fertur: Si uxorem dimittimus, reddamus & dotem. Dos autem quid erat, niſi imperium, quod ille ab ſocero, volente Hadriano adoptatus, acceperat? Tantum ſane valet boni principis vita, ſanctitas, tranquillitas, pietas, ut eius famam nullius proximi decoloret invidia. Denique Antonino, cum ſuos mores ſemper teneret, neque alicuius inſuſurratione mutaretur, non obfuit gladiator filius; uxor infamis: Deuſque etiam nunc habetur, ut vobis ipſis, ſacratiſſime Imperator Diocletiane, & ſemper

viſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

viſum eſt & videtur : qui eum inter Nu-
mina veſtra, non ut ceteros, ſed ſpeciali-
ter veneramini; ac ſæpe dicitis, vos vita
& clementia tales eſſe cupere, qualis fuit
Marcus ; etiamſi philoſophiâ nec Plato
eſſe poſſit, ſi revertatur in vitam. & qui-
20 dem hæc breviter & congeſte. Sub Mar-
co Antonino hæc ſunt geſta poſt fratrem.
Primum corpus eius Romam devectum
eſt, & illatum maiorum ſepulcris : divini
honores decreti. deinde cum gratias age-
ret Senatus, quod fratrem conſecraſſet,
occulte oſtendit omnia bellica conſilia
ſua fuiſſe, quibus ſuperati ſunt Parthi. Ad-
didit præterea quædam, quibus oſtendit,
nunc demum ſe quaſi à principio actu-
rum eſſe Rempublicam, amoto eo, qui
remiſſior videbatur. Nec aliter Senatus
accepit, quam Marcus dixerat; ut videre-
tur gratias agere, quod Verus exceſſiſſet
vita. Omnibus deinde ſororibus & affi-
nibus & libertis, juris & honoris & pe-
cuniæ plurimum detulit. erat enim famæ
ſuæ curioſiſſimus, & requirens ad verum,
quid quiſque de ſe diceret; emendans quę
bene reprehenſa viderentur. Proficiſcens
ad bellum Germanicum , filiam ſuam,
non decurſo luctus tempore, grandævo
Equitis Romani filio Claudio Pompeia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

no dedit, genere Antiochenſi, nec ſatis
nobili: quem poſtea bis Conſulem fecit;
cum filia eius Auguſta eſſet, & Auguſtæ
filia. Sed has nuptias & Fauſtina, & ipſa
quæ dabatur, invitæ habuerunt. Cum
Mauri Hiſpanias prope omnes vaſtarent,
res per legatos bene geſtæ ſunt. Et cum
per Ægyptum Bucolici milites gravia
multa feciſſent, per Avidium Caſſium
retuſi ſunt; qui poſtea tyrannidem arri-
puit. Sub ipſis profectionis diebus in ſe-
ceſſu Præneſtino agens, filium nomine
Verum Cæſarem, exſecto ſub aure tubere,
ſeptennem amiſit: quem non plus quin-
que diebus luxit; conſolatuſque etiam
medicos, actibus publicis ſe reddidit.
Et quia ludi Jovis optimi maximi e-
rant, interpellari eos publico luctu no-
luit: juſſitque ut ſtatuæ tantummodo fi-
lio mortuo decernerentur, & imago au-
rea Circenſibus per pompam ferenda; &
ut Saliari carmini nomen eius inſereretur.
Inſtante ſane adhuc peſtilentia, & deo-
rum cultum diligentiſſime reſtituit; &
ſervos, quemadmodum bello Punico fa-
ctum fuerat, ad militiam paravit; quos
Voluntarios exemplo Volonum appella-
vit. Armavit etiam gladiatores; quos
Obſequentes appellavit. Latrones etiam
Dalma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Dalmatiæ atque Dardaniæ, milites fecit. Armavit & Diocmitas. emit & Germanorum auxilia contra Germanos. Omni præterea diligentia paravit legiones ad Germanicum & Marcomannicum bellum: & ne provincialibus eſſet moleſtus, auctionem rerum aulicarum, ut diximus, fecit in foro Divi Traiani; in qua præter veſtes & pocula & vaſa aurea, etiam ſigna cum tabulis magnorum artificum vendidit. Marcomannos autem in ipſo tranſitu Danubii delevit; & prædam provincialibus reddidit.
22 Gentes omnes ab Illyrici limite uſque in Galliam conſpiraverant, ut Marcomanni, Nariſci, Hermunduri, & Quadi, Suevi, Sarmatæ, Latringes, & Buri: hi aliique cum Victovalis Soſibes, Sicobotes, Rhoxolani, Baſtatnæ, Alani, Peucini, Coſtoboci. Imminebat & Parthicum bellum & Britannicum. Magno igitur labore etiam ſuo gentes aſperrimas vicit; militibus ſeſe invitantibus, ducentibus etiam exercitum legatis & præfectis prætorio: accepitque in deditionem Marcomannos, plurimis in Italiam traductis. Semper ſane cum optimatibns, non ſolum bellicas res, ſed etiam civiles, priuſquam faceret aliquid, contulit. Denique ſententia illius præcipua ſemper hæc fuit;

Æquius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Æquius eſt, ut ego tot & talium amicorum conſilium ſequar, quam ut tot & tales amici meam unius voluntatem ſequantur. Sane, quia durus videbatur, ex philoſophiæ inſtitutione, Marcus ad militiæ labores atque ad omnem vitam, graviter carpebatur: ſed male loquentium dictis, vel litteris vel ſermone reſpondebat. Et multi nobiles bello Germanico ſive Marcomannico, immo plurimarum gentium, interierunt: quibus omnibus ſtatuas in foro Ulpio collocavit. Quare amici frequenter ſuaſerunt ut à bellis diſcederet, & Romam veniret: ſed ille contemſit, ac perſtitit; nec prius receſſit, quam omnia bella finiret. Provincias ex proconſularibus conſulares; aut ex conſularibus proconſulares, aut prætorias, pro belli neceſſitate, fecit. Res etiam in Sequanis turbatas, cenſura & auctoritate repreſſit. Compoſitæ res in Hiſpania, quæ per Luſitaniam turbatæ erant. Filio Commodo accerſito ad limitem, togam virilē dedit. quare congiarium populo diviſit; & eum ante tempus Conſulē deſignavit. Si quis umquam proſcriptus eſſet à præfecto Urbi, non libenter accepit. Ipſe in largitionibus pecuniæ publicæ parciſſimus fuit: quod laudi potius datur, quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

reprehenſioni: ſed tamen & bonis viris pecunias dedit, & oppidis labentibus auxilium tulit; & tributa vel vectigalia, ubi neceſſitas cogebat, remiſit. Abſens populi Romani voluptates curari vehementer præcepit per ditiſſimos editores. fuit enim populo hic ſermo, cum ſuſtuliſſet ad bellum gladiatores, quod populum, ſublatis voluptatibus, vellet cogere ad philoſophiam, juſſerat enim, ne mercimonia impedirentur, tardius pantomimos exhiberi non votis diebus. De amatis pantomimis ab uxore fuit ſermo, ut ſuperius diximus. Sed hæc omnia per epiſtolas ſuas purgavit. Idẽ Marcus ſederi in civitatibus vetuit in equis ſive vehiculis: lavacra mixta ſubmovit: mores matronarum compoſuit diffluentes, & juvenum nobilium. Sacra Serapidis à vulgaritate Peluſiæ ſubmovit. Fama fuit ſane, quod ſub philoſophorum ſpecie quidam Rempublicam vexarent & privatos. quod ille
24 purgavit. Erat mos iſte Antonino, ut omnia crimina minore ſupplicio, quam legibus plecti ſolent, puniret: quamvis nonnumquam contra manifeſtos & gravium criminum reos inexorabilis permaneret. Capitales cauſſas hominum honeſtorum ipſe cognovit; & quidem ſumma

æqui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

æquitate: ita, ut Prætorem reprehenderet, qui cito reorum cauſſas audierat; juberetque illum iterum cognoſcere: dignitatis eorum intereſſe dicens, ut ab eo audirentur, qui pro populo judicaret. Æquitatem etiam circa captos hoſtes cuſtodivit. Infinitos ex gentibus in Romano ſôlo collocavit. Fulmen de cælo precibus ſuis contra hoſtium machinamentum extorſit, ſuis pluvia impetrata, cum ſiti laborarent. Voluit Marcomanniam, provinciam, voluit etiam Sarmatiam facere. & feciſſet, niſi Avidius Caſſius rebellaſſet ſub eodem in Oriente: qui Imperatorem ſe appellavit (ut quidam dicunt) Fauſtina volente: quæ de mariti valetudine deſperaret. Alii dicunt, ementita morte Antonini, Caſſium Imperatorem ſe appellaſſe, cum Divum Marcum appellaſſet. Et Antoninus quidem non eſt ſatis motus defectione Caſſii: nec in eius affectus ſæviit: ſed per Senatum hoſtis eſt judicatus; bonaque eius proſcripta per ærarium publicum. Relicto ergo Sarmatico Marcomannicoque bello, contra Caſſium profectus eſt. Romæ turbæ etiam fuerunt, quaſi Caſsius abſente Antonino adventaret. ſed Caſsius ſtatim interfectus eſt. caput eius allatum eſt ad Antoninum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ninum. Marcus tamen non exſultavit in-
terfectione Caſſii : caputque eius humari
juſſit. Mæcianum etiam, filium Caſſii, cui
Alexandria erat commiſſa, exercitus oc-
cidit : nam & præfectum prætorio ſibi fe-
cerat. qui & ipſe occiſus eſt. In conſcios
defectionis vetuit Senatum graviter vin-
dicare. ſimul petiit, ne quis Senator tem-
pore Principatus ſui occideretur ; ne eius
pollueretur imperium. eos etiam, qui de-
portati fuerant, revocari juſſit ; cum pau-
ciſſimi centuriones capite eſſent puniti.
Ignovit & civitatibus, quæ Caſſio con-
ſenſerant : ignovit Antiochenſibus, qui
multa in Marcum pro Caſſio dixerant.
quibus & ſpectacula & conventus publi-
cos tulerat, & omnium concionum ge-
nus , contra quos edictum graviſſimum
miſit. Seditioſos autem eos & oratio Mar-
ci indicat, indita à Mario Maximo, qua
ille uſus eſt apud amicos. Denique noluit
Antiochiam videre, cum Syriam peteret.
nam nec Cyprum voluit videre , ex qua
26 erat Caſſius. Fuit Alexandriæ, clementer
cum iis agens. poſtea tamen Antiochiam
vidit. Multa egit cum regibus; & pacem
confirmavit ſibi occurrentibus cunctis
regibus & Legatis Perſarum. omnibus
Orientalibus Provincijs cariſsimus fuit.
apud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

apud multas etiam philoſophiæ veſtigia reliquit. Apud Ægyptios civem ſe egit & philoſophum in omnibus ſtudijs, templis, locis. Et cum multa Alexandrini in Caſsium dixiſſent fauſta, tamen omnibus ignovit, & filiam ſuam apud eos reliquit. Fauſtinam ſuam in radicibus montis Tauri, in vico Halale exanimatam, ſubito morbo amiſit. Petijt à Senatu, ut honores Fauſtinæ ædemque decernerent; laudata eadem, cum tamen impudicitiæ fama graviter laboraſſet. quæ Antoninus vel neſcivit, vel diſsimulavit. Novas puellas Fauſtinianas inſtituit in honorem uxoris mortuæ. Divam etiam Fauſtinam à Senatu appellatam, gratulatus eſt: quam ſecum & in æſtivis habuerat, ut matrem caſtrorum appellaret. Fecit & coloniam vicum in quo obiit Fauſtina: & ædem illi exſtruxit. ſed hæc poſtea ædes Heliogabalo dedicata eſt. Ipſum Caſsium pro clementia *occidi paſſus eſt*, non occîdi juſsit. Deportatus eſt Heliodorus, filius Caſsii; & alij liberum exſilium acceperunt, cum bonorum parte. Filij autem Caſsii & amplius media parte acceperunt paterni patrimonij, & auro atque argento adjuti; mulieres autem etiam ornamentis; ita, ut Alexandra, filia Caſsii, & Druncianus ge-

ner,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ner, liberam vagandi poteſtatem haberent, commendati amitæ marito. Doluit denique Caſsium exſtinctum; dicens, voluiſſe ſe ſine Senatorio ſanguine imperium tranſigere.
24 Orientalibus rebus ordinatis, Athenis fuit; & inter alia Cereris templum adijt, ut ſe innocentem probaret; & ſacrarium ſolus ingreſſus eſt. Revertens ad Italiam navigio, tempeſtatem graviſsimam paſſus eſt. Per Brundiſium veniens in Italiam, togam & ipſe ſumſit, & milites togatos eſſe juſsit: nec umquam ſagati fuerunt ſub eo milites. Romam ut venit, triumphavit. Exinde Lavinium profectus eſt. Commodum ſibi deinde, collegam in tribuniciam poteſtatem junxit: congiarium populo dedit, & ſpectacula mirifica: dein civilia multa correxit. Gladiatorij muneris ſumtus modum fecit. Sententia Platonis ſemper in ore illius fuit: Florere civitates, ſi aut Philoſophi imperarent, aut Imperatores philoſopharentur. Filio ſuo Brutij Præſentis filiam junxit; nuptijs celebratis exemplo privatorum; quare etiam congiarium populo dedit. Deinde ad conficiendum bellum converſus, in adminiſtratione eius belli obijt; labentibus iam filii moribus ab inſtituto ſuo. Triennio bellum

poſtea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

poſtea cum Marcomannis, Hermunduris, Sarmatis, Quadis, etiam egit. &, ſi anno uno ſuperfuiſſet, provincias ex his feciſſet. Ante biduum, quam exſpiraret, admiſsis amicis dicitur oſtendiſſe ſententiam de filio eandem quam Philippus de Alexandro; cum de hoc male ſentiret; addens, minime ſe ægre mortem ferre, filium ſuperſtitem relinquens. nam jam Commodus turpem ſe & cruentum oſtẽtabat. Mors autem talis fuit: Cum ægrotare cœpiſſet, filium advocavit; atque ab eo primum petijt, ut belli reliquias non contemneret; ne videretur Rempublicam prodere. &, cum filius ei reſpondiſſet, cupere ſe primum ſanitatem; ut vellet, permiſit: petens tamen, ut exſpectaret paucos dies, aut ſimul proficiſceretur. Deinde abſtinuit cibo potuque, mori cupiens; auxitque morbum. Sexta die vocatis amicis, & ridens res humanas, mortem autem contemnens, ad amicos dixit; *Quid me fletis, & non magis de peſtilentia & communi morte cogitatis?* & cum illi vellent recedere; ingemiſcens ait: *Si jam me dimittitis, vale vobis dico, vos præcedens:* & cum ab eo quæreretur, cui filium commendaret, ille reſpondit: *Vobis, ſi dignus fuerit, & Dijs immortalibus.* Exer-

citus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

citus, cognita mala valetudine, vehementiſsime dolebant, quia illum unice amabant. Septimo die gravatus eſt, & ſolum filium admiſit. quem ſtatim dimiſit, ne in eum morbus tranſiret. Dimiſſo filio, caput operuit, quaſi volens dormire: ſed nocte animam efflavit. Fertur filium mori voluiſſe, cum eum talem videret futurum, qualis exſtitit, poſt eius mortem, ne, ut ipſe dicebat, ſimilis Neroni,
29 Caligulæ & Domitiano eſſet. Crimini ei datum eſt, quod adulteros uxoris promoverit, Tertullum, & Utilium, & Orphitum, & Moderatum, ad varios honores, cum Tertullum etiam prandentem cum uxore deprehenderit. de quo mimus in ſcena præſente Antonino dixit, cum ſtupidus nomen adulteri uxoris à ſervo quęreret, & ille diceret ter Tullus, & adhuc ſtupidus quæreret, reſpondit ille, *Iam dixi ter, Tullus dicitur*. Et de hoc quidem multa populus, multa etiam alii dixerunt, patientiam Antonini incuſantes. Ante tempus ſane mortis priuſquam ad bellum Marcomannicum rediret, in Capitolio juravit, nullum Senatorem ſe ſciente occiſum, cum etiam rebelliones dixerit ſe ſervaturum fuiſſe, ſi ſciſſet. Nihil enim magis & timuit & deprecatus

eſt,

eſt, quam avaritiæ famam: de qua ſe multis epiſtolis purgat. Dederunt ei vitio, quod & fictus fuiſſet, nec tam ſimplex, quam videretur, aut quam vel Pius vel Verus fuiſſet. Dederunt etiam crimini, quod aulicam arrogantiam confirmaverit, ſubmovendo amicos à ſocietate communi & à conviviis. Parentibus conſecrationem decrevit. Amicos parentum, etiam mortuos ſtatuis ornavit. Suffragatoribus non cito credidit, ſed ſemper diu quæſivit, quod erat verum. Eniſa eſt Fabia, ut, Fauſtina mortua. in eius matrimonium coiret. ſed ille concubinam ſibi adſcivit procuratoris uxoris ſuæ filiam; ne tot liberis ſuperduceret novercam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI

VERUS IMPERATOR.

AD DIOCLETIANUM AUGUSTUM.

SCio pleroſque ita vitam Marci ac Veri litteris atque hiſtoriæ dedicaſſe, ut priorem Verum intimandum legentibus darent; non imperandi ſequutos ordinem, ſed vivendi. Ego vero, quod prior Marcus imperare cœpit, deinde Verus, qui ſuperſtite periit Marco; priorem Marcum, dehinc Verum credidi celebrandum. Igitur Lucius Ceionius Ælius Commodus Verus Antoninus, qui ex Hadriani voluntate Ælius appellatus eſt, ex Antonini conjunnctione Verus & Antoninus, neque inter bonos, neque inter malos Principes ponitur; quem conſtat non inhorruiſſe vitiis, non abundaſſe virtutibus: vixiſſe deinde non in libero principatu, ſed ſub Marco in ſi-

mili

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

mili ac pari maieſtatis imperio : à cuius ſecta, laſcivia morum & vitæ licentioris nimietate diſsenſit. erat enim morum ſimplicium, & qui adumbrare nihil poſſet. Huic naturalis pater fuit Lucius Ælius Verus, qui ab Hadriano adoptatus, primus Cæſar eſt dictus, & in eadem ſtatione conſtitutus periit. Avi ac proavi, & item maiores plurimi, Conſulares. Natus eſt Lucius Romæ, in Prætura patris ſui, decimo octavo Kalendas Januarias, die quo & Nero, qui rerum potitus eſt. Origo ejus paterna pleraque ex Etruria fuit, materna ex Faventia. Hac proſapia genitus, patre ab Hadriano adoptato, in familiam Æliam devenit; mortuoque patre Cæſare, in Hadriani familia remanſit. à quo Aurelio datus eſt adoptandus; cum ſibi ille Pium filium, Marcum nepotem, eſſe voluiſſet; poſteritati ſatis providens: & ea quidem lege, ut filiam Pii Verus acciperet; quæ data eſt Marco idcirco, quia hic ad hoc impar videbatur ætate; ut in Marci vita expoſuimus. Duxit autem uxorem Marci filiam Lucillam. Educatus eſt in domo Tiberiana. Audivit Scaurum, grammaticum Latinum, Scauri filium; qui grammaticus Hadriani fuit: Græcos, Telephum, Hephæſtionem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Harpocrationem: rhetores, Apollonium, Celerem Caninium, Herodem; Atticum: Latinum, Cornelium Frontonem: philoſophos, Apollonium & Sextum. hos omnes amavit unice, atque ab his invicem dilectus eſt, nec tamen ingenioſus ad litteras. Amavit autem in pueritia verſus facere: poſt, orationes. & melior quidem orator fuiſſe dicitur, quam poëta: immo (ut verius dicam) peior poëta, quam rhetor. Nec deſunt qui dicant, eum fuiſſe adiutum ingenio amicorum, atque ab aliis ei illa, qualiacumque ſunt, ſcripta. ſiquidem multos diſertos & eruditos ſemper ſecum habuiſſe dicitur. Educatorem habuit Nicomedem. Fuit voluptuarius & nimis lætus, & omnibus delicijs, ludis, jocis decenter aptiſſimus. Poſt ſeptimum annum in familiam Aureliam traductus, Marci moribus & autoritate formatus eſt. Amavit venatus, palæſtras, & omnia exercitia juventutis. Fuitque privatus in domo imperatoria viginti & tribus annis. Qua die togam virilem Verus accepit, Antoninus Pius ea occaſione, qua patris templum dedicabat, populo liberalis fuit: mediuſque inter Pium & Marcum idem reſedit, cum quæſtor populo munus daret. Poſt quæſturam ſta-

tim

tim Conſul eſt factus cum Sextilio Laterano. interjectis annis, cum Marco fratre iterum factus eſt Conſul. Diu autem & privatus fuit, & ea honorificentia caruit, qua Marcus ornabatur. Namque in Senatu ante quæſturam non ſedit; neque in itinere cum patre, ſed cum præfecto prætorij vectus eſt; nec aliud ei honorificentiæ ad nomen adiunctum eſt, quam quod Auguſti filius eſt appellatus. Fuit ſtudioſus etiam Circenſium, haud aliter quam gladiatorij muneris. Hic cum tantis deliciarum & luxuriæ quateretur erroribus; ab Antonino videtur ob hoc retentus, quod eum pater ita in adoptionem Pij tranſire juſſerat, ut nepotem appellaret: cui, quantum videtur, fidem exhibuit, non amorem. Amavit tamen Antoninus Pius ſimplicitatem ingenii puritatemque vivendi, hortatuſque eſt, ut imitaretur & fratrem. Defuncto Pio, Marcus in eum omnia contulit, participatu etiam Imperatoriæ poteſtatis indulto. ſibique conſortem fecit, cum illi ſoli Senatus detuliſſet imperium. Dato igitur imperio & indulta tribunicia poteſtate, proconſulatus etiam honore delato, Verum vocari præcepit, ſuum in eum transferens nomen; cum ante Commodus vo-

caretur. Lucius quidem, Marco vicem reddens, ſuſcepit, obſequutus ut Legatus proconſuli, vel præſes Imperatori. jam primum enim Marcus pro ambobus ad milites eſt loquutus; & pro conſenſus imperio graviter ſe, & ad Marci mores egit. Ubi vero in Syriam profectus eſt, non ſolum licentia vitæ liberioris, ſed etiam adulteriis & juventutis amoribus infamatus eſt. Siquidem tantæ luxuriæ fuiſſe dicitur, ut etiam, poſteaquam de Syria rediit, popinam domi inſtituerit, ad quam poſt convivium Marci divertebat, miniſtrantibus ſibi omni genere turpium perſonarum. Fertur & nocte perpeti alea luſiſſe, cum in Syria concepiſſet id vitium: atque in tantum vitiorum Caianorum & Neronianorum ac Vitellianorum fuiſſe æmulum, ut vagaretur nocte per tabernas ac lupanaria, obtecto capite cucullione vulgari viatorio, & commiſceretur cum triconibus, & committeret rixas, & diſſimulans quis eſſet: ſæpe afflictum livida facie rediſſe, & in tabernis agnitum, quum ſeſe abſconderet. jaciebat & nummos in popinas maximos, quibus calices frangeret. Amavit & aurigas, Praſino favens. Gladiatorum etiam frequentius pugnas in convivio habuit; trahens

cenam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cenam in noctem, & in toro convivali condormiens: ita, ut levatus cum ſtromatibus in cubiculum perferretur. Somni fuit permodici, digeſtionis facillimæ. Sed Marcus, hæc omnia quaſi neſciens. diſſimulabat rem, pudore illo ne reprehenderet fratrem. Et notiſſimum eius quidem fertur tale convivium, in quo primum duodecim accubuiſſe dicitur: cum ſit notiſſimum dictum de numero convivarum, *Septem, convivium: novem vero, convitium.* donatos autem pueros decoros, qui miniſtrabant ſingulis: donatos etiam ſtructores & lances ſingulis quibuſque: donata & viva animalia, vel cicurum vel ferarum avium vel quadrupedum, quorum cibi appoſiti erant: donatos etiam calices ſingulis per ſingulas potiones; murrhinos & cryſtallinos Alexandrinos, quoties bibitum eſt: data etiam aurea atque argentea pocula & gemmata. coronas quinetiam datas, lemniſcis aureis interpoſitis, & alieni temporis floribus: data & vaſa aurea cum unguentis, ad ſpeciem alabaſtrorum: data & vehicula cum mulabus ac mulionibus cum juncturis argenteis, ut, ita de convivio redirent. Omne autem convivium æſtimatum dicitur ſexagies centenis millibus ſe-

ſtertiûm. Hoc convivium poſteaquam
Marcus audivit, ingemuiſſe dicitur, &
doluiſſe publicum fatum. Poſt convi-
vium, luſum eſt teſſeris uſque ad lucem.
Et hæc quidem poſt Parthicum bellum:
ad quod eum miſiſſe dicitur Marcus, ne
vel in Urbe ante omnium oculos pecca-
ret; vel, ut parſimoniam peregrinatione
addiſceret; vel, ut timore bellico emen-
datior rediret; vel, ut ſe Imperatorem eſ-
ſe cognoſceret. Sed quantum profecerit,
cum alia vita, tum hæc, quam narravi-
6 mus, cena monſtravit. Circenſium tan-
tam curam habuit, ut frequenter provin-
cialibus litteras cauſſa Circenſium & mi-
ſerit & acceperit. Denique etiam præſens
& cum Marco ſedens, multas à Venetia-
nis eſt paſſus injurias, quod turpiſſime
contra eos faveret. Nam & Volucri equo
Praſino aureum ſimulacrũ fecerat, quod
ſecum portabat. Cui quidem paſſas uvas
& nucleos in vicem hordei in præſepe
ponebat, quem ſagis fuco tinctis cooper-
tum, in Tiberianam ad ſe adduci jubebat:
cui mortuo ſepulcrum in Vaticano fecit.
In huius equi gratiam primum cœperunt
equi aurei vel bravia poſtulari. In tanto
autem equus ille honore fuit, ut ei à po-
pulo Praſinianorum ſæpe modius aureo-
rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rum poſtularetur. Profectum eum ad Parthicum bellum, Marcus Capuam proſequutus eſt. cumque inde per omnium villas ſe ingurgitaret, morbo implicitus, apud Canuſium ægrotavit: quo ad eum viſendum frater contendit. Multa in eius vita ignava & ſordida, etiam belli tempore, deteguntur. Nam cum interfecto Legato, cæſis legionibus, Syriis defectionem cogitantibus, Oriens vaſtaretur, ille in Apulia venabatur, & apud Corinthum & Athenas inter ſymphonias & cantica navigabat: & per ſingulas maritimas civitates Aſiæ, Pamphyliæ, Ciliciæque clariores, voluptatibus immorabatur. Antiochiam poſteaquam venit, ipſe quidem ſe luxuriæ dedit, duces autem confecerunt Parthicum bellum, Statius Priſcus, & Avidius Caſſius, & Marcius Verus per quadriennium: ita, ut Babylonem & Mediam pervenirent, & Armeniam vendicarent, partumque eſt ipſi nomen Armenici, Parthici, Medici, quod etiam Marco Romæ agenti delatum eſt. Egit autem per quadriennium Verus hiemem Laodiceæ, æſtatem apud Daphnen, reliquam partem Antiochiæ. Riſui fuit omnibus Syris, quorum multa joca, in theatro in eum dicta, exſtant. Vernas in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

triclinium Saturnalibus & diebus feſtis ſemper admiſit. Ad Euphratem tamen impulſu comitum ſuorum ſecundo profectus eſt. Epheſum etiam redijt, ut Lucillam uxorem, miſſam à patre Marco, ſuſciperet, & idcirco maxime, ne Marcus cum ea in Syriam veniret ac flagitia ejus agnoſceret. nam Senatui Marcus dixerat, ſe filiam in Syriam deducturum. Confecto ſane bello, regna regibus, provincias vero comitibus fuis regendas dedit. Romam inde ad triumphũ invitus, quod Syriam quaſi regnum ſuum relinqueret, redijt, & pariter cum fratre triumphavit, ſuſceptis à Senatu nominibus, quæ in exercitu acceperat. Fertur præterea ad amicæ vulgaris arbitrium in Syria poſuiſſe barbam. unde in eum à Syris multa ſunt dicta. Fuit eius fati, ut in eas provincias, per quas redijt, Romam uſque, luem ſecum deferre videretur. Et nata fertur peſtilentia in Babylonia, ubi de templo Apollinis ex arcula aurea, quam miles forte inciderat, ſpiritus peſtilens evaſit: atque inde Parthos orbemque compleſſe, Et hoc non Lucij Veri vitio, ſed Craſſi, à quo contra fidem Seleucia, quæ ut amicos milites noſtros receperat, expugnata eſt. quod quidem inter ceteros, etiam Quadratus

dratus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dratus belli Parthici ſcriptor, incuſatis Seleucenis qui fidem primi ruperant, purgat. Habuit hanc reverentiam Marci Verus, ut nomina, quæ ſibi delata fuerant, cum fratre communicaret die triumphi, quem pariter celebrarunt. Reverſus è Parthico bello, minore circa fratrem cultu fuit Verus: nam & libertis inhoneſtius indulſit, & multa ſine fratre diſpoſuit. His acceſſit, quod, quaſi reges aliquos ad triumphum adduceret, ſic hiſtriones eduxit è Syria, quorum præcipuus fuit Maximinus, quem Paridis nomine nuncupavit. Villam præterea exſtruxit in via Clodia famoſiſſimam, in qua permultos dies & ipſe ingenti luxuria debacchatus eſt cum libertis ſuis & amicis paribus, quorum præſentiæ nulla inerat reverentia. & Marcum rogavit, qui venit, ut fratri venerabilem morum ſuorum & imitandam oſtenderet ſanctitudinem: & quinque diebus in eadem villa reſidens, cognitionibus continuis operam dedit, aut convivante fratre, aut convivia comparante. Habuit & Agrippum hiſtrionem, cui cognomentũ erat Memphi, quem & ipſum è Syria veluti trophæum Parthicum adduxerat, quem Apolauſtum nominavit. Adduxerat ſecum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& fidicinas & tibicines & hiſtriones, ſcurraſque mimarios & præſtigiatores, & omnia mancipiorum genera, quorum Syria & Alexandria paſcitur voluptate, prorſus, ut videretur bellum non Parthicum, ſed hiſtrionicum confeciſſe. Et hæc vitæ diverſitas atque alia multa, inter Marcum & Verum ſimultates feciſſe, non aperta veritas indicabat, ſed occultus rumor inſuſurrabat. Verum illud præcipuum, quod, cum Libonem quendam patruelem ſuum Marcus legatum in Syriam miſiſſet, atque ille ſe inſolentius, quam verecundus Senator, efferret, dicens, ad fratres ſuos ſcripturum eſſe, ſi quid forte dubitaret, nec Verus præſens pati poſſet, ſubitoque morbo notis prope veneni exſiſtentibus interiſſet, viſum eſt nonnullis (non tamen Marco) quod eius fraude putaretur occiſus. Quæ res ſimultatum auxit rumorem. liberti multum potuerunt apud Verum, ut in vita Marci diximus, Geminas & Agaclytus, cui dedit, invito Marco, Libonis uxorem. denique nuptijs ab Vero celebratis, Marcus convivio non interfuit. Habuit & alios libertos Verus improbos, Codem & Eclectum, ceteroſque, quos omnes Marcus poſt mortem Veri, ſpecie honoris abiecit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

jecit; Electo retento, qui poſtea Commodum filium ejus occidit. Ad bellum Germanicum, quod Marcus nollet Lucium ſine ſe vel ad bellum mittere, vel in Urbe dimittere, cauſſa luxuriæ, ſimul profecti ſunt, atque Aquileiam venerunt: invitoque Lucio Alpes tranſgreſſi, cum Verus apud Aquileiam tantum vectatus convivatuſque eſſet, Marcus autem omnia proſpexiſſet. De quo bello quid per legatos Barbarorum pacem petentium, quid per duces noſtros geſtum eſt, in Marci vita pleniſſime diſputatum eſt. Compoſito autem bello in Pannonia, urgente Lucio, Aquileiam rediret, quod urbanas deſiderabat Lucius voluptates, in Urbem deſtinatus eſt: ſed non longe ab Altino ſubito in vehiculo morbo, quem apoplexin vocant, correptus Lucius, depoſitus è vehiculo, detracto ſanguine Altinum perductus, cum triduo mutus vixiſſet, apud Altinum perijt. Fuit 10.
ſermo, quod & ſocrum Fauſtinam inceſtaſſet. & dicitur Fauſtinæ ſocrus dolo, aſperſis oſtreis veneno exſtinctus eſſe: idcirco, quod conſuetudinem, quam cum matre habuerat, filiæ prodidiſſet: quamvis & illa fabula, quæ in Marci vita poſita eſt, abhorrens à talis viri vita ſit exorta:

cum

cum multi etiam uxori eius, flagitium mortis aſſignent, idcirco quod Fabiæ nimium indulſerat Verus: cuius potentiam uxor Lucii vel Marci ferre non poſſet. Tanta ſane familiaritas inter Lucium & Fabiam ſororem fuit, ut hoc quoque uſurpaverit rumor, quod inierint conſilium ad Marcum è vita tollendum. idque cum eſſet per Agaclytum libertum proditum Marco, ante adventum, Lucium Fauſtina nece prævenerat. Fuit decorus corpore, vultu gemmatus, barba prope barbarice demiſſa procerus, & fronte in ſupercilia adductiore venerabilis. Dicitur ſane tantam habuiſſe curam flaventium capillorum, ut capiti auri ramenta reſpergeret, quo magis coma illuminata flaveſceret. Lingua impeditior fuit. aleæ cupidiſſimus, vitæ ſemper luxurioſæ, atque in pluribus Nero, præter crudelitatem & ludibria. Habuit inter alium luxuriæ apparatum calicem cryſtallinum nomine Volucrem, ex eius equi nomine, quem dilexit, humanæ potionis modum ſupergreſſum. Vixit annis quadraginta duobus. Imperavit cum fratre annis undecim. Illatumque eius corpus eſt Hadriani ſepulcro, in quo & Cæſar pater eius naturalis ſepultus eſt. Nota eſt fabula, quam Marci

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

non capit vita, quod partem vulvæ vene-no illitam, cum eam exſecuiſſet cultro una patre venenato, Marcus Vero porre-xit: ſed hoc nefas eſt de Marco putari, quamvis Veri & cogitata & facta mere-antur: quod nos in medio relinquimus. ſed totam purgatam confutatamque re-ſpuimus, cum adhuc poſt Marcum, præ-ter veſtram clementiam, Diocletiane Auguſte Imperatorem talem, nec adula-tio videatur potuiſſe confingere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

VULCATII GALLI-
CANI V.C.

AVIDIVS CAS-
SIVS.

AVIDIVS CASSIVS, ut quidam volunt, ex familia Caſſiorum fuiſſe dicitur, per matrem tamen avo genitus Avidio Severo; qui ordines duxerat, & poſt ad ſummas dignitates pervenerat. Cuius Quadratus in hiſtorijs meminit: & quidem graviter, cum illum ſummum virum & neceſſarium Reipublicæ aſſerit, & apud ipſum Marcum Antoninum prævalidum. nam jam eo imperante periſſe fatali ſorte perhibetur. Hic ergo Caſſius ex familia, ut diximus, Caſſiorum, qui in Curia in Julium conſpirarunt, oderat tacite principatum, nec ferre poterat Imperatorium nomen: dicebatque, nihil eſſe gravius nomine Imperij, quod non poſſet è Republica tolli, niſi per alterum Imperatorem. denique tentaſſe in pueritia dicitur extorquere etiam Pio principatum, ſed

per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

per patrem, virum ſanctum & gravem, affectationem tyrannidis latuiſſe: habitum tamen ſemper à ducibus ſuſpectum. Vero autem illum paraſſe inſidias, ipſius Veri Epiſtola indicat, quam inſerui. Ex Epiſtola Veri: *Avidius Caſſius avidus eſt Imperij, quantum & mihi videtur, & jam inde ſub avo meo, patre tuo, innotuit. quem velim obſervari jubeas.* Omnia ei noſtra diſplicent, opes non mediocres parat, litteras noſtras ridet. te philoſopham aniculam, me luxurioſum morionem vocat. Vide quid agendum ſit. ego hominem non odi: ſed vide, ne tibi & liberis tuis non bene conſulat, cum tales inter præcinctos habeas, quales milites libenter audiunt, libenter vident. Reſcriptum Marci de Avidio Caſſio: *Epiſtolam tuam legi, & ſollicitam potius, quam Imperatoriam, & non noſtri temporis. nam ſi ei divinitus debetur imperium, non poterimus interficere, etiamſi velimus. ſcis enim proavi tui dictum; Succeſſorem ſuum nullus occîdit. ſin minus, ipſo ſponte ſine noſtra crudelitate fatales laqueos inciderit. Adde, quod non poſſumus reum facere, quem & nullus accuſat, & (ut ipſe dicis) milites amant. Deinde in cauſſis majeſtatis hæc natura eſt, ut videantur vim pati etiam quibus probatur.*

tur. Scis enim ipſe quid avus tuus Hadrianus dixerit; Miſera conditio Imperatorum, quibus de affectata tyrannide niſi occiſis non poteſt credi. Eius autem exemplum ponere, quam Domitiani, qui hoc primus dixiſſe fertur, maluit. Tyrannorum enim etiam bona dicta non habent tantum auctoritatis, quantum debent. Sibi ergo habeat ſuos mores; maxime, cum bonus dux ſit & ſeverus, & fortis, & Reipublicæ neceſſarius. Nam quod dicis; liberis meis cavendum eſſe morte illius: plane liberi mei pereant, ſi magis amari merebitur Avidius, quam illi; &, ſi Reipublicæ expediet Caſſium vivere, quam liberos Marci. Hæc de Caſsio Verus, hæc Marcus. Sed nos hominis naturam & mores breviter explicabimus. neque enim plura de his ſciri poſſunt quorum vitam illuſtrare nullus audet, eorum cauſſa à quibus oppreſsi fuerint. Addemus autem, quemadmodum ad imperium venerit, & quemadmodum ſit occiſus, & ubi victus. Propoſui enim, Diocletiane Auguſte, omnes, qui Imperatorum nomen ſive juſte ſive injuſte habuerunt, in litteras mittere, ut omnes purpuratos Auguſtos cognoſceres. Fuit his moribus, ut nonnumquam trux & aſper videretur, aliquando mitis

&

& lenis, ſæpe religioſus, alias contemtor ſacrorum; avidus vini, interim abſtinens; cibi appetens, & inedia patiens; Veneris cupidus, & caſtitatis amator. nec defuêre, qui illum Catilinam vocarent: cum & ipſe ſe ita gauderet appellari; addens, futurum ſe Sergium, ſi dialogiſtam occidiſſet; Antoninum hoc nomine ſignificans: qui tantum *enituit in philoſophia*, ut, iturus ad bellum Marcomannicum, timentibus cunctis ne quid fatale proveniret, rogatus ſit, non adulatione ſed ſerio, ut præcepta philoſophiæ ederet: nec ille timuit, ſed per ordinem parænеſeon, hoc eſt præceptionum, per triduum diſputavit. Fuit præterea diſciplinæ militaris Avidius Caſſius tenax, & qui ſe Marium dici vellet. Quoniam de ſeveritate illius dicere cœpimus, multa exſtant crudelitatis potius quam ſeveritatis ejus indicia. nam primum milites, qui provincialibus aliquid tuliſſent per vim, in illis ipſis locis, in quibus peccaverant, in crucem ſuſtulit. Primus etiam in ſupplicij genus invenit, ut ſtipitem grandem poneret pedum octoginta & centum, id eſt materiam; & à ſummo uſque ad imum damnatos ligaret: & ab imo focum apponeret; incenſiſque alijs, alios fumi cruciatu,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

timore etiam alios necaret. Idem denos catenatos in profluentem mergi jubebat, vel in mare. Idem multis deſertoribus manus excîdit, alijs crura incîdit ac poplites; dicens, majus exemplum eſſe viventis miſerabiliter criminoſi, quam occiſi. Cum exercitum duceret, & inſcio ipſo manus auxiliaria, centurionibus ſuis auctoribus, tria millia Sarmatarum, negligentius agentium in Danubij ripis, occidiſſent, & cum præda ingenti ad eum rediſſent; ſperantibus centurionibus præmium, quod perparva manu tantum hoſtium, ſegnius agentibus tribunis & ignorantibus, occidiſſent; rapi eos juſſit & in crucem tolli, ſervilique ſupplicio affici, quod exemplum non exſtabat: dicens, *evenire potuiſſe, ut eſſent inſidiæ, ac periret Romani imperij reverentia.* & cum ingens ſeditio in exercitu exorta eſſet; proceſsit nudus, campeſtri ſolo tectus, & ait, *Percutite*(inquit) *me ſi audetis, & corruptæ diſciplinæ facinus addite.* Tunc, conquieſcentibus cunctis, meruit timeri, quia non timuit. Quæ res tantum diſciplinæ Romanis addidit, tantum terroris Barbaris injecit, ut pacem annorum centum ab Antonino abſente peterent: ſiquidem viderant damnatos Romani ducis judicio

etiam

etiam eos, qui contra fas vicerant. De hoc multa gravia contra militum licentiam facta inveniuntur apud Æmilium Parthenianum: qui affectatores tyrannidis, jam inde à veteribus, hiſtoriæ tradidit. nam & virgis cæſos in foro & in medijs caſtris ſecuri percuſsit, qui ita meruerunt, & manus multis amputavit. Et, præter laridum ac bucellatum atque acetum, militem in expeditione portare prohibuit: &, ſi aliud quippiam reperit, *luxuriem non levi ſupplicio affecit.* Exſtat de hoc Epiſtola Divi Marci ad præfectum ſuum talis: *Avidio Caſſio legiones Syriacas dedi. diffluentes luxuria, & Daphnicis moribus agentes, quas totas excaldantes ſe reperiſſe Cæſonius Vectilianus ſcripſit. & puto me non erraſſe, ſiquidem & tu notum habeas Caſſium, hominem Caſſianæ ſeveritatis & diſciplinæ. neque enim milites regi poſſunt, niſi in vetere diſciplina. Scis enim verſum à bono poëta dictum & omnibus frequentatum; Moribus antiquis res ſtat Romana viriſque. Tu tantum fac adſint legionibus abunde commeatus. quos, ſi bene Avidium novi, ſcio non perituros.* Reſponſio præfecti ad Marcum: *Recte conſuluiſti, mi domine, quod Caſſium præfeciſti Syriacis legionibus.* nihil enim tam expedit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dit, quam homo ſeverior Græcanicis millitibus. Ille ſane omnes excaldationes, omnes flores de capite, collo & ſinu militi excutiet. Annona militaris omnis parata eſt, neque quidquam deeſt ſub bono duce: non enim multum aut quæritur aut impenditur. Nec fefellit de ſe judicium habitum. nam ſtatim ad ſigna edici juſſit, & programma in parietibus fixit, ut ſi quis cinctus inveniretur apud Daphnen, diſcinctus rediret. Arma militum ſeptima die ſemper reſpexit, veſtimenta etiam & calciamenta & ocreas: delicias omnes de caſtris ſubmovit; juſſitque eos hiemem ſub pellibus agere, niſi corrigerent ſuos mores: & egiſſent, niſi honeſtius vixiſſent. Exercitium ſeptimi diei fuit omnium militum; ita, ut ſagittas mitterent, & armis luderent. Dicebat enim, miſerum eſſe, cum exercerentur athletæ, venatores, & gladiatores, non exerceri milites; quibus minor eſſet futurus labor, ſi conſuetus eſſet. Ergo correcta diſciplina, & in Armenia & in Arabia & in Ægypto res optime geſſit: amatuſque eſt ab omnibus Orientalibus, & ſpeciatim ab Antiochenſibus: qui etiam imperio eius conſenſerunt; ut docet Marius Maximus in vita Divi Marci. Nam cum

Bucolici

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Bucolici milites per Ægyptum gravia multa facerent, ab hoc retuſi ſunt; ut idem Marius Maximus refert in eo libro, quem ſecundum de vita Marci Antonini edidit. Hic Imperatorem ſe in Oriente appellavit, ut quidam dicunt, Fauſtina volente, quæ valetudini Marci jam diſsidebat, & timebat ne infantes filios tueri ſola non poſſet, atque aliquis exſiſteret, qui, capta ſtatione regia, infantes de medio tolleret. Alii autem dicunt, hanc artem adhibuiſſe militibus & provincialibus Caſsium contra Marci amorem, ut ſibi poſſet conſentiri, quod diceret Marcum diem ſuum obijſſe. Nam & *Divum* eum appellaſſe dicitur, *ut deſiderium illius leniret*. Imperatorio nomine cum proceſsiſſet, eum, qui ſibi aptaverat ornamenta regia, ſtatim præfectum prætorii fecit: qui & ipſe occiſus eſt, Antonino invito, ab exercitu: qui & Mæcianum, cui erat commiſſa Alexandria, quique conſenſerat ſpe participatus Caſsio, invito atque ignorante Antonino, interemit. Nec tamen Antoninus graviter eſt iratus, rebellione cognita, nec in eius liberos aut affectus ſæviit. Senatus illum hoſtem appellavit; bonaque jus proſcripſit: quæ Antoninus in privatum ærarium congeri noluit: quare,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

re, Senatu præcipiente, in ærarium publicum ſunt relata. Nec Romæ terror defuit, cum quidam Avidium Caſsium dicerent, abſente Antonino, qui niſi à voluptarijs unice amabatur, Romam eſſe venturum, atque Urbem tyrannice direpturum, maxime Senatorum cauſſa, qui eum hoſtem judicaverant, bonis proſcriptis. Et amor Antonini hoc maxime enituit, quod conſenſu omnium, præter Antiochenſes, Avidius interemtus eſt: quem quidem occîdi non juſsit, ſed paſſus eſt, cum apud cunctos clarum eſſet, ſi poteſtatis ſuæ fuiſſet, parſurum illi fuiſſe. Caput ejus ad Antoninum cum delatum eſſet, ille non exſultavit, non elatus eſt: ſed etiam doluit, ereptam ſibi eſſe occaſionem miſericordiæ, cum diceret, ſe vivum illum voluiſſe capere, ut illi exprobraret beneficia ſua, eumque ſervaret. Denique cum quidem diceret, reprehendendum Antoninum, quod tam mitis eſſet in hoſtem ſuum, ejuſque liberos & affectus, atque omnes quos conſcios tyrannidis reperiſſet, addente illo, qui reprehendebat, *Quid ſi ille viciſſet?* dixiſſe dicitur, *Non ſic Deos coluimus, nec ſic vivimus, ut ille nos vinceret*. Enumeravit deinde, omnes Principes, qui occiſi eſſent, habuiſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

buiſſe cauſſas quibus mererentur occidi; nec quemquam facile bonum vel victum à tyranno vel occiſum: dicens, *meruiſſe* Neronem, debuiſſe Caligulam, Othonem & Vitellium nec imperare voluiſſe. Nam de Pertinace & Galba paria ſentiebat, cum diceret; In Imperatore avaritiam eſſe acerbiſſimum malum. denique, non Auguſtum, non Traianum, non Hadrianum, non parentem ſuum Pium à rebellibus potuiſſe ſuperari; cum & multi fuerint, & ipſis vel invitis vel inſciis exſtincti. Ipſe autem Antoninus à Senatu petijt, ne graviter in conſcios defectionis animadverteretur, eo ipſo tempore quo rogavit, ne quis Senator temporibus ſui capitali ſupplicio afficeretur: quod illi maximum amorem conciliavit. Denique, pauciſſimis centurionibus punitis, deportatos revocari juſſit. Antiochenſibus, qui Avidio Caſſio conſenſerant, ſed & alijs civitatibus, quæ illum juverant, ignovit: cum primo Antiochenſibus graviter iratus eſſet, hisque ſpectacula ſuſtuliſſet, & multa alia civitatis ornamenta; quæ poſtea reddidit. Filios vero Avidij Caſſii, Antoninus Marcus parte media paterni patrimonij donavit; ita, ut filias ejus auro, argento, & gemmis honeſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ret. Nam & Alexandriæ, filiæ Caſſij, & genero Druentiano, liberam evagandi, ubi vellent, poteſtatem dedit: vixeruntque non quaſi tyranni pignora, ſed quaſi Senatorij ordinis in ſumma ſecuritate: cum illis etiam in lite obiici fortunam propriæ vetuiſſet domus, damnatis aliquibus injuriarum, quod in eos petulantes fuiſſent, quos quidem amitæ ſuæ marito commendavit. Si quis autem omnem hanc hiſtoriam ſcire deſiderat, legat Marij Maximi ſecundum librum de vita Marci; in quo ille ea dicit, quæ ſolum Marcus mortuo jam Vero egit. tunc enim Caſſius rebellavit; ut probat epiſtola miſſa ad Fauſtinam; cuius hoc exemplum eſt: *Verus mihi de Avidio verum ſcripſerat, quod cuperet imperare. Audiſſe enim te arbitror quod aruſcatores de eo nuntiarent. Veni igitur in Albinum, ut tractemus omnia Dijs volentibus; nihil timens.* Hic autem apparet, Fauſtinam iſta neſciſſe, cum dicat Marius, infamari eam cupiens, quod ea conſcia Caſſius imperium ſumſiſſet. nam & ipſius Epiſtola exſtat ad Verum, qua urget Marcum, ut in eum graviter vindicet. Exemplum Epiſtolæ Fauſtinæ ad Marcum: *Ipſa in Albanum cras, ut jubes, mox veniam: tamen tam*

hortor,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

hortor, ut, ſi amas liberos tuos, iſtos rebelliones acerrime perſequaris. Male enim aſſueverunt & duces & milites: qui niſi opprimantur, oppriment. Item alia Epiſtola ejuſdem Fauſtinæ ad Marcum: *Mater mea Fauſtina patrem tuum Pium ejuſdem in defectione Celſi ſic hortata eſt, ut pietatem primum circa ſuos ſervaret, ſic circa alienos. non enim pius eſt Imperator, qui non cogitat uxorem & filios. Commodus noſter vides in qua ætate ſit: Pompeianus gener, & ſenior eſt & peregrinus. Vide quid agas de Avidio Caſſio & de eius conſcijs. noli parcere hominibus, qui tibi non pepercerunt; & nec mihi nec filijs noſtris parcerent, ſi viciſſent. Ipſa iter tuum mox conſequor: quia Fadilla noſtra ægrotabat, in Formianum venire non potui. Sed ſi te Formijs invenire non potero, aſſequar Capuam: quæ civitas & meam & filiorum noſtrorum ægritudinem poterit adjuvare. Soteridam medicum in Formianum ut dimittas, rogo: ego autem Piſitheo nihil credo; qui puellæ virgini curationem neſcit adhibere. Signatas mihi litteras Calpurnius dedit; ad quas reſcribam, ſi tardavero, per Cæcilium ſenem ſpadonem, hominem (ut ſcis) fidelem: cui verbo mandabo, quid uxor Avidij Caſſij, & filij, & gener, de te jactare*

11 *dicantur*. Ex his litteris intelligitur Caſſio Fauſtinam conſciam non fuiſſe; quinetiam ſupplicium eius graviter exegiſſe: ſiquidem Antoninum, quieſcentem & clementiora cogitantem, ad vindictæ neceſſitatem impulit. Cui Antoninus quid reſcripſerit, ſubdita Epiſtola perdocebit: *Tu quidem, mea Fauſtina, religioſe pro marito & pro noſtris liberis agis. nam relegi Epiſtolam tuam in Formiano; qua me hortaris, ut in Avidij conſcios vindicem. Ego vero & eius liberis parcam, & genero, & uxori; & ad Senatum ſcribam, ne aut proſcriptio gravior ſit, aut pœna crudelior. non enim quidquam eſt, quod Imperatorem Romanum melius commendet gentibus, quam clementia. Hæc Cæſarem Deum fecit; hæc Auguſtum conſecravit, hæc patrem tuum ſpecialiter Pij nomine ornavit. denique ſi ex mea ſententia de bello judicatum eſſet, nec Avidius eſſet occiſus. Eſto igitur ſecura: Dij me tuentur, Dijs pietas mea cordi eſt. Pompeianum noſtrum in annum ſequentem Conſulem dixi.* hæc Antoninus ad conjugem.
12 Ad Senatum autem qualem orationem miſerit, intereſt ſcire. Ex oratione Marci Antonini: *Habetis igitur, Patres Conſcripti, pro gratulatione victoriæ generum meum Conſulem: Pompeia-*
num

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

num dico : cuius ætas olim remuneranda fuerat Conſulatu, niſi viri fortes interveniſſent; quibus reddi debuit, quod à Republica debebatur. Nunc quod ad defectionem Caſſianum pertinet, vos oro atque obſecro, Patres Conſcripti, ut, cenſura veſtra depoſita, meam pietatem clementiamque ſervetis, immo veſtram: neque quemquam ullum Senatus occidat. nemo Senatorum puniatur, nullus fundatur viri nobilis ſanguis: deportati redeant, proſcripti bona recipiant. Vtinam poſſem multos etiam ab inferis excitare. non enim umquam placet in Imperatore vindicta ſui doloris: quæ etſi juſtior fuerit, acrior videtur. Quare filijs Avidij Caſſii & genero & uxori veniam dabitis. & quid dico veniam? cum illi nihil fecerint. Vivant igitur ſecuri, ſcientes, ſub Marco ſe vivere. Vivant in patrimonio parentum, pro parte donato: auro, argento, veſtibus fruantur: ſint divites, ſint ſecuri, ſint vagi & liberi, & per ora omnium ubique populorum circumferant meæ, circumferant veſtræ pietatis exemplum. Nec magna hæc eſt, Patres Conſcripti, clementia, veniam proſcriptorum liberis & coniugibus dari. ego vero à vobis peto, ut conſcios Senatorii ordinis & Equeſtris, à cæde, à proſcriptione, à

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

timore, ab infamia, ab invidia, & poſtremo ab omni vindicetis injuria: detiſque hoc meis temporibus, ut in cauſſa tyrannidis, qui in tumultu cecidit, probetur occiſus. Hanc ejus clementiam Senatus his
13 acclamationibus proſequutus eſt: *Antonine pie, Dij te ſervent: Antonine clemens, Dij te ſervent: Antonine clemens, Dij te ſervent. tu noluiſti, quod licebat: nos fecimus quod decebat. Commodo Imperium juſtum rogamus, progeniem tuam robora. fac ſecuri ſint liberi noſtri. Bonum Imperium nulla vis lædit, Commodo Antonino tribuniciam poteſtatem rogamus; præſentiam tuam rogamus. Philoſophiæ tuæ, patientiæ tuæ, doctrinæ tuæ, nobilitati tuæ, innocentiæ tuæ. Vincis inimicos, hoſtes exſuperas, Dij te tuentur.* & reliqua. Vixerunt igitur poſteri Avidij Caſſij ſecuri; & ad honores admiſſi ſunt. Sed eos Commodus Antoninus, poſt exceſſum Divi patris ſui, omnes vivos incendi juſſit, *quaſi in factione deprehenſos.* Hæc ſunt quæ de Caſſio Avidio comperimus: cuius ipſius mores (ut ſupra diximus) varij ſemper fuerunt, (ſed ad cenſuram crudelitatemque propenſiores.) qui, ſi obtinuiſſet imperium, fuiſſet non modo clemens, ſed bonus, ſed utilis & optimus Imperator.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tor. nam exſtat Epiſtola eius, ad generum ſuum, jam Imperatoris hujuſmodi: *Miſera Reſpublica quæ iſtos divitiarum cupidos & divites patitur: miſera. Marcus homo ſane optimus, qui dum clemens dici cupit, eos patitur vivere, quorum ipſe non probat vitam. Vbi Lucius Caſſius, cujus nos fruſtra tenet nomen? ubi Marcus ille Cato Cenſorius? ubi omnis diſciplina majorum? quæ olim quidem intercidit, nunc vero nec quæritur. Marcus Antoninus philoſophatur, & quærit de clementia, & de animis, & de honeſto & juſto; nec ſentit pro Republica. Vides multis opus eſſe gladijs, multis elogijs, ut in antiquum ſtatum publica forma reddatur. Ego vero iſtis præſidibus Provinciarum, an ego proconſules, an ego præſides putem, qui ob hoc ſibi à Senatu & ab Antonino Provincias datas credunt, ut luxurientur, ut divites fiant? Audiſti præfectum Prætorij noſtri Philoſophi, ante triduum quam fieret, mendicum & pauperem, ſed ſubito divitem factum. Vnde quæſo, niſi de viſceribus Reipublicæ provincialiumque fortunis? Sint ſane divites, ſint locupletes: ærarium publicum refercient. tantum Dii faveant bonis partibus.*

bus. Reddant Caſſiani Reipublicæ principatum. Hæc Epiſtola ejus indicat, quam ſeverus & quàm triſtis futurus fuerit Imperator.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII LAMPRIDII

COMMODVS ANTONINVS.

AD DIOCLETIANUM AVGVSTVM.

DE COMMODI ANTONINI parentibus in vita Marci Antonini ſatis eſt diſputatum. Ipſe autem natus eſt apud Lanuvium cũ fratre Antonino gemino, pridie Kalendas Septembres, patre patruoque Conſulibus; ubi & avus maternus dicitur natus. Fauſtina cum eſſet Commodo cum fratre prægnans, viſa eſt in ſomnis ſerpentes parere: ſed ex his unum ferociorem. Cum autem peperiſſet Commodum atque Antoninum, Antoninus quadrimus eſt elatus: quem parem aſtrorum curſu Commodo mathematici promittebant. Mortuo igitur fratre, Commodum Marcus & ſuis præceptis & etiam magnorum atque optimorum virorum erudire conatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tus eſt. Habuit litteratorem Græcum,
Oneſicritum; Latinum, Capellam Anti-
ſtium; orator ei Ateius Sanctus fuit. Sed
tot diſciplinarum magiſtri nihil ei pro-
fuerunt. (tantum valet aut ingenii vis,
aut eorum qui in aula inſtitutores haben-
tur.) nam à prima ſtatim pueritia, turpis,
improbus, crudelis, libidinoſus, ore
quoque pollutus & conſtupratus fuit:
jam in his artifex, quæ ſtationis Impera-
toriæ non erant: ut calices fingeret, ſalta-
ret, cantaret, ſibilaret, ſcurram denique
& gladiatorem ſe perfectum oſtenderet.
Auſpicium crudelitatis apud Centum
cellas dedit anno ætatis duodecimo.
nam cum tepidius forte lotus eſſet, bal-
neætorem in fornacem coniici juſſit.
quando à pædagogo, cui hoc juſſum
fuerat, vervecina pellis in fornace con-
ſumta eſt; ut fidem pœnæ de fœtore ni-
doris impleret. Appellatus eſt autem Cæ-
ſar puer cum fratre ſuo Severo. decimo-
quarto ætatis anno in collegium Sacer-
2 dotum adſcitus eſt. cooptatus inter tres
ſolos principes juventutis, cum togam
ſumſit. adhuc in prætexta puerili congia-
rium dedit; atque ipſe in baſilica Traiani
præſedit. Indutus autem toga eſt Nona-
rum Juliarum die, quo in terris Romulus
non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

non apparuit; & eo tempore, quo Caſſius à Marco deſcivit. Profectus eſt, commendatus militibus, cum patre in Syriam & Ægyptum; & cum eo Romam redijt. Poſt hæc, venia legis Annariæ impetrata. Conſul eſt factus: & cum patre Imperator eſt appellatus quinto Kalendarum Decembrium die, Pollione & Apro Conſulibus: & triumphavit cum patre. nam & hoc patres decreverant. Profectus eſt cum patre & ad Germanicum bellum. Adhibitos cuſtodes vitæ ſuæ honeſtiores ferre non potuit; peſſimos quoſque detinuit, & ſubmotos, uſque ad ægritudinem deſideravit: quibus per patris mollitiem reſtitutis, popinas & ganeas in Palatinis ſemper ædibus fecit: neque umquam pepercit vel pudori vel ſumtui. In domo aleam exercuit. Mulierculas formæ ſcitioris, ut proſtibula, mancipia lupanarium, ad ludibrium pudicitiæ contraxit. Imitatus eſt propolas circumforaneos. Equos curules ſibi comparavit. Aurigæ habitu currus rexit: gladiatoribus convixit: aquam geſſit, ut lenonū miniſter, ut probris natum magis, quam ei loco, eum crederes, ad quem fortuna provexit. Patris miniſteria ſeniora ſubmovit; amicos ſenes ab-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

iecit. Filium Salvij Juliani, qui exercitibus præerat, ad impudicitiam fruſtra tentavit; atque exinde Juliano tetendit inſideas. Honeſtiſſimos quoſque, aut per contumeliam aut per honorem indigniſſimum, abiecit. Appellatus eſt à mimis quaſi obſtupratus: eoſdemque ita, ut non apparerent, ſubito deportavit. Bellum etiam, quod pater pæne confecerat, legibus hoſtium addictus, remiſit, ac Romam reverſus eſt. Romam ut redijt, ſubactore ſuo Antero poſt ſe in curru locato, ita triumphavit, ut eum ſæpius cervice reflexa publice oſcularetur. etiam in orcheſtra hoc idem fecit. Et cum potaret in lucem, heluareturque viribus Romani Imperij; veſpera etiam per tabernas ac lupanaria volitavit. Miſit homines ad provincias regendas, vel criminum ſocios, vel à criminoſis cõmendatos. In Senatus odium ita venit, ut & ipſe crudeliter in tanti ordinis perniciem ſæviret, fieretque contemtui. Crudelis vita Commodi Quadratum & Lucillam compulit ad ejus interfectionem conſilia inire, non ſine præfecti prætorio Tarruteni Paterni conſilio. Datum autem eſt negotium peragendæ necis Claudio Pompeiano propinquo, qui ingreſſus ad Commodum di-

ſtrict•

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſtricto gladio, cum faciendi poteſtatem habuiſſet, in hæc verba prorumpens, Hunc tibi pugionem Senatus mittit, detexit facinus fatuus, nec implevit, multis cum eo participantibus cauſſam. Poſt hæc interfecti ſunt Pompeianus primo & Quadratus: dein Narbana atque Norbanus & Paralius, & mater ejus, & Lucilla in exilium exacta. Cum præfecti prætorio vidiſſent Commodum in tantum odium incidiſſe, obtentu Anteri, cujus potentiam populus Romanus ferre non poterat, urbane Anterum eductum à Palatio ſacrorum cauſſa, & redeuntem in hortos ſuos per frumentarios occiderunt. Id vero gravius, quam de ſe ipſo, Commodo fuit. Paternum autem, & hujus cædis auctorem, & (quantum videbatur) paratæ necis Commodi conſcium, & interventorem ne conjuratio latius puniretur, inſtigante Tigidio, per laticlavi honorem à præfecturæ adminiſtratione ſubmovit. poſt paucos dies inſimulavit eum conjurationis, cum diceret, ob hoc promiſſam Juliani filio filiam Paterni, ut in Julianum transferretur imperium. Quare & Paternum & Julianum & Vitruvium Secundum, Paterni familiariſſimum, qui Epiſtolas Imperatorias curabat, interfecit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cit. Domus præterea Quintiliorum omnis exſtincta; quod Sextus Condiani filius, ſpecie mortis, ad defectionem diceretur evaſiſſe. Interfecta & Vitraſia Fauſtina, & Velius Rufus, & Egnatius Capito, Conſulares. In exilium autem acti ſunt Æmilius Junctus & Atilius Severus, Conſules. & in multos alios varie ſævitum.
5 tum. Poſt hæc Commodus numquam facile in publicum proceſſit, neque quidquam ſibi nuntiari paſſus, niſi, quod Perennis ante tractaſſet. Perennis autem, Commodi perſciens, invenit, quemadmodum ipſe potens eſſet. nam perſuaſit Commodo, ut ipſe delicijs vacaret, idem vero Perennis curis incumberet. quod Commmodus lætanter accepit. Hac igitur lege vivens ipſe cum trecentis concubinis, quas ex matronarum meretricumque delectu ad formæ ſpeciem conciliaverat, trecentiſque alijs puberibus exoletis, quos æque ex plebe ac nobilitate, nuptiiſque, forma diſceptatrice collegerat, in palatio per convivia & balneas bacchabatur. Inter hæc, habitu victimarij, victimas immolavit: in arena rudibus, inter cubicularios gladiatores pugnavit lucentibus aliquando mucronibus. Tunc tamen Perennis cuncta ſibi-

mes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

met vindicavit: quos voluit, interemit; ſpoliavit plurimos; omnia jura ſubvertit; prædam omnem in ſinum contulit. Ipſe autem Commodus Lucillam ſororem, cum eam compreſſiſſit, occîdit: ſororibus dein ſuis ceteris, ut dicitur, conſtupratis, conſobrina patris complexibus ſuis conjuncta, uni etiam ex concubinis matris nomen impoſuit & uxoris. quam deprehenſam in adulterio exegit, exactam relegavit, & poſtea occîdit. Ipſas concubinas ſuas ſub oculis ſuis ſtuprari jubebat. Nec irruentium in ſe juvenum carebat infamia, omni parte corporis, atque ore in ſexum utrumque pollutus. Occiſus eſt eo tempore etiam Claudius, quaſi à latronibus: cujus filius cum pugione quondam ad Commodum ingreſſus eſt: multique alij Senatores ſine judicio interempti; feminæ quoque divites. Et nonnulli per provincias, à Perenni ob divitias inſimulati, ſpoliati ſunt, vel etiam interempti. his autem, quibus deerat ficti criminis appoſitio, obijciebatur, quod ſcribere voluiſſent Commodum heredem. Eo tempore in Sarmatia res bene geſtas per alios duces, in filium ſuum Perennis referebat. Hic tamen Perennis, qui tantum potuit, ſubito, quod bello Britan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Britannico militibus Equeſtris loci viros præfecerat, amotis Senatoribus, prodita re per legatos, exercitus hoſtis appellatus, lacerandusque militibus eſt deditus. in cujus potentiæ locum Cleandrum ex cubicularijs ſubrogavit. Multa ſane poſt interfectum Perennem ejuſque filium, quaſi à ſe non geſta, reſcidit; velut in integrum reſtituens. Et hanc quidem pœnitentiam ſcelerum ultra triginta dies tenere non potuit; graviora per Cleandrum faciens, quam fecerat per ſupra dictum Perennem. Et in potentia quidem Cleander Perenni ſucceſſerat; in præfectura vero Niger: qui ſex tantum horis præfectus prætorij fuiſſe perhibetur. mutabantur enim præfecti prætorii per horas ac dies; Commodo peiora omnia, quam fecerat ante, faciente. Fuit item Marcus Quartus præfectus pretorio diebus quinque. Horum ſucceſſores ad arbitrium Cleandri aut retenti ſunt aut occiſi. ad cujus nutum etiam libertini in Senatum atque in patricios lecti ſunt: tuncque primum vigintiquinque Conſules in unum annum: venditæque omnes provinciæ. Omnia Cleander pecunia venditabat. revocatos de exſilio dignitatibus ornabat; res judicatas reſcindebat. qui tantum per

ſtulti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſtultitiam Commodi potuit, ut Byrrum, ſororis Commodi virum, reprehendentem nuntiantemque Commodo quæ fiebant, in ſuſpicionem regni affectati traheret & occideret; multis alijs, qui Byrrum defendebant, pariter interemtis. Præfectus etiam Ebutianus inter hos eſt interemtus: in cujus locum ipſe Cleander cum alijs duobus, quos ipſe delegerat, præfectus eſt factus. Tuncque primum tres præfecti prætorio fuêre: inter quos libertinus, qui à pugione appellatus eſt. Sed & Cleandro dignus tandem vitæ finis impoſitus. nam cum inſidiis illius Arrius Antoninus, fictis criminibus in Attali gratiam, quem in proconſulatu Aſiæ damnaverat, eſſet occiſus, nec eam tum invidiam populo ſæviente Commodus ferre potuiſſet; plebi ad pœnam donatus eſt: cum etiam Apolauſtus aliique liberti aulici pariter interempti ſunt. Cleander inter cetera etiam cōcubinas eius conſtupravit; de quibus filios ſuſcepit, qui poſt eius interitum cum matribus interempti ſunt. In cujus locum Julianus & Regillus ſubrogati ſunt: quos & ipſos poſtea pœnis affecit. His occiſis, interemit Servilium & Duium Silanos, cum ſuis: mox Anicium Lupum, & Petronios Mamertinum

num & Suram , filiumque Mamertini Antoninum, ex ſorore ſua genitum. Et poſt eos ſex ſimul ex Conſularibus, Allium Fuſcum, Cœlium Felicem, Luceium Torquatum, Lartium Euripianum, Valerium Baſſianum, Pactuleium Magnum cum ſuis: atque in Aſia Sulpitium Craſſum proconſulem & Julium Proculum cum ſuis, Claudiumque Lucanum conſularem , & conſobrinam patris ſui Fauſtinam Anniam in Achaia, & alios infinitos. Deſtinaverat & alios quatuordecim occidere; cum ſumtus ejus vires Romani Imperij ſuſtinere non poſſent.
8. Inter hæc Commodus, Senatu ſemet ridente, cum adulterium matris Conſulem deſignaſſet, appellatus eſt Pius; cum occidiſſet Perennem, appellatus eſt Felix. Inter plurimas cædes multorum civium, quaſi quidam novus Sulla, idem Commodus ille Pius, ille Felix, finxiſſe etiam quandam contra ſe coniurationem dicitur, ut multos occideret. Nec alia ulla fuit defectio præter Alexandri; qui poſtea ſe & ſuos interemit; & ſororis Lucillæ. Appellatus eſt Commodus etiam Britannicus ab adulatoribus, cum Britanni etiam Imperatorem contra eum deligere voluerint. Appellatus eſt etiam Roma-

nus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

nus Hercules, quod feras Lanuvii in Amphitheatro occidiſſet. Erat enim hæc illi conſuetudo, ut domi beſtias interficeret. Fuit præterea ea dementia, ut Urbem Romam, coloniam Commodianam vocari voluerit: qui furor dicitur ei inter delinimenta Marciæ iniectus. Voluit etiam in circo quadrigas agitare. Dalmaticatus in publico proceſſit; atque ita ſignum quadrigis emittendis dedit. Et eo quidem tempore, quo ad Senatum retulit de Commodiana facienda Roma, non ſolum Senatus hoc libenter accepit per irriſionem (quantum intelligitur,) ſed etiam ſeipſum Commodianum vocavit, Commodum Herculem & Deum appellans. Simulavit ſe & in Africam iturum, ut ſumtum itinerarium exigeret: & exegit; eumque in convivia & aleam convertit. Motilenum, præfectum prætorio, per ficus veneno interemit. Accepit ſtatuas in Herculis habitu; eique immolatum eſt ut Deo. Multos præterea paraverat interimere: quod per parvulum quemdam proditum eſt, qui tabulam è cubiculo eiecit, in qua occidendorum erant nomina ſcripta. Sacra Iſidis coluit, ut & caput raderet & Anubin portaret. Bellonæ ſervientes vere exſecare brachium præcepit;

ſtudio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſtudio crudelitatis. Iſiacos vero pineis uſque ad perniciem pectus tundere cogebat. Cum Anubin portaret, capita Iſiacorum graviter obtundebat ore ſimulacri. Clava non ſolum leones in veſte muliebri & pelle leonina, ſed etiam multos homines afflixit. Debiles pedibus, & eos, qui ambulare non poſſent, in gigantum modum formavit, ita ut à genibus de pannis & linteis quaſi dracones dirigerentur; eoſdemque ſagittis confecit. Sacra Mithriaca homicidio vero polluit; cum illic aliquid ad ſpeciem timoris vel dici vel fingi ſoleat. Etiam puer & guloſus & impudicus fuit. Adoleſcens omne genus infamavit hominum quod erat ſecum, & ab omnibus eſt infamatus. irridentes ſe feris objiciebat. Eum etiam, qui Tranquilli librum, vitam Caligulæ continentem, legerat, feris objici juſſit; quia eundem diem natalis habuerat, quem & Caligula. Si quis ſane ſe mori velle prædixiſſet, hunc invitum præcipitari jubebat. In jocis quoque pernicioſus. nam eum, quem vidiſſet albeſcentes inter nigros capillos quaſi vermiculos habere, ſturno appoſito, qui ſe vermes ſectari crederet, capite ſuppuratum reddebat. Obtunſi oneris pinguem hominem medio ventre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ventre diſſecuit, ut eius inteſtina ſubito funderentur. Monopedios & Luſcinios, eos, quibus aut ſingulos tuliſſet oculos aut ſingulos pedes fregiſſet, appellabat. Multos præterea paſſim exſtinxit: alios, quia barbarico habitu occurrerant; alios, quia nobiles & ſpecioſi erant. Habuit in delicijs homines appellatos nominibus verendorum utriuſque ſexus; quos libentius ſuis oculis applicabat. Habuit & hominem pene prominente ultra modum animalium, quem *Onon* appellabat, ſibi cariſſimum: quem & ditavit & ſacerdotio Herculis ruſtici præpoſuit. Dicitur ſæpe pretioſiſſimis cibis humana ſtercora miſcuiſſe; nec abſtinuiſſe guſtu; alijs, ut putabat, irriſis. Duos gibbos retortos in lance argentea ſibi ſinapi perfuſos exhibuit; eoſdemque ſtatim promovit ac ditavit. Præfectum prætorio ſuum Julianum togatum, præſente officio ſuo, in piſcinam detruſit. quem ſaltare etiam nudum ante concubinas ſuas juſſit, quatientem cymbala, deformato vultu. Genera leguminum, coctorum ad convivium propter luxuriæ continuationem, raro vocavit. Lavabat per diem ſepties atque octies; & in ipſis balneis edebat. Deorum templa polluit ſtupris & humano ſangui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ne. Imitatus eſt & medicum; ut ſanguinem hominibus emitteret ſcalpris feralibus. Menſes quoque in honorem eius pro Auguſto Commodum , pro Septembri Herculem, pro Octobri Invictum, pro Novembri Exſuperatorem, pro Decembri Amazonium, ex ſigno ipſius adulatores vocabant. Amazonius autem vocatus eſt ex amore concubinæ ſuæ Marciæ, quam pictam in Amazone diligebat: propter quam & ipſe Amazonico habitu in arenam Romanam procedere voluit. Gladiatorum etiam certamen ſubiit; & nomina gladiatorum recepit eo gaudio, quaſi acciperet triumphalia. Ludum ſemper ingreſſus eſt: &, quoties ingrederetur, publicis monumentis indi juſſit. Pugnaſſe autem dicitur ſeptingenties tricies quinquies. Nominatus inter Cæſares quarto Iduum Octobrium, (quas Herculeas poſtea nominavit) Prudente & Pollione Conſulibus. appellatus Germanicus, Idibus Herculeis, Maximo & Or-
12 phito Conſulibus. aſſumtus eſt in omnia collegia ſacerdotalia ſacerdos, decimotertio Kalendas Invictas, Piſone & Juliano Conſulibus. profectus in Germaniam decimoquarto Kalendas Ælias, ut poſtea nominavit, iiſdem Conſulibus. togam

viri-

virilem accepit, cum patre appellatus Imperator, quinto Kalendas Exſuperatorias, Pollione iterum & Apro Conſulibus triumphavit decimo Kalendas Amazonias, iiſdem Conſulibus. iterum profectus tertio Nonas Commodias, Orphito & Ruſo Conſulibus. datus in perpetuum ab exercitu & Senatu in domo Palatina Commodiana conſervandus, undecimo Kalendas Romanas, Præſente iterum Conſule. tertio meditans de profectione, à Senatu & populo ſuo retentus eſt. vota pro eo facta ſunt Nonis Piis , Fuſciano iterum Conſule. Inter hæc refertur in litteras, pugnaſſe illum ſub patre trecenties ſexagies quinquies. Item poſtea tantum palmarum gladiatoriarum confeciſſe, vel victis retiariis vel occiſis, ut mille contingeret. Ferarum autem diverſarum manu ſuo occidit multa millia; ita, ut elephantos occideret. Et hæc fecit ſæpe ſpectante populo Romano. Fuit autem validus ad hæc; alias debilis & infirmus, vitio etiam inter inguina prominenti; ita, ut eius tumorem per ſericas veſtes populus Romanus agnoſceret. Verſus in eum multi ſcripti ſunt; de quibus etiam in opere ſuos Marius Maximus gloriatur. Virium ad conficiendas feras tantarum fuit, ut elephan-

phan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

phantum conto transfigeret : & orygis cornu haſta tranſmiſerit : & ſingulis ictibus multa millia ferarum ingentium conficeret. Impudentiæ tantæ fuit, ut, cum muliebri veſte in amphitheatro vel theatro ſedens, publice ſæpiſſime biberit. Victi ſunt ſub eo tamen, cum ille ſic viveret, per Legatos, Mauri; victi Daci; Pannoniæ quoque compoſitæ; in Britannia, in Germania & in Dacia imperium eius recuſantibus provincialibus. quæ omnia iſta per duces ſedata ſunt. Ipſe Commodus in ſubſcribendo tardus & negligens, ita, ut libellis una forma multis ſubſcriberet: in epiſtolis autem plurimis Vale, tantum ſcriberet. agebanturque omnia per alios, qui etiam condemnationes in ſinum vertiſſe dicuntur. Per hanc autem negligentiam, cum & annonam vaſtarent ii, qui tunc Rempublicam gerebant, etiam inopia ingens Romæ exorta eſt, cum fruges non deeſſent: & eos quidem, qui omnia vaſtabant, poſtea Commodus occidit atque proſcripſit. Ipſe vero ſæculum aureum, Commodianum nomine aſſimulans, vilitatem propoſuit, ex qua maiorem pænuriam fecit. Multi ſub eo & alienam pœnam & ſuam ſalutem pecunia redemerunt. Vendidit etiam ſupplicio-

rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rum diverſitates, & ſepulturas, & imminationes malorum, & alios pro alijs occîdit. Vendidit etiam provincias & adminiſtrationes; cum hi, per quos venderet, partem acciperent, partem vero Commodus. Vendidit nonnullis & inimicorum ſuorum cædes. Vendiderunt ſub eo etiam eventus litium liberti. Præfectos Paternum & Perennem non diu tulit; ita tamen, ut etiam de his præfectis, quos ipſe fecerat, triennium nullus impleret: quorum plurimos interfecit, vel veneno vel gladio. Et præfectos Urbi eadem felicitate mutavit. Cubicularios ſuos libenter occîdit; cum omnia ex nutu eorum ſemper feciſſet. Electus cubicularius, cum videret, eum tam facile cubicularios occidere, prævenit eum; & factioni mortis ejus interfuit. Spectator gladiatoria ſumſit arma; panno purpureo nudos humeros advelans. Habuit præterea morem, ut omnia, quæ turpiter, quæ impure, quæ crudeliter, quæ gladiatorie, quæ lenonice faceret, actis Urbis indi juberet; ut Marij Maximi ſcripta teſtantur. Commodianum etiam populum Romanum dixit; quo ſæpiſſime præſente, gladiator pugnavit. Sane, cum illi ſæpe pugnanti, ut Deo, populus faviſſet, *irriſum ſe cre-*

 dens,

dens , populum Romanum à militibus
claſſiarijs, qui vela ducebant, in Amphi-
theatro interimi præceperat. Urbem in-
cendi juſſerat, utpote coloniam ſuam.
quod factum eſſet, niſi Lætus præfectus
prætorio Commodum deterruiſſet. Ap-
pellatus eſt ſane, inter cetera triumpha-
lia nomina, etiam ſexcenties vicies Palus
16 primus ſequutorum. Prodigia eius im-
perio & publice & privatim hæc facta
ſunt: Crinita ſtella apparuit. veſtigia Deo-
rum in foro viſa ſunt exeuntia, & ante
bellum deſertorum, cælum arſit: & re-
pentina caligo ac tenebra in Circo Ka-
lendis Januarijs oborta: & ante lucem
fuerant etiam incendiariæ aves, ac diræ.
De Palatio ipſe ad Cælium montem in
Vectilianas ædes migravit, negans ſe in
Palatio poſſe dormire. Janus geminus
ſua ſponte apertus eſt, & Anubis ſimula-
crum marmoreum moveri viſum eſt.
Herculis ſignum æneum ſudavit in Mi-
nucia per plures dies. bubo etiam ſupra
cubiculum eius deprehenſa eſt, tam Ro-
mæ quam Lanuvii. Ipſe autem prodigium
non leve ſibi fecit. nam cum in gladiato-
ris occiſi vulnus manum miſiſſet, ad ca-
put ſibi deterſit: & contra conſuetudi-
nem, pænulatos juſſit ſpectatores, non
togatos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

togatos, ad munus convenire, quod funebribus ſolebat, ipſe in pullis veſtimentis præſidens. Galea ejus bis per portam Libitinenſem elata eſt. Congiarium dedit populo, ſingulis denarios ſeptingenos vicenos quinos. circa alios omnes parciſſimus fuit, quod luxuriæ ſumtibus ærarium minuerat. Circenſes multos addidit ex libidine potius quam religione, & ut dominos factionum ditaret. His incitati, licet nimis ſero, Quintus Æmilius Lætus præfectus, & Marcia concubina eius, inierunt coniurationem ad occidendum eum. Primum ei venenum dederunt. quod cum minus operaretur, per athletam, cum quo exerceri ſolebat, eum ſtrangulaverunt. Fuit autem forma corporis iuſta, vultu inſubido, ut ebrioſi ſolent, & ſermone incondito, capillo ſemper fucato & auri ramentis illuminato, adurens comam & barbam timore tonſoris. Corpus eius ut unco traheretur, atque in Tiberim mitteretur. Senatus & populus poſtulavit: ſed poſtea iuſſu Pertinacis in monumentum Hadriani tranſlatum eſt. Opera eius, præter lavacrum, quod Cleander nomine ipſius fecerat, nulla exſtant. ſed nomen eius, alienis operibus inciſum, Senatus eraſit. nec pa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tris autem ſui opera perfecit. Claſſem Africanam inſtituit: quæ ſubſidio eſſet ſi forte Alexandrina frumenta ceſſaſſent. Ridicule etiam Carthaginem, Alexandrinam Commodianam togatam appellavit: cum claſſem quoque Africanam, Commodianam Herculeam appellaſſet. Ornamenta ſane quædam coloſſo addidit, quæ poſtea cuncta ſublata ſunt. Coloſſi autem caput demſit, quod Neronis eſſet, ac ſuum impoſuit: & titulum more ſolito ſubſcripſit, ita, ut illum gladiatorium effeminatum non prætermitteret. Hunc tamen Severus Imperator gravis, & vir nominis ſui, odio (ut videtur) Senatus, inter Deos retulit, flamine addito, quem ipſe vivus ſibi paraverat, Herculaneo Commodiano. Sorores tres ſuperſtites reliquit. Ut natalis eius celebraretur, Severus inſtituit. Acclamationes Senatus poſt mortem Commodi graves fuerunt. Ut autem ſciretur, quod iudicium Senatus de Commodo fuerit, ipſas acclamationes de Mario Maximo indidi, & ſententiam Senatuſconſulti: *Hoſti patriæ honores detrahantur: parricidæ honores detrahantur; parricida trahatur. hoſtis patriæ, parricida, gladiator, in ſpoliario lanietur. hoſtis deorum, carnifex Senatus,*

hoſtis

hoſtis Deorum, parricida Senatus. hoſtis Deorum, hoſtis Senatus. gladiatorem in ſpoliario. qui Senatum occîdit, in ſpoliario ponatur. qui Senatum occîdit, unco trahatur. qui innocentes occîdit, unco trahatur: hoſtis, parricida, vere ſevere. qui ſanguini ſuo non pepercit, unco trahatur. qui te occiſurus fuit, unco trahatur. Nobiſcum timuiſti, nobiſcum periclitatus es. Ut ſalvi ſimus, *Iuppiter optime maxime, ſerva nobis Pertinacem. Fidei prætorianorum feliciter: prætorijs cohortibus feliciter: exercitibus Romanis feliciter: pietati Senatus feliciter. Parricida trahatur. Rogamus, Auguſte, parricida trahatur. Hoc rogamus, parricida trahatur. Exaudi Cæſar.* Delatores ad leonem. *exaudi Cæſar. Delatores ad leonem. exaudi Cæſar. Speratum ad leonem. Victoriæ populi Romani feliciter: fidei militum feliciter: fidei prætorianorum feliciter: cohortibus prætoriis feliciter. Hoſtis ſtatuas undique, parricidæ ſtatuas undique, gladiatoris ſtatuas undique, gladiatoris & parricidæ ſtatuæ detrahantur. necator civium trahatur; parricida civium trahatur. gladiatoris ſtatuæ detrahantur.* Te ſalvo, ſalvi & ſecuri ſumus, *vere, vere: modo vere, modo digne, modo vere, modo libere. Nunc ſecuri ſumus, delatoribus me-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tum. Vt ſecuri ſimus, delatoribus metum:
ſalvi ſimus, delatores de Senatu. delatori-
bus fuſtem, te ſalvo. delatores ad leonem, te
19 imperante. delatoribus fuſtem. Parricidæ
gladiatoris memoria aboleatur, parricidæ
gladiatoris ſtatuæ detrahantur. Impuri gla-
diatoris memoria aboleatur: gladiatorem in
ſpoliario. Exaudi Cæſar, carnifex unco
trahatur. carnifex Senatus, more majorum
unco trahatur. Sævior Domitiano, impu-
rior Nerone, ſicut fecit, ſic patiatur. Me-
moriæ innocentium ſerventur. honores in-
nocentium reſtituas, rogamus. Parricidæ
cadaver unco trahatur; gladiatoris cada-
ver unco trahatur; gladiatoris cadaver in
ſpoliario ponatur. Perroga, perroga: omnes
cenſemus unco trahendum. Qui omnes oc-
cîdit, unco trahatur. qui omnem ætatem oc-
cîdit, unco trahatur. qui utrumque ſexum
occîdit, unco trahatur. qui ſanguini ſuo
non pepercit, unco trahatur. qui templa
ſpoliavit, unco trahatur. qui teſtamenta
delevit, unco trahatur. qui vivos ſpolia-
vit, unco trahatur. Servis ſervivimus. Qui
precia vitæ excepit, unco trahatur. qui pre-
tia vitæ exegit, & fidem non ſervavit, unco
trahatur. qui Senatum vendidit, unco tra-
hatur. qui filijs abſtulit hereditatem, unco
trahatur. Indices de Senatu, delatores de
Sena-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Senatu: ſervorum ſubornatores de Senatu. & tu nobiſcum timuiſti: omnia ſcis, bonos & malos noſti: omnia ſcis; omnia emenda, pro te timuimus. O nos felices te viro imperante! De parricida refer, refer, perroga; præſentiam tuam rogamus. Innocentes ſepulti non ſunt. Parricidæ cadaver trahatur. Parricida ſepultos eruit: parricidæ cadaver trahatur. Et cum iuſſu Pertinacis Livius Laurenſis, procurator patrimonii, Fabio Chiloni Conſuli deſignato dediſſet, per noctem Commodi cadaver ſepultum eſt. Senatus acclamavit, *Quo auctore ſepelierunt? Parricida ſepultus eruatur, trahatur.* Cingius Severus dixit, *Injuſte ſepultus eſt. Quia Pontifex dico, hoc collegium Pontificum dicit. Quoniam læta percenſui, nunc convertar ad neceſſaria. cenſeoque (quod is, qui nonniſi* ad perniciem civium & ad dedecus ſuum vixit, *ob honorem ſunm decerni coëgit) abolendas ſtatuas: quæ undique ſunt abolendæ,* nomenque ex omnibus privatis publiciſque monumentis eradendum: *menſeſque his nominibus nuncupandos, quibus nuncupabantur, cum primum illud malum in Rempublicam incubuit.*

JULII CAPITOLINI

PERTINAX IMPERATOR.

PUBLIO HELVIO PERTINACI pater libertinus Helvius Succeſſus fuit; qui filio nomen ex continuatione lignariæ negotiationis, quod pertinaciter eam rem gereret, impoſuiſſe fertur. Natus eſt Pertinax in Apennio in villa Martis. Equus pullus eâ horâ qua natus eſt, in tegulas aſcendit; atque ibi breviter commoratus, decidens exſpiravit. Hac re pater motus ad Chaldæum venit. qui cum illi futura ingentia prædixiſſet, ſtipem ſe perdidiſſe dixit. Puer litteris elementarijs & calculo imbutus, datus etiam Græco grammatico, atque inde Sulpicio Apollinari; poſt quẽ idem Pertinax grammaticen profeſſus eſt. Sed cum in ea minus quæſtus proficeret, per Lollianum Avitum, Conſularem virum, patris patronum, ducendi ordinis dignitatem petijt. Dein præfectus cohor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cohortis in Syriſa profectus, Tito Aurelio Imperatore à præſide Syriæ, quod ſine diplomatibus curſum uſurpaverat, pedibus ab Antiochia ad legationem ſuam iter facere coactus eſt. Bello Parthico induſtria ſua promeritus, in Britanniam tranſlatus eſt, ac retentus. Poſt in Mœſia rexit alam; deinde alimentis dividendis in via Æmilia procuravit. Inde claſſem Germanicam rexit. Mater eum uſque in Germaniam proſequuta eſt; ibique obiit. cuius etiam ſepulcrum ſtare nunc dicitur. Inde ad ducenûm ſeſtertiûm ſtipendium tranſlatus in Daciam ſuſpectuſque Marco quorumdam relatu, à partibus remotus eſt: & poſtea per Claudium Pompeianum, generum Marci, quaſi adjutor ei futurus, vexillis regendis adſcitus eſt. in quo munere approbatus, lectus eſt in Senatum. Poſtea iterum re bene geſta, prodita eſt factio, quæ illi concinnata fuerat: Marcuſque Imperator, ut compenſaret iniuriam, prętorium eum fecit, & primæ legioni regendæ impoſuit: ſtatimque Rhætias & Noricum ab hoſtibus vindicavit. Ex quo eminente induſtria, ſtudio Marci Imperatoris Conſul eſt deſignatus. Exſtat oratio apud Marium Maximum, laudes eius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

continens, & omnia vel quæ fecit vel quæ perpeſſus eſt. & præter illam orationem, quam longum fuerit connectere; ſæpiſſime Pertinax à Marco & in concione militari & in Senatu laudatus eſt: doluitque palam Marcus, quod, cum Senator eſſet, præfectus prætorii fieri à ſe non poſſet. Caſſiano motu compoſito, è Syria ad Danubii tutelam profectus eſt; atque inde Mœſiæ utriuſque, mox Daciæ regi-
3 men accepit. Bene geſtis his provincijs, Syriam meruit. Integre ſe uſque ad Syriæ regimen Pertinax tenuit: poſt exceſſum vero Marci, pecuniæ ſtuduit: quare etiam dictis popularibus eſt laceſſitus. Curiam Romanam poſt quatuor provincias Conſulares, quia Conſulatum abſens geſſerat, jam dives ingreſſus eſt; cum eam Senator antea non vidiſſet. Juſſus eſt præterea ſtatim à Perenne in Liguriam ſecedere in villam paternam. nam pater ejus tabernam coctiliariam in Liguria exercuerat. ſed poſteaquam in Liguriam venit, multis agris coëmtis, tabernam paternam, manente forma priore, infinitis ædificijs circumdedit: fuitque illic per triennium; & mercatus eſt per ſuos ſervos. Occiſo ſane Perenni, Commodus Pertinaci ſatisfecit; eumque petijt per litteras,

teras, ut ad Britanniam proficiſceretur. profectuſque, milites ab omni ſeditione deterruit, cum illi quemcumque Imperatorem vellent habere, & ipſum ſpecialiter Pertinacem. Tunc Pertinax malevolentiæ notam ſubijt, quod dictus eſt inſimulaſſe apud Commodum affectati imperij Antiſtium Burrum, & Arrium Antoninum. Et ſeditiones quidem contra ipſe compeſcuit in Britannia: verum ingens periculum adijt; ſeditione legionis pæne occiſus; certe inter occiſos relictus. quam quidem rem idem Pertinax acerrime vindicavit. Denique poſtea veniam legationis petijt; dicens, ſibi ob defenſam diſciplinam infeſtas eſſe legiones. Accepto ſucceſſore, alimentorum ei cura mandata eſt: deinde proconſul Africæ factus eſt. In quo proconſulatu multas ſeditiones perpeſſus dicitur, vaticinationibus earum, quę de templo Cæleſtis emergunt. Poſt hoc præfectus Urbi factus: in qua præfectura poſt Fuſcianum, hominem ſeverum, Pertinax mitiſſimus & humaniſſimus fuit. & ipſi Commodo plurimum placuit, quia ille eſſet iterum, cum Pertinax factus eſt. Tunc Pertinax interficiendi Commodi conſcientiam delatam ſibi ab alijs non fugit. Commodo autem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

interemto, Lætus præfectus prætorii & Electus cubicularius ad eum venerunt, ut eum confirmarent; atque in caſtra duxerunt. Illic Pertinax milites alloquutus eſt. donativum promiſit; ingeri ſibi imperium à Læto & Electo dixit. Fictum eſt autem, quod morbo eſſet Commodus exſtinctus, quia & milites, ne tentarentur, pertimeſcebant. Denique à paucis primum eſt Pertinax Imperator appellatus. Factus eſt autem ſexagenario major Imperator, pridie Kalendas Januarias, De caſtris nocte cum ad Senatum veniſſet, & cellam curiæ juſſiſſet aperiri, neque inveniretur ædituus, in templo Concordiæ reſedit. Et cum ad eum Claudius Pompeianus, gener Marci, veniſſet, caſumque Commodi lacrymaſſet, eum hortatus eſt Pertinax, ut imperium ſumeret: ſed ille recuſavit, quia jam Imperatorem Pertinacem videbat. Statim ergo omnis magiſtratus cum Conſule ad curiam venerunt, ingreſſique Pertinacem nocte
5. Imperatorem appellaverunt. Ipſe autem Pertinax poſt laudes ſuas, à Conſulibus dictas, & poſt vituperationem Commodi acclamationibus Senatus oſtenſam, egit gratias Senatui, & præcipue Læto, præfecto prætorij; quo auctore & Commodus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

modus interemtus & ipſe Imperator eſt factus. Sed cum Læto gratias egiſſet Pertinax, Falco Conſul dixit, *Qualis Imperator es futurus, hinc intelligimus, quod Lætum & Marciam, miniſtros ſcelerum Commodi, poſt te videmus:* cui Pertinax reſpondit, *Iuvenis es Conſul, nec parendi ſcis neceſſitatem. Paruerunt inviti Commodo: ſed ubi habuerunt facultatem, quid ſemper voluerint, oſtenderunt.* Eadem die, qua Auguſtus eſt appellatus, & Flavia Titiana, uxor ejus, Auguſta eſt appellata, his horis, quibus ille in Capitolium vota ſolvebat. primus ſane omnium ea die, qua Auguſtus eſt appellatus, etiam Patris patriæ nomen recepit: necnon ſimul etiam imperium proconſulare, nec non ius quartæ relationis: quod ominis loco fuit Pertinaci. Ad palatium ergo Pertinax profectus, (quod tunc vacuum erat, quia Commodus in Vectilianis occiſus eſt) petenti ſignum prima die Tribuno dedit, *Militemus*, exprobrans utique ſegnitiem temporum ſuperiorum: quod quidem etiam ante in omnibus ducatibus dederat. Exprobrationem autem iſtam milites non tulerunt: ſtatimque de Imperatore mutando cogitarunt. Ea die etiam ad convivium magiſtratus & proceres Senatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tus rogavit: quam conſuetudinem Commodus prætermiſerat. Sane cum poſtero Kalendarum die ſtatuæ Commodi deiicerentur, gemuerunt milites, ſimul, quia iterum ſignum idem dederat Imperator. Timebatur autem militia ſub ſene Imperatore. Denique tertium nonarum diem. Votis ipſis milites Triarium Maternum Laſcivium, Senatorem nobilem, ducere in caſtra voluerunt, ut eum rebus Romanis imponerent. ſed ille nudus fugit, atque ad Pertinacem in Palatium venit, & poſt ex Urbe diſceſſit. Timore ſane Pertinax coactus, omnia quæ Commodus militibus & veteranis dederat, confirmavit. Suſcipere ſe etiam imperium à Senatu dixit, quod jam ſponte inierat. Quæſtionem maieſtatis penitus tulit cum iureiurando. Revocavit etiam eos, qui deportati fuerant crimine maieſtatis, eorum memoria reſtituta, qui occiſi fuerant. Filium eius Senatus Cæſarem appellavit. Sed Pertinax, nec uxoris Auguſtæ appellationem recepit, & de filio dixit, *Cum meruerit*. Et cum Commodus alectionibus innumeris prætorios miſcuiſſet, Senatuſconſultum Pertinax fecit, juſſitque eos, qui præturas non geſſiſſent, ſed allectione accepiſſent, poſt eos

eſſe, qui vere prætores fuiſſent. Sed hinc quoque grande odium ſibi multorum commovit. Cenſus retractari juſſit. delatores vinctos graviter puniri juſſit, & tamen mollius, quam priores Imperatores; unicuique dignitati, ſi delationis crimen incurreret, pœnam ſtatuens, Legem ſane tulit, ut teſtamenta priora non prius eſſent irrita, quam alia perfecta eſſent, neve ob hoc fiſcus aliquando ſuccederet. Ipſeque profeſſus eſt, nullius ſe aditurum hereditatem, quæ aut adulatione alicuius delata eſſet, aut lite perplexa, ut legitimi heredes, & neceſſarii privarentur: addiditque Senatuſconſulto hæc verba: *Sanctius eſt, Patres Conſcripti, inopem Rempublicam obtinere, quam ad divitiarum cumulum per diſcrimina atque dedecoris veſtigia pervenire*. Donativa & congiaria, quæ Commodus promiſerat, ſolvit. Annonæ conſultiſſime providit. Et cum tantam pænuriam ærarii haberet, ut præter decies ſeſtertium non ſe inveniſſe fateretur, coactus eſt ea exigere, quæ Commodus indixerat, contra, quam profeſſus fuerat, Denique aggreſſus eum Lollianus Gentianus Conſularis, quod contra promiſſum faceret, neceſſitatis rationem accepit. Auctionem rerum Commodi habuit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

habuit, ita, ut & pueros & concubinas vendi iuberet, exceptis iis, qui per vim Palatio videbantur inſerti. Et de his, quos vendi iuſſit, multi poſtea reducti ad miniſterium, oblectaverunt ſenem: qui per alios Principes uſque ad Senatoriam dignitatem pervenerunt. Scurras, turpiſſimorum nominum dedecora perferentes, proſcripſit ac vendidit. cuius nundinationis pecuniam, quæ ingens fuit, militibus donativo dedit. A libertis etiam ea exegit, quibus Commodo vendente ditati fuerant. Auctio ſane rerum Commodi in his inſignior fuit: Veſtis ſubtegmine ſerico aureis filis inſignior, per tunicas pænulaſque lacernas & chirodotas Dalmatarum & cirratas militares, purpureaſque chlamydes Græcanicas atque caſtrenſes, & cuculli Bardaici, & toga armaque gladiatoria gemmis auroque compoſita, & machæras Herculaneas, & torques gladiatorias, vaſaque eluto auro, ebore, argento, citroque compoſita, atque etiam phallovitroboli ex materie eadem, & vaſa Samnitica, calfactandæ reſinæ ac pici divellendis hominibus ac lævigandis: nec non vehicula arte fabricæ nova, perplexis diverſiſque rotarum orbibus & exquiſitis ſedilibus, nunc ad ſolem declinandum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

nandum, nunc ad ſpiritus opportunitatem per vertiginem: & alia iter métientia, horaſque monſtrantia, & cetera vitiis eius convenientia. Reddidit præterea dominis eos, qui ſe ex privatis domibus in aulam contulerant. Convivium Imperatorium ex immenſo ad certum revocavit modum. ſumtus etiam omnes Commodi reddidit. Exemplo autem Imperatoris, cum ille parcius ſe ageret, ex omnium continentia vilitas nata eſt. nam Imperatorium ſumtum, pulſis non neceſſariis, ad ſoliti dimidium detraxit. Præmia militantibus poſuit. Æs alienum, quod primo imperii tempore contraxerat, ſolvit, Ærarium in ſuum ſtatum reſtituit. Ad opera publica certum ſumptum conſtituit. Reformandis ſuis pecuniam contulit: ſtipendia plurimis retro debita exſolvit. Obeundis poſtremo cunctis muneribus fiſcum parem fecit. Alimentaria etiam compendia, quæ novem annorum ex inſtituto Traiani debebantur, obdurata verecundia ſuſtulit. Avaritiæ ſuſpicione privatus non caruit, cum apud vada Sabatia oppreſſis fenore poſſeſſoribus, latius ſuos teneret fines. Denique ex verſu Luciliano agrarius mergus eſt appellatus. Multi autem eum

etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

etiam in provincijs, quas Conſularis geſſit, ſordide ſe egiſſe in litteras retulêre. nam vocationes & legationes militares dicitur vendidiſſe. Denique cum parentum minimum eſſet patrimonium, & nulla hereditas obveniſſet, ſubito dives eſt factus. Omnibus ſane poſſeſſiones ſuas reddidit, quibus Commodus ademerat; ſed non ſine pretio. Senatui legitimo ſemper interfuit, ac ſemper aliquid retulit. Civilem ſe ſalutantibus & interpellantibus ſemper exhibuit, Eos, qui calumnijs appetiti per ſervos fuerant, damnatis ſervis delatoribus, liberavit; in crucem ſublatis talibus ſervis: aliquos etiam
10 mortuos vindicavit. Inſidias paravit ei Falco, volens imperare: de quo conqueſtus eſt in Senatu. quod quidem Senatus credidit. Dum ſibi quidam ſervus, quaſi Fabiæ eſſet filius ex Ceioni Commodi familia, Palatinam domum ridicule vindicaſſet; cognitus, juſſus eſt flagellis cæſus domino reſtitui. In cujus vindicta hi qui oderant Pertinacem, occaſionem ſeditionis inveniſſe dicuntur. Falconi tamen pepercit, & à Senatu impunitatem ejus petijt. Denique Falco in rebus ſuis ſecurus vixit, & herede filio perijt: quamvis multis Falconem neſciſſe dixerint, impe-

rium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rium ſibi parari. Alij etiam à ſervis, qui rationes interverterant, falſis teſtimonijs appetitum eum eſſe dixerunt. Sed Pertinaci factio præparata eſt per Lætum præfectum prætorij, & eos quos Pertinacis ſanctimonia offenderat. Lætum enim pœnituerat, quod Imperatorem fecerat Pertinacem; idcirco, quia eum velut ſtultum intimatorem nonnullarum rerum reprehendebat. Grave præterea militibus viſum, quod in cauſſa Falconis multos milites ad unius ſervi teſtimonium occîdi præceperat. Trecenti igitur de caſtris armati ad Imperatorias ædes cuneo facto milites venêre. Eadem tamen die immolante Pertinace, negatur in hoſtia cor repertum: & cum id vellet procurare, caput extorum non deprehendit. Et tunc quidem omnes milites in caſtris manebant. Qui cum de caſtris ad obſequium principis conveniſſent, & Pertinax eo die proceſſionem, quam ad Athenæum paraverat, ut audiret poëtam, ob ſacrificij præſagium diſtuliſſet; hi qui ad obſequium venerant, redire in caſtra cœperunt. Sed ſubito globus ille in Palatium pervenit: neque aut arceri potuit, aut Imperatori nunciari. Enimvero tantum odium in Pertinacem omnium aulicorum

rum fuit, ut ad facinus milites hortarentur. Supervenerunt autem Pertinaci, cum illi aulicum famulitium ordinaret; ingreſſique porticus Palatij uſque ad locum, qui appellatur Siciliæ, & Iovis cenatio. Hoc cognito, Pertinax Lætum præfectum prætorij ad eos miſit. Sed ille declinatis militibus per porticus egreſſus, adoperto capite, domum ſe contulit. Verum cum ad interiora prorumperent, Pertinax ad eos proceſſit, eoſque longa & gravi oratione placavit. Sed cum Tauſius quidam, unus è Tungris, in iram & timorem milites loquendo adduxiſſet, haſtam in pectus Pertinacis objecit. Tunc ille precatus Jovem Ultorem, toga caput operuit, atque à ceteris confoſſus eſt. & Electus quidem confoſſis duobus cum eodem perijt. reliqui autem cubicularij palatini (nam ſuos ſtatim, ut Imperator factus eſt, filijs emancipatos dederat) diffugerunt. Multi ſane dicunt etiam cubiculum milites irrupiſſe, atque illic circa lectum fugientem, Pertinacem occidiſſe.
12 Fuit autem ſenex venerabilis, immiſſa barba, reflexo capillo, habitudine corporis pinguiore, ventre prominulo, ſtatura Imperatoria, eloquentia mediocri, & magis blandus quam benignus, nec umquam

cre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

creditus ſimplex. Et cum verbis eſſet affabilis, re erat illiberalis ac prope ſordidus, ut dimidiatas lactucas & carduos in privata vita conuivis apponeret: &, niſi quod miſſum eſſet edulium, quotquot eſſent amici, novem libras carnis per tres miſſus ponebat. ſi autem plus aliquid miſſum eſſet, etiam in alium diem differebat, cum ſemper ad convivium multos vocaret. Imperator etiam, ſi ſine convivis eſſet, eadem conſuetudine cœnitabat. Amicis ſi quando de prandio ſuo mittere voluit, miſit offulas binas, aut omaſi partem; aliquando lumbos gallinaceos. Faſianum numquam privato convivio comedit, aut alicui miſit. Cum ſine amicis cœnaret, adhibebat uxorem ſuam & Valerianum; ut cum eodem, qui docuerat, fabulas litteratas haberet. Sane nullum ex ijs, quos Commodus rebus agendis impoſuerat, mutavit; exſpectans Urbis natalem; quod eum diem, rerum principium volebat eſſe: atque ideo etiam in balneis ei Commodiani miniſtri necem paraſſe dicuntur. Imperium & omnia imperialia ſic horruit, ut ſibi ſemper oſtēderet diſplicere. denique non alium ſe quam fuerat videri volebat. Fuit in Curia honorificentiſſimus; ita, ut Senatum faventem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ventem adoraret. & quaſi præfectus Vrbi cum omnibus ſermonem participaret. Voluit etiam imperium deponere, atque ad privatam vitam redire. Filios ſuos in Palatio nutriri noluit. Tam parcus autem & tam lucri cupidus fuit, ut apud vada Sabatia mercaturas exercuerit Imperator per homines ſuos; non aliter, quam privatus ſolebat. nec multum tamen amatus eſt. Siquidem omnes qui libere fabulas conferebant, male Pertinacem loquebantur; chreſtologum eum appellantes; qui bene loqueretur, & male faceret. Nam & cives ſui, qui ad eum confluxerant jam Imperatorem, & nihil de eo meruerant, ſic eum appellabant. Munera quoque lucri libidine libenter accepit. Reliquit filium & filiam ſuperſtites, & uxorem Flavij Sulpiciani filiam; quem præfectum Urbi loco ſuo fecerat. Circa uxoris pudicitiam minus curioſus fuit; cum palam citharœdum illa diligeret: ipſe præterea Cornificiæ infamiſſime dicitur adhæſiſſe. Libertos aulicos vehementiſſime compreſſit: unde grande quoque odium contraxit. Signa interitus hæc fuerunt: Ipſe ante triduum, quam occideretur, in piſcina ſibi viſus eſt videre hominem cum gladio infeſtantem. Et ea

die,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

die, qua occiſus eſt, negabant in oculis ejus pupillas cum imaginibus quas reddunt ſpectantibus, viſas. Et cum apud Lares ſacrificaret, carbones vivaciſſimi exſtincti ſunt; cum inflammari ſoleant: &, ut ſupra dictum eſt, cor & caput in hoſtijs non eſt repertum. Stellæ etiam juxta ſolem per diem viſæ ſunt clariſſimæ ante diem quam obiret. Et ipſe omen de Juliano ſucceſſore dediſſe dicitur. nam cum ei Didius Julianus fratris filium obtuliſſet, cui deſpondebat filiam ſuam; adhortatus juvenem ad patrui obſervationem, adiecit, Obſerva collegam & ſucceſſorem meum : nam ante Julianus ei & in Conſulatu collega fuerat, & in proconſulatu ſucceſſerat. Milites eum & aulici odio habuerunt : populus mortem ejus indigniſſime tulit, quia videbat omnia per eum antiqua poſſe reſtitui. Caput ejus conto fixum, milites, qui eum occiderant, per Urbem in caſtra pertulerunt. Reliquiæ ejus, recuperato capite, in ſepulcro avi uxoris locatæ ſunt. Et Julianus ſucceſſor illius, corpus ejus quanto potuit honore funeratus eſt; cum id in Palatio reperiſſet: qui numquam ejus ullam mentionem vel apud populũ vel apud Senatum publice fecit: ſed cum ipſe quoque

à mi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

à militibus deſertus jã eſſet, per Senatum & populum Pertinax in deos relatus eſt.
15 Sub Severo autem Imperatore cum Senatus ingens teſtimonium habuiſſet Pertinax, funus imaginarium ei & cenſorium ductum eſt; & ab ipſo Severo funebri laudatione ornatus eſt. Ipſe autem Severus amore boni principis, & à Senatu Pertinacis nomen accepit. Filius Pertinacis patris flumen eſt factus. Marciani ſodales, qui Divi Marci ſacra curabant, Helviani ſunt dicti propter Helvium Pertinacem. Circenſes, & imperii natalis additi (qui à Severo poſtea ſublati ſunt) & Genitiali, qui manent. Natus autem Kalendis Auguſtis, Vero & Bibulo Conſulibus. Interfectus autem eſt quinto Kalendas Aprilis, Falcono & Claro Conſulibus. Vixit annis ſexaginta, menſibus ſeptem, diebus vigintiſex. Imperavit menſibus duobus, diebus vigintiquinque. Cõgiarium dedit populo denarios centenos. Prætorianis promiſit duodena millia nummûm: ſed dedit ſena. Quod exercitibus promiſſum eſt, datum non eſt: quia mors eum prævenit, Horruiſſe autem illum imperium, epiſtola docet quæ vitæ illius à Mario Maximo appoſita eſt: quam ego inſeri ob nimiam longitudinẽ nolui.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII SPARTIANI

DIDIVS IVLIANVS.

AD DIOCLETIANVM AVGVSTVM.

DIDIO JVLIANO, qui poſt Pertinacem Imperium adeptus eſt, proavus fuit Salvius Julianus, bis Conſul, præfectus Urbi, & Juriſconſultus: quod magis eum nobilem fecit. mater, Clara Æmilia: pater Petronius Didius Severus: fratres, Didius Proculus & Nummius Albinus: avunculus, Salvius Julianus: avus paternus, Inſuber Mediolanenſis: maternus, ex Adrumentina colonia. Educatus eſt apud Domitiam Lucillam, matrem Marci Imperatoris. Inter viginti viros electus eſt, ſuffragio matris Marci. Quæſtor ante annum, quam legitima ætas ſinebat, deſignatus eſt. Ædilitatem ſuffragio Marci conſequutus eſt. Prætor ejuſdem ſuffragio fuit. Poſt præ-

turam legioni præfuit in Germania viceſimæ ſecundæ Primigeniæ. Inde Belgicam ſancte ac diu rexit. Ibi Cauchis, Germaniæ populis qui Albim fluvium accolebant, erumpentibus reſtitit, tumultuarijs auxilijs provincialium. ob quæ Conſulatum meruit, teſtimonio Imperatoris. Cattos etiam debellavit. Inde Dalmatiam regendam accepit; eamque à confinibus hoſtibus vindicavit. Poſt Germaniam inferiorem rexit. Poſt hoc curam alimentorũ in Italia meruit. Tunc factus eſt reus per quemdam Severum Clariſſimum, militem, conjurationis cum Salvio contra Commodum: ſed à Commodo, quia multos jam Senatores ociderat, & quidem nobiles ac potentes, in cauſſis maieſtatis, ne triſtius gravaretur. Didius liberatus eſt, accuſatore damnato. Abſolutus, iterum ad regendam provinciam miſſus eſt. Bithyniam deinde rexit: ſed non ea fama qua ceteras. Fuit Conſul cum Pertinace; & in proconſulatu Africæ eidem ſucceſſit. & ſemper ab eo collega eſt & ſucceſſor appellatus: maximè eo die, eum, filiam ſuam Julianus deſpondens affini ſuo, ad Pertinacem veniſſet, idque intimaſſet: dixitque debita reverentia, quia collega, & ſucceſſor meus eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſtatim enim mors Pertinacis ſequuta eſt. Quo interfecto, cum Sulpicianus, Imperator in caſtris appellari vellet; & Julianus cum genero ad Senatum veniſſet, quem indictum acceperat; cumque clauſas valvas inveniſſet, atque illic duos tribunos reperiſſet, Publium Florianum & Vectium Aprum: cœperunt eum hortari tribuni, ut locum arriperet. quibus cum diceret, jam alium Imperatorem appellatum, retinentes eum ad prætoria caſtra duxerunt. Sed poſteaquam in caſtra ventum eſt, cum, Sulpiciano, præfecto Vrbi, ſocero Pertinacis, concionante ſibique imperium vendicante, Julianum è muro ingentia pollicentem nullus admitteret; primum Julianus monuit prætorianos, ne eum facerent Imperatorem qui Pertinacem vindicaret: deinde ſcripſit in tabulis, ſe Commodi memoriam reſtituturum: atque ita & admiſſus eſt & Imperator appellatus; rogantibus prætorianis, ne Sulpiciano aliquid noceret, quod Imperator eſſe voluiſſet. Tunc Julianus Flavium Genialem & Tullium Criſpinum ſuffragiis prętorianorum prętefectos prætorii fecit, ſtipatuſque eſt caterva Imperatoria per Maurentium, qui ſe antea Sulpiciano coniunxerat. Sane,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cum vicena quina millia militibus promiſiſſet, tricena dedit. Inde habita concione militari, veſpera in Senatum venit; totumque ſe Senatui permiſit. factoque Senatuſconſulto, Imperator eſt appellatus; & tribuniciam poteſtatem, jus proconſulare, in patricias familias relatus, emeruit. Uxor etiam Mallia Scantilla, & filia ejus Didia Clara, Auguſtæ ſunt appellatæ. Inde ſe ad Palatium recepit, uxore ac filia illuc vocatis; trepidis & invitis eo tranſeuntibus, quaſi jam imminens exitium præſagirent. Præfectum Urbi Cornelium Repentinum, generum ſuum, fecit in locum Sulpiciani. Erat interea in odio populi Didius Julianus, ob hoc, quod creditum fuerat, emendationem temporum Commodi Pertinacis auctoritate reparandam: habebaturque ita, quaſi Juliani conſilio eſſet interemtus. Et jam hi primum, qui Julianum odiſſe cœperant, diſſeminarunt, prima ſtatim die Pertinacis cœna deſpecta, luxurioſum paraſſe convivium: oſtreis & altilibus & piſcibus adornatum. quod falſum fuiſſe conſtat. nam Julianus tantæ parſimoniæ fuiſſe perhibetur, ut per triduum porcellum, per triduum leporem divideret, ſi quis ei forte miſiſſet: ſæpe autem, nulla

exſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

exſiſtente religione, oleribus leguminibuſque contentus, ſine carne cœnaverit. Deinde, neque cœnavit priuſquam ſepultus eſſet Pertinax, & triſtiſſimus cibum ob ejus necem ſumſit, & primam noctem vigilijs continuavit; de tanta neceſſitate ſollicitus. Ubi vero primum illuxit, Senatum & Equeſtrem ordinem in Palatium venientem admiſit; atque unumquemque, ut erat ætas, vel patrem, vel filium, vel parentem affatus blandiſſime eſt. Sed populus in Roſtris atque ante curiam, ingentibus eum convitijs laceſſebat; ſperans deponi ab eo poſſe imperium, quod milites dederant. Lapidationem quoque fecêre: deſcendenti cum militibus & Senatu in Curiam diras imprecati ſunt: rem divinam facienti, ne litaret, optarunt. Lapides etiam in eum jecerunt; cum Julianus manu eos ſemper placare cuperet. Ingreſſus autem Curiam, placide & prudenter verba fecit. Egit gratias quod eſſet adſcitus; quod & ipſe & uxor & filia ejus Auguſtorum nomen acceperunt. Patris patriæ quoque nomen recepit. argenteam ſtatuam reſpuit. E Senatu in Capitolium pergenti populus obſtitit: ſed ferro & vulneribus & pollicitationibus aureorum, quos digitis oſtendebat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

batipſe Julianus, ut fidem faceret, ſummotus atque depulſus eſt. inde ad Circenſe ſpectaculum itum eſt. Sed occupatis indifferenter omnium ſubſellijs, populus geminavit convitia in Julianum; Peſcennium Nigrum, qui iam imperare dicebatur, ad Urbis præſidium vocavit. Hæc omnia Julianus placide tulit; totoque imperii ſui tempore mitiſſimus fuit: populus autem in milites vehementiſſime invehebatur, qui ob pecuniam Pertinacem occidiſſent. Multa igitur, quæ Commodus ſtatuerat, Pertinax tulerat, ad conciliandum favorem populi, reſtituit. De ipſo Pertinace, neque male neque bene quidquam egit: quod graviſſimum plurimis viſum eſt. conſtitit, propter metum militum de honore Pertinacis tacitum eſſe.
5 Et Julianus quidem neque Britannicos exercitus, neque Illyricos timebat: Nigrum vero miſſo primipilario occîdi præceperat; timens præcipue Syriacos exercitus. Ergo Peſcennius Niger in Syria, Septimius Severus in Illyrico cum exercitibus, quibus præſidebant, à Juliano deſcivêre. Sed cum ei nunciatum eſſet, Severum deſciviſſe, quem ſuſpectum non habuerat, perturbatus ad Senatum venit: imperavitque, ut hoſtis Severus

renun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

renuntiaretur: militibus etiam, qui Severum ſequuti fuerant, dies præſtitutus, ultra quem ſi cum Severo fuiſſent, hoſtium numero haberentur. Miſſi ſunt præterea Legati Conſulares à Senatu ad milites, qui ſuaderent, ut Severus repudiaretur, & is eſſet Imperator, quem Senatus elegerat. Inter ceteros legatus eſt Veſpronius Candidus, vetus Conſularis, olim militibus inviſus, ob durum & ſordidum imperium. Miſſus eſt ſucceſſor Severo Valerius Catulinus: quaſi poſſet ei ſuccedi, qui militem iam ſibi tenebat. Miſſus præterea Aquilius centurio, notus cædibus Senatoriis, qui Severum occideret. Ipſe autem Julianus prætorianos in Campum deduci iubet, muniri turres: ſed milites deſides & urbana luxuria diſſolutos, invitiſsimos ad exercitium militare produxit, ita, ut vicarios operis, quod unicuique præſcribebatur, merecde conducerent. Et Severus quidem ad Urbem infeſto agmine veniebat: ſed Didius Julianus nihil cum exercitu prętoriano proficiebat; quem quotidie populus & magis oderat & ridebat. Sed Julianus, ſperans Lætum fautorem Severi, cum per eum Commodi manus evaſiſſet, ingratus tanto beneficio, iuſsit eum occîdit. iuſsit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

etiam Marciam interſici. Sed dum hæc agit Julianus, Severus claſſem Ravennatem occupat: legati Senatus, qui Juliano promiſerant operam ſuam, ad Severum tranſierunt. Tullius Criſpinus, præfectus prætorio, contra Severum miſſus, ut claſſem produceret, repulſus Romam rediit. Hæc cum Julianus videret, Senatum rogavit, ut virgines Veſtales & ceteri ſacerdotes cum Senatu obviam exercitui Severi prodirent, & prætentis infulis rogarent: inane contra barbaros milites præſidium parans. Hæc tamen agenti Juliano Fauſtus Quintilius Conſularis augur contradixit, aſſerens, non debere imperare eum, qui armis adverſario non poſſet reſiſtere. cui multi Senatores conſenſerunt. Quare iratus Didius, milites è caſtris petiit, qui Senatum ad obſequium cogerent, aut obtruncarent. Sed id conſilium diſplicuit. neque enim decebat, ut, cum Senatus hoſtem Severum Juliani cauſſa iudicaſſet, eundẽ Julianum pateretur infeſtum. Quare meliore conſilio ad Senatum venit; petiitque, ut fieret Senatuſconſultum de participatione imperii.
7 Quod ſtatim factum eſt. Tunc omen, quod ſibi Iulianus, cum imperium acciperet, fecerat, omnibus venit in mentem.

tem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tem. nam cum, Conſul deſignatus de eo ſententiam dicens, ita pronuntiaſſet, Didium Iulianum Imperatorem appellandum eſſe cenſeo; Iulianus ſuggeſſit. Adde & Severum: quod cognomentum avi & proavi ſibi Iulianus adſciverat. Sunt tamen, qui dicant nullum fuiſſe Iuliani conſilium de obtruncando Senatu, cum tanta in eum Senatus contuliſſet. Poſt Senatuſconſultum ſtatim Didius Iulianus unum ex præfectis, Tullium Criſpinum, miſit. ipſe autem tertium fecit præfectum, Veturium Macrinum; ad quem Severus litteras miſerat, ut eſſet præfectus. Sed pacem ſimulatam, tentatamque cædem Severi Tullio Criſpino, præfecto prætorii, & populus loquutus eſt & Severus ſuſpicatus. Denique hoſtem ſe Iuliano Severus eſſe maluit, quam participem, conſenſu militum. Severus autem ſtatim & ad plurimos Romam ſcripſit, & occulte miſit edicta, quę propoſita ſunt. Fuit præterea in Iuliano hæc amentia, ut per magos pleraque faceret, quibus putaret vel odium populi deliniri, vel militum arma compeſci. nam & quaſdam non convenientes Romanis ſacris hoſtias immolaverunt, & carmina profana incantaverunt, & ea, quæ ad ſpeculum dicunt fieri,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

in quo pueri præligatis oculis incantato vertice reſpicere dicuntur, Iulianus fecit. tuncque puer vidiſſe dicitur & adventum
8 Severi & Juliani deceſsionem. Et Criſpinus quidem, cum occurriſſet præcurſoribus Severi, Julio Læto auctore, Severo interemtus eſt. Deiecta ſunt etiam ea conſulta è Senatu. Julianus, convocato Senatu, quæſitiſque ſententiis, quid facto opus eſſet; certi nihil comperit à Senatu: ſed poſtea ſponte ſua gladiatores Capuæ juſsit armari per Lollianum Titianum; & Claudium Pompeianum è Terracinenſi ad participatum evocavit, quod & gener Imperatoris fuiſſet, & diu militibus præfuiſſet. Sed hoc ille recuſavit, ſenem ſe & debilem luminibus reſpondens. Tranſierant & ex Umbria milites ad Severum: & præmiſerat quidem litteras Severus, quibus jubebat interfectores Pertinacis ſervari. Brevi autem deſertus eſt, ab omnibus Julianus, & remanſit in Palatio cum uno de præfectis ſuis Geniali & genero Repentino. Actum eſt denique, ut Juliano Senatus auctoritate abrogaretur imperium: & abrogatum eſt, appellatuſque ſtatim Severus Imperator, cum fingeretur, quod veneno ſe abſumſiſſet Julianus. miſsi tamen à Senatu, quorum cura per

militem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

militem gregarium in Palatio idem Julianus occiſus eſt; fidem Cæſaris implorans, hoc eſt Severi. Filiam ſuam, potius imperio, dato patrimonio emancipaverat; quod ei cum Auguſtæ nomine ſtatim ſublatum eſt. Corpus ejus à Severo uxori Manliæ Scantillæ ac filiæ ad ſepulturam eſt redditum , & in proavi monumento tranſlatum, milliario quinto, via Lavicana. Objecta ſane ſunt Juliano hæc; quod guloſus fuiſſet, quod aleator, quod armis gladiatorijs exercitus eſſet; eaque omnia ſenex fecerit, cum antea numquam adoleſcens his eſſet vitiis infamatus. objecta eſt etiam ſuperbia; cum ille etiam in imperio fuiſſet humillimus. Fuit autem contra humaniſſimus ad convivia, benigniſſimus ad ſubſcriptiones, moderatiſſimus ad libertatem. Vixit annis quinquaginta ſex, menſibus quatuor: imperavit menſibus duobus, diebus quinque. Reprehenſum in eo præcipue, quod eos, quos regere auctoritate ſua debuerat, regendæ Reipublicæ ſibi præſules ipſe feciſſet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII SPARTIANI

SEVERVS.

AD DIOCLETIANUM AVGVSTVM.

INterfecto Didio Juliano, Severus, Africa oriundus, imperium obtinuit. cui civitas, Leptis; pater, Geta: majores, Equites Romani, ante civitatem omnibus datam: mater, Fulvia Pia: patrui, Marcus Agrippa & Severus, Conſulares: avus maternus, Macer; paternus, Fulvius Pius, fuêre. Ipſe natus eſt Erucio Claro bis & Severo Conſulibus, ſexto Idus Apriles. In prima pueritia, priuſquam Latinis Græciſque litteris imbueretur, quibus eruditiſſimus fuit, nullum alium inter pueros ludum niſi ad judices exercuit; cum ipſe, prælatis faſcibus ac ſecuribus, ordine puerorum circumſtante, ſederet ac judicaret. Octavodecimo anno publice declamavit. Poſtea ſtudiorum cauſſa Romam venit; latum clavum à Divo Marco petijt, & accepit, favente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

vente ſibi Septimio Severo, affine ſuo, bis jam Conſulari. Cum Romã veniſſet, hoſpitem nactus, qui Hadriani vitam Imperatoriam eadẽ hora legeret, ſibi omen futuræ felicitatis arripuit. Habuit etiam aliud omen imperij. Cum rogatus ad cœnam Imperatoriam, palliatus veniſſet, qui togatus venire debuerat: totam præſidiariam ipſius Imperatoris accepit. Eadem nocte ſomniavit, lupæ ſe uberibus, ut Remum, inhærere, vel Romulum. Sedit & in ſella Imperatoria, temere à miniſtro poſita; ignarus, quod non liceret. Dormienti etiam in ſtabulo ſerpens caput cinxit; & ſine noxa, expergefactis & acclamantibus familiaribus, abijt. Juventam plenam furorum, nonnumquam & criminum, habuit. Adulterij cauſſam dixit; abſolutuſque eſt à Juliano proconſule; cui & in proconſulatu ſucceſſit, & in Conſulatu collega fuit, & in imperio item ſucceſſit. Quæſturam diligenter egit: omnibus ſortibus natus, militari poſt quæſturam ſorte Bæticam accepit: atque inde Africam petijt, ut mortuo patre rem domeſticam componeret. Sed dum in Africa eſt, pro Bætica Sardinia ei attributa eſt, quod Bæticam Mauri propulabantur. Acta igitur quæſtura Sardinienſi, legatio-

nem

nem proconſulis Africæ accepit. In qua legatione cum eum quidam municipum ſuorum Leptitanus, præcedentibus faſcibus, ut antiquum contubernalem ipſe plebeius amplexus eſſet, fuſtibus eum ſub elogio ejuſdem præconis cecîdit, Legatum populi Romani homo plebeius temere amplecti noli. Ex quo factum eſt, ut in vehiculo etiam legati ſederent, qui ante pedibus ambulabant. Tunc in quadam civitate Africana, cum ſollicitus mathematicum conſuluiſſet, poſitaque hora, ingentia vidiſſet aſtrologus, dixit ei, Tuam non alienam pone genituram. cumque Severus juraſſet ſuam eſſe; omnia ei dixit,
3 quæ poſtea facta ſunt. Tribunatum plebis, Marco Imperatore decernente, promeruit; eumque ſeveriſſime exertiſſimeque egit. Uxorem tunc Marciam duxit; de qua tacuit in hiſtoria vitæ privatæ: cui poſtea in imperio ſtatuas collocavit. Prætor deſignatus à Marco eſt, non in candida, ſed in competitorum grege, anno ætatis triceſimo ſecundo. Tunc ad Hiſpaniam miſſus, ſomniavit primo ſibi dici, ut templum Tarraconenſe Auguſti, quod jam labebatur. reſtitueret. deinde ex altiſſimi montis vertice orbem terrarum Romamque deſpexit, concinentibus pro-

vincijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

vincijs lyra, voce, vel tibia. Ludos abſens edidit. Legioni quartæ Scythicæ deinde præpoſitus eſt, circa Maſſiliam. Poſt hoc Athenas petijt ſtudiorum ſacrorumque cauſſa, & operum ac vetuſtatum. ubi cum injurias quaſdam ab Athenienſibus pertuliſſet, inimicus his factus, minuendo eorum privilegia jam Imperator ſe ultus eſt. Deinde Lugdunenſem provinciam legatus accepit. Cum, amiſſa uxore, aliam vellet ducere, genituras ſponſarum requirebat, ipſe quoque matheſeos peritiſſimus: & cum audiſſet, eſſe in Syria quandam, quæ id genituræ haberet, ut regi jungeretur; eamdem uxorem petijt, Juliam ſcilicet: & accepit, interventu amicorum. ex qua ſtatim pater factus eſt. A Gallis ob ſeveritatem & honorificentiam & abſtinentiam, tantum, quantum nemo, dilectus eſt. Deinde Pannonias proconſulari imperio rexit. Poſt hoc Siciliam proconſularem ſorte meruit: ſuſcepitque Romæ alterum filium. In Sicilia, quaſi de imperio vel vates vel Chaldæos conſuluiſſet, reus factus, apud præfectos prætorio, quibus audiendus datus fuerat, jam Commodo in odium veniente abſolutus eſt; calumniatore in crucem acto. Conſulatum cum Appuleio Rufino pri-

mum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

mum egit, Commodo ſe inter plurimos deſignante. Poſt Conſulatum, anno ferme fuit Romæ otioſus: deinde, Læte ſuffragante, exercitui Germanico præponitur. Proficiſcens ad Germanicos exercitus, hortos ſpatioſos comparavit, cum antea ædes breviſſimas Romæ habuiſſet, & unum fundum. In his hortis cum humi jacens epularetur cum filijs parca cœna, pomaque appoſita maior filius, qui tunc quinquennis erat, cum colluſoribus puerulis manu largiore divideret, paterque illũ reprehendens dixiſſet, Parcius divide, non enim regias opes poſſides: quinquennis puer reſpondit, Sed poſſidebo. In Germaniam profectus, ita ſe in ea legatione egit, ut famã nobilitatem jam ante cumu-
5 laret. Et hactenus rem militarem privatus egit. Dehinc à Germanicis legionibus, ubi auditum eſt Commodum occiſum, Julianum autem cum odio cunctorum imperare, multis hortantibus repugnans Imperator eſt appellatus apud Carnutum, Idibus Auguſtis. quingenta ſeſtertia, quod nemo umquam principum, militibus dedit. Deinde, firmatis, quas poſt tergum relinquebat, provinciis, Romam iter contendit; cedentibus ſibi cunctis, quacumque iter fecit; cum iam Illyricani

exercitus & Galliani, cogentibus ducibus, in eius verba juraſſent. excipiebatur enim ab omnibus, quaſi ultor Pertinacis. Per idem tempus, auctore Juliano, Septimius Severus à Senatu hoſtis eſt appellatus; legatis ad exercitum Senatus urbis miſſis, qui juberent, ut ab eo milites Senatu præcipiente diſcederent. Et Severus quidem, cum audiſſet Senatus conſentientis auctoritate miſſos legatos, primo pertimuit; poſtea id egit, corruptis legatis, ut apud exercitum pro ſe loquerentur; tranſirentque in eius partes. His compertis, Iulianus Senatuſconſultum fecit fieri de participando imperio cum Severo: incertum, vere id, an dolo fecerit; cum jam ante miſiſſet notos ducum interfectores quoſdam, qui Severum occiderent, ita, ut ad Peſcennium Nigrum interficiendum miſerat: qui & ipſe imperium contra eum ſuſceperat, auctoribus Syriacis exercitibus. Verum Severus, evitatis eorum manibus, quos ad ſe interficiendum Iulianus miſerat, miſſis ad prætorianos litteris, ſignum vel deſerendi vel occidendi Iuliani dedit: ſtatimque auditus eſt. nam & Iulianus occiſus eſt in Palatio, & Severus Romam invitatus. Ita, quod nulli umquam contigit, nutu tantum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tum Severus victor eſt factus , armatuſque Romam contendit. Occiſo Iuliano, cum Severus in caſtris & tentoriis , quaſi per hoſticum veniens , adhuc maneret; centum Senatores legatos ad eum Senatus miſit, ad gratulandum rogandumque: qui ei occurrerunt. Interamnę; armatumque , circumſtantibus armatis , ſalutarunt; excuſſi , ne quid ferri haberent. Et poſtera die occurrente omni famulitio aulico, ſeptuagenos vicenos aureos legatis dedit. eoſdem præmiſit, facta poteſtate, ſi qui vellent remanere, ac ſecum Romam redire. Fecit etiam ſtatim præfectum prętorio Flavium Juvenalem, quem etiam Julianus tertium præfectum prætorij ſibi adſumſerat. Interim Romæ ingens trepidiatio militum civiumque, quod armatus contra eos Severus veniret, qui ſe hoſtem judicaſſent. His acceſſit, quod comperit Peſcennium Nigrum à Syriaci legionibus Imperatorem appellatum : cuius edicta & litteras ad populum vel Senatum intercepit per eos, qui miſſi fuerant, ne vel proponerentur populo, vel legerentur in Curia. Eodem tempore etiam de Clodio Albino ſibi ſubſtituendo cogitavit, cui Cæſarianum decretum aut Commodianum videbatur impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

imperium. Sed eos ipſos pertimeſcens, de quibus recte judicabat. Heraclitum ad obtinendas Britannias, Plautianum ad occupandos Nigri liberos miſit. Cum Romam Severus veniſſet, prætorianos cum ſubarmalibus inermes ſibi iuſsit occurrere, eoſdem ſic ac tribunal vocavit, armatis undique circumdatis. Ingreſſus deinde Romam, armatus cum armatis militibus Capitolium aſcendit. inde in Palatium eodem habitu perrexit; prælatis ſignis, quæ prætorianis ademerat, ſupinis, non erectis. Tota deinde Urbe milites in templis, in porticibus, in ædibus Palatinis, quaſi in ſtabulis manſerunt: fuitque ingreſſus Severi odioſus atque terribilis: cum milites inepta diriperent, vaſtationem Urbi minantes. Alia die, armatis ſtipatus non ſolum militibus, ſed etiam amicis, in Senatum venit. In Curia reddidit rationem ſuſcepti imperij: cauſſatuſque eſt, quod ad ſe occidendum Julianus notos ducum cædibus miſiſſet. Fieri etiam Senatuſconſultum coëgit, ne liceret Imperatori inconſulto Senatu occidere Senatorem. Sed cum in Senatu eſſet, milites per ſeditionem dena millia popoſcerunt à Senatu, exemplo eorum, qui Auguſtum Octavium Romam dedu-

duxe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

duxerant, tantumque acceperant. Et cum eos voluiſſet comprimere Severus, nec potuiſſet, tamen mitigatos, addita liberalitate, dimiſit. Funus deinde cenſorium Pertinacis imagini duxit, eumque inter Divos ſacravit, addito flamine, & ſodalibus Helvianis, qui Marciani fuerant. ſe quoque Pertinacem vocari iuſsit: quamvis poſtea id nomen aboleri voluerit, querimonia amicorum. Dehinc æs alienum diſſolvit. Filias ſuas dotatas, maritis Probo & Ætio dedit. Et cum Probo genero ſuo præfecturam Urbis obtuliſſet, ille recuſavit, dixitque, minus ſibi videri præfectum eſſe, quam principis generum. Utrumque autem generum ſuum ſtatim Conſulem fecit, utrumque ditavit. Alia die ad Senatum venit, & amicos Iuliani, incuſatos, proſcriptioni ac neci dedit. Cauſas plurimas audivit. Accuſatos à provincialibus iudices, probatis rebus graviter punivit. Rei frumentariæ, quam mininam repererat, ita conſuluit, ut, excedens ipſe vita, ſeptem annorum canonem populo Romano relinqueret. Ad Orientis ſtatum confirmandum profectus eſt, nihil adhuc de Nigro palam dicens. Ad Africam tamen legiones miſit, ne per Libyam & Ægyptum Niger

Afri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Africam occuparet, ac populum Romanum pænuria rei frumentariæ perurgeret. Domitium Dextrum in locum Baſſi præfecti Urbi reliquit; atque intra triginta dies, quam Romam venerat, eſt profectus. Egreſſus ab Urbe ad Saxa rubra, ſeditionem ingentem ob locum caſtrorum metandorum ab exercitu paſſus eſt. Occurrit ei & ſtatim Geta frater ſuus: quem provinciam ſibi creditam regere præcepit, aliud ſperantem. Nigri liberos, ad ſe adductos, in eo habuit honore, quo ſuos. Miſerat ſane legionem, quæ Græciam Thraciamque præriperet, ne eas Peſcennius occuparet: ſed jam Byzantium Niger tenebat. Perinthum etiam Niger volens occupare, plurimos de exercitu interfecit: atque ideo hoſtis cum Æmiliano eſt appellatus. Cumque Severum ad participatum vocaret, contemtus eſt. Promiſit ſane Nigro tutum exſilium, ſi vellet: Æmiliano autem non ignovit. Æmilianus dehinc victus in Helleſponto à Severi ducibus, Cyzicum primum confugit, atque inde in aliam civitatem: in qua eorum juſſu occiſus eſt. Fuſæ ſunt item copiæ ab ijſdem ducibus etiam Nigri. His auditis, ad Senatum Severus Pertinax, quaſi confectis rebus, litteras miſit.
dein-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

deinde conflixit cum Nigro , eumque apud Cyzicum interemit; caputque ejus pilo circumtulit. Filios Nigri poſt hoc, quos ſuorum liberorum cultu habuerat, in exſilium cum matre miſit. Litteras ad Senatum de victoria dedit. Neque quemquam Senatorum qui Nigri partium fuerant, præter unum, ſupplicio affecit. Antiochenſibus iratior fuit, quod & adminiſtrantem ſe in Oriente riſerant, & Nigrum etiam victu juverant, denique multa his ademit. Neapolitanis etiam Palæſtinenſibus jus civitatis tulit, quod pro Nigro diu in armis fuerant. In multos animadvertit , præter ordinem Senatorium, qui Nigrum fuerant ſequuti. Multas etiam civitates ejuſdem partis injurijs affecit & damnis. Eos Senatores occîdit, qui cum Nigro militaverant ducum vel tribunorum nomine. deinde circa Arabiam plura geſſit ; Parthis etiam in ditionem redactis, nec non etiam Adiabenis: qui quidem omnes cum Peſcennio ſenſerant. Atque ob hoc reverſus, triumpho delato, appellatus eſt Arabicus, Adiabenicus, Parthicus. Sed triumphum reſpuit; ne videretur de civili triumphare victoria. recuſavit & Parthicum nomen; ne Parthos laceſſeret. Redeunti ſane Ro-

mam

mam poſt bellum civile Nigri, aliud bellum civile Clodij Albini nunciatum eſt; qui rebellavit in Gallia. quare poſtea occiſi ſunt filij Nigri cum matre. Albinum igitur ſtatim hoſtem judicavit, & eos, qui ad illum mollius vel ſcripſerunt vel reſcripſerunt. Et cum iret contra Albinum, in itinere apud Viminatium filium ſuum maiorem Baſſianum, appoſito Aurelij Antonini nomine, Cæſarem appellavit; ut fratrem ſuum Getam ab ſpe imperij, quam ille conceperat, ſubmoveret. Et nomen quidem Antonini idcirco filio appoſuit, quod ſomniaverat, Antonium ſibi ſucceſſurum. Unde Getam etiam quidam Antoninum putant dictum, ut & ipſe ſuccederet in imperio. Aliqui putant idcirco illum Antoninum appellatum, quod Severus ipſe in Marci familiam tranſire voluerit. Et primo quidem ab Albinianis Severi duces victi ſunt. Tunc ſollicitus cum conſuleret à Pannoniacis auguribus, comperit ſe victorem futurum, adverſarium vero nec in poteſtatem venturum, nec evaſurum, ſed juxta aquam eſſe periturum. Multi ſtatim amici Albinum deſerentes venêre, multi duces capti ſunt; in quos Severus animadvertit. Multis interim varie geſtis in Gallia, primo apud Trinur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Trinurtium contra Albinum feliciſſime pugnavit Severus, cum quidem ingens periculum equi caſu adijt; ita, ut mortuus ictu plumbeæ crederetur; ita, ut alius jam pæne Imperator ab exercitu deligeretur. Eo tempore lectis actis, quæ de Clodio Cenſino laudando, qui Adrumetinus & affinis Albini erat, facta ſunt; iratus Senatui Severus, quaſi hoc Albino Senatus præſtitiſſet, Commodum inter Divos referendum eſſe cenſuit; quaſi hoc genere ſe de Senatu poſſet ulciſci: primuſque inter milites Divum Commodum pronunciavit; idque ad Senatum ſcripſit, addita oratione victoriæ. Senatorum deinde, qui in bello erant interemti, cadavera diſſipari juſſit. Deinde Albini corpore allato, pæne ſeminecis caput abſcindi iuſſit, Romamque deferri; idque litteris proſequutus eſt. Victus eſt Albinus die undecima Kalendas Martii. Reliquum autem cadaver eius ante domum propriam exponi ac dividi juſsit. Equum præterea, ipſe reſidens, ſupra cadaver Albini egit; expaveſcentemque admonuit, ut effrenatus audacter protereret. Addunt alii, quod idem cadaver in Rhodanũ abiici præcepit; ſimul etiam uxoris liberorumq; eius.

12 Interfectis innumeris Albini partium viris,

ris,

ris, inter quos multi principes civitatis, multæ feminæ illuſtres fuerunt, omnium bona publicata ſunt, ærariumque auxerunt: tum Hiſpanorum & Gallorum proceres multi occiſi ſunt. Denique militibus tantum ſtipendiorum, quantum nemo principum, dedit. Filiis etiam ſuis ex hac proſcriptione tantum reliquit, quantum nullus Imperatorum, cum magnam partem auri per Gallias, per Hiſpanias, per Italiam, Imperator jam feciſſet. tuncque primum privatarum rerum procuratio conſtituta eſt. Multi ſane poſt Albinum, fidem ei ſervantes, bello à Severo ſuperati ſunt. Eodem tempore etiam legio Arabica defeciſſe ad Albinum nunciata eſt. Vltus igitur graviter Albinianam defectionem, interfectis plurimis, genere quoque eius exſtincto, iratus populo & Senatoribus Romam venit. Commodum in Senatu & concione laudavit, Deum appellavit, infamibus diſplicuiſſe dixit. ut appareret, eum apertiſſime furere. Poſt hæc de ſua clementia diſſeruit; cum crudeliſſimus fuerit, & Senatores infra ſcriptos occiderit. Occîdit autem ſine cauſſæ dictione hos nobiles; Mummium Secundinum, Aſellium Claudianum, Claudium Rufum, Vitalium Victorem, Pa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

pium Fauſtum, Ælium Celſum, Julium Rufum, Lollium Profeſſum, Aruncu-leium Cornelianum, Antoninum Bal-bum, Poſtumium Severum, Sergium Lu-ſtralem, Fabium Paulinũ, Nonium Grac-chum, Muſtium Fabianum, Caſperium Agrippinum, Ceionium Albinum, Clau-dium Sulpicianum, Memmium Rufi-num, Caſperum, Æmilianũ, Cocceium Verum, Erucium Clarum, Lucium Sti-lonem, Clodium Rufum, Egnatuleium Honoratum, Petronium Juniorem; Peſ-cennios, Feſtum & Neratianum & Au-relianum, & Materianum & Julianum, & Albinum; Cerellios, Macrinum & Fau-ſtinianum & Julianum: Herennium Ne-potem, Sulpitium Canum, Valerium Catulinum, Novium Rufum, Claudium Arabianum, Marcum Aſellionem. Ho-rum igitur tantorum ac tam illuſtrium virorum (nam multi in his Conſulares, multi Prætorij, omnes certe ſummi viri fuere) interfector, ab Afris ut Deus ha-betur. Cincium Severum calumniatus eſt, quod ſe veneno appetiſſet; atque ita interfecit. Narciſſum deinde, Commodi ſtrangulatorem, leonibus objecit. Mul-tos præterea obſcuri loci homines intere-mit, præter eos, quos jus prælij abſumſit.

Poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Poſt hæc, cum ſe vellet commendare hominibus, vehicularium munus à privatis ad fiſcum traduxit. Cæſarem deinde Baſſianum filium ſuum Antoninum à Senatu appellari juſſit, decretis Imperatoriis inſignibus. Rumore deinde belli Parthici exſtincto, patri, matri, avo, & uxori priori per ſe ſtatuas collocavit. Plautianum ex amiciſſimo, cognita ejus vita, ita odio habuit, ut & hoſtem publicum appellaret, &, depoſitis ſtatuis ejus, per orbem terræ gravi eum inſigniret injuria; iratus præcipue, quod inter propinquorum & affinium Severi ſimulacra ſuam ſtatuam ille poſuiſſet. Palæſtinis pœnam remiſit, quam ob cauſſam Nigri meruerant. Poſtea iterum cum Plautiano in gratiam redijt; & veluti ovans Urbem ingreſſus Capitolium petijt: quamvis & ipſum procedenti tempore occiderit. Getæ minori filio togam virilem dedit, majori Plautiani filiam uxorem junxit. Hi, qui hoſtem publicum Plautianum dixerant, deportati ſunt. Ita omnium rerum ſemper quaſi naturali lege mutatio eſt. Filios deinde Conſules deſignavit. Getam fratrem extulit. Profectus deinde ad bellum Parthicum eſt; edito gladiatorio munere, & congiario populo dato. Multos inter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

hæc, cauſſis vel veris vel ſimulatis, occî- dit. Damnabantur autem plerique, cur jocati eſſent; alij, cur tacuiſſent; alij, cur pleraque figurata dixiſſent: ut eſſet Imperator vere nominis ſui, vere Pertinax, 15 vere Severus. Erat ſane in ſermone vulgari, Parthicum bellum affectare Septimium Severum, gloriæ cupiditate, non aliqua neceſſitate, deductum. Traiecto denique exercitu à Brundiſio, continuato itinere venit in Syriam, Parthoſque ſubmovit. Sed poſtea in Syriam redijt, ita, ut ſe pararet ac bellum Parthis inferret. Inter hæc Peſcennianas reliquias Plautiano auctore perſequebatur; ita, ut nonnullos etiam ex amicis ſuis, quaſi vitæ ſuæ inſidiatores, appeteret. Multos etiam, quaſi Chaldæos aut vates de ſua ſalute conſuluiſſent, interemit: præcipue ſuſpectos unumquemque idoneum imperio; cum ipſe parvulos adhuc filios haberet: idque dici ab his vel crederet vel audiret, qui ſibi augurabantur imperium. Denique cum occiſi eſſent nonnulli, Severus ſe excuſabat: & poſt eorum mortem negabat fieri ſe juſſiſſe, quod factum eſt: quod de Læto præcipue Marius Maximus dicit. Cum ſoror ſua Leptitana ad eum veniſſet, vix Latine loquens; ac de

illa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

illa multum Imperator erubeſceret, dato filio ejus lato clàvo, atque ipſi multis muneribus, redire mulierem in patriam præcepit: & quidem cum filio, qui brevi vita defunctus eſt. Æſtate igitur iam exeunte, Parthiam ingreſſus, Cteſiphontem, pulſo rege, pervenit; & cepit, hiemali prope tempore, (quod in illis regionibus melius per hiemem bella tractantur) cum herbarum radicibus milites viverent, atque inde morbos ægritudineſque contraherent. quare cum, obſiſtentibus Parthis, fluente quoque per inſuetudinem cibi alvo militum, longius ire non poſſet, tamen perſtitit, & oppidum cepit, & regem fugavit, ac plurimos interemit, & Parthicum nomen meruit. Ob hoc etiam filium eius Baſſianum Antoninum, qui Cæſar appellatus iam fuerat, annum decimumtertium agentem, participem imperii dixerunt milites. Getam quoque, minorem filium, Cæſarem dixerunt: eundem Antoninum, ut plerique in litteras tradunt, appellantes. Harum appellationum cauſſa donativum militibus largiſſimum dedit; conceſſa omni præda oppidi Parthici; quod milites quærebant. Inde in Syriam rediit victor & Parthicum deferentibus ſibi partibus triumphum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

idcirco recuſavit, quod conſiſtere in curru affectus articulari morbo non poſſet: filio ſane conceſſit, ut triumpharet: cui Senatus Judaicum triumphum decreverat, idcirco, quod & in Syria res bene geſtæ fuerant à Severo. Deinde cum Antiochiam tranſiſſet; data virili toga filio majori, ſecum eum Conſulem deſignavit; & ſtatim in Syria Conſulatum inierunt. Poſt hoc, dato ſtipendio cumulatiore militibus, Alexandriam petiit. In itinere Palæſtinis plurima iura fundavit. Iudæos fieri ſub gravi pœna vetuit. Idem etiam de Chriſtianis ſanxit. Deinde Alexandrinis ius buleutarum dedit; qui ſine publico conſilio, ita ut ſub regibus, ante vivebant, uno iudice contenti, quem Cæſar dediſſet. Multa præterea his iura mutavit. Iucundam ſibi peregrinationem hanc propter religionem Dei Serapidis, & propter novitatem animalium vel locorum fuiſſe, Severus ipſe poſtea ſemper oſtendit. nam & Memphin, & Memnonem, & pyramides, & labyrinthum, diligenter inſpexit. Et quoniam longum eſt minora perſequi, hujus magnifica illa; Quod, victo & occiſo Juliano, prætorianas cohortes exauctoravit; Pertinacem contra militum voluntatem in Deos

retu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

retulit; Salvij Iuliani decreta juſſit aboleri: quod non obtinuit. Denique cognomentum Pertinacis non tam ex ſua voluntate, quam ex morum parſimonia videtur habuiſſe. nam & infinita multorum cæde crudelior habitus, & cum quidam ex hoſtibus eidem ſe ſuppliciter obtuliſſet, dixiſſetque ille, Quid tu facturus es? non mollitus tam prudente dicto interfici eum iuſſit. Fuit præterea delendarum cupidus factionum: prope à nullo congreſſu niſi victor. Perſarum regem Abgarum ſubegit. Arabas in deditionem accepit. Adiabenos in tributarios coëgit. Britanniam (quod maximum eius imperii decus eſt) muro per tranſverſam inſulam ducto, utrimque ad finem Oceani munivit: unde etiam Britannici nomen accepit. Tripolin, unde oriundus erat, contuſis bellicoſiſsimis gentibus, ſecuriſſimam reddidit: ac populo Romano diurnum oleum gratuitum, & fecundiſsimum agrum donavit. Idem cum implacabilis delictis fuit, tum ad eligendos induſtrios quoſque judicii ſingularis. Philoſophiæ ac dicendi ſtudiis ſatis deditus; doctrinæ quoque nimis cupidus; latronum ubique hoſtis, vitam ſuam privatam publicamque ipſe compoſuit ad fi-

dem; ſolum tamen vitium crudelitatis excuſans. De hoc Senatus ita judicavit, illum aut naſci non debuiſſe, aut non mori; quod & nimis crudelis & nimis utilis Reipublicæ videretur. Domi tamen minus cautus qui uxorem Juliam famoſam adulterijs tenuit, etiam conjurationis conſciam. Idem, cum pedibus æger, bellum moraretur, idque milites anxie ferrent, ejuſque filium Baſſianum, qui una erat, Auguſtum feciſſent; tolli ſe atque in tribunal ferri juſſit; adeſſe deinde omnes tribunos, centuriones, duces, & cohortes, quibus auctoribus id acciderat; ſiſti deinde filium, qui Auguſti nomen acceperat. cumque animadverti in omnes auctores facti, præter filium, juberet, rogareturque omnibus ante tribunal proſtratis; caput manu contingens ait, Tandem ſentitis caput imperare, non pedes. Hujus dictum eſt, cum eum ex humili per litterarum & militiæ officia ad imperium plurimis gradibus fortuna duxiſſet, Omnia (inquit) fui, & nihil expedit. Periit Eboraci in Britannia: ſubactis gentibus quæ Britanniæ videbantur infeſtæ, anno Imperij decimo octavo, morbo graviſſimo exſtinctus jam ſenex. Reliquit filios duos, Antoninum Baſſianum & Ge-

tam;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tam; cui & ipſi, in honorem Marci, Antonini nomen impoſuit. Illatus ſepulcro Marci Antonini, quem ex omnibus Imperatoribus tantum coluit, ut & Commodum in Divos referret, & Antonini nomen omnibus deinceps quaſi Auguſti ad ſcribendum putaret. Ipſi à Senatu, à gentilibus liberiſque ejus funus ampliſſimum exhibitum fuit; atque inter Divos eſt relatus. Opera publica ejus, præcipue Romæ, exſtant, Septizonium & thermæ Severianæ eius denique etiam Jani in Tranſtiberina regione ad portam nominis ſui, quorum forma intercidens ſtatim uſum publicum invidit. Judicium de eo poſt mortem magnum omnium fuit; maxime quod diu nec à filiis eius boni aliquid Reipublicæ venit: & poſtea invadentibus multis Rempublicam res Romana prædonibus direptui fuit. Hic tam exiguis veſtibus uſus eſt, ut vix tunica ejus aliquid purpuræ haberet, & cum hirta chlamyde humeros velaret: cibi parciſſimus, leguminis patrii avidus, vini aliquando cupidus, carnis frequenter ignarus. Ipſe decorus, ipſe ingens, promiſſa barba, cano capite & criſpo, vultu reverendus, canorus voce, ſed Afrum quiddam uſque ad ſenectututem ſonans:

ac poſt mortem multum amatus, vel invidia depoſita, vel crudelitatis metu.
20 Legiſſe me apud Ælium Maurum Phlegontis Tralliani libertum memini, Septimium Severum immoderatiſsime cum moreretur lætatum, quod duos Antoninos pari imperio Reipublicæ relinqueret; exemplo Pii, qui Verum & Marcum Antoninos per adoptionem filios Reipublicæ reliquit: hoc melius, quod ille filios per adoptionem, hic per ſe genitos, rectores Romanæ Reipublicæ daret, Antoninum ſcilicet Baſſianum, quem ex priore matrimonio ſuſceperat, & Getam, quem de Iulia genuerat. Sed illum multum ſpes fefellit, nam unum parricidium, alterum ſui mores Reipublicæ inviderunt: ſanctumque illud nomen in nullo diu bene manſit. Et reputanti mihi, Diocletiane Auguſte. neminem prope magnorum virorum optimum & utilem filium reliquiſſe ſatis claret. Denique aut ſine liberis viri interierunt, aut tales habuerunt plerique, ut melius fuerit de rebus humanis
21 ſine poſteritate diſcedere. Et ut ordiamur à Romulo: hic nihil liberorum reliquit; nihil Numa Pompilius, quod utile poſſet eſſe Reipublicæ. Quid Camillus? num ſui ſimiles liberos habuit? Quid Scipio?

pio?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

pio? Quid Catones, qui magni fuerunt? Iam vero quid de Homero, Demoſthene, Virgilio, Criſpo, & Terentio, Plauto, ceteriſque aliis loquar? Quid de Cæſare? Quid de Tullio, cui ſoli melius fuerat liberos non habere? Quid de Auguſto, qui nec adoptivum bonum filium habuit, cum illi eligendi poteſtas fuiſſet ex omnibus? Falſus eſt etiam ipſe Traianus in ſuo municipe ac nepote diligendo. Sed ut omittamus adoptivos, ne nobis Antonini Pius & Marcus, numina Reipublicæ, occurrant, veniamus ad genitos. Quid Marco felicius fuiſſet ſi Commodum nō reliquiſſet heredem? Quid Severo Septimio, ſi Baſsianum non genuiſſet? qui ſtatim in ſimulatum fratrem inſidiarum contra ſe cogitatarum, parricidiali etiam figmento interemit qui novercam, matrem quinimmo; in cuius ſinu Getam filium eius occiderat, uxorem duxit: qui Papinianum iuris aſylum & doctrinæ legalis theſaurum, quod parricidium excuſare noluiſſet, occidit; & præfectum quidem ſuum, ne homini per ſe & per ſcientiam ſuam magno deeſſet & dignitas. Denique, ut alia omittam, ex huius moribus factum puto ut Severus triſtior vir ad omnia, immo etiam crudelior, pius &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dignus Deorum altaribus duceretur: qui quidem divinam Sallustii orationem qua Micipſa filios ad pacem hortatur, ingravatus morbo miſiſſe filio dicitur maiori. idque fruſtra. & hominem tantum valetudine. Vixit denique in odio populi diu Antoninus, nomenque illud ſanctum ac venerabile diu, minus amatum eſt: quamvis & veſtimenta populo dederit, (unde Caracallus eſt dictus) & thermas magnificentiſsimas fecerit. Exſtat ſane Romæ Severi porticus, geſta eius exprimens, à filio, quam plurimo decore, ſtructa. Si-
22 gna mortis eius hæc fuerunt: Ipſe ſomniavit quatuor aquilis & gemmato curru, prævolante neſcio qua ingenti humana ſpecie, ad cælum ſe raptum, cumque raperetur, octoginta & novem numeros explicuiſſe: ultra quos annos ne unum quidem annum vixit: nam ad imperium ſenex venit, cumque poſitus eſſet in circulo ingenti æreo, diu ſolus & deſtitutus ſtetit. Cum vereretur autem ne præceps rueret, à Iove ſe vocatum vidit, atque inter Antoninos locatum. Die Circenſium cum tres Victoriæ more ſolito eſſent locatæ gypſeæ cum palmis, media quæ ipſius nomine adſcriptum orbem palmis tenebat, vento icta, de podio ſtans decidit,

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& humi conſtitit: eaque quæ Getæ nomine inſcripta erat, corruit, & omnis comminuta eſt: illa vero quæ Baſſiani titulum præferebat, amiſſa palma venti turbine vix conſtitit. Poſt murum apud vallum miſſum in Britannia, cum ad proximam manſionem rediret, non ſolum victor, ſed etiam in æternum pace fundata, voluens animo quid ominis ſibi occurreret, Æthiops quidam è numero militari, claræ inter ſcurras famæ, & celebratorum ſemper iocorum, cum corona è cupreſſu facta eidem occurrit. Quem cum ille iratus removeri ab oculis præcepiſſet, & coloris eius tactus omine, & coronæ, dixiſſe ille dicitur ioci cauſſa, *Totum fuiſti, totum viciſti; jam Deus eſto victor.* Et in civitatem veniens, cum rem divinam vellet facere, primum ad Bellonæ templum ductus eſt, errore aruſpicis ruſtici; deinde hoſtiæ furvæ ſunt applicitæ. quod cum eſſet aſpernatus, atque ad Palatium ſe reciperet, negligentia miniſtrorum nigræ hoſtiæ uſque ad limen domus Palatinæ Imperatorem ſequutæ ſunt. Sunt per plurimas civitates opera eius inſignia. magnum vero illud in civitate eius, quod Romæ omnes ædes publicas, quæ vitio temporum labebantur, inſtauravit, nuſ-

quam prope ſuo nomine adſcripto, ſerva-
tis tamen ubique titulis conditorum.
Moriens ſeptem annorum canonem; ita
ut quotidiana ſeptuagena quinque millia
modiorum expendi poſſent, reliquit: olei
vero tantum, ut per quinquennium non
ſolùm Vrbis uſibus, ſed & totius Italiæ
quæ oleo egeret, ſufficeret. Vltima verba
eius dicuntur hæc fuiſſe, *Turbatam Rem-
publicam ubique accepi; pacatam etiam
Britannis relinquo: ſenex & pedibus æger,
firmum Imperium Antoninis meis relin-
quens, ſi boni erunt; imbecillum, ſi mali.*
Iuſſit deinde ſignum tribuno dari, *Labo-
remus*: quia Pertinax quando in impe-
rium adſcitus eſt, ſignum dederat, *Mili-
temus*. Fortunam deinde regiam quæ co-
mitati principes & in cubiculis poni ſole-
bat, geminare ſtatuerat, ut ſacratiſſimum
ſimulacrum utrique relinqueret filio-
rum: Sed cum videret ſe perurgeri ſub
horam mortis, juſſiſſe fertur; ut alternis
diebus apud filios Imperatoris in cubi-
culis Fortuna poneretur. Quod Baſſianus
prius contemſit quam faceret parrici-
24. dium. Corpus ejus à Britannia Romam
uſque cum magna provincialium reve-
rentia ſuſceptum eſt: quamvis aliqui ur-
nulam auream tantum fuiſſe dicant, Se-
veri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

veri reliquias continentem, eandemque Antoninorum ſepulcro illatam, cum Septimius Pertinax Severus illic ubi vita functus eſt, eſſet incenſus. Cum Septizonium faceret; nihil aliud cogitavit quam ut ex Africa venientibus ſuum opus occurreret: & niſi abſente eo per præfectum Urbis medium ſimulacrum ejus eſſet locatum, aditum Palatinis ædibus, id eſt regium atrium, ab ea parte facere voluiſſe perhibetur: quod etiam poſt Alexander cum vellet facere, ab aruſpicibus dicitur eſſe prohibitus, cum hoc ſciſcitatus non litaſſet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII SPARTIANI

PESCENNIVS NIGER.

AD DIOCLETIANUM AVGVSTVM.

RARVM atque difficile eſt, ut quos tyrannos aliorum victoria fecerit, bene mittantur in litteras: atque ideo vix omnia de his plene in monumentis atque annalibus habentur. Primum enim, quæ magna ſunt in eorum honorem, ab ſcriptoribus depravantur; deinde alia ſupprimuntur: poſtremo non magna diligentia in eorum genere ac vita requiritur; cum ſatis ſit audaciam eorum & bellum in quo victi fuerint, ac pœnam, proferre. Peſcennius ergo Niger, ut alij tradunt, modicis parentibus: ut alii, nobilibus fuiſſe dicitur, patre Annio Fuſco, matre Lampridia, avo curatore Aquini, ex qua familia originem ducebat: quod quidem dubium

etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

etiam nunc habetur. Hic eruditus mediocribus litteris, moribus ferox, divitijs etiam modicus, vita parcus, libidinis effrenatæ ad omne genus cupiditatum, ordines diu duxit, multiſque ducatibus pervenit ut exercitus Syriacos iuſſu Commodi regeret, ſuffragio maxime athletæ qui Commodum ſtrangulavit, ut omnia tunc fiebant. Is poſteaquam comperit occiſum Commodum, Julianum Imperatorem appellatum, eundemque juſſu Severi & Senatus occiſum, Albinum etiam in Gallia ſumſiſſe nomen Imperatoris, ab exercitibus Syriacis, quos regebat, appellatus eſt Imperator; ut quidam dicunt, magis in Iuliani odium; quam in æmulationem Severi. Huic ob deteſtationem Iuliani primis imperii diebus ita Romæ fautum eſt à Sanatoribus duntaxat, qui & Severum oderant, ut inter lapidationes exſecrationeſque omnium illi feliciter optarent, illum principem inſuper, & illum Auguſtum populus acclamaret. Iulianum autem oderant populares quod Pertinacem milites occidiſſent, & illum Imperatorem adverſa populi voluntate appellaſſent. Denique ingentes ob hoc ſeditiones fuerunt. Ad occidendum autem Nigrum, primipilarem Iulianus miſerat,

ſerat, ſtulte ad eum qui haberet exercitos, & ſe tueri poſſet: perinde quaſi quilibet Imperator à primipilario poſſet occîdi. Eadem autem dementia etiam Severo iam principi Iulianus ſucceſſorem miſerat. Denique etiam Aquilium centurionem, notum cædibus ducem. miſerat, quaſi Imperator tantus à centurione poſſet occîdi. Par denique inſania fuit quod cum Severo ex interdicto de imperio egiſſe fertur, ut iure videretur ad principatum perveniſſe. Et de Peſcennio Nigro iudicium populi ex eo apparuit, quod cum ludos Circenſes Iulianus Romæ daret, & indiſcrete ſubſellia Circi maximi repleta eſſent, ingentique iniuria populus affectus eſſet, per omnes uno conſenſu Peſcennius Niger ad tutelam Urbis eſt expetitus, odio (ut diximus) Iuliani & amore occiſi Pertinacis: cum quidem Iulianus dixiſſe fertur, Nec ſibi, neque Peſcennio longum imperium deberi, ſed Severo qui magis eſſet odio habendus à Senatoribus, militibus, provincialibus, popularibus: quod probavit rei eventus. Et Peſcennius quidem Severo eo tempore quo Lugdunenſem provinciam regebat, amiciſſimus fuit: nam ipſe miſſus erat ad comprehendendos deſertores qui

innu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

innumeri Gallias tunc vexabant. In quo officio quod ſe honeſte geſſit, iucundiſſimum fuit Severo, ita ut de eo ad Commodum Septimius referret, aſſerens neceſſarium Reipublicæ virum. Et re vera in re militari vehemens fuit. Numquam ſub eo miles provinciali lignum, oleum, operam extorſit. ipſe à milite nihil accepit: cum tribunatus ageret, nihil accipi paſſus eſt. Nam & Imperator, tribunos duos quos conſtitit ſtellaturas accepiſſe, lapidibus obrui ab auxiliaribus iuſſit. Extat epiſtola Severi quam ſcribit ad Ragonium Celſum Gallias regentem: *Miſerum eſt ut imitari eius diſciplinam militarem non poſſimus, quem bello vicimus. Milites tui vagantur; tribuni medio die lavant; pro tricliniis popinas habent; pro cubiculis, meritoria: ſaltant, bibunt, cantant, & menſuris conviviorum vacant cum ſine menſura potent. Hæc ſi ulla vena paternæ diſciplinæ in nobis viveret, fierent? Emenda igitur primum tribunos, deinde militem: quem quamdiu timueris, tamdiu non timeberis. Sed ſcias id de Nigro, militem timere non poſſe, niſi integri fuerint tribuni & duces militum.* Hæc de Peſcennio Severus Auguſtus, adhuc milite. Marcus etiam Antoninus ad Cornelium Balbum:
Peſcen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Peſcennium mihi laudas, agnoſco: nam & deceſſor tuus eum manu ſtrenuum, vita gravem, & iam tum pluſquam militem dixit. Itaque miſi litteras recitandas ad ſigna, quibus eum trecentis Armenicis, & centum Sarmatis, & mille noſtris præeſſe juſſi. Tuum eſt oſtendere, hominem non ambitione (quod noſtris non convenit moribus) ſed virtute veniſſe ad eum locum quem avus meus Hadrianus, quem Traianus proavus non niſi exploratiſſimis dabat, De hoc eodem Commodus: *Peſcennium fortem virum novi, & tribunatus iam duos dedi: ducatum mox dabo, ubi per ſenectutem Ælius Corduenus Rempublicam recuſaverit.* Hæc de eo iudicia omnium fuerunt. Sed & Severus ipſe ſæpe dixit, ignoturum ſe Peſcennio niſi perſeveraret. A Commodo denique Peſcennius Conſul declaratus, Severo præpoſitus eſt: & quidem irato quod primipilaribus commendantibus, Conſulatum Niger mereretur. In vita ſua Severus dicit, ſe priuſquam filii ſui id ætatis haberent ut imperare poſſent, ægrotantem id in animo habuiſſe, ut, ſi quid forte ſibi accidiſſet, Niger Peſcennius eidem & Clodius Albinus ſuccederent, qui ambo Severo graviſſimi hoſtes exſtiterunt. Vnde apparet quod

etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

etiam Severi de Peſcennio judicium fuerit. Si Severo credimus, fuit gloriæ cupidus Niger, vita fictus, moribus turpis, ætatis provectæ cum imperium invaſit: ex quo cupiditates ejus incuſat, perinde quaſi Severus minor ad imperium venerit; qui annos ſuos contrahit, cum decem & octo annis imperarit, & octogeſimo-nono perierit. Sane Severus Heraclium ad obtinendam Bithyniam miſit: Fulvium autem ad occupandos adultos Nigri filios: nec tamen in Senatu quidquam de Nigro Severus dixit, cum jam audiſſet de ejus imperio, ipſe autem proficiſceretur ad componendum Orientis ſtatum. Tantum ſane illud fecit proficiſcens, ut legiones ad Africam mitteret, ne eam Peſcennius occuparet, & fame populum Romanum perurgeret. Et videbatur id facere poſſe per Libyam, Ægyptumque vicinas Africæ, difficili licet itinere ac navigatione. Et Peſcennius quidem veniente ad Orientem Severo, Græciam, Thracias, & Macedoniam, interfectis multis illuſtribus viris, tenebat, ad participatum imperij Severum vocans: à quo, cauſſa eorum quos occiderat, cum Æmiliano hoſtis eſt appellatus: deinde à ducibus Severi per Æmilianum pugnans victus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ctus eſt. Et cum illi tutum exilium promitteret, ſi ab armis recederet, perſiſtens iterum pugnavit, & victus eſt, atque apud Cyzicum circa paludem fugiens ſauciatus, & ſic ad Severum deductus, atque ſtatim mortuus. Hujus caput circumlatum pilo Romam miſſum. filij occiſi; necata uxor; patrimonium publicatum; familia omnis exſtincta. Sed hæc omnia, poſteaquam de Albini rebellione cognitum eſt, facta ſunt: nam prius & filios Nigri & matrem in exilium miſerat. Sed exarſit ſecundo civili bello, immo etiam tertio, & factus eſt durior. Tunc enim innumeros Senatores interemit Severus, & ab alijs Sullæ Punici, ab alijs Marij nomen accepit. Fuit ſtatura Peſcennius prolixa, forma decorus, capillo in verticem ad gratiam reflexo, vocis canoræ, ita ut in campo loquens per mille paſſus audiretur, niſi ventus adverſaretur: oris verecundi & ſemper rubidi: cervice adeo nigra, ut quemadmodum multi dicunt, ab ea Nigri nomen acceperit. Cætera corporis parte candidus & magis pinguis: vini avidus, cibi parcus, rei venereæ niſi ad procreandos liberos prorſus ignarus. Denique etiam ſacra quædam in Gallia quæ caſtiſſimis decernuntur, conſenſu

publico

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

publico celebranda ſuſcepit. Hunc in Commodianis hortis, in porticu curva, pictum de muſivo inter Commodi amiciſſimos videmus ſacra Iſidis ferentem: quibus Commodus adeo deditus fuit ut & caput raderet, & Anubim portaret, & omnes pauſas expleret. Fuit ergo Niger miles optimus, tribunus ſingularis, dux præcipuus, legatus ſeveriſſimus, Conſul inſignis, vir domi foriſque conſpicuus, Imperator infelix: uſui denique Reipublicæ ſub Severo homine tetrico eſſe potuiſſet, ſi cum eo eſſe voluiſſet. Sed deceptus eſt conſiliis Severi Aureliani, qui filias ſuas eius filiis deſpondens, perſiſtere eum fecit in imperio. Hic tantæ fuit auctoritatis ut ad Marcum Antoninum primum, deinde ad Commodum ſcriberet, cum videret provincias facili adminiſtrationum mutatione ſubverti: primum, ut nulli ante quinquennium ſuccederetur provinciæ præſidi, vel legato, vel proconſuli, quod prius deponerent poteſtatem quam ſcirent adminiſtrare: deinde ne novi ad regendam Rempublicam accederent. Præter militares adminiſtrationes, intimavit etiam, ut aſſeſſores in quibus provinciis aſſediſſent, in his adminiſtrarent: quod poſtea Severus, & dein-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

deinceps multi tenuerunt, ut probant Pauli & Ulpiani præfecturæ, qui Papiniano in conſilio fuerunt: ac poſtea cum vnus ad memoriam, alter ad libellos paruiſſet, ſtatim præfecti facti ſunt. Huius etiam illud fuit, Vt nemo aſſideret in ſua provincia, ut nemo adminiſtraret Romæ, niſi Romanus, hoc eſt oriundus Vrbe. Addidit præterea conſiliariis ſalaria, ne eos gravarent quibus aſſidebant, dicens, Iudicem nec debere dare nec accipere. Hic erga milites tanta fuit cenſura, ut cum apud Ægyptum ab eo limitanei milites vinum peterent, reſponderit, *Nilum habetis, & vinum quæritis?* ſiquidem tanta illius fluminis dulcedo, ut accolæ vina non quærant. Idem tumultuantibus iis qui a Sarracenis victi fuerant, & dicentibus, *Vinum non accepimus, pugnare non poſſumus. Erubeſcite*, inquit, *illi qui vos vincunt, aquam bibunt.* Idem Palæſtinis rogantibus, ut eorum cenſitio levaretur idcirco quod eſſet gravata; reſpondit. *Vos terras veſtras levari cenſitione vultis: ego vero etiam aerem veſtrum cenſere vellem.* Denique Delphici Apollinis vates in motu Reipublicæ maximo cum nuntiaretur tres eſſe imperatores, Severum Septimium, Peſcennium Nigrum, Clodium

dium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dium Albinum, conſultus quem expediret Reipublicæ imperare, verſum Græcum huiuſmodi fudiſſe dicitur:

Optimus eſt Fuſcus, bonus Afer, peſſimus Albus.

Ex quo intellectum Fuſcum, Nigrum appellatum vaticinatione: Severũ, Afrum: Album vero, Albinum dictum. Nec defuit alia curioſitas. Requiſitum eſt qui eſſet obtenturus Rempublicam. Ad quod ille reſpondit alium verſum talem:

Fundetur ſanguis Albi, Nigrique minantis.
Imperium mundi Pœna reget Vrbe profectus.

Item cum quæſitum eſſet quis illi ſucceſſus eſſet, reſpondiſſe itidem Græco verſu dicitur:

Cui dederint ſuperi, nomen habere Pii.

quod omnino intellectum non eſt, niſi cum Baſſianus Antonini, quod verum ſignum Pii fuit, nomen accepit. Item cùm quæreretur, quamdiu imperaturus eſſet, reſpondiſſe Græce dicitur:

Bis denis Italum conſcendet navibus æquor:
Si tamen una ratis tranſiliet pelagus.

Ex quo intellectum, Severum viginti annos expleturum. Hæc ſunt, Diocletiane

maxime Auguſtorum, quæ de Peſcennio
didicimus ex pluribus libris. Non enim
facile (ut in principio libri diximus) quiſ-
quam vitas eorum mittit in libros, qui
aut principes in Republica non fuerunt,
aut à Senatu appellati non ſunt Imperato-
res, aut occiſi citius, ad famam venire ne-
quiverunt. Inde, quod latet Vindex, quod
Piſo neſcitur, quod omnes illi qui aut
tantum adoptati ſunt, aut à militibus Im-
peratores appellati, ut ſub Domitiano
Antonius; aut cito interemti, vitam cum
imperij uſurpatione poſuerunt. Ac ne
quid ex ijs quæ ad Peſcennium pertinent,
præteriſſe videamur, (licet alijs libris co-
gnoſci poſſint) de hoc Peſcennio vates
dixerunt, quod neque vivus neque mor-
tuus in poteſtatem Severi venturus eſſet,
ſed juxta aquas illi pereundum eſſet: quod
quidam dicunt ipſum Severum de ma-
theſi quam callebat, dixiſſe. Nec abfuit
reſponſis veritas, cum ille inventus ſit
10 juxta paludem ſemivivus. Hic tantæ fuit
ſeveritatis ut cum milites quoſdam in ca-
veo argenteo expeditionis tempore bi-
bere vidiſſet, juſſerit omne argentum
ſubmoveri de uſu expeditionali, addito
eo ut ligneis vaſis uterentur: quod qui-
dem illi odium militare concitavit. Di-
cebat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cebat enim poſſe fieri ut ſarcinæ militares in poteſtatem hoſtium venirent; ne ſe barbaræ nationes argento noſtro glorioſiores facerent, cum alia minus apta hoſticam viderentur ad gloriam. Idem juſſit vinum in expeditione neminem bibere, ſed aceto univerſos eſſe contentos. Idem piſtores ſequi expeditionem prohibuit, buccellato jubens milites & omnes contentos eſſe. Idem ob unius gallinacei direptionem, decem commani pulones qui raptum ab uno comederant, ſecuri percuti juſſit: & feciſſet, niſi ab omni exercitu prope uſque ad metum ſeditionis eſſet rogatus: & cum peperciſſet, juſſit ut denorum gallinaceorum pretia provinciali redderent decem qui ſimul furto convixerant, addito eo ut tota in expeditione in commanipulatione nemo focum faceret, ne umquam recens coctum cibum ſumerent, ſed pane ac frigidis veſcerentur; appoſitis ſpeculatoribus, qui id curarent. Idem juſſit ne in zonis milites ad bellum aureos vel argenteos nummos portarent; ſed publice commendarent, recepturi poſt prœlia quod dederant, addens, liberis eorum & uxoribus & heredibus certe reddendum qui veniſſent, ne ad hoſtes aliquid prædæ perveniret, ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quid forte adverſi fortuna feciſſet. Sed hæc omnia, ut ſe habuerat Commodo temporum diſſolutio, adverſa eidem fuere. Denique etſi nemo fuit qui ſuis temporibus dux ſeverior videretur, ad perniciem illi magis iſta fuere, quam mor tuo. ubi & invidia & odium depoſita erant, tali exempla valuerunt. Idem in omni expeditione ante omnes militarem cibum ſumſit ante papilionem: nec ſibi umquam vel contra ſolem, vel contra imbres quæſivit tecti ſuffragium, ſi miles non habuit. Tantum denique belli tempore ratione militibus demonſtrata, ſibi & ſervis ſuis vel contubernalibus portavit, quantum à militibus ferebatur: cum ſervos ſuos oneraret annona, ne illi ſecuri ambularent, & onuſti milites, idque ab exercitu cum ſuſpirio videretur. Idem in concione juravit ſe quamdiu in expeditionibus fuiſſet, eſſetque adhuc futurus, non aliter eſſe acturum ſe, quam militem, Marium ante oculos habentem & duces tales. nec alias fabulas umquam habuit niſi de Annibale, ceteriſque talibus. Denique cum Imperatori facto quidam panegyricum recitare vellet; dixit ei, *Scribe laudes Maris vel Annibalis, vel alicuius ducis optimi vita functi, & dic quid ille fecerit;*

cerit; ut cum nos imitemur. nam viventes laudare irriſio eſt, maxime Imperatores; à quibus ſperatur; qui timentur, qui præſtare publice poſſunt, qui poſſunt necare, qui proſcribere: ſe autem vivum placere velle, mortuum etiam laudari. Amavit de principibus Auguſtum, Veſpaſianum, Titum, Traianum, Pium, Marcum, reliquos fœneos, vel venenatos vocans: maxime tamen in hiſtoriis Marium & Camillum & Quintum Coriolanum dilexit. Interrogatus autem quid de Scipionibus ſentiret, dixiſſe fertur, Felices illos fuiſſe magis, quam fortes: idque probare domeſticam vitam & juventutem, quæ in utroque nimis ſpecioſa domi fuiſſe apud omnes conſtat. Quod ſi rerum potitus fuiſſet, omnia correcturus fuerat quæ Severus vel non potuit emendare, vel noluit: & quidem ſine crudelitate, immo etiam cum lenitate, ſed militari; non remiſſa & inepta atque ridicula. Domus eius hodie Romæ viſitur in campo Jovis, quæ appellatur Peſcenniana: in qua ſimulacrum ejus in trichoro conſtituit, ſtatim poſt annum ex Thebaico marmore, quod ille ad ſimilitudinem ſui factum à rege Thebæorum acceperat. Exſtat etiam epigramma Græcum, quod La-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tine hanc habet ſententiam:

Terror Ægyptiaci Niger adſtat militis ingens,
Thebaidos ſocius, aurea ſæcla volens.
Hunc reges, hunc gentes amant, hunc aurea Roma:
Hic Antoninus carus & imperio.
Nigrum nomen habet: nigrum formavimus ipſi,
Vt conſentiret forma, metalle, tibi.

Quos quidem verſus Severus eradi noluit, cum hoc ei & præfecti ſuggererent, & officiorum magiſtri, addens: *Si talis fuit, ſciant omnes qualem vicerimus: ſi talis non fuit, putent omnes nos talem viciſſe. immo ſic ſit, quia fuit talis.* Sequitur nunc ut de Clodio Albino dicam, qui quaſi ſocius huius habetur, quod & pariter contra Severum rebellaverunt, & ab eodem victi atque occiſi ſunt. De quo ipſo neque ſatis clara exſtant: quia eadem fortuna illius fuit quæ Peſcennij etiamſi vita ſatis diſpar.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI

CLODIVS AL-BINVS.

AD CONSTANTINUM AVGVSTVM.

VNo eodemque tempore poſt Pertinacem, qui auctore Albino interemtus eſt, Julianus à Senatu Romæ, Septimius Severus ab exercitu in Illyrico, Peſcennius Niger in Oriente, Clodius Albinus in Gallia, Imperatores appellati ſunt. Et Clodium quidem Herodianus dicit Severi Cæſarem fuiſſe. ſed cum alter alterum indignaretur imperare, nec Galli ferre poſſent aut Germaniani exercitus (quod & ipſi ſuum ſpecialem principem haberent) undique cuncta turbata ſunt. Fuit autem Clodius Albinus familia nobili. Adrumetinus tamen ex Africa. quare ſortem illam, qua Severum laudatum in Peſcennij vita diximus, ad ſe trahebat, nolens intelligi Peſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſimus Albus; quod eodem verſu continebatur, quo & Severi laus, & approbatio Nigri Peſcennii. Sed priuſquam vel de vita ejus, vel de morte diſſeram, etiam hoc dicendum eſt quod eum nobilem fecit. 2 Nam ad hunc eundem quondam Commodus, cum ſucceſſorem Albino daret, litteras dederat, quibus juſſerat ut Cæſar eſſet. Exemplum indidi. IMPERATOR COMMODVS CLODIO ALBINO. *Alias ad te publice, de ſucceſſore atque honore tuo miſi; ſed hanc familiarem & domeſticam, omnem, ut vides, manu mea ſcriptam epiſtolam dirigo, quæ tibi do facultatem, ut, ſi neceſſitas fuerit, ad milites prodeas, & tibi Cæſareum nomen aſſumas. Audio enim & Septimium Severum & Nonium Murcum male de me apud milites loqui, ut ſibi parent ſtationis Auguſtæ procurationem. Habebis præterea cum id feceris, dandi ſtipendij uſque ad tres aureos liberam poteſtatem : quin & ſuper hoc ad Procuratores meos litteras miſi, quas ipſe ſignatas excipies ſigno Amazoniæ : & cum opus fuerit, rationalibus dabis, ne te non audiant cum de ærario volueris imperare. Sane ut tibi inſigne aliquod imperialis majeſtatis accedat, habebis utendi coccinei pallii facultatem me præſente, & ad me, &*

cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cum mecum fueris, habiturus & purpuram, ſed ſine auro: quia ita & proavus meus Verus, qui puer vita functus eſt, ab Hadriano, qui eum adoptavit, accepit. His 3
litteris acceptis, omnino id quod jubebat facere noluit, timens odioſum Commodum propter mores ſuos, quibus Rempublicam perdiderat & ſe dedecoraverat, quandocumque feriendum, ne ipſe pariter occideretur. Exſtat denique illius concio, quæ cum accepit imperium,, & quidem Severi (ut quidam) voluntate firmatum, hujus rei memoriam facit. cuius hoc exemplum eſt: *Invitum me, commilitones, ductum ad imperium etiam illud probat quod Commodum donantem me Cæſariano nomine contemſi: ſed & veſtræ voluntati, & Severi Auguſti parendum eſt; quia credo ſub homine optimo & viro forti poſſe bene Rempublicam regi.* Nec negari poteſt, quod etiam Marius Maximus dicit, *hunc animum Severo primum fuiſſe, ut ſi quid ei contingeret, Peſcennium Nigrum, & Clodium Albinum ſibi ſubſtitueret. ſed poſtea & filiis jam majuſculis ſtudentem, & Albini amori invidentem, ſententiam mutaſſe, atque illos utroſque bello oppreſſiſſe, maxime precibus uxoris adductum.* Denique Severus eum Conſulem

 deſi-

deſignavit, quod utique niſi de optimo viro non feciſſet, homo in legendis magiſtratibus diligens. Sed ut ad eum redeã; fuit (ut dixi) Albinus Adrumento oriundus, ſed nobilis apud ſuos, & originem à Romanis familijs trahens, Poſtumiorum ſcilicet & Albinorum Ceioniorum. quæ familia hodie quoque, Conſtantine maxime, nobiliſſima eſt, & per te aucta & augenda, quæ per Gallienum & Gordianos plurimum crevit. Hic tamen natus Lare Modico, patrimonio pertenui, parentibus ſanctis patre Ceionio Poſtumio, matre Aurelia Meſſalina, primus ſuis parentibus fuit: cum exceptus utero, quod contra conſuetudinem puerorum qui naſcuntur, & ſolent rubere, eſſet candidiſſimus, Albinus eſt dictus. Quod verum eſſe, patris Epiſtola ad Ælium Baſſianum tunc proconſulem Africæ data deſignat, affinem (quantum videtur) eorum ipſorum. Epiſtola Cejonii Poſtumij ad Ælium Baſſianum: *Filius mihi natus eſt ſeptimo Kalendas Decembres, ita candidus ſtatim toto corpore ut linteamen quo exceptus eſt, vinceret. Quare ſuſceptum eum, Albinorum familiæ, quæ mihi tecum communis eſt, dedi, Albini nomine impoſito. Fac ut Rempublicã & te & nos, ut facis, diligas,*

Hic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Hic ergo omnem pueritiam in Africa tranſegit, eruditus litteris Græcis ac Latinis mediocriter, quod eſſet animi jam militaris & ſuperbi. Fertur in ſcholis ſæpiſſime cantaſſe inter puerulos,

Arma amens capio, nec ſat rationis in armis,

repetens, *Arma amens capio.*

Huic multa imperij ſigna cum eſſet natus, facta dicuntur. nam & bos albus purpureis ad plenum colorem cornibus natus eſt, quod mirandum fuit: quæ tamen cornua, in templo Apollinis Cumani ab eodem poſita jam tribuno, diu fuiſſe dicuntur: quod, cum ille ſortem de fato ſuo tolleret, his verſibus eidem dicitur eſſe reſponſum:

Hic rem Romanam magno turbante tumultu
Siſtet eques: ſternet Pœnos, Gallumque rebellem.

Et in Gallia quidem eum multas gentes domuiſſe conſtat. Ipſe autem ſuſpicabatur de Severo ſibi prædictum, *Sternet Pœnos*; quod Septimius Afer eſſet. Fuit & aliud ſignum futuri imperii. Nam cum Cæſariana familia hoc ſpeciale habuerit, ut parvuli domus eius in teſtudineis alveis lavarentur; nato infantulo teſtudo in-

gens patri eius munere piſcatoris allata eſt: quod ille homo litteratus omen accipiens, & teſtudinem libenter accepit & eam curari iuſſit, atque infantulo ad excaldationes pueriles dicari, nobilitandum etiam hinc ſperans. Cum rarum eſſet aquilas in his locis videri in quibus natus eſt Albinus; ſeptima eius diei hora convivii quod celebritati pueri deputabatur, cum ei fierent nomina, ſeptem aquilæ parvulæ de nido allatæ ſunt, & quaſi ad iocum circa cunas pueri conſtitutæ: nec hoc omen pater abnuit: qui iuſsit aquilas ali, & diligenter curari. Acceſsit omen, quod cum pueri eius familiæ ruſſulis faſciolis illigarentur, quod forte lotæ atque udæ eſſent ruſſulæ faſciolæ, quas mater prægnans paraverat, purpurea matris illigatus eſt faſcia: unde illi ioco nutricis etiam Porphyrii nomen inditum eſt. Hæc atque alia ſigna imperii futuri fuere: quæ qui volet noſſe, Ælium Cordum legat, qui frivola ſuper huiuſmodi ominibus
6 cuncta perſequitur. Adoleſcens igitur ſtatim ſe ad militiam contulit, atque Antoninis per Lollium Serenum, & Bæbium Mæcianum, & Ceionium Poſtumianum ſuos affines innotuit. Egit tribunus equites Dalmatas: egit & legionem Quartanorum

norum

norum & Primanorum: Bithynicos exercitus eo tempore quo Avidius rebellabat, fideliter tenuit. Deinde per Commodum ad Gallias translatus, in qua fuſis Friſiis Tranſrhenanis, celebre nomen ſuum & apud Romanos & apud Barbaros fecit. Quibus rebus accenſus Commodus, Cæſarianum ei nomen obtulit, & dandi ſtipendij facultatem, & pallij coccini utendi. Quibus omnibus ille prudenter abſtinuit, dicens, Commodum quærere qui aut cum eo perirent, aut quos cum cauſſa ipſe poſſet occidere. Quæſturæ gratia illi facta eſt: qua conceſſa, ædilis non amplius quam decem diebus fuit, quod ad exercitum feſtinanter mitteretur. Deinde præturam egit ſub Commodo famoſiſſimam. Nam eiuſdem ludis Commodus & in foro & in theatro pugnas exhibuiſſe perhibetur. Conſul à Severo declaratus eſt eo tempore quo Albinum ſibi cum Peſcennio paraverat ſubrogare. Ad imperium venit natu iam grandior, & maior Peſcennio Nigro, ut Severus ipſe in vita ſua teſtatur. Sed victo Peſcennio, cum & filiis ſuis imperium ſervare cuperet, & voluntatem Senatus maiorem, circa Clodium Albinum videret, quod eſſet vir antiquæ familiæ, litteras ad eum per

quoſdam

quoſdam ſummi honoris ac ſummæ affectionis miſit, quibus hortabatur, ut quoniam occiſus eſſet Peſcennius Niger, ipſe cum eo fideliter Rempublicam regeret. Quarum exemplum hoc eſſe Cordus oſtendit:

IMPERATOR SEVERVS AVGVSTVS, CLODIO ALBINO CÆSARI, FRATRI AMANTISSIMO, ET DESIDERATISSIMO SALVTEM.

Victo Peſcennio, litteras Romam dedimus, quas Senatus tui amantiſſimus libenter accepit. Te quæſo, ut eo animo Rempublicam regas, quo dilectus es frater animi mei, frater imperij. Baſſianus & Geta te ſalutant. Iulia noſtra & te, & ſororem ſalutat. Infantulo tuo Peſcennio Prineo munera digna ſuo loco, tuoque, mittemus. Tu velim exercitus Reipublicæ ac nobis retentes, mi unamine, mi cariſſime, mi amantiſſime.

Et hic quidem litteras miſſis ſtipatoribus fideliſſimis dedit, quibus præcepit ut epiſtolam publice darent, poſtea vero dicerent ſe velle pleraque occulte ſuggerere quæ ad res bellicas pertinerent, & ad ſecreta caſtrorum atque aulicam fidem: ubi vero in ſecretum veniſſent, quaſi mandata dicturi, quinque validiſſimi eum interime-

terimerent gladiolis intra veſtem latentibus. Nec illorum quidem fides defuit. Nam cum ad Albinum veniſſent, & epiſtolam dediſſent, qua lecta, cum dicerent quædam ſecretius ſuggerenda, & locum ſemotum ab omnibus arbitris poſtularent, & cum omnino neminem paterentur ad porticum longiſſimam cum Albino progredi, ea ſpecie ne mandata proderentur: Albinus intellexit inſidias. Denique indulgens ſuſpicionibus, eos tormentis dedit. qui diu primo pernegarunt, ſed poſtea victi neceſſitate, confeſſi ſunt ea quæ Severus iiſdem præceperat. Tunc jam proditis rebus & apertis inſidijs, ea quæ ſuſpicabatur Albinus clara eſſe intelligens, exercitu ingenti collecto contra Severum atque ejus duces venit. Et primo quidem conflictu habito contra duces Severi, potior fuit: poſt autem Severus ipſe cum id egiſſet apud Senatum ut hoſtis judicaretur Albinus, contra eum profectus, acerrime fortiſſimeque pugnavit in Gallia, non ſine varietate fortunæ. Denique cum ſollicitus augures conſuleret, reſponſum illi eſt (ut dicit Marius Maximus) venturum quidem in poteſtatem ejus Albinum, ſed non vivum, nec mortuum: quod & factum eſt. Nam cum ultimum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ultimum prœlium commiſſum eſſet, innumeris ſuorum cæſis, plurimis fugatis, multis etiam deditis, Albinus fugit: &, ut multi dicunt, ſe ipſe percuſſit: ut alij, à ſervo ſuo percuſſus, ſemivivus ad Severum deductus eſt. Unde confirmatum eſt augurium quod fuerat ante prædictum. Multi præterea dicunt, à militibus, cujus nece à Severo gratiam requirebant. Fuit Albino unus (ut aliqui dicunt) filius. Maximus dicit duos. quibus primum veniam dedit, poſtea vero eos cum matre percuſſit, & in profluentem abiici juſſit. Caput ejus exciſum pilo circumtulit. Romamque miſit, litteris ad Senatum datis, quibus inſultabat, quod Albinum tantopere dilexiſſent, ut ejus affines & fratrem præcipue ingenti honore cumularent. Iacuiſſe ante prætorium Severi Albini corpus per dies plurimos dicitur uſque ad fœtorem, laniatumque à canibus in profluentem abiectum eſſe. De moribus ejus varia dicuntur. Et Severus quidem ipſe hæc de eodem loquitur, ut eum dicat turpem, malitioſum, improbum, inhoneſtum, cupidum, luxurioſum. ſed hæc belli tempore vel poſt bellum, quando ei jam velut de hoſte credi non poterat: cum & ipſe ad eum quaſi ad amiciſſimum fre-

quentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quentes miſerit litteras, & multi de Albino bene ſenſerint: & Severus ipſe Cæſarem ſuum eundem appellari voluerit: & cum de ſucceſſore cogitaret, hunc primum habuerit ante oculos. Exſtant præterea Marci Epiſtolæ de hoc eodem quæ teſtimonium & virtutum ejus ferant & morum; quarum unam inſerere ad præfectos datam ſuper eius nomine, abſurdum non fuit:

MARCVS AVRELIVS ANTONINVS PRÆFECTIS SVIS SALVTEM.

Albino ex familia Ceioniorum, Afro quidem homini, ſed non multa ex Afris habenti, Plautilli genero, duas cohortes alares regendas dedi. Eſt homo exercitatus, vita triſtis, gravis moribus. puto eum rebus caſtrenſibus profuturum: certe obfuturum non eſſe, ſatis novi. Huic ſalarium duplex decrevi, veſtem militarem ſimplicem, ſed loci ſui ſtipendium quadruplum. Hunc vos adhortamini ut ſe Reipublicæ oſtentet, habiturus præmium quod merebitur.

Eſt & alia epiſtola qua idem Marcus Avidij Caſſij temporibus de hoc eodem ſcripſit, cuius exemplum hoc eſt:

Laudanda eſt Albini conſtantia, qui graviter deficientes exercitus tenuit cum ad Avidium Caſſium confugerent, & niſi

hic

hic fuiſſet, omnes defeciſſent. Habemus igitur virum dignum Conſulatu, quem ſufficiam in locum Caſſij Papirij, qui mihi exanimis prope jam nunciatus eſt. quod interim à te publicari nolo, ne aut ad ipſum Papirium, aut ad eius affectus perveniat: noſque videamur in locum viventis Conſulis ſubrogaſſe.

41 Iſtæ igitur epiſtolæ teſtantur, Albinum virum utilem fuiſſe. Indicat & illud præcipue, quod ad eas civitates inſtaurandas quas Niger attriverat, pecuniam miſit, quo facilius ſibi earum accolas conciliaret. Guloſum eum Cordus, qui talia perſequitur in ſuis voluminibus, fuiſſe dicit; & ita quidem, ut pomorum tantum hauſerit quantum ratio humana non patitur. nam & quingentas ficus paſſarias, quas Græci calliſtruthias vocant, ieiunum comediſſe dicit, & centum perſica Campana, & melones Oſtienſes decem, & uvarum Lavicanarum pondo viginti, & ficedulas centum, & oſtrea quadringenta. Vini ſane parcum fuiſſe dicit, quod Severus negat, qui eum aſſerit ebrium etiam in bello fuiſſe. Cum ſuis etiam numquam cenavit, vel propter vinolentiam, (ut dicit Severus) vel propter morum acrimoniam. Uxori odioſiſſimus fuit, ſervis iniuſtus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

iuſtus, atrox circa militem. Nam ſæpe & ordinarios centuriones, ubi cauſſæ qualitas non poſtulabat, in crucem ſuſtulit. Verberavit certe virgis ſæpiſſime: neque umquam delictis pepercit. In veſtitu nitidiſſimus fuit, in convivio ſordidiſſimus, & ſoli ſtudens copiæ; mulierarius inter primos amatores, averſæ Veneris ſemper ignarus, & talium perſequutor: agricolandi peritiſſimus, ita ut etiam Georgica ſcripſerit. Mileſias nonnulli ejuſdem eſſe dicunt, quarum fama non ignobilis habetur, quamvis mediocriter ſcriptæ ſint. A Senatu tantum amatus eſt 12
quantum nemo principum, in odium ſpeciatim Severi, quem vehementer ob crudelitatem oderant Senatores. Denique victo eo plurimi Senatores à Severo interfecti ſunt, qui ejus partium vel vere fuerant vel eſſe videbantur. Denique cum apud Lugdunum eundem interfeciſſet, ſtatim litteras inquiri juſſit, ita ut inveniret vel ad quos ipſe ſcripſiſſet, vel qui ad eum reſcripſiſſent: omneſque illos quorum epiſtolas reperit, hoſtes judicari à Senatu fecit: nec his peperſit, ſed & ipſos interemit, & bona eorum proſcripſit, atque in ærarium publicum retulit. Exſtat epiſtola Severi, quæ oſtendit animum
ſuum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſuum, miſſa ad Senatum, cuius hoc exemplum eſt:

Nihil mi gravius poteſt evenire, Patres Conſcripti, quam ut veſtrum judicium Albinus haberet potius quam Severus. Ego frumenta Reipublicæ detuli, ego multa bella pro Republica geſſi, ego Populo Romano tantum olei detuli, quantum rerum natura vix habuit. Ego interfecto Peſcennio Nigro vos à malis tyrannicis liberavi. Magnam ſane mihi reddidiſtis vicem, magnam gratiam. Vnum ex Afris, & quidem Adrumetinis, fingentem quod de Cejoniorum ſtemmate ſanguinem duceret, uſque adeo extuliſtis ut eum principem habere velitis, me principe, ſalvis liberis meis. Defuitne quæſo tanto Senatui quem amare deberetis, qui vos amaret? Huius fratrem honoribus extuliſtis, ab hoc Conſulatus, ab hoc Præturas, ab hoc ſperatis cujuſvis magiſtratus inſignia. Non eam gratiam mihi redditis, quam majores veſtri contra Piſonianam factionem, quam item pro Trajano, quam nuper contra Avidium Caſſium præſtiterunt: fictum illum & ad omnia mendaciorum genera paratum, qui nobilitatem quoque mentitus eſt, mihi præpoſuiſtis. Quinetiam audiendus in Senatu fuit Statilius Corfulenus, qui honores Albino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& eius fratri decernendos ducebat: cui hoc ſuperfuit ut de me ille decerneret homo nobilis ad triumphum. Major fuit dolor, quod illum pro litterato laudandum plerique duxiſtis, cum ille nænijs quibuſdam anilibus occupatus inter Mileſias Punicas Appulei ſui, & ludicra litteraria conſeneſceret.

Hinc apparet quanta ſeveritate factionem vel Peſcennianam vel Clodianam vindicaverit. quæ quidem omnia in vita eius poſita ſunt: quæ qui diligentius ſcire velit, legat Marium Maximum, de Latinis ſcriptoribus; de Græcis, Herodianum, qui ad fidem pleraque dixerunt. Fuit ſtatura procerus, capillo renodi & 13 criſpo, fronte lata, & candore mirabili: & ut plerique putant, ex eo nomen accepit: voce muliebri & prope ad eunuchorum ſonum, motu facili, iracundia gravi, furore triſtiſsimo: in luxuria varius. nam ſæpe appetens vini, frequenter abſtinens. Armorum ſtrenuus; prorſus ut non male ſui temporis Catilina diceretur. Non ab re eſſe credimus, cauſſas oſtendere quibus amorem Senatus Clodius Albinus meruit. Cum Britannicos exercitus regeret iuſſu Commodi, atque illum interemtum adhuc falſo comperiſſet, cum ſibi ab ipſo Commodo Cæſarianum nomen

eſſet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

eſſet delatum, proceſsit ad milites, & hac concione uſus eſt:

Si Senatus populi Romani ſuum illud vetus haberet imperium, nec in unius poteſtate res tanta conſiſteret, non ad Vitellios, neque ad Nerones, neque ad Domitianos publica fata veniſſent: in imperio Conſulari noſtræ illæ gentes Ceioniorum, Albinorum, Poſtumiorum: de quibus patres veſtri, qui & ipſi ab avis ſuis audierant, multa didicerunt. Et certe Africam Romano imperio Senatus adjunxit: Galliam Senatus ſubegit, & Hiſpanias: Orientalibus populis Senatus dedit leges: Parthos tentavit Senatus & ſubegiſſet, niſi tam avarum principem Romano exercitui fortuna Reipublicæ tunc dediſſet. Britannias Cæſar ſubegit, certe Senator, nondum tamen Dictator. Hic ipſe Commodus quanto melior fuiſſet, ſi timuiſſet Senatum? Et uſque ad Neronem quidem Senatus auctoritas valuit, qui ſordidum & impurum principem damnare non timuit, cum ſententiæ in eum dictæ ſunt qui vitæ neciſque poteſtatem atque imperium tunc tenebat. Quare commilitones, ego Cæſareum nomen quod mihi Commodus detulit, nolo: Dij faxint, ut neq alij quidem velint. Senatus imperet, provincias dividat: Senatus nos Conſules faciat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ciat, & quid dico Senatus? vos ipſi & patres veſtri. eritis enim ipſi Senatores.

Hæc concio, vivo adhuc Commodo, Romam delata eſt: quæ Commodum in Albinum exaſperavit, ſtatimque ſucceſſorem miſit Junium Severum, unum ex contubernalibus ſuis. Senatui autem tantum placuit ut miris acclamationibus abſentem eum ornaret, & vivo Commodo & deinceps interemto; ita ut nonnulli etiam Pertinaci auctores fuerint ut eum ſibi ſocium adſciſceret; apud Julianum, de occidendo Pertinace, ipſius plurimum auctoritas valuerit. Ut autem hoc verum intelligatur, epiſtolam Commodi ad præfectos prætorii ſuos datam inſerui, qua de occidendo Albino ſignificavit ſuam mentem.

AVRELIVS COMMODVS SEVERVS PRÆFECTIS SALVTEM,

Audiſſe vos credo primum fictum eſſe quod ego meorum conſilio interfectus eſſem: deinde concionem Clodij Albini apud milites meos habitam, qui ſe multum Senatui commendat, idque, quantum videmus, non fruſtra. Nam qui principem unum in Republica negat eſſe debere, quique aſſerit à Senatu oportere totam Rempublicam regi, is per ſenatum ſibi petit

impe-

imperium. Cavete igitur diligentiſſime: jam enim hominem ſcitis vobis militibus populoque vitandum.

Has litteras cum Pertinax inveniſſet, in Albini odium publicavit. quare Albinus occidendi Pertinacis Juliano auctor fuit.

ÆLII

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII SPARTIANI

ANTONINVS CARACALLVS.

EX duobus liberis quos Septimius Severus reliquit, Getam & Baſsianum, quorum unum exercitus, alterum pater dixit, Geta hoſtis eſt iudicatus; Baſsianum autem obtinuiſſe imperium conſtat: de cuius maioribus fruſtra putamus iterandum, cum omnia in Severi vita ſatis dicta ſint. Huius igitur pueritia blanda, ingenioſa, parentibus affabilis, amicis parentum iucunda, populo accepta, grata Senatui, ipſi etiam ad amorem conciliandum ſalutaris fuit. Non ille in litteris tardus, non in benevolentiis ſegnis, non tenax in largitate, non lentus in clementia, ſed ſub parentibus, viſus. Denique, ſi quando feris obiectos damnatos vidit, flevit, aut oculos avertit: quod populo pluſquam amabile fuit. Septennis puer, cum colluſorem ſuum puerum, ob Judaicam religionem gravius verberatum audiſſet; ne-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

que patrem ſuum, neque patrem pueri, vel auctores verberum, diu reſpexit. Antiochenſibus & Byzantiis interventu ſuo iura vetuſta reſtituit: quibus iratus fuit Severus quod Nigrum iuverant. Plautiani odium, crudelitatis cauſſa concepit. Quę à parentibus gratia ſigillariorum acceperat, ea vel clientibus vel magiſtris
2 ſponte donavit. Sed hæc puer. Egreſſus vero pueritiam, ſeu patris monitis, ſeu calliditate ingenii, ſive quod ſe Alexandro Magno Macedoni æquandum putabat, reſtrictior, gravior, vultu etiam truculentior factus eſt, prorſus ut eum quem puerum ſcierant, multi eſſe non crederent. Alexandrum Magnum ejuſque geſta, in ore ſemper habuit. Tiberium & Sullam in conventu plerumque laudavit. Patre ſuperbior fuit: fratrem magna ejus humilitate deſpexit. Poſt patris mortem in caſtra prætoria pergens, apud milites conqueſtus eſt, circumveniri ſe fratris inſidijs: atque ita fratrem in Palatio fecit occìdi. ejus corpus ſtatim cremari præcepit. Dixit præterea in caſtris, fratrem ſibi venenum paraſſe, matri eum irreverentem fuiſſe: egitque publice ijs gratias qui eum occiderunt. Addidit denique ijs qui fideliores erga ſe fuerant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rant, ſtipendium. Pars militum apud Albam, Getam occiſum ægerrime accepit, dicentibus cunctis, duobus ſe fidem promiſiſſe liberis Severi, duobus ſervare debere. clauſiſque portis diu Imperator non admiſſus, niſi delinitis animis, non ſolum querelis de Geta & criminationibus editis, ſed enormitate ſtipendij militibus (ut ſolet) placatis: atque inde Romam redijt. Tunc ſub veſte Senatoria loricam habens, cum armatis militibus curiam ingreſſus eſt. Hos in medio inter ſubſellia duplici ordine collocavit, & ſic verba fecit. Quæſtus eſt de fratris inſidijs involute & incondite, ad illius accuſationem, ſui vero excuſationem: quod quidem nec Senatus libenter accepit, cum ille dixiſſet, fratri ſe omnia permiſiſſe, fratrem ab inſidijs liberaſſe: & illum tamen ſibi graviſſimas inſidias feciſſe. nec vicem amori reddidiſſe fraterno. Poſt hoc relegatis deportatiſque reditum in patriam reſtituit: inde ad prætorianos proceſſit, & in caſtris manſit. Altera die Capitolium petijt: & eos quos occidere parabat, affabiliter eſt alloquutus, innitenſque Papiniano & Ciloni, ad Palatium redijt. Cum flentem matrem Getæ vidiſſet, aliaſque mulieres, poſt necem

fratris; mulieres occidere conatus eſt: ſed ob hoc retentus, ne augeretur fratris occiſi crudelitas. Lætum ad mortem coëgit, miſſo à ſe veneno: ipſe enim inter ſuaſores Getæ mortis primus fuerat, qui & primus interemtus eſt. Ipſe mortem ejus ſæpiſſime flevit. Multos qui cædis ejus conſcii fuerant, interemit, eumque & imaginem eius honoravit. Poſt hoc fratrem patruelem Afrum, cui pridie partes de cœna miſerat, juſſit occîdi. qui cum ſe præcipitaſſet percuſſorum timore, & ad uxorem crure fracto erepſiſſet, tamen, per ludibrium, à percuſſoribus deprehenſus eſt, & occiſus. Occîdit etiam Pompeianum Marci nepotem ex filia natum & ex Pompeiano cui nupta fuerat Lucilla poſt mortem Veri Imperatoris; quem & Conſulem bis fecerat, & omnibus bellis præpoſuerat, quæ graviſsima tunc fuerunt: & ita quidem ut videretur à latronibus interemtus. Deinde in conſpectu ejus Papinianus ſecuri percuſſus eſt, & à militibus occiſus: quo facto percuſſori dixit, *Gladio te exſequi oportuit meum juſſum.* Occiſus eſt etiam eius iuſſu Petronius ante templum Divi Pii, tractaque ſunt eorum per plateam cadavera, ſine aliqua humanitatis reverentia. Filium autem

tem Papiniani, qui ante triduum quæſtor opulentum munus ediderat, interemit. Iiſdem diebus occiſi ſunt innumeri, qui fratris eius partibus faverant. Occiſi etiam liberti, qui Getæ adminiſtraverant. Cædes deinde in omnibus locis & in balneis factæ. Occiſique nonnulli etiam cœnantes, inter quos etiam Samnonicus Serenus, cuius libri plurimi ad doctrinam exſtant. In ſummum diſcrimen etiam Cilo iterum præfectus & Conſul venit, ob hoc, quod concordiam inter fratres ſuaſerat. Et cum idem Cilo ſublata veſte Senatoria, nudis pedibus, ab urbanicianis raptus eſſet Antoninus ſeditionem compreſſit. Multas præterea poſtea cædes in Urbe fecit, paſſim raptis à militibus nonnullis hominibus & occiſis, quaſi ſeditionem vindicans. Helvium Pertinacem ſuffectum Conſulem, ob hoc ſolum quod filius eſſet Imperatoris, occîdit. Neque ceſſavit umquam ſub diverſis occaſionibus eos interficere qui fratris amici fuiſſent. Sæpe in Senatum, ſæpe in populum ſuperbe invectus eſt, aut edictis propoſitis aut orationibus editis, Sullam ſe etiam oſtendens futurum. His geſtis Galliam petiit: atque ut primum in eam venit, Narbonenſem proconſulem occîdit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Cunctis deinde turbatis qui in Gallia res gerebant, odium tyrannicum meruit, quamvis aliquando fingeret ſe benignum, cum eſſet natura truculentus. Et cum multa contra homines & contra jura civitatum feciſſet, morbo implicitus graviter laboravit. Circa eos qui eum curabant, crudeliſſimus fuit. Deinde ad Orientem profectionem parans, omiſſo itinere in Dacia reſedit. Circa Rhætiam non paucos Barbaros interemit, militeſque ſuos quaſi Sullæ milites & cohortatus eſt & donavit. Deorum ſane ſe nominibus appellari vetuit, quod Commodus fecerat; cum ille eum, quod leonem aliaſque feras occidiſſet, Herculem dicerent. Et cum Germanos ſubegiſſet, Germanicum ſe appellavit: vel joco vel ſerio, ut erat ſtultus & demens, aſſerens ſi Lucanos viciſſet, Lucanicum ſe appellandum. Damnati ſunt eo tempore, qui urinam in eo loco fecerunt, in quo ſtatuæ aut imagines erant principis: & qui coronas imaginibus ejus detraxerant, ut alias ponerent. Damnati ſunt & qui remedia quartanis tertianiſque collo annexa geſtarent. Per Thracias cum præfecto prætorij iter fecit, inde cum in Aſiam traiiceret, naufragij periculum adijt, antemna fracta,

fracta, ita ut in ſcapham cum protectoribus deſcenderet. unde in triremen à præfecto claſſis receptus, evaſit. Excepit apros frequenter, contra leonem etiam ſtetit: quo etiam miſſis ad amicos litteris gloriatus eſt: ſeque ad Herculis virtutem acceſſiſſe jactavit. Poſt hoc ad bellum Armeniacum Parthicumque converſus, ducem bellicum, qui ſuis competebat moribus, fecit. Inde Alexandriam petijt: in gymnaſium populum convocavit, eumque obiurgavit: legi etiam validos ad militiam præcepit. Eos autem quos legerat, occîdit exemplo Ptolemæi Evergetis, qui octavus hoc nomine appellatus eſt. Dato præterea ſigno militibus, ut hoſpites ſuos occiderent, magnam cædem Alexandriæ fecit. Dehinc per Caduſios & Babylonios ingreſſus, tumultuarie cum Parthorum ſatrapis manum contulit, feris etiam beſtijs in hoſtes immiſſis. Datis ad Senatum, quaſi poſt victoriam litteris, Parthicus appellatus eſt: nam Germanici nomen patre vivo fuerat conſequtuus. Deinde cum iterum vellet Parthis bellum inferre, atque hibernare Edeſſæ, atque inde Carras Lini Dei gratia veniſſet, die natalis ſui, octavo Idus Aprilis, ipſis Megalenſibus cum ad requiſita na-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

turæ diſceſſiſſet, inſidijs à Macrino præfecto prætorij poſitis, qui poſt eum invaſit imperium, interemtus eſt. Conſcij cædis fuerunt Nemeſianus, & frater ejus Apollinaris, Retianuſque qui præfectus legionis ſecundæ Parthicæ militabat, & qui Equitibus extraordinarijs præerat; non ignorantibus Marcio Agrippa qui claſſi præerat, & præterea pleriſque officialium impulſu Martialis. Occiſus eſt autem in medio itinere inter Carras & Edeſſam, cum levandæ veſicæ gratia ex equo deſcendiſſet, atque inter protectores ſuos, conjuratos cædis, ageret. Denique cum illum in equum ſtrator ejus levaret, pugione latus ejus confodit: conclamatumque ab omnibus eſt, id Martialem feciſſe. Et quoniam Dei Luni fecimus mentionem, ſciendum doctiſſimis quibuſque id memoriæ traditum, atque ita nunc quoque à Carrenis præcipuè haberi, ut qui Lunam femineo nomine ac ſexu putaverit nuncupandam, is addictus mulieribus ſemper inſerviat: at vero qui marem Deum eſſe crediderit, is dominetur uxori, neque ullas muliebres patiatur inſidias. Unde quamvis Græci vel Ægyptij eo genere quo feminam hominem, etiam Lunam Deam dicant, myſtice tamen

Deum

Deum dicunt. Scio de Papiniani nece multos ita in litteras retuliſſe ut cædis non ſciverint cauſſam, aliis alia referentibus: ſed ego malui veritatem opinionum edere quam de tanti viri cæde reticere. Papinianum amiciſſimum fuiſſe Imperatori Severo, &, ut aliqui loquuntur, affinem etiam per ſecundam uxorem, memoriæ traditur: & huic præcipue utrumque filium à Severo commendatum, eumque cum Severo profeſſum ſub Scævola; & Severo in advocatione fiſci ſucceſſiſſe, atque ad hoc concordiam fratrum Antoninorum foviſſe: egiſſe quin etiam ne occideretur, cum jam de inſidijs ejus Baſſianus quereretur: atque ideo una cum ijs qui fautores fuerant Getæ à militibus, non ſolum permittente, verum etiam ſuadente Antonino, occiſum. Multi dicunt Baſſianum, occiſo fratre, illi mandaſſe, ut & in Senatu per ſe & apud populum facinus dilueret: illum autem reſpondiſſe, Non tam facile parricidium excuſari poſſe, quam fieri. Eſt etiam hæc fabella quod dictare noluerit orationem qua invehendum erat in fratrem, ut cauſſa eius melior fieret qui occiderat: illum autem negantem reſpondiſſe, Aliud eſt parricidium, accuſare innocentem occi-

 ſum.

ſum. Sed hoc omnino non convenit:
nam neque præfectus poterat dictare
orationem: & conſtat eum quaſi fauto-
rem Getæ occiſum. Et fertur quidem,
Papinianum, cum raptus à militibus
ad Palatium traheretur occidendus, præ-
divinaſſe, dicentem, Stultiſſimum fo-
re, qui in ſuum ſubrogaretur locum, ni-
ſi appetitam crudeliter præfecturam
vindicaret. Quod factum eſt: nam Ma-
crinus Antoninum occîdit, ut ſupra ex-
poſuimus: qui cum filio factus in caſtris
Imperator filium ſuum qui Diadume-
nus vocabatur, Antoninum vocavit,
idcirco quod à prætorianis multum An-
toninus deſideratus eſt. Vixit autem
Baſsianus annis quadraginta tribus. Im-
peravit annis ſex. Publico funere elatus
eſt. Filium reliquit qui poſtea & ipſe
Marcus Antoninus Heliogabalus eſt di-
ctus: ita enim nomen Antoninorum in-
oleverat, ut velli ex animis hominum
non poſſet; quod omnium pectora, ve-
lut Auguſti nomen, obſederat. Fuit
male moratus, & patre duro crudelior.
Avidus cibi, vini etiam appetens, ſuis
odioſus, & præter milites prætorianos,
omnibus caſtris exoſus: prorſus nihil in-
ter fratres ſimile. Opera Romæ reli-
quit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quit, thermas nominis ſui eximias: quarum cellam ſolearem architecti negant poſſe ulla imitatione qua facta eſt, fieri; nam & ex ære vel cupro cancelli ſuperpoſiti eſſe dicuntur, quibus cameratio tota concredita eſt: & tantum eſt ſpatium ut idipſum fieri negent potuiſſe docti mechanici. Reliquit & porticum patris nomine, quæ geſta illius contineret, & triumphos & bella. Ipſe Caracalli nomen accepit à veſtimento quod populo dederat, demiſſo uſque ad talos, quod ante non fuerat: undè hodieque Antoninianæ dicuntur caracallæ huiuſmodi, in uſu maxime Romanæ plebis frequentatæ. Idem viam novam munivit, quæ eſt ſub eius thermis; Antoninianis ſcilicet, qua pulchrius inter Romanas plateas non facile quidquam invenias. Sacra Iſidis Romam deportavit, & templa ubique magnifica eidem Deæ fecit. Sacra etiam maiore reverentia celebravit quam ante celebrabantur. In quo quidem mihi mirum videtur, quem ad modum ſacra Iſidis primum per hunc Romam veniſſe dicantur; cum Antoninus Commodus ita ea celebraverit, ut & Anubin portaret, & pauſas ederet; niſi ſi forte iſte addidit cele-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

10 britati, non eam primus invexit. Corpus eius Antoninorum ſepulcro illatum eſt, ut ea ſedes reliquias eius acciperet quæ nomen addiderat. Intereſt ſcire quemadmodum novercam ſuam Juliam uxorem duxiſſe dicatur. Quæ cum eſſet pulcherrima, & quaſi per negligentiam ſe maxima corporis parte nudaſſet, dixiſſetque Antoninus, *Vellem, ſi liceret*: reſpondiſſe fertur, *Si libet, licet. An neſcis te Imperatorem eſſe, & leges dare, non accipere?* Quo audito, furor inconditus ad effectum criminis roboratus eſt: nuptiaſque eas celebravit quas ſi ſciret ſe leges dare vere ſolus prohibere debuiſſet. Matrem enim (non alio dicenda erat nomine) duxit uxorem, ad parricidium junxit inceſtum: ſiquidem eam matrimonio ſociavit cujus filium nuper occiderat. Non ab re eſt diaſyrticum quiddam in eum dictum addere. nam cum Germanici & Parthici & Arabici & Alemannici nomen adſcriberet (nam Alemannorum gentem devicerat) Helvius Pertinax filius Pertinacis dicitur joco dixiſſe, *Adde ſi placet etiam Geticus Maximus*, quod Getam occiderat fratrem, & Gothi Getæ dicerentur; quos ille dum ad Orientem tranſiit, tumultuariis prœ-

liis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

liis devicerat. Occidendi Getæ multa prodigia exſtiterunt, ut in vita eius exponemus. Nam quamvis prior ille è vita exceſſerit, nos tamen ordinem ſequuti ſumus, ut, qui & prior natus eſt & prior imperare cœperat, prior ſcriberetur. Eo ſane tempore, quo ab exercitu appellatus eſt Auguſtus vivo patre, quod ille pedibus æger gubernare non poſſe videretur imperium, confuſis animis militum & tribunorum, Severus dicitur animo volutaſſe, ut & hunc occideret, niſi repugnaſſent præfecti eius, graves viri. Aliqui contrà dicunt, præfectos voluiſſe id fieri, ſed Septimium noluiſſe, ne & ſeveritas illius crudelitatis nomine inquinaretur: & cum auctores criminis milites fuerint, adoleſcens ſtultæ temeritatis pœnas lueret tam gravis ſupplicii titulo ut à patre videretur occiſus. Hic tamen omnium duriſſimus, & ut uno complectamur verbo, parricida, & inceſtus, patris & matris & fratris inimicus, à Macrino qui eum occiderat, timore militum, ac maxime prætorianorum, inter Deos relatus eſt. habet templum, habet Salios, habet ſodales Antoninianos, qui Fauſtinæ templum & divale nomen eripuit: certe
tem-

templum quod ei ſub Tauri radicibus fundaverat olim maritus Antoninus, in quo poſtea filius hujus Baſſiani Heliogabalus Antoninus ſibi vel Jovi Syrio, vel Soli (incertum enim id eſt) templum fecit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII SPARTIANI

ANTONINVS GETA.

AD CONSTANTINUM AVGVSTVM.

SCio, Conſtantine Auguſte', & multos, & clementiam tuam quæſtionem movere poſſe, cur etiam Geta Antoninus à me tradatur. de cujus priuſquam vel vita vel nece dicam, diſſeram cur & ipſi Antonini à Severo patre ſit nomen appoſitum. Neque enim multa in eius vita dici poſſunt, qui prius rebus humanis exemtus eſt quam cum fratre teneret imperium. Septimius Severus quodam tempore cum conſuluiſſet ac petiiſſet ut ſibi indicaretur, quo eſſet ſucceſſore moriturus, in ſomnis vidit Antoninum ſibi ſucceſſurum. Quare ſtatim ad milites proceſſit, & Baſſianum filium maiorem natu, Marcum Aurelium Antoninum appellavit.

Quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Quod cum feciſſet, paterna cogitatione,
vel, ut quidam dicunt, à Julia uxore commonitus, quæ gnara erat ſomnii, quod
minori filio hoc facto ipſe intercluſiſſet
aditum imperandi, etiam Getam minorem filium, Antoninum vocari iuſſit. Itaque ſemper ab eo in epiſtolis familiaribus dictus eſt Antoninus, cum, ſi forte
abeſſet, ſcriberet, *Salutate Antoninos filios & ſucceſſores meos.* Sed nihil valuit patris matrisve cautio: nam ſolus ille ſucceſſit qui primus Antonini nomen acce-
2 pit. Et hæc de Antonini nomine. Geta
antem dictus eſt, vel à patrui nomine, vel
avi paterni: de cuius vita & moribus in
vita & Severi Marius Maximus primo
ſeptenario ſatis copioſe retulit. Fuit autem Antoninus Geta etiam ob hoc ita
dictus, quod in animo habuit Severus, ut
omnes deinceps principes quemadmodum Auguſti, ita etiam Antonini dicerentur: atque amore Marci quem fuiſſe
vel fratrem ſuum dicebat, & cuius philoſophiam litterarumque inſtitutionē ſemper imitatus eſt. Dicunt aliqui, non in
Marci honorem tantum Antonini nomini delatum, cum id Marcus adoptivum
habuerit, ſed in eius qui Pius cognominatus eſt, Hadriani ſcilicet ſucceſſoris: &
quidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quidem ob hoc, quod Severum ille ad fiſci advocationem delegerat ex formulario forenſi, cum ad tantos proceſſus ei patuiſſet dati ab Antonino primi gradus vel honoris auſpicium: ſimul quod nemo ei videretur felicior Imperator ad commodandum nomen, eo principe cuius proprium nomen iam per quatuor principes cucurriſſet. De hoc eodem Severus, gnarus genituræ illius, cuius, ut plerique Afrorum, peritiſſimus fuit, dixiſſe fertur, *Mirum mihi videtur. Iuvenalis amantiſſime, Geta noſter Divus futurus, cuius nihil Imperiale in genitura video.* erat enim Juvenalis præfectus eius prætorio. Nec eum fefellit. nam Baſſianus cum eum occidiſſet, ac vereretur tyrannicam ex parricidio notam, audiretque poſſe mitigari facinus ſi Divum fratrem appellaret, dixiſſe fertur, *Sit Divus, dum non ſit vivus.* Denique eum inter Divos retulit, atque ideo utcunque rediit cum fama in gratiam parricida. Natus eſt Geta, Severo & Vitellio Conſulibus, Mediolani, etſi aliter alii prodiderunt, ſexto Kalendas Junias, ex Julia, quam idcirco Severus uxorem duxerat, quod eam in genitura habere comperetat, ut regis uxor eſſet; iſque privatus, ſed iam optimi

optimi in Republica loci. Statim ut natus eſt, nuntiatum eſt, ovum gallinam in aula peperiſſe purpureum. Quod cum allatum Baſſianus frater ejus accepiſſet, & quaſi parvulus applosum ad terram fregiſſet, Julia dixiſſe fertur joco, *Maledicte parricida, fratrem tuum occidiſti.* Idque joco dictum, Severus altius quam quiſquam præſentium accepit: à circumſtantibus autem poſtea velut divinitius effuſum, approbatum eſt. Fuit etiam aliud omen. nam cum in villa cujuſdam Antonini plebei hominis, agnus natus eſſet qui vellus in fronte purpureum haberet, eadem die atque hora qua Geta natus eſt, audiſſetque ille ab aruſpice, poſt Severum Antoninum imperaturum; ac de ſe ille auguraretur, ſed tamen tale fati timeret judicium, ferro eum adegit: quod & ipſum ſigno fuit, Getam ab Antonino interimendum, ut poſtea ſatis claruit. Fuit etiam aliud omen ingens poſtea, ut exitus docuit hujus facinoris quod evenit. Nam cum infantis Getæ natalem Severus commendare vellet, hoſtiam popa nomine Antoninus percuſſit: quod tunc nec quæſitum nec animadverſum, poſt vero in-
4 tellectum eſt. Fuit adoleſcens moribus aſperis, ſed non impijs, à natura decorus,
tracta-

tractator, guloſus, cupidus ciborum &
vini varie conditi. Huius illud pueri fer-
tur inſigne, quod cum vellet partium di-
verſarum viros Severus occidere; & inter
ſuos diceret: *Hoſtes vobis eripio:* conſen-
tiretque adeo uſque Baſſianus, ut eorum
etiam liberos, ſi ſibi conſuleret, diceret
occidendos, Geta interrogaſſe fertur,
quantus eſſet interficiendorum numerus:
cumque dixiſſet pater; ille interrogavit,
Iſti habent parentes, habent propinquos?
cum reſponſum eſſet, habere complures:
Ergo in civitate, ait, plureis erunt triſtes
quam læti quod vicimus. Et obtinuiſſet
ejus ſententia, niſi Plautianus præfectus
vel Juvenalis inſtitiſſent ſpe proſcriptio-
num, ex quibus ditati ſunt. His accede-
bat Baſſiani fratris nimia crudelitas; qui
cum contenderet & diceret quaſi joco
quaſi ſerio, omnes cum liberis occiden-
dos partium diverſarum, Geta ei dixiſſe
dicitur, *Tu qui nulli parcis, potes etiam
fratrem occidere.* quod dictum ejus tunc
nihil, poſt vero præſagio fuit. Fuit in lit- 5
teris aſſequendis, & tenax veterum ſcri-
ptorum, & paternarum etiam ſententia-
rum memor, fratri ſemper inviſus; ma-
tri amabilior quam frater; ſubbalbe ta-
men canorus. Veſtitutus nitidi cupidiſſi-

mus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

mus, ita ut patri doleret: ſi quid acciperet à præſentibus, id ad ſuum contulit cultum, neque quidquam cuipiam dedit. Poſt Parthicum bellum pater cum ingenti gloria floreret, Baſſiano participe imperij appellato, Geta quoque Cæſaris & Antonini, ut quidam dicunt, nomen accepit. Familiare illi fuit has quæſtiones Grammaticis proponere, ut dicerent, ſingula animalia quomodo vocem emitterent, velut, *Agni balant, porcelli grunniunt, palumbes minurriunt, urſi ſæviunt, leones rugiunt, leopardi rictant, elephanti barriunt, ranæ coaxant, equi hinniunt, aſini rudunt, tauri mugiunt*, eaſque de veteribus approbare. Sereni Sammonici libros familiariſſimos habuit, quos ille ad Antoninum ſcripſit. Habebat etiam iſtam conſuetudinem, ut convivia, & maxime prandia, per ſingulas litteras juberet ſcientibus ſervis: velut in quo erat anſer, aprugna, anas: item pullus, perdix, pavus, porcellus, piſcis, perna, & quæ in eam litteram genera edulium caderunt: & item faſianus, farta, ficus, & talia. Quare comis etiam habebatur in adoleſcentia.
6 Occiſo eo pars militum quæ incorrupta erat, parricidium ægerrime accepit. dicentibus cunctis, duobus ſe liberis fidem

pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

promiſiſſe, duobus ſervare debere: clauſiſque portis diu non eſt Imperator admiſſus. Denique niſi querelis de Geta editis, & animis militum delinitis: enormibus etiam ſtipendiis datis, Romam Baſſianus redire non potuit. Poſt hæc denique & Papinianus, & multi alii interemti ſunt, qui vel concordiæ faverant, vel qui partium Getæ fuerant: ita ut utriuſque ordinis viri & in balneo cenantes, & in publico percuterentur: Papinianus ipſe ſecuri percuſſus ſit, improbante Baſsiano quod non gladio res peracta ſit. Ventum denique eſt uſque ad ſeditionem urbanicianorum militum, quos quidem non levi auctoritate Baſsianus compreſsit tribuno eorum, ut alii dicunt, interfecto; ut alii, relegato. Ipſe autem tantum timuit. ut loricam ſub lato habens clavo, etiam Curiam ſit ingreſſus, atque ita rationem facti ſui & necis Geticæ reddiderit. Quo quidem tempore Helvius Pertinax, qui poſtea eſt ab eodem Baſſiano interemtus; recitanti Fauſtino prætori & dicenti, Sarmatices maximus & Parthicus maximus, dixiſſe dicitur, Adde & Geticus maximus, quaſi Gothicus: quod dictum altius in pectus Baſsiani deſcendit, ut poſtea nece Pertinacis eſt approba-

probatum: nec ſolum Pertinacis, ſed & aliorum, ut ſupra dictum eſt, paſsim & inique, Helvium autem etiam ſuſpectum habuit affectatæ tyrannidis, quod eſſet in amore omnium, & filius Pertinacis Imperatoris: quæ res nulli facile privato ſatis tuta eſt. Funus Getæ accuratius fuiſſe dicitur quam eius qui à fratre videretur occiſus. illatuſque eſt maiorum ſepulcro, hoc eſt Severi, quod eſt in Appia via euntibus ad portam dextrum, ſpecie Septizonii exſtructum, quod ſibi ille vivus ornaverat. Occidere voluit & matrem Getæ, novercam ſuam, quod fratrem lugeret, & mulieres quas poſt reditum de Curia flentes reperit. Fuit præterea eius immanitatis Antoninus, ut ijs præcipue blandiretur quos ad necem deſtinabat, ut ejus magis blandimentum timeretur quã iracundia. Mirum ſane omnibus videbatur quod mortem Getæ toties ipſe etiam fleret quoties nominis ejus mentio fieret, quoties imago videretur aut ſtatua. Varietas autem tanta fuit Antonini Baſſiani, imo tanta ſitis cædis, ut modo fautores Getæ, modo inimicos occideret, quos fors obtuliſſet. quo facto magis Geta deſiderabatur.

JULII

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI

OPILIVS MACRINVS.

AD DIOCLETIANVM AVGVSTVM.

VITÆ illorum principum, ſeu tyrannorum, ſive Cæſarum, qui non diu imperaverunt, in obſcuro latent, idcirco quod neque de privata eorum vita digna ſunt quæ dicantur, cum omnino ne ſcirentur quidem, niſi aſpiraſſent ad imperium: & de imperio quod non diu tenuerunt, non multa dici poſſunt: nos tamen ex diverſis hiſtoriis eruta in lucem proferemus, & ea quidem quæ memoratu digna erunt. non enim eſt quiſquam in vita, qui non ad diem quodcumque fecerit. ſed ejus, qui vitas aliorum ſcribere orditur, officium eſt digna cognitione perſcribere. Et Junio quidem Cordo ſtudium fuit eorum Imperatorum vitas edere quos obſcuriores videbat: qui non multum profecit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

nam & pauca reperit, & indigna memoratu, aſſerens ſe minima quæque perſequuturum: quaſi vel de Traiano, aut Pio, aut Marco ſciendum ſit, quoties proceſſerit, quando cibos variaverit, & quando veſtem mutaverit, & quos quando promoverit, quæ ille omnia exſequendo libros mythiſtoriis replevit talia ſcribendo: cum omnino rerum vilium aut nulla ſcribenda ſint, aut nimis pauca, ſi tamen ex his mores poſſint animadverti, qui revera ſciendi ſunt: ſed ex parte, ut ex ea cetera colligantur. Occiſo ergo Antonino Baſſiano, Opilius Macrinus præfectus prætorio ejus, qui antea privatas curarat, imperium arripuit, humili natus loco, & animi atque oris inverecundi: ſeque nunc Severum, nunc Antoninum, cum in odio eſſet omnium & hominum, & militum, nuncupavit. Statimque ad bellum Pharthicum profectus, & judicandi de ſe militibus, & rumoribus quibus premebatur adoleſcendi, poteſtatem demſit: quamvis Senatus eum Imperatorem odio Antonini Baſſiani libenter acceperit, cum in Senatu omnibus una vox eſſet: quemvis magis; quam parricidam, quemvis magis quam inceſtum, quemvis magis quam impurum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rum, quemvis magis quam interfectorem & Senatus & populi. Et mirum omnibus fortaſſe videatur cur Diadumenus filius Macrini, Antoninus voluerit nuncupari, cum auctor necis Antoninianæ fuiſſe dicatur. De ipſo quæ in annales relata ſunt, proferam. Vates Cæliſtis apud Carthaginem quæ Deo repleta ſolet vera canere, ſub Antonino Pio, cum, ſciſcitante proconſule de ſtatu, ut ſolebat, publico, & de ſuo imperio, futura prædiceret; ubi ad principes ventum eſt, clara voce numerari juſſit, quoties diceret Antoninum. tuncque attentis omnibus, Antonini nomen Auguſti octavo edidit. Sed credentibus cunctis quod octo annis Antoninus Pius imperaturus eſſet, & ille tranſcendit hunc annorum numerum: & conſtitit apud credentes, vel tunc, vel poſtea, per vatem aliud deſignatum. Denique adnumeratis omnibus qui Antonini appellati ſunt, is Antoninorum numerus invenitur. Enimvero Pius primus, Marcus ſecundus, Verus tertius, Commodus quartus, quintus Caracallus, ſextus Geta, ſeptimus Diadumenus, octavus Heliogabalus, Antonini fuere. Nec inter Antoninos referendi ſunt duo Gordiani: qui aut prænomen tantum Anto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ninorum habuerunt, aut etiam Antonij dicti ſunt, non Antonini. Inde eſt quod ſe & Severus Antoninum vocavit, & plurimi fuerunt, & Pertinax & Julianus, & idem Macrinus. Et ab ipſis Antoninis, qui veri ſucceſſores Antonini fuerunt, hoc nomen magis quam proprium retentum eſt. Hæc alii. Sed alii idcirco Antoninum Diadumenum à Macrino patre appellatum ferunt, ut ſuſpicio à Macrino interfecti Antonini Baſſiani militibus tolleretur. Alij vero tantum deſiderium nominis hujus fuiſſe dicunt ut niſi populus & milites Antonini nomen audirent, im-
4 perium non putarent. Et de Macrino quidem in Senatu à multis quando nuntiatum eſt Varium Heliogabalum Imperatorem, cum jam Cæſarem Alexandrum Senatus dixiſſet, ea dicta ſunt, ut appareat ignobilem, ſordidum, ſpurcum fuiſſe. Verba denique Aurelij Victoris, cui Pinio cognomen erat, hæc fuerunt: *Macrinum libertinum hominem proſtibulum ſervilibus officijs occupatum in domo imperatoria, venali fide, vita ſordida ſub Commodo, à Severo remotum etiam à miſerrimis officijs, relegatumque in Africam: ubi ut infamiam damnationis regeret, lectioni operam dediſſe, egiſſe cauſſulas, declamaſſe,*
jus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

jus poſtremo dixiſſe. Donatum autem anulis aureis, patrocinante ſibi liberto ſuo Feſto; advocatum fiſci factum ſub Vero Antonino. Sed & hæc dubia ponuntur, & alia dicuntur ab alijs, quæ ipſa quoque non tacebimus. Nam plerique gladiatoriam pugnam eum exhibuiſſe dixerunt: & accepta rudi, ad Africam iſſe: venatorem primo, poſt etiam tabellionem fuiſſe, deinceps advocatum fuiſſe fiſci: ex quo officio ad ampliſſima quæque pervenit. Deinde cum eſſet præfectus prætorio, collega ablegato. Antoninum Caracallum Imperatorem ſuum interemit, tanta fictione ut ab eo non videretur occiſus. nam ſtratore eius redemto, & ſpe ingenti propoſita, id egit ut quaſi militaribus inſidiis, quod vel ob parricidium vel inceſtum diſpliceret, interemtus diceretur.
Statim denique arripuit imperium, filio 5
Diadumeno in participatum adſcito, quẽ continuo, ut diximus, Antoninum appellari à militibus iuſsit. Deinde corpus Antonini Romam remiſit ſepulcris maiorum inferendum. Mandavit collegæ dudum ſuo præfecto prætorii, ut munus ſuum curaret, ac præcipue Antoninum honorabiliter ſepeliret ducto funere regio: quod ſciebat ob veſtimenta populo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& congiaria data, multum Antoninum à plebe dilectum. Accedebat etiam illud, quod militarem motum timebat, ne eo interveniente, ſuum impediretur imperium quod raptum ierat, ſed quaſi invitus acceperat, ut ſunt homines, qui ad eæ ſe cogi dicunt, quæ vel ſceleribus comparant. Timuit autem etiam collegam ne & ipſe imperare cuperet, ſperantibus cunctis, quod ſi unius numeri conſenſus accederet, neque ille recuſaret, & omnes cupidiſſime id facerent odio Macrini, vel propter vitam improbam, vel propter ignobilitatem, cum omnes ſuperiores, nobiles fuiſſent Imperatores. Inſulſit præterea nomen Severi, cum illius nulla cognatione tangeretur: unde jocus exſtitit, *Sic Macrinus eſt Severus, quomodo Diadumenus Antoninus.* Statim tamen ad delendum militum motum, ſtipendium & legionariis & prætorianis dedit ſolito uberius; utpote qui extenuare cuperet Imperatoris occiſi crimen: profuitque pecunia, ut ſolet, cui innocentia prodeſſe non poterat. Retentus eſt enim aliquanto tempore in imperio homo vitiorum omnium. Ad Senatum deinde litteras miſit de morte Antonini, Divum illum appellans, excuſanſque ſe, & jurans quod

de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

de cæde illius neſcierit. Ita ſceleri ſuo, more hominum perditorum, junxit perjurium, à quo incipere decuit hominem improbum, cum ad Senatum ſcriberet. Intereſt ſcire cuiuſmodi oratio fuerit qua ſe excuſavit, ut & impudentia hominis noſcatur & ſacrilegium, à quo initium ſumſit improbus Imperator. Capita ex oratione Macrini & Diadumeni Imperatorum: *Vellemus, Patres Conſcripti, & incolumi Antonino noſtro, & revecto cum triumpho, veſtram clementiam videre. tunc demum enim florente Republica & omnes felices eſſemus, & ſub eo principe viveremus, quem nobis Antoninorum loco Dij dederant. Verum quia id evenire per tumultum militarem non potuit; nuntiamus primum quid de nobis exercitus fecerit: deinde honores divinos (quod primum faciendum eſt) decernimus ei viro in cujus verba juravimus; cum exercitus ultorem cædis Baſſiani neminem digniorem præfecto ejus putavit; cui & ipſe utique vindicandam factionem mandaſſe, ſi vivus deprendere potuiſſes.* Et infra: *Detulerunt ad me imperium, cujus ego Patres Conſcripti, interim tutelam recepi; tenebo regimen, ſi & vobis placuerit quod militibus placuit: quibus & ſtipendium dedi, & omnia impera-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

torio more juſſi. Item infra: *Diadumenum filium meum vobis notum, & imperio miles donavit, & nomine, Antoninum videlicet appellans, ut cohoneſtaretur prius nomine, ſic etiam regni honore: quod vos, Patres Conſcripti, bono fauſtoque omine approbetis petimus, ne vobis deſit Antoninorum nomen, quod maxime diligitis.* Item infra: *Antonino autem divinos honores & miles decrevit, & nos decrevimus: & vos, Patres Conſcripti, ut decernatis, cum poſſimus imperatorio jure præcipere, tamen rogamus; dicantes & duas ſtatuas equeſtres, pedeſtres duas habitu militari, ſedentes civili habitu duas: item divo Severo duas triumphales. Quæ omnia, Patres Conſcripti, vos impleri jubebitis nobis religioſe pro prioribus ambientibus.* Lectis igitur in Senatu litteris, contra opinionem omnium & mortem Antonini Senatus gratanter accepit, & Opilium Macrinum libertatem publicam curaturum ſperans, primum in patricios allegit, novum hominem, & qui paullo ante procurato, privatæ rei fuiſſet. Eundem, cum ſcriba pontificum eſſet (quos hodie pontifices minores vocant) Pontificem Maximum appellavit, Pij nomine decreto. Diu tamen lectis litteris, cum omnino nemo crederet de Antonini

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tonini morte, ſilentium fuit. Sed poſtea-
quam conſtitit occiſum, Senatus in eum
velut in tyrannum invectus eſt. Denique
ſtatim Macrino & proconſulare impe-
rium, & poteſtatem tribuniciam detule-
runt. Filium ſane ſuum cum ipſe Felicis
nomen recepiſſet, ut ſuſpicionem occiſi
à ſe Antonini Baſſiani removeret, Anto-
ninum vocavit, Diadumenum antea di-
ctum. quod quidem etiam Varius Helio-
gabalus qui ſe Baſſiani filium diceret, ho-
mo ſordidiſſimus, & ex meretrice conce-
ptus, idem poſtea nomen accedit. Deni-
que verſus exſtant cujuſdam Poëtæ, qui-
bus oſtenditur, Antonini nomen cœpiſſe
à Pio, & paullatim per Antoninos uſque
ad ſordes ultimas perveniſſe: ſi quidem
ſolus Marcus nomen illud ſanctum vitæ
genere auxiſſe videtur, Verus autem de-
generaſſe, Commodus vero etiam pol-
luiſſe ſacrati nominis reverentiam. jam
quid de Caracallo Antonino, quidve de
hoc poteſt dici? poſtremo etiam quid de
Heliogabalo, qui Antoninorum ultimus
in ſumma impuritate vixiſſe memoratur?
Appellatus igitur Imperator, ſuſcepto 8.
bello contra Parthos, profectus eſt ma-
gno apparatu, ſtudens ſordes generis &
prioris vitæ infamiam victoriæ magni-

tudine abolere. Sed conflictu habito contra Parthos, defectu legionum quæ ad Varium Heliogabalum confugerant, interemtus eſt. Sed anno amplius imperavit. Sane cum eſſet inferior in eo bello quod Antoninus geſſerat, Artabane graviter necem ſuorum civium vindicante, primo Macrinus repugnavit: poſtea vero miſſis legatis petiit pacem, quam libenti animo interfecto Antonino Parthus conceſſit. Inde cum ſe Antiochiam recepiſſet ac luxuriæ operam daret, iuſtam cauſſam interficiendi ſui præbuit exercitui, ac Baſſiani (ut putabatur) filium ſequendi, id eſt Heliogabalum Baſſianum Varium, qui poſtea & Baſſianus & Antoninus appellatus eſt. Fuit quædam mulier Mæſa, ſive Varia, ex Emiſſena Urbe, ſoror Juliæ uxoris Severi Pertinacis Afri, quæ poſt mortem Antonini Baſsiani ex aulica domo fuerat expulſa per Macrini ſuperbiam; cui quidem omnia conceſſit Macrinus, quædiu illa collegerat. Huic erant duæ filiæ, Semiamira & Mammæa, quarum maiori filius erat Heliogabalus, qui & Baſsiani & Antonini nomen accepit. nam Heliogabalum Phœnices vocant ſolem. Sed Heliogabalus pulchritudine ac ſtatura & ſa-

cerdotio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cerdotio conſpicuus erat, ac notus omnibus hominibus qui ad templum veniebant, militibus præcipue. His Mæſa, ſive Varia, dixit, Baſsianum filium eſſe Antonini, quod paullatim omnibus militibus innotuit. Erat præterea Mæſa ipſa ditiſsima, ex quo etiam Heliogabalus luxurioſiſſimus: qua promittente militibus, legiones abductæ ſunt à Macrino. Suſcepta enim illa noctu in oppidum cum ſuis, nepos eius Antoninus eſt appellatus, imperii delatis inſignibus. Hæc ubi ſunt Macrino apud Antiochiam poſito nuntiata, miratus audaciam muliebrem, ſimul etiam contemnens, Julianum præfectum ad obſidendos eos cum legionibus miſit. Quibus cum Antoninus oſtenderetur, miro amore in eum omnibus inclinatis, occiſo Juliano præfecto ad eum omnes tranſierunt. Deinde parte exercitus coniuncta, venit contra Macrinum Antoninus contra ſe feſtinantem: commiſſoque prœlio, Macrinus eſt victus proditione militum eius, & amore Antonini. fugiens ſane Macrinus cum paucis & filio, in vico quodam Bithyniæ occiſus eſt cum Diadumeno: ablatumqne eius caput eſt, & ad Antoninum perlatum. Sciendum præterea quod Cæſar fuiſſe dicatur, non Au-

guſtus Diadumenus puer, quem plerique pari fuiſſe cum patre imperio tradiderunt. Occiſus eſt etiam filius, cui hoc ſolum attulit imperium, ut interficeretur à milite. non enim aliquid dignum in eius vita erat quod dicatur, præter hoc quod Antoninorum nomini eſt velut nothus appoſitus. Fuit Macrinus tamen in vita Imperatoria paulo rigidior & auſterior, ſperans ſe anteacta omnia poſſe oblivioni dare, cum ipſa ſeveritas illius occaſionem reprehendendi & lacerandi eius aperiret. Nam & Severum ſe & Pertinacem voluerat nuncupari: quæ duo illi aſperitatis nomina videbantur. & cum illum Senatus Pium ac Felicem nuncupaſſet, Felicis nomen recepit, Pii habere noluit. Unde in eum epigramma illatum Græci cuiuſdam poëtæ videtur exſtare, quod Latine hac ſententia continetur,

Hiſtrio jam ſenior turpis, gravis, aſper, iniquus,
Impius, & felix ſic ſimul eſſe cupit,
Vt nolit Pius eſſe, velit tamen eſſe Beatus:
Quod natura negat, nec recepit ratio.
Nam pius & felix poterat dici atque videri,
Cui imperium infelix eſt, erit ille ſibi.

Hos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Hos verſus neſcio quis de Latinis, juxta eos qui Græci erant propoſiti, in foro poſuit: quibus acceptis Macrinus his verſibus reſpondiſſe fertur,

Si talem Gratum retuliſſent fata poëtã,
Qualis Latinus Gabalus iſte fuit,
Nil populus noſſet, nil noſſet curia, magno
Nullus ſcripſiſſet carmina tetra mihi.

His verſibus Macrinus, longe peioribus quam illi Latini ſunt, reſpondiſſe ſe credidit, ſed nõ minus eſt riſui habitus quam poëta ille qui de Græco Latine coactus eſt ſcribere. Fuit igitur ſuperbus & ſan- 12
guinarius, & volens militariter imperare. incuſans quinetiam ſuperiorum temporum diſciplinam, ac ſolum Severum præ ceteris laudans. Nam & in crucem milites tulit, & ſervilibus ſuppliciis ſemper affecit: & cum ſeditiones militares pateretur, milites ſæpius decumavit aliquando etiam centeſimavit: quod verbum proprium ipſius eſt, cum ſe clementem diceret, quando eos centeſimaret qui digni eſſent decumatione atque viceſimatione. Longum eſt ejus crudelitates omnes aperire: attamen unam oſtendam non magnam, ut ipſe credebat, ſed omnibus tyrannicis immanitatibus triſtiorem. Cum quidam milites ancillæ hoſpitis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

pudorem depravaſſe ſuſpecti eſſent, atque per quendam frumentarium ille didiciſſet, adduci eos juſſit, interrogavitque utrum eſſet factum: quod cum conſtitiſſet, duos boves miræ magnitudinis vivos ſubito aperiri juſſit, atque his ſingulos milites inſeri, capitibus, ut ſecum colloqui poſſent, exſertis. itaque pœna hos affecit, cum ne adulteris quidem talia apud majores ſui temporis eſſent conſtituta ſupplicia. Pugnavit tamen & contra Parthos, & contra Armenios, & contra Arabas quos Eudæmonas vocant, non minus fortiter quam feliciter. Tribunum qui excubias deſeri paſſus eſt, carpento rotali ſubteradnexum per totum iter vivum atque exanimem traxit. Reddidit etiam Mezentii ſupplicium, quod ille vivos mortuis illigabat, & ad mortem cogebat longa tabe confectos. Unde etiam in Circo, cum favor publicus in Diadumenum ſe proſeruiſſet, acclamatum,

Egregius forma juvenis, cui pater haud
Mezentius eſſet.

Vivos etiam homines parietibus incluſit, & ſtruxit. Adulterii reos ſemper vivos ſimul incendit, junctis corporibus. Servos qui à dominis fugiſſent, repertos ad gladium ludi deputabat. Delatores, ſi non proba-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

probarent, capite affecit: ſi probarent, delato pecuniæ præmio , infames dimiſit. Fuit in jure non incallidus, adeo ut ſtatuiſſet omnia reſcripta veterum principum tollere, ut jure, non reſcriptis agerentur, nefas eſſe dicens, leges videri Commodi & Caracalli & hominum imperitorum voluntates cum Traianus numquam libellis reſponderit, ne ad alias cauſſas facta præferrentur, quæ ad gratiam compoſita viderentur. In annonis tribuendis largiſſimus fuit: in auro parciſſimus. In vernaculis vel aulicis tam impius, tam pertinax, tam aſper, ut ſervi illum ſui non Macrinum dicerent, ſed macellinum, quod macelli ſpecie domus ejus cruentaretur ſanguine vernularum. Vini cibique avidiſſimus, nonnumquam uſque ad ebrietatem: ſed veſpertinis horis. nam ſi prandiſſet vel privatim parciſſimus, in cena effuciſſimus. Adhibuit convivio litteratos, ut loquens de ſtudiis liberalibus neceſſario abſtineret. Sed cum eius vilitatem homines antiquam cogitarent. crudelitatem nimiam viderent, hominem putidulum in imperio ferre non poſſent; & maxime milites, qui multa ejus meminerant funeſtiſſima, & aliquando turpiſſima, inita factione illum occiderunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

runt cum puero ſuo Diadumeno, ſcilicet Antonino cognomine, de quo dictum eſt quod in ſomnis Antoninus fuiſſet. Unde etiam verſus exſtant hujuſmodi,

Vidimus in ſomnis cives (niſi fallor) & iſtud:
Antoninorum nomen puer ille gerebat,
Qui patre venali genitus, ſed matre pudica:
Centum nam mœchos paſſa eſt centumque rogavit.
Ipſe etiam calvus mœchus fuit, inde maritus:
En pius, en Marcus: Verus nam non fuit ille.

Et iſti verſus ex Græco tranſlati ſunt in Latinum: nam Græce ſunt diſertiſsimi. videntur autem mihi ab aliquo poëta vulgari tranſlati eſſe. Quod cum Macrinus audiſſet, fecit iambos qui non exſtant: iucundiſsimi autem fuiſſe dicuntur. qui quidem perierunt in eo tumultu in quo ipſe occiſus eſt, quando & omnia eius à militibus pervaſtata ſunt. Genus mortis, ut diximus, tale fuit. Cum in Antoninum Heliogabalum exercitus inclinaſſet, ille fugit, belloque victus eſt & occiſus in ſuburbano Bithyniæ, ſuis partim deditis, partim occiſis, partim fugatis. Ita Helioga balus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

gabalus clarus redditus eſt quod videretur patris vindicaſſe mortem : atque inde in imperium venit, quod dedecoravit vitiis ingentibus , luxuria , turpitudine, abliguritione, ſuperbia , immanitate: qui & ipſe ſimilem exitum vitæ ſuæ ſortitus eſt. Hæc de Macrino nobis ſunt cognita , multis aliqua variantibus , ut ſe habet omnis hiſtoria: quæ de plurimis collecta, ſerenitati tuæ , Diocletiane Auguſte , detulimus , quia te cupidum veterum Imperatorum eſſe perſpeximus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII LAMPRIDII

ANTONINVS DIADVMENVS.

ANTONINI DIADVMENI pueri, quem cum patre Opilio Macrino Imperatorem dixit exercitus, occiſo Baſſiano factione Macriniana, nihil habet vita memorabile, niſi quod Antoninus eſt dictus, & quod ei ſtupenda omina ſunt facta imperij non diuturni: ut evenit. Nam cum primum innotuit per legiones, occiſum eſſe Baſsianum, ingens mæror obſedit omnium pectora quod Antoninum in Republica non haberent, exiſtimantium quod cum eo Romanum eſſet imperium periturum. Id ubi Macrino jam Imperatori nuntiatum eſt, veritus ne in aliquem Antoninorum, qui multi ex affinibus Antonini Pii erant inter duces, exercitus inclinaret, ſtatim concionem parari iuſsit, filiumque ſuum hunc puerum Antoninum appellavit. Concionis verba ejuſdem: *Videtis commilitones, & me ata-*

tis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tis provectæ, & Diadumenum puerum: quem diu principem, ſi Dij faveant, habebitis. Intelligo præterea deſiderium ingens Antonini nominis apud vos manere: quare quoniam mihi per conditionem fragilitatis humanæ non multum ſupereſſe videtur ad vitam, hunc puerum Antoninum vobis auctoribus nuncupo, diu vobis Antoninum repræſentaturum. Acclamatum, *Macrine Imperator, Dii te ſervent. Antonine Diadumene, Dii te ſervent. Antoninum Divum omnes rogamus, Iuppiter optime maxime Macrino & Antonino vitam. Tu ſcis Iuppiter, Macrinus vinci non poteſt: tu ſcis Iuppiter, Macrinus vinci non poteſt. Antoninum habemus; omnia habemus. Antoninum nobis Dii dederunt patrem. Antoninus dignus imperio.*

Macrinus Imperator dixit: *Habete igitur commilitones pro imperio aureos ternos. pro Antonini nomine aureos quinos, & ſolitas promotiodes, ſed geminatas: Dii faciant ut hæc ſæpius fiant. Dabimus autem per cuncta quinquennia id quod hodie deputavimus.* Poſt hoc ipſe puerulus Diadumenns Antoninus Imperator dixit: *Gratias ago vobis commilitones quod me imperio donaſtis & nomine, ſiquidem dignos & me & patrem meum duxiſtis quos Imperatores*

tores Romanos diceretis, & quibus committeretis Rempublicam. Et pater quidem meus curabit ne deſit imperio: ego autem elaborabo ne deſin nomini Antoninorum. Scio enim me Pii, me Marci, me Veri ſuſcepiſſe nomen, quibus ſatisfacere perdifficile eſt. Interim tamen cauſſa imperij, cauſſa nominis id omne quod pater, & tantumdem promitto; honoribus, ut venerandus Macrinus pater præſens promiſit, duplicatis. Herodianus Græcus ſcriptor hæc prætereiens, Diadumenum tantum Cæſarem dicit puerum à militibus nuncupatum, & cum patre occiſum. Hac habita concione, ſtatim apud Antiochiam moneta Antonini Diadumeni nomine percuſſa eſt: Macrini, uſque ad juſſum Senatus dilata eſt. Miſſæ etiam ad Senatum litteræ quibus nomen Antonini indicatum eſt. Quare etiam Senatus imperium id libenter dicitur recepiſſe, quamvis alij Antonini Caracalli odio id factum putent. Paraverat ſane pænulas populo coloris roſei dare Macrinus Imperator in honorem Antonini filii ſui, quæ vocarentur Antoninianæ, ut Caracallæ Baſſiani dictæ ſunt, aſſerens melius filium ſuum Pænuleum vel Pænularium dicendum, quam Caracallus eſſet dictus Baſſianus. Congiarium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

etiam per edictum Antoninianum pro-
miſit, ut ipſum edictum poterit indicare.
Verba edicti: *Vellem, Quirites, jam præ-
ſentes eſſemus? Antoninus veſter vobis con-
giarium ſui nominis daret. daret præterea
& pueros Antoninianos & puellas Anto-
ninianas quæ tam grati nomininis gloriam
propagarent*, & reliqua. His iſta geſtis, ſi- 3
gna in caſtris & vexilla fieri Antoniana
juſſit. Fecitque Baſſiani ſimulacra ex au-
ro atque argento, atque dies ſeptem ſup-
plicatio pro Antonini nomine celebrata
eſt. Puer fuit omnium ſpecioſiſsimus,
ſtatura longiuſcula, crine flavo, nigris
oculis, naſo deducto ad omnem deco-
rem, mento compoſito, ore ad oſcula pa-
rato, fortis naturaliter, exercitio delica-
tior. Hic ubi primum indumenta coccea
& purpurea ceteraque caſtrenſia imperii
inſignia accepit, quaſi ſidereus & cæleſtis
emicuit, ut amaretur ab omnibus gratia
venuſtatis. Hæc ſunt quę de imperio pue-
ri dicenda putavi. Nunc veniamus ad
omina imperii, quæ cum in alijs, tum in
hoc præcipue ſunt ſtupenda. Die qua na- 4
tus eſt, pater ejus purpuras tum forte
procurator iam ærarii maioris inſpexit, &
quas claras probavit, in id conclave redi-
gi præcepit, in quo poſt duas horas Dia-
dumenus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dumenus natus eſt. Solent deinde pueri pileo inſigniri naturali quod obſtetrices rapiunt, & advocatis credulis vendunt, ſiquidem cauſidici hoc iuvari dicuntur: at iſte puer pileum non habuit, ſed diadema tenue, ſed ita forte ut rumpi non potuerit, venis intercedentibus ſpecie nervi ſagittarii. Ferunt denique Diadematum puerum appellatum: ſed ubi adolevit, avi ſui nomine materni, Diadumenum vocatum; quamvis non multum abhorrueritab illo ſigno diadematis nomen Diadumeni. In agro patris eius oves purpureas duodecim ferunt natas, quarum una tantum varia fuerit. Eadem die qua hic natus eſt, aquilam ei conſtat ſenſim palumbum regium parvulum attuliſſe, & poſuiſſe in cunis dormienti, ac receſsiſſe ſine noxa. Pantagathi in domo patris eius nidum poſuerunt. His diebus quibus ille natus eſt, mathematici accepta genitura eius exclamaverunt & ipſum filium Imperatoris eſſe & ipſum Imperatorem: quaſi mater eius adulterata eſſet, quod fama retinebat. Huic eidem aquila pileum in agro ambulanti tulit: & cum comitum infantis clamor eſſet factus, in monumento regio quod iuxta villam eſſet, in qua tunc pater agebat, ſupra ſtatuam regis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

regis poſuit, ita ut capiti eius aptaret, quod multi ominoſum putarunt & morti accommodum. clarum autem eventus oſtendit. Natus eſt præterea natali Antonini, & ea hora & ſignis prope concinentibus quibus & Antoninus Pius: quare dixerunt mathematici, & Imperatoris illum filium futurum, & Imperatorem, ſed non diu. Die qua natus eſt (quod Antonini eſſet natalis) mulier quædam propinqua dicitur exclamaſſe, Antoninus vocetur; ſed Macrinum timuiſſe quod nullus ex eius genere hoc nomine cenſeretur, abſtinuiſſeque nomine imperatorio, ſimul quod iam rumor de vi geniturae illius emanaſſet. Hæc atque alia omina fuiſſe multi in litteras retulerunt: ſed illud præcipue, quod cum in cunis eſſet Diadumenus, & leo ruptis vinculis, & quidem ferus, effugiſſet, atque ad incunabula eius veniſſet, puerum delinxit, & inviolatum reliquit, cum nutrix ſe in leonem miſiſſet, atque eius morſu affecta periiſſet, quæ ſola forte in areola inventa erat, in qua infans iacebat. Hæc ſunt quæ digna memoratu in Antonino Diadumeno eſſe videantur: cuius vitã iunxiſſem patris geſtis, niſi Antoninorum nomen me ad edendam puerilis ſpecialem expo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

expoſitionem vitæ coëgiſſet. Et fuit quidem tam amabile illis temporibus nomen Antoninorum, ut qui eo nomine non niteretur, mereri non videretur imperium. Unde etiam quidam & Severum, & Pertinacem, & Julianum, Antoninorum prænominibus honorandos putant: unde poſtea duos Gordianos, patrem & filium, Antoninos cognominatos putant. Sed aliud eſt cum prę nomen adſciſcitur, aliud cum ipſum nomen imponitur. Nam Pius verum nomen Antonini habuit, cognomen Pii: Marcus verum nomen Veriſsimi habuit; ſed hoc ſublato atque abolito, non prænomen Antonini, ſed nomen accepit. Verus autem Commodi nomen habuit, quo abolito, Antonini non prænomen, ſed nomen accepit. Commodum autem Marcus Antoninum appellavit, atque ita in publicas edidit diem natalis ſui. Jam Caracallum Baſsianum ſatis conſtat vel ſomnii cauſſa, quod Severus viderat cum ſibi Antoninum ſucceſſorem prędictum ſenſiſſet, anno demum decimotertio Antoninum dixiſſe, quando ei etiam imperatoream addidiſſe dicitur poteſtatem. Getam vero, quem multi Antoninum negant dictum, eadem ratione qua Baſsianum appellatum, ſatis conſtat,

ut

ut patri Severo ſuccederet, quod minime factum eſt. Poſt hoc ipſe Diadumenus, ut commendaretur exercitui, Senatui populoque Romano, cum eſſet ingens deſiderium Baſsiani Caracallæ, Antoninum appellatum, ſatis conſtat. Exſtat epiſtola Opilii Macrini patris Diadumeni, qua gloriatur non tam ſe ad imperium perveniſſe, qui eſſet ſecundus imperii, quam quod Antoniniani nominis eſſet pater factus, quo clarius illis temporibus non fuerat vel Deorum. Quam epiſtolam priuſquam interſeram, libet verſus inſerere in Commodum dictos, qui ſe Herculem appellaverat, ut intelligant omnes tam clarum fuiſſe Antoninorum nomen, ut illi nec Deorum nomen commode videretur adiungi. Verſus in Commodum Antoninum dicti.

Commodus Herculeum nomen habere cupit;
Antoninorum nonputat eſſe bonum:
Expers humani juris & imperij:
Sperans quinetiam clarius eſſe Deum,
Quam ſi ſit princeps nominis egregij.
Non erit iſte Deus, nec tamen ullus homo.

Hi verſus à Græco neſcio quo compoſiti,

à malo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

à malo poëta in Latinum tranſlati ſunt: quos ego idcirco inſerendos putavi, ut ſcirent omnes Antoninos pluris fuiſſe quam Deos: ac trium principum amorem, quo ſapientia, bonitas, pietas conſecrata ſit; in Antonino pietas, in Vero bonitas, in Marco ſapientia. Redeo nunc ad epiſtolam Opilii Macrini.

OPILIVS MACRINVS NONIÆ CELSÆ CONIVGI:

Quid boni adepti ſumus mea uxor, caret æſtimatione, & fortaſſis de imperio me putes dicere, non magnum iſtud quod etiam indignis fortuna conceſſit. Antonini pater factus ſum. Antonini mater es facta. O nos beatos, O fortunatam domum, præclaram laudem nunc demum felicis imperij. Dii faxint & bona Iuno quam colis, ut & ille Antonini meritum effingat: & ego qui ſum pater Antonini, dignus omnibus videar.

Hæc epiſtola indicat, quantum gloriæ adeptus ſibi videretur quod vocatus eſt filius Antoninus. Hic tamen quartodecimo menſe imperii ob incivilem patris atque aſperum principatum interfectus eſt cum patre, non ſuo nomine. Quamvis etiam iſtum ultra ætatem ſæviſſe in pleroſque reperiam, ut docent litteræ ab hoc

eodem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

eodem ad patrem miſſæ, nam cum quidam defectionis ſuſpicionem incurriſſent, & eos Mactinus ſæviſsime puniſſet; filio forte abſente, atque hic audiſſet auctores quidem defectionis occiſos, quorum tamen unus, dux Armeniæ erat, & item legatos Aſiæ atque Arabiæ, ob antiquam familiaritatem dimiſſos, his litteris conveniſſe patrem dicitur, paribus miſſis etiam ad matrem: quarum exemplum hiſtoriæ cauſſa inſerendum putavi.

PATRI AVGVSTO FILIVS AVGVSTVS.

Non ſatis, mi pater, videris in armore noſtro tenuiſſe tuos mores, qui Tyrannidis affectatæ conſcios reſervaſti, ſperans eos vel amiciores tibi futuros ſi ijs parceres, vel ob antiquam familiaritatem dimittendos: quod nec debuit fieri, nec potuit. Nam primum omnium jam te exulcerati ſuſpicionibus amare non poſſunt. denique crudeliores inimici ſunt, qui obliti veteris familiaritatis ſe inimiciſſimis tuis junxerunt. Adde quod exercitus adhuc habent.

Si te nulla movet tantarum gloria rerum,
Aſcanium ſurgentem, & ſpes heredis Iuli

 Reſpi-

Reſpice, cui regnum Italiæ Romanaque tellus
Debetur.

Feriendi ſunt iſti, ſi vis eſſe ſecurus.
Nam vitio generis humani alij non ſunt defuturi cum iſti ſervantur.

Hanc epiſtolam quidam ipſius, quidam magiſtri ejus Cæliani ferunt, Afri quondam rhetoris, ex qua apparet, quam aſper futurus iuvenis, ſi vixiſſet.

Exſtant alia epiſtola ad matrem ab eodem deſtinata talis:

Dominus noſter & Auguſtus nec te amat, nec ipſum ſe, qui inimicos ſuos ſervat. Age igitur ut Arabianus, & Tuſcus, & Gellius, ad palum deligentur: ne, ſi occaſio fuerit, nos interimant.

Et, quantum Lollius Urbicus in hiſtoria ſui temporis dicit, iſtæ litteræ per notarium proditæ, illi puero multum apud milites obfuiſſe dicuntur. Nam, cum patrem occidiſſent, quidam hunc ſervare voluerunt: ſed exſtitit cubicularius qui has epiſtolas concioni militum legit. Interfectis igitur ambobus, & capitibus pilo circumlatis, in Marcum Aurelium Antoninum, caritate nominis, inclinavit exercitus. Is filius Baſſiani

ſiani Caracalli ferebatur. Erat autem templi Heliogabali ſacerdos, homo omnium impuriſſimus, & qui fato quodam Romanum deformaverit imperium. De quo quidem, quia multa ſunt dicenda, loco ſuo diſſeram.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII LAMPRIDII

ANTONINVS HELIOGABALVS.

AD CONSTANTINUM AVGVSTVM.

VITAM HELIOGABALI ANTONINI, qui Varius etiam dictus eſt, numquam in litteras miſiſſem, ne quis fuiſſe Romanorum Principem ſciret, niſi ante Caligulas, & Nerones, & Vitellios, hoc idem habuiſſet imperium. Sed cum eadem terra & venena ferat & frumentum, atque alia ſalutaria, alia contraria, eadem ſerpentes & ciconias; compenſationem ſibi lector diligens faciet, cum legerit Auguſtum, Veſpaſianum, Titum, Traianum, Hadrianum, Pium, Marcum, contra hos prodigioſos tyrannos: ſimul intelliget Romanorum judicia: quod illi & diu imperarunt, & exitu naturali functi ſunt; hi vero interfecti, tracti, tyranni etiam appellati, quorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rum nec nomina libet dicere. Igitur occiſo Macrino, eiuſque filio Diadumeno, qui, pari poteſtate imperii, Antonini etiam nomen acceperat, in Varium Heliogabalum imperium collatum eſt, idcirco quod Baſſiani filius diceretur. Fuit autem Heliogabali, vel Jovis, vel Solis ſacerdos, atque Antonini ſibi nomen adſciverat, vel in argumentum generis, vel quod id nomen uſque adeo carum eſſe cognoverat gentibus, ut etiam parricida Baſſianus cauſſa nominis amaretur. Et hic quidem prius dictus eſt Varius, poſt Heliogabalus à ſacerdotio Dei Heliogabali, cui templum Romæ in eo loco conſtituit in quo prius ædes Orci fuit, quem è Syria ſecum advexit. poſtremo cum accepit imperium, Antoninus appellatus eſt: atque ipſe in Romano imperio ultimus Antoninorum fuit.

Hic tantum Semiamiræ matri deditus fuit, ut ſine illius voluntate nihil in Republica faceret; cum ipſa meretricio more vivens, in aula omnia turpia exerceret: Antonino autem Caracallo ſtupro cognita, ita ut hinc vel Varius vel Heliogabalus vulgo conceptus putaretur. Et aiunt quidam, Varii etiam nomen idcirco eidē inditum à condiſcipulis, quod vario

ſemine, de meretrice utpote, conceptus
videretur. Hic fertur, occiſo Macrini fa-
ctione patre, ut dicebatur, Antonino, in
templum Dei Heliogabali confugiſſe ve-
lut in aſylum, ne interficeretur à Macri-
no, qui ſæviſſime cum filio luxurioſo &
crudeli exercuit imperium. Sed de no-
mine hactenus, quamvis ſanctum illud
Antoninorum nomen polluerit: quod
tu, Conſtantine ſacratiſſime, ita venera-
ris, ut Marcum & Pium inter Conſtan-
tios Claudioſque, velut majores tuos, au-
reos formaveris, adoptans virtutes vete-
rum tuis moribus congruentes, & tibi
3. amicas caraſque. Sed ut ad Antoninum
Varium revertamur, nactus imperium
Romam nuntios miſit: excitatiſque om-
nibus ordinibus, omni etiam populo ad
nomen Antoninum, quod non ſolum ti-
tulo, ut in Diadumeno fuerat, ſed etiam
in ſanguine redditum videbatur, cum ſe
Antoninum Baſſiani filium ſcripſiſſet, in-
gens eius deſiderrum factum eſt. Erat prę-
terea etiam rumor qui novis poſt tyran-
nos ſolet donari principibus: qui niſi ex
ſummis virtutibus non permanet, & quē
multi mediocres principes amiſerunt.
Denique ubi in Senatu lectæ ſunt litteræ
Heliogabali, ſtatim fauſta in Antoni-
num,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

num, & dira in Macrinum ejuſque filium dicta ſunt, appellatuſque Antoninus princeps, volentibus cunctis, & ſtudioſe credentibus, ut ſeſe habent vota hominum ad credulitatem feſtinantium; cum quod optant, verum eſſe deſiderant. Sed ubi primum ingreſſus eſt Urbem, omiſſis ijs quæ in provincia gerebantur, Heliogabalum in Palatino monte juxta ædes imperatorias conſecravit, eique templum fecit, ſtudens & Matris typum, & Veſtæ ignem, & Palladium, & ancilia, & omnia Romanis veneranda in illud transferre templum, & id agens ne quis Romę Deus niſi Heliogalus coleretur. Dicebat præterea, Judæorum & Samaritanorum religiones, & Chriſtianam devotionem illuc transferendum, ut omnium culturarum ſecretum Heliogabali ſacerdotium teneret. Deinde ubi primum diem Senatus habuit, matrem ſuam in Senatum rogari juſſit. Quæ cum veniſſet vocata ad Conſulum ſubſellia, ſcribendo affuit, id eſt, Senatuſconſulti conficiendi teſtis: ſoluſque omnium Imperatorum fuit, ſub quo mulier quaſi clariſſima, loco viri Senatum ingreſſa eſt. Fecit & in colle Quirinali Senaculum, id eſt mulierum Senatum, in quo ante fuerat conventus ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tronalis, ſollemnibus dumtaxat diebus, & ſi umquam aliqua matrona Conſularis, conjugii ornamentis eſſet donata; quod veteres Imperatores affinibus detulerunt, & his maxime quæ nobilitatos maritos non habuerant, ne innobilitatæ remanerent. Sed Semiamirica facta ſunt Senatuſconſulta ridicula de legibus matronalibus: quæ quo veſtitu incederent; quæ cui cederet; quæ ad cujus oſculum veniret: quæ pilento; quæ equo ſagmario; quæ aſino veheretur, quæ carpento mulari, quæ boum: quæ ſella veheretur, & utrum pellicea, an oſſea, an eborata, an argentata: & quæ aurum vel
5. gemmas in calciamentis haberent. Ergo cum hibernaſſet Nicomediæ, atque omnia ſordide ageret, ineturque à viris & ſubaret, ſtatim milites facti ſui pœnituit, quod in Macrinum conſpiraverant ut hunc principem facerent: atque in conſobrinum eiuſdem Heliogabali Alexandrum, quem Cæſarem Senatus Macrino interemto appellaverat, inclinavere animos. Quis enim ferre poſſet principem per cuncta cava corporis libidinem recipientem, cum ne belluam quidem talem quiſquam ferat? Romæ denique nihil egit aliud, niſi ut emiſſarios haberet qui

ei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ei benevaſatos perquirerent, eoſque ad aulam perducerent, ut eorum conditionibus frui poſſet. Agebat præterea domi fabulam Paridis, ipſe Veneris perſonam ſubiens, ita ut ſubito veſtes ad pedes defluerent: nuduſque, una manu ad mammam, altera pudendis adhibita, ingenicularet, poſterioribus eminentibus in ſubactorem reiectis & oppoſitis. Vultum præterea eodem quo Venus pingitur, ſchemate figurabat, corpore toto expolitus: eum fructum vitæ præcipuum exiſtimans, ſi dignus atque aptus libidini plurimorum videretur. Vendidit & honores & dignitates & poteſtatem, tam per ſe quam per omnes ſervos, ac libidinum miniſtros. In Senatum legit ſine diſcrimine ætatis, cenſus, generis, pecuniæ merito, militaribus etiam præpoſituris & tribunatibus, & legationibus & ducatibus venditis; etiam procurationibus & Palatinis officiis. Aurigas Protogenem & Gordium, primo in certamine curuli ſocios, poſt in omni vita & actu participes habuit. Multos quorum corpora placuerant, de ſcena & circo & arena in aulam traduxit. Hieroclem vero ſic amavit ut eidem inguina oſcularetur, quod dictu etiam verecundum eſt, Floralia ſacra ſe

aſſerens celebrare. In virginem Veſtalem inceſtum admiſit. Sacra populi Romani ſublatis penetralibus profanavit. Ignem perpetuum exſtinguere voluit. Nec Romanas tantum exſtinguere voluit religiones, ſed per orbem terræ unum ſtudens, ut Hiliogabalus Deus unus ubique coleretur: & in penum Veſtæ, quod ſolæ Virgines ſolique Pontifices adeunt, irrupit pollutus ipſe omni contagione morum, cum iis qui ſe polluerant. Et penetrale ſacrum eſt auferre conatus: cumque ſeriam, quaſi veram rapuiſſet, (quamvis Virgo maxima falſam monſtraverat) atque in ea nihil reperiſſet, arploſam fregit: nec tamen quidquam religioni demſit, quia plures ſimiles factæ dicuntur eſſe, ne quis veram umquam poſſit auferre. Hæc cum ita eſſent, ſignum tamen quod Palladium eſſe credebat, abſtulit: & auro fictum, in ſuo Dei templo locavit. Matris etiam Deum ſacra accepit, & taurobo-liatus eſt, ut typum eriperet & alia ſacra quæ penitus habentur condita. Jactavit autem caput inter præciſos fanaticos, & genitalia ſibi devinxit, & omnia fecit quę Galli facere ſolent: ablatumque ſanctum in penetrale Dei ſui tranſtulit. Salambonem etiam omni planctu & jactatione

Syriaci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Syriaci cultus exhibuit, omen ſibi faciens imminentis exitus. Omnes ſane Deos ſui Dei miniſtros eſſe aiebat, cum alios ejus cubicularios appellaret, alios ſervos, alios diverſarum rerum miniſtros. Lapides qui Divi dicuntur, ex proprio templo Dianæ Laodiceæ, ex adyto ſuo, in quo id Oreſtes poſuerat, afferre voluit. Et Oreſtem quidem ferunt non unum ſimulacrum Dianæ, nec uno in loco poſuiſſe, ſed multa in multis. Poſteaquam ſe apud Tria flumina circa Hebrum ex reſponſo purificavit, etiam Oreſtam condidit civitatem, quam ſæpe cruentari hominum ſanguine neceſſe eſt. Et Oreſtam quidem Urbem Hadrianus ſuo nomine vindicari juſſit, eo tempore quo furore cœperat laborare, ut ex reſponſo cum ei dictum eſſet, ut in furioſi alicuius domum vel nomen irreperet. nam ex eo emollitam inſaniam ferunt, per quam multos Senatores occîdi juſſerat: quibus ſervatis, Antoninus Pii nomen meruit, quod eos poſt ad Senatum adduxit, quos omnes juſſu principis interfectos credebant. Cædit & humanas hoſtias lectis ad hoc pueris nobilibus & decoris per omnem Italiam patrimis & matrimis, credo ut maior eſſet utroque parenti dolor. Omne deni-

que magorum genus aderat illi operabaturque quotidie, hortante illo & gratias Dijs agente, quod amicos eorum inveniſſet, cum inſpiceret extapuerilia & excuteret hoſtias ad ritum gentilem ſuum. Cum collatum miſiſſet in populum, non nummos vel argenteos vel aureos, vel bellaria, vel minuta animalia, ſed boves opimos & camelos, & aſinos, & ſervos populo diripiendos obiecit, imperatorium id eſſe dictitans. Inſectatus eſt famam Macrini crudeliter; ſed multo magis Diadumeni, quod Antoninus dictus eſt, Pſeudoantoninum & Pſeudophilippum eum appellans, ſimul quod cum luxurioſiſſimus exſtitiſſet, vir fortiſſimus, optimus, graviſſimus, ſeveriſſimus diceretur. Coëgit deniq; ſcriptores nonnullos nefanda, immo potius non ferenda ejus dicta de luxuria diſputare, in vita ejus. Lavacrum publicum in ædibus aulicis fecit; ſimul & Plautini populo exhibuit, ut ex eo conditiones bene vaſatorum hominum colligeret. Idque diligenter curatum eſt ut ex tota penitus Urbe atque ex nauticis monobelos quærerent: ſic eos appellabant qui viriliores videbantur. Cum Marcomannis bellum inferre vellet, quod Antoninus pulcherri-

me

me profligaverat, dictum eſt à quibuſdam, per Chaldæos & magos Antoninum Marcum id egiſſe, ut Marcomanni populo Romano ſemper devoti eſſent atque amici, idque factis carminibus: & conſecrationem cum quæreret quæ illa eſſet, vel ubi eſſet, ſuppreſſum eſt. Conſtabat enim illum ob hoc conſecrationem quærere, ut eam diſſiparet ſpe belli concitandi: & idcirco maxime quod audierat reſponſum fuiſſe, ab Antonino bellum Marcomannicum finiendum; cum hic Varius, & Heliogabalus, & ludibrium publicum diceretur; nomen autem Antonini pollueret, in quod invaſerat. Prodebatur autem per eos maxime, qui dolebant ſibi homines ad exercendas libidines bene vaſatos & majoris peculii opponi. Unde etiam de nece eius cogitari cœpit. Et hæc quidem domi. Sed milites peſtem illam velari Imperatoris nomine pati nequiverunt, ac primum inter ſeſe, deinde per coronas jecere ſermones in Alexandrum omnes inclinantes, qui jam Cæſar erat à Senatu dictus eo tempore quo Macrinus, conſobrinus huius Antonini nam Varia una his erat avia: unde Heliogabalus Varius dicebatur. Zoticus ſub eo tantum valuit, ut ab omnibus officiorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ciorum principibus ſic haberetur quaſi domini maritus eſſet. Erat præterea idem Zoticus, qui hoc familiaritatis nomine abutens; omnia Heliogabali dicta & facta venderet fumis, quam maxime divitias enormes ſperans; cum alijs minaretur, alijs polliciretur, omnes falleret: egredienſque ab illo, ſingulos adiret, dicens, *De te hoc loquutus ſum. de te hoc audivi. de te hoc futurum eſt:* ut ſunt homines hujuſmodi, qui ſi admiſſi fuerint ad nimiam familiaritatem Principum, famam non ſolum malorum, ſed & bonorem Principum vendunt, & qui, ſtultitia, vel Innocentia Imperatorum, qui hoc non perſpiciunt, infami rumigeratione paſcuntur. Nupſit & coiit, ut & pronubum haberet, clamaretque, Concide Magire, & eo quidem tempore quo Zoticus ægrotabat. Quærebat deinde à philoſophis & graviſſimis viris, an & ipſi in adoleſcentia peperſſi eſſent, quæ ipſe pateretur, & quidem impudentiſſime: neque enim umquam verbis pepercit infamibus, cum & digitis impudicitiam oſtentaret, nec ullus in conventu & audiente populo eſſet pudor. Fecit libertos præſides, Legatos, Conſules, Duces, omneſque dignitates polluit ignobilitate hominum

per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

perditorum. Cum ad vindemias vocaſſet amicos nobiles & ad corbes feciſſet, graviſſimum quemque percunctari cœpit, an promtus eſſet in Venerem, erubeſcentibuſque ſenibus exclamabat, *Erubuit, ſalva res eſt*, ſilentium ac ruborem pro conſenſu ducens. Addidit præterea ipſe quæ faceret, ſine ullius pudoris velamento. Poſteaquam ſenes vidit erubeſcere ac tacere, vel quia ætas vel quia dignitas talia refutabat; contulit ſe ad juvenes, & ab his cœpit omnia exquirere. à quibus cum audiret ætati congrua, gaudere cœpit & dicere, vere liberam vindemiam eſſe, quam ſic celebrarent. Ferunt multi ab ipſo primum repertum, ut in vindemiarum feſtivo multa in dominos jocularia & audientibus dominis dicerentur, quæ ipſe compoſuerat & Græca maxime. Horum pleraque Marius Maximus dicit in vita ipſius Heliogabali. Erant amici improbi, & ſenes quidam & ſpecie philoſophi, qui caput reticulo componerent, qui improba quædam pati ſe dicerent, qui maritos ſe habere jactarent: quos quidam finxiſſe dicunt, ut illi fierent vitiorum imitatione cariores. Ad præfecturam prætorij ſaltatorem qui hiſtrionicam Romæ fecerat, adſcivit: præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

fectum vigilum Gordium aurigam fecit: præfectum annonę Claudium Cenſorem. ad honores reliquos promovit, commendatos ſibi pudibilium enormitate membrorum. ad viceſimam hereditarium mulionem curare juſſit: & curſorem, juſſit & cocum & clauſtrarium artificem. Cum ingreſſus eſt vel caſtra vel curiam, aviam ſuam Variam nomine, de qua ſuperius dictum eſt, ſecum induxit, ut eius auctoritatę honeſtior fieret, quia per ſe non poterat: nec ante eum (quod jam diximus) Senatum mulier ingreſſa eſt, ita ut ad ſcribendum rogaretur & ſententiam diceret. In convivijs exoletos maxime juxta ſe ponebat, eorumque attrectatione & tactu præcipue gaudebat: nec quiſquam ei magis poculum cum bibiſſet, dabat. Inter hæc mala vitæ impudiciſſimę, Alexandrum quem ſibi adoptaverat, à ſe amoveri iuſſit, dicens ſe pœnitere adoptionis, mandavitque ad Senatum ut Cæſaris ei nomen abrogaretur. ſed in Senatu, hoc prodito, ingens ſilentium fuit. Si quidem erat optimus juvenis Alexander, poſtea comprobatus genere imperii eius, cum ideo diſpliceret patri quod impudicus non eſſet. Erat autem idem conſobrinus, & ut quidam dicunt, à militibus etiam

ama-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

amabatur, & Senatui acceptus erat & Equeſtri ordini. Nec defuit tamen furor uſque ad exitum voti peſſimi. nam ei percuſſores immiſit. Et hoc quidem modo ipſe ſeceſſit ad hortos Spei veteris, quaſi contra novum iuvenem vota concipiens, relicta in Palatio matre & avia & conſobrino ſuo: juſſitque ut trucidaretur iuvenis optimus & Reipublicæ neceſſarius. Miſit & ad milites litteras, quibus iuſſit ut abrogaretur nomen Cæſaris Alexandro. Miſit qui in caſtris ſtatuarum eius titulos luto tegerent, ut fieri ſolet de tyrannis. Miſit & ad nutritores eius, quibus imperavit ſub præmiorum ſpe atque honorem, ut eum occiderent quo vellent modo, vel in balneis, vel veneno, vel ferro. Sed nihil agunt improbi contra innocentes. nam nulla vi quis adduci potuit ut tantum facinus impleret, cum in ipſum magis converſa ſint tela quæ parabat aliis, ab iiſque ſit interfectus quibus alios appetebat. Sed ubi primum lutati ſunt tituli ſtatuarum, milites omnes exarſerunt: & pars in Palatium, pars in hortos in quibus erat Varius, ire tendunt, ut Alexandrum vindicarent, hominemque impurum eundemque parricidialis animi tandem à Republica depellerent.

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Et cum in Palatium veniſſent, Alexandrum cum matre atque avia cuſtoditum diligentiſsime poſtea in caſtra duxerunt. Sequuta autem erat illos Semiamira mater Heliogabali pedibus, ſollicita filio. Inde itum eſt in hortos; ubi Varius invenitur certamen aurigandi parans, exſpectans tamen intentiſſime quando eidem nuntiaretur conſobrinus occiſus. Qui ſubito militum ſtrepitu exterritus in angulum ſe condidit: obiectuque veli cubicularis, quod in introitu erat cubiculi, ſe texit. Miſit ex præfectis, alios ad compeſcendos milites in caſtra; alios vero ad eos placandos qui iam in hortos veniſſent. Antiochianus igitur ex præfectis unus, milites qui in hortos venerant, & ſacramenti admonitione exoravit ne illum occiderent, quia nec multi venerant, & plerique cum vexillo quod Ariſtomachus tribunus retinuerat, remanſerant.

15 hæc in hortis: In caſtris vero milites, precanti præfecto dixerunt ſe parſuros eſſe Heliogabalo, ſi & impuros homines & aurigas & hiſtriones à ſe dimoveret, atque ad bonam frugem rediret: his maxime ſubmotis qui cum omnium dolore apud eum plurimum poterant, & qui omnia eius vendebant, vel vanitate, vel fumis.

mis. Remoti ſunt denique ab eo Hierocles, Gordius, & Muriſsimus, & duo improbi familiares qui eum ex ſtulto ſtultiorem faciebant. Mandatum præterea à militibus præfectis, ne paterentur illum ita diutius vivere: & ut Alexander cuſtodiretur, ne vel illi aliqua vis afferretur; ſimul ne Cæſar quempiam amicum Auguſti videret, ne ulla fieret imitatio turpitudinis. Sed Heliogabalus & ingenti prece Hieroclem repoſcebat impudiciſſimum hominem, & inſidias indies Cæſari propagabat. Denique Kalendis Januariis, cum ſimul tum deſignati eſſent Conſules, noluit cum conſobrino procedere. Ad extremum cum ei avia & mater dicerent, imminere milites ad eius exitium, niſi concordiam viderent inter ſe conſobrinorum, ſumta prætexta hora diei ſexta proceſſit ad Senatum; avia ſua ad Senatum vocata, & ad ſellam producta. Deinde in Capitolium ad vota concipienda, & perficienda ſollemnia ire noluit: omnia per præfectum urbanum facta ſunt, quaſi Conſules illic non eſſent. Nec diſtulit cædem conſobrini, ſed timens ne Senatus ad aliquem ſe inclinaret ſi ille conſobrinum occidiſſet, juſsit ſubito Senatum Urbe decedere: omneſque etiam

quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quibus aut vehicula aut ſervi deerant, ſubito proficiſci iuſsi ſunt: cum alii per baiulos, alii per fortuita animalia & mercede conducta veherentur. Sabinum Conſularem virum, ad quem libros Ulpianus ſcripſit, quod in Urbe remanſiſſet, vocato centurione, mollioribus verbis iuſsit occidi. Sed centurio, aure ſurdior, imperari ſibi credidit ut Urbe pelleretur: itaque fecit. ſic vitium centurionis Sabino ſaluti fuit. Removit & Ulpianum Juriſconſultum, ut bonum virum: & Silvinum rhetorem, quem magiſtrum Cæſaris fecerat. Et Silvinus quidem occiſus eſt, Ulpianus vero reſervatus. Sed milites, & maxime prætoriani, vel ſcientes quæ mala in Heliogabalum paraverant, vel quod ſibi viderent invidiam; facta conſpiratione ad liberandam Rempublicam, primum in conſcios vario genere mortis, cum alios vitalibus exemtis necarent, alios ab ima parte perfoderent, ut mors eſſet vitæ conſentiens. Poſt hoc in eum impetus factus eſt, atque in latrina ad quam confugerat, occiſus. Tractus deinde per publicum, additaque iniuria cadaveri eſt, ut id in cloaculam milites mitterent. ſed cum non cepiſſet cloacula fortuito, per pontem Æmilium, annexo

pondere

pondere ne fluitaret, in Tiberim abiectum eſt, ne umquam ſepeliri poſſet. Tractum eſt cadaver ejus etiam per Circi ſpatia, priuſquam in Tiberim præcipitaretur. Nomen ejus, id eſt Antonini, eraſum eſt Senatu jubente, remanſitque Varij Heliogabali: ſi quidem illud affectato retinuerat, cum vult videri filius Antonini. Appellatus eſt poſt mortem Tiberinus, & Trajectius, & Impurus, & multa, ſi quando ea erant deſignanda quæ ſub eo facta videbantur: ſoluſque omnium principum tractus eſt, & in cloacam miſſus, & in Tiberim præcipitatus: quod odio communi omnium contigit, à quo ſpeciatim cavere debent Imperatores. ſiquidem nec ſepulcra mereantur, qui amorem Senatus, populi, ac militum non merentur. Opera publica ipſius præter ædem Heliogabali Dei, quem Solem alij, alij Jovem dicunt: & Amphitheatri inſtauratio poſt exuſtionem, & lavacrum in vico Sulpicio, quod Antoninus Severi filius cœperat, nulla exſtant. Et lavacrum quidem Antonini Caracallus dedicaverat, & lavando & populum admittendo: ſed porticus defuerant, quæ poſtea ob hoc ſub dicto Antonino exſtructæ ſunt, & ab Alexandro perfectæ. Hic ultimus 18

Anto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Antoninorum fuit, quamvis cognomine poſtea Gordianos multi Antoninos putent, qui Antonij dicti ſunt, non Antonini. Vita, moribus, improbitate ita odibilis, ut ejus nomen Senatus eraſerit: quem nec ego Antoninum vocaſſem, niſi cauſſa cognitionis, quæ cogit plerumque dici ea etiam nomina quæ ſunt abolita. Occiſa eſt cum eo & mater Semiamira probroſiſſima mulier & digna filio. cautumque ante omnia poſt Antoninum Heliogabalum, ne umquam mulier Senatum ingrederetur, utque inferis ejus caput dicaretur devoveretúrque per quem id eſſet factum. De hujus vita multa in litteras miſſa ſunt obſcœna: quæ quia digna memoratu non ſunt, ea ſolum prodenda cenſui quę ad luxuriam pertinebant; quorum aliqua privatus, aliqua jam Imperator feciſſe perhibetur: cum ipſe privatus diceret ſe Apicium, Imperator vero, Neronem, Othonem, & Vitellium imitari.
19 Nam primus omnium privatorum, toros aureis toralibus texit, quia tunc ex Antonini Marci auctoritate id fieri licebat, qui omnem apparatum imperatorium publice vendiderat. Deinde æſtiva convivia coloribus exhibuit, ut hodie praſinum vitreum, alia die venetum, & ſic deinceps exhi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

exhiberet, ſemper varie, per dies omnes æſtivos. Primus deinde menſas & capſas argenteas habuit: primus etiam cacabos. Vaſa deinde centenaria argentea ſculpta, & nonnulla ſchematibus libidinoſiſſimis inquinata. Et maſtichatum, & puleiatum, & omnia hæc quæ nunc luxuria retinet, primus invenit. Nam roſatum ab alijs acceptum, pinearum etiam attritione odoratius reddidit. Denique hæc genera poculorum ante Heliogabalum non leguntur. nec erat ei ulla vita niſi exquirere voluptates. Primus fecit de piſcibus iſitia, primus de oſtreis, & leioſtreis, & aliis huiuſmodi marinis conchis, & locuſtis, & cammaris, & ſcillis. Stravit & triclinia de roſa, & lectos & porticus, ac ſic per ea deambulavit, idque omni florum genere, lilijs, violis, hyacinthis & narciſſis. Hic non niſi unguento nobili aut croco piſcinis infectis natavit. Nec cubuit in accubitis facile, niſi iis quæ pilum leporinum haberent, aut plumas perdicum ſubalares; ſæpe culcitas mutans. Senatum nonnumquam ita contemſit, ut mancipia togata appellaret: populum vero Romanum unius fundi cultorem: Equeſtrem ordinem in nullo loco habens. Præfectum urbicum ſæpe poſt ce-

nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

nam ad potandum vocabat, adhibitis & præfectis prætorio, ita ut ſi recuſarent, magiſtri horum eos cogerent. Voluit & per ſingulas Urbes lenones præfectos Urbi facere, & ut eſſent in Urbe quatuordecim. & feciſſet, ſi vixiſſet; promoturus omnes turpiſſimos & ultimæ profeſſionis homines. Hic ſolido argento factos habuit lectos & tricliniares & cubiculares. Comedit ſæpius, ad imitationem Apicii, calcanea camelorum, & criſtas vivis gallinaceis demtas, linguas pavonum & luſciniarum: quia dote tali peſtilentia tutus diceretur. Exhibuit & Palatinis ingentes dapes extis mullorum refertas; & cerebellis phœnicopterum, & perdicum, ovis, & cerebellis turdorum, & capitibus pſittacorum & faſianorum & pavonum. Barbas ſane mullorum tantas jubebat exhiberi, ut pro naſturtiis, apiaſtris, & facelaribus, & fœnogræco exhiberet plenis fabatariis & diſcis: quod præcipue ſtupendum eſt. Canes jecino-
21 ribus anſerum pavit. Habuit leones & leopardos exarmatos in deliciis: quos edoctos per manſuetarios ſubito ad ſecundam & tertiam menſam jubebat accumbere, ignorantibus cunctis quod exarmati eſſent, ad pavorem & ridiculum exci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

excitandum. Miſit & uvas Apamenas in præſepia equis ſuis: & pſittacis atque faſianis leones pavit & alia animalia: exhibuit & ſumina aprugna per dies decem tricena quotidie cum ſuis bulbis: piſum cum aureis, lentem cum cerauniis, fabam cum electris, & orizam cum albis exhibens. Albas præterea in vicem piperis piſcibus & tuberibus conſperſit. Oppreſſit in tricliniis verſatilibus paraſitos ſuos violis & floribus, ſic ut animam aliqui efflaverint, cum eripi ad ſummum non poſſent. condito piſcinas & ſolia temperavit, & roſato atque abſinthiato. Vulgus ad bibendum invitavit: & ipſe cum populo tantum bibit ut in piſcina eum bibiſſe intelligeretur, viſo quod unus bibiſſet. Eunuchos pro apophoretis dedit: dedit quadrigas, equos ſtratos, mulos, baſternas & rhedas: dedit & aureos millenos, & centena pondo argenti. Sortes ſane convivales ſcriptas in cochlearibus habuit tales, ut alius exhiberet decem camelos; alius decem muſcas; alius decem libras auri; alius decem plumbi; alius decem ſtruthiones; alius decem ova pullina, ut vere ſortes eſſent, & fata tentarentur: quod quidem & ludis ſuis exhibuit; cum & urſos decem, & decem grillos, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

decem lactucas, & decem auri libras in ſorte habuit. primuſque hunc morem ſortis inſtituit quem nunc videmus. Sed vere ad ſortem ſcenicos vocavit, cum & canes mortuos, & libram bubulæ carnis haberet in ſorte: & item centum aureos, & mille argenteos, & centum folles æris, & alia talia; quæ populus tam libenter accepit, ut eum poſtea imperare gratula-
23 rentur. Fertur in euripis vino plenis navales Circenſes exhibuiſſe, pallia de œnanthio fudiſſe, & elephantorum quatuor quadrigas in Vaticano agitaſſe, dirutis ſepulcris quæ obſiſtebant: junxiſſe etiam camelos quaternos ad currus in Circo privato ſpectaculo. Serpentes per Marſicæ gentis ſacerdotes collegiſſe fertur: eoſque ſubito ante lucem, ut ſolet populus ad ludos celebres convenire, effudiſſe, multoſque afflictos morſu & fuga. Uſus eſt aurea omni tunica, uſus & purpurea, uſus & de gemmis Perſica, cum gravari ſe diceret onere voluptatis. Habuit & in calciamentis gemmas, & quidem ſculptas; quod riſum omnibus movit: quaſi poſſent ſculpturæ nobilium artificum videri in gemmis, quæ pedibus adhærebant. Voluit uti & diademate gemmato, quia pulchrior fieret, & ma-
gis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

gis ad feminarum vultum aptus: quo & uſus eſt domi. Fertur & promiſiſſe phœnicem convivis, vel pro ea libras auri mille, ut in prætorio eas dimitteret. Marinæ aquæ colymbos exhibuit, in mediterraneis locis maxime, eoſdem & ſingulis amicis natantibus dimiſit, & iterum piſcibus implevit. Montem nivium in viridario domus æſtate fecit, advectis nivibus. Ad mare piſcem numquam comedit: in longiſsimis à mari locis omnia marina ſemper exhibuit: murenarum lactibus & luporum in locis mediterraneis ruſticos pavit. Piſces ſemper quaſi in marina aqua cum colore ſuo coctos conditura veneta comedit: momentarias de roſato, & roſis piſcinas exhibuit: & bibit cum omnibus ſuis, caldaria de nardo exhibens. Idem in lucernis balſamum exhibuit. Idem mulieres numquam iteravit, præter uxorem. Lupanaria domi amicis, clientibus & ſervis exhibuit. Idem numquam minus centum ſeſtertium cenavit, hoc eſt argenti libris triginta. Aliquando autem tribus millibus ſeſtertium cenavit, omnibus ſupputatis quæ impendit. Cenas vero & Vitellii & Apicij vicit. Piſces ex vivariis ſuis bubus traxit: per macellum tranſiens mendicitatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

publicam flevit. Paraſitos ad rotam aqua-
riam ligabat, & cum vertigine ſub aquas
mittebat, rurſuſque in ſummum revolve-
bat: eoſque Ixionios amicis vocavit. Stra-
vit & ſaxis Lacedæmonijs ac Porphyreti-
cis plateas in Palatio: quas Antoninianas
vocavit: quæ ſaxa uſque ad noſtram me-
moriam manſerunt, ſed nuper eruta &
exſecta ſunt. Conſtituerat & columnam
unam dare ingentem, ad quam adſcen-
deretur intrinſecus, ita ut in ſummo He-
liogabalum Deum collocaret: ſed tantum
ſaxum non invenit, cum id de Thebaide
25 afferre cogitaret. Ebrios amicos plerum-
que claudebat, & ſubito nocte leones, &
leopardos, & urſos exarmatos immitte-
bat, ita ut expergefacti in cubiculo eo-
dem, leones, urſos, pardos, cum luce, vel
quod eſt gravius, nocte invenirent, ex
quo plerique exanimati ſunt. Multis vi-
lioribus amicis folles pro accubitis ſter-
nebat, eoſque reflabat prandentibus illis,
ita ut plerumque ſubito ſub menſis inve-
nirentur prandentes. Primus denique
invenit ſigma in terra ſternere, non in le-
ctulis, ut à pedibus utres per pueros ad re-
flandum ſpiritum ſolverentur. Mimicis
adulteris ea quæ ſolent ſimulato fieri, ef-
fici ad verum juſſit. Meretrices à lenoni-

bus cunctis redemit ſæpe, & manumiſit. Cum inter fabulas privatas ſermo eſſet ortus quanti hernioſi eſſe poſſent in Urbe Roma, juſſit omnes notari, eoſque ad balneas ſuas exhibere, & cum iiſdem lavit, nonnullis etiam honeſtis. Gladiatores ante convivium pugnantes & pyctas ſibi frequenter exhibuit. Stravit ſibi triclinium in ſummo luſorio. Et dum pranderet, noxios & venationes ſibi exhibuit. Paraſitis in ſecunda menſa ſæpe ceream cenam, ſæpe eburneam, aliquando fictilem, nonnumquam vel marmoream vel lapideam exhibuit: ita ut omnia illis exhiberentur videnda de diverſa materia, quæ ipſe cenabat, cum tantum biberent per ſingula fercula, & manus, quaſi comediſſent, lavarent. Primus Romanorum holoſerica veſte uſus fertur, cum jam ſubſerica in uſu eſſent. Linteamen lotum numquam attigit, mendicos dicens qui linteis lotis uterentur. Dalmaticatus in publico poſt cenam ſæpe viſus eſt, Gurgitem Fabium & Scipionem ſe appellans; quod cum ea veſte eſſet cum qua Fabius & Cornelius à parentibus, ad corrigendos mores, adoleſcentes in publicum eſſent producti. Omnes de Circo, de theatro, de ſtadio, & omnibus locis, & bal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

neis, meretrices collegit in ædes publicas, & apud eas concionem habuit quaſi militarem, dicens eas commilitones: diſputavitque de generibus ſchematum & voluptatum. Adhibuit in tali concione poſtea lenones exoletos undique collectos, & luxurioſiſſimos puerulos & juvenes. Et, cum ad meretrices muliebri ornatu proceſſiſſet, papilla ejecta, exoletos habitu puerorum qui proſtituuntur, poſt concionem pronuntiavit his quaſi militibus ternos aureos donativum. Petiitque ab his ut à Diis peterent, ut alios haberet ipſis commendandos. Jocabatur ſane ita cum ſervis, ut eos juberet millena pondo ſibi aranearum deferre propoſito præmio; collegiſſeque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens, & hinc intelligendum quam magna eſſet Roma. Mittebat paraſitis per cellarios ſalaria annua, vaſa cum ranis & ſcorpiis, & cum ſerpentibus, & huiuſmodi monſtris. Claudebat in ejuſcemodi vaſis infinitum muſcarum, apes manſuetas eas appellans.
27 Quadrigas Circenſium in tricliniis & in porticibus ſibi ſemper exhibuit pranſitans & cenitans, convivas ſenes agitare cogens; nonnullos honoratos jam Imperatori. jubebat ſibi & decem millia mu-

rium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rium exhiberi, mille muſtellas: mille ſorices. Dulciarios & lactarios tales habuit, ut quæcumque coqui de diverſis edulibus exhibuiſſent, vel ſtructores vel pomarii; illi modo de dulciis, modo de lactariis exhiberent. Exhibuit paraſitis cenas & de vitreis, & nonnumquam tot picta mantilia in menſam mittebat his edulibus picta quæ apponerentur, quot miſſus eſſet habiturus; ita ut de acu aut de textili pictura exhiberentur. Nonnumquam tamen & tabulæ illæ pictæ exhibebantur, ita ut quaſi omnia illis exhiberentur, & tamen fame macerarentur. Miſcuit gemmas pomis ac floribus. jecit & per feneſtram cibos totidem quot exhibuit amicis. Juſſerat & canonem populi Romani unius anni meretricibus, lenonibus, exoletis intramuranis dari: extramuranis alio promiſſo: cum eo tempore juxta proviſionem Severi & Traiani ſeptem annorum canon frumentarius Romæ eſſet. Canes quaternos ingentes junxit ad currum, & ſic eſt vectatus intra domum regiam: idque privatus in agris ſuis fecit. Proceſſit in publicum & quatuor cervis junctis ingentibus. Junxit ſibi & leones, Matrem magnam ſe appellans. Junxit & tigres, Liberum ſeſe vocans, eodemque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

habitum agens quo Dii pinguntur quos
imitabatur. Ægyptios dracunculos Ro-
mæ habuit quos illi agathodæmonas vo-
cant. Habuit & hippopotamos & croco-
dilum & rhinocerotem, & omnia Ægy-
ptia, quæ per naturam ſui exhiberi pote-
rant. Struthiocamelos exhibuit in cenis
aliquoties, dicens præceptum Judæis ut
ederent. Illud ſane mirum videtur, quod
dicitur ab eo factum, ut de croco ſigma
ſtraverit, cum ſummos viros rogaſſet ad
prandium, pro eorum dignitate dicens ſe
fœnum exhibere. Traiecit & dierum
actus noctibus & nocturnos diebus; æſti-
mans hoc inter inſtrumenta luxuriæ: ita
ut ſero de ſomno ſurgeret & ſalutari inci-
peret, mane autem dormire inceptaret.
Amicis quotidie nec quemquam facile
indonatum relinquebat, niſi quem frugi,
29 quaſi perditum, reperiſſet. Habuit gem-
mata vehicula & aurata, contemtis ar-
gentatis & eboratis & æratis. Junxit &
quaternas mulieres pulcherrimas, & bi-
nas ad papillam, vel ternas & amplius, &
ſic vectatus eſt: ſed plerumque nudus
cum illum nudæ traherent. Habuit &
hanc conſuetudinem ut octo calvos ro-
garet ad cenam, item octo luſcos, & item
octo podagroſos, octo ſurdos, octo ni-
gros,

gros, octo longos, & octo pingues, cum capi non poſſent uno ſigmate, ut de his omnibus riſus citaret. Donavit & argentum omne convivis quod habuit in convivio, & omnem apparatum poculorum, idque ſæpius. Hydrogarum Romanorum ducum primus publice exhibuit, cum antea militaris menſa eſſet; quam poſtea ſtatim Alexander reddidit. Proponebat præterea his quaſi themata, ut jura nova dapibus condiendis invenirent: cujus placuiſſet commentum, ei dabat maximum præmium, ita ut ſericam veſtem donaret, quæ tunc & in raritate videbatur, & in honore. Si aliquis autem diſplicuiſſet, jubebat ut ſemper id comeſſet, quamdiu tamen melius inveniſſet. Semper ſane aut inter flores ſedit, aut inter odores pretioſos. Amabat ſibi pretia majora dici earum rerum quæ menſæ parabantur, orexin convivio hanc eſſe aſſerens. Pinxit ſe ut cupediarium, ut ſeplaſiarium ut popinarium, ut tabernarium, ut lenonem; idque totum domi ſemper exercuit. Sexcentorum ſtruthionum capita una cena multis menſis exhibuit ad edenda cerebella. Exhibuit aliquando & tale convivium, ut haberet viginti & duo fercula ingentium epularum, ſed per ſin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

gula lavarent, & mulieribus uterentur & ipſe & amici, cum jurejurando quod efficerent voluptatem. Celebravit item tale convivium, ut apud amicos ſingulos ſinguli miſſus appararentur, & cum alter maneret in Capitolio, alter in Palatio, alter ſuper Aggerem, alter in Cœlio, alter trans Tiberim, & ut quiſque mãſiſſet, tamen per ordinem in eorum domibus ſingula fercula ederentur, ireturque ad omnium domos: ſic unum convivium vix toto die finitum eſt, cum & lavarent per ſingula fercula, & mulieribus uterentur. Sybariticum miſſum ſemper exhibuit ex oleo & garo; quem quo anno Sybaritæ repererunt. Dicitur & balneas feciſſe multis locis ac ſemel laviſſe, atque ſtatim deſtruxiſſe, ne ex uſu balneas haberet. Hoc idem de domibus, de prætorijs, de zetis feciſſe dicitur. Sed & hæc nonnulla fidem tranſeuntia, credo eſſe ficta ab ijs qui in gratiam Alexandri Heliogabalum
31 deformare voluerunt. Fertur & meretricem notiſſimam & pulcherrimam redemiſſe centum ſeſtertium, eamque intactam, velut virginem coluiſſe. Huic eidem privato cum quidam diceret, *Non times pauper fieri?* dixiſſe dicitur, *Quid melius quam ut ipſe mihi heres ſim & uxori meæ?*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

mea? Habuerat præterea facultates, à multis dimiſſas gratia patris. Idem filios ſe nolle dicebat, ne quis ei frugi contingeret. Odores Indicos ſine carbonibus ad vaporandas zetas jubebat incendi. Iter privatus numquam minus ſexaginta vehiculis fecit; avia ſua Varia reclamante quod omnia perditurus eſſet. Imperator vero etiam ſexcenta vehicula dicitur duxiſſe, aſſerens decem millibus camelorum Perſarum regem iter facere; & Neronem quingentis carrucis iter iniiſſe. Cauſſa vehiculorum erat lenonum, lenarum, meretricum, exoletorum, ſubactorum etiam bene vaſatorum multitudo. In balneis ſemper cum mulieribus fuit, ita ut eas ipſe pſilothro curaret: ipſe quoque barbam pſilothro accurans: quodque pudendum dictu eſt, eodem quo mulieres accurabantur, & eadem hora: raſit & virilia ſubactoribus ſuis, novacula manu ſua, qua poſtea barbam fecit. Scobe auri porticum ſtravit & argenti, dolens quod non poſſet & electri: idque frequenter, quacumque fecit iter pedibus uſque ad equum vel carpentum, ut fit hodie de aurosa arena. Calciamentum numquam iteravit, anulos etiam negatur iteraſſe. Pretioſas veſtes ſæpe conſcidit, vel lanam ce-

pit & appendit, atque ad eius æſtimationem ponderis, piſces amicis exhibuit. Naves onuſtas merſit in portu, magnanimitatis hoc eſſe dicens. Onus ventris auro excepit: in myrrhinis & onychinis minxit. Idem dixiſſe fertur, *Si habuero heredem, dabo illi tutorem qui illum hæc facere cogat, quæ ipſe feci, facturuſque ſum.* Habuit etiam iſtam conſuetudinem ut cenas ſibi exhiberet tales: una die nonniſi de faſianis tantum ederet. omneſque miſſus ſola faſianorum carne ſtrueret: item alia die de pullis, alia de piſce illo, & item illo, alia de porcis, alia de ſtruthionibus, alia de holeribus, alia de pomis, alia de dulciis, alia de opere lactario. Sæpe amicos ſuos cum Æthiopibus aniculis incluſit nocturnis manſionibus, & uſque ad lucem detinuit, cum pulcherrimas his diceret apparatus. Fecit hoc idem etiam de pueris: & tunc, utpote ante Philippum, licebat. Ridebat autem ſic nonnumquam ut publice in theatro ſolus audiretur: ipſe cantavit, ſaltavit, ad tibias dixit, tuba cecinit, pandurizavit, organo modulatus eſt. Fertur & una die ad omnes Circi & theatri & amphitheatri, & omnium Vrbis locorum meretrices, tectus cuculione mulonico, ne

agnoſce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

agnoſceretur, ingreſſus; cū tamen omnibus meretricibus ſine effectu libidinis aureos donaret, addens, *Nemo ſciat, Antoninus hæc donat*. Libidinum genera quæ- 33
dam invenit, ut ſpinthrias veterum malorum vinceret: & omnes apparatus Tiberii & Caligulæ & Neronis norat. Et prædictum eidem erat à ſacerdotibus Syris, biothanatum ſe futurum. Paraverat igitur funes blatta & ſerico & cocco intortos, quibus, ſi neceſſe eſſet, laqueo vitam finiret. Paraverat & gladios aureos, quibus ſe occideret ſi aliqua vis urgeret. Paraverat & in cerauneis & hyacinthis & in ſmaragdis venena, quibus ſe interimeret ſi quid gravius immineret. Fecerat & altiſſimam turrim, ſubſtratis aureis gemmatiſque ante tabulis: ex qua ſe præcipitaret, dicens: etiam mortem ſuam pretioſam eſſe debere, & ad ſpeciem luxuriæ, ut diceretur nemo ſic periſſe. Sed nihil iſta valuerunt. nam, ut diximus, & occiſus eſt per ſcurras, & per plateas tractus eſt ſordidiſsime, per cloacas ductus, & in Tiberim ſubmiſſus eſt. Hic finis Antoninorum nomini in Republica fuit, ſcientibus cunctis iſtum Antoninum tam vita falſum fuiſſe, quam nomine. Mirum 34
fortaſſe cuipiam videatur, Conſtantine

vene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

venerabilis, quod hæc clades quam retuli, loco principum fuerit, & quidem prope triennio, ita, ut nemo inventus fuerit qui iſtum à gubernaculis Romanæ majeſtatis abduceret, cum Neroni, Vitellio, Caligulæ, ceteriſque huiuſmodi numquam tyrannicida defuerit. Sed primum omnium ipſe veniam peto, quod hæc quæ apud diverſos reperi, litteris tradidi; cum multa improba reticuerim, & quæ ne dici quidem ſine maximo pudore poſſunt. Ea vero quæ dixi, prætextu verborum adhibito, quantum potui, texi. Deinde illud quod clementia tua ſolet dicere, crediđiſſe reficiendum, Imperatorem eſſe, fortunæ eſt. nam & minus, boni reges fuerunt, & peſſimi. Agendum vero quod pietas tua ſolet dicere, Ut ſint imperio digni quos ad regendi neceſſitatē vis fatalis adduxerit. Et quoniam hic ultimus Antoninorum fuit, neque poſtea hoc nomen in Republica loco principum frequentatū eſt, etiam illud addendum eſt, ne quis error oriatur, cum duos Gordianos narrare cœpero; patrem ac filium, qui ſe de Antoninorum genere dici volebant, non nomen in illis primum fuit, ſed prænomen. deinde, ut pleriſq; in libris invenio, Antonii dicti ſunt non Antonini.
35. Hæc ſunt de Heliogabalo, cujus

vitam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

vitam me invitum & reluctantẽ, ex Græcis Latiniſque collectam, ſcribere ac tibi offerre voluiſti, cum iam aliorum ante tulerimus. Scribere autem ordiar qui poſt ſequentur: quorum Alexander optimus, & cum vera dicendus aſſertione, & annorum tredecim princeps: ſemeſtres alii, & vix annui & bimi. Aurelianus præcipuus, & horum omnium decus, auctor tui generis Claudius: de quo vereor ad clementiam tuam ſcribens vera dicere, ne malevolis adulatus videar eſſe: Sed abſolvar contra livorem improborũ, cum & apud alios clarum eſſe perſpexerim. His jungendi ſunt Diocletianus, aurei parens ſæculi, & Maximianus (ut vulgo dicitur) ferrei, ceterique ad pietatem tuam, Te vero, Auguſte venerabilis, multis paginis, iiſdemque diſertioribus, illi proſequentur quibus id felicior natura detulerit. His addendi ſunt Licinius, Severus Alexander atque Maxentius; quorum omnium jus in ditionem tuam devenit: ſed ita ut nihil eorum virtuti derogetur. Non enim ego id faciam, quod plerique ſcriptores ſolent, ut de his detraham qui victi ſunt; cum intelligam gloriæ tuæ accedere, ſi omnia de illis quæ bona in ſe habuerunt, veræ prædicaro.

ÆLII

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆLII LAMPRIDII

ALEXANDER SEVERVS.

AD CONSTANTINUM AVGVSTVM.

INTERFECTO Vario Heliogabalo (ſic enim maluimus dicere quam Antoninum. peſtis illa oſtendit, & hoc nomen ex annalibus Senatus autoritate, eraſum eſt) ad remedium generis humani Aurelius Alexander, Urbe Arcena genitus, Varii filius, Variæ nepos, & conſobrinus ipſius Heliogabali, accepit imperium; cum ante Cæſar à Senatu eſſet appellatus, mortuo ſcilicet Macrino; Auguſtumque nomen idem recepit: addito eo ut & patris patriæ nomen & jus proconſulare & tribuniciam poteſtatem & jus quintæ relationis, deferente Senatu, uno die aſſumeret. Et ne præceps iſta honorum continuatio videatur, exponam cauſſas quibus id & Senatus coactus eſt

eſt facere & ille perpeti. non enim aut gravitati Senatus congruebat omnia ſimul deferre, aut bono principi raptum ire tot ſimul dignitates. Milites jam inſueverant ſibi Imperatores & tumultuario judicio facere, & item facile mutare, afferentes nonnumquam ad defenſionem ſe idcirco feciſſe quod neſciſſent Senatum Principem appellaſſe: nam & Peſcennium Nigrum, & Clodium Albinum, & Avidium Caſſium, & antea Lucium Vindicem, & Lucium Antoninum, & ipſum Severum, cum Senatus jam Julianum dixiſſet Principem, Imperatores fecerant: atque iſta res bella civilia ſeverat, quibus neceſſe fuit militem contra hoſtem paratum parricidialiter perire. Hac igitur cauſſa feſtinatum eſt ut omnia ſimul Alexander, quaſi verus jam Imperator, acciperet. Huc acceſſit nimia & Senatus & populi inclinatio poſt illam cladem, quæ non ſolum Antoninorum nomen decoloravit, ſed etiam Romanum dehoneſtavit imperium. Certatim denique omnia decreta ſunt & nominum genera, & poteſtatum. Primus denique omnium cuncta inſignia, & honorificentiæ genera ſimul recepit, ſuffragante ſibimet Cæſaris nomine, quod iam ante aliquot annos meruerat:

ruerat: & magis ſuffragante vita & moribus, cum illi magnum conciliaſſet favorem quod eum Heliogabalus occidere conatus eſt; nec potuit & militibus repugnantibus & Senatu refragante. Atque hæc parva niſi quod dignum ſe exhibuit quem Senatus ſervaret, quem ſalvum milites cuperent, quem omnium bonorum
3 ſententia Principem dicerent. Alexander igitur cui Mammæa mater fuit (nam & ita dicitur à pleriſque) à prima pueritia artibus bonis imbutus, tam civilibus quam militaribus, ne unum quidem diem ſponte ſua tranſire paſſus eſt, quo ſe non & ad litteras & ad militiam exerceret. Nam in prima pueritia litteratores habuit Valerium Cordum & Titum Veturium, & Aurelium Philippum libertum patris, qui vitam eius poſtea in litteras miſit. Grammaticum in patria Græcum Nebonem, rhetorem Serapionem, philoſophum Stilionem: Romæ grammaticos, Scaurinum Scaurini filium doctorem celeberrimum: rhetores, Julium Frontinũ, & Bæbium Macrinum, & Julium Granianum, cujus hodieque declamatæ feruntur. Sed in Latinis non multum profecit, ut ex ejuſdem orationibus apparet quas in Senatu habuit, vel in concioni-

bus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bus, quas apud milites, vel apud populum: nec valde amavit Latinam facundiam, ſed amavit litteratos homines, vehementer eos etiam reformidans, ne quid de ſe aſperum ſcriberent. Denique eos dignos adeſſe jubebat: ſingula quæque quæ publice privatimque agebat, ſe ipſo docente, volebat addiſcere, ſi forte ipſi non affuiſſent: eaque petebat ut, ſi vera eſſent, in litteras mitterent. Dominum ſe appellari vetuit. Epiſtolas ad ſe quaſi ad privatum ſcribi iuſſit, ſervato tantum nomine Imperatoris. Gemmas de calciamentis & veſtibus tulit, quibus uſus fuerat Heliogabalus: veſte (ut & pingitur) alba uſus eſt, nec aurata; pænulis rogiſque communibus. Cum amicis tam familiariter vixit ut communis eſſet ei ſępe conſeſſus, iret & ad convivia eorum: aliquos autem haberet quotidianos etiam non vocatos: ſalutaretur vero quaſi unus de Senatoribus, patente velo, admiſſionalibus remotis: aut ſolis iis qui miniſtri ad fores fuerant: cum antea ſalutare Principem non liceret, quod eos videre non poterat. Et erat corporis venuſtate decorus ut hodieque in picturis & in ſtatuis videmus. Fuit & ſtaturæ militaris: robur militis, valetudo eius qui vim ſui corporis ſciret

ac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ac ſemper curaret. Erat præterea cunctis hominibus amabilis: & ab aliis pius appellabatur, ab omnibus certe ſanctus & utilis Reipublicæ. Huic ſors in templo Præneſtinæ talis exſtitit, cum illi Heliogabalus inſidiaretur,

--- Si qua fata aſpera rumpas.
Tu Marcellus eris.

5 Alexander nomen accepit, quod in templo dicato, apud Arcenam Urbem, Alexandro Magno, natus eſſet; cum caſu illuc, die feſto Alexandri, pater cum uxore patriæ ſolemnitatis implendæ cauſſa veniſſet. cui rei argumentum eſt, quod eadem die natalem habet hic Mammææ Alexander, qua ille Magnus exceſſit è vita. Delatum ſibi Antonini nomen à Senatu recuſavit, cum hic magis affinitate Caracalli iungeretur, quam ille ſubditivus. Siquidem (ut Marius Maximus dixit in vita Severi) nobilem Orientis mulierem Severus, cuius hanc genituram eſſe compererat ut uxor Imperatoris eſſet, adhuc privatus & non magni ſatis loci, duxit uxorem. ex qua affinitate hic Alexander fuit, cui vere per matrem ſuam conſobrinus Varius Heliogabalus fuit. Recuſavit & Magni nomen, quod ei, quaſi Alexandro, eſt oblatum Senatus judicio. In-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tereſt retexere orationem qua nomen Antonini & Magni delatum ſibi à Senatu recuſavit; quam priuſquam referam, addam acclamationes Senatus quibus id decretum eſt. Ex actis Urbis ante diem pridie nonas Martias. *Cum Senatus frequens in Curiam, hoc eſt in ædem Concordiæ, templumque inauguratum, conveniſſet; rogatuſque eſſet Aurelius Alexander Cæſar Auguſtus ut concineret; ac primo recuſaſſet, quod ſciret de honoribus ſuis agendum; deinde poſtea veniſſet, acclamatum: Auguſte innocens, Dij te ſervent. Alexander Imperator, Dij te ſervent, Dij te nobis dederunt, Dij conſervent. Dij te ex manibus impuri eripuerunt, Dij te perpetuent. Impurum tyrannum & tu perpeſſus es: impurum & obſcœnum & tu vivere doluiſti. Dij illum eradicaverunt: Dij te ſervent. Infamis Imperator rite damnatus. Felices nos imperio tuo, felicem Rempublicam. Infamis unco tractus eſt, ad exemplum timoris: luxurioſus Imperator jure punitus eſt. Contaminator honorum jure punitus eſt. Dij immortales Alexandro vitam: judicia Deorum hinc apparent.* Et cum egiſſet gratias Alexander acclamatum eſt, *Antonine Alexander, Dii te ſervent. Antonine Aureli. Dij te ſervent.*

Anto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Antonine Pie, Dii te ſervent. Antonini nomen ſuſcipias rogamus. Præſta bonis Imperatoribus ut Antoninus dicaris. Nomen Antoninorum tu purifica. Quod ille infamavit, tu purifica. Redde in integrum nomen Antoninorum. Sanguis Antoninorum ſe cognoſcat. Iniuriam Marci tu vindica. Iniuriam Veri tu vindica. Iniuriam Baſſiani tu vindica. Peior Commodo ſolus Heliogabalus, nec Imperator, nec Antoninus, nec civis, nec Senator, nec nobilis, nec Romanus. In te ſalus, in te vita, ut vivere delectet. *Antoninorum Alexandro vitam. ut vivere delectet, & Antoninus vocetur. Antoninorum templa Antoninus dedicet. Parthos & Perſas Antoninus vincat, Sacrum nomen ſacratus accipiat. Sacrum nomen caſtus accipiat. Antonini nomen, Antoninorum nomen, Dii conſervent. In te omnia, per te omnia, Antonine, habemus.*

8 Et poſt acclamationes Aurelius Alexander Cæſar Auguſtus: *Gratias vobis, Patres Conſcripti, non nunc primum, ſed & de Cæſareo nomine, & de vita ſervata & Auguſti nomine addito, & de pontificatu maximo, & de tribunicia poteſtate & proconſulari imperio: quæ omnia novo exemplo uno die in me contuliſtis.* Et cum diceret, acclamatum: *Hæc ſuſcepiſti, Antonini nomen*

men

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

men tu ſuſcipe: mereatur Senatus, mereantur Antonini. Antonine Auguſte Dii te ſervent, Dii te Antoninum conſervent. Monetæ nomen Antonini reddatur. Templa Antoninorum Antoninus conſecret. Aurelius Alexander Auguſtus: Ne quæſo, Patres Conſcripti, ne me ad hanc certaminis neceſſitatem vocetis, ut ego cogar tanto nomini ſatisfacere, cum etiam hoc ipſum nomen, licet peregrinum, tamen gravare videatur. Hæc enim nomina inſignia oneroſa ſunt. Quis enim Ciceronem diceret mutum? quis indoctum Varronem? quis impium Metellum? Et (ut hoc Dii avertant) quis non æquantem nomina, ferat degerentem in clariſſima ſpecie dignitatem? Item acclamata quæ ſupra.

Item Imperator dixit, *Antoninorum nomen, vel jam numen potius, quale fuerit meminit veſtra clementia: ſi pietatem, quid Pio ſanctius? ſi doctrinam, quid Marco prudentius? ſi innocentiam, quid Vero ſimplicius? ſi fortitudinem, quid Baſſiano fortius? Nam nunc Commodi meminiſſe nolo, qui hoc ipſo deterior fuit quod cum illis moribus Antonini nomen obtinuit. Diadumenus autem nec tempus habuit, nec ætatem, & arte hoc patris nomen incurrit.* Item acclamatum ut ſupra. Item Imperator dixit.

Nuper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Nuper certe, Patres Conſcripti, meminiſtis, cum ille omnium non ſolum bipedum, ſed etiam quadrupedum ſpurciſſimus, Antonini nomen præferret, & in turpitudine atque luxuria Nerones, Vitellios, & Commodos vinceret, qui gemitus omnium fuerint, cum per populi & honeſtorum coronas una vox eſſet, hunc non rite Antoninum dici, & per hanc peſtem tantum violari nomen: & cum diceret, acclamatum eſt, *Dii mala prohibeant: hæc te imperante non timemus; de his te duce ſecuri ſumus. Viciſti vitia, viciſti crimina, viciſti dedecora. Antonini nomen ornaviſti. certi ſumus, bene præſumimus, nos te & à pueritia probavimus & nunc probamus.* Item Imperator: *Neque ego, Patres Conſcripti, idcirco timeo iſtud venerabile omnibus nomen accipere, quod verear ne in hæc vitia delabatur vita, aut quod nominis pudeat: ſed primum diſplicet alienæ familiæ nomen aſſu-*
10 *mere; deinde quod gravari me credo.* Et cum hæc diceret, acclamatum eſt ut ſupra. Item dixit, *Si enim Antonini nomen accipio, poſſum & Traiani, poſſum & Titi, poſſum & Veſpaſiani:* & cum diceret, acclamatum eſt, *Quomodo Auguſtus, ſic & Antoninus.* Tunc Imperator. *Video, Patres Conſcripti, quid vos moveat ad hoc no-*

bis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bis addendum. Auguſtus primus, primus eſt auctor imperii, & in eius nomen omnes, velut quadam adoptione, aut jure hereditario, ſuccedimus, Antonini ipſi Auguſti dicti ſunt. Antoninus idem Pius Marcum & item Verum jure adoptionis vocavit: Commodo autem hereditarium fuit; ſuſceptum Diadumeno; affectatum in Baſſiano: ridiculum in Aurelio. Et cum diceret, acclamatum eſt, *Alexander Auguſte, Dii te ſervent. verecundiæ tuæ, prudentiæ tuæ, innocentiæ tuæ, caſtitati tuæ. hinc intelligimus qualis futurus ſis: hinc probamus. Tu facies ut Senatus bene Principes eligat. tu facies optimum eſſe judicium Senatus. Alexander Auguſte, Dii te ſervent. Templa Antoninorum Alexander Auguſtus dedicet. Cæſar noſter, Auguſtus noſter, Imperator noſter, Dii te ſervent. Vincas, valeas, multis annis imperes.* Alexander Imperator dixit, *Intelligo, Patres Conſcripti, me obtinuiſſe quod volui, & id acceptum refero, plurimas gratias & agens & habens; eniſurus ut & hoc nomen quod in imperium detulimus, tale ſit ut & ab aliis deſideretur, & bonis veſtræ pietatis judiciis offeratur.* Poſt hæc acclamatum eſt, *Magne Alexander, Dii te ſervent. Si Antonini nomen repudiaſti, Magni prænomen ſuſcipe. Magne*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Alexander, Dii te ſervent. Et cum ſæpius dicerent, Alexander Auguſtus ait, *Facilius fuit, Patres Conſcripti, ut Antoninorum nomen acciperem: aliquid enim vel affinitati referrem, vel conſortio nominis imperialis.* MAGNI *vero nomen cur accipitur? quid enim jam magnum feci? cum id Alexander poſt magna geſta, Pompeius vero poſt magnos triumphos, acceperit. Quieſcite igitur, venerandi Patres, & vos ipſi magnifici unum me de vobis eſſe cenſete potius quam Magni nomen ingerite.* Poſt hæc acclamatum eſt, *Aureli Alexander Auguſte, Dii ſervent.* & reliqua ex more.

12 Dimiſſo Senatu, cum & alia multa eo die eſſent acta, quaſi triumphans domum ſe recepit. multo clarior viſus eſt alienis nominibus non receptis, quam ſi recepiſſet. atque ex eo conſtantiæ ac plenæ gravitatis famam obtinuit. ſiquidem uni adoleſcenti Senatus totus perſuadere non potuit. Sed quamvis Senatu rogante non potuerit perſuaderi ut vel Antonini vel Magni nomina ſuſciperet; tamen ob ingentem vigorem animi & mirandam ſingularemque conſtantiam contra militum inſolentiam, Severi nomen à militibus eidem inditum eſt: quod illi ingentem in præſentia reverentiam, magnam

apud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

apud poſteros gloriam peperit; cum eo acceſſiſſet ut de animi virtute nomen acceperit: ſiquidem ſolus inventus ſit qui tumultuantes legiones exauctoraverit, ut ſuo loco oſtendetur; in milites autem graviſſime animadverterit, qui forte incurrerunt aliquid quod videretur iniuſtum, ut & ipſum locis ſuis declarabimus. Omina imperi hæc habuit: primum, quod ea die natus eſt qua defunctus vita Magnus Alexander dicitur. deinde, quod in templo ejus mater enixa eſt. tertio, quod ipſius nomen accepit. tum præterea quod ovum purpurei coloris, eadem die natum qua ille natus eſt, palumbinũ, anicula quædam matri eius obtulit: ex quo quidem aruſpices dixerunt Imperatorem quidem illum, ſed non diu futurum, & cito ad imperium perventurum. tum præterea quod tabula Traiani Imperatoris, quæ geniali lecto patris imminebat, dum mater eum in templo pareret, in lectum eius decidit. His acceſſit quod nutrix ei Olympias data eſt, quo nomine mater Alexandri appellata eſt. Nutritor Philippus provenit caſu unus ex ruſticis; quod nomen patri Alexandri Magni fuit. Fertur die prima natalis ejus toto die apud Aream Cæſaream ſtella primæ ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

gnitudinis viſa, & ſol circa domum patris eius fulgido ambitu coronatus. Cum ejus natalem aruſpices commendarent, dixerunt eum ſummam rerum tenturum, idcirco quod hoſtiæ de ea villa quæ eſſet Severi Imperatoris, adductæ eſſent & quas in illius honorem coloni paraſſent. Nata in domo laurus juxta perſici arborem, intra unum annum perſici arborem vicit. unde etiam coniectores dixerunt, Perſas ab eo eſſe vincendos. Mater ejus pridie quam pareret, ſomniavit ſe purpureum dracunculum parere. Pater eadem nocte in ſomniis vidit alis ſe Romanæ Victoriæ, quæ in Senatu, ad cælum vehi. Ipſe, cum vatem conſuleret de futuris, hos accepiſſe dicitur verſus adhuc parvulus; & primis quidem ſortibus:

Te manet imperium cœli terræque mariſque:

intellectum eſt, quod inter Divos etiam referretur:

Te manet imperium, quod tenet imperium.

ex quo intellectum eſt, Romani illum imperii principem futurum. nam ubi eſt imperium niſi apud Romanos, quod tenet imperium? Et hæc quidem de Græcis verſibus ſunt prodita. Ipſe autem cum,

parentis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

parentis hortatu, animum à philoſophia & muſica ad alias artes traduceret. Virgilii ſortibus huiuſmodi illuſtratus eſt.

Excudent alij ſpirantia mollius æra,
Credo equidem, vivos ducent de marmore vultus,
Orabunt cauſſas melius, cælique meatus
Deſcribent radio, & ſurgentia ſidera ducent:
Tu regere imperio populos Romane memento.
Hæ tibi erunt artes, pacique imponere morem,
Parcere ſubiectis & debellare ſuperbos.

Fuerunt multa alia ſigna quibus Principem humani generis eſſe conſtaret. nimius ardor oculorum. & diutius intuentibus gravis: & divinatio mentis frequentiſsima: rerum memoria ſingularis, quam nemo niſi Acholius ſerebat adiutam. Et cum puer ad imperium perveniſſet, fecit cuncta cum matre, ut & illa videretur pariter imperare, mulier ſancta, ſed avara & auri atque argenti cupida. Vbi ergo Auguſtus agere cœpit imperium, primum removit iudices omnes à Republica & à miniſteriis atque muneribus, quos impurus ille Heliogabalus ex genere hominum turpiſsimo provexerat: deinde

Senatum & Equeſtrem ordinem purgavit. Ipſas deinde tribus, & eos qui militaribus nituntur prærogativis, purgavit, & Palatium ſuum comitatumque omnem, abiectis ex aulico miniſterio cunctis obſcœnis & infamibus : nec quemquam paſſus eſt eſſe in Palatinis niſi neceſſarium hominem. Iureiurando deinde ſe conſtrinxit, ne quem adſcriptum, id eſt vacantium, haberet; ne annonis Rempublicam gravaret: dicens, malum pupillum eſſe Imperatorem, qui ex viſceribus provincialium homines non neceſſarios, nec Reipublicæ utiles paſceret. Fures iudicare iuſsit in civitatibus ullis numquam videri: & ſi eſſent viſi, iuſsit deportari per rectores provinciarum. Annonam militum diligenter inſpexit. tribunos qui per ſtellaturas militibus aliquid tuliſſent, capitali pœna affecit. Negotia & cauſſas prius à ſcriniorum principibus, & doctiſſimis iuriſperitis & ſibi fidelibus, quorum primus tunc Ulpianus fuit, tractari ordinarique atque ita referri ad ſe præcepit.
16 Leges de iure populi & fiſci moderatas & infinitas ſanxit: neque ullam conſtitutionem ſacravit ſine viginti iuriſperitis, & doctiſsimis ac ſapientibus viris iiſdemque diſertiſsimis, non minus quinquagin-

ta:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ta: ut non minus in conſilio eſſent ſententiæ quam Senatuſconſultum conficerent: & id quidem ita, ut iretur per ſententias ſingulorum, ac ſcriberetur quid quiſque dixiſſet, dato tamen ſpatio ad diſquirendum cogitandumq; priuſquam dicerent, ne incogitati dicere cogerentur de rebus ingentibus. Fuit præterea illi conſuetudo, ut ſi de iure aut de negotiis tractaret, ſolos doctos & diſertos adhiberet: ſi vero de re militari milites veteres & ſenes ac benemeritos, & locorũ peritos ac bellorũ & caſtrorum, & omnes litteratos: & maxime eos qui hiſtoriam norant: requirens quid in talibus cauſsis quales in diſceptatione verſabantur, veteres Imperatores vel Romani vel exterarum gentium feciſſent. Referebat Encolpius, quo ille familiariſſimo uſus eſt, illum ſi umquam furem iudicem vidiſſet, paratum habuiſſe digitum ut illi oculum erueret. tantum odium eum tenebat eorum, de quibus apud ſe probatum, quod fures fuiſſent. Addit Septimius, qui vitam eius non mediocriter exſequutus eſt, tanti ſtomachi fuiſſe Alexandrum in eos iudices qui furtorum fama laboraſſent, etiamſi damnati non eſſent, ut ſi eos caſu aliquo videret, commotione animi ſtomachi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

choleram evomeret, toto vultu inardeſcente, ita ut nihil poſſet loqui. Nam cum quidam Septimius Arabinus, famoſus crimine furtorum, & ſub Heliogabalo iam liberatus, inter Senatores Principem ſalutatum veniſſet; exclamavit, *O Numina, O Iuppiter, O Dii immortales: Arabinus non ſolum vivit, verumetiam in Senatum venit? fortaſſis etiam de me ſperat? tam fatuum, tam ſtultum eſſe me iudicat?* Salutabatur autem nomine, hoc eſt, *Ave*
18 *Alexander*. Si quis caput flexiſſet, aut blandius aliquid dixiſſet, uti adulator vel abiiciebatur, ſi loci eius qualitas pateretur, vel ridebatur ingenti cachinno, ſi ejus dignitas graviori ſubiacere non poſſet injuriæ. Salutatus conſeſſum obtulit omnibus Senatoribus: atque adeo niſi honeſtos & bonæ famæ homines ad ſalutationem non admiſit: juſſitque (quemadmodum in Eleuſiniis ſacris dicitur, ut nemo ingrediatur, niſi qui ſe innocentem novit) per præconem edici, ut nemo ſalutaret Principem qui ſe furem eſſe noſſet, ne aliquando detectus, capitali ſupplicio ſubderetur. Ipſe adorari ſe vetuit, cum jam cœpiſſet Heliogabalus adorari regum more Perſarum. Erat præterea hæc illius ſententia, Solos fures de paupertate con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

conqueri, dum volunt ſcelera vitæ ſuæ tegere. Idem addebat ſententiam de furibus notam, & Græce quidem, quæ Latine hoc ſignificat, Qui multa rapuerit, pauca ſuffragatoribus dederit, ſalvus erit; quæ Græce talis eſt,

Ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δοὺς, ἐκφεύξεται.

Præfectum prætorii ſibi ex Senatus au- 19
ctoritate conſtituit. præfectum Urbis à Senatu accepit. alterum præfectum prætorii fecit; qui ne fieret, etiam fugerat. dicens, Invitos, non ambientes in Rempublicam collocandos. Senatorem numquam ſine omnium Senatorum qui aderant conſilio fecit, ita ut per ſententias omnium crearetur, teſtimonia dicerent ſummi viri: ac ſi fefelliſſent vel teſtis vel ii qui ſententias dicebant, poſtea in ultimum reiicerentur locum civium, condemnatione adhibita quaſi falſi rei approbati, ſine ullius indulgentiæ propoſito. Idem Senatores nonniſi ad ſummorum in Palatio virorum ſuffragium fecit, dicens: magnum virum eſſe oportere qui faceret Senatorem. Idem libertinos numquam in equeſtrem locum redegit; aſſerens ſeminarium Senatorum equeſtrem locum eſſe. Moderationis tantæ fuit, ut 20
nemo umquam ab eius latere ſubmoveretur,

retur, ut omnibus ſe blandum affabilemque præberet: ut amicos non ſolum primi ac ſecundi loci, ſed etiam inferiores, ægrotantes viſeret: ut ſibi ab omnibus libere quæ ſentiebant, dici cuperet: & cum dictum eſſet, audiret: & cum audiſſet, ita ut res poſcebat, emendaret atque corrigeret: ſi minus bene factum eſſet aliquid, etiam ipſe convinceret, idque ſine faſtu & ſine amaritudine animi, conſenſum omnibus ſemper offerret, præter eos quos furtorum denſior fama perſtrinxerat; de abſentibus ſemper requirens. Denique cum ei obiiceret nimiam civilitatem & Mammæa mater, & uxor Memmia Sulpicii Conſularis viri filia, Catuli neptis, & ſæpe dicerent, Molliorem tibi poteſtatem & contemtibiliorem imperii feciſti: ille reſpondit, Sed ſecuriorem atque diuturniorem. Dies denique numquam tranſiit, quin aliquid manſuetum, civile, pium faceret: ſed ita ut ærarium non everteret: Condemnationis & raras eſſe juſſit: & quæ factæ fuerant, non indulſit. Vectigalia civitatibus ad proprias fabricas deputavit. Fenus publicum trientarium exercuit, ita ut pauperibus pleriſque ſine uſuris pecunias dederit ad agros emendos, reddendas de fructibus.

Præfe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Præfectis prætorio ſuis Senatoriam addidit dignitatem, ut viri clariſſimi & eſſent & dicerentur; quod antea vel raro fuerat, vel omnino non fuerat: eouſque, ut ſi quis Imperatorum ſucceſſorem præfecto prætorii dare vellet, laticlaviam eidem per libertum ſubmitteret; ut in multorum vita Marius Maximns dixit. Alexander autem idcirco Senatores eſſe voluit præfectos prætorii, ne quis non Senator de Romano Senatore judicaret. Milites ſuos ſic ubique ſcivit, ut in cubiculo haberet breves, & numerum, & tempora militantium: ſemperque cum ſolus eſſet, & rationes eorum, & numerum, & dignitates, & ſtipendia recenſeret, ut eſſet ad omnia inſtructiſſimus. Denique cum inter militares aliquid ageretur, multorum dicebat & nomina. De promovendis etiam ſibi annotabat: & perlegebat cuncta pittacia: & ſic faciebat diebus etiam pariter annotatis, & quis, & qualis eſſet, & quo inſinuante promotus. Commeatum populi Romani ſic adiuvit, ut cum frumenta Heliogabalus evertiſſet, vicem de propria pecunia loco ſuo reponeret. Negotiatoribus ut Romam volentes concurrerent, maximam immunitatem dedit. Oleum quod Severus populo dede-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rat, quodque Heliogabalus imminuerat: turpiſſimis hominibus præfecturam annonæ tribuendo, integrum reſtituit. Jus conferendi rationes, quod impurus ille ſuſtulerat, hic omnibus reddidit. Mechanica opera Romæ plurima inſtituit. Judæis privilegia reſervavit. Chriſtianos eſſe paſſus eſt. Pontificibus tantum detulit & Quindecim viris atque auguribus, ut quaſdam cauſſas ſacrorum à ſe finitas, iterari & aliter diſtingui pateretur. Præſides provinciarum, quos vere non factionibus laudari comperit, & in itineribus ſecum ſemper in vehiculo habuit & muneribus adiuvit, dicens, & fures à Republica pellendos ac pauperandos, & integros eſſe redimendos atque ditandos. Cum vilitatem populus Romanus ab eo peteret, interrogavit per curionem, quam ſpeciem caram putarent. illi continuo exclamaverunt, carnem bubulam atque porcinam. tunc ille, non quidem vilitatem propoſuit: ſed juſſit, ne quis ſuminatam occideret: ne quis lactentem; ne quis vaccam, ne quis damalionem: tantumque intra biennium vel prope annum, porcinæ carnis fuit & bubulæ, ut cum fuiſſet octominutalis libra, ad duos unumque utriuſque carnis libra redigeretur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

retur. Cauſſas militum contra tribunos ſic audivit, ut ſi aliquem reperiſſet tribunorum in crimine, pro facti qualitate ſine indulgentiæ propoſito puniret. De omnibus hominibus per fideles homines ſuos ſemper quæſivit : & per eos quos nemo noſſet hoc agere ; cum diceret , omnes præda corrumpi poſſe. Servos ſuos ſemper cum ſervili veſte habuit, libertos cum ingenuorum. Eunuchos de miniſterio ſuo abiecit, & uxori ut ſervos ſervire juſſit. & cum Heliogabalus mancipium eunuchorum fuiſſet , ad certum numerum eos redegit ; nec quicquam in Palatio curare voluit niſi balneas feminarum : cum pleroſque eunuchos rationibus & procurationibus præpoſuiſſet Heliogabalus : hic illis & veteres ſuſtulit dignitates. Idem tertium genus hominum eunuchos eſſe dicebat : nec videndum , nec in uſu habendum à viris , ſed vix à feminis nobilibus. Qui de eo fumum vendiderat , & à quodam militari centum aureos acceperat , in crucem tolli juſſit per eam viam qua eſſet ſervis ſuis ad ſuburbana Imperatoria iter frequentiſſimum. Provincias prætorias, præſidiales plurimas fecit: proconſulares ex Senatus voluntate ordinavit. Balnea mixta Romæ exhiberi prohi-

buit:

buit: quod quidem jam ante prohibitum, Heliogabalus fieri permiſerat. Lenonum vectigal & meretricum & exoletorum in ſacrum ærarium inferri vetuit, ſed ſumtibus publicis ad inſtaurationem theatri, Circi, amphiteatri, & ærarii deputavit. Habuit in animo ut exoletos vetaret, quod poſtea Philippus fecit: ſed veritus eſt, ne prohibens, publicum dedecus in privatas cupiditates converteret; cum homines illicita magis poſcant, prohibitaque furore perſequantur. Braccariorum, linteonum, vitreariorum, pellionum, plauſtrariorum, argentariorum, aurificum, & ceterarum artium, vectigal pulcherrimum inſtituit: ex eoque juſſit thermas, & quas ipſe fundaverat, & ſuperiores, populi uſibus exhiberi: ſilvas etiam thermis publicis deputavit. Addidit & oleum luminibus thermarum, cum antea non ante auroram paterent, & ante ſolis occaſum clauderentur. Huius imperium incruentum quidam litteris tradiderunt, quod contra eſt. nam & Severus eſt appellatus à militibus ob auſteritatem, & in animadverſionibus aſperior in quibuſdam fuit. Opera veterum Principum inſtauravit: ipſe nova multa conſtituit: in his thermas nominis ſui, juxta eas

quæ

quæ Neronianæ fuerunt, aqua inducta, quæ Alexandrina nunc dicitur. Nemus thermis ſuis de privatis ædibus ſuis quas emerat, dirutis ædificiis, fecit. Oceani ſolium primus inter Principes appellavit, cum Traianus id non feciſſet, ſed diebus ſolia deputaſſet. Antonini Caracalli thermas additis ſortionibus perfecit & ornavit. Alexandrinum opus marmoris, de duobus marmoribus, hoc eſt porphyretico & Lacedæmonio, primus inſtituit; Palatio exornato hoc genere marmorandi. Statuas coloſſas in Urbe multas locavit, artificibus undique conquiſitis. Alexandri habitu nummos plurimos figuravit; & quidem electreos aliquantos, ſed plurimos tamen aureos. A mulieribus famoſis matrem & uxorem ſuam ſalutari vetuit. Conciones in Urbe multas habuit more veterum tribunorum & Conſulum. Congiarium populo ter dedit, donativum militibus ter: carnem populo addidit. Uſuras feneratorum contraxit ad trientes penſiones, etiam pauperibus conſulens. Senatores ſi fenerarentur, uſuras accipere primo vetuit, niſi aliquid muneris cauſſa acciperent: poſtea tamen juſſit in ſemiſſes acciperent donum, munus tamen ſuſtulit. Statuas ſummorum viro-

rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rum in foro Traiani collocavit undique tranſlatas. Paulum & Ulpianum in magno honore habuit, quos præfectos ab Heliogabalo alii dicunt factos, alii ab ipſo. nam & conſiliarius Alexandri, & magiſter ſcrinii Ulpianus fuiſſe perhibetur: qui tamen ambo aſſeſſores Papiniani fuiſſe dicuntur. Baſilicam Alexandrinam inſtituerat inter campum Martium & ſepta Agrippiana, in latum pedum centum, in longum pedum mille; ita ut tota columnis penderet: quam efficere non potuit morte præventus. Iſium & Serapium decenter ornavit, additis ſignis & deliacis & omnibus myſticis. In matrẽ Mammæam unice pius fuit, ita ut Romæ in Palatio faceret diætas nominis Mammææ, quas imperitum vulgus hodie ad Mammam vocant. Et in Baiano palatium cum ſtagno, quod Mammææ nomine hodieque cenſetur. Fecit & alia in Baiano opera magnifica in honorem affinium ſuorum; & ſtagna ſtupenda, admiſſo mari. Pontes quos Traianus fecerat, inſtauravit pæne in omnibus locis. aliquos etiam novos fecit, ſed inſtauratis nomen
27 Traiani reſervavit. In animo habuit omnibus officiis genus veſtium proprium dare, & omnibus dignitatibus, ut à veſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tu dignoſcerentur: & omnibus ſervis, ut in populo poſſent agnoſci, ne quis ſeditioſus eſſet. ſimul ne ſervi ingenuis miſcerentur. Sed hoc Ulpiano Pauloque diſplicuit, dicentibus, plurimum rixarum fore, ſi faciles eſſent homines ad iniurias. Tum ſatis eſſe conſtituit ut Equites Romani à Senatoribus clavi qualitate diſcernerentur. Pænulis intra Urbem frigoris cauſſa ut ſenes uterentur permiſit, cum id veſtimenti genus ſemper itinerarium aut pluviæ fuiſſet. Matronas tamen intra Urbem pænulis uti vetuit, in itinere permiſit. Facundiæ fuit Græcæ magis quam Latinæ, nec verſu invenuſtus. Et ad muſicam pronus, matheſeos peritus: & ita quidem ut ex eius juſſu mathematici publice propoſuerint Romæ, ac ſint profeſſi ut docerent. Aruſpicinæ quoque peritiſſimus fuit. ὀρνεοσκόπος magnus, ut & Vaſcones & Hiſpanorum & Pannoniorum augures vicerit. Geometriam fecit, pinxit mire, cantavit nobiliter: ſed numquam alio conſcio, niſi pueris ſuis teſtibus. Vitas principum bonorum verſibus ſcripſit. Lyra, tibia, organo cecinit: tuba etiam, quod quidem Imperator numquã oſtendit. Palæſtes primus fuit, in armis magnus, adeo ut multa bella & glorioſe geſſerit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

28 ſerit. Conſulatum ter iniit tantum ordinarium: ac primo nundino ſibi alios ſemper ſuffecit. Severiſſimus judex contra fures, appellans eoſdem quotidianorum ſcelerum reos, & damnans acerrime, ac ſolos hoſtes inimicoſque Reipublicæ vocans. Eum notarium qui falſum cauſſæ brevem in conſilio imperatorio retuliſſet, inciſis digitorum nervis, ita ut numquam poſſet ſcribere, deportavit. Cum quidam ex honoratis, vitæ ſordidæ & aliquando furtorum reus, per ambitionem nimiam ad militiam aſpiraſſet, idcirco quod per reges amicos ambierat, admiſſus, ſtatim in furto præſentibus patronis detectus eſt: juſſuſque à regibus audiri, damnatus eſt re probata. Et cum quæreretur à regibus, quid apud eos paterentur fures, illi reſponderunt, Crucem: ad eorum reſponſum, in crucem ſublatus eſt. ita & patronis auctoribus damnatus ambitor eſt; & Alexandri, quam præcipue tuebatur, ſervata clementia eſt. Statuas coloſſas, vel pedeſtres nudas, vel equeſtres, Divis Imperatoribus in foro Divi Nervæ, quod Tranſitorium dicitur, locavit, omnibus cum titulis, & columnis æreis, quæ geſtorum ordinem continerent exemplo Auguſti, qui ſummorum viro-

virorum ſtatuas in foro ſuo è marmore collocavit, additis geſtis. Volebat videri originem de Romanorum gente trahere, quia eum pudebat Syrum dici : maxime quod quodam tempore feſto, ut ſolent, Antiochenſes, Ægyptii, Alexandrini, laceſſiverant eum convitiolis, Syram archyſynagogũ eum vocantes & archierea. Antequam de bellis eius & expeditionibus & victoriis loquar, de vita quotiana & domeſtica pauca diſſeram. Vſus vivendi eidem hic fuit: primum ut, ſi facultas eſſet, id eſt ſi non cum uxore cubuiſſet, matutinis horis in larario ſuo (in quo & divos Principes, ſed optimos, electos, & animas ſanctiores, in queis & Apollonium, & quantum ſcriptor ſuorum temporum dicit, Chriſtum, Abraham, & Orpheum, & huiuſmodi ceteros habebat, ac maiorum effigies) rem divinam faciebat. Si id non poterat; pro loci qualitate, vel vectabatur, vel piſcabatur, vel deambulabat, vel venabatur. Dehinc ſi hora permitteret, actibus publicis poſt multam horam operam dabat, idcirco quod & res bellicæ & res civiles (ut ſuperius dictum eſt) per amicos tractabantur, ſed ſanctos & fideles, & numquam venales: & tractatæ firmabãtur, niſi

quid

quid novi etiam ipſi placeret. Sane ſi neceſſitas cogeret, ante lucem actibus operam dabat, & in longam horam producebat, neque umquam tædiavit, aut moroſus aut iratus reſedit, fronte ſemper pari, & lætus ad omnia. erat enim ingentis prudentiæ: & cui nemo poſſet imponere: & quem ſi aliquis urbane tentare voluit, intellectus tulit pœnas. Poſt actus publicos ſeu bellicos ſeu civiles, lectioni Græcæ operam maiorem dabat, De Republica libros Platonis legens. Latina cum legeret, non alia magis legebat quam De officiis Ciceronis & De Republica. nonnunquam & oratores & poëtas, in queis Serenum Sammonicum, quem ipſe noverat & dilexerat, & Horatium. Legit & vitam Alexandri quem præcipue imitatus eſt: etſi in eo condemnabat ebrietatem & crudelitatem in amicos; quamvis utrumque defendatur à bonis ſcriptoribus, quibus ſæpius ille credebat. Poſt lectionem, operam palæſtræ, aut ſphæriſterio, aut curſui, aut luctaminibus mollioribus, dabat. atque inde unctus lavabatur; ita ut caldariis vel numquam vel raro, piſcina ſemper uteretur, in eaque una hora prope maneret: biberet etiam frigidam Claudiam jejunus, ad unum prope ſextarium.

Egreſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Egreſſus balneas multum lactis & panis ſumebat, ova, deinde mulſum: atque his refectus aliquando prandium inibat, aliquando cibum uſque ad cenam differebat, prandit tamen ſæpius. Uſuſque eſt Hadriani tetrapharmaco frequenter, de quo in libris ſuis Marius Maximus loquitur, cum Hadriani diſſerit vitam. Poſt 31
meridianas horas, ſubſcriptioni & lectioni epiſtolarum ſemper dedit operam, ita ut ab epiſtolis, & libellis, & à memoria, ſemper aſſiſterent: nonnumquam etiam, ſi ſtare per valetudinem non poſſent, ſederent, relegentibus cuncta librariis & iis qui ſcrinium gerebant; ita ut Alexander ſua manu adderet ſi quid eſſet addendum : ſed ex ejus ſententia qui diſertior habebatur. Poſt epiſtolas, omnes amicos ſimul admiſit, cum omnibus pariter eſt loquutus: neque umquam ſolum quemquam, niſi præfectum ſuum, vidit, & quidem Ulpianum, ex aſſeſſore ſemper ſuo; cauſſa, juſtitiæ ſingularis. Cum autem alterum adhibuit, & Ulpianum rogari juſſit. Virgilium autem Platonem poëtarum vocabat, eiuſque imaginem cum Ciceronis ſimulacro, in ſecundo larario habuit, ubi & Achillis & magnorum virorum. Alexandrum vero Magnum inter Divos

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& optimos in larario majore conſecravit. 32 Injuriam nulli umquam amicorum comitumve fecit, nec magiſtris quidem, aut principibus officiorum. Præfectis autem ſemper detulit, aſſerens eum, qui mereatur injuriam pati, ab Imperatore damnandum eſſe, non dimittendum. Si umquam alicui prçſentium ſucceſſorem dedit, ſemper illud addidit, *Gratias tibi agit Reſpublica:* eumque muneratus eſt; ita ut privatus pro loco ſuo poſſet honeſte vivere: his quidem muneribus, agris, bobus, equis, frumento, ferro, impendiis ad faciendam domum, marmoribus ad ornandam, & operis, quas ratio fabricæ requirebat. Aurum & argentum raro cuiquam, niſi militi diviſit, nefas eſſe dicens, ut diſpenſator publicus in delectationes ſuas & ſuorum converteret id quod provinciales dediſſent. Aurum negotiatorium & co-

33. ronarium Romæ remiſit. Fecit Romæ curatores Urbis quatuordecim, ſed ex Conſularibus; quos audire negotia urbana cum præfecto Urbis juſſit; ita ut omnes, aut magna pars adeſſet, cum acta fierent. Corpora omnium conſtituit, vinariorum, lupinariorum, caligariorum, & omnino omnium artium: hiſque ex ſeſe defenſores dedit, & juſſit quid ad quos judices

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dices pertineret. Scenicis numquam aurum, numquam argentum, vix pecuniam donavit: pretioſas veſtes quas Heliogabalus dederat, etiam ſuſtulit. Milites quos oſtenſionales vocant, non pretioſis, ſed ſpecioſis, clariſque veſtibus ornabat: nec multum in ſigna, aut ad apparatum regium auri & ſerici deputabat, dicens, Imperium in virtute eſſe, non in decore. Chlamydes hirtas Severi, & tunicas aſemas vel macrocheras, ex purpura non magna, ad uſum revocavit ſuum. In convivio aurum neſciit: pocula mediocria, ſed nitida ſemper habuit. Ducentarum librarum argenti pondus miniſterium ejus numquam tranſiit. Nanos & nanas, & moriones, & vocales exoletos, & omnia acroamata, & pantomimos, populo donavit: qui autem uſui non erant, ſingulis civitatibus deputavit alendos ſingulos, ne gravarentur ſpecie mendicorum. Eunuchos, quos Heliogabalus & in conſiliis turpibus habebat & promovebat, donavit amicis, addito elogio, ut ſi non rediiſſent ad bonos mores, eoſdem liceret occidi ſine auctoritate judicii. Mulieres infames, quarum infinitum numerum deprehenderat, publicari juſſit, exoletis omnibus deportatis, aliquibus etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

etiam naufragio merſis, cum quibus illa clades conſuetudinem habuerat funeſtiſſimam. Auratam veſtem miniſtrorum vel in publico convivio nullus habuit. Cum inter ſuos convivaretur, aut Ulpianum aut doctos homines adhibebat, ut haberet fabulas litteratas, quibus ſe recreari dicebat & paſci. Habebat cum privatim convivaretur, & librum in menſa, & legebat, ſed Græca magis. Latinos autem poëtas lectitabat. Publica convivia ea ſimplicitate egit qua privata; niſi quod numerus accubantium creſcebat & multitudo convivarum, qua ille offendebatur, dicens ſe in theatro & Circo mandu-
35 care. Oratores & poëtas non ſibi panegyricos dicentes (quod exemplo Nigri Peſcennii ſtultum dicebat) ſed aut orationes recitantes, aut facta veterum quos apte retuli, libenter audivit: libentius tamen, ſi quis ei recitavit Alexandri Magni laudes, aut meliorum retro principum, aut magnorum Urbis Romæ virorum. Ad Athenæum, audiendorum & Græcorum & Latinorum rhetorum vel poëtarum cauſſa; frequenti proceſſit. Audivit autem etiam forenſes oratores cauſſas recitantes, quas vel apud ipſum, vel apud præfectos Urbis egerant. Agoni præſedit,

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& maxime Herculeo, in honorem Magni Alexandri. Solus poſt meridiem, vel matutinis horis, idcirco numquam aliquos videbat, quod ementitos de ſe multa cognoverat: ſpeciatim Vetronium Turinum: quem cum familiarem habuiſſet, ille omnia vel fingendo ſic vendiderat, ut Alexandri quaſi ſtulti hominis & quem ille in poteſtate haberet, & cui multa perſuaderet, infamaret imperium: ſicque omnibus perſuaſerat quod ad nutum ſuum omnia faceret. Denique hac illum arte deprehendit, ut quendam immitteret, qui à ſe quiddam publice peteret, ab illo autem occulte quaſi præſidium poſtularet, ut pro eo Alexandro ſecreto ſuggereret. Quod cum factum eſſet, & Turinus ſuffragium promiſiſſet, dixiſſetque ſe quædam Imperatori dixiſſe, cum nihil dixiſſet, ſed in eo pendere ut adhuc impetraret, eventum vendens: cumque iterum juſiſſet Alexander interpellari, & Turinus quaſi aliud agens nutibus annuiſſet, neque tamen interim quidquam dixiſſet, impetratum autem eſſet quod petebatur, Turinuſque ab illo qui meruerat, fumi venditor, ingentia præmia percepiſſet: accuſari eum Alexander juſſit, probanſque per teſtes omnibus, &

quibus præſentibus quid accepiſſet, & quibus audientibus quid promiſiſſet, in foro Tranſitorio ad ſtipitem illum ligari præcepit, & fumo appoſito quem ex ſtipulis atque humidis lignis fieri juſſerat, necavit; præcone dicente, Fumo punitur, qui vendidit fumum. Ac ne una tantum cauſſa videretur crudelior fuiſſe, quæſivit diligentiſſime antequam eum damnaret: & invenit Turmum ſæpe & in cauſſis ab utraque parte accepiſſe, cum eventus venderet, & ab omnibus qui aut præpoſituras aut provincias acceperant. Spectacula frequentavit cum ſumma donandi parſimonia, dicens, & venatores & ſcenicos & aurigas ſic alendos, quaſi ſervos noſtros, aut venatores, aut muliones, aut voluptarios. Convivium neque opimum, neque nimis parcum, ſed nitoris ſummi fuit: ita tamen ut pura mantilia mitterentur; ſæpius cocco clavata, aurata vero numquam: cum hæc Heliogabalus jam recepiſſet, & ante (ut quidam prædicant) Hadrianus habuiſſet. Uſus convivii diurnus hic fuit: Vini ad totum diem ſextarij triginta; panis mundi pondo triginta; panis ſequentis ad donandum pondo quinquaginta. Nam ſemper de manu ſua miniſtris convivii & panem & partes, aut olerum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

olerum, aut carnis, aut leguminum dabat, ſenili prorſus maturitate patrem familias agens. Erant decreta & carnis diverſæ pondo triginta; erant & gallinacei duo. Adhibebatur & anſer diebus feſtis: Kalendis autem Januariis, & hilariis Matris Deum, & ludis Apollinaribus, & Jovis epulo, & Saturnalibus, & hujuſmodi feſtis diebus, faſianus: ita ut aliquando & duo ponerentur, additis gallinaceis duobus. leporem quotidie habuit, venationem frequentem, ſed eam cum amicis dividebat, & his maxime quos ſciebat per ſe non habere. nec divitibus quidquam talium munerum miſit, ſed ab his ſemper accepit. Habuit quotidie milii ſine pipere ſextarios quatuor, cum pipere duos: & ne ſit longum omnia inſerere quæ Gargilius Martialis eius temporis ſcriptor ſingulatim perſequutus eſt, omnia & ad modum & rationem illi ſunt præbita. Pomis vehementer indulſit, ita ut ſecunda menſa illius ſæpius ponerentur, unde etiam jocus exſtitit. Non ſecundam menſam Alexandrum habere, ſed ſecundum. Ipſe cibo plurimo reficiebatur: vino neque parce, neque copioſe, affatim tamen. Frigida ſemper pura uſus, æſtate vino cum roſa condito: quod quidem ſolum ex di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

38 verſo genere Heliogabali tenuerat. E
quoniam de lepuſculis facta eſt mentio
quod ille leporem quotidie haberet, jo
cus poëticus emerſit, idcirco quod mult
ſeptem diebus pulchros eſſe dicunt eos
qui leporem comederint, ut Martialis et
iam epigramma ſignificat, quod contra
quandam Gelliam ſcripſit huiuſmodi,

Cum leporem mittis, ſemper mihi Gellia
mandas,
Septem formoſus Marce diebus eris.
Si verum dicis, ſi verum Gellia mandas,
Ediſti numquam Gellia tu leporem.

Sed hos verſus Martialis in eam, quæ deformis eſſet, compoſuit: poëta vero temporum Alexandri hæc in eum dixit,

Pulchrum quod vides eſſe noſtrum regẽ,
Quem Syrum ſua detulit propago,
Venatus facit, & lepus comeſus,
Ex quo continuum capit leporem.

Hos verſus cum ad eum quidam ex amicis detuliſſet, reſpondiſſe ille dicitur Græcis verſibus in hanc ſententiam,

Pulchrum quod putas eſſe veſtrum regẽ
Vulgari miſerande de fabella:
Si verum putas eſſe, non iraſcor.
Tantum tu comedas velim lepuſculos,
Vt fias, animi malis repulſis,
Pulcher, ne invideas livore mentis.

Cum

Cum amicos militares habuiſſet, ut uſum Traiani: quem ille poſt ſecundam menſam, potandi uſque ad quinque pocula inſtituerat, reſervaret, unum tantum poculum amicis exhibebat, in honorem Alexandri Magni: id autem brevius, niſi ſi quis, quod licebat, maius habere poſtulaſſet. Uſus Veneris in eo moderatus fuit, exoletorum ita expars, ut (quemadmodum ſupra diximus) legem de his auferendis ferre voluerit. Horrea in omnibus regionibus publica fecit, ad quæ conferrent bona ii, qui privatas cuſtodias non haberent. Balnea omnibus regionibus addidit quæ forte non habebant. nam hodieque multa dicuntur Alexandri. Fecit & domos pulcherrimas, eaſdemque amicis ſuis maxime integris viris donavit. Vectigalia publica in id contraxit, ut qui decem aureos ſub Heliogabalo præſtiterant, tertiam partem aurei præſtarent, hoc eſt tricesimam partem. tuncq; primum ſemiſſes aureorum formati ſunt: tunc etiam, cum ad tertiam aurei partem vectigal decidiſſet, tremiſſes: dicente Alexandro, etiam quartarios futuros, quod minus non poſſet. quos quidem iam formatos in moneta detinuit, exſpectans ut ſi vectigal contrahere potuiſſet, & eoſdem ederet. Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cum non potuiſſet per publicas neceſſita-
tes, conflari eos iuſſit, & tremiſſes tantum
ſolidoſque formari. Formas binarias, ter-
narias & quaternarias, & denarias etiam,
atque amplius, uſque ad bilibres quoque
& centenarias, quas Heliogabalus inve-
nerat, reſolui præcepit, neque in uſu cu-
iuſquam verſari, atque ex eo his materiæ
nomen inditum eſt, cum diceret plus lar-
giendi hanc eſſe Imperatori cauſſam, ſi
cum multos ſolidos minores dare poſſit,
dans decem vel amplius una forma, tri-
ginta & quinquaginta & centum dare
40 cogeretur. Veſtes ſericas ipſe raras habuit:
holoſericas numquam induit, ſubſericam
numquam donavit. Divitiis nullius invi-
dit. pauperes iuvit. honoratos, quos pau-
peres vere, non per luxuriam, aut ſimu-
lationem vidit, ſemper multis commodis
auxit, agris, ſervis, animalibus, gregibus,
ferramentis, ruſticis. In theſauris veſtem
numquam niſi annum eſſe paſſus eſt,
eamque ſtatim expendi juſſit. Omnem
veſtem quam donavit, ipſe perſpexit: om-
ne aurum, omne argentum, idque fre-
quenter, appendit. Donavit & ocreas, &
braccas, & calceamenta inter veſtimenta
militaria. Purpuræ clariſſimæ non ad
uſum ſuum, ſed ad matronarum, ſi quæ

aut

aut poſſent, aut vellent, certe ad vendendum, graviſſimus exactor fuit: ita ut Alexandrina purpura hodieque dicatur, quę vulgo Probiana dicitur, idcirco quod Aurelius Probus baphiis præpoſitus, id genus muricis reperiſſet. Uſus eſt ipſe chlamyde coccinea ſæpe. In Urbe tamen ſemper togatus fuit, & in Italiæ urbibus. Prætextam & pictam togam numquam niſi Conſul accepit: & eam quidem quam de Jovis templo ſumtam alii quoque accipiebant, aut Prætores aut Conſules. Accepit prætextam etiam cum ſacra faceret, ſed loco Pontificiis maximi, non Imperatoris. Boni linteaminis appetitor fuit, & quidem puri, dicens, Si linea idcirco ſunt, ut nihil aſperum habeant, quid opus eſt purpura? in linea autem aurum mitti, etiam dementiam judicabat, cum aſperitati adderetur rigor. Faſceis ſemper uſus eſt. Braccas albas habuit, non coccineas, ut prius ſolebant. Gemmarum quod fuit, vendidit, & aurum in ærarium contulit, dicens gemmas viris uſui non eſſe: matronas autem regias contentas eſſe debere uno reticulo, atque inauribus, & baccato monili, & corona cum qua ſacrificium facerent, & unico pallio auro ſparſo, & cyclade quę ſex uncias auri plus non

 habe-

haberet. Prorſus cenſuram ſuis temporibus de propriis moribus geſſit. Imitati ſunt eum magni viri, & uxorem eius matronæ pernobiles. Aulicum miniſterium in id contraxit, ut eſſent tot homines in ſingulis officiis, quot neceſſitas poſtularet: ita ut annonas, non dignitatem, acciperent fullones & veſtitores, & pictores & pincernæ, omnes caſtrenſes miniſtri (quemadmodum peſtis illa inſtituerat) ſed annonas ſingulas, vix binas. Et cum argentum in miniſterio plus ducentis libris non haberet, nec plures miniſtros, argentum & miniſtros ante quando poſcebat, accipiebat ab amicis: quod hodieque fit, ſi præſtatur à præfectis abſente Imperatore. Voluptates ſcenicas in convivio numquam habuit, ſed ſumma illi oblectatio fuit, ut catuli cum porcellis luderent, aut perdices inter ſe pugnarent, aut aves parvulæ ſurſum & deorſum volitarent. Habuit ſane in Palatio unum genus voluptatis, quo maxime delectatus eſt, & quo ſollicitudines publicas ſublevaret. nam aviaria inſtituerat pavonum, faſianorum, gallinaceorum, anatum, perdicum etiam: hiſque vehementer oblectabatur; maxime palumborum, quos habuiſſe ad viginti millia dicitur: & ne

eorum

eorum paſtus gravaret annonam, ſervos habuit vectigales, qui eos ex ovis ac pullicenis ac pipionibus alerent. Thermis & ſuis & veterum frequenter cum populo uſus eſt, & æſtate maxime; balneari veſte ad Palatium revertens: hoc ſolum Imperatorium habens, quod lacernam coccineam accipiebat. Curſorem numquam niſi ſervum ſuum, dicens ingenuum currere niſi in ſacro certamine non debere. Cocos, piſcatores, fullones & balneatores, nonniſi ſervos ſuos habuit: ita ut ſi quis deeſſet, emeret. Medicus ſub eo unus Palatinus ſalarium accepit: ceteri omnes, qui uſque ad ſex fuerunt, annonas binas aut ternas accipiebant, ita ut mundas ſingulas conſequeretur, alias aliter. Judices cum promoveret, exemplo veterum, ut & Cicero docet, & argento & neceſſariis inſtruebat; ita ut præſides provinciarum acciperent argenti pondo vicena, phialas ſenas, mulos binos; equos binos, veſtes forenſes binas, domeſticas ſingulas, balneares ſingulas, aureos centenos, cocos ſingulos, muliones ſingulos; &, ſi uxores non haberent, ſingulas concubinas, quod ſine his eſſe non poſſent: reddituri depoſita adminiſtratione, mulas, mulos, equos, muliones, & cocos:

cos: cetera ſibi habituri, ſi bene egiſſent; in quadruplum reddituri, ſi male, præter condemnationum, aut peculatus, aut repetundarum. Leges innumeras ſanxit. Caruccas Romæ & rhedas Senatoribus omnibus ut argentatas haberent, permiſit: intereſſe Romanæ dignitatis putans, ut his tantæ Urbis Senatores vectarentur. Conſules quoſcumque vel ordinarios, vel ſuffectos creavit, ex Senatus ſententia nominavit, ſumtum eorum contrahens: & nundina vetera ex ordine inſtituit, vel dies vel tempora. Quæſtores candidatos ex ſua pecunia juſſit munera populo dare, ſed ut poſt quæſturam præturas acciperent, & inde provincias regerent: arcarios vero inſtituit qui de arca fiſci ederent munera, eademque parciora. Habuit in animo ut munera per totum annum diſpargeret, ut per triginta dies munus populo daretur: ſed cur id non fecerit in occulto habetur. Capitolium ſeptimo die cũ in Urbe eſſet aſcendit, templa frequentavit. CHRISTO templum facere voluit, eumque inter Deos recipere. quod & Hadrianus cogitaſſe fertur qui templa in omnibus civitatibus ſine ſimulacris juſſerat fieri: quæ hodie idcirco quia non habent Numina, dicun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tur Hadriani, quæ ille ad hoc paraſſe dicebatur: ſed prohibitus eſt ab iis, qui conſuleutes ſacra, repererant omnes Chriſtianos futuros ſi id optato eveniſſet, & templa reliqua deſerenda. Injocis Alexander 44.
dulciſſimus fuit, in fabulis amabilis, in conviviis comis, ita ut quiſque poſceret quod vellet. Ad aurum colligendum adtentus, ad ſervandum cautus, ad inveniendum ſollicitus, ſed ſine cujuſquam excidio. Syrum ſe dici noluit, ſed à majoribus Romanum. Et ſtemma generis depinxerat, quo oſtendebatur genus ejus à Metellis deſcendere. Rhetoribus, grammaticis, medicis, aruſpicibus, mathematicis, mechanicis, architectis ſalaria inſtituit, & auditoria decrevit; & diſcipulos cum annonis pauperum filios, modo ingenuos, dari juſſit. Etiam in provinciis, oratoribus forenſibus multum detulit, pleriſque etiam annonas dedit, quo conſtitiſſet gratis agere. Leges in annos firmavit, eaſque etiam ipſe diligentiſſime ſervavit. Theatralia ſpectacula ſæpe obiit. Theatrum Marcelli reficere voluit. Multis civitatibus, quæ poſt terræ motus deformes erant, ad inſtaurationem operum & publicorum & privatorum, pecuniam ex vectigalibus dedit. In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

templis ſane numquam præter quatuor aut quinque argenti libras, auri ne guttulam quidem aut bracteolam poſuit, ſuſurrans verſum Perſii,

--- *in ſanctis quid facit aurum?*

45 Expeditiones bellicas habuit, de quibus ordine ſuo ediſſeram. Primum tamen eius conſuetudinem dicam de rebus vel tacendis, vel prodendis. Tacebantur ſecreta bellorum: itinerum autem dies publice proponebantur, ita ut edictum penderet ante menſes duos, in quo ſcriptum eſſet: Illa die, illa hora ab Urbe ſum exiturus, &, ſi Dii voluerint, in prima manſione manſurus: deinde per ordinem manſiones, deinde ſtativæ, deinde ubi annona eſſet accipienda : & id quidem eo uſque, quamdiu ad fines barbaricos veniretur. jam enim inde tacebatur, & omnes ambulabant, ita ne diſpoſitionem Romanam barbari ſcirent. Certum eſt autem eum numquam id quod propoſuerat, fefelliſſe; cum diceret, Nolle ab aulicis ſuas vendi diſpoſitiones, quod factum fuerat ſub Heliogabalo, cum ab eunuchis omnia venderentur. quod genus hominum idcirco ſecreta omnia in aula noſſe cupiunt, ut ſoli aliquid ſcire videantur, & habeant unde vel gratiam vel pecuniam requi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

requirant. Et quia de publicandis diſpoſitionibus mentio contigit : ubi aliquos voluiſſet vel rectores provinciis dare, vel præpoſitos facere, vel procuratores, id eſt rationales, ordinare, nomina eorum proponebat, hortans populum ut ſi quis quid haberet criminis, probaret manifeſtis rebus : ſi non probaſſet, ſubire pœnam capitis: dicebatque grave eſſe, cum id Chriſtiani & Judæi facerent in prædicandis ſacerdotibus qui ordinandi ſunt, non fieri in provinciarum rectoribus , quibus & fortunæ hominum committerentur & capita. Aſſeſſoribus ſalaria inſtituit: quamvis ſæpe dixerit eos eſſe promovendos, qui per ſe Rempublicam gerere poſſent, non per aſſeſſores; addens, militares habere ſuas adminiſtrationes, habere litteratos : & ideo unumquemque hoc agere debere quod noſſet. Theſauros repertos, iis qui repererant donavit: & ſi multi eſſent, addidit his eos, quos in ſuis habebat officiis. Cogitabat ſecum & deſcriptum habebat, cui quid præſtitiſſet: & ſi quos ſciret vel nihil petiiſſe, vel non multum, unde ſumtus ſuos augerent, vocabat eos, & dicebat, *Quid eſt cur nihil petis? an me tibi vis fieri debitorem? pete ne privatus de me queraris.* Dabat autem

hæc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

hæc in beneficiis, quæ famam eius non læderent: bona punitorum, ſed numquam cum auro, argento, vel gemmis; nam id omne in ærarium reponebat. dabat præpoſituras locorum civilium non militum: dabat eas adminiſtrationes quæ ad procurationes pertinerent. Rationales cito mutabat, ita ut nemo niſi annum compleret; eoſque, ſi boni eſſent, oderat, malum neceſſarium vocans. Præſides vero, proconſules & legatos, numquam fecit ad beneficium, ſed ad judicium vel ſuum
47 vel Senatus. Milites expeditionis tempore ſic diſpoſuit ut in manſionibus annonas acciperent, nec portarent cibaria decem & ſeptem (ut ſolent) dierum, niſi in barbarico: quamvis & illic mulis eoſdem atque camelis adjuverit, dicens milites ſe magis ſervare, quam ſeipſum; quod ſalus publica in his eſſet. Ægrotantes ipſe viſitavit per tentoria milites, etiam ultimos, & carpentis vexit, & omnibus neceſſariis adiuvit. Et ſi forte gravius laboraſſent, per civitates & agros patribus familias hominibus, & ſanctioribus matronis eos diſtribuebat; reddens impendia quæ feciſſent, ſive convaluiſſent illi, ſeu periſ-
48 ſent. Cum quidam Ovinius Camillus Senator antiquæ familiæ delicatiſſimus re-

bellare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bellare voluiſſet, tyrannidem affectans, eique nuntiatum eſſet, ac ſtatim probatum; ad Palatium eum rogavit: eique gratias egit quod curam Reipublicæ quæ recuſantibus bonis imponeretur, ſponte reciperet: deinde ad Senatum proceſſit, & timentem ac tantæ conſcientiæ tabe confectum, participem imperii appellavit, in Palatium recepit, convivio adhibuit, ornamentis imperialibus & melioribus quam ipſe utebatur affecit. Et cum expeditio barbarica eſſet nunciata, vel ipſum ſi vellet ire, vel ut ſecum proficiſceretur, hortatus eſt. & cum ipſe pedes iter faceret, illum invitavit ad laborem quem poſt quinque millia cunctantem, equo ſedere juſſit. cumque poſt duas manſiones equo etiam fatigatus eſſet, carpento impoſuit. hoc quoque, ſeu timore, ſeu vere reſpuentem, abdicantem quinetiam imperium, & mori paratum, dimiſit: commendatumque militibus, à quibus Alexander unice amabatur, tutum ad villas ſuas ire præcepit, in quibus diu vixit. ſed poſt juſſu Imperatoris occiſus eſt, quod ille militaris eſſet & à militibus amatus. Scio vulgum hanc rem quam contexui, Traiani putare; ſed neque in vita eius id Marius Maximus ita expoſuit, neque Fabius

Marcel-

Marcellinus, neque Aurelius Verus, neque Statius Valens, qui omnem eius vitam in litteras miſerunt. Contra autem & Septimius, & Acholius, & Encolpius vitæ ſcriptores, ceterique, de hoc talia prædicaverunt: quod ideo addidi, ne quis vulgi magis famam ſequeretur, quam hiſtoriam, quæ rumore utique vulgi ve-
49 rior reperitur. Honores juris gladii numquam vendi paſſus eſt, dicens, *Neceſſe eſt ut qui emit, vendat. Ego non patiar mercatores poteſtatum: quos ſi patiar, damnare non poſſim. Erubeſco enim punire illum hominem, qui emit & vendit.* Pontificatus & quindecimviratus & auguratus, codicillares fecit, ita ut in Senatu allegerentur. Dexippus dixit uxorem eum cujuſdam Martiani filiam duxiſſe, eundemque ab eo Cæſarem nuncupatum. Verum cum vellet inſidiis occidere Alexandrum Martianus, detecta factione, & ipſum interemtum, & uxorem abiectam. Idem dicit, fuiſſe patruum Antoninum Heliogabalum Alexandri, non uxoris ſororis ejuſdem filium. Cum Chriſtiani quendam locum, qui publicus fuerat occupaſſent, contra propinarii dicerent, ſibi eum deberi, reſcripſit, melius eſſe, ut quomodocumque illic Deus colatur, quam propinariis

pinariis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

pinariis dedatur. Cum igitur tantus ac talis Imperator domi ac foris eſſet, iniit Parthicam expeditionem: quam tanta diſciplina, tanta reverentia ſui egit, ut non milites, ſed Senatores tranſire dicerentur. Quacumque iter legiones faciebant, tribuni accincti, centuriones verecundi, milites amabiles erant: ipſum vero ob hæc tot & tanta bona provinciales ut Deum ſuſpiciebant. Jam vero ipſi milites juvenem Imperatorem ſic amabant, ut fratrem, ut filium, ut parentem; veſtiti honeſte, calciati etiam ad decorem, armati nobiliter; equis etiam inſtructi, & ephippiis ac frenis decentibus: prorſus, ut Romanam Rempublicam intelligeret quicumque Alexandri vidiſſet exercitum. Elaborabat denique ut dignus illo nomine videretur, immo ut Macedonem illum vinceret, dicebatque inter Romanum Alexandrum & Macedonem multum intereſſe debere. Fecerat denique ſibi argyroaſpidas & chryſoaſpidas: fecerat & phalangem triginta millium hominum, quos phalangarios vocari juſſerat, & cum quibus multum fecit in Perſide: quæ quidem erat ex ſex legionibus ſimilium armorum, ſtipendiorum vero poſt Perſicum bellum maiorum.

Dona

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

51 Dona regia in templis poſuit: gemmas ſibi oblatas vendidit, muliebre eſſe exiſtimans gemmas poſsidere, quæ neque militi dari poſsint, neque à viro haberi. Cum quidam legatus uniones duos uxori eius per ipſum obtuliſſet magni ponderis & inuſitatæ menſuræ, vendi eos iuſsit: qui cum pretium non invenirent, ne exemplum malum à regina naſceretur, ſi eo uteretur quod emi non poſſet, in auribus Veneris eos dicavit. Ulpianum pro tutore habuit, primum repugnante matre, deinde gratias agente, quem ſæpe à militum ira obiectu purpuræ ſummæ defendit: atque ideo ſummus Imperator fuit, quod eius conſiliis præcipue Rempublicam rexit. In procinctu atque in expeditionibus apertis papilionibus prandit atque cenavit, cum militarem cibum cunctis videntibus atque gaudentibus ſumeret; circumiret prope tota tentoria; à ſignis abeſſe neminem pateretur. Si quis de via in alicuius poſſeſſionem deflexiſſet, pro qualitate loci, aut fuſtibus ſubiiciebatur in conſpectu eius, aut virgis, aut condemnationi: aut, ſi hæc omnia tranſiret dignitas hominis, graviſſimis contumeliis, cum diceret, viſne hoc in agro tuo fieri, quod alteri facis? Clamabatque ſæpius

quod

quod à quibuſdam ſive Judæis ſive Chriſtianis audierat, & tenebat; idque per præconem, cum aliquem emendaret, dici jubebat, Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. quam ſententiam uſque adeo dilexit, ut & in Palatio & in publicis operibus præſcribi iuberet. Idem cum quandam aniculam affectam iniuriis à milite audiſſet, exauctoratum eum militia ſervum ei dedit, quod artifex carpentarius eſſet, ut eam paſceret & cum dolerent hoc milites factum, perſuaſit omnibus, ut modeſte ferrent, & eos terruit. Ἀναίμακτον imperium eius, cum fuerit durus & tetricus, idcirco vocatum eſt, quod Senatorem nullum occiderit, ut Herodianus Græcus ſcriptor refert in libris temporum ſuorum. Severitatis autem tantæ fuit in milites, ut ſæpe legiones integras exauctoraverit, ex militibus Quirites appellans; nec exercitum umquam timuerit, idcirco quod in vitam ſuam dici nihil poſſet, quod umquam tribuni vel duces de ſtipendiis militum quidquam accepiſſent: dicens, Miles non timet niſi veſtitus, armatus, calceatus, & ſatur, & habens aliquid in zonula: idcirco quod mendicitas militaris ad omnem deſperationem vocaret armatum. Apparitores denique nullos

eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

eſſe paſſus eſt: tribunis aut ducibus, niſi milites anteire voluit: iuſſitque ut ante tribunum quatuor milites ambularent, ante ducem ſex, ante legatum decem:
53 hique ad domos ſuas reciperentur. Et ut ſeveritas eius agnoſci poſſet, unam concionem militarem indendam putavi, quæ illius in rem militarem mores oſtenderet. Nam cum Antiochiam veniſſet, ac milites lavacris muliebribus & deliciis vacarent, eique nuntiatum eſſet, omnes eos comprehendi iuſſit, & in vincula conjici. quod ubi compertum eſt, mota ſeditio eſt à legione, cuius ſocii erant in vincula coniecti. Tum ille tribunal aſcendit, vinctiſque omnibus ad tribunal adductis, circumſtantibus etiam militibus, & quidem armatis, ita cœpit,

Commilitones, ſi tamen iſta vobis, quæ à veſtris facta ſunt diſplicent, diſciplina majorum Rempublicam tenet; quæ ſi dilabatur, & nomen Romanum & imperium amittemus. Neque enim ſub nobis iſta facienda ſunt quæ ſub impura illa beſtia nuper facta ſunt. Milites Romani, veſtri ſocij, mei contubernales & commilitones, amant, potant, lavant, Græcorum more etiam quidam ſe inſtituunt: hoc ego diutius feram? & non eos capitali dedam ſupplicio? Tumultus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

multus poſt hoc ortus eſt. Atque iterum, *Quin continetis vocem, in bello contra hoſtem, non contra Imperatorem veſtrum neceſſariam? certe campiductores veſtri hanc vos docuerunt contra Sarmatas & Germanos ac Perſas emittere; non contra eum, qui acceptam à provincialibus annonam, qui veſtem, qui ſtipendia vobis attribuit. Continete igitur vocem truculentam, campo ac bellis neceſſariam, ne vos hodie omnes uno ore atque una voce, Quirites dimittam: & incertum, an Quirites. non enim digni eſtis, qui vel Romanæ plebis ſitis, ſi jus Romanum non agnoſcitis.*

Et cum vehementius fremerent, ac ferro quoque minarentur. *Deponite* (inquit) *dextras, contra hoſtem erigendas, ſi fortes eſtis. me enim iſta non terrent. Si enim unum hominem occideritis, non nobis deerit Reſpublica, non Senatus, non populus Romanus, qui me de vobis vindicet.* Cum nihilominus poſt iſta fremerent, exclamavit, *Quirites diſcedite, atque arma deponite.* Mirando exemplo depoſitis armis, depoſitis etiam ſagulis militaribus omnes non ad caſtra, ſed ad diverſoria varia receſſerunt. Tuncque primum intellectum eſt, quantum ejus ſeveritas poſſet. Denique etiam ſigna ſtipatores, & ii

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

qui Imperatorem circumdederant, in caſtra retulerunt; arma collecta populus ad Palatium tulit; eam tamen legionem quam exauctoravit, rogatus, poſt dies triginta, priuſquam ad expeditionem Perſicam proficiſceretur, loco ſuo reſtituit, eaque pugnante maxime vicit: cum tamen tribunos ejus capitali affecerit ſupplicio, quod per negligentiam illorum milites apud Daphnen luxuriati eſſent, vel per conniventiam ſeditionem feciſſent exercitus. Magno igitur apparatu inde in Perſas profectus, Artaxerxen regem potentiſſimum vicit; cum ipſe Alexander cornua adiret, milites admoneret, ſub ictu teli verſaretur, manu plurimum faceret, ſingulos quoque milites ad laudem verbis adduceret. Fuſo denique fugatoque tanto rege, qui cum ſeptingentis elephantis, falcatiſque mille & octigentis curribus ad bellum venerat, Equitum multis millibus; ſtatim Antiochiam rediit, & de præda quam Perſis diripuit, ſuum ditavit exercitum; cum & tribunos ea quæ per vicos deripuerant, & duces, & ipſos milites habere juſſiſſet. Tumque primum Perſæ ſervi apud Romanos fuerunt: quos quidem, quia indigne ferunt Perſarum reges quempiam ſuorum alicui ſervire,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſervire, acceptis pretiis reddidit: pretiumque vel iis qui manu ceperant ſervos dedit, vel in ærarium contulit.

Poſt hoc Romam venit, triumphoque pulcherrimo acto, apud Senatum primum hæc verba habuit. Ex actis Senatus die ſeptimo Kalendas Octobres.

Perſas, Patres Conſcripti, vicimus. longa eloquentia opus non eſt: tantum ſcire debetis quæ illorum arma fuerint, qui apparatus. Iam primum elephanti ſeptingenti: iidemque turriti cum ſagittariis & onere ſagittarum. ex his trecentos cepimus; ducenti interfecti jacent: decem & octo perduximus. Falcati currus mille. & adducere interfectorum animalium currus ducentos potuimus: ſed id quia & fingi poterat, facere ſuperſedimus. Centum & viginti millia Equitum fudimus: cataphractarios, quos illi clibanarios vocant, decem millia in bello interemimus: eorum armis noſtros armavimus. Multos Perſarum cepimus, eoſdemque vendidimus. Terras Interamnanas, Meſopotamiæ ſcilicet, neglectas ab impura illa bellua, recepimus. Artaxerxen, potentiſſimum regem tam re quam nomine, fuſum fugavimus; ita ut eum terra Perſarum fugientem videret: & quæ ducta fuerant quondam ſigna noſtrorum; ea rex

ipſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ipſe ſignis effugerit relictis. Hæc ſunt, Patres Conſcripti, geſta. Eloquentia opus non eſt. milites divites redeunt. laborem in victoria nemo ſentit. Veſtrum eſt ſupplicationem decernere, ne Dijs videamur ingrati.

Acclamatio Senatus: *Alexander Auguſte, Dij te ſervent. Perſice maxime, Dij te ſervent. Vere Parthicus, vere Perſicus. Trophæa tua & nos videmus, victorias & nos videmus. Iuveni Imperatori, Patri Patriæ, Pontifici maximo: per te victoriam de Germanis ſperamus: per te victoriam undique præſumimus. ille vincit, qui milites regit. dives Senatus, dives miles, dives populus Romanus.*

Dimiſſo Senatu Capitolium adſcendit, atque inde re divina facta, & tunicis Perſicis in templo locatis, concionem hujuſmodi habuit, *Quirites, vicimus Perſas. milites divites reduximus. vobis congiarium pollicemur. cras ludos Circenſes Perſicos dabimus.* Hæc nos & in annalibus, & apud multos reperimus. Sed quidam dicunt, à ſervo ſuo eum proditum non viciſſe regem, ſed ne vinceretur, fugiſſe. quod contra multorum opinionem dici, non dubium eſt iis, qui plurimos legerint. nam & amiſiſſe illum exercitum dicunt fame, frigore, ac morbo, ut Herodianus

auctor

auctor eſt contra multorum opinionem. Poſt hoc cum ingenti gloria, & comitante Senatu, Equeſtri ordine, atque omni populo, circumfuſiſque undique mulieribus & infantibus, maxime militum coniugibus, pedes Palatium conſcendit; cum retro currus triumphalis à quatuor elephantis traheretur. Levabatur manibus hominum Alexander, vixque illi per horas quatuor ambulare permiſſum eſt, undique omnibus clamantibus, *Salva Roma, quia ſalvus eſt Alexander.* Alia die actis Circenſibus, & item ludis ſcenicis, deinceps congiarium populo Romano dedit. Puellas & pueros quemadmodum Antoninus Fauſtinianas inſtituerat, Mãmæanas & Mammæanos inſtituit. Actæ ſunt res feliciter & in Mauritania Tingitana per Furium Celſum, & in Illyrico per Varium Macrinum affinem eius, & in Armenia per Junium Palmatum; atque ex omnibus locis ei tabellæ laureatæ ſunt delatæ, quibus in Senatu & apud populum lectis, omnibus nominibus eſt adornatus. His vero, qui Rempublicam bene geſſerant, Conſularia ornamenta decreta ſunt, additis etiam ſacerdotiis & agrorum poſſeſſionibus, iis qui erant pauperes, & ævo jam graves. Captivos diverſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rum nationum amicis donavit, ſi ætas puerilis aut juvenilis permiſit. Si qui tamen regii aut nobiliores fuerunt, eos militiæ, non tamen magnæ, deputavit. Sola quæ de hoſtibus capta ſunt, limitaneis ducibus & militibus donavit; ita ut eorum ita eſſent, ſi heredes illorum militarent, nec umquam ad privatos pertinerent: dicens, attentius eos militaturos, ſi etiam ſua rura defenderent. Addidit ſane his & animalia & ſervos, ut poſſent colere quod acceperant; ne per inopiam hominum, vel per ſenectutem poſſidentium deſererentur rura vicina barbariæ: quod
59 turpiſſimum ille ducebat. Poſt hæc cum ingenti amore apud populum & Senatum viveret, & ſperantibus victoriam cunctis, & invitis eum dimittentibus, ad Germanicum bellum profectus eſt, deducentibus cunctis per centum & quinquaginta millia. Erat autem graviſſimum Reipublicæ, atque ipſi, quod Germanorum vaſtationibus Gallia diripiebatur. pudoremque augebat quod victis jam Parthis, ea natio imminebat Reipublicæ cervicibus, quæ ſemper etiam minuſculis Imperatoribus ſubiecta videbatur. magnis igitur itineribus, lætis militibus, contendit. Sed cum ibi quoque ſeditioſas legiones

com-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

comperiſſet, abiici eas præcepit. Verum
Gallicanæ mentes, ut ſeſe habent duræ ac
retrogradæ, & ſæpe Imperatoribus gra-
ves, ſeveritatem hominis nimiam, &
longe maiorem poſt Heliogabalum, non
tulerunt. Denique agentem eum cum
paucis in Britannia, ut alii volunt, in
Gallia in vico cui Sicila nomen eſt, non
ex omnium ſententia, ſed latrocinantium
modo quidam milites, & hi præcipue
qui Heliogabali præmiis effloruerant,
cum ſeverum principem pati non poſſent,
occiderunt. Multi dicunt, à Maximino
immiſſos tyrones, qui ei ad exercendum
dati fuerant, eum occidiſſe: multi aliter:
à militibus tamen conſtat, cum iniurio-
ſe quaſi in puerum eundem, & matrem
eius avaram & cupidam, multa dixiſſent.
Imperavit annis tredecim, diebus no-
vem. Vixit annis viginti novem, menſi-
bus tribus, diebus ſeptem. Egit omnia ex
conſilio matris, cum qua occiſus eſt.
Omina mortis hæc fuerunt: Cum nata-
lem diem commendaret, hoſtia cruenta
effugit; & ut ſe civiliter gerebat, ac per-
mixtus populo erat, albam eius veſtem
cum qua conſtiterat, cruentavit. Laurus
in Palatio cujuſdam civitatis, à qua profi-
ciſſebatur ad bellum, ingens & antiqua,

tota ſubito decidit. Arbores fici tres, qua ficus eas ferrent quibus Alexandrinarun nomen eſt, ſubito ante illius tentoriun deciderunt; cum tentoria Imperatori his adnexa eſſent. Mulier Druias eunti exclamavit Gallico ſermone, *Vadas nec victoriam ſperes; nec te militi tuo credas.* Tribunal aſcendit ut concionaretur, & fauſtum aliquid diceret; ita cœpit, *Occiſo Imperatore Heligabalo.* hoc tamen omini fuit, quod iturus ad bellum, milites alloqui minus fauſta oratione cœptaverat. Sed hæc omnia vehementiſſime contemſit, profectuſque ad bellum, in loco ſupra
61 dicto ita occiſus eſt. Pranderat forte publico, ut ſolebat, convivio, id eſt apertis papilionibus, cibo militari accepto (neque enim aliud à diſcutientibus militibus in tentoriis eſt repertum) & cum quieſceret poſt convivium, hora diei fere ſeptima, unus ex Germanis, qui ſcurrarum officium ſuſtinebat, ingreſſus dormientibus cunctis, ſolo tantum Imperatore intervigilante viſus eſt: cui Alexander, *Quid eſt*, inquit, *contubernalis? Num aliquid de hoſtibus nuntias?* At ille metu perterritus, & ſperans non poſſe evadere quod in tentorium Principis irruiſſet; ad contubernales ſuos venit, eoſque ad du-

rum

rum Principem interimendum exhortatus eſt: qui ſubito plures armatique ingreſſi, inermes & obſiſtentes contruncaverunt, ipſumque pluribus ictibus confoderunt. Aliqui dicunt, omnino nihil dictum; ſed tantum à militibus clamatum, *Exi, recede:* atque ita obtruncatum juvenem optimum. Sed omnis apparatus militaris, qui poſtea eſt ductus in Germaniam à Maximino, Alexandri fuit, & potiſſimus quidẽ per Armenios & Oſdroënos & Parthos, & omnis generis hominum. Contemſiſſe Alexandrum mortem, cum ferocitas mentis, qua militem ſemper attrivit, tum etiam illa declarant. Thraſybulus mathematicus illi amiciſſimus fuit: qui cum ei dixiſſet, neceſſitatem eſſe ut gladio barbarico periret, primo lætatus eſt quod ſibi mortem bellicam & Imperatoriam crederet imminere: deinde diſputavit oſtenditque optimos quoſque, violenta morte conſumtos, cum diceret ipſum Alexandrum, cujus nomen teneret, Pompeium, Cęſarem, Demoſthenem, Tullium, & ceteros inſignes viros, non quieta morte oppetiſſe. tantumque animi habuit ur putaret ſe Diis comparandum ſi in bello periret: ſed res eum fefellit. Nam & gladio barbari-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

co, & ſcurræ barbari manu, verum non in bello, ſed belli tempore periit. Mortem eius milites, & qui exauctorati ab eo quondam fuerant, graviſſime tulerunt, atque auctores cædis trucidarunt. Populus vero Romanus, Senatuſque omnis cum provincialibus cunctis, neque triſtius umquam neque aſperius acceperunt; ſimul quod ſucceſſoris aſperitas atque ruſticitas Maximini, utpote hominis militaris, cui cum filio poſt eum Imperium delatum eſt, graviorem fati neceſſitatem videbatur oſtendere. Senatus eum in Deos retulit. Cenotaphium in Gallia, Romæ ſepulcrum ampliſſimum meruit. Dati ſunt & ſodales, qui Alexandrini appellati ſunt: addita & feſtivitas matris nomine, atque ipſius, quæ hodieque Romæ religioſiſſime celebratur natali ejus die. Cauſſa occidendi eius ab aliis hæc fuiſſe perbibetur, quod mater eius, relicto bello Germanico, Orientem ad jactantiam ſui vellet redire, atque ob hoc eſſet iratus exercitus. Sed hæc ab amatoribus Maximini ficta ſunt, qui videri noluerunt Imperatorem optimum ab amico ſuo interfectum, contra jura humana atque divina. Hactenus imperium populi Romani eum principem habuit qui

diutius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

diutius imperaret; poſt eum certatim irruentibus, & aliis ſemeſtribus, aliis annuis, pleriſque per biennium, ad ſummum per triennium imperantibus, uſque ad eos principes qui latius imperium retenderunt; Aurelianum dico, & deinceps. de quibus, ſi vita ſuppeditaverit, ea quæ comperta fuerint publicavimus. Reprehenſa ſunt in Alexandro hæc, quod Syrus eſſe nolebat, quod aurum amabat, quod ſuſpicioſiſſimus erat, quod vectigalia multa inveniebat, quod ſe Magnum Alexandrum videri volebat, quod nimis ſeverus in milites erat, quod curas privatas agebat: quæ omnia in Republica inſtituerat. Scio ſane pleroſque negare, hunc à Senatu Cæſarem appellatum eſſe, ſed à militibus, qui verum prorſus ignorant: dicere præterea, non hunc fuiſſe conſobrinum Heliogabali; qui, ut nos ſequantur, hiſtoricos eius temporis legant, & maxime Acholium, qui & itinera hujus principis ſcripſit. Soles quærere, Conſtantine magne, quid ſit quod hominem Syrum & alienigenam, talem principem fecerit, cum tot Romani generis, tot aliarum provinciarum reperiantur improbi, impuri, crudeles, abjecti, injuſti, libidinoſi. Jam primum poſſum de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bonorum virorum reſpondere ſententia, potuiſſe natura, quæ ubique una mater eſt, bonum principem naſci: deinde timore, quod peſſimus eſſet occiſus, hunc optimum factum. Sed quia verum eſt ſuggerendum, clementiæ ac pietati tuæ lecta reſerabo. notum eſt illud pietati tuæ, quod in Mario Maximo legiſti, meliorem eſſe Rempublicam & prope tutiorem, in qua princeps malus eſt, ea in qua ſunt amici principis mali: ſiquidem unus malus poteſt à plurimis bonis corrigi; multi autem mali non poſſunt ab uno, quamvis bono, ulla ratione ſuperari. Et id quidem ab Homulo ipſi Traiano dictum eſt, cum ille diceret Domitianum peſſimum fuiſſe, amicos autem bonos habuiſſe, atque adeo illum magis odio fuiſſe, qui Rempublicam peioris vitæ hominibus commendaverat, quia melius eſt unum malum pati quam multos. Et ut ad rem redeam, Alexander quidem & ipſe optimus fuit: nam hoc nemo vult niſi bonus: & optimæ matris conſiliis uſus eſt. ac tamen amicos ſanctos & venerabiles habuit, non malitioſos, non furaces, non factioſos, non callidos, non ad malum conſentientes, non bonorum inimicos, non libidinoſos, non crudeles, non circum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

circumventores ſui, non irriſores, non qui illum quaſi fatuum circumducerent: ſed ſanctos, venerabiles, continentes, religioſos, amantes principis ſui, & qui de illo nec ipſi riderent, nec riſui eſſe vellent: qui nihil venderent, nihil mentirentur, nihil fingerent, numqnam deciperent exiſtimationem principis ſui, ſed amarent. Huc accedit quod eunuchos nec in conſiliis nec in miniſteriis habuit, qui ſoli principes perdunt, dum eos more gentium aut regum Perſarum volunt vivere: qui à populo & amicis Principem ſubmovent: qui internuntii ſunt, aliud quam reſpondetur ſæpe referentes, claudentes Principem ſuum, & agentes ante omnia, ne quid ſciat. qui cum emti ſint, & pravi fuerint, quid tandem poſſunt boni ſapere? Erat denique eius ipſius ſententia, *Ego de præfectorum & Conſulum & Senatorum capitibus mancipia ære emta iudicare non patiar*. Scio, Imperator Conſtantine, quo periculo iſta dicantur apud Imperatorem qui talibus ſerviit, ſed ſalva Republica. poſteaquam intellexiſti quid mali clades iſtæ habeant, & quemadmodum Principes circumveniant, & tu eos eo loci habes, ut chlamyde uti juſſeris, ſed neceſſitatibus domeſticis delegaris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Jam illud inſigne, quod ſolum intra Pala-
tium, præter præfectum, & Ulpianum
quidem, neminem vidit: nec dedit alicui
facultatem vel fumorum vendendorum
de ſe, vel ſibi de aliis male loquendi, ma-
ximo occiſo Turino, qui illum quaſi fa-
tuum & væcordem ſæpe vendiderat. His
acceſsit, quod amicos & parentes Alexan-
der ſi malos reperit, aut, punivit, aut,
ſi vetus vel amicita vel neceſsitudo non
ſivit puniri, dimiſit à ſe, dicens, His ca-
68 rior eſt mihi tota Reſpublica. Et ut ſcias
qui viri in eius conſilio fuerint; Fabius
Sabinus, Sabini inſignis viri filius, Cato
temporis ſui; Domitius Ulpianus juris
peritiſſimus; Ælius Gordianus, Gordia-
ni Imperatoris pater, & ipſe re vera vir
inſignis; Iulius Paulus iuris peritiſsimus,
Claudius Venatus orator ampliſsimus:
Pomponius legum peritiſſimus, Alphe-
nus, Aphricanus, Florentinus, Martianus
Calliſtratus, Hermogenes, Venuleius,
Triphonius, Metianus, Celſus, Procu-
lus, Modeſtinus, hi omnes juris profeſſo-
res diſcipuli fuere ſplendidiſſimi Papinia-
ni, & Alexandri Imperatoris familiares &
ſocii, ut ſcribit Acholius & Marius Maxi-
mus; Catilius Severus, cognatus ejus, vir
omnium doctiſſimus; Ælius Serenianus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

omnium vir ſanctiſſimus ; Quintilius Marcellus , quo meliorem ne hiſtoriæ quidem continent. His tot atque aliis talibus viris , quid mali potuit cogitari vel fieri, cum ad bonum conſentirent? Et eos quidem malorum cohors depulerat, qui circumvenerant Alexandrum primis diebus : ſed prudentia juvenis , his malis occiſis atque depulſis , amicitia iſta ſancta convaluit. Hi ſunt qui bonum principem ſuum fecerunt : & item amici mali , qui Romanos peſſimos etiam poſteris tradiderunt, ſuis vitiis laborantes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI

MAXIMINI DVO.

AD CONSTANTINUM AVGVSTVM.

NE faſtidioſum eſſet clementiæ tuæ, Conſtantine maxime, ſingulos quoſque principes, vel principum liberos, per libros ſingulos legere; adhibui moderationem qua in unum volumen duos Maximinos, patrem filiumque, congererem. Servavi deinceps hunc ordinem quem pietas tua etiam à Tatio Cyrillo clariſſimo viro, qui Græca in Latinum vertit, ſervari voluit; quod quidem non in uno tantum libro, ſed etiam in pluribus deinceps reſervabo: exceptis magnis Imperatoribus, quorum res geſtæ plures atque clariores, longiorem deſiderant textum. Maximinus ſenior ſub Alexandro Imperatore enituit: Militare autem ſub Severo cœpit. Hic de vico Thraciæ vicino Barbaris; Barbaro

etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

etiam patre & matre genitus; quorum alter è Gothis, alter ex Alanis, genitus eſſe perhibetur. Et patri quidem nomen Micca, matri Ababa fuiſſe dicitur. Sed hæc nomina Maximinus primis temporibus, ipſe prodidit, poſtea vero ubi ad imperium venit, occuli præcepit, ne utroque parente Barbaro genitus Imperator eſſe videretur. Et in prima quidem pueritia fuit paſtor, nonnumquam procer, qui latronibus inſidiaretur, & ſuos ab incurſionibus vindicaret. Prima ſtipendia, equeſtria huic fuere. erat enim magnitudine corporis conſpicuus, virtute inter omnes milites clarus, forma virili decorus, ferus moribus, aſper, ſuperbus, contemtor, ſæpe tamen juſtus. Innoteſcendi ſub Severo Imperatore prima hæc fuit cauſſa: Natali Getæ filii minoris, Severus militares dabat ludos, propoſitis præmiis argenteis id eſt armillis, torquibus & balteolis. hic adoleſcens & ſemibarbarus, & vix adhuc Latinæ linguæ, prope Threcica, Imperatorem publice petiit, ut ſibi daret licentiam contendendi cum iis qui jam non mediocri loco militarent. Magitudinem corporis Severus miratus, primum eum cum lixis compoſuit, ſed fortiſſimis quibuſque, ne diſciplinam militarem

rem corrumperet. Tunc Maximinus ſedecim lixas uno ſudore devicit, ſedecim acceptis præmiis minuſculis, non militaribus, juſſuſque militare. Tertia forte die cum proceſſiſſet Severus ad campum, in turba exſultantem more barbarico Maximinum vidit, juſſitque ſtatim tribuno ut eum coërceret, ac Romana diſciplina imbueret. Tunc ille ubi de ſe intellexit Imperatorem loquutum, ſuſpicatum Barbarus & notum ſe eſſe principi & inter multos conſpicuum, ad pedes Imperatoris equitantis acceſſit. Tum volens Severus explorare, quantus in currendo eſſet, equum admiſit multis circuitionibus. & cum Imperator laboraſſet, neque ille accurrendo per multa ſpatia deſiſſet, ait ei, *Quid vis Threciſce? numquid delectat luctari poſt curſum?* Tum ille, *Quantum libet* (inquit) *Imperator*. Poſt hoc ex equo Severus deſcendit, & recentiſſimos quoſque ac fortiſſimos milites ei comparare juſſit. tum ille, more ſolito, ſeptem fortiſſimos uno ſudore vicit, ſoluſque omnium à Severo, poſt argentea præmia, torque aurea donatus eſt, juſſuſque inter ſtipatores corporis ſemper in aula conſiſtere. Hinc igitur factus conſpicuus, inter milites clarus, amari à tribunis, à commili-

militonibus ſuſpici, impetrare ab Imperatore, quod vellet, locis etiam militiæ à Severo adiutus cum eſſet peradoleſcens; longitudine autem corporis & vaſtitate, & forma, atque oculorum magnitudine & candore omnes excelleret. Bibiſſe autem illum ſæpe in die vini Capitolinam amphoram conſtat: comediſſe & quadraginta libras carnis; ut autem Cordus dicit, etiam ſexaginta. Quod ſatis conſtat, holeribus ſemper abſtinuit, à frigidis prope ſemper, niſi cum illi potandi neceſſitas. Sudores ſæpe ſuos excipiebat, & in calices vel in vaſculum mittebat; ita ut duos vel tres ſextarios ſui ſudoris oſtenderet. Hic diu ſub Antonino Caracallo ordines duxit, centuriatus, & ceteras militares dignitates ſæpe tractavit. Sub Macrino (quod eum qui Imperatoris ſui filium occiderat, vehementer odiſſet) à militia deſiit, & in Thracia in vico ubi genitus fuerat, poſſeſſiones comparavit, ac ſemper cum Gothis commercia exercuit. Amatus eſt autem unice à Getis quaſi eorum civis. Alani quicumque ad ripam venerunt, amicum eum, donis viciſſim recurrentibus, approbabant. Sed occiſo Macrino cum filio ſuo, ubi Heliogabalum, quaſi Antonini filium, Imperatorem com-

comperit, jam maturæ ætatis ad eum venit, petiitque ut quod avus ejus Severus judicii circa ſe habuerat, & ipſe haberet. Sed apud impurum hominem valere nihil potuit. nam dicitur cum eo jocatus eſſe Heliogabalus turpiſſime, dicens, *Maximine, ſedecim, & viginti, & triginta milites diceris aliquando laſſaſſe; potes tricies cum muliere perficere.* Tum ille ubi vidit infamem principem ſic exorſum, à militia diſceſſit. & tamen retentus eſt per amicos Heliogabali, ne hoc quoque illius famæ accederet quod virum temporis ſui fortiſſimum, & quem alii Herculem, alii Achillem, alii Aiacem vocabant,
5. à ſuo exercitu dimoveret. Fuit igitur Maximinus ſub homine impuriſſimo tantum honore tribunatus, ſed numquam ad manum ejus acceſſit, numquam illum ſalutavit per totum triennium huc atque illuc diſcurrens: modo agris, modo otio, modo fictis languoribus occupatus eſt. Occiſo Heliogabalo, ubi Maximinus comperit Alexandrum principem nominatum, Romam contendit, quem Alexander miro cum gaudio, mira cum gratulatione ſuſcepit, ut in Senatu verba faceret talia, *Maximinus, Patres Conſcripti, tribunus cui ego latum clavum addidi, ad*

me

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

me confugit; qui ſub impura illa bellua militare non potuit, qui apud Divum parentem meum Severum tantus fuit quantum illum fama comperitis. Statim denique illum tribunum legionis quartæ quam ex tyronibus ipſe compoſuerat, dedit, & eum in hæc verba provexit, *Veteres milites tibi, Maximine mi cariſſime atque amantiſſime, idcirco non credidi, quod veritus ſum ne vitia eorum ſub aliis inoleſcentia emendare non poſſes. Habes tyrones ad tuos mores, ad tuam virtutem, ad tuum laborem: eos fac militiam addiſcere, ut mihi multos Maximinos Reipublicæ optabiles ſolus efficias.* Accepta igitur legione, ſtatim eam exercere cœpit. Quinta quaque die jubebat milites decurrere, ſimulacra bellorum agere: gladios, lanceas, loricas, galeas, ſcuta, tunicas, & omnia arma illorum quotidie circumſpicere: calceamenta quinetiam ipſa proſpiciebat, prorſus ut ſe parem militibus præberet. Sed cum eum quidam tribuni reprehenderent, dicentes, *Quid tantum laboras, cum ejus loci jam ſis, ut ducatum poſſis accipere?* dixiſſe fertur, *Ego vero, quo major fuero, tanto plus laborabo.* Exercebat cum militibus ipſe luctam, quinos, ſenos, & ſeptenos jam grandævus ad terram proſternens.

Deni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Denique invidentibus cunctis, cum quidam tribunus ſuperbior, magni corporis, virtutis notæ, atque ideo ferocior, ei dixiſſet; *Non magnam rem facis ſi tribunus tuos milites vincis:* Ille ait, *Viſne congrediamur?* Cumque adverſarius annuiſſet, venientem contra ſe palma in pectus percuſſum ſupinum rejecit, & continuo dixit, *Date alium, ſed tribunum.* Erat præterea (ut refert Cordus) magnitudine tanta, ut octo pedes digito videretur egreſſus: pollice ita vaſto ut uxoris dextrocherio uteretur pro anulo. Jam illo prope in vulgi ore ſunt poſita, quod hamaxas manibus attraheret, rhedam onuſtam ſolus moveret: equo ſi pugnum dediſſet, dentes ſolveret; ſi calcem, crura frangeret: lapides tophicios friaret, arbores teneriores ſcinderet: alii denique eum Crotoniatem Milonem, alii Herculem, Antæum alii vocarent. His rebus conſpicuum virum Alexander, magnorum meritorum judex, in ſuam perniciem omni exercitui præfecit, gaudentibus cunctis ubique tribunis, ducibus, & militibus. Denique totum ejus exercitum qui ſub Heliogabalo magna ex parte torpuerat, ad ſuam militarem diſciplinam retraxit. quod Alexandro, ut diximus, optimo quidem Imperatori,

ratori, ſed tamen cujus ætas ab initio contemni potuerit, graviſſimum fuit. Nam cum in Gallia eſſet, & non longe ab Urbe quadam caſtra poſuiſſet, ſubito immiſſis militibus, ut quidam dicunt, ab ipſo, ut alii, à tribunis barbaris, Alexander ad matrem fugiens interemtus eſt, Maximino jam Imperatore appellato. Et cauſam quidem Alexandri interimendi alii aliam fuiſſe dicunt. Quidam enim Mammæam dicunt auctorem fuiſſe, ut filius deſerto bello Germanico Orientem peteret, atque ideo milites in ſeditionem prorupiſſe. Quidam, quod ille nimis ſeverus eſſet, & voluiſſet ita in Gallia legiones exauctorare, ut exauctoraverat in Oriente. Sed occiſo Alexandro, Maximinus primum è corpore militari, & nondum Senator, ſine decreto Senatus, Auguſtus ab exercitu appellatus eſt, filio ſibimet in participatum dato, de quo pauca quæ nobis ſunt cognita, mox dicemus. Maximinus autem ea fuit ſemper aſtutia, ut milites non ſolum virtute regeret, ſed etiam præmiis & lucris ſui amantiſſimos redderet. Numquam ille annonam cujuſpiam tulit. numquam fuit qui in exercitu faber, aut alterius rei (ut plerique ſunt) artifex eſſet. ſolis venationibus legiones

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

giones frequenter exercebat. Sed inter has virtutes tam crudelis fuit, ut illum alij Cyclopem, alij Buſiridem, alii Scironem, nonnulli Phalarim, multi Typhonem, vel Gygem vocarent. Senatus eum tantum timuit, ut vota in templis publice privatimque, mulieres etiam cum ſuis liberis facerent, ne ille umquam Urbem Romam videret. Audiebant enim alios in crucem ſublatos, alios animalibus nuper occiſis incluſos, alios feris objectos, alios fuſtibus eliſos; atque omnia hæc ſine delectu dignitatis, cum videretur diſciplinam velle regere militarem; cujus exemplo civilia etiam corrigere voluit, quod non convenit Principi qui velit diligi. Erat enim ei perſuaſum, niſi crudelitate imperium non teneri. Simul & verebatur ne propter humilitatem generis barbarici à nobilitate contemneretur. Meminerat præterea ſe Romæ etiam à ſervis nobilium contemtum eſſe, ita ut ne à procuratoribus quidem eorum videretur. Et ut ſe habent ſtultæ opiniones, tales eos contra ſe ſperabat futuros, cum jam Imperator eſſet. Tantum valet conſcientia degeneris animi. Nam ignobilitatis tegendæ cauſſa omnes conſcios generis ſui interemit: nonnullos etiam amicos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cos qui ei ſæpe miſericordiæ ac pietaris cauſa pleraque donaverant. neque enim fuit crudelius animal in terris: omnia ſic in viribus ſuis ponens, quaſi non poſſet occidi. Denique cum immortalem ſe prope crederet ob magnitudinem corporis ſui virtutiſque; mimus quidam in theatro præſente illo dicitur verſus Græcos dixiſſe, quorum hæc erat Latina ſententia,

Et qui ab uno non poteſt occidi, à multis
occiditur.
Elephas grandis eſt, & occiditur:
Leo fortis eſt, & occiditur:
Tigris fortis eſt, & occiditur:
Cave multos, ſi ſingulos non times.

Et hæc Imperatore ipſo præſente iam dicta ſunt. ſed cum Maximinus interrogaret amicos, quid mimus ſcurra dixiſſet; dictum eſt ei quod antiquos verſus cantaret, contra homines aſperos ſcriptos: & ille, ut erat Thrax & barbarus, credidit. Nobilem circa ſe neminem paſſus eſt, prorſus ut Spartaci aut Athenionis exemplo imperaret. Præterea omnes Alexandri miniſtros variis modis interemit. Diſpoſitionibus eius invidit. & dum ſuſpectos habet amicos ac miniſtros eius, crudelior factus eſt. Cum eſſet ita moratus 10

ut

ut ferarum more viveret, triſtior & immanior factus eſt factione Magni cuiuſdam Conſularis viri contra ſe parata: qui cum multis militibus & centurionibus ad eum confodiendum conſilium inierat, cum in ſe imperium transferre cuperet. Et genus factionis fuit tale. cum ponte iuncto in Germanos tranſire Maximinus vellet, placuerat ut contrarii cum eo tranſirent, pons poſtea ſolveretur; ille in barbarico circumventus occideretur; imperium Magnus arriperet. Nam omnia bella cœperat agere, & quidem fortſsime, ſtatim ut factus Imperator, peritus utpote rei militaris, volens exiſtimationem de ſe habitam tenere, & ante omnes, Alexandri gloriam, quem ipſe occiderat, vincere. quare Imperator etiam, in exercitio quotidie milites detinebat: eratque in armis ipſe magnus exercitui, & corpore multa ſemper oſtendens. Et iſtam quidem factionem Maximinus ipſe finxiſſe perhibetur, ut materiam crudelitatis augeret. Denique ſine iudicio, ſine accuſatione ſine delatore, ſine defenſione omnes interemit, omnium bona ſuſtulit: & plus quatuor millibus hominum occiſis, ſe ſatiare non potuit. Fuit etiam ſub eodem factio, deſciſcentibus ſagittariis Oſdroë-

nis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

nis ab eodem, ob amorem Alexandri &
deſiderium, quem à Maximino apud eos
occiſum eſſe conſtabat, nec aliud perſua-
deri potuerat. denique etiam ipſi Tycum
ex ſuis ſibi ducem atque Imperatorem fe-
cerunt, quem Maximinus privatum iam
dimiſerat: quem quidem & purpura cir-
cumdederunt, regioque apparatu orna-
runt, & quaſi ſui milites obſepſerunt. &
invitum quidem. ſed hic Tycus dormiens
domi ſuę ab uno ex amicis ſuis interfectus
eſt, qui ſibi doluit illum eſſe præpoſitum,
Macedonio nomine, qui eum Maximino
prodidit, quique caput eius ad Imperato-
rem detulit. Sed Maximinus primo ei
gratias egit, poſtea tamen ut proditorem
odio habuit, & occidit. His rebus in dies
immanior fiebat, ferarum more quæ vul-
neratæ magis exulcerantur. Poſt hæc
tranſiit in Germaniam cum omni exerci-
tu, & Mauris, & Oſdroënis, & Parthis, &
omnibus quos ſecum Alexander ducebat
ad bellum. Et ob hoc maxime Orientalia
ſecum trahebat auxilia, quod nulli magis
contra Germanos quam expediti ſagitta-
rii valent. Mirandum autem appellatum
belli Alexander habuit, cui Maximinus
multa dicitur addidiſſe. Ingreſſus igitur 12
Germaniam Tranſrhenanam, per trecen-

ta

ta vel quadringenta millia barbarici ſoli vicos incendit, greges abegit, prædas ſuſtulit: barbarorum plurimos interemit, militem divitem reduxit: cepit innumeros. & niſi Germani per amnes & paludes & ſilvas confugiſſent, omnem Germaniam in Romanam ditionem redegiſſet. Ipſe præterea manu ſua multa faciebat, cum etiam paludem ingreſſus circumventus eſſet à Germanis, niſi eum equo inhærentem ſui liberaſſent. habuit enim hoc barbaricæ temeritatis, ut putaret Imperatorem manu etiam ſua ſemper ut debere. denique quaſi navale quoddam prœlium in palude fecit, plurimoſque illic interemit. Victa igitur Germania, litteras Romam ad Senatum & ad populum miſit, ſe dictante conſcriptas, quarum ſententia hæc fuit: *Non poſſumus tantum, Patres Conſcripti, loqui quantum fecimus. Per quadraginta millia Germanorum vicos incendimus, greges abduximus, captivos abſtraximus, armatos occidimus, in palude pugnavimus. Perveniſſemus ad ſilvas niſi altitudo paludum nos tranſire non permiſiſſet.* Ælius Cordus dicit, hanc omnino ipſius orationem fuiſſe: quod credibile eſt. quid enim in hac eſt quod non poſſet Barbarus miles? qui pari ſententia, & ad

popu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

populum ſcripſit, ſed majori reverentia,
idcirco quod Senatum oderat, à quo ſe
contemni multum credebat. Juſſit præ-
terea tabulas pingi ita ut erat bellum ip-
ſum geſtum, & ante Curiam proponi, ut
facta ejus pictura loqueretur: quas qui-
dem tabulas poſt mortem ejus Senatus &
deponi iuſſit & exuri. Fuerunt & alia ſub 13
eo bella plurima, ex quibus ſemper pri-
mus victor revertit, & cum ingentibus
ſpoliis atque captivis. Exſtat oratio eiuſ-
dem miſſa ad Senatum, cuius hoc exem-
plum eſt, *Brevi tempore, Patres Conſcripti,*
tot bella geſſi quot nemo veterum. Tantum
prædæ in Romanum ſolum attuli quantum
ſperari non potuit. Tantum captivorum
adduxi ut vix ſola Romana ſufficiant. Re-
liqua orationis verba non ſunt ad rem ne-
ceſſaria. Pacata Germania Sirmium ve-
nit, Sarmatis inferre bellum parans atque
animo habens, concupiens uſque ad O-
ceanum ſeptemtrionales partes in Roma-
nam ditionem redigere: quod feciſſet, ſi
vixiſſet, ut Herodianus dicit Græcus ſcri-
ptor, qui ei (quantum videmus) in odium
Alexandri plurimum favit. Sed cum Ro-
mani eius crudelitatem ferre non poſſent,
quod delatores evocaret, accuſatorem
immitteret, crimina fingeret, innocentes

occideret, damnaret omnes quicumque
in judicium veniſſent, ex ditiſſimis homi-
nibus pauperrimos faceret, nec aliunde
niſi malo alieno pecuniam quæreret: de-
inde ſine delicto Conſulares viros & du-
ces multos interimeret, alios Scythicis
vehiculis exhiberet, alios in cuſtodia de-
tineret; nihil denique prætermitteret
quod ad crudelitatem videretur operari:
contra eum defectionem pararunt. Nec
ſolum Romani, ſed, quia & in milites ſæ-
viebat, exercitus qui in Africa erat ſubita
& ingenti ſeditione Gordianum ſenem,
virum graviſſimum, qui erat proconſul,
Imperatorem fecerunt: cuius factionis
14 hic ordo fuit. Erat fiſci procurator in Li-
bya, qui omnes Maximini ſtudio ſpolia-
verat: hic per ruſticanam plebem, deinde
& quoſdam milites interemtus eſt, per
eos qui rationalem in honorem Maximi-
ni defendebant. Sed cum viderent aucto-
res cædis eius acrioribus remediis ſibi
ſubveniendum eſſe, Gordianum procon-
ſulem, virum (ut diximus) venerabilem,
natu grandiorem, omni virtutum genere
florentem, ab Alexandro ex Senatuſcon-
ſulto in Africam miſſum, reclamantem &
ſe terræ affligentem, opertum purpura
imperare coëgerunt, inſtantes cum gla-
diis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

diis & cum omni genere telorum. Et primo quidem invitus Gordianus purpuram ſumpſerat: poſtea vero cum vidit neque filio, neque familiæ ſuæ tutum id eſſe, volens ſuſcepit imperium, & appellatus ab omnibus Afris Auguſtus cum filio, apud oppidum Tyſdrum; inde Carthaginem venit cum pompa regali, & protectoribus & faſcibus laureatis, unde Romam ad Senatum litteras miſit, quæ occiſo Valeriano duce militum prætorianorum, in odium Maximini gratanter acceptæ ſunt. appellati etiam Gordianus ſenex & Gordianus juvenis à Senatu Auguſti. Interfecti deinde omnes delatores, omnes accuſatores, omnes amici Maximini. interfectus eſt Sabinus præfectus Urbis, percuſſus in populo. Ubi hæc geſta ſunt, Senatus magis timens Maximinum, aperte ac libere hoſtes appellat Maximinum & ejus filium. Litteras deinde mittit ad omnes provincias, ut communi ſaluti libertatique ſubveniant: quæ auditæ ſunt ab omnibus. denique ubique amici, & adminiſtratores, & duces, tribuni & milites Maximini interfecti ſunt. paucæ civitates fidem hoſti publico ſervaverunt: quæ proditis iis qui miſſi ad eos fuerant, ad Maximinum cito per in-

dices detulerint. Litterarum Senatus exemplum hoc fuit:

Senatus populuſque Romanus, per Gordianos Principes ab illa triſtiſſima bellua liberari cœptus, Proconſulibus, Præſidibus, Legatis, Ducibus, Tribunis, Magiſtratibus, ac ſingulis civitatibus, & municipiis, & oppidis, & vicis, & caſtellis ſalutem, quam nunc primum recipere cœpit, dicit. Diis faventibus Gordianum Proconſulem, virum ſanctiſſimum & graviſſimum Senatorem, Principem meruimus: Auguſtum appellavimus: nec ſolum illum, ſed etiam in ſubſidium Reipublicæ, filium eius Gordianum nobilem juvenem. Veſtrum eſt conſentire ad ſalutem Reipublicæ obtinendam, & ad ſcelera defendenda, & ad illam belluam atque illius amicos ubicumque fuerint, perſequendos. A nobis etiam, Maximinus cum filio ſuo, hoſtis eſt judicatus.

Senatuſconſulti autem hoc fuit exemplum. Cum ventum eſſet in ædem Caſtorum, ſexto Kalendas Junias, acceptas litteras Junius Syllanus conſul ex Africa, Gordiani Imperatoris Patris Patriæ Proconſulis, recitavit. *Invitum me, Patres Conſcripti, iuvenes, quibus Africa tuenda commiſſa eſt, ad Imperium vocarunt. Sed intuitu veſtri neceſſitatem libens ſuſtineo.*

Veſtrum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Veſtrum eſt æſtimare quid velitis. nam ego uſque ad Senatus judicium incertus & varius fluctuabo. Lectis litteris, ſtatim Senatus acclamavit, *Gordiane Auguſte, Dij te ſervent. Felix imperes, tu nos liberaſti. Salvus imperes, tu nos liberaſti. Per te ſalva Reſpublica. omnes tibi gratias agimus.* Item Conſul retulit, *Patres Conſcripti, de Maximinis quid placet?* reſponſum eſt, *Hoſtes, hoſtes. Qui eos occiderit, præmium merebitur.* Item Conſul dixit, *De amicis Maximini quid videtur?* acclamatum eſt, *Hoſtes, hoſtes. Qui eos occiderit, præmium merebitur.* Ita acclamatum eſt, *Inimicus Senatus in crucem tollatur. Hoſtis Senatus ubicumque feriatur. Inimici Senatus vivi exurantur. Gordiani Auguſti, Dii vos ſervent. Ambo feliciter agatis, ambo feliciter imperetis. Nepoti Gordiani præturam decernimus, nepoti Gordiani Conſulatum ſpondemus. nepos Gordiani Cæſar appelletur. Tertius Gordianus præturam accipiat.* Ubi hoc Senatuſconſultum Maximinus accepit, homo natura ferus, ſic exarſit ut non hominem ſed belluam putares. jaciebat ſe in parietes, nonnumquam terræ ſe proſternebat: exclamabat incondite, arriepat gladium quaſi Senatum poſſet occidere; conſcindebat veſtem regiam: alios

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

verberibus afficiebat: & niſi de medio receſſiſſet (ut quidam ſunt auctores) oculos filio adoleſcentulo ſuſtuliſſet. Cauſa autem iracundiæ contra filium hæc fuit, quod eum Romam ire juſſerat cum primum Imperator factus eſt, & ille patris nimio amore neglexerat. putabat autem quod ſi ille Romæ fuiſſet, nihil auſurus eſſet Senatus. Ardentem igitur Maximinum iracundia , amici intra cubiculum receperunt. ſed cum furorem ſuum tenere non poſſet, ut oblivionem cogitationis acciperet, vino ſe primo die obruiſſe dicitur eouſque ut quid geſtum eſſet ignoraret. Alia die admiſſis amicis qui eum audire non poterant, ſed tacebant, & qui factum Senatus tacite laudabant, concilium habuit quid facto opus eſſet: è concilio ad concionem proceſſit, in qua concione multa in Afros, multa in Gordianum, plura in Senatum dixit, cohortatuſque milites ad communes injurias vindi-
18 candas. Concio denique omnis militaris fuit, cujus hoc exemplum eſt:

Commilitones, rem vobis notam proferimus. Afri fidem fregerunt, quid dicam fregerunt? nam quando tenuerunt? Gordianus ſenex debilis & morti vicinus ſumſit imperium. Sanctiſſimi autem Patres Con-

ſcripti

ſcripti illi, & qui & Romulum & Cæſarem occiderunt, me hoſtem judicaverunt, cum pro his pugnarem & ipſis vincerem; nec ſolum me, ſed etiam vos & omnes qui mecum ſentiunt; & Gordianos patrem ac filium Auguſtos vocarunt. Ergo ſi viri eſtis, ſi vires habetis, eamus contra Senatum & Afros: quorum omnium bona vos habebitis.

Dato igitur ſtipendio, & quidem ingenti, Romam verſus cum exercitu proficiſci cœpit. Sed Gordianus in Africa primum à Capeliano quodam agitari cœpit, cui Mauros regenti ſucceſſorem dederat. contra quem filium iuvenem cum miſiſſet, acerrima pugna interfecto filio, ipſe laqueo vitam finivit; ſciens & in Maximino multum eſſe roboris, & in Afris nihil virium, multum quinimmo perfidiæ. Tunc Capelianus victor pro Maximino, omnes Gordiani partium, motu partium in Africa interemit atque proſcripſit, nec cuiquam pepercit: prorſus ut ex animo Maximini videretur hæc facere. Civitates denique ſubvertit, fana diripuit, donaria militibus diviſit, plebem & principes civitatum concidit. Ipſe præterea militum animos ſibi conciliabat, præludens ad imperium ſi Maximi-

nus periſſet. Hæc ubi Romam nuntiata ſunt, Senatus Maximini & naturalem & iam neceſſariam crudelitatem timens, mortuis duobus Gordianis, Maximum ex præfecto Urbi, & qui plurimas dignitates præcipue geſſiſſet, ignobilem genere, ſed virtutibus clarum, & Clodium Balbinum, moribus delicatiorem, Imperatores creavit. quibus à populo Auguſtis appellatis; per milites & eundem populum, etiam parvulus nepos Gordiani Cæſar eſt dictus. Tribus igitur Imperatoribus contra Maximinum fulta Reſpublica eſt. horum tamen Maximus vita ſeverior, prudentia gravior, virtute conſtantior. denique ipſi, contra Maximinum, & Senatus & Balbinus bellum crediderunt. Profecto igitur ad bellum Maximo contra Maximinum, Balbinus Romæ bellis inteſtinis & domeſticis ſeditionibus urgebatur; occiſis præcipue per populum Gallicano & Mæcenate; qui quidem populus à prætorianis laniatus eſt, cum Balbinus reſiſtere ſeditionibus non ſatis poſſet. denique magna pars Urbis incenſa eſt. Et recreatus quidem Imperator fuerat Maximinus, audita morte Gordiani atque eius filii, Capeliani victoria. verum ubi & aliud Senatuſconſultum accepit

que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quo Maximus & Balbinus & Gordianus Imperatores appellati ſunt, intellexit Senatus odia eſſe perpetua, & ſe vere hoſtem omnium judicio haberi. Acrior denique Italiam ingreſſus eſt. ubi cum comperiſſet Maximum contra ſe miſſum, vehementius ſæviens, quadrato agmine Hemonam venit. Sed provincialium omnium conſilium hoc fuit, ut ſublatis omnibus quæ victum præbere poſſent, intra civitates ſe reciperent, ut Maximinus cum exercitu fame urgeretur. denique ubi primum caſtra in campo poſuit, neque quidquam commeatus reperiret, incenſus contra eum exercitus ſuus, quod fame in Italia laboraſſet, in qua poſt Alpes recreari ſe poſſe credebat, murmurare primum cœpit, deinde etiam aliqua libere dicere. Hæc cum vellet vindicare, multum exarſit exercitus, & odium tacitum in tempus diſtulit, quod loco ſuo ſtatim prodidit. Plerique ſane dicunt, ipſam Hemonam vacuam & deſertam inventam eſſe, Maximino ſtulte lætante, quod quaſi civitas tota ceſſiſſet. Poſt hoc Aquileiam venit, quæ contra eum armatis circa muros dipoſitis, portas clauſit: nec oppugnatio defuit, Menophilo & Criſpino Conſularibus viris auctoribus. Cum igi- 22

tur fruſtra obſideret Aquileam Maximinus, legatos in eandem Urbem miſit: quibus populus pene conſenſerat; niſi Menophilus eum collega reſtitiſſet, dicens, etiam Deum Belenum per aruſpices ſpondiſſe, Maximinũ eſſe vincendum. Unde etiam poſtea Maximini milites jactaſſe dicuntur, Apollinem contra ſe pugnaſſe; nec illam Maximi aut Senatus, ſed Deorum fuiſſe victoriam. Quod quidem idcirco ab his fictum eſſe dicunt quod erubeſcebant armatos ſe pæne ab inermibus victos. Ponte itaque cupis facto, Maximinus fluvium tranſivit, & de proximo Aquileiam obſidere cœpit. Ingens autem oppugnatio & diſcrimen tunc fuit, cum ſe cives ſulfure & flammis, ceteriſque hujuſmodi propugnaculis à militibus defenderent: quorum alii nudabantur armis, aliorum veſtes incendebantur, aliorum oculi exſtinguebantur, diruebantur etiam machinamenta. Inter hæc Maximinus cum filio ſuo adoleſcente, quem Cæſarem appellaverat, circumire muros quantum à teli jactu ſatis tutus eſſe poſſet, nunc ſuis verbis milites, nunc oppidanos rogare. verum nihil profecit. nam multa & in eum crudelitatis cauſſa, & in filium qui ſpecioſiſſimus erat, probra conge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

congeſta ſunt. Quare Maximinus ſperans 23
ſuorum ignavia bellum trahi, duces ſuos
interemit, eo tempore quo minime oportebat: unde ſibi milites etiam iratiores
reddidit. Huc accedebat quod deficiebant commeatus, quia Senatus ad omnes
provincias & portuum cuſtodes litteras
dederat, ne aliquid commeatuum in Maximini poteſtatem veniret. Miſerat præterea per omnes civitates prætorios &
quæſtorios viros, qui ubique cuſtodias
agerent, & omnia contra Maximinum
defenderent, effectum denique eſt, ut obſeſſi anguſtias, obſidens ipſe, pateretur.
Nuntiabatur inter hæc orbem terrarum
conſenſiſſe in odium Maximini. Quare
timentes milites, quorum affectus in Albano monte erant, medio forte die, cum
à prœlio quieſceretur, & Maximinum &
filium eius quieſcentes, in tentorio poſitos occiderunt, eorumque capita præfixa contis Aquileienſibus demonſtraverunt. In oppido igitur vicino ſtatim
Maximini ſtatuæ atque imagines depoſitæ ſunt, & ejus præfectus Prætorii
occiſus eſt, cum amicis clarioribus.
miſſa etiam Romam capita ſunt eorum.
Hic finis Maximinorum fuit dignus 24
crudelitate patris, indignus bonitate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

filii. quibus mortuis ingens lætitia provincialium, dolor graviſsimus Barbarorum. Sed milites interfectis publicis hoſtibus, recepti ſunt ab oppidanis, rogantes: & primum ita, ut ante imagines Maximi & Balbini & Gordiani adorarent, cum omnes dicerent priores Gordianos in Deos relatos. Poſt hoc ingens ex Aquileia commeatus in caſtra quæ laborabant fame, traductus eſt, feſſiſque militibus alia die in concionem ventum eſt, & omnes in Maximi & Balbini verba iurarunt, Gordianos priores Divos appellantes. Dici vix poteſt quanta lætitia fuerit, cum Romam per Italiam caput Maximini ferretur, occurrentibus cunctis ad gaudium publicum. Et Maximus quidem, quem multi Pupienum putant, apud Ravennam bellum parabat per Germanorum auxilia: qui ubi comperit conſenſiſſe exercitum ſibi & collegis ſuis, occiſos autem eſſe Maximinos, ſtatim dimiſſis Germanorum auxiliis, quæ ſibi contra hoſtem paraverat, Romam laureatas litteras miſit, quæ in Vrbe ingentem lætitiam fecerunt; ita ut omnes per aras, & templa, & ſacella, & loca religioſa gratias agerent. Balbinus autem homo timidior natura, & qui cum Maximini nomen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

nomen audiret, etiam tremeret, hecatomben fecit, iuſſitq; per omnes civitates pari ſupplicari ſacrificio. Deinde Maximus Romam venit, Senatumque ingreſſus, actis ſibi gratiis, concionem habuit; atque inde in Palatium cum Balbino & Gordiano victores ſe receperunt. Intereſt ſcire quale Senatuſconſultum fuerit, vel qui dies Vrbis, cum eſt nuntiatus interemtus Maximinus. Jam primum is nuntius qui ex Aquileienſi Romam miſſus fuerat, tanto impetu, mutatis animalibus, cucurrit, ut quarta die Romam veniret, cum apud Ravennam Maximum reliquiſſet. & forte dies ludorum erat, cum ſubito ſedente Balbino & Gordiano theatrum nuntius ingreſſus eſt: atque antequam aliquid indicaretur, omnis populus exclamavit, Maximinus occiſus eſt: ita & nuntius præventus, & Imperatores qui aderant, gaudium publicum nutu & conſenſu indicaverunt. Soluto igitur ſpectaculo, omnes ſtatim ad ſuas religiones convolarunt: atque inde Senatus ad Principem, populus ad concionem cucurrerunt. Senatuſconſultum hoc fuit: Recitatis in Senatu per Balbinum Auguſtum litteris, acclamavit Senatus:

Hoſtes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Hoſtes populi Romani Dij perſequuntur. Iuppiter optime tibi gratias. Apollo venerabilis tibi gratias. Maxime Auguſte tibi gratias. Balbine Auguſte tibi gratias. Tibi gratias Gordiane Auguste. Divis Gordianis templa decernimus. Maximini nomen olim eraſum, nunc animis eradendum. Hoſtis publici caput in profluentem abijciatur: corpus ejus nemo ſepeliat. Qui Senatui mortem minatus eſt, qui Senatui vincula minatus eſt, ut debebat interemtus. Sanctiſſimi Imperatores gratias vobis agimus. Maxime, Balbine. Gordiane, Dij vos ſervent. Victores hoſtium omnes deſideramus: præſentiam Maximi omnes deſideramus. Balbine Auguſte, Dij te ſervent. Præſentem annum Conſules vos ornetis: in locum Maximini Gordianus ſufficiatur.

Poſt rogatur ſententiam Cuſpidius Celerinus, hæc verba habuit:

Patres Conſcripti, eraſo nomine Maximinorum, appellatiſque Divis Gordianis, victoriæ cauſſa Principibus noſtris, Maximo, Balbino & Gordiano ſtatuas cum elephantis decernimus, currus triumphales decernimus, ſtatuas Equeſtres decernimus, trophæa decernimus.

Poſt

Poſt hæc miſſo Senatu ſupplicationes per totam Urbem decretæ. Victores Principes in Palatium ſe receperunt, de quorum vita in alio libro deinceps dicemus.

JULII

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI

MAXIMINVS IVNIOR.

AD CONSTANTINUM AVGVSTVM.

MAXIMINVS JVNIOR, de cujus genere ſuperius dictum eſt, tantæ pulchritudinus fuit, ut paſſim amatus ſit à procacioribus feminis. nonnullæ etiam optaverunt de eo concipere. Proceritatis videbatur poſſe illius eſſe, ut ad ſtaturam paternam perveniret. ſiquidem anno viceſimo & primo periit, in ipſo flore juventutis (ut aliqui autem dicunt, octavodecimo) litteris & Græcis & Latinis imbutus ad primam diſciplinam. nam uſus eſt magiſtro Græco litteratore Fabilio, cujus epigrammata Græca multa exſtant, maxime in imaginibus ipſius pueri: qui verſus Græcos fecit ex illis Latinis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tinis Virgilii, cum ipſum puerum deſcriberet:

Qualis ubi Oceani profuſus lucifer unda
Extulit os ſacrum cœlo, tenebraſque reſolvit,
Talis erat juvenis primo ſub nomine clarus.

Grammatico Latino uſus eſt Philemone, juriſperito Modeſtino, oratore Titiano, filio Titiani ſenioris, qui Provinciarum libros pulcherrimos ſcripſit, & qui dictus eſt Simia temporis ſui, quod cuncta imitatus eſſet. Habuit & Græcum rhetorem Eugamium ſui temporis clarum. Deſponſata illi erat Junia Fadilla, proneptis Antonini; quam poſtea accepit Toxotius ejuſdem familiæ Senator, qui periit poſt præturam, cujus etiam poëmata exſtant. Manſerunt autem apud eam arræ regiæ, quæ tales (ut Junius Cordus loquitur, harum rerum perſcrutator) fuiſſe dicuntur: monolium de albis novem, reticulum de praſinis undecim, dextrocherium cum coſtula de hyacinthis quatuor, præter veſtes auratas, & omnes regias, ceteraque inſignia ſponſaliorum. Adoleſcens autem ipſe Maximinus ſuperbiæ fuit inſolentiſſimæ, ita ut etiam cum pater ſuus, homo crudeliſſimus, pleriſque hono-

honoratis aſſurgeret, ille reſideret. Vitæ lætioris, vini parciſſimus, cibi avidus, maxime ſylveſtris: ita ut nonniſi aprugnam, anates, grues, & omnia captiva ederet. Infamabant eum, ob nimiam pulchritudinem, amici Maximi, & Balbini, & Gordiani, & maxime Senatores, qui ſpeciem illam, velut divinitus lapſam, incorruptam eſſe noluerunt. Denique illo tempore, quo circum Aquileiam muros circumveniens, cum patre deditionem Urbis petebat, nihil aliud ei quam ſpurcities objecta eſt, quæ longe ab illius fuit vita. Veſtibus tam accuratus fuit ut nulla mulier nitidior eſſet in mundo. amicis paternis immane quantum obſequutus eſt, ſed ut donaret ac largiretur. nam in ſalutationibus ſuperbiſſimus erat; & manum porrigebat, genua ſibi oſculari patiebatur, & nonnumquam etiam pedes: quod numquam paſſus eſt ſenior Maximinus, qui dicebat, *Dij prohibeant, ut quiſquam ingenuorum pedibus meis oſculum figat.* Et quoniam ad Maximinos revertimur, res iucundæ prætereundæ non ſunt. nam cū eſſet Maximinus pedum, ut diximus, octo & prope ſemis calceamentum eius, id eſt campagum regium quidam in luco qui eſt inter Aquileiam & Arciam

ciam poſuerunt, quod conſtat pede majus fuiſſe hominis veſtigio atq; menſura: unde etiam vulgo tractum eſt, cum de longis & ineptis hominibus diceretur, Caligæ maximini. quod idcirco indidi, ne qui Cordum legeret, me prætermiſiſſe crederet aliquid quod ad rem pertineret. Sed redeam ad filium. De hoc adoleſcente Alexander Aurelius ad matrem ſuam ſcribit Mammæam, cupiens ei ſororem ſuam Theocliam dare, in hæc verba,

Mi mater, ſi Maximinus ſenior dux noſter, & quidem optimus, non aliquid in ſe Barbarum contineret, jam ego Maximino Iuniori Theocliam tuam dediſſem. Sed timeo ne ſoror mea Græcis Munditiis erudita, Barbarum ſocerum ferre non poſſit: quamvis ipſe adoleſcens & pulcher & ſcholaſticus, ad Græcas munditias eruditus eſſe videatur. Hæc quidem cogito: ſed te tamen conſulo, utrum Maximinum Maximini filium generum velis, an Meſſallam ex familia nobili oratorem potentiſſimum eundemque doctiſſimum, & (niſi fallor) in rebus bellicis ſi applicetur, fortem futurum.

Hæc Alexander de Maximino, de quo nos nihil amplius habemus quod dicamus. Sane ne quid prætermiſſum eſſe videatur, etiam epiſtolam indidi patris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Maximini, Imperatoris jam facti, qui dicit idcirco ſe etiam filium ſuum appellaſſe Imperatorem, ut videret vel in pictura, vel in veritate, qualis eſſet Junior Maximinus in purpura. Fuit autem talis epiſtola:

Ego cum propter affectum quem pater filio debet, Maximinum meum, Imperatorem appellari permiſi; tum etiam ut populus Romanus & Senatus ille antiquus juraret; ſe numquam pulchriorem Imperatorem habuiſſe.

Uſus eſt autem idem adoleſcens & aurea lorica exemplo Ptolemæorum: uſus eſt argentea; uſus & clypeo gemmato inaurato, & haſta inaurata. Fecit & ſparthas argenteas, fecit etiam aureas, & omnino quidquid ejus pulchritudinem poſſet juvare. Fecit & galeas gemmatas, fecit & bucculas. Hæc ſunt quæ de puero ſciri & dici decuit. Reliqua qui volet noſſe, de rebus Venereis & amatoriis, quibus eum Cordus aſpergit, eundem legat. nos enim hoc loco finem libri faciemus, ad alia, ut jubetur velut publico jure, properantes. Omina ſane imperii hæc fuerunt: Serpens dormienti caput circumdedit. Poſita ab eodem vitis intra annum ingentes uvas purpureas attulit,

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& miræ magnitudinis facta eſt. Scutum ejus ſub ſole arſit. Lanceola ſic fiſſa eſt fulmine ut tota etiam per ferrum ſcinderetur, & duas partes faceret: unde dixerunt aruſpices, duos Imperatores non diuturnos ex una domo, iiſdem nominibus futuros. Lorica patris ejus, non, ut ſolet, ferrugine, ſed tota purpureo colore infecta, à plurimis viſa eſt. Filio autem omina hæc fuerunt: Cum grammatico daretur, quædam parens ſua libros Homericos omnes purpureos dedit, aureis litteris ſcriptos. Ipſe puerulus cum ad cenam ab Alexandro eſſet rogatus in patris honorem, quod ei deeſſet veſtis cenatoria, ipſius Alexandri accepit. Cum infans eſſet, ſubito per publicum veniente vehiculo Antonini Caracalli, quod vacuum erat, conſcendit & ſedit; & vix ægreque à mulionibus caruccariis deturbatus eſt. Nec defuerunt qui cavendum infantem dicerent Caracallo. Tum ille dixit, *Longe eſt ut mihi ſuccedat iſte.* Erat enim illo tempore inter ignobiles, & nimis parvus. Mortis omina hæc fuerunt: Venienti 5
contra Maximum & Balbinum Maximino cum filio, mulier quædam paſſis crinibus occurrit lugubri habitu, & exclamavit, *Maximini, Maximini, Maximini:* neque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

neque quidquam amplius dixit: & mortua eſt. videbatur enim dicere voluiſſe, *Succurrite.* Canes circum tentorium eius in ſecunda manſione ultra duodecim ulularunt, & animam quaſi flendo poſuerunt, ac prima luce mortui ſunt deprehenſi. Lupi Urbem quingenti ſimul ingreſſi ſunt in quam ſe Maximinus contulerat. plerique dicunt Hemonam, alii Archimeam; certe quæ deſerta à civibus venienti Maximino patuit. Longum eſt omnia perſequi: quæ qui ſcire deſiderat, is velim (ut ſæpe dixi) legat Cordum, qui hæc omnia uſque ad fabellam ſcripſit. Sepulcra eorum nulla exſtant: in profluentem enim cadavera eorum miſſa ſunt, & capita eorum in campo
6 Martio inſultante populo exuſta. Scribit Ælius Sabinus (quod prætermittendum non fuit) tantam pulchritudinem oris fuiſſe in filio, ut etiam caput ejus mortui jam nigrum, jam ſordens, jam maceratum, defluente tabo, velut umbra pulcherrima videretur. Denique cum caput Maximini pilo circumferretur, & ex hoc ingens gaudium eſſet, prope par mœror erat quod & filii caput pariter portaretur. Addit Dexippus tantum odium fuiſſe Maximini, ut inter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

interfectis Gordianis, viginti viros Senatus creaverit, quos opponeret Maximino; è quibus fuerunt Balbinus & Maximus, quos contra eum Principes fecerunt. Idem addidit, in conſpectu Maximini jam deſerti à militibus, Anolinum præfectum prætorio ipſius & filium ejus occiſum. Nec deſunt hiſtorici qui dicant ipſum Maximinum, ubi deſertus eſt, & ubi filium interemtum ante oculos ſuos vidit, manu ſua ſe interfeciſſe, ne quid ei muliebre contingeret. Prætereundum ne illud quidem eſt, quod tanta fide Aquileienſes contra Maximinum pro Senatu fuerunt, ut funes de capillis mulierum facerent, cum deeſſent nervi ad ſagittas emittendas: quod aliquando Romæ dicitur factum. unde in honorem matronarum, templum Veneri Calvæ Senatus dicavit. Sane quod nullo in loco tacendum eſt, cum & Dexippus, & Arrïanus, & multi alii Græci ſcripſerunt, Maximum & Balbinum Imperatores contra Maximinum factos; Maximum autem cum exercitu miſſum, & apud Ravennam bellum paraſſe, Aquileiam autem niſi victorem non vidiſſe: Latini ſcriptores non Maximum, ſed Pupienum contra Maximinum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

num apud Aquileiam pugnaſſe dixerunt, eundemque viciſſe. qui error unde natus ſit ſcire non poſſum; niſi forte idem eſt Pupienus qui & Maximus. quod ideo teſtatum poſui. ne quis me hoc neſciſſe crederet: quod revera magnum ſtuporem ac miraculum creat.

JULII

JULII CAPITOLINI

GORDIANI TRES.

AD CONSTANTINUM AUGUSTUM.

FUERAT quidem conſilium, venerabilis Auguſte, ut ſingulos quoſque Imperatores exemplo multorũ, libris ſingulis ad tuam clementiam deſtinarem. nam id multos feciſſe, vel ipſe videram, vel lectione conceperam. ſed improbum viſum eſt, vel pietatem tuam multitudine deſtinere librorum, vel meum laborem plurimis voluminibus occupare. Quare tres Gordianos hoc libro contexui, conſulens & meo labori, & lectioni tuæ, ne cogereris plurimos codices volvendo unam tamen pæne hiſtoriam lectitare. Sed ne ego qui longitudinem librorum fugi, multitudinemque verborum, in eam incurriſſe videar, quam me urbane declinare confingo, jam rem aggrediar.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

2 *Gordani* non, ut quidam imperiti ſcriptores loquuntur, duo, ſed tres fuerunt: idque docente Arriano ſcriptore Græcæ hiſtoriæ, docente item Dexippo Græco auctore, potuerunt addiſcere: qui, etiamſi breviter, ad fidem tamen omnia perſequuti ſunt: Horum Gordianus ſenior, id eſt primus, natus ex patre Metio Marullo, matre Ulpia Gordiana, originem paternam ex Gracchorum genere habuit, maternam ex Traiani Imperatoris: patre, avo, proavo Conſulibus: ſocero, proſocero, & item alio proſocero, & duobus abſoceris Conſulibus. ipſe Conſul ditiſſimus ac potentiſſimus, Romæ Pompeianam domum poſſidens, in provinciis tantum terrarum habens quantum nemo privatus. Ipſe ex Conſulatu quem egerat cum Alexandro, ad proconſulatum Africæ miſſus eſt ex Senatuſconſulto.
3 Sed priuſquam de imperio eius loquar, pauca de moribus dicam. Adoleſcens cum eſſet Gordianus, de quo ſermo eſt, poëmata ſcripſit, quæ omnia exſtant, & cuncta illa quæ Cicero ex Demetrio & Arato, & Alcionas, & Uxorium, & Nilum: quæ quidem ad hoc ſcripſit ut Ciceronis poëmata nimis antiqua viderentur. Scripſit præterea, quemadmodum

Virgi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Virgilius Æneidos, Statius Achilleidos, & multi alii Iliados; ita etiam ille Antoniniados, hoc eſt Antoninum Pium & Antoninum Marcum, verſibus diſertiſſimis, libris triginta vitam illorum, & bella & publice privatimque geſta perſcribens. Et hæc quidem puerulus. poſtea vero ubi adolevit, in Athenæo controverſiis declamavit, audientibus etiam Imperatoribus ſuis. Quæſturam magnificentiſſime geſſit ædilitatis ſuæ tempore. duodecim populo Romano munera, id eſt per ſingulos menſes ſingula de ſuo exhibuit; ita ut gladiatorum nonnumquam quingena paria exhiberet, numquam minus centenis quinquagenis. Feras Libycas una die centum exhibuit, urſos una die mille. Exſtat ſilva ejus memorabilis, quæ picta eſt in domo roſtrata Cnæi Pompeii, quæ ipſius, & patris ejus, & proavi fuit; quam Philippi temporibus veſter fiſcus invaſit. in qua pictura etiam nunc continentur cervi palmati ducenti mixtis Britannis, Equi feri triginta, oves feri centum, alces decem, tauri Cypriaci centũ, ſtruthiones Mauri miniati trecenti, onagri triginta, apri centum quinquaginta, ibices ducenti, damæ ducentæ. Hęc autem omnia populo rapienda conceſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſit die muneris quod ſextum edebat. Præturam nobilem geſſit : poſt juriſdictionem Conſulatum primum iniit cum Antonino Caracallo, ſecundum cum Alexandro. Filios duos habuit, unum Conſularem, qui cum ipſo Auguſtus appellatus eſt, qui iuxta Carthaginem in Africa bello abſumptus eſt : & filiam Metiam Fauſtinam, quæ nupta eſt Junio Balbo Conſulari viro. In Conſulatibus clarior fuit ſui temporis Conſulibus, ita ut ei Antoninus invideret, modo prætextas eius, modo latum clavum, modo Circenſes ultra Imperatorium mirans modum. Palmatam tunicam, & togam pictam primus Romanorum privatus ſuam propriam habuit; cum ante Imperatores etiam de Capitolio acciperent vel de Palatio. Equos Siculos centum, Cappadoces centum, permittentibus Imperatoribus, factionibus diviſit. Et per hæc populo ſatis carus, qui ſemper talibus commovetur. Cordus dicit in omnibus civitatibus Campaniæ, Etruriæ, Umbriæ, Flaminiæ, Piceni, de proprio illum per quatriduum ludos ſcenicos & Juvenalia edidiſſe. Scripſit & laudes ſoluta oratione omnium Antoninorum qui ante eum fuerunt. Tantum autem Antoninos dilexit ut ſibi

quoque,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quoque, ut multi dicunt, Antonini: ut plerique autem aſſerunt, Antonii nomen adſcripſerit. Jam illud ſatis conſtat quod filium Gordianum nomine Antonini, & ſigno illuſtravit, cum apud præfectum ærarii, more Romano profeſſus filium, publicis actis eius nomen inſereret. Poſt Conſulatum, proconſul Africæ factus eſt, adnitentibus cunctis qui Alexandri imperium etiam in Africa clarum per proconſulis dignitatem haberi atque eſſe voluerunt. Exſtat epiſtola ipſius Alexandri, qua Senatui gratias agit quod Gordianum ad Africam proconſulem deſtinaverit; cuius hoc exemplum eſt:

Neque gratius mihi quidquam, Patres Conſcripti, neque dulcius potuiſtis efficere, quam ut Antoninum Gordianum proconſulem ad Africam mitteretis; virum nobilem & magnanimum, diſertum, juſtum, continentem, bonum & reliqua.

Ex quo apparet quantus vir eo tempore Gordianus fuerit. Amatus eſt ab Afris ita ut nemo antea proconſulum: ita ut eum alii Scipionem, Catonem alii, multi Mutium, ac Rutilium, aut Lælium dicerent. Exſtat eorum acclamatio, quæ à Junio in litteras relata eſt. nam cum quadam die factum Imperatorium legeret,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

atque à proconſulibus Scipionibus cœ-
piſſet, acclamatum eſt, *Novo Scipioni,*
vero Scipioni, Gordiano proconſuli. hæc &
6 alia frequenter audivit. Et erat quidem
longitudine Romana, canitie decora &
pompali vultu, ruber magis quam candi-
dus, facie bene lata; oculis, ore, fronte
verendus. Corporis qualitate ſubcraſſu-
lus. Moribus ita moderatus, ut nihil poſ-
ſis dicere quod ille aut cupide, aut immo-
deſte, aut nimie fecerit. Affectus ſuos uni-
ce dilexit: filium & nepotem ultra mo-
rem, filiam & neptem religioſe. Socero
ſuo Annio Severo tantum detulit, ut in
familiam ejus quaſi filium migraſſe ſe cre-
deret, ut numquam cum eo laverit, num-
quam illo præſente ſederit. Ante prætu-
ram Conſul cum eſſet, aut in domo ejus
ſemper manſit, aut ſi in Pompeiana do-
mo, ad illum vel mane vel ſero proceſſit.
Vini parcus, cibi parciſſimus, veſtitu
nitidus, lavandi cupidus, ita ut & quater
& quinquies in die lavaret æſtate, in hie-
me bis. Somni plurimi, ita ut in tricliniis
ſi forte apud amicos ederet, etiam ſine
pudore dormiret: quod videbatur facere
per naturam, non per ebrietatem atque
7 luxuriam. Sed boni mores nihil ei pro-
fuerunt. Hic enim vita venerabilis, cum
Platone

Platone ſemper, cum Ariſtotele, cum Tullio, cum Virgilio, ceteriſque veteribus agens, alium quam merebatur exitum paſſus eſt. nam cum temporibus Maximini hominis ſævi atque truculenti, proconſul Africam regeret, eique legatus filius eſſet à Senatu datus, cumque quidam rationalis acrius contra plurimos Afrorum ſæviret quam Maximinus ipſe pateretur, proſcribens plurimos, interficiens multos, & ſibi ultra procuratorem omnia vindicans; retunſus deinde à proconſule, atque legato, cum nobilibus & Conſularibus viris ipſe minaretur, cumque Afri tam inſolentes injurias ferre nequirent, primum ipſum rationalem adjunctis, ſibi pleriſque militibus occiderunt. Occiſo deinde eo, cum jam orbis terrarum odio contra Maximinum arderet, cœperunt cogitare quemadmodum ſeditio inter Maximinos & ruſticos vel Afros orta placaretur. Tunc quidam Mauricius nomine, potens apud Afros decurio, juxta Tyſdrum nobiliſſima poſthac oratione apud plebem in agro ſuo velut concionabundus eſt loquutus.

Gratias Diis immortalibus, cives, quod occaſionem dederunt, & quidem neceſſariam, providendi nobis contra hominem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

furioſiſſimum Maximinum, Nos enim qui procuratorem eius moribus & vita conſimilem occidimus, niſi facto Imperatore ſalvi eſſe non poſſumus. Quocirca ſi placet, quoniam non longe eſt nobiliſſimus vir proconſul cum filio Conſulari legato, quorum utriꝗue mortem peſtis illa eſt minata; ſublata de vexillis purpura, Imperatores eos dicemus, adhibitisque inſignibus Romano jure firmabimus.

Tunc acclamatum eſt: *Æquum eſt, juſtum eſt. Gordiane Auguſte, Dÿ te ſervent. Feliciter Imperator es, cum filio imperes.*

His actis, propere ventum eſt ad oppidum Tyſdrum; inventuſque ſenex venerabilis poſt juriſdictionem jacens in lectulo, qui circumfuſus purpura, humi ſe abiecit, ac retrectans elevatus eſt. Et cum aliud facere nihil poſſet, evitandi periculi gratia, quod à Maximini furoribus haud dubie imminebat, Imperatorem ſe appellari paſſus eſt. Erat autem iam octogenarius, & plurimis provinciis (ut diximus) ante præfuerat: populo Romano ita commendatus ſuis actibus erat ut toto dignus videretur imperio. Alii quidem occiſo iuvene Gordiano filio ſuo, quod Gordianus ante neſcierat: ſed ubi

rem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rem comperit, jam morti vicinus, & filio magis timens, maluit honeſtas cauſſas habere moriendi quam dedi vinculis & carceri Maximini. Appellato igitur Gordiano Imperatore, juvenes qui auctores huius facinoris erant, ſtatuas Maximini dejecerunt, imagines perfregerunt, nomen publicitus eraſerunt. Ipſum etiam Gordianum Africanum appellaverunt. Addunt quidam Africani cognomentum Gordiano idcirco inditum, non quod in Africa imperare cœpiſſet, ſed quod de Scipionum familia originem traheret. In plurimis autem libris invenio & hunc Gordianum, & filium ejus, pariter Imperatores appellatos, & Antoninos cognominatos: alii vero Antonios. Poſt hoc Carthaginem ventum cum pompa regali & faſcibus laureatis: filiuſque legatus patris, exemplo Scipionum; (ut Dexippus Græcæ hiſtoriæ auctor eſt) gladii poteſtate ſuccinctus eſt. Miſſa deinceps legatio Romam eſt cum litteris Gordianorum, hæc quæ geſta fuerant in Africa indicans: quæ per Valerianum principem Senatus, qui poſtea imperavit, gratanter accepta eſt. Miſſæ ſunt & ad amicos nobiles litteræ; ut homines potentes, & rem probarent & amiciores fierent ex amicis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

10 Sed tanta gratulatione factos contra Maximum Imperatores Senatus accepit, ut non ſolum geſta hæc probarent, ſed etiam viginti viros eligerent, inter quos erat Maximus ſive Pupienus, & Clodius Balbinus: qui ambo Imperatores ſunt creati, poſteaquam Gordiani duo in Africa interemti ſunt. Illos ſane viginti, Senatus ad hoc creaverat ut divideret his Italicas regiones, contra Maximinum pro Gordianis tuendas. Tunc legationes à Maximino Romam venerunt, abolitionem præteritorum ſpondentes. Sed vicit Gordianorum legatio, quæ bona omnia pollicebatur, ita ut eidem crederetur: & ingens millitibus ſtipendium, populo agri atque congiaria promiſſa. Uſque adeo autem magis Gordianis quam Maximinis eſt creditum, ut Vitalianus quidam, prætorianis militibus præerat, per audaciſſimos quæſtorem & milites, juſſu Senatus occideretur: quod ſe antea crudeliter egerat, & tunc eius magis immanitas timebatur, amica & familiaris moribus Maximini. de cuius morte hæc fabella fertur. Fictæ ſunt litteræ Maximini, ſignatæ quaſi eiuſdem anulo, & miſſi cum quæſtore milites qui eas ferrent; addentes quædam præter litteras ſecreto eſſe dicen-

dicenda. Longam igitur porticum petierunt: & cum ille ea quæ ſibi erant ſecreto dicenda, perquireret; hortãtibus ut prius ſignum inſpiceret epiſtolæ, dum conſiderat, interemtus eſt. Perſuaſum deinde eſt militibus, juſſu Maximini Vitalianum interemtum: peractiſque rebus in caſtris Gordianorum & litteræ & vultus ſunt propoſiti. Inter eſt ut Senatuſconſultum, quo Gordiani Imperatores appellati ſunt, & Maximinus hoſtis, litteris propagetur. Non legitimo ſed indicto Senatus die Conſul iam domi conventus cum prætoribus, ædilibus, & tribunis plebis venit in Curiam. Præfectus Urbis, cui neſcio quid redoluerat, & qui publicas litteras non acceperat, à conventu ſe abſtinuit. Sed profuit: nam Conſul ante ſolitas acclamationes, priuſquam aliquid in Maximinum feliciter diceretur, ait:

Patres Conſcripti, Gordiani duo, pater & filius, ambo ex Conſulibus; unus veſter proconſul, alter veſter legatus, magno Afrorum conſilio Imperatores ſunt appellati. Gratias igitur agamus Tyſdritanæ juventuti, gratias Carthaginienſi populo ſemper devoto, qui ab immani nos bellua, ab illa fera vindicaverunt. Quid timide auditis? quid circumſpicitis? quid cunctamini?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

hoc eſt quod ſemper optaſtis. Hoſtis eſt Maximinus : Dii faciant ut eſſe jam deſinat, & Gordiani ſenis felicitatem atque prudentiam; juvenis virtutem atque conſtantiam lati experiamur.

Poſt hæc litteras legit Gordianorum, ad Senatum & ad ſe miſſas. Tunc clamavit Senatus:

Dii vobis gratias. Liberati ab hoſtibus ſumus, ſi penitus liberemur. Maximinum hoſtem omnes judicamus. Maximinum cum filio Diis inferis devovemus.. Gordianos Auguſtos appellamus. Gordianos Principes agnoſcimus. Imperatores de Senatu Dii conſervent: Imperatores nobiles victores videamus : Imperatores noſtros Roma videat. Hoſtes publicos qui occiderit, præmium merebitur.

12 Dicit Junius Cordus iſtud Senatuſconſultum fuiſſe tacitum : quod quale ſit, aut quare ſic appellatum, brevi exponam. Omnino exemplum Senatuſconſulti taciti non aliud eſt hodię quam quod veſtra clementia, convocatis ad interiora maioribus, ea diſponit quæ non ſunt omnibus publicanda: de quibus adiurare etiam ſoletis, ne quis ante rem completam, quidquam vel audiat vel intelligat. Hunc autem morem apud veteres neceſſitates publicæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

publicæ repererunt; ut ſi forte aliqua vis ab hoſtibus immineret, quæ vel cogeret humilia captare conſilia, vel aliqua conſtituere quæ non prius oporteret dici quam effici, vel ſi nollent ad amicos aliqua permanare, Senatuſconſultum tacitum fieret; ita ut non ſcribæ, non ſervi publici, non cenſuales illis actibus intereſſent; Senatores exciperent, Senatores omnium officia cenſualium ſcribarumque complerent, ne quid forte proderetur. Factum eſt ergo Senatuſconſultum tacitum ne res ad Maximinum perveniret.
Sed ſtatim ille (ut ſe habent hominum mentes, eorum dumtaxat qui erubeſcunt, per ſe ea non agnoſci quæ ſciunt, & qui humiles ſe putant ſi commiſſa non prodant) omnia comperit Maximinus, ita ut exemplum Senatuſconſulti taciti acciperet, quod numquam ante fuerat factitatum. Exſtat denique eius epiſtola ad præfectum Urbis talis; 13

Senatuſconſultum tacitum veſtrorum illorum Principum legi, quod tu, præfectus Vrbi, factum eſſe fortaſſe non noſti: nam nec interfuiſti, cujus exemplum ad te miſi, ut ſcires quomodo Romanam Rempublicam regeres.

Enarrari autem non poteſt quæ com-

motio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

motio fuerit Maximini cum audivit contra ſe Africam deſciviſſe. nam Senatus auctoritate percepta, incurrere in parietes, veſtem ſcindere, gladium arripere, quaſi omnes poſſet occidere, prorſus furere videbatur. Præfectus Urbis acceptis litteris acrioribus, populum & milites alloquutus eſt, dicens, Maximinum iam occiſum. Ex quo maius fuit gaudiũ, ſtatimque detectæ ſunt ſtatuæ atque imagines ejus qui hoſtis fuerat iudicatus. Uſus eſt ſane Senatus, pendente bello, poteſtate qua debuit. nam delatores, calumniatores, procuratores, & omnem illam facem Maximianæ tyrannidis occidi iuſſit. atque parum fuit quod Senatus iudicaverat; illud populi iudicium fuit, quod occiſi tracti ſunt, & in cloacam miſſi. tunc & præfectus Urbi Sabinus, Conſularis vir, fuſte percuſſus, occiſus, & in publico derelictus eſt. Hæc ubi comperit Maximinus, ſtatim cohortatus eſt milites hoc genere concionis,

Sacrati commilitones, immo etiam mei conſecranei, & quorum mecum plerique vere militatis; dum nos in Germania Romanam defendimus majeſtatem, dum nos Illyricum à Barbaris vindicamus, Afri fidem Pnnicam præſtiterunt. Nam duos nobis

bis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bus Gordianos, quorum alter ſenio ita affe-ctus eſt, ut non poſſit aſſurgere; alter ita lu-xurie perditus, ut debilitatem habeat pro ſenectute, Imperatores fecerunt. Et nec hoc parum eſt, ſed factum Afrorum nobilis ille Senatus agnovit; & pro quorum liberis ar-ma portamus, hi contra nos Viginti viros ſtatuerunt, & omnes velut contra hoſtes ſententias protulerunt. Quinimmo agite, ut viros decet. properandum eſt ad Vrbem. nam & Viginti viri Conſulares contra nos lecti ſunt, quibus reſiſtendum eſt nobis for-titer agentibus, vobis feliciter dimicanti-bus.

Lentas militum mentes & ſuorum mi-nus alacres animos hac concione Maxi-minus ſæpe cognovit. Denique ſtatim ad filium ſcripſit, qui longe poſt ſequeba-tur, ut acceleraret; ne quid contra eum ſe abſente milites cogitarent. Litterarum exemplum tale Junius Cordus dicit:

Referet ad te ſtipator meus Thyncanius, quæ geſta cognovi vel in Africa vel Romæ: referet quæ ſint militum mentes. Quæſo quantum potes, properes: ne quid, ut ſolet, militaris turba plus faciat. Quid verear, ex eo audies quem ad te miſi.

Dum hæc aguntur; in Africa contra duos Gordianos Capelianus quidam,

Gordiano

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Gordiano & in privata vita ſemper adverſus; & ab ipſo Imperatore iam, cum Mauros Maximini iuſſu regeret veteranus, dimiſſus, cum lectis Mauris & tumultuaria manu, accepto à Gordiano ſucceſſore, Carthaginem petiit, atque omnes fide Punica Carthaginienſium populos inclinavit. Gordianus tamen fortunam belli experiri cupiens, filium ſuum jam natu grandiorem, quadraginta & ſex annos agentem, quem tunc legati loco (ut diximus) habuerat, contra Capelianum & Maximinianos miſit, virum de cuius moribus ſuo loco dicemus. Sed cum in re militari & Capelianus eſſet audacior, & Gordianus iunior non tam expertus, quippe qui nobilitatis deliciis tardabatur, pugna commiſſa vincitur & in eodem bello interficitur. Fertur autem tanta multitudo Gordiani partium in bello cecidiſſe, ut cum diu quæſitum ſit corpus Gordiani iunioris, non potuerit inveniri. Fuit præterea ingens, quæ raro in Africa eſt, tempeſtas, quæ Gordiani exercitum ante bellum ita diſsipavit, ut minus idonei milites prœlio fierent, atque ita facilis eſſet Capeliani victoria. Hæc ubi comperit ſenior Gordianus, cum in Africa nihil præſidii, & à Maximi-

no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

no multum timoris, & fides Punica perurgeret, & acerrime Capelianus inſtaret; luctus deinde mentem atque animum fatigaret, laqueo vitam finivit. Hic exitus duorum Gordianorum fuit, quos ambos Senatus Auguſtos appellavit, & poſtea inter Divos retulit. Imperaverunt anno uno, menſibus ſex.

JULII

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI

GORDIANVS IVNIOR.

HIc Gordiani ſenis proconſulis Africæ filius, qui cum patre & ab Afris & à Senatu Auguſtus appellatus eſt, litteris & moribus clarus fuit præter nobilitatem: quam, ut nonnulli, ab Antoninis, ut plurimi, ab Antoniis duxit. Siquidem argumento ad probandam generis qualitatem alii hoc eſſe dixerunt, quod Africanus Gordianus ſenior appellatus eſt, cognomine Scipionum, quod domum Pompeianam in Urbe habuit, quod Antoninorum cognomine ſemper eſt nuncupatus, quod Antonium filium ſuum ipſe ſignificari voluit in Senatu: quæ ſingula videntur familias deſignare. Sed ego Junium Cordum ſequor, qui dicit ex omnibus his familiis Gordianorum coaluiſſe nobilitatem. Idem igitur natus patri primus ex Fabia Oreſtilla Antonini pronepte, unde Cæſarum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rum quoque familiam contingere videbatur. Et primis diebus ſui natalis Antoninus eſt appellatus. Mox in Senatu Antonini nomen eſt editum, vulgo deinde Gordianus haberi cœptus. In ſtudiis graviſſimæ opinionis fuit, forma conſpicuus, memoriæ ſingularis, bonitatis inſignis; adeo ut ſemper in ſcholis ſi quis puerorum verberaretur, ille lacrimas non teneret. Sereno Sammonico, qui patri ejus amiciſſimus, ſibi autem præceptor fuit, nimis acceptus, & carus; uſque adeo ut omnes libros Sereni Sammonici patris ſui, qui cenſebantur ad ſexaginta & duo millia, Gordiano minori moriens ille relinqueret: quod eum ad cœlum tulit. ſiquidem tantæ bibliothecæ copia & ſplendore donatus, in famam hominum litteratorum decore pervenit. Quæſturam Heliogabalo auctore promeruit, idcirco quod luxurioſo Imperatori laſcivia juvenis, non tamen luxurioſa neque infamis, prædicata eſt. Præturam Alexandro auctore urbanam tenuit, in qua tantus juriſdictionis gratia fuit, ut ſtatim Conſulatum quem pater ſero acceperat mereretur. Maximini, ſeu ejuſdem Alexandri, temporibus ad proconſulatum patris miſſus legatus, eſt obſequutus: atque il-
lic

lic ea quæ ſuperius dicta ſunt, contigerunt.
19 Fuit vini cupidior, ſemper tamen undecumque conditi, nunc roſa, nunc maſtiche, nunc abſinthio, ceteriſque rebus quibus gula maxime delectatur. Cibi parcus, ita ut intra punctum temporis vel prandium, ſi pranderet, vel cenam finiret. Mulierum cupidiſſimus: habuiſſe eum decretas ſibi concubinas viginti & duas fertur. ex quibus omnibus ternos & quaternos filios reliquit. appellatuſque eſt ſui temporis Priamus; quem vulgo jocantes, quod eſſet natura propenſior, Priapum non Priamum ſæpe vocitarunt. Vixit in deliciis, in hortis, in balneis, in amœniſſimis nemoribus. nec pater aſpernatus eſt, ſæpiſſime dicens, illum quandoque in ſumma claritate cito eſſe moriturum. Nec tamen in vita ſua fortunæ bonis umquam degeneravit, ſemperque inter illuſtriſſimos fuit, nec civibus nec Reipublicæ ad conſultationem defuit. Denique etiam Senatus libentiſſime illum Auguſtum appellavit, atque in eo ſpem publicam poſuit. Veſtitu cultiſſimus; ſervis & omnibus ſuis carus. Cordus dixit uxorem eum numquam habere voluiſſe. Contra Dexippus putat, ejus filium eſſe Gordianum tertium, qui poſt hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

hoc cum Balbino & Pupieno, ſive Maximo, puerulus adeptus eſt imperium. Cum ſenior Gordianus mathematicum aliquando conſuleret de genitura hujus, reſpondiſſe ille dicitur, hunc & filium Imperatoris, & ipſum Imperatorem futurum. & cum ſenior Gordianus rideret, oſtendiſſe conſtellationem mathematicum ferunt, & de libris veteribus dictaſſe, ita ut probaret ſe vera dixiſſe. qui quidem & ſeni & juveni, & diem & genus mortis, & loca quibus eſſent perituri, obſtinata conſtantiæ veritate prædixit. quæ omnia poſtea Gordianus ſenior in Africa jam Imperator, & quando nihil timebat, narraſſe perhibetur: de morte quinetiam ſua filiique, & de genere mortis dixiſſe. Cantabat præterea verſus ſenex, cum Gordianum filium vidiſſet, hos ſæpiſſime:

Oſtendent terris hunc tantum fata, neque ultra
Eſſe ſinent. nimium vobis Romana propago
Viſa potens, ſuperi propria hæc ſi dona fuiſſent.

Exſtant dicta, & ſoluta oratione & verſibus, Gordiani iunioris, quæ hodie ab ei us affinibus frequentantur, non magna, non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

non minima, ſed media, & quæ appareant eſſe hominis ingenioſi, ſed luxuriantis & ſuum deſerentis ingenium. Pomorum & holerum avidiſsimus fuit; in reliquo ciborum genere parciſsimus: adeo ut ſemper pomorum aliquid recentium devoraret. Frigidarum percupidus; nec facile per æſtatem niſi frigidas, & quam plurimum, bibit. & erat corporis vaſti: quarè magis ad frigidas urgebatur. Hæc de Gordiano iuniore digna memoratu comperimus: non enim nos talia dicere voluimus quæ Junius Cordus ridicule ac ſtulte compoſuit de voluptatibus domeſticis, ceteriſque infimis rebus: quæ qui velit ſcire, ipſum legat Cordum, qui dicit & quos ſervos habuerit unuſquiſque Principum, & quos amicos, & quot pænulas quotve chlamydes; quorum etiam ſcientia nulli prodeſt. Siquidem ea debent in hiſtoria poni ab hiſtoriographis, quæ aut fugienda ſint aut ſequenda. Sane quidem quod apud Vulcatium Terentianum, qui ſui temporis ſcripſit hiſtoriam, videtur mirabile, inſerendum cenſui. dicit enim Gordianum ſeniorem Auguſti vultum ſic repræſentaſſe, ut & vocem & morem & ſtaturam eiuſdem oſtentare videretur:

filium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

filium vero, Pompeio ſimillimum viſum: quamvis Pompeius obeſi corporis fuiſſe denegetur. nepotem autem, cuius etiam nunc videmus imagines, Scipionis Aſiatici faciem retuliſſe. quod pro ſui admiratione tacendum eſſe non credidi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI

GORDIANVS TERTIVS.

POst mortem duorum Gordianorum; Senatus trepidus & Maximinum vehementius timens, ex viginti viris quos ad Rempublicam tuendam delegerat, Pupienum ſive Maximum & Clodium Balbinum Auguſtos appellavit, ambos ex Conſulibus. Tunc populus & milites Gordianum parvulum, annos agentem, ut pleriſque aſſerunt, undecim, ut nonnulli, tredecim, ut Junius Cordus dicit, ſedecim, (nam vigeſimo & ſecundo anno eum periſſime aſſerit) petiverunt ut Cæſar appellaretur, raptuſque ad Senatum, atque inde in concione poſitus, indumento Imperatorio tectus, Cæſar eſt appellatus. Hic natus eſt, ut plures aſſerunt, ex filia Gordiani, ut unus aut duo, (nam amplius invenire non potui) ex filio qui in Africa periit, Gordianus igitur Cæſar factus apud matrem educatus eſt: & cum exſtin-

ctis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ctis Maximinis, Maximus etiam & Balbinus militari ſeditione interemti eſſent, qui biennio imperaverant, Gordianus adoleſcens, qui Cæſar eatenus fuerat, à militibus & populo, & Senatu & omnibus gentibus, ingenti amore, ingenti ſtudio & gratia, Auguſtus eſt appellatus. Amabatur autem merito avi & avunculi, ſive patris, qui ambo pro Senatu & pro populo Romano contra Maximinum arma ſumſerunt, & militari vel morte vel neceſſitate perierunt. Poſt hæc veterani ad Curiam venerunt, ut diſcerent quid actum eſſet. ex quibus duo ingreſſi Capitolium, cum illic Senatus ageretur, ante ipſam aram, à Gallicano ex Conſulibus, & Mæcenate ex ducibus, interemti ſunt: atque bellum inteſtinum ortum eſt, cum eſſent armati etiam Senatores, ignorantibus veteranis quod Gordianus adoleſcens ſolus teneret imperium. Dexippus quidem aſſeverat, ex filio Gordiani tertium Gordianum eſſe natum: & poſteaquam conſtitit apud veteranos quoque, ſolum Gordianum imperare; inter populum & milites ac veteranos pax roborata eſt: & hic finis belli inteſtini fuit, cum eſſet delatus Gordiano puero Conſulatus. Sed indicium non diu imperaturi Gor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

diani hoc fuit, quod eclipſis ſolis facta eſt, ut nox crederetur, neque ſine luminibus accenſis quidquam agi poſſet. Poſt hæc tamen voluptatibus & deliciis populus Romanus vacavit, ut ea quę fuerant aſpere geſta, mitigaret. Venuſto & Sabino Conſulibus inita eſt factio in Africa contra Gordianum tertium, duce Sabiniano; quem Gordianus, per præſidem Mauritaniæ obſeſſum à conjuratis, ita oppreſſit ut ad eum tradendum Carthaginem omnes venirent, & crimina confitentes & veniam ſceleribus poſtulantes. Finita igitur ſollicitudine in Africa, Gordiano iam iterum & Pompeiano Conſulibus bellum Perſicum natum eſt. Quare adoleſcens Gordianus priuſquam ad bellum proficiſceretur, duxit uxorem filiam Miſithei, doctiſſimi viri, quem cauſſa eloquentiæ dignum parent[illegible]utavit, & præfectum ſtatim fecit. Pc[illegible] quod non puerile iam & contemtibile [illegible]idebatur imperium: ſiquidem & optimi ſoceri conſiliis adiuvaretur, & ipſe pro pietate aliquantulum ſaperet, nec per ſpadones ac miniſtros aulicos matris, vel ignorantiæ con-
24. niventia venderetur. Exſtat denique & ſoceri eius ad eum epiſtola, & ipſius Gordiani ad ſocerum, qua intelligitur

eius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

eius ſæculum emendatius ac diligentius ſocero adiuvante perfectum. quarum exemplum hoc eſt:

DOMINO FILIO ET AVGVSTO, MISITHEVS SOCER ET PRÆFECTVS.

Evaſiſſe nos gravem temporum maculam, qua per ſpadones & per illos qui amici tibi videbantur (erant autem vehementes inimici) omnia vendebantur, voluptati nobis eſt, & eo magis quo tibi gratior emendatio eſt: ut ſi qua vitia fuerunt, tua non fuiſſe ſatis conſtet, mi fili venerabilis. neque enim quiſquam ferre potuit datas eunuchis ſuffragantibus militum præpoſituras, negatum laboribus præmium; aut interemtos aut liberatos, pro libidine atque mercede, quos non decebat: vacuatum ærarium per eos qui quotidie inſidioſiſſime frequentabant initas factiones, ut tu decipereris; cum inter ſe de bonis peſſimi quique haberent ante conſilia tibimet ſuggerenda: bonos pellerent, deteſtandos inſinuarent, omnes poſtremo tuas fabulas venderent. Diis igitur gratias, quod volente teipſo emendata Reſpublica eſt. Delectat ſane boni eſſe Principis ſocerum, & eius qui omnia requirat, & omnia velit ſcire; & qui pepulerit homines, per quos antea velut in auctione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

poſitus, nundinatus eſt. Item Gordian adipſum:

IMPERATOR GORDIANVS AVGVSTVS MISITHEO PATRI ET PRÆFECTO.

Niſi Dii omnipotentes Romanum tue rentur imperium, etiam nunc per emto ſpadones velut in haſta poſiti venderemur Denique nunc demum intelligo neque Felicem prætorianis cohortibus præponi debuiſſe, neque Serapammoni quartam legionem credendam fuiſſe: &, ne omnia dinumerem, multa non eſſe facienda quæ feci ſed Diis gratias quod te inſinuante, qui nihil vendis, didici ea quæ incluſus ſcire non poteram. Quid enim facerem, quod nos Maurus venderet, & conſilio cum Gaudiano & Reverendo & Montano habito, vel laudaret aliquos, vel vituperaret: & illorum conſenſu quaſi teſtium quod dixerat approbarem? Mi pater, verum audias velim: miſer eſt Imperator apud quem vera reticentur; qui cum ipſe publice ambulare non poſſit, neceſſe eſt ut audiat, & vel audita, vel à plurimis roborata confirmet.

His epiſtolis intellectum eſt, adoleſcentem ſoceri conſiliis emendatum atque correctum. Et Miſithei quidem epiſtolam, Græcam quidam fuiſſe dicunt,

ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſed in hanc ſententiam. Tantum autem valuit eius gravitas & ſanctimonia, ut ex obſcuriſſimo præter nobilitatem, geſtis etiam Gordianum clarum Principem fecerit. Fuit terræ motus eouſque gravis imperante Gordiano, ut civitates etiam terræ hiatu cum populis deperirent: ob quæ, ſacrificia per totam Urbem totumque orbem terrarum ingentia celebrata ſunt. Et Cordus quidem dicit, inſpectis libris Sibyllinis celebratiſque omnibus quæ illic iuſſa videbantur, mundanum malum eſſe ſedatum. Sedato terræmotu, Prætextato & Attico Conſulibus, Gordianus aperto Iano gemino (quod ſignum erat indicti belli) profectus eſt contra Perſas cum exercitu ingenti, & tanto auro, ut vel auxiliis vel militibus facile Perſas vincere poſſet. Fecit iter in Mœſiam, atque in ipſo procinctu quidquid hoſtium in Thraciis fuit, delevit, fugavit, expulit, atque ſubmovit. Inde per Syriam in Antiochiam venit, quæ à Perſis iam tenebatur. Illic frequentibus prœliis pugnavit & vicit, Sapore Perſarum rege ſubmoto. & poſt Artaxanſen & Antiochiam recepit & Carras & Niſibin; quæ omnia ſub Perſarum imperio erant. Rex ſane Perſarum tantum Gordianum Principem timuit,

ut cum inſtructus eſſet & ſuis copiis & noſtris, tamen civitatibus ipſe præſidia ſponte deduceret, eaſque integras ſuis civibus redderet, ita ut nihil quod ad eorum fortunas pertineret, attaminaret. Sed hæc omnia per Miſitheum ſocerum Gordiani, eundemque præfectum, geſta ſunt. Effectum denique eſt ut Perſæ qui iam in Italia timebantur, in regnum ſuum, pugnante Gordiano, redirent, totumque Orientem Romana Reſpublica de.ineret. Exſtat oratio Gordiani ad Senatum, qua de rebus geſtis ſcribens, Miſitheo præfecto ſuo & ſocero ingentes gratias agit: cuius partem indidi, ut ex eo vera cognoſceres.

Poſt hæc, patres Conſcripti, quæ dum iter agimus, geſta ſunt, quæque ubique ſingulis triumphis digna ſunt actitata; etiam Perſas, ut brevi multa connectam, ab Antiochenſium cervicibus, quas jam nexas Perſico ferro gerebant, & reges Perſarum, & leges amovimus. Carras deinde ceteraſque Vrbes Imperio Romano reddidimus. Niſibin uſque pervenimus: &, ſi Dii faverint, Cteſiphonia uſque veniemus. Valeat tantum Miſitheus præfectus & parens noſter, cujus ductu & diſpoſitione & hæc tranſegimus & reliqua tranſigemus. Veſtrum eſt igitur

ſuppli-

ſupplicationes decernere, nos Dijs commendare, Miſitheo gratias agere.

His in Senatu lectis, quadrigæ elephantorum Gordiano decretæ ſunt, utpote qui Perſas viciſſet, ut triumpho Perſico triumpharet: Miſitheo autem quadriga equorum & triumphalis currus & titulus hujuſmodi,

MISITHEO. EMINENTI. VIRO
PARENTI. PRINCIPVM
PRÆTORII. PRÆFECTO. ET
TOTIVS. VRBIS
TVTORI. REIP.
S.P.Q.R. VICEM. REDDIDIT.

Sed iſta felicitas longior eſſe non potuit. nam Miſitheus, quantum plerique dicunt, artibus Philippi, qui poſt eum præfectus prætorii eſt factus; ut alii, morbo exſtinctus eſt herede Romana Republica; ut quidquid ejus fuerat, vectigalibus Urbis accederet. Cujus viri tanta in Republica diſpoſitio fuit ut nulla eſſet umquam civitas limitanea potior, quæ non poſſet exercitum populi Romani ac Principem ferre, quæ totius anni in aceto, frumento, & larido, atque hordeo & paleis, condita non haberet: minores vero Ur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bes, aliæ triginta dierum, aliæ quadraginta, nonnullæ duorum menſium: quæ minimum, quindecim dierum. Idem cum eſſet præfectus, arma militum ſemper inſpexit, Nullum ſenem militare paſſus eſt, nullum puerum annonas accipere. Caſtra omnia foſſato circuibat, noctibus etiam plerumque vigilias frequentabat. Amabaturque ab omnibus quod ſic & Rempublicam amaret & Principem. Tribuni eum & duces uſque adeo timuerunt & amaverunt, ut neque vellent peccare, neque ulla ex parte peccarent. Philippus eum propter pleraque vehementer timuiſſe fertur, atque ob hoc per medicos inſidias ejus vitæ paraſſe, & quidem hoc genere: Cum effuſione alui Miſitheus laboraret, atque à medicis ſiſtendi ventris gratia poculum juberetur accipere; mutatis quæ fuerant parata, id fertur datum quo magis ſolveretur: atque ita exanima-
29 tus eſt. Quo mortuo, Apriano & Papo Conſulibus, in eius locum præfectus prætorii factus eſt Philippus Arabs, humili genere natus, ſed ſuperbus, qui ſe in novitate atque enormitate fortunæ non tenuit: ita ut ſtatim Gordiano, qui eum in locum parentis adſciverat, inſidias per milites faceret, quæ tales fuerunt. Miſitheus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

theus tantum, quantum diximus, habuerat conditorum, ut vacillare diſpoſitio Romana non poſſet. verum artibus Philippi primum naves frumentariæ ſunt averſæ: deinde in ea loca deducti ſunt milites in quibus annonari non poſſet. hinc Gordiano infeſtos milites ſtatim reddidit, non intelligentes artibus Philippi juvenem eſſe deceptum. Sed Philippus etiam hoc addidit ut rumorem per milites ſpargeret: adoleſcentem eſſe Gordianum, imperium non poſſe regere; melius eſſe illum imperare qui militem gubernaret, qui Rempublicam ſciret. Corrupit præterea etiam principes; effectumque ut palam Philippus ad imperium poſceretur. Amici Gordiani primum vehementiſſime reſiſtebant: ſed cum milites fame vincerentur, imperium Philippo mandatum eſt; juſſumque à militibus ut quaſi tutor ejus Philippus cum eodem Gordiano pariter imperaret. Suſcepto igitur imperio, cum & Philippus ſe contra Gordianum ſuperbiſſime ageret, & ille ſe Imperatorem atque Imperatorum prolem, & virum nobiliſſimæ familiæ recognoſceret, nec ferre poſſet improbitatem hominis ignobilis, apud duces & milites, adſtante præfecto Metio Gordiano affine ſuo, in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tribunali conqueſtus eſt ; ſperans poſſe imperium Philippo abrogari. Sed hac conqueſtione nihil egit, cum illum incuſaſſet quod immemor beneficiorum ejus ſibi minus gratus exſiſteret. Et cum milites rogaſſet, cum aperte duces ambiſſet, factione Philippi minor apud omnes fuit. Denique cum ſe videret minorem haberi, petiit ut æquale ſaltem inter eos eſſet imperium; nec impetravit. Dehinc petiit ut loco Cæſaris haberetur; nec id obtinuit. Petiit etiam ut præfecti loco eſſet Philippo: quod & ipſum negatum eſt. Ultimæ preces fuerunt, ut eum Philippus pro duce haberet, & pateretur vivere. Ad quod quidem pæne conſenſerat Philippus, ipſe tacitus, ſed omnia per amicos agens nutibus atque conſiliis. Verum cum ſecum ipſe cogitaret amorem populi Romani & Senatus circa Gordianum, & totius Africæ ac Syriæ, totiuſque orbis Romani, cum & nobilis eſſet, & nepos ac filius Imperatorum, & bellis gravibus totam Rempublicam liberaſſet: poſſe fieri ut factione quandoque militum Gordiano redderetur imperium, cum recentes in Gordianum iræ militum famis cauſſa vehementes eſſent, clamantem ante conſpectum duci juſſit, ac ſpoliari & occidi.

quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quod cum primum dilatum eſſet; poſt, ut juſſit, impletum eſt. Ita Philippus impie non jure obtinuit imperium. Imperavit Gordianus annis ſex. Et dum hæc agerentur; Argunthis Scytarum rex finitimorum regna vaſtabat, maxime quod compererat Miſitheum periſſe, cuius conſilio Reſpublica fuerat gubernata. Philippus autem ne à crudelitate nanciſci videretur imperium, Romam litteras miſit, quibus ſcripſit Gordianum morbo periſſe, ſeque à cunctis militibus electum. Nec defuit, ut Senatus de his rebus quas non noverat, falleretur. Appellato igitur Principe Philippo, & Auguſto nuncupato, Gordianum adoleſcentem inter Deos retulit. Fuit juvenis lætus, pulcher, amabilis, gratus omnibus, in vita jucundus, in litteris nobilis, prorſus ut nihil præter ætatem deeſſet imperio. Amatus eſt à populo, & Senatu, & militibus, ante Philippi factionem, ita ut nemo Principum. Cordus dicit, omnes milites eum filium appellaſſe, ab omni Senatu filium dictum, omnem populum delicias ſuas Gordianum dixiſſe. Denique Philippus cum eum interfeciſſet, neque imagines eius tollere, neque ſtatuas deponere, neque nomen abradere; ſed Divum ſemper ap-

 pellans

pellans, etiam apud ipſos milites cum quibus factionem fecerat, ſerio animo &
32 peregrina calliditate veneratus eſt. Domus Gordianorum etiam nunc exſtat, quam iſte Gordianus pulcherrime exornavit. Eſt villa eorum via Præneſtina ducentas columnas uno periſtylo habens quam quinquaginta Caryſteæ; quinquaginta Claudianæ, quinquaginta Synnades, quinquaginta Numidicæ, pari menſura ſunt. in qua baſilicæ centenariæ tres: cetera huic operi convenientia, & thermæ quales præter Vrbem, ut tunc, nuſquam in orbe terrarum. Familiæ Gordiani hoc Senatus decrevit, ut à tutelis, atque legationibus, & à publicis neceſſitatibus, niſi ſi vellent, poſteri ejus ſemper vacarent. Opera Gordiani Romæ nulla exſtant, præter quædam nymphæa & balneas. Sed balneæ privati hominis fuerunt, & ab eo in uſum privatum exornatæ ſunt. Inſtituerat porticum in campo Martio ſub colle, pedum mille, ita ut ab altera parte æque mille pedum porticus fieret, atque inter eas pateret ſpatium pedum quingentorum: cuius ſpatii hinc atque inde viridaria eſſent, lauro, myrto & buxo frequentata: medium vero lithoſtrotum, brevibus co-

lumnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

lumnis altrinſecus poſitis, & ſigillis, per pedes mille: quod eſſet deambulatorium: ita ut in capite baſilica eſſet pedum quingentorum. Cogitaverat præterea cum Miſitheo, ut poſt baſilicam, thermas æſtivas ſui nominis faceret, ita ut hiemales in principio porticus poneret, & ſuo uſui eſſent vel viridaria vel porticus. Sed hæc omnia nunc privatorum & poſſeſſionibus & hortis & ædificiis occupata ſunt. Fuerunt ſub Gordiano 33
Romæ elephanti triginta & duo, quorum ipſe duodecim miſerat, Alexander decem: alces decem, tigres decem, leones manſueti ſexaginta, leopardi manſueti triginta, belbi, id eſt hyænæ, decem: gladiatorum fiſcalium paria mille: hippopotamus & rhinoceros unus: archoleontes decem, camelopardali decem, onagri viginti, equi feri quadraginta; & cetera huiuſmodi animalia, innumera & diverſa: quæ omnia Philippus ludis ſæcularibus vel dedit vel occidit. Has autem omnes feras manſuetas, & præterea efferas, parabat ad triumphum Perſicum: ſed votum publicum nihil valuit. nam omnia hæc Philippus exhibuit ſæcularibus ludis, & muneribus atque Circenſibus; cum milleſimum ab Vrbe condita an-

num

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

num in Conſulatu ſuo & filii ſui celebravit. Quod de Caio Cæſare memoriæ traditum eſt, hoc etiam de Gordiano Cordus eveniſſe perſcribit. nam omnes quicumque illum gladio appetiverunt (qui novem fuiſſe dicuntur) poſtea interemtis Philippis, ſua manu ſuiſque gladiis, & iiſdem quibus illum percuſſerant, interiſſe dicuntur. Trium igitur Gordianorum hæc fuit vita, qui omnes Auguſti appellati ſunt, duobus in Africa interemtis, in Perſidis finibus tertio. Gordiano ſepulcrum milites apud Circeium caſtrum fecerunt, in finibus Perſidis; titulum huiuſmodi addentes, & Græcis, & Latinis, & Perſicis & Judaicis, & Ægyptiacis litteris, ut ab omnibus legeretur:

DIVO GORDIANO

VICTORI PERSARVM, VICTORI GOTHORVM, VICTORI SARMATARVM, DEPVLSORI ROMANARVM SEDITIONVM, VICTORI GERMANORVM: SED NON VICTORI PHILIPPORVM.

Quod ideo videbatur additum, quia in campis Philippicis ab Alanis tumultuario

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tuario prœlio victus abſceſſerat: ſimul etiam quod à Philippis videbatur occiſus. quem titulum evertiſſe Licinius dicitur, eo tempore quo eſt nactus imperium, cum ſe vellet videri à Philippis originem trahere. Quæ omnia, Conſtantine maxime, idcirco ſum perſequutus, ne quid tuæ cognitioni deeſſet quod dignum ſcientia videretur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

JULII CAPITOLINI
MAXIMVS ET BALBINVS.

INTEREMTIS in Africa Gordiano ſeniore cum filio, cum Maximinus ad Vrbem furens veniret, ut, quod Gordiani Auguſti appellati fuerant, vindicaret, Senatus pertrepidus in ædem Concordiæ ſeptimo Kalendas Junii concurrit, ludis Apollinaribus, remedium contra furorem hominis imprubiſſimi requirens. Cum igitur duo Conſulares, & eminentes quidem viri, Maximus & Balbinus (quorum Maximus à pleriſque in hiſtoria reticetur, & loco eius Pupieni nomen infertur: cum & Dexippus & Arabianu s Maximum & Balbinum dicant electos contra Maximinum poſt Gordianos, quorum alter bonitate, virtute alter ac ſeveritate, clari habebantur) ingreſſi eſſent Curiam, ac præ ſe timorem Maximini adventu ferrent oſtenderentque, referente Conſule de aliis rebus; qui primam ſententiam erat dicturus, ſic orſus eſt.

Minora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Minora nos ſollicitant, & prope aniles res ferventiſſimo tempore tractamus in Curia. Quid enim opus eſt de reſtitutione templorum, de baſilicæ ornatu, de thermis Titianis, de exædificatione amphitheatri agere: cum immineat Maximinus, quem hoſtem mecum ante dixiſtis: Gordiani duo, in quibus præſidium fuerat, interemti ſint, neque in præſenti ullum ſit auxilium quo reſpirare poſſimus? Agite igitur, Patres Conſcripii, principes dicite. Quid moramini? ne, dum ſingulatim pertimeſcitis, in timore potius quam in virtute opprimamini,

Poſt hæc tacentibus cunctis, cum Maximus, qui & natu grandior erat, & meritis, & virtute ac ſeveritate clarior, dicere ſententiam cœpiſſet, qua oſtenderet duos Principes eſſe faciendos; Vectius Sabinus ex familia Ulpiorum, rogato Conſule ut ſibi dicere atque interfari liceret, ſic orſus eſt,

Scio, Patres Conſcripti, hanc rebus novis ineſſe oportere conſtantiam, ut rapienda ſint conſilia non quærenda: verbis quinetiam plurimis abſtinendum ſit atque ſententiis, ubi res perurgent. Cervices ſuas quiſque reſpiciat, uxorem ac liberos cogitet, avitas patriaſque fortunas; quibus omnibus immi-

net

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

net Maximinus; natura furioſus, truculentus, immanis; cauſſa vero (ut ſibi videtur) ſatis juſta, truculentior. Ille quadrato agmine, caſtris ubique poſitis ad Vrbem tendit: vos ſedendo & conſultando diem teritis. Longa oratione opus non eſt: faciendus eſt Imperator, immo faciendi ſunt Principes: unus qui res domeſticas, alter qui bellicas curet: unus qui in Vrbe reſideat, alter qui obviam cum exercitu latronibus pergat. Ego Principes dico, vos firmate, ſi placet; ſin minus, meliorem oſtendite. Maximum igitur atque Balbinum. quorum unus in re militari tantus eſt ut nobilitatē generis ſplendore virtutis allexerit: alter ita clarus nobilitate eſt, ut & morum lenitate Reipublicæ ſit neceſſarius, & vitæ ſanctimonia, quam à prima ætate in ſtudijs ſemper ac litteris tenuit. Habetis ſententiam, Patres Conſcripti, mihi fortaſſe periculoſiorem quam vobis: ſed nec vobis ſatis tutam, ſi non aut alios aut hos Principes feceritis.

Poſt hæc acclamatum eſt uno conſenſu,

Æquum eſt, juſtum eſt. ſententiæ Sabini omnes conſentimus. Maxime & Balbine Auguſti, Dii vos ſervent. Dii vos Principes fecerunt, Dii vos conſervent. Vos Senatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tum à latronibus vindicate. vobis bellum contra latrones mandamus. Hoſtis publicus Maximinus cum filio pereat: hoſtem publicum vos perſequimini. Felices vos judicio Senatus: felicem Rempublicam veſtro imperio. Quod vobis Senatus detulit, fortiter agite: quod vobis Senatus detulit, libenter accipite.

His atque aliis acclamationibus Imperatores facti ſunt Maximus atque Balbinus. Egreſſi igitur à Senatu, primum Capitolium adſcenderunt, ac rem divinam fecerunt. Sed dum in Capitolio rem divinam faciunt, populus Romanus imperio Maximi contradixit. timebant enim ſeveritatem eius homines vulgares. Quare factum eſt ut Gordianum adoleſcentulum Principem peterent; qui ſtatim factus eſt: nec prius permiſſi ſunt ad Palatium ſtipati armis ire, quam nepotem Gordiani, Cæſaris nomine nuncuparent. Deinde ad Roſtra populum convocarunt. ubi cum orationem, de Senatus ſententia, & de ſua electione habuiſſent, populus Romanus cum militibus qui forte convenerant, acclamavit, Gordianum Cæſarem omnes rogamus. Hic nepos erat Gordiani ex filia, ut quidam; vel, ut alii, ex filio qui eſt in Africa occiſus, annum

agens

agens ætatis decimum quartum, ut plerique dicunt: qui ſtatim raptus eſt, & novo genere Senatuſconſulti, cum eadem die Senatuſconſultum factum eſſet, inductus in Curiam, Cæſar eſt appellatus. Prima igitur relatio Principum fuit, ut duo Gordiani Divi appellarentur. aliqui autem unum putant appellatum, ſeniorem videlicet: ſed ego libris, quos Junius Cordus affatim ſcripſit, legiſſe memini, ambos in Deos relatos. ſiquidem ſenior laqueo vitam finivit: iunior autem in bello conſumtus eſt: qui utique maiorem meretur reverentiam quod eum bella rapuere. Poſt has igitur relationes præfectura Vrbis in Sabinum collata eſt, virum gravem, & Maximi moribus congruentem: prætoriana in Pinarium Valentem. Sed priuſquam de actibus eorum loquar, placet aliqua dicere de moribus atque genere: non eo modo quo Iunius Cordus eſt proſequutus omnia, ſed illo quo Suetonius Tranquillus & Valerius Marcellinus: quamvis Curius Fortunatianus, qui omnem hanc hiſtoriam perſcripſit, plura congerit; Cordus vero tam multa ut etiam pleraque & minus honeſta perſcripſerit. Maximo pater fuit Maximus, unus è plebe, ut nonnulli dicunt, faber ferrarius:

rius:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

rius: ut alii, rhedarius vehicularius fabricator. hunc ſuſcepit ex uxore Prima nomine; cui fratres quatuor viri fuerunt, & quatuor puellæ: qui omnes intra pubertatem interierunt. Nato Maximo, carnem bubulam, & quidem multam, aquila in cellam eorum projeciſſe fertur, quæ anguſto patebat impluvio: eam denique cum iaceret, nec quiſquam contingere auderet religionis timore, iterum ſuſtuliſſe, & in proximum ſacellum quod erat Iovis Præſtitis, detuliſſe. Id eo tempore nihil viſum eſt ominis habere, ſed non ſine cauſſa factum, probavit imperium. Pueritiam omnem in domo patrui Pinarii fecit, quem ſtatim ad præfecturam prætorii ſubvexit ubi factus eſt Imperator. Operam grammatico, rhetori non multam dedit. ſiquidem ſemper virtuti & militari ſeveritati ſtuduit. Attamen militaris tribunus fuit, & multos egit numeros, & poſtea præturam, ſumtu Peſcenninæ Marcellinæ, quæ illum loco filii ſuſceperat & aluerat. Inde proconſulatum Bithyniæ egit, & deinceps Græciæ, ac tertio Narbonæ. Miſſus præterea legatus, Sarmatas in Illyrico contudit: atque inde tranſlatus ad Rhenum, rem contra Germanos ſatis feliciter geſſit. Poſt hæc præ-

fectus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

fectus Vrbis prudentiſſimus, ac ingenioſiſſimus, & ſeveriſſimus approbatus eſt. Quare veluti Senatus ei homini, quod non licebat, novæ familiæ imperium tamen detulit; confeſſus quibus, eo tempore in Senatu aptiorem non eſſe qui deberet Principis nomen accipere. Et quoniam etiam minora plerique deſiderant, fuit cibi avidus, vini parciſſimus, ad rem Veneream nimis rarus, domi foriſque ſemper ſeverus, ita ut & triſtis cognomen acciperet. Vultu graviſſimus, & retorridus, ſtatura procerus, corporis qualitate ſaniſſimus, moribus aſpernabilis, attamen juſtus, neque umquam uſque ad exitum negotiorum vel inhumanus vel inclemens. Rogatus ſemper ignovit, nec iratus eſt niſi ubi eum iraſci decuit. Factionibus ſe numquam præbuit, judicii tenax fuit, neque aliis potius quam ſibi credidit. Quare & à Senatu multum dilectus eſt, & à populo timori habitus: ſiquidem ſciebat populus ejus cenſoriam præfecturam, quam videbat poſſe in imperio vehementius convaleſcere. Balbinus nobiliſſimus, & iterum Conſul, rector provinciarum infinitarum. nam & Aſiam, & Africam, & Bithyniam, & Galatiam, & Pontum, & Thracias, & Gallias civilibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bus adminiſtrationibus rexerat, ducto nonnumquam exercitu; ſed rebus bellicis minor fuerat quam civilibus: attamen bonitate, nimia ſanctitate ac verecundia ingentem ſibi amorem conciliaverat. Familiæ vetuſtiſſimæ (ut ipſe dicebat) à Balbo Cornelio Theophane originem ducens, qui per Cnæum Pompeium civitatem meruerat, cum eſſet ſuæ patriæ nobiliſſimus, idemque hiſtoriç ſcriptor. Statura æque procerus, corporis qualitate conſpicuus, in voluptatibus nimius, quã quidem adjuvabat divitiarum abundantia: nam erat à majoribus dives, & multa hereditatibus per ſe ipſe collegerat. Eloquentia clarus: poëmate inter ſui temporis poëtas præcipuus: præcipiti uſu vini, cibi, rei Venereæ avidus; veſtitu cultus: nec quidquam defuit quod illum populo non commendabilem redderet. Amabilis etiam Senatui fuit. Hæc de utriuſque vita comperimus. Denique nonnulli, quemadmodum Catonem & Cæſarem Salluſtius comparat, ita hunc quoque comparandum putarunt; ut alterum ſeverum, clementem alterum; bonum illum, iſtum conſtantem; illum nihil largientem, hunc affluentem copiis omnibus dicerent. Hæc de moribus atque gene-

nere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

nere. Decretis ergo omnibus Imperatoriis honoribus atque inſignibus, percepta tribunicia poteſtate, jure proconſulari, Pontificatu maximo, Patris etiam Patriæ nomine, meruerunt imperiũ. His geſtis, celebratiſque ſacris, datis ludis ſcenicis ludiſque Circenſibus, gladiatorio etiam munere, Maximus ſuſceptis votis in Capitolio, ad bellum contra Maximinum miſſus eſt cum exercitu ingenti, Prætorianis Romæ manentibus. Unde autem mos tractus ſit, ut proficiſcentes ad bellum Imperatores, munus gladiatorium & venatus darent, breviter dicendum eſt. Multi dicunt, apud veteres hanc devotionem contra hoſtes factam, ut civium ſanguine litato, ſpecie pugnarum ſe Nemeſis, id eſt vis quædam Fortunæ, ſatiaret. Alii hoc litteris tradunt (quod veriſimilius credo) ituros ad bellum Romanos debuiſſe pugnas videre, & vulnera, & ferrum, & nudos inter ſe coëuntes; ne in bello armatos hoſtes timerent, aut vulnera & ſanguinem perhorreſcerent. Et Maximo quidem ad bellum profecto, Romæ Prætoriani remanſerunt: inter quos & populum tanta ſeditio fuit, ut ad bellum inteſtinum veniretur; Urbis Romæ pars maxima incenderetur, templa fœda-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

fœdarentur, omnes plateæ cruore polluerentur; cum Balbinus homo ſenior ſeditionem ſedare non poſſet; nam & in publicum, proceſſit, manus ſingulis quibuſque tenuit, & pæne ictum lapidis paſſus eſt: alii dicunt, etiam fuſte percuſſum eſſe. Neque ſedaſſet tumultum, niſi infantem Gordianum purpuratum ad populum, longiſſimi hominis collo ſuperpoſitum, produxiſſet: quo viſo, populus & milites uſque adeo placati ſunt ut amore illius in concordiam redirent. Neque umquam quiſquam in illa ætate ſic amatus eſt, merito avi & avunculi, ſeu patris, ut quidam dicunt. qui pro populo Romano contra Maximinum in Africa vitam finierant. tantum apud Romanos memoria bonarum rerum valet. Maximo igitur ad bellum profecto, Senatus per omnes regiones conſulares, prætorios, quæſtorios, ædilicios, tribunicios etiam viros miſit; ita ut unaquæque civitas frumentum, arma & propugnacula & muros pararet; ut per ſingulas Urbes Maximinus fatigaretur. Juſſum tunc tamen, ut omnia ex agris in civitates colligerentur, ne quid hoſtis publicus inveniret. Scriptum eſt præterea ad omnes provincias miſſis frumentariis, juſſumque ut qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cumque Maximinum juviſſet, in hoſtium numero duceretur. Inter hæc Romæ iterum ſeditiones inter populum & milites ortæ ſunt. Et cum mille edicta Balbinus proponeret nec audiretur, veterani ſe in caſtra prætoria contulerunt cum ipſis Prætorianis, quos cœpit populus obſidere. nec umquam ad amicitiam eſſent reducti, niſi fiſtulas aquarias populus incidiſſet. In Urbe autem, priuſquam dictum eſſet, milites pacatos venire, & tegulæ de tectis jactæ ſunt, & omnia quæ in domibus erant vaſa, proiecta: atque ideo major pars civitatis periit, & multorum divitiæ: nam latrones ſe militibus miſcuerunt, ad vaſtanda ea quæ norant ubi reperirent. Cum hæc Romæ geruntur, Maximus ſive Pupienus apud Ravennam bellum parabat ingenti apparatu, timens vehementiſſime Maximinum: de quo ſæpiſſime dicebat, ſe non contra hominem, ſed contra Cyclopem, bellum gerere. Et Maximinus quidem apud Aquileiam ita victus eſt ut à ſuis occideretur: caputque ejus & filij perlatum eſt Ravennam: quod à Maximo Romam tranſmiſſum eſt. Non tacenda hoc loco devotio eſt Aquileienſium pro Romanis, qui etiam crines mulierum pro nervis ad ſagittas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

gittas emittendas totondiſſe dicuntur.
Tantum ſane lætitiæ fuit iu Balbino, qui
plus timebat, ut hecatomben faceret, ſta-
tim ut Maximini caput allatum eſt: He-
catombe autem tale ſacrificium eſt. cen-
tum aræ uno in loco ceſpititiæ exſtruun-
tur, & ad eas centum ſues, centum oves
mactantur: jam, ſi Imperatorium ſacrifi-
cium ſit, centum leones, centum aquilæ,
& cetera hujuſmodi animalia centena fe-
riuntur. Quod quidem etiam Græci
quondam feciſſe dicuntur cum peſtilen-
tia laborarent: & à multis Imperatoribus
id celebratum conſtat. His igitur per- 12
actis, Balbinus cum ſumma gratulatione
Maximum redeuntem è Ravenna cum
exercitu integro & copiis exſpectabat.
Si quidem Maximinus ab oppidanis A-
quileienſibus, & paucis qui illic erant mi-
litibus, ac Criſpino & Menophilo Con-
ſularibus, qui à Senatu miſſi fuerant, vi-
ctus eſt. Ipſe autem Maximus Aquileiam
idcirco acceſſerat, ut omnia tuta & inte-
gra uſque ad Alpes relinqueret; ac ſi quæ
eſſent Barbarorum qui Maximino fave-
rant, reliquiæ, compeſceret. Miſſi ſunt
denique ad eum Legati Senatores vigin-
ti, quorum nomina ſunt apud Cordum:
(in his Conſulares quatuor, Prætorii

octo, quæſtorii octo) cum coronis & Senatuſconſulto, in quo ei ſtatuæ auratæ Equeſtres decernebantur. Ex quo quidem Balbinus ſubiratus eſt, dicens, Maximum minus quam eum laboraſſe, cum ipſe domi tanta bella compreſſiſſet; illum autem otioſus apud Ravennam reſediſſet. Sed tantum valuit velle, ut Maximo quia profectus eſt contra Maximinum etiam victoria decerneretur, quam impletam ille neſcivit. Exercitu igitur ſuſcepto Maximini, ad Vrbem cum ingenti pompa & multitudine Maximus venit mærentibus militibus quod eum Imperatorem quem ipſi delegerant, perdiderant; & eos habebant quos Senatus legerat. nec diſſimulari poterat mæror, qui in frontibus apparebat ſingulorum: & jam quidem nec verbis abſtinebatur: quamvis Maximus & apud milites ſæpe dixiſſet, oblivionem præteritorum eſſe debere, & ſtipendia magna donaſſet, & auxilia in ea loca quæ delegerant, dimiſiſſet. Sed animi militum ſemel imbuti odio, refrenari nequeunt. Denique cum audiſſent Senatus acclamationes quæ milites tangerent, acriores contra Maximum & Balbinum exſtiterunt; ſecum quotidie cogitantes quos Imperatores facere deberent.

rent. Senatuſconſulti autem quo moti ſunt, hæc forma eſt. Cum ingredienti Urbem Maximo Balbinus & Gordianus & Senatus & populus Romanus obviam proceſſiſſent: acclamationes primum publicæ fuerunt quæ milites contingerent: inde in Senatum itum eſt; ubi poſt illa quæ communia ſolent eſſe feſta, dictum eſt, Sapienter electi Principes ſic agunt; per imperitos electi Principes ſic pereunt; cum conſtaret à militibus factum eſſe Maximinum, Balbinum autem & Maximum à Senatoribus. His auditis milites gravius ſævire cœperunt in Senatum, præcipue qui ſibi triumphare de militibus videbatur. Et Balbinus quidem cum Maximo Vrbem cum magna moderatione, gaudente Senatu & populo Romano, regebant: Senatui plurimum deferebatur: leges optimas condebant: moderate cauſſas audiebant: res bellicas pulcherrime diſponebant. Et cum jam paratum eſſet, ut contra Parthos Maximus proficiſceretur, Balbinus contra Germanos, puer autem Gordianus Romæ remaneret, milites occaſionem quærentes occidendorũ Principum; cum primo vix invenire poſſent, quia Germani ſtipabant Maximum atque Balbinum, quotidie ingraveſcebãt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Et erant quidem diſcordiæ inter Balbinum & Maximum, ſed tacita & quæ intelligerentur potius quam viderentur: cum Balbinus Maximum quaſi ignobilem contemneret, Maximus Balbinum quaſi debilem calcaret. Quare occaſio militibus data eſt, intelligentibus facile diſcordes Imperatores poſſe interfici. Ludis denique ſcenicis cum multi & milites & aulici occupati eſſent, & in palatio ſoli cum Germanis Principes remanſiſſent, impetum in eos fecerunt. Turbantibus igitur militibus cum nunciatũ primum eſſet Maximo, turbam illam tempeſtatemque vix evadi poſſe; niſi ad Germanos mitteretur, & forte in alia parte Palatij Germanicum Balbino eſſent; mittit ad Balbinum Maximus, petens, ut ei præſidium mitteret. Sed ille ſuſpicatus quod contra ſe eos peteret, quem putabat Monarchiam velle: primum fruſtratus eſt, deinde uſque ad litem perventum eſt. In hac tamen ſeditione illis contendentibus, milites ſupervenerunt, atque ambos eos nudatos veſtibus regalibus, de Palatio cum iniuriis produxerunt, & per mediam civitatem ad caſtra raptare voluerunt, magna ex parte laniatos. Sed ubi compererunt Germanos ad defenſionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

illorum ſupervenire, ambos occiderunt, & in itinere medio reliquerunt. Inter hæc Gordianus Cæſar ſublatus à militibus, Imperator eſt appellatus, id eſt Auguſtus, quia non erat alius in præſenti, inſultantibus militibus Senatui & populo, qui ſe ſtatim in caſtra receperunt. Germani ſane ne ſine cauſſa pugnarent, occiſis iam Imperatoribus ſuis, extra Vrbem, ubi ſuos habebant, ſe contulerunt. Hunc finem habuerunt boni Imperatores, indignum vitæ & moribus ſuis. nam neque Maximo ſive Pupieno fortius, neque Balbino benignius fuit quidquam; quod reipſa intelligi poteſt. neque enim cum eſſet poteſtas, malos Senatus eligeret. Huc accedit quod multis honoribus ac poteſtatibus explorati ſunt; cum alter bis Conſul & præfectus, alter Conſul & præfectus, ad imperium longævi perveniſſent, amabiles Senatus, & populo etiam, quia Maximinum jam leviter pertimeſcebant. Hæc ſunt quæ ex Herodiano Græco ſcriptore magna ex parte collegimus. Sed multi non à Maximo, verum à Pupieno Imperatore, apud Aquileiam Maximinum eſſe victum dixerunt, & ipſum cum Balbino eſſe occiſum; ita ut Maximi nomen prætereant. Tanta eſt autem hiſto-

ricorum inter ſe certantium imperitia, vel uſurpatio, ut multi eundem Maximum quem Pupienum velint dici, cum Herodianus vitæ ſuæ temporum ſcriptor Maximum dicat, non Pupienum: cum & Dexippus Græcus ſcriptor, Maximum & Balbinum Imperatores dicat factos contra Maximinum, poſt Gordianos duos; & à Maximo victum Maximinum, non à Pupieno. His accedit alia ſcriptorum imperitia, qui præfectum prætorii fuiſſe Gordianum parvulum dicunt, ignorantibus multis collo ſæpe vectum ut militibus oſtenderetur. Imperarunt autem Maximus & Balbinus anno uno, cum Maximinus imperaſſet cum filio, ut quidam dicunt, per triennium: ut alii, per biennium. Nec reticendum eſt quod Maximus, cum & ſibi Balbino deferretur judicio Senatus imperium, Balbino dixiſſe fertur, (ut Herodianus dicit) Quid tu Balbine, & ego merebimur, cum hanc tam immanem belluam exitio dederimus? Cumque Balbinus dixiſſet, Senatus populique Romani ferventiſſimum amorem & orbis terrarum, dixiſſe fertur Maximus, Vereor ne militum odium ſentiamus, & mortem. Domus Balbini etiam nunc Romæ oſtenditur in Carinis,

magna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

magna & potens, & ab eius familia hucuſque poſſeſſa, Maximus, quem Pupienum plerique putant, ſummæ tenuitatis, ſed virtutis ampliſſimæ fuit. Sub his pugnatum à Carpis contra Mœſos fuit, & Scythici belli principium, & Hiſtriæ excidium eo tempore: ut autem Dexippus dicit, Hiſtricæ civitatis. Dexippus Balbinum ſatis laudat, & dicit forti animo militibus occurriſſe, atque interfectum: ut mortem non timeret, quem omnibus diſciplinis inſtructum fuiſſe dicit. Maximum vero negat eiuſmodi virum fuiſſe qualem Græci plerique dixerunt. Addidit præterea tantum contra Maximinum Aquileienſium odium fuiſſe, ut de crinibus mulierum ſuarum arcubus nervos facerent, atque ita ſagittas emitterent. Dexippus & Herodianus, qui horum Principum hiſtoriam perſequuti ſunt, Maximum & Balbinum fuiſſe Principes dicunt, delectos à Senatu contra Maximinum, poſt interitum duorum Gordianorum in Africa; cum quibus etiam puer, tertius Gordianus, electus eſt. Sed apud Latinos ſcriptores pleroſque Maximi nomen non invenio, & cum Balbino Pupienum Imperatorem reperio, uſqueadeo ut idem Pupienus cum Maximino apud

Aquileiam pugnaſſe dicatur; cum, memoratis hiſtoricis aſſerentibus, ne Maximus quidem contra Maximinum pugnaſſe doceatur, ſed reſediſſe apud Ravennam, atque illic patratam audiſſe victoriam: ut mihi videatur, idem eſſe Pupienus, qui Maximus dicitur. Quare etiam gratulatoriam epiſtolam ſubdidi, quæ ſcripta eſt à Conſule ſui temporis de Pupieno & Balbino, in qua lætatur redditam ab his, poſt latrones improbos, eſſe Rempublicam:

PVPIENO ET BALBINO AVGVSTVS CLAVDIVS IVLIANVS.

Cum primum Iovis Optimi Maximi & Deorum immortalium Senatuſque judicio, & conſenſu generis humani ſuſcepiſſe vos Rempublicam à nefarij latronis ſcelere ſervandam reddendamque Romanis legibus, domini ſanctiſſimi & invictiſſimi Augusti, quamquam nondum ex veſtris litteris, ſed tamen ex ſcripto quod vir clariſſimus Celſus Ælianus collega tranſmiſerat, comperiſſem: gratulatus ſum Vrbi Romæ, cujus ad ſalutem eſtis electi: gratulatus Senatui, cujus pro judicio, quod in vos habuit, reddidiſtis priſtinam dignitatem: gratulatus Italiæ, quam cum maxima ab hoſtibus vaſtatione defendiſtis: gratulatus provin-

vinciis, quas inexplebili avaritia tyrannorum laceratas ad ſpem ſalutis reduxiſtis: denique legionibus ipſis & auxiliis, quæ ubique terrarum jam vultus veſtros adorant, qui depoſito dedecore priſtino, nunc in veſtro nomine dignam Romani Principatus ſpeciem receperunt. Quocirca nulla vox fortis, nulla oratio felix, nullum ingenium tam fœcundum umquam fuerit, quod poſſit publicam felicitatem digne exprimere. Quæ quanta & cujuſmodi ſint, jam in ipſo exordio principatus veſtri cognoſcere potuimus: qui leges Romanas, æquitatemque abolitam, & clementiam, quæ jam nulla erat, & vitam, & mores, & libertatem, & ſpem ſucceſſionum atque heredum, reduxiſtis. Hæc enumerare difficile eſt, nedum proſequi conſentanea dicendi dignitate. Nam quod nobis vita per vos reddita eſt, cum dimiſſis paſſim per provincias carnificibus ſic elatus latro ſurrexit ut ſe Ordini profiteretur iratum, quomodo dicam aut proſequar? præſertim cum mediocritas mea, non modo publicam felicitatem, ſed ne peculiare quidem gaudium animi mei poſſit exprimere, cum eos Auguſtus & Principes generis humani videam, quorum antehac perpetuo cultu mores & modeſtiam meam, tamquam veteribus cenſoribus meis, cuperem probatam:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& etiamſi confidam in priorum Principum teſtimoniis, veſtris tamen ut gravioribus judiciis glorior. Dij præſtent, præſtabuntque, hanc orbi Romano felicitatem. Nam cum ad vos reſpicio, aliud nihil optare poſſum quam quod apud Deos dicitur victor Carthaginis precatus, ut ſcilicet in eo ſtatu Rempublicam ſervarent in quo tunc eſſet, quod nullus melior inveniretur. Ita ego precor, ut in eo ſtatu vobis Rempublicam ſervent, in quo eam vos adhuc nutantem collocaviſtis.

18 Hæc epiſtola probat Pupienum eundem eſſe qui à pleriſque Maximus dicitur nomine paterno. Siquidem per hæc tempora, apud Græcos non facile Pupienus, apud Latinos non facile Maximus inveniatur & ea quæ ſunt geſta contra Maximinum, modo à Pupieno, modo à Maximo acta dicantur. Sed Fortunatiano credamus, qui dicit Pupienum dictum nomine ſuo, cognomine vero paterno Maximum; ut omnium ſtupore legentibus aboliti videantur.

TRE-

TREBELLII POLLIONIS

VALERIANVS PATER ET FILIVS.

VALERIANVS Imperator, nobilis genere, patre Valerio, cenſor antea, & per dignitatũ omnes gradus ſuis temporibus ad maximum in terris culmen aſcendens, cuius per annos ſeptuaginta, vita laudabilis in eam conſcenderat gloriam, ut poſt omnes honores & Magiſtratus inſigniter geſtos, Imperator fieret: non, ut ſolet, tumultuario populi concurſu, non militum ſtrepitu, ſed iure meritorum, & quaſi ex totius orbis una ſententia. Denique ſi data eſſet omnibus poteſtas promendi arbitrii quem Imperatorem vellent, alter non eſſet delectus. Et ut ſciatur quanta vis in Valeriano meritorum fuerit publicorum, ponam Senatuſconſulta, quibus animadvertãt omnes quid de illo ſemper ampliſſimus ordo judicaverit. Duobus Deciis Conſu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Conſulibus, ſexto Kalendarum Novembrium die, cum ob Imperatorias litteras in æde Caſtrorum Senatus haberetur, ireturque per ſententias ſingulorum cui deberet cenſura deferri, (nam id Decii poſuerant in Senatus ampliſſimi poteſtate) ubi primum Prætor edixit, *Quid vobis videtur, Patres Conſcripti, de cenſore deligendo?* atque eum qui erat princeps tunc Senatus ſententiam rogaſſet, abſente Valeriano: (jam ille in procinctu cum Decio tunc agebat) omnes una voce dixerunt, interrupto more dicendæ ſententiæ.

Valeriani vita cenſura eſt. Ille de omnibus judicet qui eſt omnibus melior. Ille de Senatu judicet qui nullum habet crimen. Ille de vita noſtra ſententiam ferat cui nihil poteſt objici. Valerianus à prima pueritia cenſor fuit. Valerianus in tota vita ſua fuit cenſor. Prudens Senator, modeſtus Senator, gravis Senator. Amicus bonorum, inimicus tyrannorum, hoſtis criminum, hoſtis vitiorum. Hunc cenſorem omnes accipimus, hunc imitari omnes volumus. Primus genere, nobilis ſanguine, emendatus vita, doctrina clarus, moribus ſingularis, exemplum antiquitatis.

Quæ cum eſſent ſæpius dicta, addiderunt,

runt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

runt, OMNES: atque ita diſceſſum eſt.

Hoc Senatuſconſultum ubi Decius accepit, omnes aulicos convocavit, ipſum etiam Valerianum præcepit rogari: atque in conventu ſummorum virorum, recitato Senatuſconſulto,

Felicem te, inquit, *Valeriane totius Senatus ſententia, immo animis atque pectoribus? totius orbis humani ſuſcipe cenſuram, quam tibi detulit Romana Reſpublica, quam ſolus mereris, judicaturus de moribus noſtris. Tu æſtimabis qui manere in Curia debeant; tu Equeſtrem ordinem in antiquum ſtatum rediges; tu cenſibus modum pones; tu vectigalia firmabis; divides ſtatum; Reſpublicas recenſebis: tibi legum ſcribendarum auctoritas dabitur: tibi de ordinibus militum judicandum eſt: tu arma reſpicies: tu de noſtro Palatio, tu de judicibus, tu de præfectis eminentiſſimis judidicabis. excepto denique præfecto Vrbis Romæ, exceptis Conſulibus ordinarijs, & ſacrorum rege, ac maxima virgine Veſtalium, (ſi tamen incorrupta permanebit) de omnibus ſententias feres. Laborabunt autem etiam illi ut tibi placeant, de quibus non potes judicare.*

Hæc Decius. Sed Valeriano ſententia huiuſmodi fuit:

Quaſo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Quæſo ſanctiſſime Imperator, ne ad hanc me neceſſitatem alliges, ut ego judicem de populo, de militibus, de Senatu, de omni penitus orbe, judicibus, & tribunis, ac ducibus. Hæc ſunt propter quæ Auguſtum nomen tenetis; apud vos cenſura deſedit: non poteſt hoc implere privatus. Veniam igitur ejus honoris peto, cui vita impar eſt, impar eſt confidentia; cui tempora ſic repugnant, ut cenſuram, hominum natura non quærat.

3 Poteram multa alia & Senatuſconſulta, & iudicia Principum de Valeriano proferre, niſi & vobis pleraque nota eſſent, ut puderet altius virum extollere, qui fatali quadam neceſſitate ſuperatus eſt. Victus eſt enim à Sapore rege Perſarum, dum ductu cuiuſdam ſui ducis, cui ſummam omnium bellicarum rerum agendarum commiſerat, ſeu fraude, ſeu adverſa fortuna, in ea eſſet loca deductus, ubi nec vigor nec diſciplina militaris, quin caperetur, quidquam valere potuit. Captus igitur, in ditionem Saporis pervenit: quem cum glorioſæ victoriæ ſucceſſu, minus honorifice quam deceret, ſuperbo & elato animo detineret, atque cum Romanorum rege, ut vili & abiecto mancipio loqueretur, litteras ab amicis regibus, qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

qui & ei contra Valerianum faverant, pleraſque miſſas accepit, quarum ſeriem Iulius refert.

SAPORI, REX REGVM BELSOLVS; *Si ſcirem poſſe aliquando Romanos penitus vinci; gauderem tibi de victoria quam præfers. Sed quia vel fato vel virtute gens illa plurimum poteſt, vide ne, quod ſenem Imperatorem cepiſti, & id quidem fraude, male tibi cedat poſteriſque tuis: Cogita quantas gentes Romani ex hoſtibus ſuas fecerint, à quibus ſæpe victi ſunt. Audivimus certe quod Galli eos vicerint, & ingentem illam civitatem incenderint, certe Galli Romanis ſerviunt. Quid Afri? eos nonne vicerunt? certe ſerviunt Romanis. De longioribus exemplis, & fortaſſe ignotioribus nihil dico. Mithridates Ponticus totam Aſiam tenuit: certe victus eſt; certe Aſia Romanorum eſt. Si meum conſilium requiris; utere occaſione pacis, & Valerianum ſuis redde: ego gratulor felicitati tuæ, ſi tamen illa uti tu ſcias.*

Balerus Rex Caduſiorum ſic ſcripſit,

Remiſſa mihi auxilia integra & incolumia, gratanter accepi: ſed captum Valerianum Principem Principum non ſatis gratulor; magis gratularer ſi redderetur. Romani

enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

enim graviores tunc ſunt quando vincuntur. Age igitur ut prudentem decet: nec fortuna te inflet quæ multos decepit. Valerianus & filium Imperatorem habet & nepotem Cæſarem. & quid? habet & omnem orbem illum Romanum, qui contra te totus inſurget. Redde igitur Valerianum, & fac cum Romanis pacem, nobis etiam ob gentes Ponticas profuturam:

6 Artabaſdes Rex Armeniorum talem ad Saporem epiſtolam miſit,

In partem gloriæ venio: ſed vereor ne non jam viceris quam bella ſeveris. Valerianum & filius repetet, & nepos, & duces Romani, & omnis Gallia, & omnis Africa, & omnis Hiſpania, & omnis Italia, & omnes gentes quæ ſunt in Illyrico, atque in Oriente & in Ponto, quæ cum Romanis conſentiunt, aut Romanorum ſunt. Vnum ergo ſenem capiſti, & omnes gentes orbis terrarum infeſtiſſimas tibi feciſti; fortaſſis & nobis, qui auxilia miſimus, qui vicini ſumus, qui ſemper vobis inter vos pugnantibus laboramus.

7 Bactriani, & Hiberi, & Albani, & Tauroſchytæ Saporis litteras non receperunt, ſed ad Romanos duces ſcripſerunt; auxilia pollicentes ad Valerianum de captivitate liberandum. Sed Valeriano apud

Perſas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Perſas conſeneſcente, Odenatus Palmyrenus, collecto exercitu rem Romanam prope in priſtinum ſtatum reddidit. Cepit regis theſauros cepit etiam, quas theſauris cariores habent reges Parthici, concubinas. Quare magis reformidans Romanos duces Sapor, timore Baliſtæ atque Odenati, in regnum ſuum ocyus ſe recepit. Atque hic interim finis belli fuit Perſici. Hæc ſunt digna cognitu de Valeriano; nunc ad Valerianum minorem revetar.

TREBEL-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POL-
LIONIS

VALERIANVS IVNIOR.

VALERIANVS JVNIOR alia quam Gallienus matre genitus, forma conſpicuus, verecundia probabilis, eruditione pro ætate clarus, moribus perjucundus, atque à fratris diſſolutione ſejunctis, à patre abſente Cæſar eſt appellatus, à fratre (ut Celeſtinus dicit) Auguſtus, nihil habet prædicabile in vita niſi quod eſt nobiliter natus, educatus optime, & miſerabiliter interemtus. Et quoniam ſcio errare pleroſque qui Valeriani Imperatoris titulum in ſepulcro legentes, illius Valeriani redditum putant corpus, qui à Perſis eſt captus: ne ullus error obrepat, mittendum in litteras cenſui, hunc Valerianum circa Mediolanum ſepultum, addito titulo, Claudii juſſu, Valerianus Imperator.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

perator. Nam puto plus aliquid vel de majore Valeriano, vel de juniore requirendum. Et quoniam vereor ne modum voluminis tranſeam, ſi Gallienum Valeriani filium, de quo jam nobis multus ſermo fuit; vel Saloninum filium etiam Gallieni, qui & Gallienus dictus eſt, huic libro adjungam; ad aliud volumen tranſeam. Semper enim me vobis dedidi & famæ, cui negare nihil debeo neque poſſum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

GALLIENI DVO.

CAPTO Valeriano (enimvero unde incipienda eſt Gallieni vita , niſi ab eo præcipue malo quo eius vita depreſſa eſt ?) nutante Republica, cum Odenatus jam Orientis cepiſſet imperium, & Gallienus comperta patris captivitate gauderet ; vagabantur exercitus, murmurabant duces, erat ingens omnibus mæror quod Imperator Romanus in Perſide ſerviliter teneretur. Gallieno igitur & Voluſiano Conſulibus, Macrianus & Baliſta in unum coëunt, exercitus reliquias convocant : & cum Romanum in Oriente nutaret imperium, quem facerent Imperatorem requirunt, Gallieno tam negligenter ſe agente , ut ejus ne mentio quidem apud exercitum fieret. Denique cum pluries ejus rei cauſſa conveniſſent , placuit ut Macrianum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cum filiis ſuis Imperatores dicerent, ac Rempublicam defenſandam capeſſerent. Sic igitur imperium delatum eſt Macriano. Et cauſſæ Macriano imperandi cum filiis hæ fuerunt; primum, quod nemo eo tempore ſapientior ducum habebatur, nemo ad res gerendas aptior: deinde ditiſſimus, & qui privatis poſſet fortunis publica explere diſpendia. huc accedebat quod liberi eius fortiſſimi juvenes, tota mente in bellum ruebant, ut eſſent legionibus exemplo ad omnia militaria. Ma- 2
crianus ergo undique collectis exercitibus, Orientis partes petiit: atque ut poſſet late ſibi delatum defendere & tueri imperium, bellum ſic inſtruxit, atque copias ſic paravit, ut eſſet omnium circumſpectus quæ contra eum poterant cogitari. Idem Macrianus Piſonem, unum ex nobilibus principibus Senatus, ad Achaiam deſtinavit ob hoc ut Valentem, qui illic proconſulari imperio Rempublicam gubernabat, opprimeret. Sed Valens, comperto quod Piſo contra ſe veniret, ſumſit imperium. Piſo igitur in Theſſaliam ſe recepit: ubi, miſſis à Valente militibus compluribus, interfectus eſt: ipſe quoque Imperator appellatus cognomento Theſſalicus. Sed Macrianus, retento

tento

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tento in Oriente uno ex filiis, pacatis tamen rebus, Aſiam primum venit, deinde Illyricum petiit: in Illyrico cum Aureolo Imperatore, qui contra Gallienum Imperium ſumſerat, duce Domitiano nomine, manum conſeruit, unum ex filiis ſecum habens, & triginta millia militum ducens. Sed victus eſt Macrianus: cum filio Macriano nomine, dedituſque omnis exercitus Aureolo Imperatori. Tur-
3 bata interim Republica totoque penitus orbe terrarum; ubi Odenatus comperit Macrianum cum filio interemtum, regnare Aureolum, Gallienum remiſſius agere, feſtinavit ad alterum filium Macriani, cum exercitus hoc daret fortuna, capiendum. Sed ii qui erant cum filio Macriani, Quieto nomine, conſentientes Odenato, auctore præfecto Macriani Baliſta juvenem occiderunt, miſſoque per murum corpore, Odenato ſe omnes affatim dediderunt. Totius prope igitur Orientis factus eſt Odenatus Imperator, cum Illyricum teneret Aureolus, Romam Gallienus. Idem Baliſta multos Emiſſenos, ad quos confugerant Macriani milites, cum Quieto & Theſaurorum cuſtode interfecit, ita ut civitas pæne deleretur. Odenatus inter hæc, quaſi Gallieni

partes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

partes ageret, cuncta eidem nuntiari ex veritate faciebat. Sed Gallienus cognito quod Macrianus cum ſuis liberis eſſet occiſus, quaſi ſecurus rerum, ac patre jam recepto, libidini ac voluptati ſe dedidit. Ludos Circenſes, ludoſque ſcenicos, ludos gymnicos, ludicram vitam, venationem, & ludos gladiatorios dedit: populumque quaſi victorialibus diebus ad feſtivitatem ac plauſum vocavit. Et cum plerique patris ejus captivitatem mærerent, ille ſpecie decoris, quod pater ejus virtutis ſtudio deceptus videretur, ſupramodum lætatus eſt. Conſtabat autem cenſuram parentis eum ferre non potuiſſe, votivumque illi fuiſſe, quod imminentem cervicibus ſuis gravitatem patriam non haberet. Per idem tempus Æmilianus apud Ægyptum ſumſit imperium, occupatis horreis multa oppida mala famis preſſit. Sed hunc dux Gallieni Theodotus conflictu habito cepit, atque Imperatori Gallieno vivum tranſmiſit. Ægyptus enim data Æmiliano per Tranſthebaitanos milites, cum Gallienus in luxuria & improbitate perſiſteret. Cumque ludibriis & helluationi vacaret, neque aliter Rempublicam regeret quam cum pueri fingunt per ludibria poteſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tes, Galli quibus inſitum eſt, eſſe leves, ac
degenerantes à civitate Romana, & lu-
xurioſos Principes ferre non poſſe, Po-
ſtumium ad imperium vocarunt; exerci-
tibuſque conſentientibus, qui occupa-
tum Imperatorem libidinibus ſentiebant
querebanturque. Contra hunc Theo-
dotus exercitum duxit: cumque Urbem
in qua erat, Poſtumius obſidere cœpiſ-
ſet decernentibus Gallis, Gallienus mu-
ros circumiens ſagitta ictus eſt. nam &
per annos ſeptem Poſtumius imperavit,
& Gallias ab omnibus circumfluentibus
Barbaris validiſſime vindicavit. His coa-
ctus malis Gallienus, pacem cum Aureo-
lo facit, oppugnandi Poſtumii ſtudio,
longoque bello tracto, per diverſas obſi-
diones ac prœlia, rem modo feliciter,
modo infeliciter geſſit. Acceſſerat præ-
terea his malis quod Scythæ Bithyniam
invaſerant, civitateſque deleverant. de-
nique Aſtacum, quæ poſtea Nicomedia
dicta eſt, incenſam graviter vaſtaverunt:
denique quaſi conjuratione totius mun-
di, concuſſis orbis partibus, etiam in Si-
cilia quaſi quoddam ſervile bellum exſti-
tit, latronibus evagantibus, qui vix op-
preſſi ſunt. Et hæc omnia Gallieni con-
temtu fiebant. Neque enim quidquam
eſt

eſt ad audaciam malis, ad ſpem bonorum bonis promptius, quam cum vel malus timetur, vel diſſolutus contemnitur Imperator. Gallieno & Fauſtino Conſulibus, inter tot bellicas clades etiam terræmotus graviſſimus fuit, & tenebræ per multos dies; auditum præterea tonitruum, terra mugiente, non Jove tonante: quo motu multæ fabricæ devoratæ ſunt cum habitatoribus; multi terrore mortui, quod quidem malum triſtius in Aſiæ urbibus fuit. Mota eſt & Roma, mota & Libya: hiatus terræ plurimis in locis fuerunt, cum aqua falſa in foſſis appareret. Maria etiam multas Urbes occuparunt. Pax igitur Deum quæſita, inſpectis Sibyllæ libris, factumque Jovi Salutari, ut præceptum fuerat, ſacrificium. Nam & peſtilentia tanta exſtiterat, vel Romæ, vel in Achaicis urbibus, ut uno die quinque millia hominum pari morbo perirent. Sæviente fortuna cum hinc terrę motus, inde hiatus ſoli, ex diverſis partibus peſtilentia orbem Romanum vaſtaret, capto Valeriano, Gallis parte maxima obſeſſis, cum bellum Odenatus inferret, cum Aureolus perurgeret Illyricum, cum Æmilianus Ægyptum occupaſſet: Gothi & Clodius, de quo dictum eſt ſuperius,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

occupatis Thraciis Macedoniam vaſtarunt, Theſſalonicam obſederunt; neque uſquam quies mediocriter ſalutem oſtentare viſa eſt: quæ omnia contemtu, ut ſæpius diximus, Gallieni fiebant, hominis luxurioſiſſimi, & ſi eſſet ſecurus, ad omne dedecus paratiſſimi.
6. Pugnatum eſt in Achaia Macriano duce contra eoſdem Gothos, unde victi per Achæos, receſſerunt. Scythæ autem, hoc eſt pars Gothorum, Aſiam vaſtabant. Tunc etiam templum Dianæ Epheſiæ diſpoliatum & incenſum eſt; cuius opes, fama in populos ſatis notæ. Pudet numerare inter hæc tempora cum iſta gererentur, quæ ſæpe Gallienus malo generis humani quaſi per jocum dixerit. Nam cum ei nuntiatum eſſet, Ægyptum deſciviſſe, dixiſſe fertur, Quid? ſine lino Ægyptio eſſe non poſſumus? Cum autem vaſtatam Aſiam, & elementorum concurſionibus, & Scytharum incurſionibus, comperiſſet, Quid, inquit, ſine aphronitris eſſe non poſſumus? Perdita Gallia, arriſiſſe ac dixiſſe perhibetur, Non ſine trabeatis ſagis tuta Reſpublica eſt? Sic denique de omnibus partibus mundi, cum eas emitteret, quaſi detrimentis vilium miniſteriorum videretur affici, jocabatur. Ac ne quid mali

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

deeſſet Gallieni temporibus, Byzantiorum civitas, clara navalibus bellis, clauſtrum Ponticum, per eiuſdem Gallieni milites ita omnis vaſtata eſt, ut prorſus nemo ſupereſſet: denique nulla vetus familia apud Byzantios invenitur, niſi ſi quis, peregrinatione vel militia occupatus, evaſit, qui antiquitatem generis nobilitatemque repræſentet. Contra Poſtumium igitur Gallienus cum Aureolo & Claudio duce, qui poſtea imperium obtinuit, principe generis Conſtantini Cæſaris noſtri, bellum incepit: & cum multis auxiliis Poſtumius iuvaretur Celticis ac Francicis, in bellum cum Victorino proceſſit, cum quo imperium participaverat. Victrix Gallieni pars fuit, pluribus prœliis eventurum ratione decurſis. Erat enim in Gallieno ſubitæ virtutis audacia: nam aliquando iniuriis graviter movebatur. Denique ad vindictam Byzantiorum proceſſit: & cum non putaret recipi ſe poſſe muris; receptus alio die, omnes milites inermes, armatorum corona circumdatos, interemit, fracto fœdere quod promiſerat. Per eadem tempora etiam Scythæ, in Aſia, Romanorum ducum virtute ac ductu vaſtati, ad propria receſſerunt. Interfectis ſane millitibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bus apud Byzantium, Gallienus quaſi magnum aliquid geſſiſſet, Romam curſu rapido convolavit, convocatiſque Partibus, decennia celebravit, novo genere ludorum, nova ſpecie pomparum, exquiſito genere voluptatum. Jam primum, inter togatos Patres, & Equeſtrem ordinem, albatos milites, & omni populo præeunte, ſervis etiam prope omnium, & mulieribus, cum cereis facibus & lampadibus præcedentibus, Capitolium petiit. Proceſſerunt etiam altrinſecus centeni albi boves, cornibus auro iugatis, & dorſualibus ſericis diſcoloribus præfulgentes: agnæ candentes ab utraque parte ducentæ: præceſſerunt & decem elephanti, qui tunc erant Romæ; mille ducenti gladiatores pompaliter ornati, cum auratis veſtibus matronarum; manſuetæ feræ diverſi generis ducentæ, ornatu quam maximo affectæ: carpenta cum mimis & omni genere hiſtrionum; pugiles ſacculis, non veritate pugilantes. Cyclopea etiam luſerunt omnes apenarii, ita ut miranda quædam & ſtupenda monſtrarent. Omnes viæ ludis ſtrepituque & plauſibus perſonabant: ipſe medius cum picta toga & tunica palmata inter Patres (ut diximus) omnibus ſacerdotibus prætex-

tatis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tatis, Capitolium peſiit. Haſtæ auratæ altrinſecus quingenæ, vexilla centena; & præter ea quæ collegiorum erant, dracones, & ſigna templorum omniumque legionum ibant. Ibant præterea gentes ſimulatæ, ut Gothi, Sarmatæ, Franci, Perſæ: ita ut non minus quam ducenti ſingulis globis ducerentur. Hac pompa homo ineptus eludere ſe credidit populum Romanum: ſed, ut ſunt Romanorum facetiæ, alius Poſtumio favebat, alius Regilliano, alius Aureolo, alius Æmiliano, alius Saturnino: nam & ipſe jam imperare dicebatur. Inter hæc ingens querela de patre; quem inultum filius liquerat, & quem externi utcumque vindicaverant. Nec tamen Gallienus ad talia movebatur, obſtupefacto voluptatibus corde: ſed ab iis qui circum eum erant requirebat, Ecquid habemus in prandio? ecquæ voluptates paratæ ſunt? &, qualis cras erit cena? quales Circenſes? Sic confecto itinere, celebratiſque hecatombis, ad domum regiam rediit; conviviiſque & epulis depulſis, alios dies voluptatibus publicis deputabat. Prætereundum non eſt haud ignobile facetiarum genus: nam cum Rex Perſarum, quaſi captivorum, per pompam (rem ridiculam) duceretur;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quidam ſcurræ miſcuerunt ſe Perſis, diligentiſſime ſcrutantes omnia, atque uniuſcujuſque vultum mira inhiatione mirantes: à quibus cum quæreretur, quidnam agerent illa ſolertia, illi reſponderunt, Patrem Principis quærimus. Quod cum ad Gallienum perveniſſet; non pudore, non mærore, non pietate commotus eſt, ſcurraſque juſſit vivos exuri. quod populus factum triſtius quam quiſquam exiſtimaret, tulit: milites vero ita doluerunt ut non multo poſt vicem redderent.
10 Gallieno & Saturnino Conſulibus, Odenatus rex Palmyrenorum obtinuit totius Orientis imperium; idcirco præcipue, quod ſe fortibus factis dignum tantæ maieſtatis inſulis declaravit: Gallieno aut nullas, aut luxurioſas, aut ineptas & ridiculas res agente: denique ſtatim bellum Perſis in vindictam Valeriani, quam eius filius negligebat, indixit. Niſibin & Carras ſtatim occupat, tradentibus ſeſe Niſibenis atque Carrenis, & increpantibus Gallienum. Nec defuit tamen reverentia Odenati circa Gallienum; nam captos ſatrapas, inſultandi prope gratia, & oſtentandi ſui ad eum miſit: qui cum Romam deducti eſſent; vincente Odenato triumphavit Gallienus, nulla mentione

patris

patris facta : quem nec inter Deos quidem, niſi coactus, retulit, cum mortuum audiſſet, ſed adhuc viventem : nam de illius morte falſo compererat. Odenatus autem ad Cteſiphontem Parthorum multitudinem obſedit : vaſtatiſque circum omnibus locis, innumeros homines interemit. Sed cum ſatrapæ omnes ex omnibus regionibus illuc, defenſionis communis gratia, convolaſſent, fuerunt longa & varia prœlia; longior tamen Romana victoria; & cum nihil aliud ageret, niſi ut Valerianum Odenatus liberaret, inſtabat quotidie, ac locorum difficultatibus, in alieno ſolo, Imperator optimus, laborabat. Dum hæc apud Perſas geruntur, Scythæ in Cappadociam pervaſerunt: illic captis civitatibus, bello etiam vario diu acies ad Bithyniam contulerunt. Quare milites iterum de novo Imperatore faciendo cogitaverunt: quos omnes Gallienus more ſuo, cum placare atque in gratiam ſuam reducere non poſſet, occidit. Cum tamen ſibi milites dignum Principem quærerent, Gallienus apud Athenas Archon erat, id eſt ſummus magiſtratus, vanitate illa, qua & civis adſcribi deſiderabat, & ſacris omnibus intereſſe: quod neque Hadrianus in ſumma felici-

tate, neque Antoninus in adulta fecerat pace; cum tanto ſtudio Græcarum docti fuerint litterarum, ut raro aliquibus doctiſſimis, magnorum arbitrio, ceſſerint virorum. Areopagitarum præterea cupiebat ingeri numero, contemta prope Republica. Fuit enim Gallienus (quod negari non poteſt) oratione, poëmate, atque omnibus artibus clarus. Huius eſt illud epithalamium, quod inter centum poëtas præcipuum fuit. nam cum fratrum ſuorum filios conjugaret, & omnes poëtæ Græci Latinique Epithalamia dixiſſent, idque per dies plurimos, cum ille manus ſponſorum teneret, ut quidam dicunt, ſæpius ita dixiſſe fertur,

Ite, ait, ô pueri, pariter ſudate medullis
Omnibus inter vos: non murmura veſtra columbæ,
Brachia non hederæ, non vincant oſcula conchæ.

Longum eſt ejus verſus orationeſque connectere, quibus ſuo tempore, tam inter poëtas quam inter rhetores emicuit. Sed aliud in Imperatore quæritur; aliud
12 in oratore vel poëta flagitatur. Laudatur ſane eius optimum factum. nam, conſulto Valeriani fratris ſui & Lucilli propinqui, ubi comperit ab Odenato Perſas vaſtatos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tos, redactam Niſibin & Carras in poteſtatem Romanã, omnem Meſopotamiam noſtram; denique Cteſiphontem eſſe perventum, fugiſſe regem, captos ſatrapas, plurimos Perſarum occiſos: Odenatum, participatu imperio Auguſtum vocavit, eiuſque monetam qua Perſas captos traheret, cudi juſſit, quod & Senatus & Urbs, & omnis ætas gratanter accepit. Fuit præterea idem ingenioſiſſimus: cujus oſtendentia acumen pauca libet ponere. Nam cum taurum ingentem in arenam miſiſſet, exiſſetque ad eum feriendum venator, neque perductum decies potuiſſet occidere, coronã venatori miſit; muſſantibuſque cunctis, quid rei eſſet quod homo ineptiſſimus coronaretur; ille per curionem dici juſſit, Taurum toties non ferire difficile eſt. Idem, cum quidam gemmas vitreas pro veris vendidiſſet eius uxori, atque illa, re prodita, vindicari vellet; ſurripi, quaſi ad leonem, venditorem juſſit; deinde è cavea caponem emitti: mirantibuſque cunctis rem tam ridiculam, per curionem dici juſſit, Impoſturam fecit, & paſſus eſt, deinde negotiatorem dimiſit. Occupato tamen Odenato bello Perſico, & Gallieno rebus ineptiſſimis, ut ſolebat, incumbente, Scythæ navibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

factis Heracleam pervenerunt, atque inde cum præda in ſolum proprium reverterunt, quamvis multi naufragio perierint, navali bello ſuperati. Per idem tempus Odenatus, inſidiis conſobrini ſui, interemtus eſt cum filio Herode, quem & ipſum Imperatorem appellaverat. Tum Zenobia uxor ejus, quod parvuli eſſent filii ejus qui ſupererant, Herennius & Timolaus, ipſa ſuſcepit imperium, diuque rexit non muliebriter, neque more femineo; ſed non ſolum Gallieno virago melius imperare potuiſſet, verumetiam multis Imperatoribus fortius atque ſolertius. Gallieno ſane ubi nuntiatum, Odenatum interemtum; bellum Perſis ad ſeram nimis vindictam patris paravit, collectiſque per Heraclianum ducem militibus, ſolertis principis rem gerebat: qui tamen Heraclanus, cum contra Perſas profectus eſſet, à Palmyrenis victus, omnes quas paraverat milites, perdidit; Zenobia Palmyrenis & Orientalibus pleriſque viriliter imperante. Inter hæc, Scythæ per Euxinum navigantes, Iſtrum ingreſſi, multa gravia in ſolo Romano fecerunt. quibus compertis, Gallienus Cleodamum & Athenæum Byzantios, inſtaurandis urbibus muniendiſque præfecit:

pugna-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

pugnatumque eſt circa Pontum, & à Byzantiis ducibus victi ſunt barbari. Veneriano item duce, navali bello Gothi ſuperati ſunt; tum ipſe Venerianus militari periit morte. Atque inde Cyzicum & Aſiam, deinceps Achaiam omnem vaſtaverunt, & ab Athenienſibus duce Dexippo, ſcriptore horum temporum, victi ſunt. unde pulſi per Epirum, Arcaniam, Bœotiam, pervagati ſunt. Gallienus interea vix excitatis publicis malis, Gothis vagantibus per Illyricum occurrit, & fortuito plurimos interemit. quo comperto, Scythæ facta carragine per montem Geſſacem fugere ſunt conati. Omnes inde Scythas Martianus varia bellorum fortuna agitavit: quæ omnes Scythas ad rebellionem excitarunt. Et hæc quidem Heracliani ducis erga Rempublicam devotio fuit. Verum cum Gallieni tantam improbitatem ferre non poſſent, conſilium inerunt Martianus & Heraclianus, ut alter eorum imperium caperet: & Claudius quidem (ut ſuo dicemus loco) vir omnium optimus, electus eſt, qui conſilio non adfuerat, eaque apud cunctos reverentia, ut dignus videretur Imperio, quemadmodum poſtea comprobatum eſt. is enim eſt Claudius à quo Conſtantinus

tinus vigilantiſſimus Cæſar originem ducit. Fuit eiuſdem ſocius in appetendo Imperio quidam Ceronius ſive Cecropius, dux Dalmatarum, qui eos & urbaniſſime & prudentiſſime adiuvit. Sed cum Imperium capere vivo Gallieno non poſſent, hujuſmodi eum inſidiis appetendum eſſe dixerunt, ut labem improbiſſimam, malis feſſa Republica, à gubernaculis humani generis dimoverent; ne diutius theatro & Circo, addicta Republica per voluptatum deperiret illecebras. Inſidiarum genus fuit tale: Gallienus ab Aureolo qui principatum invaſerat, diſſidebat, ſperans quotidie gravem & intolerabilem tumultuarii Imperatoris adventum. Hoc ſcientes Martianus & Cecropius, ſubito Gallieno juſſerant nuntiari, Aureolum iam venire. Ille igitur militibus congregatis, quaſi certum proceſſit ad prœlium; atque ita miſſis percuſſoribus interemtus eſt. Et quidem Cecropii Dalmatarum ducis gladio Gallienus dicitur eſſe percuſſus, ut quidam ferunt, circa Mediolanum: ubi continuò & frater eius Valerianus eſt interemtus, quem multi Auguſtum, multi Cæſarem, multi neutrum fuiſſe dicunt: quod veriſimile non eſt. Siquidem capto iam Valeriano, ſcriptum invenimus in

faſtis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

faſtis, VALERIANO IMPERATORI CONSVLE. quis igitur alius potuit eſſe Valerianus, niſi Gallieni frater? Conſtat de genere, non ſatis tamen conſtat de dignitate, vel ut cœperunt alii loqui, de maieſtate. Occiſo igitur Gallieno ſeditio ingens militum fuit, cum ſpe prædæ ac publicæ vaſtationis, Imperatorem ſibi utilem, neceſſarium, fortem, efficacem, ad invidiam faciendum, dicerent raptum. Quare conſilium Principum fuit ut milites eius, quo ſolent placari genere, ſedarentur. Promiſſis itaque per Martianum aureis vicenis, & acceptis, (nam præſto erat theſaurorum copia) Gallienum tyrannum militari judicio in faſtos publicos retulerunt. Sic militibus ſedatis Claudius, vir ſanctus ac jure venerabilis, & bonis omnibus carus, amicus patriæ, amicus legibus, acceptus Senatui, populo bene cognitus, accepit imperium. Hæc vita Gallieni fuit breviter à me litteris intimata, qui natus abdomini & voluptatibus, dies ac noctes vino & ſtupris perdidit; orbem terrarum triginta prope tyrannis vaſtari fecit: ita ut etiam mulieres illo melius imperarent. Ac ne eius prætereatur miſeranda ſolertia; veris tempore cubicula de roſis fecit. de pomis caſtel-

la

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

la compoſuit. uvas triennio ſervavit. hie-
me ſumma, melones exhibuit. muſtum,
quemadmodum toto anno haberetur,
docuit. ficos virides, & poma ex arbori-
bus recentia, ſemper alienis menſibus
præbuit. mantilibus aureis ſemper ſtra-
vit. gemmata vaſa fecit, eademque au-
rea crinibus ſuis auri ſcobem aſperſit; ra-
diatus ſæpe proceſſit. cum chlamyde pur-
purea, gemmatiſque fibulis & aureis Ro-
mæ viſus eſt, ubi ſemper togati Principes
videbantur: purpuream tunicam aurea-
tamque virilem, eandemque manicatam
habuit. gemmato balteo uſus eſt; cali-
gas gemmatas annexuit, cum campagos
reticulos appellaret. Convivatus in pu-
plico eſt: congiariis populum mollivit:
Senatui ſportulam ſedens erogavit. Ma-
tronas ad Conſulatum ſuum rogavit, iiſ-
demque manum ſibi oſculantibus, qua-
17 ternos aureos ſui nominis dedit. Ubi de
Valeriano patre comperit quod captus eſ-
ſet, id quod philoſophorum optimus de
filio amiſſo dixiſſe fertur, Sciebam me
genuiſſe mortalē: dixit ille, Sciebam pa-
trem meum eſſe mortalem. Nec defuit
Annius Gornicula qui eum quaſi con-
ſtantem Principem falſo ſua vote lauda-
ret. peior tamen ille qui credidit. Sæpe ad
tibici-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tibicinem proceſſit; ad organum ſe recepit, cum proceſſui & receſſui cani juberet. Lavit ad diem, ſeptimo æſtate, vel ſexto; hieme ſecundo vel tertio. Bibit in aureis ſemper poculis, aſpernatus vitrum, dicens nil eſſe eo communius. Semper vina variavit. neque umquam in uno convivio ex uno vino duo pocula bibit. Concubinæ in eius tricliniis ſæpe accubuerunt. Menſam ſecundam, ſcurrarum & mimorum ſemper prope habuit. Cum iret ad hortos nominis ſui, omnia palatina officia ſequebantur. Ibant & præfecti, & magiſtri officiorum omnium: adhibebantur & conviviis; & natationibus lavabant etiam ſimul cum Principe. admittebantur ſæpe etiam mulieres; cum ipſo, pulchræ & puellæ; cum illis, anus deformes: & jocari ſe dicebat, cum orbem terrarum undique perdidiſſet. Fuit tamen nimiæ crudelitatis in milites: nam & terna millia, & quaterna militum, ſingulis diebus occidit. Statuam ſibi majorem coloſſo fieri præcepit, Solis habitu; ſed ea imperfecta periit, tam magna denique cœperat fieri, ut duplex ad coloſſum videretur. Poni autem illam voluerat in ſummo Eſquiliarum monte, ita ut haſtam teneret, per cujus caput infans ad ſum-

mum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

mum poſſet aſcendere. ſed & Claudio & Aureliano deinceps ſtulta res viſa eſt, ſiquidem etiam equos & currum fieri juſſerat pro qualitate ſtatuæ, atque in acutiſſima baſe poni. Porticum Flaminiam uſque ad pontem Miluium & ipſe paraverat ducere, ita ut tetraſtiche fieret, ut autem alii dicunt, pentaſtiche: ita ut primus ordo pilas haberet, & ante ſe columnas cum ſtatuis, ſecundus & tertius, & deinceps διὰ πεσσάρων columnas. Longum eius cuncta in litteras mittere: quæ qui volet ſcire, legat Palfurium Suram, qui Ephemeridas eius vitæ compoſuit. Nos ad Saloninum revertamur.

TRE-

TREBELLII POLLIONIS

SALONINVS GALLIENVS.

SALONINVS hic Gallieni filius fuit, nepos Valeriani, de quo nihil eſt quod dignum in litteras mittatur, niſi quod nobiliter natus, educatus regie, occiſus deinde non ſua ſed patris cauſſa. De huius nomine magna eſt ambiguitas, nam multi eum Gallienum, multi Saloninum in hiſtoriis prodiderunt. & qui Saloninum, idcirco quod apud Salonas natus eſſet, cognominatum ferunt: qui autem Gallienum, patris nomine cognominatum, & avi Gallieni, ſummi quondam in Repub. viri. Fuit deniq; hactenus ſtatua in pede montis Romulei, hoc eſt ante Sacram viam, intra templum Fauſtinæ advecta ad arcum Fabianum, quæ haberet inſcriptum, Gallieno iuniori, Salonino additum: ex quo eius nomen intelligi poterit. Tranſiſſe decennium imperium Gallieni ſatis clarum eſt:

eſt: quod idcirco addidi, quia multi eum imperii ſui primo anno periiſſe dixerunt. Fuiſſe autem & alias rebelliones ſub eodem, proprio dicemus loco, ſiquidem placuit triginta tyrannos uno volumine includere; idcirco quod nec multa de his dici poſſunt, & in Gallieni vita pleraque iam dicta ſunt. Et hæc quidem de Gallieno hoc interim libro dixiſſe ſufficiat. nam & multa iam in Valeriani vita, in libro de triginta tyrannis inſcribendus eſt, iam loquemur, quæ iterari ac ſæpius dici minus utile videbatur. Huc accedit quod quædam etiam ſtudioſe prætermiſi, ne eius poſteri multis rebus editis læderentur. Scis enim ipſe quales homines cum iis qui aliqua de maioribus eorum ſcripſerint, quantum gerant bellum: nec ignota eſſe arbitror, quæ dixit Marcus Tullius in Hortenſio, quem ad exemplum Protreptici ſcripſit. Unum ponam tamen quod jucunditatem quandam, ſed vulgarem habuit, morem tamen novum fecit. Nam cum cingula ſua plerique militantium qui ad convivium venerant, ponerent hora convivij; Saloninus puer, ſive Galienus, his auratos conſtellatoſque balteos rapuiſſe perhibetur, & cum eſſet difficile in aula Palatina requirere quod perijſſet, ac

taciti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

taciti militares viri detrimẽta pertuliſſent poſtea rogati ad convivium, cincti accubuerunt. Cumque ab his quæreretur, cur non ſolverent cingulum, reſpondiſſe dicuntur: Salonino deferimus. atque hinc tractum morem, ut deinceps cum Imperatore cincti diſcumberent. Negare non poſſum, aliunde pleriſque videri huius rei ortum eſſe morem. Dicunt enim militare prandium; quod dictum eſt prandium, ab eo quod ad bellum milites paret, à cinctis initum: cui rei argumentum eſt quod à diſcinctis etiam cum Imperatore cenatur. Quæ idcirco poſui, quia digna & memoratu videbantur & cognitu.
Nunc tranſeamus ad triginta tyrannos, 3.
qui Gallieni temporibus, contemtu mali Principis, exſtiterunt. De quibus breviter & pauca dicenda ſunt. Neque enim digni ſunt eorum plerique ut volumen talium hominum ſaltem nominibus occuparetur. quamvis eorum aliqui, non parum in ſe virtutis habuiſſe, videantur, multum etiam Reipublicæ profuiſſe. Tam variæ item opiniones ſunt de Salonini nomine; ut, qui ſe verius putant dicere, à matre ſua Salonina appellatum eſſe dicant, quam is perdite dilexerit, Piparam nomine, Barbaram regis filiam. Gallienus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

lienus cum ſuis ſemper flavum crinem condidit. De annis autem Gallieni & Valeriani, ad imperium pertinentibus, adeo incerta traduntur, ut cum quindecim annos eoſdem imparaſſe conſtet, id eſt Galienum uſque ad quintum decimum perveniſſe, Valerianus vero ſexto ſit captus; alii novem annis, alii decem etiam Gallienum imperaſſe in litteras mittant: cum conſtet & decennalia Romæ ab eodem celebrata, & poſt decennalia Gothos ab eo victos; cum Odenato pacem factam; cum Aureolo initam eſſe concordiam; pugnatum contra Poſtumium, contra Lollianum; multa etiam ab eo geſta quæ ad virtutem, plura tamen quæ ad dedecus pertinebant. Nam & ſemper noctibus popinas dicitur frequentaſſe, & cum lenonibus, mimis, ſcurriſque vixiſſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

TRIGINTA TYRANNI.

SCriptis jam pluribus libris, non hiſtorico nec diſerto, ſed pedeſtri eloquio, ad eam temporum venimus ſeriem in qua per annos quibus Gallienus & Valerianus Rempublicam tenuerunt, triginta tyranni occupato Valeriano magnis belli Perſici neceſſitatibus, exſtiterunt; cum Gallienum non ſolum viri ſed etiam mulieres contemtui haberent, ut ſuis locis probabitur. Sed quoniam tanta obſcuritas eorum hominum fuit, qui ex diverſis orbis partibus ad imperium convolabant, ut non multa de his vel dici poſſint à doctioribus, vel requiri: deinde ab omnibus hiſtoricis qui Græce ac Latine ſcripſerunt, ita nonnulli prætereantur, ut eorum nec nomina frequententur: poſtremo cum tam varie à pleriſque ſuper his nonnulla ſint prodita: in unum eos libellum contuli, & quidē brevem; maxime cum vel in Valeriani, vel in Gallieni vita pleraque de his dicta, nec repetenda tamen ſatis conſtet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

CYRIADES,

I.

HIc patrem Cyriadem fugiens, dives & nobilis, cum luxuria ſua, & moribus perditis, ſanctum ſenem gravaret, direpta magna parte auri, argenti etiam infinito pondere, Perſas petiit; atque inde Sapori regi conjunctus atque ſociatus, cum hortator belli Romanis inferendi fuiſſet, Odenatum primum, deinde Saporem ad Romanum ſolum traxit: Antiochia etiam capta & Cæſarea, Cæſareanum nomen accepit. Atque inde vocatus Auguſtus, cum omnem Orientem vel virium audacia, vel terrore quateret, patrem vero interemiſſet (quod alii hiſtorici negant factum) ipſe per inſidias ſuorum, cum Valerianus jam ad bellum Perſicum veniret, occiſus eſt. Neque plus de hoc hiſtoriæ quidquam mandatum eſt, quod dignum memoria eſſe videatur. quē clarum, perfugium, & parricidium, & aſpera tyrannis, & ſumma luxuries, litteris dederunt.

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

POSTVMIVS, II.

HIc vir in bello fortiſſimus, in pace conſtantiſſimus, in omni vita gravis, uſque adeo ut Saloninum filium ſuum eidem Gallienus in Gallia poſitum crederet, quaſi cuſtodi vitæ, & morum & actuum imperialium inſtitutori. Sed, quantum plerique aſſerunt, (quod eius non convenit moribus) poſtea fidem fregit, & occiſo Salonino ſumpſit imperium. Ut autem verius pleriq; tradiderunt; cum Galli vehementiſſime Gallienum odiſſent, puerum autem apud ſe imperare ferre non poſſent, eum qui commiſſum regebat imperium, Imperatorem appellarunt, miſſiſque militibus adoleſcentem interfecerunt. Quo interfecto, ab omni exercitu & ab omnibus Gallis Poſtumius gratanter acceptus, talem ſe præbuit per annos ſeptem, ut Gallias inſtauraverit, cum Gallienus luxuriæ & popinis vacaret, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

amore Barbaræ mulieris conſeneſceret. Geſtum eſt autem à Gallleno contra hunc bellum, tunc cum ſagitta Gallienus eſt vulneratus. Siquidem nimius amor erga Poſtumium omnium erat in Gallica gente populorum, quod ſubmotis omnibus Germanicis gentibus, Romanum in priſtinam ſecuritatem revocaſſet imperium. Sed cum ſe graviſſime regeret, more illo quo Galli novarum rerum ſemper ſunt cupidi, Lolliano agente, interemtus eſt. Si quis ſane, Poſtumii meritum requirit, judicium de eo Valeriani, ex hac epiſtola quam ille ad Gallos miſit intelliget:

Tranſrhenani limitis ducem, & Galliæ præſidem Poſtumium fecimus, virum digniſſimum ſeveritate Gallorum: præſente quo, non miles in caſtris, non jura in foro, non in tribunalibus lites, non in Curia dignitas pereat: qui unicuique proprium & ſuum ſervet. Virum quem ego præ ceteris ſtupeo, & qui locum principis mereatur jure: de quo ſpero quod mihi gratias agetis. Quod ſi me fefellerit opinio quam de illo habeo, ſciatis nuſquam gentium reperiri qui poſſit penitus approbari. Huius filio, Poſtumio nomine, tribunatum Vocontiorum dedi; adoleſcenti, qui ſe dignum patris moribus reddet.

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

POSTVMIVS IVNIOR.

III.

De hoc prope nihil eſt quod dicatur, niſi quod à patre appellatus eſt Cæſar, ac deinceps in ejus honore Auguſtus; cum patre dicitur interemtus, cum Lollianus in locum Poſtumii ſubrogatus, delatum ſibi à Gallis ſumpſiſſet imperium. Fuit autem, (quod ſolum memoratu dignum eſt) ita in declamationibus diſertus, ut eius controverſiæ Quintiliano dicantur inſertæ; quem declamatorem Romani generis acutiſſimum, vel unius capitis lectio, prima ſtatim fronte demonſtrat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

LOLLIANUS IV.

HUJUS rebellione in Gallia Poſtumius, vir omnium fortiſſimus, interemtus eſt, cum jam nutante Gallieni luxuria in veterem ſtatum Romanum reformaſſet imperium. Fuit quidem etiam iſte fortiſſimus, ſed rebellionis intuitu minorem apud Gallos auctoritatem de ſuis viribus tenuit. Interemtus autem eſt à Victorino Victorinæ vel Victoriæ filio, quæ poſtea mater caſtrorum appellata eſt, & Auguſtæ nomine affecta, cum ipſa per ſe fugiens tanti ponderis molem, primum in Marium, deinde in Tetricum atque ejus filium contuliſſet imperia. Et Lollianus quidem nonnihilum Reipublicæ profuit. nam pleraſque Galliæ civitates, nonnulla etiam caſtra quæ Poſtumius per ſeptem annos in ſolo Barbarico ædificaverat, quæque interfecto Poſtumio, ſubita irruptione Germanorum, & direpta fuerant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

& incenſa, in ſtatum veterem reformavit; deinde à ſuis militibus, quod in labore nimius eſſet, occiſus eſt. Ita Gallieno perdente Rempublicam, in Gallia primum Poſtumius, deinde Lollianus, Victorinus deinceps, poſtremo Tetricus (nam de Mario nihil dicimus) aſſertores Romani nominis exſtiteruut: quos omnes datos divinitus credo; ne, cum illa peſtis inaudita luxuria impediretur, in aliis poſſidendi Romanum ſolum, Germanis daretur facultas: qui ſi eo genere tunc evaſiſſent quo Gothi & Perſæ, conſentientibus in Romano ſolo gentibus, venerabile hoc Romani nominis finitum eſſet imperium. Lolliani autem vita in multis obſcura eſt, ut ipſius Poſtumii; ſed privata virtute clari, non nobilitatis pondere, vixerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

VICTORINVS, V.

POSTVMIVS ſenior, cum videret multis ſe Gallieni viribus peti, atque auxilium non ſolum militum, verumetiam alterius Principis neceſſarium; Victorinum militaris induſtriæ virum in principatum vocavit imperii, & cum eodem contra Gallienum conflixit. Cumque, adhibitis ingentibus Germanorum auxiliis, diu bella traxiſſent, victi ſunt. Tunc interfecto etiam Lolliano, ſolus Victorinus in imperio remanſit: qui & ipſe, quod matrimoniis militum & militarium corrumpendis operam daret, à quodam actuario, cujus uxorem ſtupraverat, compoſita factione, Agrippinæ percuſſus, Victorino filio Cæſare à matre Victorina, ſive Victoria, quæ mater caſtrorum dicta eſt, appellato: qui & ipſe puerulus ſtatim eſt interemtus, cum apud Agrippinam pater ejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ejus eſſet occiſus. De hoc quod fortiſſimus fuerit, & præter libidinem optimus Imperator, à multis multa ſunt dicta. Sed ſatis credimus Julii Ateriani partem libri cujuſdam ponere, in quo de Victorino, ſic loquitur: *Victorino, qui Gallias poſt Iunium Poſtumium rexit, neminem exiſtimo præferendum: non in virtute Traianum, non Antoninum in clementia, non in gravitate Nervam, non in gubernando ærario Veſpaſianum, non in cenſura totius vitæ ac ſeveritate militari Pertinacem, vel Severum. Sed omnia hæc, libido & cupiditas mulierariæ voluptatis ſic perdidit, ut nemo audeat virtutes ejus in litteras mittere, quem conſtat omnium judicio meruiſſe puniri.* Ergo cum id judicii de Victorino ſcriptores habuerint, ſatis mihi videor de ejus dixiſſe moribus.

TRERELLII POLLIONIS

VICTORINVS IVNIOR,

VI.

DE hoc nihil amplius in litteras eſt relatum; quam quod nepos Victoriæ, Victorini filius fuit, & à patre, vel ab avia, ſub eadem hora qua Victorinus interemtus, Cæſar nuncupatus eſt, ac ſtatim à militibus ira occiſus. Exſtant denique ſepulcra circa Agrippinam, brevi marmore impreſſa, humilia, in quibus unus eſt inſcriptus,

HIC DVO VICTORINI TYRANNI SITI SVNT.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

MARIVS,

VII.

VICTORINO, Lolliano, & Poſtumio interemtis, Marius, ex fabro, ut dicitur, ferrario triduo tantum imperavit. De hoc quid amplius requiratur ignoro, niſi quod eum inſigniorem breviſſimum fecit imperium. nam ut Conſul ille qui ſex pomeridianis horis Conſulatũ ſuffectus tenuit, à Marco Tullio tali aſperſus eſt joco: *Conſulem habuimus tam ſeverum tamque cenſorium, ut in eius Magiſtratu nemo pranderit, nemo cœnaverit, nemo dormierit*: de hoc etiam dici poſſe videtur: qui una die factus eſt Imperator, alia die viſus eſt imperare, tertia interemtus eſt. Et vir quidẽ ſtrenuus, ac militaribus uſque ad imperium gradibus evectus: quem pleriq; Mamurium, nonnulli Vecturium, opificem utpote ferrarium; nuncuparunt. Sed de hoc nimis multa: de quo illud addidiſſe ſatis eſt, nullus manus vel ad feriendũ, vel ad impellendum fortiores fuiſſe; cum in digitis nervos videretur habuiſſe, non venas. Nã & carra venientia digito ſalutari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

repuliſſe dicitur, & fortiſſimos quoſque uno digito ſic afflixiſſe, ut quaſi ligni vel ferri obtuſioris ictu percuſſi dolerẽt. Multa duorum digitorum alliſione contrivit. Occiſus eſt à quodam milite, qui cum ejus quondam operarius in fabrili officina fuiſſet, contemtus eſt ab eodem, vel cum duxiſſet, vel cum imperium cepiſſet. addidiſſe hæc verba dicitur interemtor, *Hic eſt gladius quem ipſe feciſti.* Huius concio prima talis fuiſſe dicitur:

Scio, commilitones, poſſe mihi obijci artem priſtinam cujus mihi omnes teſtes eſtis. Sed dicat quiſq; quod vult, utinam ſemper ferrum exerceam: non vino, non floribus, non mulierculis, non popinis ut facit Gallienus, indignus patre ſuo & ſui generis nobilitate, depeream. Ars mihi obiiciatur ferraria dũ me & exteræ gentes ferrum attrectaſſe ſuis cladibus recognoſcant in Italia. Denique ut omnis Alemannia omniſq; Germania cum ceteris quæ adjacent gentibus. Romanum populum ferratam putent gentem, ut ſpecialiter in nobis ferrum timeant. Vos tamen cogitetis velim, feciſſe vos Principẽ qui numquam quidquam ſcierit tractare, niſi ferrũ. Quod idcirco dico, quia ſcio mihi à luxurioſiſſima illa peſte, nihil opponi poſſe niſi hoc, quod gladiorum armorumq; artifex fuerim.

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

INGENVVS, VIII.

FUsco & Baſſo Conſulibus, cum Gallienus vino & popinis vacaret, cumque ſe lenonibus, mimis, & meretricibus dederet, ac bona naturæ luxuriæ continuatione deperderet, Ingenuus, qui Pannonias tunc regebat, à Mœſiacis legionibus Imperator eſt dictus, ceteris Pannoniarum volentibus: neque in quoquam melius conſultum Reipublicæ à militibus videbatur, quam quod inſtantibus Sarmatis creatus eſt Imperator, qui feſſis rebus mederi ſua virtute potuiſſet. Cauſſa autem ipſi arripiendi tunc imperii fuit, ne ſuſpectus eſſet Imperatoribus quod erat fortiſſimus ac Reipublicæ neceſſarius, & militibus (quod imperantes vehementer movet) acceptiſſimus. Sed Gallienus, ut erat nequam & perditus, ita etiam, ubi neceſſitas coëgiſſet, velox, furibundus, ferus, vehemens,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

crudelis : denique Ingenuum conflictu habito vicit, eoque occiſo, in omnes Mœſiacos, tam milites quam cives, aſperrime ſæviit; nec quemquam ſuæ crudelitatis exſortem reliquit : uſqueadeo aſper & truculentus ut pleraſque civitates vacuas à virili ſexu relinqueret. Fertur ſane idem Ingenuus civitate capta intraſſe domum, in qua ſe pugione transfodit; atque ita vitam finiſſe, ne in tyranni crudelis poteſtatem veniret. Exſtat ſane epiſtola Gallieni, quam ad Celerem Verianum ſcripſit, qua eius nimietas crudelitatis oſtenditur : quam ego idcirco interpoſui, ut omnes intelligerent, hominem luxurioſum, crudeliſſimum eſſe, ſi neceſſitas poſtulet.

GALLIENVS VERIANO. *Non mihi ſatisfacies, ſi tantum armatos occideris. quos & ſors belli interimere potuiſſet. Perimendus eſt omnis ſexus virilis, ſi & ſenes atque impuberes ſine reprehenſione noſtra occidi poſſent. Occidendus eſt quicumque male voluit. occidendus eſt quicumque male dixit contra me, contra Valeriani filium, contra tot Principum patrem & fratrem. Ingenuus factus eſt Imperator. Lacera, occide, concide: animum meum intelligere potes, mea mēte iraſcere qui hæc manu mea ſcripſi.*

TRE-

TREBELLII POL-
LIONIS

REGILLIANVS,
IX.

FATI publici fuit, ut Gallieni tempore quicumque potuit, ad imperium proſiliret. Regillianus denique in Illyrico ducatum gerens, Imperator eſt factus, auctoribus imperii Mœſis, qui cum Ingenuo fuerant ante ſuperati; in quorum parentes graviter Gallienus ſævierat. Hic tamen multa fortiter contra Sarmatas geſſit: ſed auctoribus Roxolanis, conſentientibuſque militibus, & timore provincialium, ne iterum Gallienus graviora faceret, interemtus eſt. Mirabile fortaſſe videatur, ſi quæ origo imperii ejus fuerit, declaretur. militari enim joco regna promeruit. Nam cum milites quidam cum eo cenarent, adſtitit Valerianus tribunus qui diceret, *Regilliani nomen unde credimus dictum?* Alius continuo, *Credimus quod à regno.* Tum is qui aderat ſcholaſticus, cœpit quaſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

grammaticaliter declinare, & dicere, *Rex regis, regi, Regillianus.* Milites, ut eſt hominum genus pronum ad ea, quæ cogitant, dixerunt, *Ergo poteſt rex eſſe?* item alius, *Ergo poteſt nos regere?* item alius, *Deus tibi regis nomen impoſuit.* Quid multa? his dictis cum alia die mane proceſſiſſet, à principiis Imperator eſt ſalutatus. Ita quod aliis vel audacia vel judicium detulit, huic jocularis aſtutia. Fuit, quod negari non poteſt, vir in militari re ſemper probatus, & Gallieno jam ante ſuſpectus, quod dignus videretur imperio: gentis Daciæ, Decibali ipſius ut fertur, affinis. Exſtat epiſtola Divi Claudii adhuc privati, qua Regilliano Illyrici duci gratias agit ob redditum Illyricum, cum omnia Gallieni ſegnitia deperirent: quam ego repertam in archivis, inſerendam putavi: fuit eum publica.

CLAVDIVS REGILLIANO MVLTAM SALVTEM. *Felicem Rempublicã quæ te talem virum habere rei caſtrenſis, bellis his meruit. felicem Gallienum, etiamſi ei vera nemo nec de bonis, nec de malis nuntiat. Pertulerunt ad me Bonitus & Celſus ſtipatores Principis noſtri, qualis apud Scupos inpugnando fueris, quot uno die prœlia & qua celeritate confeceris. Dignus eras*

trium-

triumpho, ſi antiqua tempora exſtarent. Sed quid multa? Memor cuiuſdam ominis, cautius velim vincas. Arcus Sarmaticos & duo ſaga ad me velim mittas, ſed fibulatoria, cum ipſe miſerim de noſtris.

Hac epiſtola oſtenditur, quid de Regilliano ſenſerit Claudius, cujus graviſſimum judicium ſuis temporibus fuiſſe nō dubium eſt. Nec à Gallieno quidem vir iſte promotus eſt, ſed à patre eius Valeriano, & ut Claudius, & Macrianus, & Ingenuus, & Poſtumius, & Aureolus; qui omnes in imperio interemti ſunt, cum mererentur imperium. Mirabile autem hoc fuit in Valeriano principe, quod omnes quoſcumque duces fecit, poſtea militum teſtimonio ad imperium pervenerunt: ut appareat ſenem Imperatorem in deligendis Reipublicæ ducibus talem fuiſſe, qualem Romana felicitas, ſi continuari fataliter potuiſſet, ſub bono Principe requirebat. Et utinam vel illi qui arripuerant imperia, regnare potuiſſent, vel ejus filius in imperio diutius non fuiſſet, ut libere ſe in ſuo ſtatu Reſpublica noſtra tenuiſſet. Sed nimis ſibi Fortuna indulgendum putavit, quæ cum Valeriano & bonos principes tulit; & Gallienum diutius quam oportebat, Reipublicæ reſervavit.

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

AVREOLVS, X.

HIc quoque Illyricianos exercitus regens, in contemtum Gallieni, ut omnes eo tempore, coactus à militibus, ſumſit imperium. Et cum Macrianus, cum filio ſuo Macriano, contra Gallienum veniret, cum plurimis exercitus eius cepit; aliquos corruptos fidei ſuæ addixit. & quum factus eſſet invalidus Imperator, cumque Gallienus expugnare virum fortem fruſtra tentaſſet, pacem cum eo contra Poſtumium pugnaturus fecit, quorum pleraque & dicta ſunt & dicenda. Hunc eundem Aureolum Claudius, interfecto jam Gallieno, conflictu habito apud eum pontem interemit, qui nunc pons Aureoli nuncupatur, atque illic, ut tyrannum, ſepulcro humiliore donavit. Exſtat etiam Epigramma Græcum in hanc formam,

Donat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Donat ſepulcro victor poſt multa tyranni
Prælia, jam felix Claudius Aureolum:
Munere proſequitur mortali, & jure ſuperſtes
Vivere quem vellet, ſi pateretur amor,
Militis egregii: vitam qui jure negavit
Omnibus indignis, & magis Aureolo.
Ille tamen clemens, qui corporis ultima ſervans,
Et pontem Aureoli dedicat & tumulum.

Hos ego verſus, à quodam grammatico tranſlatos, ita poſui ut fidem ſervarem; non quo melius non potuerint transferri, ſed ut fidelitas hiſtorica ſervaretur, quam ego præ ceteris cuſtodiendam putavi, qui id quod ad eloquentiam pertinet, nihil curo. Rem enim vobis propoſui deferre, non verba: maxime tanta rerum copia, ut triginta tyrannorum ſimul vitas ſcribendas acceſſerim.

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

MACRIANVS, XI.

12 CAPTO Valeriano, diu clariſſimo principe civitatis, fortiſſimo deinde Imperatore, ad poſtremum omnium infeliciſſimo, vel quod ſenex apud Perſas conſenuit, vel quod indignos ſe poſteros dereliquit; cum Gallienum contemnendum Baliſta præfectus Valeriani, & Macrianus primus intelligerent, quærentibus etiam militibus Principem; unum in locum conceſſerunt, quærentes quid faciendum eſſet. Tuncque conſtitit, Gallieno longe poſito, Aureolo uſurpante imperium, debere aliquem Principem fieri, & quidem optimum, ne quiſpiam tyrannus exſiſteret. Verba igitur Baliſtæ (quantum Mæonius Aſtyanax, qui conſilio interfuit, aſſerit) hæc fuerunt:

Mea ætas & profeſſio & voluntas longe ab imperio abſunt, & ego, quod negare non

poſſum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

poſſum, bonum Principem quæro. Sed quis tandem eſt, qui Valeriani locum poſſit implere? niſi talis, qualis tu es ô Macriane, fortis, conſtans, integer, probatus in Republica, &, quod maxime ad imperium pertinet, dives. Arripe igitur locum meritis tuis debitum, me præfecto quamdiu voles uteris: tu cum Republica tantum bene agas; ut te Romanus orbis factum Principem gaudeat. Ad hæc Macrianus; *Fateor Balliſta, imperium prudenti non fruſtra eſt, Volo enim Reipublicæ ſubvenire, atque illam peſtem à legum gubernaculis dimovere: ſed non hoc in me ætatis eſt. ſenex ſum, ad exemplum equitare non poſſum. Lavandum eſt mihi frequentius, edendum delicatius, divitiæ me jamdudum ab uſu militiæ retraxerunt. Iuvenes aliqui ſunt quærendi, nec unus, ſed duo vel tres fortiſſimi, qui ex diverſis partibus orbis Romani Rempublicam reſtituant, quam Valerianus fato, Gallienus vitæ ſuæ genere perdiderunt.*

Poſt hæc intellexit eum Baliſta ſic agere, ut de filiis ſuis videretur cogitare: atque adeo ſic, aggreſſus eſt:

Prudentiæ tuæ Rempublicam tradimus. Da igitur liberos tuos Macrianum & Quietum fortiſſimos juvenes, olim tribunos à Valeriano factos: qui Gallieno imperante,

rante, quod boni ſunt, ſalvi eſſe non poſſunt. Tunc ille, ubi intellectum ſe eſſe comperit, *Do*, inquit, *manus; de meo ſtipendium militi duplex daturus: tu tantum præfecti mihi ſtudium, & annonam in neceſſariis locis præbe. Iam ego faxim ut Gallienus, ſordidiſſimus fœminarum omnium, duces ſui parentis intelligat.* Factus eſt igitur cum Macriano & Quieto duobus filiis, cunctis militibus volentibus, Imperator. ac ſtatim contra Gallienum venire cœpit, utcumque rebus in Oriente derelictis. Sed cum quadraginta quinque millia militum ſecum duceret, in Illyrico vel in Thraciarum extremis congreſſus cum Aureolo, victus & cum filio interemtus eſt. Triginta denique millia militum in Aureoli poteſtatem conceſſere. Domitianus autem eundem vicit, dux Aureoli fortiſſimus & vehementiſſimus; qui ſe originem diceret à Domitiano Imperatore trahere atque à Domitilla. De Macriano autem nefas mihi videtur judicium Valeriani præterire, quod ille in oratione ſua, quam ad Senatum è Perſidis finibus miſerat, poſuit. Inter cetera ex oratione Divi Valeriani,

Ego, Patres Conſcripti, bellum Perſicum gerens, Macriano totam Rempublicam credidi

didi quidem, à parte militari. Ille vobis fidelis, ille mihi devotus, illum & amat & timet miles. Vtcumque res exegerit, cum exercitibus agit. nec, Patres Conſcripti, nova vel inopina nobis ſunt: pueri ejus virtus in Italia, adoleſcentis in Gallia, juvenis in Thracia, in Africa jam provecti, ſeneſcentes denique in Illyrico & Dalmatia comprobata eſt, cum in diverſis prœliis ad exemplum fortiter faceret. Huc accedit quod habet juvenes filios, Romano dignos collegio, noſtra dignos amicitia. & reliqua.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

MACRIANVS IVNIOR, XII.

MULTA de hoc in patris imperio prælibata ſunt, qui numquam Imperator factus eſſet niſi prudentiæ patris ejus creditum videretur. De hoc plane multa miranda dicuntur quæ ad fortitudinem pertineant juvenilis ætatis. Sed ad facta, aut quantum in bellis, minus valet fortitudo. Hic enim vehemens cum prudentiſſimo patre, cujus merito imperare cœperat, à Domitiano victus, triginta (ut ſuperius dixi) millibus militum ſpoliatus eſt: matre nobili, patre tantum forti & ad bellum parato, atque ab ultima militia in ſummum perveniente ducatum, & ſplendore ſublimi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

QVIETVS, XIII.

Hic, ut diximus, Macriani filius fuit: cum patre & fratre, Baliſtæ iudicio, Imperatot eſt factus. Sed ubi comperit Odenatus, qui olim iam Orientem tenebat, ab Aureolo Macrianum patrem, Quietem & eius fratrem Macrianum victos, milites in eius poteſtatem conceſſiſſe; quaſi Gallieni partes vindicaret, adoleſcentem cum Baliſta præfecto dudum interemit. Idem quoque adoleſcens digniſſimus Romano imperio fuit, ut vere Macriani filius, & Macrianus etiam frater: qui duo afflictis rebus potuerunt Rempublicam gerere. Videtur mihi non prætermittendum de Macrianorum familia, quæ hodieque floret, id dicere quod ſpeciale ſemper habuerunt. Alxeandrum Magnum Macedonẽ, viri in auro & argento, mulieres & in reticulis & dextrocheriis & in annulis, & in

in omni ornamentorum genere, exſculptum ſemper habuerunt: eouſque ut tunicæ & limbi & pænulæ matronales in familia eius hodieque ſint, quæ Alexandri effigiem deliciis variantibus monſtrent. Vidimus proxime Cornelium Macrum in eadem familia virum, cum cenam in templo Herculis daret, pateram electrinam, quæ in medio vultum Alexandri haberet, & in circuitu omnem hiſtoriam contineret ſignis brevibus & minutulis, Pontifici propinare: quam quidem circumferri ad omnes tanti illius viri cupidiſſimos iuſſit. Quod idcirco poſui, quia dicuntur juvari in omni actu ſuo, qui Alexandrum expreſſum vel auro geſtitant vel argento.

TREBELLII POLLIONIS

ODENATVS, XIV.

NIsi Odenatus princeps Palmyrenorum, capto Valeriano, feſſis Romanæ Reipublicæ viribus, ſumſiſſet imperium; in Oriente res perditæ eſſent. Quare aſſumto nomine primum regali cum uxore Zenobia, & filio maiore cui erat nomen Herodes, minoribus Herenniano & Timolao, collecto exercitu contra Perſas profectus eſt. Niſibin primum & Orientis pleraque, cum omni Meſopotamia, in poteſtatem recepit; deinde ipſum regem victum fugere coegit: poſtremo Cteſiphonta uſque, Saporem & eius liberos perſequutus, captis concubinis, capta etiam magna præda ad Orientem vertit, ſperans quod Macrianum, qui imperare contra Gallienum cœperat, poſſet opprimere: ſed illo iam profecto contra Aureolum & contra Gallienum, eo interemto, filium Quietum interfecit, Baliſta (ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

plerique aſſerunt) regnum uſurpante, ne & ipſe poſſet occidi. Compoſito igitur magna ex parte Orientis ſtatu, à conſobrino ſuo Mæonio, qui & ipſe imperium ſumſerat, interemtus eſt cum filio ſuo Herode, qui & ipſe, poſt reditum de Perſide cum patre Imperator eſt appellatus. Iratum fuiſſe Reipublicæ Deum credo, qui interfecto Valeriano noluit Odenatum reſervare. Ille plane cum uxore Zenobia non ſolum Orientem, quem iam in priſtinum reformaverat ſtatum, ſed omnes omnino totius orbis partes reformaſſet, vir acer in bellis, &, quantum plerique ſcriptores loquuntur, venatu memorabili ſemper inclytus; qui à prima ætate capiendis leonibus & pardis, urſis, ceteriſque ſilveſtribus animalibus, ſudorem officii virilis impendit; quique ſemper in ſilvis ac montibus vixit, perferens calorem, pluvias, & omnia mala quæ in ſe continent venatorię voluptates: quibus duratus, ſolem ac pulverem in bellis Perſicis tulit. Non aliter etiam coniuge aſſueta, quæ multorum ſententia, fortior marito fuiſſe perhibetur; mulier omnium nobiliſſima Orientalium feminarum, & (ut Cornelius Capitolinus aſſerit) ſpecioſiſſima.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

HERODES, XV.

HERODES, non Zenobia matre, ſed priore uxore genitus, cum patre accepit imperium, homo omnium delicatiſſimus & prorſus Orientalis & Græcæ luxuriæ, cui erant ſigillata tentoria, & aureati papiliones, & omnia Perſica. denique, ingenio ejus uſus, Odenatus quidquid concubinarum regalium, quidquid divitiarum gemmarumque cepit, eidem tradidit, paternæ indulgentiæ affectione permotus. Et erat circa illum Zenobia novercali animo; qua re commendabiliorem patri eum fecerat: neque plura ſunt quæ de Herode dicantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POL-LIONIS

MÆONIUS XVI.

HIc conſobrinus Odenati fuit nec ulla re alia ductus niſ damnabili invidia, Imperato rem optimum interemit; cun ei nihil aliud obiiceretur præter filii He rodis delicias. Dicitur autem primum cum Zenobia conſenſiſſe, quæ ferre noı poterat, ut privignus ejus Herodes prio re loco quam filii ejus Herennianus & Timolaus, Principes dicerentur. Sed hi quoque ſpurciſſimus fuit. quare Impera- tor appellatus per errorem, brevi à mili- tibus pro ſuæ luxuriæ meritis interemtu eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

BALISTA, XVII.

DE hoc, utrum imperaverit, ſcriptores inter ſe ambigunt. Multi enim dicunt, Quieto per Odenatum occiſo, Baliſtæ veniam datam: tamen eum imperaſſe, quod nec Gallieno, nec Aureolo, nec Odenato ſe crederet. Alii aſſerunt, privatum eum, in agro ſuo quem apud Daphnem ſibi comparaverat, interemtum. Multi, & ſumſiſſe illum purpuram, & more Romano imperaſſe, exercitum duxiſſe, & de ſe plura promiſiſſe dixerunt: occiſum autem per hos quos Aureolus miſerat ad comprehendendum Quietem Macriani filium, quem prædam ſuam eſſe dicebat. Fuit vir inſignis, eruditus ad gerendam Rempublicam, in conſiliis vehemens, in expeditionibus clarus, in proviſione annonaria ſingularis: Valeriano ſic acceptus, ut eum quibuſdam litteris hoc teſtimonio proſequutus ſit:

VALERIANUS RAGONIO CLARO PRÆFECTO ILLYRICI ET GALLIARUM.

Siquid in te bonæ frugis eſt, quam eſſe ſcio, parens Clare, diſpoſitionem Baliſtæ proſequere. Hac in forma Rempublicam vides, ut nec ille provinciales gravet; ut illic equos contineat, ubi ſunt pabula; illic annonas militum mandet, ubi ſunt frumenta: non provincialem, non poſſeſſorem cogat, illic frumenta, ubi non habet, dare; illic equum, ubi non poteſt, paſcere: nec eſt ulla alia proviſio melior, quam ut in locis ſuis erogentur quæ naſcuntur, ne aut vehiculis aut ſumtibus Rempublicam gravent. Galatia frumentis obundat, referta eſt Thracia, plenum eſt Illyricum: illic pedites collocentur. quamquam in Thracia etiam equites, ſine noxa provincialium, hiemare poſſint. Multum enim ex campis fœni colligitur. Iam ubi laridum, jam ceteræ ſpecies, in his dandæ ſunt locis, in quibus affatim redundant. Quæ omnia ſunt Baliſtæ conſilia, qui ex quaque provincia unam tantum ſpeciem præberi juſſit, quod ea redundaret, atque ab ea milites ſubmoveri: id quod publicitus eſt decretum.

Eſt & alia ejus epiſtola qua gratias Baliſtæ agit: in qua docet ſibi præcepta guber-

gubernandæ Reipublicæ ab eodem data: gaudens quod ejus conſilio nullum adſcriptitium, id eſt vacantem, haberet, & tribunum nullum ſtipatorem, qui non vere pugnaret. Hic igitur vir in tentorio ſuo cubans, à quodam gregario milite Odenati, in Gallieni gratiam, dicitur interemtus. De quo ipſe vera non ſatis comperi, idcirco quod ſcriptores temporum, de hujus præfectura multa, de imperio pauca dixerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POL-
LIONIS

VALENS,
XVIII.

HIc vir militaris, ſimul etiam civilium virtutum gloria pollens, proconſulatum Achaiæ, dato à Gallieno tunc honore, gubernabat: quem Macrianus vehementer reformidans; ſimul quod in omni genere vitæ ſatis clarum norat, ſimul quod inimicum ſibi eſſe invidia virtutum ſciebat, miſſo Piſone nobiliſſimæ tunc & Conſularis familiæ viro, interfici præcepit. Valens diligentiſſime cavens & providens, neque aliter ſibi poſſe ſubveniri exiſtimans, ſumſit imperium, & brevi à militibus interemtus eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POL-
LIONIS

VALENS SUPERIOR,

XIX.

FUIT & Valens ſuperior; & bene venit in mentem, ut cum de hoc Valente loquimur, etiam de illo Valente qui ſuperiorum Principum temporibus interemtus eſt, aliquid dicamus. Nam hujus Valentis, qui ſub Gallieno imperavit, avunculus magnus fuiſſe perhibetur. Alii tantum avunculum dicunt. ſed par in ambobus fuit fortuna. nam & ille, cum paucis diebus Illyrico imperaſſet, occiſus eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POL-LIONIS

PISO,

XX.

HIc à Macriano ad interficiendum Valentem miſſus, ubi eum providum futurorum imperare cognovit, Theſſaliam conceſſit, atque illic paucis ſibi conſentientibus ſumſit imperium, Theſſalicuſque appellatus, interemtus eſt; vir ſummæ ſanctitatis, & temporibus ſuis Frugi dictus, & qui ex illa Piſonum familia ducere originem diceretur, cui ſe, nobilitandi cauſſa, Cicero ſociaverat. Hic omnibus Principibus acceptiſſimus fuit. Ipſe denique Valens qui ad eum percuſſores miſiſſe perhibetur, dixiſſe dicitur, non ſibi apud Deos inferos conſtare rationem, quod quamvis hoſtem ſuum, Piſonem tamen juſſiſſet occidi, virum cui ſimilem Romana Reſpublica tunc non haberet. Senatuſconſultum de Piſone factum ad noſcendam eius maieſtatem, libenter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

benter inſerui: Die ſeptimo Kalendas Iulias, cum eſſet nuntiatum Piſonem à Valente interemtum, ipſum Valentem à ſuis occiſum, Arellius Fuſcus Conſularis primæ ſententiæ, qui in locum Valeriani ſucceſſerat, ait, *Conſul Conſule*. Cumque conſultus eſſet, *Divinos* (inquit) *honores Piſoni decerno, Patres Conſcripti: Gallienum, & Valerianum, & Saloninum Imperatores noſtros eſſe confido. Neque enim melior vir quiſquam fuit, neque conſtantior.* Poſt quem ceteri conſulti ſtatuam inter triumphales, & currus quadrijugos Piſoni decreverunt. Sed ſtatua eius videtur: quadrigæ autem quæ decretæ fuerant, quaſi transferendæ ad alium poſitæ ſunt, nec adhuc redditæ. Nam in his locis fuerunt in quibus thermæ Diocletianæ ſunt exædificatæ, tam æterni nominis quam ſacrati.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ÆMILIANUS, XXI.

ET hoc familiare eſt populo Ægyptiorum, ut vel furioſi ac dementes, de levibus quibuſque ad ſummæ Reipublicæ pericula perducantur. Sæpe illi, ob nelectas ſalutationes, locum in balneis non conceſſum, carnẽ & olera ſequeſtrata, calceamenta ſervilia, & cetera talia, uſque ad ſummum Reipublicæ periculum ſeditionis, ita ut armarentur contra eos exercitus, pervenerunt. Familiari ergo ſibi furore, cum quodam die cujuſdã ſervus curatoris, qui Alexandriam tunc regebat, militariè ob hoc cæſus eſſet quod crepidas ſuas meliores eſſe quã militis diceret? collecta multitudo ad domũ Æmiliani ducis anceps venit, atque eum omni ſeditionum inſtrumento & furore perſequuta eſt. ictus eſt lapidibus, petitus eſt ferro: nec deſiit ullum ſeditionis telũ. quare coactus Æmilianus ſumſit imperiũ, cum ſciret ſibi undecumque pereundem. Conſenſerunt ei Ægyptiacus exercitus, maxime in Gallieni odium. Nec ejus ad regendam Rempublicam vigor defuit. nã

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Thebaidem totamq; Ægyptum peragravit, & quatenus potuit, barbarorũ gentes forti auctoritate ſubmovit. denique Alexander, vel Alexandrinus (nam incertũ id quoq; habetur) virtutum merito vocatus eſt. Et cum contra Indos pararet expeditionem, miſſo Theodoto duce, Gallieno jubente dedit pœnas: ſiquidem ſtrangulatus in carcere captivorum veterum more perhibetur. Tacendum eſſe non credo, quod cum de Ægypto loquor, vetus ſuggeſſit hiſtoria, ſimul etiam Gallieni factũ: qui cum Theodoto vellet imperium proconſulare decernere , à ſacerdotibus eſt prohibitus , qui dixerunt faſces Conſulares ingredi Alexandriam non licere. cujus rei etiam Ciceronem , cum contra Gabinium loquitur, meminiſſe ſatis novimus. denique non exſtat memoria rei frequentatæ. Quare ſcire oportet, Herennium Celſum veſtrum parentẽ , dum Conſulatum cupit, hoc quod deſiderat, non licere. Fertur enim apud Memphim in aurea columna Ægyptiis litteris ſcriptũ , tunc demum Ægyptum liberam fore , cũ in eam veniſſent Romani faſces, & prætexta Romanorũ : quod apud Proculũ grammaticũ , doctiſſimũ ſui temporis virum , cũ de peregrinis regionibus loquitur, invenitur.

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS
SATVRNINVS, XXII.

OPTIMVS ducum Gallieni temporibus', ſed à Valeriano dilectus, Saturninus fuit. Hic quoque, cum diſſolutionem Gallieni, pernoctantis in publico, ferre non poſſet, & milites non exemplo Imperatoris ſui, ſed ſuo regeret; ab exercitibus ſumſit imperium: vir prudentiæ ſingularis, gravitatis inſignis, vitæ amabilis, victoriarum barbaris etiam ubique notarum. Hic, ea die qua eſt amictus à militibus peplo imperatorio, concione habita dixiſſe fertur, *Commilitones, bonum ducem perdidiſtis, & malum Principem feciſtis.* Denique cum multa ſtrenue in imperio feciſſet; quod eſſet ſeverior & gravior militibus, ab iiſdem ipſis, à quibus factus fuerat, interemtus eſt. Hujus inſigne eſt, quod convivio diſcumbere milites, ne inferiora denudarentur, cum ſagis juſſit, hieme gravibus, æſtate perlucidis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

TETRICVS SENIOR,

XXIII.

INTERFECTO Victorino & ejus filio, mater ejus Victoria ſive Victorina, Tetricum Senatorem populi Romani præſidatum in Gallia regentem, ad imperium hortata, quod ejus erat, ut plerique loquuntur, affinis, Auguſtum appellari fecit, filiumque ejus Cæſarem nuncupavit. Et cum multa Tetricus feliciter egiſſet, diuque imperaſſet, ab Aureliano victus, cum militum ſuorum impudentiam & procacitatem ferre non poſſet, volens ſe graviſſimo Principi & ſeveriſſimo dedit. Verſus denique illius fertur, quem ſtatim ad Aurelianum ſcripſerat,

Eripe me his invicte, malis.

Quare cum Aurelianus nihil ſimplex neque mite aut tranquillum facile cogitaret,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

taret, Senatorem populi Romani eundemque Conſularem, qui jure præſidiali omnes Gallias rexerat, per triumphum duxit, eodem tempore quo & Zenobiam Odenati uxorem, cum filiis minoribns Odenati, Herenniano, & Timolao; pudore tamen victus vir nimium ſeverus, eum quem triumphaverat, correctorem totius Italiæ fecit, id eſt Campaniæ, Samnii, Lucaniæ, Brutiorum, Apuliæ, Calabriæ, Etruriæ, atque Umbriæ, Piceni, & Flaminiæ, omniſque annonariæ regionis: ac Tetricum, non ſolum vivere, ſed etiam in ſumma dignitate manere paſſus eſt; cum illum ſæpe collegam, nonnumquam commilitonem, aliquando etiam Imperatorem appellaret.

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TETRICVS IVNIOR, XXIV.

HIc puerulus à Victoria Cæſar eſt appellatus, cum illa MATER CASTRORVM ab exercitu nuncupata eſſet. qui & ipſe cum patre per triumphum ductus, poſtea omnibus Senatoriis honoribus functus eſt, illibato patrimonio, quod quidem ad ſuos poſteros miſit, ut Gellius Fuſcus dicit, ſemper inſignis. Narrabat avus meus, hunc ſibi familiarem fuiſſe, neque quemquam illi ab Aureliano, aut poſtea ab aliis Principibus, eſſe prælatum. Tetricorum domus hodieque exſtat in monte Cœlio inter duos lucos contra Iſium Metellinum, pulcherrima, in qua Aurelianus pictus eſt, utrique prætextam tribuens & Senatoriam dignitatem; accipiens ab his ſceptrum, coronam civicam picturatam de muſeo. quam cum dedicaſſet, Aurelianum ipſum dicuntur duo Tetrici adhibuiſſe convivio.

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

TREBELLIANVS, XXV.

PUDET jam perſequi quanti ſub Gallieno fuerunt tyranni, vitio peſtis illius: ſiquidem erat in eo ea luxuria, ut rebelles plurimos mereretur, & ea crudelitas ut jure timeretur. Quare & in Trebellianum factum in Iſauria principem, ipſis Iſauris ſibi duce quærentibus; quem cum alii archipiratam vocaſſent, ipſe ſe Imperatorem appellavit. Monetam etiam cudi juſſit. Palatium in arce Iſauriæ conſtituit: qui quidem cum ſe in intima & tuta Iſaurorum loca, munitius difficultatibus locorum & montibus contuliſſet, aliquamdiu apud Cilicas imperavit. Sed per Gallieni ducem Cauſiſoleum natione Ægyptium, fratrem Theodoti, qui Æmilianum ceperat, ad campum deductus, victus eſt & occiſus. Neque tamen poſtea Iſauri, timore ne in eos Gallienus ſæviret, ad æqua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

æqualitatem perduci quavis Principum humanitate potuerunt. Denique poſt Trebellianum pro Barbaris habentur; &, cum in medio Romani nominis ſolo, regio eorum ſit, novo genere cuſtodiarum, quaſi limes includitur, locis defenſa non hominibus. Nam non ſunt ſtatura decori, non virtute graves, non inſtructi armis, non conſiliis prudentes, ſed hoc ſolo ſecuri, quod in editis poſiti adiri nequeunt: quos quidem Divus Claudius pæne ad hoc perduxerat, ut à ſuis ſemotos locis in Cilicia collocaret; daturus uni ex amiciſsimis omnem Iſaurorum poſſeſſionem, ne quid ex ea poſtea rebellionis oriretur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TRERELLII POLLIONIS

HERENNIANVS, XXVI.

ODENATVS moriens duos parvulos reliquit, Herennianum & fratrem ejus Timolaum: quorum nomine Zenobia uſurpato ſibi imperio, diutius quam fœminam decuit, Rempublicam obtinuit, parvulos Romani Imperatoris habitu proferens purpuratos, eoſdemque adhibens concionibus; quas illa viriliter frequentavit: Didonem, & Semiramidem, & Cleopatram ſui generis principem, inter cetera prædicans. Sed de eorum exitu idcertum eſt. multi enim dicunt eos ab Aureliano interemtos, multi morte ſua eſſe conſumtos: ſiquidem Zenobiæ poſteri etiam nunc Romæ inter nobiles manent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

TIMOLAVS, XXVII.

DE hoc, ea putamus digna memoriæ, quæ de fratre ſunt dicta. Unum tamen eſt quod eum à fratre ſeparat, quod tanti fuit ardoris ad ſtudia Romana, ut brevi conſequutus, quæ inſinuaverat grammaticus, eſſe dicatur: potuiſſe quinetiam ſummum Latinorum rhetorum facere.

TRE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

CELSVS, XXVIII.

OCcvpatis partibus Gallicanis, Orientalibus, quinetiam Ponti, Thraciarum & Illyrici, dum Gallienus popinatur & balneis ac lenonibus deputat vitam, Afri quoque auctore Vibio Paſsieno, proconſule Africæ, & Fabio Pomponiano, duce limitis Libyci, Celſum Imperatorem appellaverunt, peplo Deæ Cæleſtis ordinatum. Hic, privatus ex tribunis, in Africa poſitus, in agris ſuis vivebat; ſed ea juſtitia, & corporis magnitudine, ut dignus videretur imperio. Quare creatus per quandam mulierem, Gallienam nomine, conſobrinam Gallieni, ſeptimo imperii die interemtus eſt, atque adeo etiam inter obſcuros principes vix relatus eſt. Corpus eius à canibus conſumtum eſt, Siccenſibus, qui Gallieno fidem ſervaverant, perurgentibus: & novo iniuriæ genere, imago in crucem ſublata, perſultante vulgo, quaſi patibulo ipſe Celſus videretur affixus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POL-
LIONIS.

ZENOBIA,
XXIX.

OMNIS jam conſumtus eſt pudor: ſiquidem fatigata Republica, eouſque perventum eſt, ut Gallieno nequiſſime agente, optime etiam mulieres imperarent: & quidem peregrina, nomine Zenobia, de qua jam multa dicta ſunt, quæ ſe de Cleopatrarum Ptolemæorumque gente jactaret, poſt Odenatum maritum imperiali ſagulo perfuſo per humeros habitu, donis ornata, diademate etiam accepto, nomine filiorum Herenniani & Timolai diutius quam fœmineus ſexus patiebatur, imperavit. Siquidem Gallieno adhuc regente Rempublicam, regale mulier ſuperba munus obtinuit; & Claudio bellis Gothicis occupato: vix denique ab Aureliano victa & triumphata, conceſsit in jura Romana. Exſtat epiſtola Aureliani, quæ captivæ mulieri teſtimonium fert.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

fert. nam cum à quibuſdam reprehenderetur quod mulierem, veluti ducem aliquem vir fortiſsimus, triumphaſſet, miſsis ad Senatum populumque Romanum litteris, hac ſe atteſtatione defendit:

Audio, Patres Conſcripti, mihi obiici, quod non verite munus impleverim, Zenobiam triumphando. Næ illi, qui me reprehendunt, ſatis laudarent, ſi ſcirent qualis illa eſt mulier, quam prudens in conſiliis, quam conſtans in diſpoſitionibus, quam erga milites gravis, quam larga cum neceſſitas poſtulet, quam triſtis cum ſeveritas poſcat. Poſſum dicere, illius eſſe quod Odenatus Perſas vicit, ac fugato Sapore Cteſiphontem uſque pervenit. Poſſum aſſerere, tanto apud Orientales & Ægyptiorum populos timori mulierem fuiſſe; ut ſe non Arabes, non Saraceni, non Armenii commoverent. Nec ego illi vitam conſervaſſem, niſi eam ſciſſem multum Romanæ Reipublicæ profuiſſe, cum ſibi, vel liberis ſuis, Orientis ſervaret imperium. Sibi ergo habeant propriarum venena linguarum hi quibus nihil placet. Nam ſi viciſſe ac triumphaſſe fœminam, non eſt decorum; quid de Gallieno loquuntur, in cuius contemtum hæc bene rexit imperium? Quid de

Divo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Divo Claudio, ſancto ac venerabili duce, qui eam, quod ipſe Gothicis eſſet expeditionibus occupatus, paſſus eſſe dicitur imperare; idque occulte ac prudenter: ut illa ſervante Orientalis fines imperii, ipſe ſecurius quæ inſtituerat perpetraret.

Hæc oratio indicat quid iudicii Aurelianus habuerit de Zenobia: cuius ea caſtitas fuiſſe dicitur, ut ne virum ſuum quidem ſciret, niſi tentatis conceptionibus. nam cum ſemel concubuiſſet, exſpectatis menſtruis, continebat ſe, ſi prægnans eſſet: ſin minus, iterum poteſtatem quærendis liberis dabat. Vixit regali pompa, more magis Perſico. adorata eſt more regum Perſarum. convivata eſt Imperatorum more Romanorum. Ad conciones galeata proceſſit cum limbo purpureo, gemmis dependentibus per ultimam fimbriam; media etiam cyclade veluti fibula muliebri adſtricta, brachio ſæpe nudo. Fuit vulu ſubaquilo, fuſci coloris, oculis ſupra modum vigentibus, nigris, ſpiritus divini, venuſtatis incredibilis: tantus candor in dentibus, ut margaritas eam plerique putarent habere, non dentes. vox clara & virilis: ſeveritas, ubi neceſſitas poſtulabat, tyrannorum: bonorum principum clementia, ubi pietas requirebat:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

larga prudenter; conſervatrix theſaurorum ultra fœmineum modum. Vſa vehiculo carpentario, raro pilento, equo ſæpius. Fertur autem, vel tria vel quatuor milliaria frequenter cum peditibus ambulaſſe. Nata eſt Hiſpanorum cupiditate; bibit ſæpe cum ducibus, cum eſſet alias ſobria: bibit etiam cum Perſis atque Armeniis, ut eos vinceret. Uſa eſt vaſis aureis gemmatis ad convivia, quibus & Cleopatra uſa eſt. In miniſterio eunuchos gravioris ætatis habuit. puellas nimis raras. Filios Latine loqui iuſſerat, adeo ut Græce vel difficile vel raro loquerentur. Ipſa Latini ſermonis non uſquequaque ignara, ſed ut loqueretur pudore cohibita: loquebatur & Ægyptiace ad perfectum modum. Hiſtoriæ Alexandrinæ atque Orientalis ita perita ut eam epitomaſſe dicatur: Latinam autem Græce legerat. Cum illam Aurelianus cepiſſet, atque in conſpectum ſuum ductam ſic appellaſſet, *Quid ô Zenobia auſa es inſultare Romanis Imperatoribus?* illa dixiſſe fertur, *Imperatorem te eſſe cognoſco, qui vincis; Gallienum & Aureolum & ceteros, Principes non putavi. Victoriam mei ſimilem credens, in conſortium regni venire, ſi facultas locorum pateretur, optavi.* Ducta

eſt

eſt igitur per triumphum, ea ſpecie ut nihil pompabilius populo Romano videretur. iam primum ornata gemmis ingentibus, ita ut ornamentorum onere laboraret. Fertur enim mulier fortiſſima ſæpiſſime reſtitiſſe, cum diceret ſe gemmarum onera ferre non poſſe. Vincti erant præterea pedes auro, manus etiam catenis aureis: nec collo aureum vinculum deerat, quod ſcurra Perſicus præferebat. Huic ab Aureliano vivere conceſſum eſt. ferturque vixiſſe cum liberis, matronæ jam more Romanæ, data ſibi poſſeſſione in Tiburti, quæ hodieque Zenobia dicitur, non longe ab Hadriani palatio, atque ab eo loco cui nomen eſt Conchæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

VICTORIA
XXX.

NON tam digna res erat ut etiam Victorina, ſive Victoria in litteras mitteretur, niſi Gallieni mores hoc facerent, ut memoria dignæ etiam mulieres cenſerentur. Victoria enim ubi filium ac nepotem à militibus vidit occiſos; Poſtumium, deinde Lollianũ, Marium etiam; quem principem milites nuncuparunt; interemtos, Tetricum (de quo ſuperius dictum eſt) ad imperium hortata eſt, ut virile ſemper facinus auderet: inſignita eſt præterea hoc titulo, ut Caſtrorum ſe diceret Matrem. Cuſi ſunt ejus nummi æręi, aurei, & argentei, quorum hodieque forma exſtat apud Treviros. quæ quidẽ non diutius vixit. nam Tetrico imperante, ut pleriq; loquuntur, occiſa, ut alii aſſerunt; fatali neceſſitate conſumta. Hæc ſunt quæ de triginta tyrannis dicenda videbantut: quos ego in unum volumen idcirco contuli, ne ſi de ſingulis ſingula quæque narrarem, naſcerentur indigna faſtidia, & ea

quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quæ ferre lector non poſſet. Studioſe in medio fœminas poſui, ad ludibrium Gallieni, quo nihil prodigioſius paſſa eſt Reſpublica Romana. Duos etiam nunc tyrannos, quaſi extra numerum: (quod alieni eſſent temporis) additurus: unũ qui fuit Maximini temporibus; alterum qui Claudii: ut tyrannorum triginta viri hoc volumine tenerentur. Quæſo qui expletum jam librum acceperas, boni conſulas, atque hos volumini tuo volens addas: quos ego quemadmodum Valentem Superiorem huic volumini, ſic poſt Claudium & Aurelianum his qui inter Tacitum & Diocletianum fuerunt, addere deſtinaveram. Sed errorem meum major hiſtoriæ diligentia tuæ eruditionis avertit. Habeo igitur gratiam, quod titulum meum prudentiæ tuæ benignitas implevit. Nemo in templo Pacis dicturus eſt, me fœminas inter tyrannos, cum riſu & joco tyrannas videlicet & tyrannides, ut ipſi de me ſolent jactare, poſuiſſe. Habent integrum numerum ex arcanis hiſtoriæ in meas litteras datum. Titus enim & Cenſorinus, quorum unus, ut dixi, ſub Maximino, alter ſub Claudio fuit, ambo ab iiſdem militibus, purpura velati fuerant, interemti ſunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POL-
LIONIS
TITVS.

32 DOCET Dexippus, nec Herodianus tacet, omneſque qui talia legenda poſteris tradiderunt, Titum tribunum Maurorum, qui à Maximino inter privatos relictus fuerat, timore violentæ mortis, ut alii dicunt: invitum vero, & à militibus coactum, ut plerique aſſerunt, imperaſſe: atque hunc, intra paucos dies, poſt vindicatam defectionem quam Conſularis vir Magnus Maximino paraverat, à ſuis militibus interemtum. imperaſſe autem menſibus ſex. Fuit hic vir de primis erga Rempublicam domi foriſque laudabilis, ſed imperio parum felix. Alii dicunt, ab Armeniis ſagittariis, quos Maximinus, ut Alexandrinos, & oderat & offenderat, principem factum. Nec mireris tantam eſſe varietatem de homine, cujus vix nomen agnoſcitur. Hujus uxor Calpurnia, fuit ſancta & venerabilis fœmina, de genere Cæſoninorum, id eſt Piſonum,

quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quam majores noſtri univiriam ſacerdotem, inter ſacratiſſimas fœminas, adorarunt cujus ſtatuam in templo Veneris adhuc videmus Argolicam, ſed auratam. Hæc uniones Cleopatranas habuiſſe perhibetur: hæc lancem centum librarum argenti, cujus plerique poëtæ meminerunt, in qua majorum eius expreſſa oſtenderetur hiſtoria. Longius mihi videor proceſſiſſe quam res poſtulabat: ſed quid faciam? omnis ſcientia naturæ facilitate verboſa eſt. quare ad Cenſorinum revertar, hominem nobilem: ſed qui non tam bono quam malo Reipublicæ, ſeptem diebus dicitur imperaſſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POLLIONIS

CENSORINVS.

35 CENSORINVS, vir plane militaris & antiquæ in curia dignitatis, bis Conſul, bis præfectus Prætorii, ter præfectus Urbis, quarto proconſul, tertio conſularis, Legatus Prætorius ſecundo, ædilitius quarto, quæſtorius tertio, extra ordinem quoque legatione Perſica functus, etiam Sarmatica. Poſt omnes tamen honores cum in agro ſuo degeret ſenex, atque uno pede claudicans vulnere, quod bello Perſico, Valeriani temporibus, acceperat, factus eſt Imperator, & ſcurrarum joco Claudius appellatus eſt. Cumque ſe graviſſime gereret, neque à militibus ob diſciplinam cenſoriam ferri poſſet, ab his ipſis à quibus factus fuerat, interemtus eſt. Exſtat ejus ſepulcrum, in quo grandibus litteris circa Bononiam inciſi ſunt omnes eius honores, ultimo tamen verſu adſcripto,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FELIX AD OMNIA, INFELISISSIMVS IMPERATOR.

Exſtat eius familia, Cenſorinorum nomine frequentata: cuius pars Thracias, odio rerum Romanarum, pars Bithyniam petiit. exſtat etiam domus pulcherrima adiuncta gentibus Flaviis, quæ quondam Titi principis fuiſſe perhibetur. Habes integrum numerum triginta tyrannorum, qui cum malevolis quidem, ſed bono animo, cauſabaris. Da nunc cuivis libellum, non tam diſerte quam fideliter ſcriptum. neque ego eloquentiam videor pollicitus eſſe, ſed rem: qui hos libellos quos de vita Principum edidi, non ſcribo, ſed dicto; & dicto cum ea feſtinatione, quam, ſi quid vel ipſe promiſero vel tu petieris, ſic perurges, ut reſpirandi non habeam facultatem. Nunc ad Claudium Principem redeo: de quo ſpeciale mihi volumen, quamvis breve, merito vitæ illius, videtur edendum; addito fratre, ſingulari viro: ita ut de familia tam ſancta & tam nobili, ſaltem pauca referantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

TREBELLII POL-
LIONIS

DIVVS CLAV-
DIVS,

AD CONSTANTINUM
AVGVSTVM.

VENTVM eſt ad Principem Claudium qui nobis, intuitu Conſtantii Cæſaris, cum cura in litteris digerendus eſt. de quo ego idcirco recuſare non potui, quod alios, tumultuarios videlicet Imperatores ac regulos, ſcripſeram eo libro quem de triginta tyrannis edidi, qui Cleopatranam etiam ſtirpem, & Victorianam, & quæ nunc eſt, detinet. ſiquidem eo res proceſſit ut mulierum etiam vitas ſcribi Gallieni comparatio effecerit. neque enim fas erat eum tacere Principem, qui tantam generis ſui prolem, qui bellum Gothicum ſua virtute confecit, qui manum publicis cladi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bus victor impoſuit, qui Gallienum prodigioſum Imperatorem, etiamſi non auctor conſilii fuit, tamen ipſe imperaturus bono generis humani, à gubernaculis publicis depulit: qui ſi diutius in hac eſſet commoratus Republica, Scipiones bonos & Camillos, omneſque illos veteres ſuis virtutibus, ſuis conſiliis, ſua providentia reddidiſſet. Breve illius in imperio fuit tempus; ſed breve fuiſſet, etiamſi quantum hominum vita ſuppetit, tantum vir talis imperare potuiſſet. Quid enim in illo non mirabile? quid non conſpicuum? quid non triumphalibus vetuſtiſſimis præferendum? In quo Traiani virtus, Antonini pietas, Auguſti moderatio, & magnorum Principum bona ſic fuerunt, ut non ab aliis exemplum caperet, ſed etiam ſi illi non fuiſſent, hic ceteris reliquiſſet exemplum. Doctiſſimi Mathematicorum, centum & viginti annos homini ad vivendum datos judicant, neque amplius cuiquam jactitant eſſe conceſſum: etiam illud addentes, Moſem ſolum, Dei (ut Judæorum libri loquuntur) familiarem, centum viginti quinque annos vixiſſe: qui cum quereretur quod juvenis interiret, reſponſum ei ab incerto ferunt numine, neminem plus eſſe victu-

rum. Quare etiam ſi centum & viginti quinque annos Claudius vixiſſet, neceſſariam quidem mortem eius exſpectandam fuiſſe (ut Tullius de Scipione loquitur pro Milone) ſtupenda & mirabilis docet vita. Quid enim magnum vir ille domi foriſque non habuit? Amavit parentes. quid mirum? amavit & fratres. jam poteſt dignum eſſe miraculo. amavit propinquos: res noſtris temporibus comparanda miraculo. Invidit nulli, malos perſequutus eſt. Fures judices palam apperteque damnavit. Stultis, quaſi negligeret, indulſit. Leges optimas dedit. Talis in Republica fuit, ut eius ſtirpem, ad imperium ſummi Principes eligerent, emendatior Senatus optaret.
3. In gratiam me quiſpiam putet Conſtantii Cæſaris loqui: ſed teſtis eſt & tua conſcientia, & vita mea, me nihil umquam cogitaſſe, dixiſſe, feciſſe gratioſum. Claudium Principem loquor, cujus vita, probitas, & omnia quæ in Republica geſſit, tantam poſteris famam dedere, ut Senatus populuſque Romanus novis eum honoribus poſt mortem affecerit. Illi clypeus aureus, vel ut grammatici loquuntur, clypeum aureum, Senatus totius judicio, in Romana Curia collocatum eſt; ut etiam nunc videtur

detur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

detur expreſſa thorace vultus eius imago. Illi, (quod nulli antea) populus Romanus ſumtu ſuo in Capitolio, ante Jovis Optimi Maximi templum, ſtatuam auream decem pedum collocavit. Illi totius orbis judicio, in Roſtris poſita eſt columna, cum palmata ſtatua ſuperfixa, librarum argenti mille quingentarum. Ille, velut futurorum memor, gentes Flavias, quæ Veſpaſiani & Titi, nolo autem dicere Domitiani, fuerant, propagavit. Ille bellum Gothicum brevi tempore implevit. Adulator igitur Senatus, adulator populus Romanus, adulatrices exteræ gentes, adulatrices provinciæ: ſiquidem omnes ordines, omnis ætas, omnis civitas, ſtatuis, vexillis, coronis, fanis, arcubus bonum Principem, aris ac templis honoraverunt. Intereſt eorum qui bonos imitantur Principes, & totius orbis humani, cognoſcere quæ de illo viro Senatuſconſulta ſint condita, ut omnes judicium publicæ mentis agnoſcant. Nam cum eſſet nuntiatum nono Kalend. Aprilis ipſo in ſacrario Matris, ſanguinis die, Claudium Imperatorem factum, neque cogi Senatus, ſacrorum celebrandrorum cauſſa, poſſet, ſumtis togis itum eſt ad Apollinis templum, ac lectis litteris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Claudii Principis, hæc in Claudium dicta ſunt, *Auguſte Claudi, Dij te nobis præſtent:* (dictum ſexagies) *Claudi Auguſte, Principem te, aut qualis tu es, ſemper optavimus:* (dictum quadragies) *Claudi Auguſte, te Reſpublica requirebat.* (dictum quadragies) *Claudi Auguſte, tu frater, tu pater, tu amicus, tu bonus Senator, tu vere Princeps:* (dictum octuagies) *Claudi Auguſte, tu nos ab Aureolo vindica:* (dictum quinquies) *Claudi Auguſte, tu nos à Palmyrenis vindica:* (dictum quinquies) *Claudi Auguſte, tu nos à Zenobia & à Victoria libera:* (dictum ſepties) *Claudi Auguſte, Tetricus nihil fecit:* (dictum ſepties.) Qui primum ut factus eſt Imperator, Aureolum qui gravior Reipublicæ fuerat, quod multum Gallieno placebat, conflictu habito à Reipublicæ gubernaculis depulit, tyrannumque miſſis ad populum edictis, datis etiam ad Senatum orationibus, judicavit. His accedit, quod arrogantem Aureolum, & fœdus petentem, Imperator gravis & ſeverus non audivit, reſponſo tali repudiatum, *Hæc à Gallieno petenda fuerant, qui conſentire moribus poterat, & timere.* Denique Judicio militum apud Mediolanum Aureolus dignum exitum vitæ ac moribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

moribus ſuis habuit: & hunc tamen quidam hiſtorici laudare conati ſunt, & ridicule quidem. Nam Gallus Antipater, ancillariorum & hiſtoricorum dehoneſtamentum, principium de Aureolo ſic habuit: *Venimus ad Imperatorem nominis ſui.* Magna eius videlicet virtus, ab auro nomen accipere. At ego ſcio, ſæpius inter gladiatores, bonis pugnatoribus hoc nomen appoſitum. Habuit proxime tuus libellus munerarius hoc nomen in indice ludorum. Sed redeamus ad Claudium. Nam ut ſuperius diximus, illi Gothi qui evaſerant eo tempore quo illos Macrianus eſt perſequutus, quoſque Claudius emitti non ſiverat; ne quid fieret quod effectum eſt, omnes gentes ſuorum ad Romanas incitaverunt prædas. Denique Scytharum diverſi populi, Peucini, Trutungi, Auſtrogothi; Virtingui, Sigipedes, Celtæ etiam, & Heruli, prædæ cupiditate in Romanum ſolum & Rempublicam venerunt, atque illic pleraque vaſtarunt, dum aliis occupatus eſt Claudius, dumque ſe ad id bellum quod confecit, imperatorie inſtruit; ut videantur fata Romana boni principis occupatione lentata, ſed credo, ut Claudii gloria accreſceret. eiuſque fieret glorioſior toto penitus
orbe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

orbe victoria. Armatarum denique gentium trecenta viginti millia tunc fuere. Dicat nunc qui nos adulationis accuſat, Claudium minus eſſe amabilem. Armatorum trecenta viginti millia. Quis tandem Xerxes hoc habuit? quæ fabella iſtũ numerum effinxit? quis poëta compoſuit? Trecenta viginti millia armatorum fuerunt. Adde ſervos, adde familias, adde carraginem & epota flumina conſumtaſque ſilvas. Laboraſſe denique ipſam, quæ tantum Barbarici tumoris excepit, terram puto. Exſtat ipſius epiſtola miſſa ad Senatum legenda ad populum, qua indicat de numero barbarorum, quæ talis eſt:

SENATVI, POPVLOQVE ROMANO CLAVDIVS PRINCEPS. (hanc autem ipſe dictaſſe perhibetur, ego verba magiſtri memoriæ non requiro)

Patres Conſcripti, militantes audite quod verum eſt. Trecenta viginti millia barbarorum in Romanum ſolum armati venerunt: hæc ſi vicero, vos vicem reddite meritis: ſi non vicero, ſcitote me poſt Gallienum velle pugnare. Fatigata eſt tota Reſpublica. Pugnabimus poſt Valerianum, poſt Ingenuum, poſt Regillianum, poſt Lollianum, poſt Poſtumium, poſt Celſum, poſt mille alios, qui contemtu Gallieni Principis à

Repu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Republica defecerunt. Non ſcuta, non ſpatha, non pila jam ſuperſunt. Gallias & Hiſpanias, vires Reipublicæ, Tetricus tenet, & omnes ſagittarios (quod pudet dicere) Zenobia poſſidet. Quidquid fecerimus, ſatis grande eſt.

Hos igitur Claudius, ingenita illa virtute ſuperavit; hos brevi tēpore attrivit, de his vix aliquos ad patrium ſolum redire permiſit. Rogo quantum pretium eſt clypeus in Curia tantæ victoriæ? quantum una aurea ſtatua? Dicit Ennius de Scipione, *Quantum ſtatuam faciet populus Romanus, quantam columnam, quæ res tuas geſtas loquatur?* Poſſumus dicere, Flavium Claudium, unicum in terris Principem, non columnis, non ſtatuis, ſed famæ viribus adjuvari. Habuerunt 8
præterea duo millia navium, duplicem ſcilicet numerum quam illum, quo tota pariter Græcia omniſque Theſſalia, Urbes Aſiæ quondam expugnare conata eſt. Sed illud poëticus ſtilus fingit, hoc vera continet hiſtoria. Claudio igitur ſcriptores adulamur. qui duo millia navium barbararum, & trecenta viginti millia armatorum delevit, oppreſſit, attrivit: qui carraginem tantam, quantam numerus hic armatorum ſibimet aptare potuit & parare,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

parare, nunc incendia fecit, nunc cum omnibus familiis Romano ſervitio deputavit, ut docet ejuſdem epiſtola quam ad Junium Brocchum ſcripſit Illyricum tuentem.

CLAVDIVS BROCCHO.

Delevimus trecenta viginti millia Gothorum, duo millia navium merſimus. Tecta ſunt flumina ſcutis: ſpathis & lanceolis omnia litora operiuntur. Campi oſſibus latent tecti; nullum iter purum eſt; ingens, carrago deſerta eſt. Tantum mulierum cepimus ut binas & ternas mulieres victor ſibi miles poſſit adjungere.

Et utinam Gallienum non eſſet paſſa Reſpublica! utinam ſexcentos tyrannos non pertuliſſet! Salvis militibus, quos varia prœlia ſuſtulerunt, ſalvis legionibus, quas Gallienus male victor occidit, quantum eſſet additum Reipublicæ? Siquidem nunc verba naufragii publici colligit noſtra diligentia, ad Romanæ Reipublicæ decus. Pugnatum eſt enim apud Mœſos, & multa prœlia fuerunt apud Marcianopolin; multi naufragio perierunt; plerique capti reges; captæ diverſarum gentium nobiles fœminæ: impletæ barbaris ſervis, ſenibuſque cultoribus Romanæ provinciæ. Factus miles barbarus & colonus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

lonus ex Gotho. nec ulla fuit regio quæ Gothum ſervum triumphali quodam ſervitio non haberet. Quid boum barbarorum noſtri videre maiores? quid ovium? quid equarum, quas fama nobilitat, Celticarum? Hoc totum ad Claudii gloriam pertinet. Claudius & ſecuritate Rempublicam & opulentiæ nimietate donavit. Pugnatum præterea eſt apud Byzantios, ipſis qui ſuperfuerant Byzantiis fortiter facientibus. pugnatum apud Theſſalonicenſes, quos Claudio abſente obſederant barbari. pugnatum in diverſis regionibus; & ubique auſpiciis Claudianis victi ſunt Gothi, prorſus ut iam tunc Conſtantio Cæſari nepoti futuro, videretur Claudius ſecuram parare Rempublicam.
Et bene venit in mentem, exprimenda eſt 10
ſors quæ Claudio data eſſe perhibetur: eo magis, ut intelligant omnes, genus Claudii ad felicitatem Reipublicæ divinitus conſtitutum. Nam cum conſuleret factus Imperator, quamdiu imperaturus eſſet, ſors talis emerſit:

Tu qui nunc patrias gubernas oras,
Et mundum regis, arbiter Deorum;
. . . in veteres tuis novellis,
Regnabunt etenim tui minores;
Et reges facient ſuos minores.

Item

Item cum in Apennino de ſe conſuleret, reſponſum huiuſmodi accepit,

Tertia dum Latio regnantem viderit æſtas.

Item cum de poſteris ſuis,

His ego, nec metas rerum nec tempora pono.

Item cum de fratre Quintillo, quem conſortem habere volebat imperii, reſponſum eſt,

Oſtendent terris hunc tantum fata.

Quæ idcirco poſui, ut ſit omnibus clarum, Conſtantium divini generis virum, ſanctiſſimum Cæſarem, & Auguſtæ ipſum familiæ eſſe, & Auguſtos multos de ſe daturum, ſalvis Diocletiano & Maximiano Auguſtis, & eius fratre Galerio.
11 Sed dum hæc à Divo Claudio aguntur, Palmyreni, ducibus Saba & Timogene, contra Ægyptios bellum ſumunt; atque ab his, Ægyptia pervicacia & indefeſſa pugnandi continuatione vincuntur. Dux tamen Ægyptiorum Probatus Timogenis inſidiis interemtus eſt. Ægyptii vero omnes ſe Romano Imperatori dediderunt, in abſentis Claudii verba jurantes. Atticiano & Orphiro Conſulibus, auſpicia Claudiana favor divinus adiuvit. Nam cum ſe in Hæmimontum multitudo Bar-

bararum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

barar um gentium quæ ſuperfuerant, contuliſſet, illic ita fame ac peſtilentia laborarunt, ut jam Claudius dedignaretur & vincere. Denique finitum eſt aſperrimum bellum, terroreſque Romani nominis ſunt depulſi. Vera dici fides cogit; ſimul ut ſciant hi, qui adulatores nos exiſtimari cupiunt, id quod hiſtoria dici poſtulat, non tacere. Eo tempore quo parta eſt plena victoria, plerique milites Claudii ſecundis rebus elati, quæ ſapientium quoque animos fatigant, ita in prædam verſi ut non cogitarent à pauciſſimis ſe poſſe fatigari, dum occupati animo atque corporibus, avertendis prædis inſerviunt; denique in ipſa victoria prope duo millia militum à paucis Barbaris, & iis qui fugerant, interemti ſunt. Sed ubi hoc comperit Claudius, omnes qui rebelles animos extulerant, conducto exercitu rapit, atque in vincula Romam etiam mittit, ludo publico deputandos. ita id quod vel Fortuna vel miles egerat, virtute boni Principis antiquatum eſt. nec ſola de hoſte victoria, ſed etiam vindicta præſumta eſt. In quo bello quod geſtum eſt, equitum Dalmatarum ingens exſtitit virtus, quod originem ex ea provincia Claudius videbatur oſtendere; quamvis alii Dardanum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

danum, & ab Ilio Troianorum, atque ipſo Dardano, ſanguinem dicerent trahere.
12 Fuerunt per ea tempora & apud Cretam Scythæ, & Cyprum vaſtare tentarunt: ſed ubique morbo exercitu laborante, ſuperati ſunt. Finito ſane bello Gothico, graviſſimus morbus increbuit; tunc cum etiam Claudius affectus morbo mortales reliquit, & familiare virtutibus ſuis petiit cælum. Quo ad Deos atque ad ſidera demigrante, Quintillus frater ejuſdem, vir ſanctus, & ſui fratris (ut vere dixerim) frater, delatum ſibi omnium Iudicio ſuſcepit imperium, non hereditarium, ſed merito virtutum: qui factus eſſet Imperator, etiamſi frater Claudii principis non fuiſſet. Sub hoc Barbari qui ſuperfuerant, Anchialo vaſtata, conati ſunt Nicopolin etiam obtinere. Sed illi provincialium virtute obtriti ſunt. Quintillus autem ob brevitatem temporis, nihil dignum imperio gerere potuit, nam ſeptimadecima die, quod ſe gravem & ſerium contra milites oſtenderat ac verum Principem pollicebatur, eo genere quo Galba, quo Pertinax, interemtus eſt. Et Dexippus quidem Claudium non dicit occiſum, ſed tantum mortuum. nec tamen addidit morbo, ut dubium ſentire videa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

videatur. Quoniam res bellicas diximus; de Claudii genere & familia ſaltem pauca dicenda ſunt; ne ea quæ ſcienda ſunt, præteriſſe videamur. Claudius, Quintillus, & Criſpus, fratres fuerunt. Criſpi filia, Claudia: ex ea & Eutropio, Nobiliſſimo gentis Dardanæ viro, Conſtantius Cæſar eſt genitus. Fuerunt etiam ſorores, quarum una, Conſtantina nomine, nupta tribuno Aſſyriorum, in primis annis defecit. De avis nobis parum cognitum. varia enim plerique prodiderunt. Ipſe Claudius inſignis morum gravitate, inſignis vita ſingulari & unica caſtimonia, vini parcus, ad cibum promtus, ſtatura procerus, oculis ardentibus, lato & pleno vultu, digitis uſqueadeo fortibus ut ſæpe equis & mulis ictu pugni dentes excuſſerit. Fecerat hoc etiam adoleſcens in militia; cum, ludicro Martiali, in campo luctamen inter fortiſſimos quoſque monſtraret. nam iratus ei qui non balteum ſed genitalia ſibi contorſerat, omnes dentes uno pugno excuſſit. quæ res indulgentiam meruit, pudore vindictæ: ſiquidem tunc Decius Imperator, quo præſente fuerat perpetratum, & virtutem & verecundiam Claudii publice prædicavit: donatumque armillis & torquibus, à militum congreſſu

faceſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

faceſſere præcepit; ne quid atrocius quam luctamen exegit faceret. Ipſi Claudio liberi nulli fuerunt: Quintillus duos reliquit: Criſpus, (ut diximus) filiam. Nunc ad judicia Principum veniamus, quæ de illo à diverſis edita ſunt: & eatenus quidem ut appareret quandoque Claudium Imperatorem futurum.

EPISTOLA VALERIANI AD ZOSIMIONEM PROCVRATOREM SYRIÆ:

Claudium Illyricianæ gentis virum, tribunum Martiæ quintæ legioni fortiſſimæ dedimus; virum devotiſſimis quibuſque ac fortiſſimis veterum præferendum. Huic ſalarium de noſtro privato ærario dabis, annuos frumenti modios tria millia, hordei ſex millia, laridi libras duo millia, vini veteris ſextarios tria millia quingentos, olei boni ſextatios centum quinquaginta, olei ſecundi ſextarios ſexcentos, ſalis modios viginti, ceræ pondo centum quinquaginta; fœni, paleæ, aceti, oleris, herbarum, quantum ſatis eſt; pellium tentoriarum, decurias triginta, mulos annuos ſex, equos annuos tres, camelos annuas decem, mulas annuas novem: argenti in opere annua pondo quinquaginta, Philippeos noſtri vultus, annuos centum quinquaginta, & in ſtrenis quadraginta ſeptem, & trientes centum ſexaginta. Item

in

in caveos & ſcyphos pondo undecim: item in caveos & ſcyphos & zuma pondo undecim. Tunicas ruſſas militares anuuas, ſagochlamydes annuas duas, fibulas argenteas inauratas duas, fibulam auream cum acu Cyprea unam. Balteum argenteum inauratum unum, annulum bigemmeum uncialem, brachialem unum unciarum ſeptem. Torquem libralem unum, caſſidem inauratam unam. Scuta chryſographata duo, loricam unam, quam refundat. Lanceas Herculeanas duas, aclydes duas, falces duas, falces fœnarias quatuor. Cocum, quem refundat, unum: mulionem, quem refundat, unum. Mulieres ſpecioſas ex captivis duas. Albam ſubſericam unam, cum purpura Succubitana: ſubarmale unum cum purpura Maura Notarium, quem refundat, unum: ſtructorem, quem refundat, unum. Accubitalium Cypriorum paria duo. Interulas puras duas: faſcias viriles duas: togam, quam refundat, unam. Latum clavum, quem refundat, unum. Venatores qui obſequantur, duos: carpentarium unum. Curam Prætorii unum. Aquarium unum. Piſcatorem unum. Dulciarium unum Ligni quotidiani pondo mille, ſi eſt copia: ſin minus, quantum fuerit, & ubi fuerit: coctilium quotidiana batilla quatuor. Bal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

neatorem unum, & ad balneas ligna: ſin minus, lavetur in publico. Iam cetera quæ propter minutias ſuas ſcribi nequeunt, pro moderatione præſtabis, ſed ita ut nihil adderetur; & ſi alicubi aliquid defuerit, non præſtetur, nec in nummo exigatur. Hæc autem omnia idcirco ſpecialiter, non quaſi tribuno, ſed quaſi duci detuli, quia vir talis eſt ut ei plura etiam deferenda ſint.

15 Item ex epiſtola ejuſdem alia, inter cetera ad Ablavium Murenam Præfectum Prætorii:

Deſine autem conqueri, quod adhuc Claudius eſt tribunus, nec exercitus ducem loco accipit: unde etiam Senatum & populum conqueri jactabas. dux factus eſt, & dux totius Illyrici. habet in poteſtatem Thracias, Mœſias, Dalmatas, Pannonios, Dacos exercitus: vir ille ſummus, noſtro quoque judicio, ſperet Conſulatum, ſi eius animo accommodum eſt, quando voluerit, accipiat Prætorianam, accipiat præfecturam. Sane ſcias tantum ei à nobis decretum ſalarii, quantum habet Ægypti præfectura: tantum veſtium, quantum proconſulatui Africano detulimus: tantum argenti, quantum accipit curator Illyrici Metatius: tantum miniſteriorum, quantum nos ipſi nobis per ſingulas quaſque decernimus civitates: ut intelligant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

telligant omnes, quæ ſit noſtra de viro tali ſententia.

Item epiſtola Decii de eodem Claudio.

DECIVS MESSALÆ PRÆSIDI ACHAIÆ SALVTEM. inter cetera:

Tribunum vero Claudium, optimum juvenem, fortiſſimum militem, conſtantiſſimum civem, caſtris, Senatui & Reipublicæ neceſſarium, in Thermopylas ire præcepimus: mandata eidem cura Peloponnenſium ſcientes neminem melius omnia quæ injungimus, eſſe curaturum. Huic ex regione Dardania dabis milites ducentos, ex cataphractaris centum, ex equitibus centum, & ſexaginta, ex ſagittariis Creticis ſexaginta, ex tyronibus bene armatos mille. nam bene illi novi creduntur exercitus. neque enim illo quiſquam devotior, fortior, gravior invenitur.

Item epiſtola Gallieni, cum nuntiatum eſſet per frumentarios, Claudium iraſci quod ille mollius viveret:

Nihil me gravius accepit quam quod notoria tua intimaſti, Claudium parentem amicumque noſtrum, inſinuatis ſibi falſis pleriſque, graviter iraſci. Quæſo igitur mi Venuſte, ſi mihi fidem exhibes, ut eum facias à Grato & Herenniano placari, neſcienti-

bus hoc militibus Daciſianis, qui jam ſæviunt, ne graviter ferant. Ipſe ad eum dona miſi: quæ ut libenter accipiat tu facies. Curandum præterea eſt ne me hoc ſcire intelligat, ac ſibi ſuccenſere judicet, & pro neceſſitate ultimum conſilium capiat. Miſi autem ad eum pateras gemmatas trilibres duas, ſcyphos aureos, gemmatos trilibres duos: diſcum corymbiatum argenteum librarum viginti: Lancem argenteam pampinatam librarum triginta. Patinam argenteam hederatam librarum viginti & trium: Boletar halieuticum argenteum librarum viginti: Vrceos duos auro incluſos, argenteos librarum ſex, & in vaſis minoribus argenti libras viginti quinque: Calices Ægyptios, operiſque diverſi, decem: Chlamydes veri luminis limbratas duas. Veſtes diverſas ſedecim, Albam ſubſericam, paragaudem triuncem unam, Zanchas de noſtris Parthicas paria tria: Singiliones Dalmatenſes decem, Chlamydem Dardanicam mantuelem unam: Penulam Illyricianam unam: Bardo cucullum unum, Cucutia villoſa duo, Oraria Sarabadena quatuor, Aureos Valerianos centum quinquaginta: Trientes Saloninianos trecentos.

18 Habuit & Senatus judicia, priuſquam ad imperium perveniret, ingentia. nam cum

cum eſſet nuntiatum, illum cum Macriano fortiter contra gentes in Illyrico dimicaſſe, acclamavit Senatus:

Claudi dux fortiſſime, habeas Virtutibus tuis, devotioni tuæ. Claudio ſtatuam omnes dicamus. Claudium Conſulem omnes cupimus. Qui amat Rempublicam, ſic agit: qui amat Principes, ſic agit. Antiqui milites ſic egerunt. Felicem te, Claudi, judicio Principum, felicem te virtutibus tuis, Conſulem te, te præfectum. Vivas Valerie; ameris à Principe.

Longum eſt tam multa, quam meruit vir ille, perſcribere: unum tamen tacere non debeo quod illum & Senatus & populus, ante imperium, & in imperio, & poſt imperium ſic dilexit, ut ſatis conſtet, neque Traianum, neque Antoninos, neque quemquam alium Principem ſic amatum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FLAVII VOPISCI SY-
RACUSII

DIVVS AVRE-
LIANVS.

HILARIBVS, quibus omnia feſta & fieri debere ſcimus & dici, impletis ſollemnibus, vehiculo ſuo me & judiciali carpento præfectus urbis vir illuſtris, ac præfata reverentia nominandus, Iunius Tiberianus accepit. Ibi cum animus, à cauſſis atque à negotiis publicis ſolutus ac liber, vacaret, ſermonem multum à Palatio uſque ad hortos Valerianos inſtituit; & in ipſo præcipue de vita Principum. Cumque ad templum Solis veniſſemns, ab Aureliano Principe conſecratum, quod ipſe nonnihilum ex eius origine ſanguinem duceret, quæſivit à me, quis vitam eius in litteras retuliſſet. Cui ego cum reſpondiſſem, neminem à me Latinorum, Græcorum aliquos lectitatos, dolorem gemitus ſui vir ſanctus per hæc verba profudit:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Ergo Therſitem, Sinonem, ceteraque illa prodigia vetuſtatis, & nos bene ſcimus, & poſteri frequentabunt? Divum Aurelianum, clariſſimum Principem, ſeveriſſimum Imperatorem, per quem totus Romano nomini orbis eſt reſtitutus, poſteri noſcient? Deus avertat hanc amentiam. Et tamen, ſi bene novi, ephemeridas illius viri ſcriptas habemus, etiam bella, charactere hiſtorico digeſta, quæ velim accipias, & per ordinem ſcribas; additis quæ ad vitam pertinent. Quæ omnia ex libris linteis in quibus ipſe quotidiana ſua ſcribi præceperat, pro tua ſedulitate condiſces. Curabo autem ut tibi ex Vlpia bibleotheca & libri lintei proferantur. Tu velim Aurelianum ita ut eſt, quatenus potes, in litteras mittas.

Parui ipſe quidem præceptis, accepi libros Græcos, & omnia mihi neceſſaria in manum ſumſi: ex quibus & quæ digna erant memoratu, in unum libellum contuli. Tu velim meum munus boni conſulas, & ſi hoc contentus non fueris, lectites Græcos, linteos etiam libros requiras, quos Ulpia tibi bibliotheca, cum volueris, miniſtrabit. Et quoniam ſermo nobis de Trebellio Pollione, qui à duobus Philippis uſque ad Divum Claudium, & ejus fratrem Quintillum, Imperatores 2

tam claros, quam obſcuros memoriæ prodidit, in eodem vehiculo fuit, aſſerente Tiberiano quod Pollio multa incurioſe, multa breviter prodidiſſet: me contra dicente, neminem ſcriptorum, quantum ad hiſtoriam pertinet, non aliquid eſſe mentitum: prodente quinetiam, in quo Livius, in quo Salluſtius, in quo Cornelius Tacitus, in quo denique Trogus, manifeſtis teſtibus convincerentur: pedibus in ſententiam tranſitum faciens, ac manum porrigens jucundam præterea: *Scribe* (inquit) *ut libet: ſecurus, quod velis dicas, habiturus mendaciorum comites, quos hiſtoricæ eloquentiæ miramur auctores.*

3 Ac ne multa & frivola prooemiis odioſis intexam, Divus Aurelianus, ortus ut plures loquuntur, Sirmii, familia obſcuriore: ut nonnulli, Dacia Ripenſi. Ego autem legiſſe memini auctorem, qui eum Mœſia genitum prædicaret. Et evenit quidem, ut de eorum virorum genitali ſolo neſciatur, qui humiliori loco nati, plerumque ſolum genitale confingunt, ut dent poſteritati de locorum ſplendore fulgorem, nec tamen magnorum principum virtutibus ſumma ſciendi eſt, ubi quiſque ſit genitus, ſed qualis in Republica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ca fuerit. An Platonem magis commendat, quod Athenienſis fuerit, quam quod unicum ſapientiæ munus illuxerit? An eo minores inveniuntur Ariſtoteles Stagirita, Eleateſque Zenon, aut Anacharſis Scytha, quod in minimis nati ſunt viculis, cum illos ad cælum omnis philoſophiæ virtus extulerit? Atque ut ad ordinem redeam: Aurelianus modicis ortus parentibus, à prima ætate ingenio vivaciſſimus, viribus clarus, nullum umquam diem prætermiſit, quamvis feſtum, quamvis vacantem, quo non ſe pilo & ſagittis ceteriſque armorum exerceret officiis. Matrem quidem eius, Callicrates Tyrius, Græcorum longe doctiſſimus ſcriptor, ſacerdotem templi Solis, in eo vico in quo habitabant parentes, fuiſſe dicit. habuiſſe quin etiam nonnihilum divinationis, adeo ut aliquando marito ſuo jurgans ingeſſerit, cum ejus & ſtultitiam increparet & vilitatem, En Imperatoris patrem. ex quo conſtat illam mulierem ſciſſe fatalia. Idem dicit, auſpicia imperii Aureliano hæc fuiſſe: primum, pueri ejus pelvem, ſerpentem plerunque cinxiſſe, neque umquam occidi potuiſſe. poſtremo ipſam matrem quæ hoc viderat, ſerpentem quaſi familiarem occidere

 noluiſſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

noluiſſe. His accedit quod ex palliolo purpureo, quod Soli ſui temporis Imperator obtulerat, ſacerdos mulier crepundia filio feciſſe perhibetur. Addit etiam illud, quod vinctum faſciola Aurelianum aquila innoxie de cunis levaverit, & in aram poſuerit, quæ juxta ſacellum forte ſine ignibus erat. Idem auctor eſt, vitulum matri ejus natum miræ magnitudinis, candidum, ſed purpurantibus maculis, ita ut haberet in latere uno avem, in
5 alio coronam. Multa ſuperflua in eodem legiſſe memini: quippe qui aſſeverat etiam roſas, in ejuſdem mulieris chorte, nato Aureliano, exiſſe purpureas, odoris roſei, floris aurei. Fuerunt & poſtea multa omina jam militanti futuri, ut res monſtravit, imperii. nam ingrediente eo Antiochiam in vehiculo, quod præ vulnere tunc equo ſedere non poſſet, ita pallium purpureum, quod in honorem eius expanſum fuerat, decidit ut humeros eius tegeret. Et cum in equum tranſire vellet (quia invidioſum tunc erat vehiculis in civitate uti) equus eſt ei Imperatoris applicitus, cui per feſtinationem inſedit. ſed ubi comperit, ſemet ad ſuum tranſtulit. Data eſt ei præterea, cum Legatus ad Perſas iſſet, patera qualis ſolet Imperato-

ribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ribus dari à rege Perſarum, in qua inſculptus erat Sol, eo habitu quo colebatur in eo templo, in quo mater eius fuerat ſacerdos. Donatus eidem etiam elephantus præcipuus, quem ille Imperatori obtulit; ſolusque omnium privatus Aurelianus elephanti dominus fuit. Sed ut hæc & talia omittamus, fuit decorus, & gratia viriliter ſpecioſus: ſtatura procerior, nervis validiſſimis, vini & cibi paullo cupidior, libidinis raræ, ſeveritatis immenſæ, diſciplinæ ſingularis, gladii exerendi cupidus. nam cum eſſent in exercitu duo Aureliani tribuni; hic, & alius qui cum Valeriano captus eſt, huic ſignum exercitus appoſuerat Manu ad ferrum; ut ſi forte quæreretur quis Aurelianus aliquid vel feciſſet vel geſſiſſet, ſuggereretur, Aurelianus manu ad ferrum, atq; cognoſceretur. Privati hujus multa exſtant egregia facinora. nam erumpentes Sarmatas in Illyrico, cum trecentis præſidiariis ſolus attrivit. Refert Theoclius Cæſarianorum temporum ſcriptor, Aurelianum manu ſua bello Sarmatico uno die quadraginta & octo interfeciſſe; plurimis autem & diverſis diebus ultra nongentos quinquaginta: adeo ut etiam balliſtea pueri & ſaltatiunculas in Aurelianum ta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

les componerent, quibus diebus feſtis militariter ſaltitarent:

Mille, mille, mille, mille, mille, mille decollavimus.
Vnus homo mille, mille, mille, mille, decollavimus.
Mille, mille, mille vivat, qui mille, mille occidit.
Tantum vini habet nemo, quantum fudit ſanguinis.

Hæc video eſſe perfrivola: ſed quia ſupra ſcriptus auctor ita eadem ut ſunt Latine, ſuis ſcriptis inſeruit, tacenda eſſe non credidi. Idem apud Maguntiacum tribunus legionis ſextæ Gallicanæ, Francos irruentes, cum vagarentur per totam Galliam, ſic afflixit, ut trecentos ex his captos, ſeptingentis interemtis, ſub corona vendiderit. Unde iterum de eo facta eſt cantilena, *Mille Francos, mille Sarmatas ſemel & ſemel occidimus: Mille, mille, mille, mille, mille Perſas quærimus.* Hic autem, ut ſupra diximus, militibus ita timori fuit, ut ſub eo, poſteaquam ſemel cum ingenti ſeveritate caſtrenſia peccata correxit, nemo peccaverit. Solus denique omnium, militem qui adulterium cum hoſpitis uxore commiſerat, ita punivit; ut duarum arborum capita inflecteret, ad pedes militis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

militis deligaret, eaſdemque ſubito dimitteret; ut ſciſſus ille utrimque penderet. quæ res ingentem timorem omnibus fecit. Huius epiſtola militaris eſt ad vicarium ſuum data hujuſmodi:

Si vis tribunus eſſe, immo ſi vis vivere, manus militum contine. Nemo pullum alienum rapiat, ovem nemo contingat. Vvam nullus auferat, ſegetem nemo deterat: oleum, ſal, lignum, nemo exigat: annona ſua contentus ſit. De præda hoſtis, non de lacrymis provincialium, habeat. Arma terſa ſint: ferramenta ſamiata, calceamenta fortia. Veſtis nova veſtem veterem excludat. Stipendium in balteo, non in popina habeat. Torquem brachialem & anulum apponat: equum ſagmarium ſuum defricet, captum animal non vendat, mulum centuriatum comiter curet. Alter alteri quaſi ſervus obſequatur: à medicis gratis curentur: aruſpicibus nihil dent: in hoſpitiis caſte ſe agant. qui litem fecerit, vapulet.

Inveni nuper, in Ulpia bibliotheca inter linteos libros, epiſtolam Divi Valeriani de Aureliano Principe ſcriptam; quam ad verbum, ut decebat, inſerui.

VALERIANVS AVGVSTVS ANTONINO GALLO CONSVLI.

Culpas

Culpas me familiaribus litteris, quod Poſtumio filium meum Gallienum magis quam Aureliano commiſerim: cum utique & ſeveriori & puer credendus fuerit & exercitus: nec tu id diutius judicabis, ſi bene ſcieris quantæ ſit Aurelianus ſeveritatis. nimius eſt, multus eſt, gravis eſt, & ad noſtra jam non facit tempora. Teſtor autem omnes Deos, me etiam timuiſſe, ne quid etiam erga filium meum ſeverius, ſi quid ille feciſſet (ut eſt natura pronus ad ludicra,) levius, cogitaret.

Hæc epiſtola indicat quantæ fuerit ſeveritatis, ut illum Valerianus etiam ti-
9 muiſſe ſe dicat. Et ejuſdem Valeriani alia eſt epiſtola quæ laudes illius continet; quam ego ex ſcriniis præfecturæ urbanæ protuli; nam illi Romam venient, ſalaria ſui ordinis ſunt decreta. Exemplum epiſtolæ:

VALERIANUS AUGUSTUS CEIONIO ALBINO PRÆFECTO URBI.

Vellemus quidem ſingulis quibuſque devotiſſimis Reipublicæ viris multo majora deferre compendia quam eorum dignitas poſtulat; maxime ubi honorem vita commendat. debet enim quid præter dignitatem pretium eſſe meritorum. Sed facit rigor publicus, ut accipere de provinciarum

oblatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

oblationibus ultra ordinis ſui gradum nemo plus poſſit. Aurelianum fortiſſimum virum, ad inſpicienda & ordinanda caſtra omnia deſtinavimus: cui tantum à nobis, atque ab omni Republica, communi totius exercitus confeſſione, debetur, ut digna illo vix aliqua, vel nimis magna ſint munera. Quid enim in illo non clarum? quid non Corvinis & Scipionibus conferendum? Ille liberator Illyrici, ille Galliarum reſtitutor, ille dux magni totius exempli. Et tamen nihl præterea poſſum addere tanto viro ad muneris gratiam, quam patitur ſobria & bene gerenda Reſpublica. Quare ſinceritas tua, mi parens cariſſime, ſupradicto viro efficiet, quamdiu Romæ fuerit, panes militares, mundos ſedecim, panes militares, caſtrenſes quadraginta; vini menſalis ſextarios quadraginta; porcellum dimidium; gallinaceos duos; porcinæ pondo triginta, bubulæ pondo quadraginta; olei ſextarium unum; & item olei ſecundi ſextarium unum; liquaminis ſextarium unum: ſalis ſextarium unum; herbarum; olerum quantum ſatis eſt. Sane quoniam ei aliquid præcipue decernendum eſt, quamdiu Romæ fuerit, pabula extra ordinem decernes: ipſi autem ad ſumtus, aureis Antoninianos diurnos binos, argenteos Philippeos minu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

minutulos, quinquagenos, æris denarios centum. reliqua per præfectos ærarii præbebuntur.

10 Frivola hæc fortaſſis cuipiam, & nimis levia eſſe videantur; ſed curioſitas nihil recuſat. Habuit ergo multos ducatus, plurimos tribunatus, vicarias ducum & tribunorum, diverſis temporibus, prope quadraginta; uſqueadeo ut etiam Ulpii Criniti (qui ſe de Traiani genere referebat, & fortiſſimi re vera viri & Traiani ſimillimi, qui pictus eſt cum eodem Aureliano in templo Solis, quem Valerianus Cæſaris loco habere inſtituerat,) vicem ſumeret, exercitum duceret, limitem reſtitueret, prædam militibus daret: Thracias bobus, equis, mancipiis, captivis locupletaret: manubias in Palatio collocaret: quingentos ſervos, duo millia vaccarum, equas mille, ovium decem millia, caprarum quindecim millia, in privatam villam Valeriani congereret. Tunc enim Ulpius Crinitus, publice apud Byzantium ſedenti, Valeriano in thermis egit gratias, dicens, magnum de ſe judicium habitum quod eidem vicarium Aurelianum dediſſet: quare eum ſtatuit arrogare.

11 Intereſt epiſtolas noſſe Aureliano ſcriptas, & ipſam arrogationem.

Epiſtola

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Epiſtola Valeriani ad Aurelianum:

Si eſſet alius, Aureliane jucundiſſime, qui Vlpij Criniti vicem poſſet implere; tecum de eius virtute ac ſedulitate conferrem. nunc tecum requirere potuiſſem. Suſcipe bellum à parte Nicopolis, ne nobis ægritudo Criniti obſit. Fac quidquid potes. Multa non dico: in tua erit poteſtate militiæ magiſterium. habes ſagittarios Ityræos trecentos, Armenios ſexcentos, Arabas centum quinquaginta, Saracenos ducentos, Meſopotamios auxiliares quadringentos: habes legionem tertiam Felicem, & equites cataphractarios octingentos. Tecum erit Hartomundus, Haldegaſtes, Hildemundus, Carioviſcus. Commeatus à præfectis neceſſarius in omnibus caſtris eſt conſtitutus. Tuum eſt, pro virtutibus tuis atque ſolertia, illic hiemalia & æſtiva diſponere, ubi tibi nihil deerit: quærere præterea ubi carrago ſit hoſtium, & vere ſcire quanti qualeſque ſint; ut non vinum aut annona conſumatur, aut tela jaciantur, in quibus res bellica conſtituta eſt. Ego de te tantum, Deo favente, ſpero, quantum de Traiano, ſi viveret, poſſet ſperare Reſpublica. Neque enim minor eſt, in cuius locum fidemque te legi. Conſulatum cum eodem Vlpio Crinito in annum ſequentem à die undecimo Kalen-

darum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

darum Iuniarum, in locum Gallieni & Valeriani, ſperare te convenit ſumtu publico. levanda eſt enim paupertas eorum hominum, qui diu Reipublicæ viventes, pauperes ſunt; & nullorum magis.

His quoque litteris indicatur quantus fuerit Aurelianus, & re vera. neque quiſquam aliquando ad ſummam rerum pervenit, qui non à prima ætate gradibus virtutis aſcenderet. Litteræ de Conſulatu.

12 VALERIANVS AVGVSTVS ÆLIO XIFIDIO PRÆFECTO ÆRARII.

Aureliano, cui Conſulatum detulimus ob paupertatem, qua ille magnus eſt, ceteris major, dabis ad editionem Circenſium aureos Antoninianos trecentos, argenteos Philippeos minutulos tria millia, in ære ſeſtertium quinquagies, tunicas multicias viriles decem, lineas Ægyptias viginti, mantelia Cypria paria duo, tapetia Afra decem, ſtragula Maura decem, porcos centum, oves centum: convivium autem publicum edi jubebis Senatoribus, Equitibus Romanis: hoſtias maiores duas, minores quatuor.

Et quoniam etiam de arrogatione aliqua me dixeram poſiturum, quæ ad tantum Principem pertinerent, quæſo ne odioſior

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

odioſior verboſiorve ea re videar: quam fidei cauſa inſerendam credidi ex libris Acholii, qui magiſter admiſſionum Valeriani Principis fuit, libro Actorum eius nono. Cum conſediſſet Valerianus Augu- 13
ſtus in thermis apud Byzantium, præſente exercitu, præſente etiam officio Palatino, aſſidentibus Memmio Fuſco Conſule ordinario, Bæbio Macro præfecto Prætorii, Quinto Ancario præſide Orientis: aſſidentibus etiam à parte læva Avulnio Saturnino Scythici limitis duce, Murentio ad Ægyptum deſtinato, Julio Tryphone Orientalis limitis duce, & Mæceo Brunduſino præfecto annonæ Orientis, & Ulpio Crinito duce Illyriciani limitis & Thracii, & Fulvio Boio duce Rhætici limitis: Valerianus Auguſtus dixit:

Gratias tibi agit, Aureliane, Reſpublica, quod eam Gothorum poteſtate liberaſti. Abundamus per te præda, abundamus gloria, & his omnibus quibus Romana felicitas creſcit. Cape igitur tibi pro rebus geſtis tuis coronas murales quatuor, coronas vallares quinque, coronas navales duas, coronas civicas duas, haſtas puras decem, vexilla bicolora quatuor, tunicas ducales ruſſas quatuor, pallia proconſularia duo, togam præ-

prætextam, tunicam palmatam, togam pictam. ſubarmalem profundum, ſellam eboratam. Nam te Conſulem hodie deſigno, ſcripturus ad Senatum ut tibi deputet Scipionem, deputet etiam faſces. hæc enim Imperator non ſolet dare, ſed à Senatu, quando fit Conſul, accipere.

14 Poſt hæc Valeriani dicta, Aurelianus ſurrexit, atque ad manus acceſſit, agens gratias militaribus verbis; quæ propria & ipſa apponenda decrevi. Aurelianus dixit:

Et ego Domine Valeriane, Imperator Auguſte, ideo cuncta feci, ideo vulnera patienter excepi, ideo & equos & cantherios meos laſſavi, ut mihi gratias ageret Reſpublica, & conſcientia mea. At tu plus feciſti: ago ergo gratias bonitati tuæ, & accipio Conſulatum quem das. Dii faciant & Deus certus Sol, ut & Senatus de me ſic judicet.

Agentibus igitur gratias omnibus circumſtantibus, Ulpius Crinitus ſurrexit, atque hac oratione uſus eſt:

Apud majores noſtros, Valeriane Auguſte, quod & familiæ meæ amicum ac proprium fuit, ab optimis quibuſque in filiorum locum fortiſſimi viri ſemper electi ſunt, ut vel ſeneſcentes familias, vel fetus matrimonius jam caducos ſubſtituta fœcunditas prolis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

prolis ornaret. Hoc igitur quod Cocceius Nerva in Traiano adoptando, quod Vlpius Traianus in Hadriano, quod Hadrianus in Antonino, & ceteri deinceps propoſita ſuggeſtione fecerunt, jam in arrogando Aureliano, quem mihi vicarium judicij tui auctoritate feciſti, cenſui eſſe referendum. Iube igitur ut lege agatur, ſitque Aurelianus heres ſacrorum, nominis & bonorum, totiuſque juris, Vlpio Crinito jam Conſulari viro, ipſe actutum, te judice, Conſularis.

Longum eſt cuncta pertexere. Nam 15
& actæ ſunt Crinito à Valeriano gratiæ: & adoptio, ut ſolebat, impleta. Memini me in quodam libro Græco legiſſe (quod tacendum eſſe non credidi) mandatum eſſe Crinito à Valeriano ut Aurelianus adoptaretur, idcirco præcipue quod pauper eſſet: ſed hoc in medio relinquendum puto. Et quoniam ſuperius epiſtolam poſui, qua ſumtus Aureliano ad Conſulatum delatus eſt; quare poſuerim, rem quaſi frivolam, eloquendum putavi. Vidimus proxime Conſulatum Furii Placidi tanto ambitu in Circo editum, ut non præmia dari aurigis, ſed patrimonia viderentur; cum darentur tunicæ ſubſericę, lineæ paragaudæ, darentur etiam equi, ingemiſcentibus frugi hominibus. Factum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ctum eſt enim ut tam divitiarum ſit, non hominum Conſulatus: quia utique ſi virtutibus defertur, editorem ſpoliare non debent. Perierunt caſta illa tempora; & magis ambitione populari peritura ſunt. Sed nos (ut ſolemus) hanc quoque rem in medio relinquimus. His igitur tot ac talibus præiudiciis muneribuſque fultus, Claudianis temporibus tantus enituit, ut poſt eum Quintillo quoque fratre eius interemto, ſolus teneret imperium, Aureolo interfecto, cum quo Gallienus fecerat pacem. Hoc loco tanta eſt diverſitas hiſtoricorum, & quidem Græcorum, ut alii dicant, invito Claudio ab Aureliano Aureolum interfectum, alii mandante ac volente, alii ab Imperatore iam Aureliano eundem occiſum, alii vero adhuc privato. Sed hæc quoque media relinquemus, ab ipſis petenda per quos in litteras miſſa ſunt. Illud tamen conſtat, omne contra Mœotidas bellum, Divum Claudium nulli magis quam Aureliano crediſſe. Exſtat epiſtola, quam ego (ut ſoleo) fidei cauſſa, immo ut alios annalium ſcriptores feciſſe video, inſerendam putavi.

FLAVIVS CLAVDIVS VALERIO AVRELIANO SVO SALVTEM.

Expetit

Expetit à te munus ſolitum noſtra Reſpublica. Aggredere: quid moraris; Tuo magiſterio milites uti volo, tuo ductu tribunos. Gothi oppugnandi ſunt: Gothi à Thraciis amovendi. Eorum enim plerique Hæmimontum Europamque vexant, qui te pugnante fugerunt. Omnes exercitus Thracicos, omnes Illyricianos totumque limitem in tua poteſtate conſtituo; ſolitam en nobis ede virtutem. Tecum erit etiam frater Quintillus, cum occurrerit. Ego aliis rebus occupatus, ſummam belli illius virtutibus tuis credo. Miſi ſane equos decem, loricas duas, & cetera, quibus munire ad bellum euntem neceſſitas cogit.

Secundis igitur ptœliis uſus auſpiciis Claudianis, Rempublicam in integrum reddidit: atque ipſe ſtatim (ut ſupra diximus) conſenſu omnium legionum factus eſt Imperator. Equites ſane omnes ante imperium ſub Claudio Aurelianus gubernavit, cum offenſam magiſtri eorum incurriſſent, quod temere, Claudio non iubente, pugnaſſent. Item Aurelianus contra Suevos & Sarmatas iiſdem temporibus vehementiſſime dimicavit, ac florentiſſimam victoriam retulit. Accepta eſt ſane clades ſub Aureliano à Marcomannis per errorem. nam dum is à fronte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

fronte non curat occurrere, ſubito hoſte erupere: dumque illos à dorſo perſqui parat, omnia circa Mediolanum graviter evaſtata ſunt. poſtea tamen ipſi quoque Marcomanni ſuperati ſunt. In illo autem timore, quo Marcomanni cuncta vaſtabant, ingentes Romæ ſeditiones motæ ſunt, paventibus cunctis ne eadem quæ ſub Gallieno fuerant, provenirent. quare etiam libri Sibyllini, noti beneficiis publicis, inſpecti ſunt; inventumque, ut in certis locis ſacrificia fierent, quæ Barbari tranſire non poſſent. Facta denique ſunt ea quæ præcepta fuerant in diverſo cærimoniarum genere: atque ita Barbari reſtiterunt, quos omnes Aurelianus carptim vagantes occidit. Libet ipſius Senatuſconſulti formam exponere, quo libros inſpici clariſſimorum juſſit auctoritas.
19 Die tertio Idus Ianuarias, Fulvius Sabinus Prætor Urbanus dixit:

Referimus ad vos, Patres Conſcripti, Pontificum ſuggeſtionem, & Aureliani Principis litteras; quibus jubetur ut inſpiciantur fatales libri, quibus ſpes belli terminandi ſacrata Deorum imperio continetur. Scitis enim ipſi, quotieſcumque gravior aliquis exſtitit motus, eos ſemper inſpectos: neque prius mala publica eſſe fini-

ta,

ta, quam ex iis ſacrificiorum proceſſit au-ctoritas.

Tunc ſurrexit primæ ſententiæ Ulpius Syllanus, atque ita loquutus eſt:

Serò nimis, Patres Conſcripti, de Reipublicæ ſalute conſulimus, ſero ad fatalia juſſa reſpicimus; more languentium qui ad ſummos medicos niſi in ſumma deſperatione non mittunt: proinde quaſi peritioribus viris major facienda ſit cura; cum omnibus morbis occurri ſit melius. Meminiſtis enim, Patres Conſcripti, me in hoc ordine ſæpe dixiſſe, jam tum cum primum nuntiatum eſt Marcomannos erupiſſe, conſulenda Sibyllæ decreta, utendum Apollinis beneficiis, inſerviendum Deorum immortalium præceptis: recuſaſſe vero quoſdam, & cum ingenti calumnia recuſaſſe, cum adulando dicerent, tantam Principis eſſe virtutem, ut opus non ſit Deos conſuli; proinde quaſi & ipſe vir magnus non Deos colat, non de Diis immortalibus ſperet, Quid plura? audivimus litteras quibus rogavit opem Deorum, quæ numquam cuiquam turpis eſt ut vir fortiſſimus adjuvetur. Agite igitur, Pontifices, qua puri, qua mundi, qua ſancti, qua veſtitu animiſque ſacris commodi, templum adſcendite, ſubſellia laureata conſtituite, veteranis manibus libros evoluite,

fata Reipublicæ, quæ ſunt æterna, perquirite. Patrimis matrimiſque pueris carmen indicite: nos ſumtum ſacris, nos apparatum ſacrificiis, nos aris ambarualia indicemus.

20 Poſt hæc interrogati plerique Senatores, ſententias dixerunt, quas longum eſſ innectere. Deinde aliis manus porrigentibus, aliis pedibus in ſententias euntibus, pleriſque verbo conſentientibus, conditum eſt Senatuſconſultum. Itum eſt deinde ad templum, inſpecti libri, proditi verſus, luſtrata Urbs, cantata carmina, amburbium celebratum, ambarualia promiſſa: atque ita ſollemnitas quæ jubebatur, expleta. Eſt epiſtola Aureliani de libris Sibyllinis; nam ipſam quoque indidi ad fidem rerum;

Miror vos, Patres ſancti, tamdiu de aperiendis Sibyllinis dubitaſſe libris; perinde quaſi in Chriſtianorum eccleſia, non in templo Deorum omnium, tractaretis. Agite igitur, & caſtimonia Pontificum, cærimoniiſque ſolemnibus juvate Principem, neceſſitate publica laborantem. Inſpiciantur libri: quæ facienda fuerint celebrentur. quemlibet ſumtum, cujuſlibet gentes captivos, qualibet animalia regia non abnuo, ſed libens offero: neque enim indecorum eſt Dijs juvantibus vincere. ſic apud majores noſtros multæ

finita ſunt bella, ſic cœpta. Si quid eſt ſumtuum, datus ad præfectum ærarii litteris decerni juſſi. eſt præterea veſtræ auctoritatis arca publica, quam magis refertam eſſe reperio, quam cupio.

Cum autem Aurelianus vellet omnibus ſimul facta exercitus ſui conſtipatione concurrere, tanta apud Placentiam clades accepta eſt, ut Romanum pæne ſolveretur imperium. Et cauſa quidem huius periculi perfidia & calliditas Barbarici fuit motus. nam cum congredi aperto Marte non poſſent, in ſilvas ſe denſiſſimas contulerunt; atque ita noſtros veſpera incumbente turbarunt. Denique niſi divina ope, poſt inſpectionem librorum ſacrificiorumque curas, monſtris quibuſdam ſpeciebuſque divins impliciti eſſent barbari, Romana victoria non fuiſſet. Finito prœlio Marcomannico, Aurelianus, ut erat natura ferocior, plenus irarum Romam petit, vindictæ cupidus, quam ſeditionum aſperitas ſuggerebat: incivilius denique uſus imperio, vir alias optimus, ſeditionum auctoribus interemtis, cruentius ea quæ mollius fuerant curanda, compeſcuit. Interfecti ſunt enim nonnulli etiam nobiles Senatores, cum his leve quiddam & quod contemni à mi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tiore Principe potuiſſet, vel unus, vel le-
vis, vel vilis teſtis obiiceret. Quid mul-
ta? magnum illud, & quod iam fuerat, &
quod non fruſtra ſperatum eſt, infami-
triſtioris ictu contaminavit imperium
timeri cœpit Princeps optimus, non ama-
ri, cum alii dicerent, perfodiendum ta-
lem Principem, non optandum: alii, bo-
num quidem medicum, ſed mala ratione
curantem. His actis, cum videret poſſe
fieri ut aliquid tale iterum, quale ſub Gal-
lieno evenerat, proveniret; adhibito
conſilio Senatus, muros Urbis Romæ di-
latavit, nec tamen pomœrio addidit eo
tempore, ſed poſtea. Pomœrio autem
nemini Principum licet addere niſi ei qui
agri Barbarici aliqua parte Romanam
Rempublicam locupletaverit. Addidit
autem Auguſtus, addidit Traianus, ad-
didit Nero, ſub quo Pontus Polemonia-
cus & Alpes Cottiæ Romano nomini tri-
22 butæ. Tranſactis igitur quæ ad ſectio-
nes, atque Urbis ſtatum & civilia perti-
nebant, contra Palmyrenos, id eſt contra
Zenobiam, quæ filiorum nomine Orien-
tale tenebat imperium, iter flexit. Multa
in itinere ac magna bellorum genera con-
fecit. nam in Thraciis & in Illyrico oc-
currentes Barbaros evicit: Gothorum
quin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quinetiam ducem Cannabam, ſive Cannabaudem, cum quinque millibus hominum trans Danubium interemit. Atque inde per Byzantium in Bithyniam tranſitum fecit, eamque nullo certamine obtinuit. Multa ejus magna & præclara, tam facta, quam dicta ſunt: ſed omnia libro innectere nec poſſumus, faſtidii evitatione, nec volumus: ſed ad intelligendos mores atque virtutem pauca libanda ſunt. nam cum Thyanam veniſſet, eamque occluſam reperiſſet, iratus dixiſſe fertur: *Canem in hoc oppido non relinquam.* Tunc & militibus acrius incumbentibus ſpe prædæ, & Heraclammone quodam, timore nec inter ceteros occideretur, patriam ſuam prodente, civitas capta eſt. Sed Aurelianus duo ſtatim præcipua, 23 quod unum ſeveritatem oſtenderet, alterum lenitatem, ex Imperatoria mente monſtravit. nam & Heraclammonem proditorem patriæ ſuæ ſapiens victor occidit: & cum milites juxta illud dictum, quod canem ſe relicturum apud Thyanæos negarat; everſionem urbis expoſcerent, reſpondit iis: *Canem*, inquit, *negavi in hac Vrbe me relicturum; canes omnes occidite.* Grande Principis dictum, grandius militum votum: nam dictum Prin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cipis, quo præda negabatur, civit: ſervabatur, totus exercitus, ita quaſi d taretur, accepit. Epiſtola de Heraclam mone.

AVRELIANVS AVGVSTVS MAL LIO CHILONI.

Occidi paſſus ſum cujus quaſi benefici Thyanam recepi. Ego vero proditorem amare non potui: & libenter tuli quod eum milites occiderunt: neque enim mihi fidem ſervare potuiſſet qui patriæ non pepercit. Solum denique, ex omnibus qui oppugnabantur, campus accepit. Divitem hominem negare non poſſum, ſed cujus bona ejus liberis reddidi: ne quis me cauſſa pecuniæ locupletem hominem occidi paſſum eſſe criminaretur.

Capta autem civitas eſt miro modo nam cum Heraclammon locum oſtendiſſet, aggeris naturali ſpecie tumentem, qua poſſet Aurelianus occultus aſcendere, ille conſcendit, atque elata purpurea chlamyde, intus civibus, foris militibus ſe oſtendit; & ita civitas capta eſt, quaſi totus in muris Aureliani fuiſſet exercitus. Taceri non debet res quæ ad famam venerabilis viri pertinet. Fertur enim Aurelianum de Thyanæ civitatis everſione vera dixiſſe, vera cogitaſſe: verum

Apollo-

Apollonium Thyanæum celeberrimæ famæ auctoritatiſque ſapientem, veterem philoſophum, amicum verum Deorum, ipſum etiam pro numine frequentandum, recipienti ſe in tentorium ea forma qua videtur, ſubito adſtitiſſe, atque hæc Latine, ut homo Pannonius intelligeret, verba dixiſſe: *Aureliane, ſi vis vincere, nihil eſt quod de civium meorum nece cogites. Aureliane, ſi vis imperare, à cruore innocentium abſtine. Aureliane, clementer te age, ſi vis vivere.* Norat vultum philoſophi venerabilis Aurelianus, atque in multis, ejus imaginem viderat templis. denique ſtatim attonitus, & imaginem & ſtatuas & templum eidem promiſit, atque in meliorem rediit mentem. Hæc ego & à gravibus viris comperi, & in Ulpiæ bibliothecæ libris relegi, & pro maieſtate Apollonii magis credidi. quid enim illo viro ſanctius, venerabilius, antiquius, diviniuſque inter homines fuit? ille mortuis reddidit vitam. ille multa ultra homines & fecit & dixit: quæ qui velit noſſe, Græcos legat libros qui de ejus vita conſcripti ſunt. Ipſe autem, ſi vita ſuppetat, atque ipſius viri favori uſquequaque placuerit, breviter ſaltem tanti viri facta in litteras mittam: non quo illius viri ge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſta munere mei ſermonis indigeant, ſe[d] ut ea quæ miranda ſunt, omnium voc[e] 25 prædicentur. Recepta Thyana Antiochiam, propoſita omnibus impunitate brevi apud Daphnen certamine obtinuit atque inde præceptis, quantum probatur, venerabilis viri Apollonii parens, humanior atque clementior fuit. Pugnatum eſt poſt hæc de ſumma rerum contra Zenobiam & Zabã ejus ſocium apud Emeſſam magno certamine. cumque Aureliani equites fatigati, jam pæne diſcederent, ac terga darent, ſubito vi numinis, quod poſtea proditum, hortante quadam divina forma, per pedites etiam equites reſtituti ſunt. Fugata eſt Zenobia cum Zaba, & pleniſſime parta victoria. Recepto igitur Orientis ſtatu, Emeſſam victor Aurelianus ingreſſus eſt, ac ſtatim ad templum Heliogabali tetendit, quaſi communi officio vota ſoluturus. Verum illic eam formam Numinis reperit quam in bello ſibi faventem vidit. quare & illic templa fundavit, donariis ingentibus poſitis: & Romæ Soli templum poſuit, majore honorificentia conſecratum, ut
26 ſuo dicemus loco. Poſt hæc Palmyram iter flexit: ut ea oppugnata, laborum terminus fieret. Sed in itinere à latronibus

Syris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Syris male accepto frequenter exercitu, multa perpeſſus eſt, & in obſidione uſque ad ictum ſagittæ periclitatus eſt. Epiſtola ipſius exſtat ad Mucaporem miſſa, in qua de ejus belli difficultate ultra pudorem imperialem fatetur:

Romani me modò dicunt bellum contra fœminam gerere: quaſi ſola mecum Zenobia & ſuis viribus pugnet, ac non hoſtium, quantum ſi vir à me oppugnandus eſſet, in conſcientia & timore longe deteriore. Dici non poteſt quantum hic ſagittarum, qui belli apparatus, quantum telorum, quantum lapidum: nulla pars muri eſt quæ non binis & ternis baliſtis occupata ſit: ignes etiam tormentis jaciuntur. Quid plura? non quaſi fœmina pugnat, quaſi pœnam timens. ſed credo adiuturos Romanam Rempublicam Deos, qui numquam noſtris conatibus defuerunt.

Denique fatigatus ac pro malis feſſus, litteras ad Zenobiam miſit, deditionem illius petens, vitam promittens, quarum exemplum indidi.

AVRELIANVS IMPERATOR ROMANI ORBIS, ET RECEPTOR ORIENTIS, ZENOBIÆ CETERISQVE QVOS SOCIETAS TENET BELLICA.

 Sponte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Sponte facere debuiſtis id quod mors litter nunc jubetur: deditionem præcipio impun tate vitæ propoſita, ita ut illis Zenobia cu tuis agas vitam, ubi te ex Senatus ampliſ ſimi ſententia collocavere, Gemmas, argen tum, aurum, ſericum, equos, camelos in æra rium Romanum conferas. Palmyrenis ju ſuum ſervabitur.

27 Hac epiſtola accepta, Zenobia ſuperbius insolentiuſque reſcripſit, quam ejus fortuna poſcebat. credo ad terrorem: nam eius quoque epiſtolæ exemplum indidi.

ZENOBIA REGINA ORIENTIS, AVRELIANO AVGVSTO.

Nemo adhuc præter te quod poſcis, litteris petiit. Virtute faciendum eſt quidquid in rebus bellicis eſt gerendum. Deditionem meam petis: quaſi neſcias Cleopatram Reginam perire maluiſſe, quam in qualibet vivere dignitate. Nobis Perſarum auxilia non deſunt, quæ jam ſperamus: pro nobis ſunt Saraceni, pro nobis Armenij. Latrones Syri exercitum tuum Aureliane vicerunt: quid igitur ſi illa venerit manus quæ undique ſperatur? pones profecto ſupercilium, quo nunc mihi deditionem, quaſi omnifariam victor, imperas.

Hanc epiſtolam Nicomachus ſe tranſtuliſſe in Græcum ex lingua Syrorum di-

cit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cit, ab ipſa Zenobia dictatam. nam illa ſucit, ab ipſa Zenobia dictatam. nam illa ſuperior Aureliani, Græca miſſa eſt. His acceptis litteris, Aurelianus non erubuit, ſed iratus eſt: ſtatimque collecto exercitu ac ducibus ſuis, undique Palmyram obſedit: neque quidquam vir fortis reliquit quod aut imperfectum videretur aut incuratum. Nam & auxilia quæ à Perſis miſſa fuerant, intercepit: & alas Saracenas Armeniaſque corrupit, atque ad ſe, modo ferociter, modo ſubtiliter, tranſtulit; denique poſt multa mulierem potentiſſimam vicit. Victa igitur Zenobia cum fugeret camelis quos dromadas vocitant, atque ad Perſas iter tenderet, equitibus miſſis eſt capta, atque in Aureliani poteſtatem deducta. Victor itaque Aurelianus, totiuſque jam Orientis poſſeſſor, cum in vinculis Zenobiam teneret cum Perſis, Armeniis, Saracenis, ſuperbior atque inſolentior egit ea quæ ratio temporis poſtulabat. Tunc illæ veſtes quas in templo Solis videmus, conſertæ gemmis; tum Perſici dracones, & tiaræ; tum genus purpuræ quod poſtea nec ulla gens detulit, nec Romanus orbis vidit: de qua pauca ſaltem libet dicere. Meminiſtis enim fuiſſe in templo Jovis Optimi Maximi Capitolini pallium breve purpureum la-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

neſtre; ad quod, cum matronæ atque ipſe
Aurelianus jungerent purpuras ſuas, ci-
neris ſpecie decolorari videbantnr cete-
ræ, divini comparatione fulgoris. Hoc
munus rex Perſarum ab Indis interiori-
bus ſumtum, Aureliano dediſſe perhibe-
tur, ſcribens, Sume purpuram qualis apud
nos eſt. ſed hoc falſum fuit. nam poſtea
diligentiſſime & Aurelianus & Probus &
proxime Diocletianus miſſis diligentiſſi-
mis confectoribus, requiſiverunt tale ge-
nus purpuræ, nec tamen invenire potue-
runt. dicitur enim ſandix Indica talem
purpuram facere, ſi curetur. Sed ad ince-
pta redeamus. Ingens tamen ſtrepitus
militum fuit omnium, Zenobiam ad pœ-
nam poſcentium. ſed Aurelianus indi-
gnum exiſtimans mulierem interimi, oc-
ciſis pleriſque quibus auctoribus illa bel-
lum moverat, paraverat, geſſerat, trium-
pho mulierem reſervavit, ut populi Ro-
mani oculis eſſet oſtentui. Grave inter
eos qui cæſi ſunt, de Longino philoſopho
fuiſſe perhibetur, quo illo magiſtro uſa
eſſe ad Græcas litteras dicitur: quem qui-
dem Aurelianus idcirco dicitur occidiſſe
quod ſuperbior illa epiſtola ipſius dicere-
tur dictata conſilio, quamvis Syro eſſet
ſermone contexta. Pacato igitur Oriente,
in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

in Europam Aurelianus rediit victor, atque illic Carporum copias afflixit: & cum illum Carpicum Senatus abſentem vocaſſet; mandaſſe illico fertur: *Supereſt, Patres Conſcripti, ut me etiam Carpiſculum vocetis.* (Carpiſculum enim genus calciamenti eſſe ſatis notum eſt.) quod cognomen deforme videbatur; cum & Gothicus, & Sarmaticus, & Armeniacus, & Parthicus, & Adiabenicus diceretur. Rarum eſt ut Syri fidem ſervent, immo difficile. nam Palmyreni, qui jam victi atque contuſi fuerant, Aureliano rebus Europenſibus occupato, non mediocriter rebellarunt. Sandarionem enim, quem in præſidio illic Aurelianus poſuerat, cum ſexcentis ſagittariis occiderunt, Achilleo cuidam parenti Zenobiæ parantes imperium. Verum adeo Aurelianus, ut erat paratus, ex Europa revertit; atque Urbem, quia ita merebatur, evertit. Crudelitas denique Aureliani, vel (ut quidam dicunt) ſeveritas, eatenus exſtitit, ut epiſtola ejus feratur, confeſſionem immaniſſimi furoris oſtentans, cujus hoc exemplum eſt.

AVRELIANVS AVGVSTVS CEIONIO BASSO.

Non oportet ulterius progredi militum gladios,

gladios. jam ſatis Palmyrenorum cæſum atque occiſum eſt. Mulieribus non pepercimus, infantes occidemus, ſenes jugulavimus, ruſticos interemimus. cui terras, cui Vrbem deinceps relinquemus? parcendum eſt iis qui remanſerunt. Credimus enim tam paucos tam multorum ſuppliciis eſſe correctos. Templum ſane Solis, quod apud Palmyram, aquiliferi legionis tertiæ cum vexilliferis, & draconario, & cornicinibus, atque liticinibus diripuerunt, ad eam formam volo quæ fuit, reddi. Habes trecentas auri libras è Zenobiæ capſulis: habes argenti mille octingenta pondo de Palmyrenorum bonis: habes gemmas regias. Ex his omnibus fac cohoneſtari templum: mihi & Diis immortalibus gratiſſimum feceris. Ego ad Senatum ſcribam, petens ut mittat Pontificem qui dedicet templum.

Hæ litteræ ut videmus, indicant ſatiatam eſſe immanitatem Principis duri
32 Securior denique iterum in Europam rediit: atque illic omnes qui vagabantur hoſtes, nota illa ſua virtute contudit. Interim res per Thracias Europamque omnem Aureliano ingentes agente, Firmus quidam exſtitit, qui ſibi Ægyptum, ſine inſignibus imperii, quaſi ut eſſet civitas libera, vindicavit. ad quem continuo Aurelia-

relianus revertit: nec illic defuit felicitas
ſolita. nam Ægyptũ ſtatim recepit: atque,
ut erat ferox animi, cogitatione multus,
vehementer iraſcens, quod adhuc Tetri-
cus Gallias obtineret, Occidentem pe-
tiit: atque ipſo Tetrico exercitum ſuum
prodente, quod eius ſcelera ferre non
poſſet, deditas ſibi legiones obtinuit.
Princeps igitur totius orbis Aurelianus,
pacatis Oriente, Gallis, atque undique
terris, Romam iter flexit, ut de Zenobia
& Tetrico, hoc eſt de Oriente & Occi-
deute, triumphum Romanis oculis exhi-
beret. Non ab re eſt cognoſcere, qui fue- 33
rit Aureliani triumphus. Fuit enim ſpe-
ciociſſimus. Currus regii tres fuerunt:
in his unus Odenati, argento, auro, &
gemmis operoſus atque diſtinctus: alter,
quem rex Perſarum Aureliano dono de-
dit, ipſe quoque pari opere fabricatus:
tertius, quem ſibi Zenobia compoſuerat,
ſperans ſe urbem Romanam cum eo viſu-
ram: quod illam non fefellit. nam cum
eo Vrbem ingreſſa eſt, victa & triumpha-
ta. Fuit alius currus quatuor cervis jun-
ctus, qui fuiſſe dicitur regis Gothorum;
quo, ut multi memoriæ tradiderunt, Ca-
pitolium Aurelianus invectus eſt, ut illic
cæderet cervos, quos cum eodem curru
captos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

captos, voviſſe Jovi Optimo Maximo
ferebatur. Præceſſerunt elephanti vigin-
ti, feræ manſuetæ Libycæ, Paleſtinæ di-
verſæ ducentæ: quas ſtatim Aurelianus
privatis donavit, ne fiſcum annonis gra-
varet: tigrides quatuor: camelopardali,
alces, cetera talia per ordinem ducta: gla-
diatorum paria octingenta: præter capti-
vos gentium Barbararum, Blemyes, Axo-
mitę, Arabes, Eudæmones, Indi, Boctria-
ni, Hiberi, Saraccni, Perſæ, cum ſuis
quique muneribus: Gothi, Alani, Roxo-
lani, Sarmatæ, Franci, Suevi, Vandali,
Germani, religatis manibus captivi præ-
ceſſerunt: inter hos etiam Palmyreni, qui
ſuperfuerant Principes civitatis, & Ægy-
34 tii ob rebellionem. Ductæ ſunt & decem
mulieres, quas virili habitu pugnantes
inter Gothos ceperat: cum multæ eſſent
interemtæ, quas de Amazonum genere
titulus indicabat. Prælati ſunt tituli gen-
tium nomina continentes. Inter hæc fuit
Tetricus chlamyde coccinea, tunica gal-
bina, braccis Gallicis ornatus, adiuncto
ſibi filio quem Imperatorem in Gallia
nuncupaverat. Incedebat etiam Zeno-
bia, ornata gemmis, catenis aureis, quas
alii ſuſtentabant, præferebantur coronæ
omnium civitatum aureæ, titulis emi-
nentibus

nentibus proditæ. Jam populus ipſe Romanus jam vexilla collegiorum atque caſtrorum, & cataphractarii milites, & opes regiæ, & omnis exercitus, & Senatus (etſi aliquantulo triſtior quod Senatores triumphari videbat) multum pompæ addiderant. Denique vix nona hora in Capitolium pervenit, ſero autem ad Palatium. Sequentibus diebus datæ ſunt populo voluptates ludorum ſcenicorum, ludorum Circenſium, venationum, gladiatorumr naumachiæ. Non prætermittendum videtur, quod & memoria tenet publica, & fides hiſtorica frequentavit: Aurelianum eo tempore quo proficiſcebatur ad bellum Orientale, bilibres coronas populo promiſiſſe, ſi victor rediret; & cum aureas populus ſperaret, neque Aurelianus aut poſſet aut vellet; coronas eum feciſſe de panibus, qui nunc filiginei vocantur, & ſingulis quibuſque donaſſe ita ut filigineum ſuum quotidie toto ævo ſuo, & unumquemque reciperet, & poſteris ſuis dimitteret. Nam idem Aurelianus & porcinam carnem populo Romano diſtribuit, quæ hodieque dividitur: leges plurimas ſanxit, & quidem ſalutares: ſacerdotia compoſuit, templum Solis fundavit, & Pontifices roboravit. Decrevit

etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

etiam emolumenta architectis & miniſtris. His geſtis, ad Gallias profectus Vindelicos obſidione Barbarica liberavit: deinde ad Illyricum rediit, paratoque magno potius quam ingenti exercitu, Perſis, quos eo quoque tempore quo Zenobiam ſuperavit, glorioſiſſime jam vicerat, bellum indixit. Sed cum iter faceret, apud Cænophrurium, manſionem quæ eſt inter Heracliam & Byzantium, malitia notarii ſui, & manu Mucaporis inter-
36 emtus eſt. Et cauſſa occidendi ejus quæ fuerit, & quemadmodum ſit occiſus, ne res tanta lateat, brevi ediſſeram. Aurelianus, quod negari non poteſt, ſeverus, truculentus, ſanguinarius fuit princeps. hic, cum uſque eo ſeveritatem tetendiſſet, ut & filiam ſororis occideret, non in magna neque ſatis idonea cauſſa, jam primum in odium ſuorum venit. Incidit autem, ut ſe res fataliter agunt, ut Mneſtheum quemdam quem pro notario ſecretorum habuerat, libertum, ut quidam dicunt, ſuum infenſiorem ſibi minando redderet, quod neſcio quid de eo quodam ſuſpicatus eſſet. Mneſtheus, qui ſciret Aurelianum neque fruſtra minari ſolere, neque ſi minaretur, ignoſcere, breve nominum conſcripſit, mixtis iis, quibus Aurelianus

vere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

vere iraſcebatur, cum iis de quibus nihil aſperum cogitabat; addito etiam ſuo nomine, quo magis fidem faceret ingeſtæ ſollicitudinis: ac breve legit ſingulis quorum nomina continebat: addens, diſpoſuiſſe Aurelianum eos omnes occidere: illos vero debere ſuæ vitæ, ſi viri ſunt, ſubvenire. Hi cum exarſiſſent timore qui merebantur offenſam, dolorem miſcentes beneficiis atque officiis quibus Aurelianus videbatur ingratus, in ſupradicto loco iter facientem Principem ſubito adorti, interemerunt. Hic finis Aureliano fuit. Principi neceſſario magis, quam bono. quo interfecto, cum eſſet res prodita, & ſepulcrum ingens, & templum illi detulerunt ii à quibus interemtus eſt. Sane Mneſtheus poſtea ſurrectus ad ſtipitem, beſtiis obiectus eſt: quod ſtatuæ marmoreæ poſitæ in eodem loco utrimque ſignificant, ubi & in columnis Divo Aureliano ſtatuæ conſtitutæ ſunt. Senatus mortem eius graviter tulit, gravius tamen populus Romanus, qui vulgo dicebat, Aurelianum pædagogum eſſe Senatorum. Imperavit annis ſex, minus paucis diebus: ac rebus magnis geſtis inter Divos relatus eſt. Quia pertinet ad Aurelianum id quod in hiſtoria relatum

eſt,

eſt, tacere non debui. Nam multi ferunt
Quintillum fratrem Claudii, cum in præ-
ſidio Italico eſſet, audita morte Claudii
ſumſiſſe imperium. verum poſtea ubi
Aurelianum comperit imperare, à toto
exercitu derelictum; cumque contra eum
concionaretur, nec à militibus audire-
tur, inciſis ſibimet venis die vigeſimo
imperii ſui periiſſe. Quidquid ſane ſcele-
rum fuit, quidquid malæ conſcientiæ, vel
artium funeſtarum, quidquid denique
factionum, Aurelianus toto penitus orbe
38 purgavit. Hoc quoque ad rem pertine-
re arbitror, Balbati filii nomine Zeno-
biam, non Timolai & Herenniani, impe-
rium tenuiſſe quod tenuit. Fuit ſub Au-
reliano etiam monetariorum bellum. Fe-
liciſſimo rationali auctore: quod acerri-
me ſeveriſſimeque compeſcuit, ſeptem
tamen millibus ſuorum militum inter-
emtis; ut epiſtola docet miſſa ad Ulpium
Crinitum ter Conſulem, qui eum ante
adoptaverat.

AVRELIANVS AVGVSTVS ULPIO PATRI.

Quaſi fatale quiddam inceſſit, ut omnia quæcumque geſſero, omnes motus ingraveſcant. Ita enim ſeditio intramurana bellum mihi graviſſimum peperit, monetarij

auctore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

auctore Feliciſſimo, ultimo ſervorum, cui procurationem Fiſci mandaveram, rebelles ſpiritus extulerunt. Hi compreſſi ſunt, ſeptem millibus Hiberorum, & Ripárienſium & Caſtrianorum & Daciſcorum interemptis. unde apparet nullam mihi à Diis immortalibus datam ſine difficultate victoriam.

Tetricum triumphatum correctorem Lucaniæ fecit, filio ejus in Senatu manente. Templum Solis magnificentiſſimum conſtituit: muros Urbis Romæ ſic ampliavit ut quinquaginta prope millia murorum ejus ambitus teneant. Item quadruplatores ac delatores ingenti ſeveritate perſequutus eſt: tabulas publicas ad privatorum ſecuritatem exuri in foro Traiani ſemel juſſit. Amneſtia etiam ſub eo delictorum publicorum decreta eſt de exemplo Athenienſium: cuius rei etiam Tullius in Philippicis meminit. Fures provinciales repetundarum ac peculatus reos ultra militarem modum eſt perſequutus, ut eos ingentibus ſuppliciis cruciatibuſque puniret. In templo Solis multum auri gemmarumque conſtituit. Cùm vaſtatum Illyricum ac Mœſiam deperditam videret, provinciam trans Danubium Daciam à Trajano conſtitutam, ſubla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſublato exercitu & provincialibus reliquit, deſperans eam poſſe retineri: abductoſque ex ea populos, in Mœſiam collocavit, appellavitque ſuam Daciam, quæ nunc duas Mœſias dividit. Dicitur præterea huius fuiſſe crudelitatis ut pleriſque Senatoribus ſimulatam ingereret factionem conjurationis ac tyrannidis, quo facilius eos poſſet occidere. Addunt nonnulli, filium ſororis, non filiam ab eodem interfectum: plerique autem etiam filiam ſororis. Quam difficile ſit Imperatorem in locum boni Principis legere, & Senatus ſanctioris gravitas probat, & exercitus prudentis auctoritas. Occiſo namque ſeveriſſimo Principe, de Imperatore diligendo exercitus retulit ad Senatum, idcirco quod nullum de his faciendum putabat qui tam bonum Principem occiderant. Verum Senatus hanc eandem delectionem in exercitum refudit, ſciens, non libenter jam milites accipere Imperatores eos, quos Senatus elegerit. Denique id tertio factum eſt, ita ut per ſex menſes Imperatorem Romanus orbis non habuerit; omneſque judices ii permanerent quos aut Senatus aut Aurelianus elegegerat, niſi quod proconſulem Aſiæ Falconium Probum in locum Arellii Fuſci delegit.

legit. Non injucundum eſt ipſas inſerere litteras quas ad Senatum exercitus miſit.

FELICES AC FORTES EXERCITVS SENATVI POPVLOQVE ROMANO.

Aurelianus Imperator noſter per fraudem unius hominis, & per errorem bonorum ac malorum, interemtus eſt. Hunc inter Deos referte ſancti & domini, Patres Conſcripti, & de vobis aliquem, ſed dignum veſtro judicio, Principem mittite. Nos enim de ijs, qui vel erraverunt vel male fecerunt, imperare nobis neminem patimur.

Reſcriptum eſt Senatuſconſulto, Cum die tertio nonas Februarias Senatus ampliſſimus in curiam Pompilianam conveniſſet, Aurelius Gordianus Conſul dixit: *Referimus ad vos, Patres Conſcripti, litteras exercitus feliciſſimi.* Quibus recitatis, Aurelianus Tacitus primæ ſententiæ Senator, ita loquutus eſt, (hic autem eſt qui poſt Aurelianum ſententia omnium Imperator eſt appellatus)

Recta atque ordine conſuluiſſent Dij immortales, Patres Conſcripti, ſi boni Principes ferro inviolabiles exſtitiſſent, ut longiorem ducerent vitam; neque contra eos aliqua eſſet poteſtas iis, qui neces infandas triſtiſſima

ſtiſſima mente concipiunt. Viveret enim Princeps noſter Aurelianus quo neque utilior fuit quiſquam. Reſpirare certe poſt infelicitatem Valeriani, poſt Gallieni mala imperante Claudio cœperat noſtra Reſpublica: at eadem reddita fuerat Aureliano toto penitus orbe vincente. Ille nobis Gallias dedit: ille Italiam liberavit: ille Vindelicis jugum Barbaricæ ſervitutis amovit. Illo vincente, Illyricum reſtitutum eſt, redditæ Romanis legibus Thraciæ. Ille (proh pudor!) Orientem fœmineo preſſum jugo, in noſtra jura reſtituit: ille Perſas, inſultantes adhuc Valeriani nece, fudit, fugavit, oppreſſit. Illum Saraceni, Blemyes, Axomitæ, Bactriani, Seres, Hiberi, Albani, Armenij, populi etiam Indorum, veluti præſentem pæne venerati ſunt Deum. Illius donis, quæ à Barbaris gentibus meruit, refertum eſt Capitolium: quindecim millia librarum auri, ex ejus liberalitate unum tenet templum; omnia in Vrbe fana, eius micant donis. Quare Patres Conſcripti, vel Deos ipſos jure convenio, qui talem Principem interire paſſi ſunt; niſi forte ſecum eum eſſe maluerunt. Decerno igitur divinos honores: id quod vos omnes exiſtimo eſſe facturos. Nam de Imperatore deligendo, ad eundem exercitum cenſeo eſſe referendum. Etenim in tali

genere

genere ſententiæ: niſi fiat quod dicitur, & electi periculum erit: & eligentis invidia.

Probata eſt ſententia Taciti: attamen cum iterum atque iterum mitteretur; ex Senatuſconſulto, quod in Taciti vita dicemus. Tacitus factus eſt Imperator. Aurelianus filiam ſolam reliquit, cujus poſteri etiam nunc Romæ ſunt. Aurelianus namque proconſul Ciliciæ, Senator optimus, ſui vere juris vitæque venerabilis, qui nunc in Sicilia vitam agit, ejus eſt nepos. Quid hoc eſſe dicam, tam paucos bonos exſtitiſſe Principes, cum jam tot Cæſares fuerint; nam ab Auguſto in Diocletianum Maximianumque Principes, quæ ſeries purpuratorum ſit, index publicus tenet. Sed in his optimi, ipſe Auguſtus, Flavius Veſpaſianus, Flavius Titus, Cocceius Nerva, Divus Traianus, Divus Hadrianus, Pius & Marcus Antonini, Severus Afer, Alexander Mammææ, Divus Claudius & Divus Aurelianus. Valerianus enim cum optimus fuerit, ab omnibus infelix apparuit. Vides quæſo quam pauci ſint Principes boni, ut bene dictum ſit à quodam mimico ſcurra Claudii, hujus temporibus, In uno annulo bonos Principes poſſe perſcribi atque depingi. At contra, quæ ſeries malorum? ut enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

omittamus Vitellios, Caligulas & Nerones; quis ferat Maximinos & Philippos, atque illam inconditæ multitudinis fæcem? tametſi Decios excerpere debeam, quorum & vita & mors veteribus com-
43 paranda eſt. Et quæritur quidem, quæ res malos Principes faciat: Jam primum nimia licentia, deinde rerum copia; amici præterea improbi, ſatellites deteſtandi, eunuchi avariſſimi, aulici vel ſtulti vel deteſtabiles, & (quod negari non poteſt) Rerumpublicarum ignorantia. Sed ego à patre meo audivi, Diocletianum Principem, jam privatum, dixiſſe, nihil eſſe difficilius quam bene imperare. Colligunt ſe quatuor vel quinque, atque unum conſilium ad decipiendum Imperatorem capiunt: dicunt quid probandum ſit. Imperator, qui domi clauſus eſt, vera non novit: cogitur hoc tantum ſcire quod illi loquuntur: facit judices quos fieri non oportet: amovet à Republica quos debebat obtinere. Quid multa? ut Diocletianus ipſe dicebat, *Bonus, cautus, optimus venditur Imperator.* Hæc Diocletiani verba ſunt: quæ idcirco inſerui, ut prudentia tua ſciret, nihil eſſe difficilius bo-
44 no Principe. Et Aurelianum quidem multi neque inter bonos, neque inter ma-
los

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

los Principes ponunt, idcirco quod ei clementia, Imperatorum dos prima, defuerit. Verconius Herennianus præfectus Prætorio Diocletiani, teſte Aſclepiodoto, ſæpe dicebat, Diocletianum frequenter dixiſſe cum Maximiani aſperitatem reprehenderet, Aurelianum magis ducem eſſe debuiſſe quam Principem. nam eius nimia ferocitas eidem diſplicebat. Mirabile fortaſſe videtur, quod compertum Diocletiano, Aſclepiodotus Celſino conſiliario ſuo dixiſſe perhibet, ſed de hoc poſteri judicabunt Dicebat enim, quodam tempore Aurelianum Gallicanas conſulüiſſe Druidas, ſciſcitantem, utrum apud eius poſteros imperium permaneret? tum illas reſpondiſſe dixit, Nullius clarius in Republica nomen, quam Claudii poſterorum futurum. Et eſt quidem jam Conſtantius Imperator eiuſdem vir ſanguinis, cuius puto poſteros ad eam gloriam quæ à Druidibus prænuntiata ſit, pervenire. quod idcirco ego in Aureliani vita conſtitui, quia hæc ipſi Aureliano conſulenti reſponſa ſunt. Vectigal ex Ægypto Urbi Romæ Aurelianus vitri, chartæ, lini, ſtupæ, atque anabolicas ſpecies æternas conſtituit. Thermas in Tranſtiberina regione Aurelianus facere para-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

paravit hiemales, quod aquæ frigidioris copia illic deeſſet. Forum nominis ſui in Oſtienſi ad mare fundare cœpit. in quo poſtea Prætorium publicum conſtitutum eſt. Amicos ſuos honeſte ditavit & modice; ut miſerias paupertatis effugerent, & divitiarum invidiam patrimonii moderatione vitarent. Veſtem holoſericam neque ipſe in veſtiario ſuo habuit, neque alteri utendam dedit. Et cum ab eo uxor ſua peteret, ut unico pallio blatteo ſerico uteretur, ille reſpondit, Abſit ut auro fila penſentur: libra enim auri tunc libra ſerici fuit. Habuit in animo, ut aurum neque in cameras, neque in tunicas, neque in pelles, neque in argentum mitteretur; dicens, plus auri eſſe in rerum natura quam argenti: ſed aurum per varios bractearum, filiorum, & liquationum uſus perire, argenteum autem in ſuo uſu manere. Idem dederat facultatem, ut aureis, qui vellent, & vaſis uterentur, & poculis. Dedit præterea poteſtatem ut argentatas privati carrucas haberent; cum antea ærata & eborata vehicula fuiſſent. Idem conceſſit ut blatteas matronæ tunicas haberent, & ceteras veſtes; cum antea coloreas habuiſſent, & ut multum oxypedetotinas. Et ut fibulas aureas gregarii mili-

tes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tes haberent, idem primus conceſſit; cum antea argenteas habuiſſent. Paragaudas veſtes ipſe primus militibus dedit: cum ante nonniſi rectas purpureas accepiſſent: & quidem aliis monolores, aliis dilores, trilores aliis, & uſque ad pentelores, quales hodie lineæ ſunt. Panibus Urbis Romæ unciam de Ægyptio vectigali auxit, ut quadam epiſtola data ad præfectum annonæ Urbis etiam ipſe gloriatur.

AVRELIANVS AVGVSTVS FLAVIO ARABIANO PRÆFECTO ANNONÆ.

Inter cetera quibus Diis faventibus Romanam Rempublicam juvimus, nihil mihi eſt magnificentius, quam quod additamento unciæ omne annonarum urbicarum genus juvi: quod ut eſſet perpetuum, navicularios Niliacos quod Ægyptum novos, & Romæ amnicos poſui. Tiberinas exſtruxi ripas: vadum alvei tumentis effodi. Diis & Perennitati vota conſtitui, almam Cererem conſecravi. Nunc tuum eſt officium, Arabiane iucundiſſime, elaborare ne meæ diſpoſitiones in irritum veniant. Neque enim populo Romano ſaturo quidquam poteſt eſſe lætius.

Statuerat & vinum gratuitum populo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Romano dare, ut quemadmodum oleum & panis & porcina gratuita præberentur, ſic etiam vinum daretur, quod perpetuum hac diſpoſitione conceperat. Etruriæ per Aureliam, uſque ad Alpes maritimas ingentes agri ſunt, iique fertiles ac ſiluoſi. ſtatuerat igitur dominis locorum incultorum, qui tamen vellent pretia dare, atque illic familias captivas conſtituere, vitibus montes conſerere, atque ex eo opere vinum dare, ut nihil redituum fiſcus acciperet, ſed totum populo Romano concederet. Facta erat ratio dogæ, cuparum, navium & operum. ſed multi dicunt, Aurelianum, ne id faceret, præventum; alii à Præfecto Prætorii ſui prohibitum, qui dixiſſe fertur, Si & vinum populo Romano damus, ſupereſt ut & pullos & anſeres demus. Argumento eſt id vere Aurelianum cogitaſſe, immo etiam facere diſpoſuiſſe, vel ex aliqua parte feciſſe; quod in porticibus templi Solis, fiſcalia vina ponuntur, non gratuita populo eroganda, ſed pretio. Sciendum tamen, congiaria illum ter dediſſe, donaſſe etiam populo Romano tunicas albas manicatas ex diuerſis provinciis, & lineas Afras atque Ægyptias puras: ipſumque primum donaſſe oraria populo Romano

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

mano quibus uteretur populus ad favorem. Diſplicebat ei cum eſſet Romæ, habitare in Palatio, ac magis placebat in hortis Salluſtii, vel in Domitiæ vivere. Miliarenſem denique porticum in hortis Salluſtii ornavit, in qua quotidie & equos & ſe fatigabat, quamvis eſſet non bonæ valetudinis. Servos & miniſtros peccantes coram ſe cædi jubebat, ut pleriqne dicunt, cauſſa tenendæ ſeveritatis: ut alii, ſtudio crudelitatis. Ancillam ſuam quæ adulterium cum ſervo ſuo fecerat, capite punivit. Multos ſervos è familia propria qui peccaverant, legibus audiendos judiciis publicis dedit. Senatum, ſive ſenaculum, matronis reddi voluerat: ita ut primæ illie quæ ſacerdotia Senatu auctore meruiſſent. Calceos mulleos, & cereos, & albos, & hederacios viris omnibus tulit; mulieribus reliquit. Curſores eo habitu quo ipſe habebat, Senatoribus conceſſit. Concubinas ingenuas haberi vetuit. Eunuchorum modum pro Senatoriis profeſſionibus ſtatuit, idcirco quod ad ingentia pretia perveniſſent. Vas argenti ejus numquam triginta libras tranſiit. Convivium de aſſaturis maxime fuit. Vino rufo maxime delectatus eſt. Medicum ad ſe cum ægrotaret, numquam vo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

cavit, ſed ipſe ſe inedia præcipue curabat. Uxori & filiæ anulum ſigillaricium, quaſi privatus, inſtituit. Servis ſuis, veſtes eaſdem Imperator, quas & privatus dedit, præter duos ſenes; quibus quaſi libertis plurimum detulit, Antiſtium & Gillonem, qui poſt eum, ex Senatus ſententia, manumiſſi ſunt. Erat quidem rarus in voluptatibus; ſed miro modo mimis delectabatur: vehementiſſime autem delectatus eſt Phagone, qui uſque eo multum comedit, ut uno die ante menſam ejus aprum integrum, centum panes, vervecem & porcellum comederet: biberet autem infundibulo appoſito, plus orca. Habuit tempus, præter ſeditiones quaſdam domeſticas, fortunatiſſimum. Populus autem Romanus eum amavit: Senatus & timuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FLAVII VOPISCI SYRACUSII

TACITVS.

QUOD poſt exceſſum Romuli, novello adhuc Romanæ Urbis imperio, factum Pontifices, pænes quos ſcribendę hiſtoriæ poteſtas fuit, in litteras retulerunt; ut interregnum, dum poſt bonum Principem bonus alius quæritur, iniretur; hoc poſt Aurelianum, habito inter Senatum exercitumque Romanum non invido, non triſti, ſed grato religioſoque certamine, ſex totis menſibus factum eſt. Multis tamen modis hæc ab illo negotio cauſſa ſeparata eſt. Jam primum enim cum interregnum initum poſt Romulum, interreges tamen facti ſunt. totuſque ille annus, per quinos & quaternos dies ſive ternos, centum Senatoribus deputatus eſt, ita ut qui valerent, interreges eſſent ſinguli dumtaxat. Quare factum eſt ut & plures annos interegnum iniretur, ne aliquis ſub æquali dignitate Romani expers remaneret imperii. Huc accedit quod etiam ſub Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſulibus tribuniſque militaribus præditi imperio Conſulari, ſi quando interregnum initum eſt, interreges fuerunt. nec umquam ita vacua fuit hoc nomine Romana Reſpublica, ut nullus interrex biduo ſaltem triduove crearetur. Video mihi poſſe obiici, curules magiſtratus apud majores noſtros quadriennium in Republica non fuiſſe; ſed erant tribuni plebis cum tribunicia poteſtate, quæ pars maxima regalis imperii eſt: tamen non eſt proditum, interreges eo tempore non fuiſſe. Quinetiam, verioribus hiſtoricis referentibus declaratum eſt, conſules ab interregibus prius creatos, qui haberent reliquorum comitia magiſtratuum. Ergo, quod rarum & difficile fuit, Senatus populuſque Romanus perpeſſus eſt, ut Imperatorem per ſex menſes, dum bonus quæritur, Reſpublica non haberet. Quæ illa concordia militum? quanta populo quies? quam gravis Senatus auctoritas fuerit? Nullus uſquam tyrannus emerſit: ſub judicio Senatus & militum populique Romani totus orbis eſt temperatus: non illi Principem quemquam, ut recte facerent, non tribuniciam poteſtatem formidabant, ſed (quod eſt in vita optimum) ſe timebant. Dicenda eſt tamen cauſſa

tam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tam felicium morarum, & ſpeciatim monumentis publicis inſerenda, ea in poſteros humani generis ſtupenda moderatio: ut diſcant qui regna cupiunt, non raptum ire imperia, ſed mereri. Interfecto ſane fraude Aureliano, ut ſuperiore libro ſcriptum eſt, calliditate ſervi nequiſſimi, errore militarium, ut apud quoſlibet commenta plurimum valent, dummodo irati audiant, plerumque temulenti, certe conſiliorum prope ſemper expertes: reverſis ad bonam mentem omnibus, eiſdemque ab exercitu graviter confutatis; cœptum eſt quæri, & quis fieri deberet ex omnibus Princeps. Tunc odio præſentium exercitus qui creare Imperatorem raptim ſolebat, ad Senatum litteras miſit, de quibus priore libro jam dictum eſt, petens ut ex ordine ſuo Principem legerent. Verum Senatus ſciens, lectos à ſe principes militibus non placere, rem ad milites retulit: dumque id ſæpius fit, ſextus peractus eſt menſis. Intereſt tamen ut ſciatur quemadmodum Tacitus Imperator ſit creatus. Die ſeptimo Kalendas Octobres, cum in Curiam Pompilianam ordo ampliſſimus conſediſſet, Velius Cornificius Gordianus Conſul dixit:

Referimus ad vos, Patres Conſcripti,

quod ſæpe retulimus. Imperator eſt deligendus : exercitus ſine Principe rectè diutius ſtare non poteſt, ſimul quia cogit neceſſitas. Nam limitem trans Rhenum Germani rupiſſe dicuntur, occupaſſe Vrbes validas, nobiles, divites, & potentes. Iam ſi nihil de Perſicis motibus nuntiatur; cogitare tam leves eſſe mentes Syrorum, ut regnare vel fœminas cupiant potius, quâ noſtram perpeti ſanctimoniam. Quid Africam? Quid Illyricum? Quid Ægyptum, earumque omnium partium exercitum, quouſque ſine Principe credimus poſſe conſiſtere? Quare agite, Patres Conſcripti, & Principem dicite: aut accipiet eum exercitus quem elegeritis: aut ſi refutaverit, alterum faciet.

4. Poſt hæc cùm Tacitus, qui erat primæ ſententiæ Conſularis, ſententiam incertum quam vellet dicere, omnis Senatus acclamavit.

Tacite Auguſte, Dij te ſervent. te deligimus, te Principem facimus, tibi curam Reipublicæ orbiſque mandamus. Suſcipe imperium ex Senatus auctoritate: tui loci, tuæ vitæ, tuæ mentis eſt, quod mereris. Princeps Senatus rectè Auguſtus creatur; primæ ſententiæ vir, recte Imperator creatur. Et quis melius quam gravis imperat? & quis melius quàm litteratus imperat?

Quod

Quod bonum, fauſtum, ſalutareque ſit, diu privatus fuiſti. Scis quemadmodum debeas imperare, qui alios Principes pertuliſti. Scis quemadmodum debeas imperare, qui de aliis Principibus judicaſti. At ille, *Miror, Patres Conſcripti, in locum Aureliani fortiſſimi Imperatoris, ſenem velle Principem facere. En membra, quæ jaculari valeant, quæ haſtile torquere, quæ clypeis intonare, quæ ad exemplum docendi milites frequenter equitare. Vix munia Senatus implemus, vix ſententias, ad quas nos locus arctat, edicimus. Videte diligentius, quam ætatem de cubiculo atque umbræ inpruinas æſtuſque mittatis. An probaturos ſenem Imperatorem milites creditis? Videte ne Reipublicæ non eum quem velitis Principem detis: & mihi hoc ſolum obeſſe incipiat, quod me unanimiter delegiſtis.*

Poſt hæc acclamationes Senatus hæ fuerunt: *Et Traianus ad imperium ſenex venit* (dixerunt decies) *Et Hadrianus ad imperium ſenex venit* (dixerunt decies.) *Et Antoninus ad imperium ſenex venit* (dixerunt decies.) *Et tu legiſti, incanaque menta Regis Romani* (dixerunt decies.) *Et quis melius quam ſenex imperat?* (dixerunt decies.) *Imperatorem te, non militem, facimus,* (dixerunt vicies.) *Tu jube milites*

pugnent,

pugnent. (dixerunt tricies.) *Habes prudentiam, & bonum fratrem.* (dixerunt decies.) *Severus dixit, Caput imperare non pedes.* (dixerunt tricies.) *Animum tuum non corpus eligimus.* (dixerunt vicies.) *Tacite Auguſte, Dij te ſervent.* deinde Omnes interrogati: præterea qui poſt Tacitum ſedebat Senator Conſularis Metius Falconius Nicomachus in hæc verba diſſeruit.

Semper quidem, Patres Conſcripti, recte atque prudenter Reipublicæ magnificus hic ordo conſuluit, neque à quoquam orbis terræ populo ſolidior umquam exſpectata ſapientia eſt: attamen nulla umquam neque gravior, neque prudentior in hoc ſacrario dicta ſententia eſt. Seniorem Principem fecimus, & virum qui omnibus quaſi pater conſulat. Nihil ab hoc immaturum, nihil perperum, nihil aſperum formidandum eſt. Omnia ſeria, cuncta gravia, & quaſi ipſa Reſpub. jubeat, auguranda ſunt. Scit enim qualem ſibi Principem ſemper optaverit: nec poteſt aliud nobis exhibere quam quod ipſe deſideravit & voluit. Enimvero ſi recolere velitis vetuſta illa prodigia, Nerones dico & Heliogabalos, & Commodos, ſeu potius ſemper Incommodos, certe non hominum magis vitia illa quam ætatum fuerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

runt. Dii avertant, Principes pueros; & Patres Patriæ, dici impuberes; & quibus ad ſubſcribendum magiſtri litterarij manus teneant: quos ad Conſulatus dandos, dulcia & circuli, & quæcumque voluptas puerilis invitet. Quæ, malum, ratio eſt habere Imperatorem qui famam curare non noverit: quiquid ſit Reſpubl., neſciat, nutritorem timeat, reſpiciat ad nutricem, manuum magiſtralium ictibus terrorique ſubiaceat: faciat eos Conſules, duces, judices, quorum vitas, merita, ætates, familias, geſta non norit; Sed quid diutius: Patres Conſcripti, protrahor? magis gratulemur quod habemus Principem ſenem, quam illa iteremus quæ pluſquam lacrymanda tolerantibus exſtiterunt. Gratias igitur Diis immortalibus ago atque habeo, & quidem pro univerſa Republica: teque Tacite Auguſte convenio, petens, obſecrans, libere pro communis patriæ legibus depoſcens, ne parvulos tuos, ſi te citius fata prævenerint, facias Romani heredes Imperii: ne ſic Rempublicam Patreſque Conſcriptos, populumq; Romanum, ut villulam tuam, ut colonos tuos, ut ſervos tuos relinquas. Quare circumſpice; imitare Nervas, Traianos, Hadrianos. Ingens eſt gloria morientis Principis, Rempublicam magis amare quam filios.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

7. Hac oratione & Tacitus ipſe vehementer eſt motus, & totus Senatorius ordo concuſſus: ſtatimque acclamatum eſt, *Omnes, Omnes.* Inde itum ad campum Martium: ibi comitiale tribunal adſcendit: ibi præfectus Vrbis Ælius Ceſetianus ſic loquutus eſt:

Vos ſanctiſſimi milites, & ſacratiſſimi vos Quirites, habetis Principem quem de ſententia omnium exercituum Senatus elegit: Tacitum dico auguſtiſſimum virum; ut qui hactenus ſententiis ſuis Rempublicam iuvit, nunc iuvit juſſis atque conſultis.

Acclamatum eſt à populo: *Feliciſſime Tacite Auguſte, Dij te ſervent,* & reliqua quæ ſolent dici. Hoc loco tacendum non eſt pleroſque in litteras retuliſſe, Tacitum abſentem & in Campania poſitum, Principem nuncupatum: quod verum eſt, nec diſſimulare poſſum. nam cum rumor emerſiſſet illum Imperatorem eſſe faciendum, diſceſſit, atque in Baiano duobus menſibus fuit. ſed inde deductus, huic Senatuſconſulto interfuit, quaſi vere privatus, & qui verè recuſaret imperium.
8 Ac ne quis me Græcorum alicui vel Latinorum exiſtimet temere crediidiſſe, habet bibliotheca Ulpia, in Armario ſexto,

librum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

librum elephantinum, in quo hoc Senatuſconſultum perſcriptum eſt: cui Tacitus ipſe manu ſua ſubſcripſit. nam diu hæc Senatuſconſulta quæ ad Principes pertinebant, in libris elephantinis ſcribebantur. Inde ad exercitus profectus: ubi quoque cùm primum tribunal adſcendit, Mœſius Gallicanus præfectus Prætorio in hæc verba diſſeruit:

Dedit ſanctiſſimi commilitones, Senatus Principem quem petiiſtis: paruit præceptis & voluntati caſtrenſium ordo ille nobiliſſimus. Plura mihi apud vos præſente Imperatore non licet loqui. Ipſum igitur qui tueri nos debet, loquentem dignanter audite.

Poſt hoc Tacitus Auguſtus dixit:

Et Traianus ad imperium ſenex venit, ſed ille ab uno deductus eſt: at me, ſanctiſſimi commilitones, primum vos qui ſcitis Principes approbare, deinde ampliſſimus Senatus, dignum hoc nomine judicavit: curabo, enitar, efficiam ne vobis deſint, ſi non fortia facta, at ſaltem vobis atque Imperatore digna conſilia.

Poſt hoc ſtipendium & donativum ex more promiſit, & primam orationem ad Senatum talem dedit,

Ita mihi liceat, Patres Conſcripti, ſic imperium

perium regere, ut à vobis me conſtet electum, ut ego cuncta ex veſtra facere ſententia & poteſtate decrevi. Veſtrum eſt igitur ea jubere atque ſancire quæ digna vobis, digna modeſto exercitu, digna populo Romano eſſe videantur.

In eadem oratione, Aureliano ſtatuam auream ponendam in Capitolio decrevit: item ſtatuam argenteam in Curia, item in templo Solis, item in foro Divi Traiani. Sed aurea non eſt poſita: dedicatæ autem ſunt ſolæ argenteæ. In eadem oratione cavit, ut ſi quis argento publice privatimque æs miſcuiſſet, ſi quis auro argentum, ſi quis æri plumbum, capitale eſſet, cum bonorum proſcriptione. In eadem oratione cavit, ut ſervi in dominorum capita non interrogarentur, ne in cauſſa maieſtatis quidem. Addidit, ut Aurelianum omnes pictum haberent. Divorum templum fieri iuſſit, in quo eſſent ſtatuæ Principum bonorum; ita ut iiſdem, natalibus ſuis, & Parilibus, & Kalendis Ianuariis, & Votis, libamina ponerentur. In eadem oratione fratri ſuo Floriano Conſulatum petiit, & non impetravit, idcirco quod iam Senatus omnia nundina ſuffectorum Conſulum clauſerat. Dicitur autem multum latatus Se-

natus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

natus libertate, quod ei negatus eſt Conſulatus, quem fratri petierat. Fertur denique dixiſſe, Scit Senatus quem Principem fecerit. Patrimonium ſuum publicavit, quod habuit in reditibus, ſeſtertium bis millies octingenties. Pecuniam quam domi collegerat, in ſtipendium militum vertit. Togis & tunicis, iiſdem eſt uſus, quibus privatus. Meritoria intra Vrbem ſtare vetuit: quod quidem diu tenere non potuit. Thermas omnes ante lucernam claudi iuſſit, ne quid per noctem ſeditionis oriretur. Cornelium Tacitum, ſcriptorem Hiſtoriæ Auguſtæ, quod parentem ſuum eundem diceret, in omnibus bibliothecis collocari iuſſit: & ne lectorum incuria deperiret, librum per annos ſingulos decies ſcribi publicitus in * evicis archiis iuſſit, & in bibliothecis poni. Holoſericam veſtem viris omnibus interdexit. Domum ſuam deſtrui præcepit, atque in eo loco thermas publicas fieri, privato ſemptu iuſſit. columnas centum Numidicas, pedum vicenum ternum, Oſtienſibus donavit de proprio. Poſſeſſiones quas in Mauritania habuit, ſartis tectis Capitolii deputavit. Argentum menſale, quod privatus habuerat, miniſteriis conviviorum, quæ

in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

in templis fierent, dedicavit. Servos urbanos omnes manumiſit utriuſque ſexus; intra centum tamen, ne Caniniam tranſire videretur. Ipſe fuit vitæ parciſſimæ, ita ut ſextarium vini tota die numquam potaverit, ſæpe intra heminam. Convivium vero unius gallinacei, ita ut ſinciput adderet, & ova. Præ omnibus oleribus affatim miniſtratis, lactucis impatienter indulſit ſomnum enim ſe mercari illa ſumtus effuſione dicebat. Amariores cibos appetivit. Balneis raro uſus eſt, atque validior fuit in ſenectute. Vitreorum diverſitate atque operoſitate vehementer eſt delectatus. Panem niſi ſiccum numquam comedit, eundemque ſale atque aliis rebus conditum. Fabricarum periſſimus fuit; marmorum cupidus, nitoris Senatorii. Venationum ſtudioſus. Menſam denique ſuam numquam niſi agreſtibus opimavit. Faſianam avem, niſi ſuo & ſuorum natali & diebus feſtiſſimis, non poſuit. Hoſtias ſuas, ſemper domum revocavit; iiſdemque ſuos veſci iuſſit. Vxorem gemmis uti non eſt paſſus. Auroclavatis veſtibus idem interdixit. nam & ipſe auctor Aureliano fuiſſe perhibetur ut aurum à veſtibus & cameris & pellibus ſubmoveret. Multa huius feruntur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tur, ſed longum eſt ea in litteras mittere,
quod ſi quis omnia de hoc viro cupit ſci-
re, legat Suetonium Optatianum qui ejus
vitam affatim ſcripſit. Legit ſane ſenex
minutulas litteras ad ſtuporem nec um-
quam noctem intermiſit, qua non aliquid
vel ſcriberet vel legeret, præter poſterum
Kalendarum diem. Nec tacendum eſt, 12
& frequenter imitandum, tantam Sena-
tus lætitiam fuiſſe, quod eligendi Princi-
pis cura ad ordinem ampliſſimum rever-
tiſſet, ut & ſupplicationes decernerentur,
& hecatombæ promitterentur: ſinguli
denique Senatores ad ſuos ſcriberent; nec
ad ſuos tantum, ſed etiam ad externos.
mitterentur præterea litteræ ad provin-
cias, ut ſcirent omnes ſocii omneſque na-
tiones in antiquum ſtatum rediſſe Rem-
publicam, ac Senatum Principes legere;
immo ipſum Senatum Principem fa-
ctum: leges à Senatu petendas; reges Bar-
baros Senatui ſupplicaturos; pacem ac
bella Senatu auctore tractanda. Ne quid
denique deeſſet cognitioni, pleraſque hu-
juſmodi epiſtolas in fine libri poſui, &
cum cupiditate & ſine faſtidio, ut exiſti-
mo, perlegendas. Et prima quidem illi 13
cura Imperatoris facti hæc fuit, ut omnes
qui Aurelianum occiderant, interimeret,
bonos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

bonos maloſve, cum jam ille vindicatus eſſet. Et quoniam à Mæotide multi barbari eruperant, hos eoſdē conſilio atq; viribus, ut eo redirent, compulit. Ipſi autem Mæotidæ ita congregabantur, quaſi accitu Aureliani ad bellum Perſicum conveniſſent, auxilium daturi noſtris, ſi neceſſitas poſtularet. Cum Tullius dicat, magnificentius eſſe dicere quemadmodum ceperit Conſulatum: at in iſto viro magnificum fuit quod tanta gloria cepit imperium. Geſſit autem propter brevitatem temporum nihil magnum. Interemptus eſt enim inſidiis militaribus, ut alii dicunt, ſexto menſe: ut alij, morbo interiit. Tamen conſtat, factionibus eum oppreſſum, mente atque animo defeciſſe. Hic idem menſem Septembrem Tacitum appellari iuſſit, idcircò quod eo in menſe & natus & factus eſt Imperator. Huic frater Florianus imperio ſucceſsit, de quo pauca ponenda ſunt.

FLA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FLAVII VOPISCI SY-
RACVSII

FLORIANVS.

HIc frater Taciti Germanus fuit, qui poſt fratrem arripuit imperium, non Senatus auctoritate, ſed ſuo motu, quaſi hereditarium eſſet imperium: cum ſciret adiuratum eſſe in Senatu Tacitum, ut cum mori cœpiſſet, non liberos ſuos, ſed optimum aliquem Principem faceret. Denique vix duobus menſibus imperium tenuit, & occiſus eſt Tarſi à militibus, qui Probum audierant imperare, quem omnis exercitus legerat. Tantus autem Probus fuit in re militari, ut illum Senatus optaret, miles eligeret, ipſe populus Romanus acclamationibus peteret. Fuit etiam Florianus morum fratris imitator, nec tamen uſquequaque. nam effuſionem in eo frater frugi reprehendebat: & hæc ipſa imperandi cupiditas, aliis eum moribus oſtendit fuiſſe quam fratrem. Duo igitur Principes una exſtiterunt domo: quorum alter ſex menſibus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſibus, alter vix duobus imperaverunt quaſi quidam interreges inter Aurelianum, & Probum; poſt interregnum Principes nuncupati. Horum ſtatuæ fuerunt Interamnæ duæ, pedum tricenum ex marmoræ, quod illic eorum cenotaphia conſtituta ſunt in ſolo proprio: ſed deiectæ fulmine, ita contritæ ſunt ut membratim iaceant diſſipatæ: quo tempore, reſponſum eſt ab aruſpicibus, quandoque ex eorum familia Imperatorem Romanum futurum, ſeu per feminam, ſeu per virum, qui det iudices Parthis ac Perſis: qui Francos & Alemanos ſub Romanis legibus habeat: qui per omnem Africam Barbarum non relinquat: qui Taprobanis præſidem imponat: qui ad Romanam inſulam proconſulem mittat: qui Sarmatis omnibus iudicet: qui terram omnem, qua Oceano ambitur, captis omnibus gentibus, ſuam faciat: poſtea tamen Senatus reddat imperium, & antiquis legibus vivat, ipſe victurus annis centum viginti, & ſine hærede moriturus. Futurum autem eum dixerunt à die fulmine præcipitatis ſtatuiſque confractis poſt annos mille. Non magna hæc urbanitatis aruſpicum fuit, qui Principem talem poſt mille annos futurum eſſe dixerunt? quia

ſi poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſi poſt centum annos prædicerent fore, poſſent eorum deprehendi mendacia, cum vix remanere talis poſſit hiſtoria. Ego tamen hæc idcirco inſerenda volumini credidi, ne quis me legens, legiſſe non crederet. Tacitus congiarium populo Romano intra ſex menſes vix dedit. Imago eius poſita eſt in Quintiliorum, in una tabula, quincuplex, in qua ſemel togatus, ſemel chlamydatus, ſemel armatus, ſemel palliatus, ſemel venatorio habitu. De qua quidem epigrammatarius ita luſit, ut diceret: *Non agnoſco ſenem armatum, non chlamydatum inter cetera, ſed agnoſco togatum.* Et Floriani liberi & Taciti multi exſtiterunt: quorum ſunt poſteri, credo, milleſimum annum exſpectantes. In quos multa epigrammata ſcripta, quo iocati ſunt aruſpices, imperium pollicentes. Hæc ſunt quæ de vita Taciti atque Floriani digna memoratu comperiſſe memini. Nunc nobis aggrediendus eſt Probus, vir domi foriſque conſpicuus; vir Aureliano, Traiano, Hadriano, Antoninis, Alexandro, Claudioque præferendus: niſi quia in illis varia, in hoc omnia præcipua tunc fuere: qui poſt Tacitum, omnium judicio bonorum, Imperator eſt factus, orbemque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

terrarum pacatiſſimum gubernavit, deletis Barbaris gentibus, deletis etiam plurimis tyrannorum, qui ejus temporibus exſtiterunt: de quo dictum eſt, ut Probus diceretur: etiamſi Probus nomine non fuiſſet. quem quidem multi ferunt, etiam Sibyllinis libris promiſſum: qui ſi diutius fuiſſet, orbis terræ Barbaros non haberet. Hæc ego in aliorum vita de Probo credidi prælibanda, ne dies, hora, momentum aliquid ſibi vindicaret, ne fatali neceſſitate abſumtus, Probo indicto deperirem. Nunc claudam volumen, ſatisfactum arbitrans ſtudio & cupiditati meæ. Omina imperii Tacito hæc fuerunt. Fanaticus, quidam in templo Sylvani tenſis membris exclamavit, *Taciti purpura, Taciti purpura*; idque ſeptimo: quod quidem poſtea omini deputatum eſt. Vinum quo libaturus Tacitus fuerat in templo Herculis Fundani, ſubito purpureum factum eſt. Vitis quæ uvas Amineas albas ferebat, eo anno quo ille imperium meruit, purpuraſcere plurima purpura cœpit. Mortis omina hæc fuerunt: Patris ſepulcrum, diſruptis ianuis, ſe aperuit: matris umbra, ſe per diem & Tacito & Floriano velut viventis obtulit; nam diverſis patribus nati ferebantur:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tur: in larario Dii omnes, ſeu terræ motu, ſeu caſu aliquo, conciderunt. Imago Apollinis, quæ ab his colebatur, ex ſummo faſtigio in lectulo poſita ſine cuiuſpiam manu deprehenſa eſt. Sed hæc ſuntque à pleriſque dicuntur. Nos ad Probum & ad Probi geſta inſignia revertemur. Et quoniam me promiſi aliquas epiſtolas eſſe poſiturum quæ creato Tacito principe gaudia Senatus oſtenderent; his additis, finem ſcribendi faciam. Epiſtolæ publicæ.

SENATVS AMPLISSIMVS CVRIÆ CARTHAGINIENSI SALVTEM DICIT.

Quod bonum, fauſtum, felix, ſalutareque ſit Reipublicæ, orbique Romano! dandi jus imperii, appellandi Principis, nuncupandi Auguſti, ad nos revertit. Ad nos igitur referte quæ magna ſunt. Omnis provocatio præfecti Vrbis erit: quæ tamen à proconſulibus & ab ordinariis judicibus emerſerit, in quo quidem etiam veſtram in antiquum ſtatum rediſſe credimus dignitatem. ſiquidem primus hic ordo eſt qui recipiendo vim ſuam, jus ſuum ceteris ſervat.

Alia epiſtola.

SENATVS AMPLISSIMVS CVRIÆ TREVIRORVM.

Vt eſtis liberi & ſemper fuiſtis, lætari vos credimus. Creandi Principis judicium ad Senatum redit; ſimul etiam præfecturæ urbanæ appellatio univerſa decreta eſt.

Eodem modo ſcriptum eſt Antiochenſibus, Aquileienſibus, Mediolanenſibus, Alexandrinis, Theſſalonicenſibus, Co-
6 rinthiis & Athenienſibus. Privatæ autem epiſtolæ hæ fuerunt.

AVTRONIO JVSTO PATRI, AVTRONIVS TIBERIANVS SALVTEM.

Nunc te, Pater ſancte, intereſſe decuit Senatui ampliſſimo; nunc ſententiam dicere; cum tantum auctoritatis ampliſſimo ordini creverit, ut revertat in antiquum ſtatum Reſpublica; & nos Principes demus, nos faciamus Imperatores, nos denique nuncupemus Auguſtos. Fac igitur ut convaleſcas, Curiæ interſuturus antiquæ. Nos recepimus jus proconſulare, redierunt ad præfectum Vrbis appellationes omnium poteſtatum, & omnium dignitatum.

Item alia.

CLAVDIVS CAPELLIANVS CEREIO METIANO PATRVO SALVTEM.

Obtinuimus, Pater ſancte, quod ſemper optavimus: in antiquum ſtatum Senatus rever-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

revertit. Nos Principes facimus; noſtri ordinis, ſunt poteſtates. Gratias exercitui Romano, & vere Romano: reddidit nobis quam ſemper habuimus poteſtatem. Abiice Baianos Puteolanoſque ſeceſſus. Da te Vrbi, da te curiæ. Floret Roma, floret tota Reſpublica. Imperatores damus, Principes facimus: poſſumus & prohibere, qui cœpimus facere. Dictum ſapienti ſat eſt.

Longum eſt omnes epiſtolas connectere, quas reperi, quas legi: tantum illud dico, Senatores omnes ea eſſe lætitia elatos, ut domibus ſuis omnes albas hoſtias cederent, imagines frequenter aperirent, albati ſederent, convivia ſumtuoſiora prævenirent, antiquitatem ſibi redditam crederent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FLAVII VOPISCI SYRACUSII

PROBVS.

CERTUM eſt quod Salluſtius Criſpus, quodque Marcus Cato & Gellius hiſtorici, ſententiæ modo, in litteras retulerunt, Omnes omnium virtutes tantas eſſe, quantas videri eas voluerint eorum ingenia, qui uniuſcujuſque facta deſcripſerint. Inde eſſe quod Alexander Magnus Macedo, cum ad Achillis ſepulcrum veniſſet, graviter ingemiſcens, Felicem te, (inquit) juvenis, qui talem præconem tuarum virtutum reperiſti: Homerum intelligi volens, qui Achillem tantum in virtutum ſtudio finxit, quantum ipſe valebat ingenio. Quorſum hæc pertineant, mi Celſe, ne fortaſſis requiras. Probum Principem, cujus imperio Oriens, Occidens, Meridies, Septentrio, omneſque orbis partes in totam ſecuritatem redactæ ſunt, ſcriptorum inopia jam pæne neſcimus. Occidit, prò pudor! tanti viri & talis hiſtoria, qua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

qualem non habent bella Punica, non terror Gallicus non motus Pontici, non Hiſpanienſis aſtutia. Sed non patiar ego ille, (à quo dudum ſolus Aurelianus eſt expetitus, cujus vitam, quantum potui, perſequutus, Tacito Florianoque jam ſcriptis,) non me ad Probi facta conſcendere; ſi vita ſuppetet, omnes qui ſuperſunt uſque ad Maximianum Diocletianumque dicturus. Neque ego nunc facultatem eloquentiamque polliceor; ſed res geſtas, quas perire non patior. Uſus autem ſum (ne in aliquo fallã cariſſimam mihi familiaritatem tuam) præcipue libris ex bibliotheca Ulpia, ætate mea thermis Diocletianis; item ex domo Tiberiana. Uſus etiam ex regeſtis ſcribarum porticus Porphyreticæ, actis etiam Senatus ac populi. Et quoniam me ad colligenda talis viri geſta ephemeris Turduli Gallicani plurimum juvit, viri honeſtiſſimi ac ſinceriſſimi, beneficium amici ſenis tacere non debui. Cnæum Pompeium tribus fulgentem triumphis, belli Piratici, belli Sertoriani, belli Mithradatici, multarumque rerum geſtarum majeſtate ſublimẽ; quis tandem noſſet, niſi eum Marcus Tullius & Titus Livius in litteras retuliſſent; Publium Scipionem Africanum, immo Sci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

piones omnes, ſeu Lucios, ſeu Naſicas, nonne tenebræ poſſiderent ac tegerent niſi commendatores eorum hiſtorici nobiles atque ignobiles exſtitiſſent? Longum eſt omnia perſequi quæ ad exemplum hujuſcemodi, etiam nobis tacentibus, uſurpanda ſunt. Illud tantum conteſtatum volo, me & rem ſcripſiſſe, quam, ſi quis voluerit, honeſtius eloquio celſiore demonſtret. Et mihi quidem id animi fuit, non ut Salluſtios, Livios, Tacitos, Trogos, atque omnes diſertiſſimos imitarer viros, in vita Principum & temporibus diſſerendis, ſed Marium Maximum, Suetonium Tranquillum, Fabium Marcellinum, Gargillium Martialem, Julium Capitolinum, Ælium Lampridium, ceteroſque qui hæc & talia, non tam diſerte quam vere memoriæ tradiderunt. Sum enim unus ex curioſis, quod infinita ſcire non poſſum, incendentibus vobis, qui cum multa ſciatis, ſcire multo plura cupitis, & ne diutius ea quæ ad meum conſilium pertinent loquar; magnum & præclarum Principem & qualem hiſtoria no-
3 ſtra non novit, arripiam. Probus oriundus è Pannonia, civitate Sirmienſi, nobiliore matre quam patre, patrimonio moderato, affinitate non magna, tam priva-

tus

tus quam Imperator nobiliſſimis virtutiqus claruit. Probo, ut quidam in litteras retulerunt, pater nomine Maximus fuit; qui cum ordines honeſtiſſime duxiſſet, tribunatum adeptus, apud Ægyptum vita functus eſt, uxore ac filio & filia derelictis. Multi dicunt Probum Claudii propinquum fuiſſe, optimi & ſanctiſſimi Principis: quod quia per unum tantum Græcorum relatum eſt, nos in medio relinquemus. Unum tamen dico quod in ephemeride legiſſe me memini, à Claudia ſorore Probum ſepultum. Adoleſcens Probus corporis moribus tam clarus eſt factus, ut Valeriani judicio tribunatum prope imberbis acciperet. Extat epiſtola Valeriani ad Gallienum, qua Probum laudat adhuc adoleſcentem, & imitationi omnium proponit. Ex quo apparet neminem umquam perveniſſe ad virtutum ſummam jam maturum, niſi qui puer ſeminario virtutum generoſiore concretus, aliquid inclytum deſignaſſet. Epiſtola Valeriani.

VALERIANVS PATER, GALLIENO FILIO, AVGVSTVS AVGVSTO.

Et meum ſequutus judicium, quod ſemper de Probo adoleſcente primo habui, &

omnium bonorum, qui eundem ſui nominis virum dicunt, tribunatum in eum contuli, datis ſex cohortibus Saracenis, creditis etiam auxiliaribus Gallis, cum ea Perſarum manu, quam nobis Artabaſſes Syrus mancipavit. Te quæſo, fili cariſſime, ut eum juvenem, quem imitari pueris omnibus volo, in tanto habeas honore, quantum virtutes ejus & merita, pro debito mentis ſplendore, deſiderant.

Alia epiſtola de eodem ad præfectum Prætorio, cum ſalario.

VALERIANVS AVGVSTVS MVLVIO GALLICANO, PRÆFECTO PRÆTORII.

Miraris fortaſſis, quod ego imberbem tribunum fecerim, contra conſtitutum Divi Hadriani. Sed non multum miraberis ſi Probum cogitas adoleſcentem vere probum. numquam enim aliud mihi, cum eum cogito, niſi nomen occurrit. Quod niſi nomen haberet, potuit habere cognomen. Huic igitur dari juberis (quoniam mediocris fortunæ eſt, ut eius dignitas incrementis iuvetur) tunicas ruſſulas duas, pallia Gallica duo fibulata, interulas paragaudias duas, patinam argenteam librarum decem ſpecillatam, aureos Antoninianos centum, argenteos Aurelianos mille, æreos Philippeos

decem

decem millia. Item in ſalario diurno, bubula pondo, porcinæ pondo ſex, caprinæ pondo decem, gallinaceum per biduum, olei per biduum ſextarium unum, vini veteris diurnos ſextarios decem, cum larido bubalino: ſalis, olerum, lingnorum, quantum ſatis eſt. Hoſpitia præterea eidem, ut tribunis legionum, præberi jubebis.

Et hæc quidem epiſtolæ declarant. 5
Nunc quantum ex ephemeride colligi potuit, cum bello Sarmatico iam tribunus, tranſmiſſo Danubio, multa fortiter feciſſet, publice in concione donatus eſt haſtis puris quatuor, coronis vallaribus duabus, corona civica una, vexillis puris quatuor, armillis aureis duabus, torque aureo uno, patera ſacrificali quinquelibri una, quo quidem tempore Valerium Flaccum, adoleſcentem nobilem, parentem Valeriani, è Quadorum liberavit manu: unde illi Valeriann s coronam civicam detulit. Verba Valeriani pro concione habita: *Suſcipe Probe præmia pro Republica, ſuſcipe coronam civicam pro parente.* quo quidem tempore, legionem tertiam eidem addidit, ſub teſtimonio eiuſmodi. Epiſtola de legione tertia:

Res geſtæ tuæ, Probe cariſſime, faciunt ut & ſerius tibi tradere maiores exercitus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

videar, & cito tamen tradam. Recipe in fidem tuam legionem tertiam felicem, quam ego adhuc nulli niſi provecto iam credidi: mihi autem eo tempore credita eſt; quo & me canoſum, qui credebat, cum gratulatione vidit. Sed ego in te non exſpecto ætatem, cum & virtutibus fulgeas, & moribus polleas. Veſtes tibi triplices dari iuſſi, ſalarium duplex feci, vexillarium deputavi.

6 Longum eſt, ſi per res geſtas tanti percurram viri, quæ ille ſub Valeriano, quæ ſub Gallieno, quæ ſub Aureliano & Claudio privatus fecerit; quoties murum conſcenderit, vallum diripuerit, hoſtem cominus interemerit, dona Principum emeruerit, Rempublicam in antiquum ſtatum ſua virtute reddiderit. Docet Gallieni epiſtola ad tribunos data, qui fuerit Probus.

GALLIENVS AVGVSTVS TRIBVNIS EXERCITVVM ILLYRICIANORVM.

Etiamſi patrem meum fatalis belli Perſici neceſſitas tenuit, habeo tamen parentem Aurelium Probum, quo laborante poſſim eſſe Securus, qui ſi affuiſſet, nunquam ille ne nominandus quidem tyrannis, ſibi uſurpaſſet imperium. Quare omnes vos conſiliis eius

cupio parere, qui & patris judicio probatus eſt & Senatus.

Non magnum fortaſſis judicium Gallieni eſſe videatur, Principis mollioris, ſed quod negari non poteſt, ne diſſolutus quidem quiſpiam ſe, niſi in eius fidem tradit, cujus ſibi virtutes exiſtimat profuturas. Sed eſto, Gallieni epiſtola ſequeſtretur. quid Aureliani judicium; qui Probo decimanos, fortiſſimos exercitus ſui, & cum quibus ipſe ingentia geſſerat, tradidit ſub hujuſmodi teſtimonio.

AVRELIANVS AVGVSTVS PROBO SALVTEM DICIT.

Vt ſcias quanti te faciam, decimanos meos ſume, quos Claudius mihi credidit. Iſti enim ſunt, qui quadam felicitatis prærogativa, præſules, niſi futuros Principes, habere non norunt.

Ex quo intellectum eſt Aurelianum in animo habuiſſe, ut ſi quid ſibi ſcienti prudentique eveniret, Probum Principem faceret. Iam Claudii, iam Taciti iudicia, de Probo longum eſt innectere: quamvis feratur in Senatu Tacitus dixiſſe, cum eidem offerretur imperium, *debere Probum Principem fieri.* ſed ego Senatuſconſultum ipſum non inveni. Ipſe autem Tacitus Imperator primam talem ad Probum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Probum epiſtolam dedit.

TACITVS AVGVSTVS PROBO:

Me quidem Senatus Principem fecit, de prudentis exercitus voluntate. Attamen ſciendum tibi eſt tuis nunc humeris magis incubuiſſe Rempublicam, qui & quantus ſis omnes novimus: ſcit Senatus. Adeſto igitur noſtris neceſſitatibus: tuæ familiæ aſſere, ut ſoles, Rempublicam. Nos tibi, decreto totius Orientis ducatu, ſalarium quintuplex fecimus, ornamenta militaria geminavimus, Conſulatum in annum proximum nobiſcum decrevimus: te enim manet pro virtutibus tuis Capitolina palmata.

Ferunt quidam Probo id pro imperii omine fuiſſe quod Tacitus ſcripſit: *Te manet Capitolina palmata.* Sed in hanc ſententiam omnibus ſemper Conſulibus
8 ſcribebatur. Amor militum erga Probum ingens ſemper fuit. neque enim umquam ille paſſus eſt peccare militem. Ille quinetiam Aurelianum ſæpe à gravi crudelitate deduxit. ille ſingulos manipulos adiit, veſtes & calceamenta perſpexit: ſi quid prædæ fuit, ita diviſit, ut ſibi nihil præter tela & arma ſervaret. Quin etiam cum de prædato, ſive ex Alanis ſive ex aliqua alia gente incertum eſt, repertus eſſet

eſſet equus non decorus, neque ingens, qui, quantum captivi loquebantur, centum ad diem milliaria currere diceretur, ita ut per dies octo vel decem continuaret, & omnes crederent Probum tale animal ſibimet ſervaturum, jam primum dixit: *Fugitivo militi potius, quam forti hic equus convenit:* deinde in urnam militares juſſit nomen ſuum mittere, ut aliquis eum ſorte ductus acciperet. & cum eſſent in exercitu quidam nomine Probi alii quatuor milites, caſu evenit ut primum emergeret cui Probo nomen exſiſteret, cum ipſius Probi ducis nomen miſſum non eſſet. Sed cum quatuor illi milites inter ſe contenderent, ac ſortem ſibi quiſque defenderet: juſſit iterum agitari urnam: ſed & iterum Probi nomen emerſit: cumque tertio & quarto feciſſet, quarto Probi nomen effuſum eſt. Tunc omnis exercitus equum illum Probo duci dicavit; ipſis etiam militibus, quorum nomina exierant, id volentibus. Pugnavit & contra Marmaridas in Africa fortiſſime, eos denique vicit, atque ex Libya Carthaginem tranſiit, eandemque à rebellionibus vindicavit. Pugnavit & ſingulari certamine contra quendam Aradionem in Africa, eundemque proſtravit:

ſtravit: & quia fortiſſimum ac pertinaciſſimum virum viderat, ſepulcro ingenti honoravit, quod adhuc exſtat, tumulo uſque ad ducentos pedes terræ lato, per milites, quos otioſos eſſe numquam eſt paſſus. Exſtant apud Ægyptum eius opera, quæ per milites ſtruxit, in plurimis civitatibus. In Nilo autem tam multa fecit, ut vectigal frumentarium ſolus adiuverit: pontes, templa, porticus, baſilicas, labore militum ſtruxit: ora fluminum multa patefecit, paludes pleraſque ſiccavit, atque in his ſegetes agroſque conſtituit. Pugnavit etiam contra Palmyrenos, pro Odenati & Cleopatræ partibus Ægyptum defendentes, primo feliciter, poſtea temere, ut pæne caperetur: ſed poſtea refectis viribus, Ægyptum & Orientis maximam partem in Aureliani poteſtatem redegit. Cum his igitur tot & tantis virtutibus eniteret, Tacito abſumto fataliter, ac Floriano imperium arripiente, omnes Orientales exercitus eundem Imperatorem fecerunt. Non inepta neque inelegans fabula eſt, ſcire quemadmodum imperium Probus ſumſerit. Cum ad exercitus nuntius veniſſet, tum primum animus militibus fuit prævenire Italicos exercitus, ne iterum Senatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Principem daret. ſed cum inter milites ſermo eſſet quis fieri deberet, & manipulatim in campo tribuni eos alloquerentur, dicentes, requirendum eſſe Principem aliquem fortem, ſanctum, verecundum, clementem, probum: idque per multos circulos, ut fieri aſſolet, diceretur; quaſi divino nutu undique ab omnibus acclamatum eſt: *Probe Auguſte, Dij te ſervent.* deinde concurſus, & ceſpititium tribunal: appellatuſque Imperator, ornatus etiam pallio purpureo, quod de ſtatua templi oblatum eſt: atque inde ad Palatium reductus, invitus & retrectans, & ſæpe dicens: *Non vobis expedit milites; non mecum bene agitis. Ego enim vobis blandiri non poſſum.* Prima eius epiſtola data ad Capitonē præfectū prætorio talis fuit.

Imperium numquam optavi, & invitus accepi. Deponere mihi rem invidioſiſſimam non licet. Agenda eſt perſona quam mihi miles impoſuit. Te quæſo Capito, ita mecum ſalva Republica perfruaris; annonam & commeatus & quidquid neceſſarium eſt ubique militi pares. ego, quantum in me eſt, ſi recte omnia gubernaveris, præfectum alterum non habeo.

Itaque milites cognito quod imperaret Probus, Florianum qui quaſi hæreditarium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tarium imperium arripuerat, interemerunt; ſcientes neminem dignius imperare quam Probum. Ita ei ſine ulla moleſtia totius orbis imperium, & militum & Senatus judicio, delatum eſt. Et quoniam mentionem Senatus fecimus, ſciendum eſt quid ipſe ad Senatum ſcripſerit, quid item ad eum ampliſſimus ordo reſcripſerit. Oratio Probi prima ad Senatum:

Recte atque ordine, Patres Conſcripti, proximo ſuperiore anno factum eſt, ut veſtra clementia orbi terrarum Principem daret, & quidem de vobis, qui & eſtis mundi Principes, & ſemper fuiſtis, & in veſtris poſteris eritis. atque utinam id Florianus exſpectare voluiſſet, nec velut hereditarium ſibi vindicaſſet imperium; vel illum vel alium quempiam majeſtas veſtra feciſſet. Nunc quoniam ille imperium arripuit, nobis à militibus delatum eſt nomen Auguſtum, vindicatum quinetiam in illum à prudentioribus militibus, quod fuerat uſurpatum: quæſo ut de meis meritis faciatis quidquid juſſerit veſtra clementia.

Item Senatuſconſultum. Die tertio nonas Februarias in æde Concordiæ: inter cetera. Ælius Scorpianus Conſul dixit:

Audiſtis, Patres Conſcripti, litteras Aurelii

relii Valerii Probi : de his quid videtur? Tunc acclamatum eſt:

Probe Auguſte, Dij te ſervent. Olim dignus, & fortis, & juſtus, bonus ductor, bonus Imperator. Exemplum militiæ, exemplum imperij, Dii te ſervent. Aſſertor Reipublicæ felix imperes: Magiſter militiæ felix imperes; te cum tuis Dii cuſtodiant. Et Senatus antea te delegit. Ætate Tacito poſterior, ceteris prior. Quod imperium ſuſcepiſti, gratias agimus. Tuere nos, tuere Rempublicam. bene tibi committimus quos ante ſervaſti. Tu Francicus, tu Gothicus, tu Sarmaticus, tu Parthicus, tu omnia, & prius fuiſti ſemper dignus imperio, dignus triumphis, felix agas, feliciter imperes.

Poſt hæc Manlius Statianus, qui pri- 12
mæ ſententiæ tunc erat, ita loquutus eſt:

Diis immortalibus gratias, & præ ceteris, Patres Conſcripti, Iovi Optimo, qui nobis Principem talem qualem ſemper optabamus, dederunt. Si recte cogitemus, non nobis Aurelianus, non Alexander, non Antonini, non Trajanus, non Claudius requirendi ſunt: omnia in uno Principe conſtituta ſunt: rei militaris ſcientia, animus clemens, vita venerabilis, exemplar agendæ Reipublicæ, atque omnium prærogativa virtutum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tum. enimvero quæ mundi pars eſt quam ille non vincendo didicerit? Teſtes ſunt Marmaridæ, in Africæ ſolo victi, teſtes Franci, inviis ſtrati paludibus, teſtes Germani & Alemanni, longe à Rheni ſubmoti littoribus. Iam vero quid Sarmatas loquar, quid Gothos, quid Parthos, ac Perſas, atque omnem Ponticum tractum? ubique vigent Probi virtutis inſignia. Longum eſt dicere, quot reges magnarum gentium fugaverit, quot duces manu ſua occiderit, quantum armorum ſit quæ ipſe cepit privatus. Superiores Principes, quas illi gratias egerint, teſtes ſunt litteræ publicis inſertæ monumentis. Dii boni quoties ille donis militaribus eſt donatus! quas militum laudes emeruit! Adoleſcens tribunatum, non longe poſt adoleſcentiam, regendas legiones accepit. Iuppiter Opt. Max., Iuno regina, tuque virtutum præſul Minerva, tu orbis Concordia, & tu Romana Victoria, date hoc Senatui, populoque Romano, date militibus; date ſociis, atque exteris nationibus. Imperet quemadmodum militavit. Decerno igitur, Patres Conſcripti, votis omnium concinnentibus nomen Cæſareum, nomen Auguſtum, addo proconſulare imperium, patris patriæ reverentiam, Pontificatum maximum, jus tertiæ relationis, tribuniciam poteſtatem.

Poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Poſt hæc acclamatum eſt, *Omnes, Omnes*. Accepto igitur hoc Senatuſconſulto, 13
ſecundum orationem, permiſit Patribus, ut ex magnorum iudicũ appellationibus ipſi cognoſcerent, proconſules crearent, legatos Cõſulibus darẽt, ius Prętoriũ prę-ſidibus darent: leges quas Probus ederet, Senatuſconſultis propriis conſectarent. Statim deinde, ſi qui de interfectoribus Aureliani ſuperfuerant, vario genere vindicavit: mollius tamen moderatiuſque, quam prius exercitus, & poſtea Tacitus, vindicaverant. Deinde animadvertit etiam in eos qui Tacito inſidias fecerant. Floriani ſociis pepercit: quod non tyrannum aliquem videbantur ſequuti, ſed ſui Principis fratrem. Recepit deinde omnes Europenſes exercitus, qui Florianum & Imperatorem fecerant & occiderant. His geſtis, cum ingenti exercitu Gallias petit: quæ omnes, occiſo Poſtumio, turbatæ fuerant; interfecto Aureliano, à Germanis poſſeſſæ. tanta autem illic prœlia feliciter geſſit, ut à Barbaris ſexaginta per Gallias nobiliſſimas reciperet civitates; prædam deinde omnem, qua illi, præter divitias, etiam efferebantur ad gloriam. Et cum jam in noſtra ripa, immo per omnes Gallias, ſecuri vagarentur, cæſis prope

qua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quadringentis millibus, qui Romanum occupaverant ſolum, reliquias ultra Nicrum fluvium & Albam removit, tantum his prædæ Barbaricæ tulit, quantum ipſi Romanis abſtulerant: contra, Urbes Romanas & caſtra in ſolo Barbarico po-
14 ſuit, atque illic milites collocavit. Agros, & horrea, & domos, & annonam Tranſrhenanis omnibus fecit, iis videlicet quos in excubiis collocavit: nec ceſſatum eſt umquam pugnari, cum quotidie ad eum Barbarorum capita deferrentur, jam ad ſingulos aureos ſingula, quamdiu reguli novem ex diverſis gentibus venirent, atque ad Pedes Probi iacerent? quibus ille primum obſides imperavit, qui ſtatim dati ſunt: deinde frumentum, poſtremo etiam vaccas atque oves. Dicitur juſſiſſe his acrius, ut gladiis non uterentur, Romanam exſpectaturi defenſionem, ſi eſſent ab aliquibus vindicandi. Sed viſum eſt id non poſſe fieri, niſi ſi limes Romanus extenderetur, & fieret Germania tota provincia. Maxime tamen, ipſis regibus conſentientibus, in eos vindicatum eſt qui prædam fideliter non reddiderunt. Accepit præterea ſedecim millia tyronum, quos omnes per diverſas provincias ſparſit, ita ut numeris, vel limitaneis milli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

militibus,quinquagenos & ſexagenos in-
terſereret, dicens ſentiendum eſſe, non
videndum , cum auxiliaribus Barbaris
Romanus juvatur. Compoſitis igitur re- 15
bus in Gallia, tales ad Senatum litteras
dedit:

Ago Diis immortalibus gratias, Patres Conſcripti, quia veſtra in me judicia comprobarunt. Subacta eſt omnis qua tenditur late Germania. novem reges gentium diverſarum ad meos pedes, immo ad veſtros, ſupplices ſtratique jacuerunt. Omnes jam Barbari vobis arant, vobis jam ſerunt, & contra interiores gentes militant. Supplicationes igitur veſtro more decernite. Nam & quadringenta millia hoſtium cæſa ſunt, & ſedecim millia armatorum nobis oblata, & ſeptuaginta Vrbes nobiliſſimæ captivitate hoſtium vindicatæ, & omnes penitus Galliæ liberatæ. Coronas quas mihi obtulerunt omnes Galliæ civitates aureas, veſtræ, Patres Conſcripti, clementiæ dedicavi. & has Iovi Optimo Maximo, ceteriſque Diis Deabuſque immortalibus, veſtris manibus conſecrate. Præda omnis recepta eſt; capta etiam aliæ & quidem major quam fuerat ante direpta. Arantur Gallicana rura Barbaris bobus, & juga Germanica captiva præbent noſtris colla cultoribus: paſcuntur

ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ad noſtram alimoniam gentium pecora di
verſarum: equinum pecus roſtro jam fecun
datur equitatui: frumento barbarico plen
ſunt horrea. Quid plura? illis ſola relinqui
mus ſola, nos eorum omnia poſſidemus. Vo
lueramus Patres Conſcripti, Germaniæ no
vum præſidem facere, ſed hoc ad pleniora
vota diſtulimus. quod quidem credimu
conferre, cum divina providentia noſtro
uberius fecundarit exercitus.

16 Poſthæc Illyricum petiit; & prius quam venirет, Rhætias ſic pacatas reliquit, ut illic ne ſuſpicionem quidem ullius terroris relinqueret. In Illyrico Sarmatas ceteraſque gentes ita contudit, ut prope ſine bello cuncta reciperet quæ illi diripuerant. Tetendit deinde iter per Thracias, atque omnes Geticos populos fama rerum territos, & antiqui nominis potentia preſſos, aut in deditionem aut in amicitiam recepit. His geſtis Orientem petiit, atque in itinere potentiſſimo quodam latrone Palfurio capto & interfecto, omnem Iſauriam liberavit; populis atque urbibus Romanis legibus reſtitutis. Barbarorum qui apud Iſauros ſunt, vel per terrorem, vel per voluntatem, loca ingreſſus eſt: quæ cum peragraſſet, hoc dixit, Facilius eſt ab iſtis locis latrones arceri,

quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quam tolli, veteranis, omnia illa quæ anguſte adeuntur loca, privata donavit; addens, ut eorum filii, ab anno octavodecimo, mares dumtaxat, ad militiam mitterentur, ne ante latrocinari quam militare diſcerent. Pacatis denique omnibus Pamphyliæ partibus, ceterarumque provinciarum quæ ſunt Iſauriæ vicinæ, ad Orientem iter flexit. Blemyas etiam ſubegit, quorum captivos Romam tranſmiſit, qui mirabilem ſui viſum, ſtupente populo Romano præbuerunt. Copton præterea & Ptolemaidem Urbes, ereptas Barbarico ſervitio Romano addidit juri. Ex quo tantum profecit ut Parthi Legatos ad eum mitterent, confitentes timorem, pacemque poſcentes: quos ille ſuperbius acceptos, magis timentes domum remiſit. Fertur etiam epiſtola illius, repudiatis donis quæ rex Parthorum miſerat, ad Narſeum talis fuiſſe:

Miror te de omnibus quæ noſtra futura ſunt, tam pauca miſiſſe. Habeto interim omnia illa quibus gaudes: quæ ſi nos habere cupiamus, ſcimus quemadmodum poſſidere debeamus.

His acceptis litteris Narſeus maxime territus, & eo præcipue quod Copton & Ptolemaidem comperit à Blemyis qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

eas tenuerant vindicatas, cæſoſque ad internecionem eos qui gentibus fuerant ante terrori. Facta igitur pace cum Perſis, ad Thracias rediit, & centum millia Baſtarnarum in ſolo Romano conſtituit, qui omnes fidem ſervaverunt. Sed cum & ex aliis gentibus pleroſque pariter tranſtuliſſet, id eſt, ex Gepidis, Gautunnis, & Vandalis, illi omnes fidem fregerunt, & occupato bellis tyrannicis Probo, per totum pæne orbem, pedibus & navigando, vagati ſunt, nec parum moleſtiæ Romanæ gloriæ intulerunt. quos quidem ille diverſis vicibus, variiſque victoriis oppreſſit, paucis domum cum gloria redeuntibus, quod Probi evaſiſſent manus. Hæc Probus cum Barbaris geſſit. Sed habuit etiam non leves tyrannicos motus. nam & Saturninum, qui Orientis imperium arripuerat, variis prœliorum generibus & nota virtute ſuperavit. quo victo, tanta in Oriente quies fuit, ut (quemadmodum vulgo loquebantur) mures rebelles nullus audiret. Deinde cum Proculus & Bonoſus, apud Agrippinam in Gallia, imperium arripuiſſent, omneſque ſibi jam Britannias, Hiſpanias, & Braccatæ Galliæ provincias vindicarent, Barbaris ſemet juvantibus, vicit. Ac ne requiras

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

plura vel de Saturnino, vel de Proculo, vel de Bonoſo, ſuo eoſdem inſeram libro, pauca de iiſdem, ut decet, immo ut poſcit neceſſitas, loquuturus. Unum ſane ſciendum eſt quod Germani omnes, cum ad auxilium eſſent rogati à Proculo, Probo potius perſervire maluerunt quam cum Bonoſo & Proculo eſſe. Gallis omnibus & Hiſpanis ac Britannis hinc permiſit, ut vites haberent vinumque conficerent. Ipſe Almam montem, in Illyrico circa Sirmium, militari manu foſſum, lecta vite conſevit. Dedit Romanis etiam voluptates, & quidem inſignes: delatis etiam congiariis. Triumphavit de Germanis & Blemyis: omnium gentium drungos uſque ad quinquagenos homines ante triumphum duxit. Venationem in Circo ampliſſimam dedit, ita ut populus cuncta diriperet. Genus autem ſpectaculi fuit tale. Arbores validæ per milites radicitus vulſæ connexis late longeque trabibus affixæ ſunt, terra deinde ſuperiecta, totuſque Circus ad ſilvæ conſitus ſpeciem, gratia novi viroris effronduit. Immiſſi deinde per omnes aditus ſtruthiones mille, mille cervi, mille apri, mille damæ, ibices, oves feræ, & cetera herbatica animalia, quanta vel ali potuerunt vel inveniri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

immiſſi deinde populares; rapuit quiſqu quod voluit. Edidit alia die in Amphi theatro una miſſione centum jubatos leo nes, qui rugitibus ſuis tonitrua excita bant: qui omnes contificiis interemt ſunt, non magnum præbentes ſpectacu lum cum occidebantur. neque enim era beſtiarum impetus ille, qui eſſe ab ei egredientibus ſolet. Occiſi ſunt prætere multi qui diripere volebant, ſagittis. Edi ti deinde centum leopardi Libyci, cen tum deinde Syriaci, centum leænæ, & urſ ſimul trecenti: quarum omnium ferarun magnum magis conſtat ſpectaculum fuiſ ſe quam gratum. Edita præterea gladia torum paria trecenta; Blemyis pleriſque pugnantibus, qui per triumphum eran ducti, pleriſque Germanis & Sarmatis, nonnullis etiam latronibus Iſauris. Quibus peractis, bellum Perſicum parans, cum per Illyricum iter faceret, à militibus ſuis per inſidias interemtus eſt. Cauſſæ occidendi ejus hæ fuere. primum quod numquam militem otioſum eſſe perpeſſus eſt. ſiquidem multa opera militari manu perfecit; dicens annonam gratuitam militem comedere non debere. His addidit dictum ejus grave, ſi umquam eveniat, ſalutare Reipublicæ, brevi mili-

militesneceſſarios non futuros. Quid ille conceperat animo qui hoc dicebat, nonne omnes barbaras nationes ſubiecerat pedibus; quia totum mundum fecerat jam Romanum: Brevi (inquit) milites neceſſarios non habebimus. Quid eſt aliud dicere? Romanus jam miles erit nullus, ubique regnabit; omnia poſſidebimus, ſecura Reſpublica orbis terrarum non arma fabricabit, non annonam præbebit: vobis habebuntur aratra, equus naſcetur ad pacem, nulla erunt bella, nulla captivitas: ubique pax, ubique Romanæ leges, ubique judices noſtri. Longius amo- 21
re Imperatoris optimi progredior, quam pedeſtris ſermo deſiderat. Quare addam illud quod præcipue tanto viro fatalem properavit neceſſitatem. nam cum Sirmium veniſſet, ac ſolum patrium effecundari cuperet & dilatari; ac ſiccandam quandam paludem multa ſimul millia militum poſuit, ingentem parans foſſam. qua, deiectis in altum navibus, loca Sirmienſibus profutura ſiccaret. hoc permoti milites confugientem eum in turrem ferratam, quam ipſe ſpeculæ cauſſa editiſſimam exædificaverat, interemerunt anno imperii ſui quinto. Poſtea tamen ingens ei ſepulcrum elatis aggeri-

bus, omnes pariter milites fecerunt cum titulo hujuſmodi inciſo marmori:

HIC PROBVS IMPERATOR ET VERE PROBVS, SITVS EST, VICTOR OMNIVM GENTIVM BARBARARVM, VICTOR ETIAM TYRANNORVM.

22 Conferens ego cum aliis Imperatoribus Principem Probum, omnibus probe Romanis ducibus, qui fortes, qui clementes, qui prudentes, qui mirabiles extiterunt; intelligo hunc virum parem fuiſſe, aut, ſi non repugnat invidia furioſa, meliorem. Quinquennio enim imperii ſui, per totum orbem terrarum tot bella geſſit, & quidem per ſe, ut mirabile ſit quemadmodum omnibus occurrerit prœliis. Multa manu ſua fecit, duces præclariſſimos inſtituit. nam ex eius diſſiplina Carus, Diocletianus, Conſtantius, Aſclepiodotus, Annibalianus, Leonides, Cecropius, Piſonianus, Herennianus, Gaudioſus, Urſinianus, Herculius, Maximianus, & ceteri, quos patres noſtri mirati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ratiſunt, & de quibus nonnulli boni Principes exſtiterunt, inſtituti ſunt. Conferat nunc, cui placet, viginti Traiani Hadrianique annos; conferat prope totidem Antoninorum. Nam quid de Auguſto loquar; cuius imperii anni vix poſſunt credi. Malos autem Principes taceo: ipſa vox Probi clariſſima indicat quid ſe facere potuiſſe ſperaret, qui dixit. Brevi neceſſarios milites non futuros. Ille vero 23
conſcius ſui, non Barbaros timuit, non tyrannos. Quæ deinde felicitas emicuiſſet, ſi ſub illo Principe milites non fuiſſent; annonam provincialis daret nullus, ſtipendia de largitionibus nulla erogarentur, æternos theſauros haberet Romana Reſpublica, nihil expenderetur à Principe, nihil à poſſeſſore redderetur: aureum profecto ſæculum promittebat, nulla futura erant caſtra, nuſquam lituus audiendus, arma non erant fabricanda: populus iſte militantium, qui nunc bellis civilibus Rempublicam vexat, pacis ſtudiis incumberet, erudiretur artibus, navigaret. adde quod nullus occideretur in bello. Dii boni, quid tantum vos offendit Romana Reſpublica, cui talem Principem ſuſtuliſtis? Eant nunc qui ad civilia bella milites parant, in germanorum

necem arment dexteras fratrum, hortentur in patrum vulnera liberos, & divinitatem Probo derogent; quam Imperatores noſtri prudenter & conſecrandam vultibus, & ornandam templis, & celebrandam ludis Circenſibus judicarunt. Poſteri Probi, vel odio invidiæ, vel timore, Romanam rem fugerunt: & in Italia circa Veronam ac Benacum & Larium, atque in his regionibus, larem locaverunt. Sane, quod præterire non potui, cum imago Probi in Veronenſi ita fulmine icta eſſet, ut eius prætexta colores mutaret, aruſpices reſponderunt, huius familiæ poſteros tantæ in Senatu claritudinis fore, ut omnes ſummis honoribus fungerentur. Sed adhuc neminem vidimus; poſteri autem videntur æternitatem habere. Senatus mortem Probi graviſſime accepit, æque populus. Et cum eſſet nuntiatum, Carum imperare, virum bonum quidem, ſed longe à moribus Probi; cauſſa filii eius Carini, qui ſemper peſſime vixerat, tam Senatus quam populus inhorruit. metuebant enim unuſquiſque triſtiorem Principem, ſed magis improbum metuebant heredem. Hæc ſunt quæ de Probo cognovimus, vel quæ digna memoratu exiſtima-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

mavimus. Nunc in alio libro, & quidem brevi, de Firmo, & Saturnino, & Bonoſo, & Proculo dicemus. non enim dignum fuit, ut quadrigæ tyrannorum bono Principi miſcerentur. Poſt deinde, ſi vita ſuppetit, Carum incipiemus propagare cum liberis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FLAVII VOPISCI SYRACUSII

FIRMVS.

MINVSCVLOS tyrannos ſcio pleroſque tacuiſſe, aut breviter præteriſſe. Nam & Suetonius Tranquillus, emendatiſſimus & candidiſſimus ſcriptor, Antonium & Vindicem tacuit, contentus eo quod eos curſim perſtrinxerat: & Marius Maximus, qui Avidium Marci temporibus, Albinum & Nigrum Severi, non ſuis propriis libris, ſed alienis innexuit. Et de Suetonio non miramur, cui familiare fuit amare brevitatem. Quid Marius Maximus, homo omnium verboſiſſimus, qui & mythiſtoricis ſe voluminibus implicavit, num ad iſtam deſcriptionem curamque deſcendit? At contra Trebellius Pollio ea fuit diligentia, eaque cura in edendis bonis maliſque Principibus, ut etiam triginta tyrannos uno breviter libro concluderet, qui Valeriani & Gallieni, nec multo ſuperiorum

aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

aut inferiorum fuere Principum temporibus. Quare nobis etiam non minima fuit cura ut dictis Aureliano, Tacito & Floriano. Probo etiam magno ac ſingulari Principe, cum dicendi eſſent Carus, Carinus, & Numerianus, de Saturnino, Bonoſo, Proculo, & Firmo, qui ſub Aureliano fuerant, non taceremus. Scis enim, 2
mi Baſſe, quanta nobis contentio proxime fuerit cum amatore hiſtoriarum Marco Fonteio, cum ille diceret Firmum qui Aureliani temporibus Ægyptum occupaverat, latrunculum fuiſſe non Principem; contra ego mecumque Rufus Celſus, & Ceionius Julianus, & Fabius Soſianus contenderent, dicentes illum & purpura uſum, & percuſſa moneta Auguſtum eſſe vocitatum. quinetiam nummos ejus Severus Archontius protulit: de Græcis autem Ægyptiiſque libris convicit, illum αὐτοκράτορα in edictis ſuis eſſe vocitatum. Et illi quidem adverſum nos contendenti hæc ſola ratio fuit quod dicebat Aurelianum in edicto ſuo non ſcripſiſſe, quod tyrannum occidiſſet, ſed quod latrunculum quendam à Republica removiſſet: perinde quaſi digne tanti Princeps nominis debuerit tyrannum appellare hominem tenebrarium, aut non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ſemper latrones vocitaverint magni Principes eos, quos invadentes purpuras necaverunt. Ipſe ego in Aureliani vita prius quam de Firmo cuncta cognoſcerem, Firmum non inter purpuratos habui, ſed quaſi quendam latronem: quod idcirco dixi, ne quis me oblitum exiſti-
3 ſtimaret mei. Sed ne volumini, quod breviſſimum promiſi, multa connectam, veniamus ad Firmum. Firmo patria Seleucia fuit: tametſi plerique Græcorum alteram tradunt, ignari eo tempore ipſo tres fuiſſe Firmos, quorum unus præfectus Ægypti, alter dux limitis Africani, idemque proconſul, tertius iſte Zenobiæ amicus ac ſocius: qui Alexandriam Ægyptiorum incitatus furore pervaſit, & quem Aurelianus, ſolita virtutum ſuarum felicitate, contrivit. De hujus divitiis multa dicuntur. nam & vitreis quadraturis bitumine aliiſque medicamentis inſertis, domum induxiſſe perhibetur: & tantum habuiſſe de chartis, ut publice ſæpe diceret, exercitum ſe alere poſſe papyro & glutino. Idem & cum Blemyis ſocietatem maximam tenuit, & cum Saracenis: naves quoque ad Indos negotiatorias ſæpe miſit. ipſe quoq; dicitur habuiſſe duos dentes elephanti, pedum de-
num,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

num, è quibus Aurelianus ipſe ſellam conſtituerat facere, additis aliis duobus, in qua Juppiter aureus & gemmatus ſederet, cum prætexta, ponendus in templo Solis, Apenninis ſortibus additis; quem appellari voluerat Jovem Conſulem vel Conſulentem. Sed eoſdem dentes poſtea Carinus mulieri cuidam dono dedit, quæ lectum ex iis feciſſe narratur. & quia nunc ſcitur, & ſciri apud poſteros nihil proderit, taceo. Ita donum Indicum Jovi Optimo Maximo conſecratum, per deterrimum Principem & miniſterium libidinis factum videtur & pretium. Fuit tamen Firmus ſtatura ingenti, oculis foris eminentibus, capillo criſpo, fronte vulnerata, vultu nigriore, reliqua parte corporis candidus, ſed piloſus atque hiſpidus, ita ut eum plerique Cyclopem vocarent. Carne multa veſcebatur, ſtruthionem ad diem comediſſe fertur. Vini non multum bibit, aquæ plurimum, mente firmiſſimus, nervis robuſtiſſimus ita ut Tritanum vinceret, cujus Varro meminit. nam & incudem ſuperpoſitam pectori conſtanter, aliis tundentibus, pertulit, cum ipſe reclivus ac reſupinus & curvatus in manus penderet potius quam jaceret. Fuit tamen ei contentio cum Au-

reliani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

reliani ducibus ad bibendum, ſi quando
eum tentare voluiſſet. nam quidam Bur-
burus nomine, de numero vexillario-
rum, notiſſimus potator, cum ad biben-
dum eundem provocaſſet, ſitulas duas
plenas mero duxit: & toto poſtea convi-
vio ſobrius fuit. & cum ei Burburus dice-
ret, Quare non fæces bibiſti? reſpondit
ille, Stulte, terra non bibitur. Levia per-
5 ſequimur, cum majora dicenda ſint. Hic
ergo contra Aurelianum ſumſit impe-
rium ad defendendas partes quæ ſuper-
erant Zenobiæ. Sed Aureliano de Carris
redeunte ſuperatus eſt. Multi dicunt la-
queo vitam eum finiſſe: aliud edictis ſuis
oſtendit Aurelianus. namque cum eum
viciſſet, tale edictum Romæ proponi juſ-
ſit.

AMANTISSIMO SVI POPVLO ROMANO AVRELIANVS AVGVSTVS SALVTEM DICIT.

Pacato undique gentium toto qua patet orbe terrarum, Firmum etiam latronem Ægyptium, barbaricis motibus æſtuantem, & fœminei produci reliquias colligentem, ne plurimum loquar, fugavimus, obſedimus, cruciavimus, & occidimus. Nihil eſt, Romulei Quirites, quod timere poſſitis. Canon Ægypti, qui ſuſpenſus per latronem im-

probum

probum fuerat, integer veniet. Sit vobis cum Senatu concordia, cum equeſtri ordine amicitia, cum prætorianis affectio: ego efficiam ne ſit aliqua ſollicitudo Romana. Vacate ludis, vacate Circenſibus. nos publicæ neceſſitates teneant: vos occupent voluptates. Quare ſanctiſſimi Quirites. & reliqua.

Hæc nos de Firmo cognoviſſe, ſcire debuiſti, ſed digna memoratu, nam ea quæ de illo Aurelianus Feſtivus libertus Aureliani ſigillatim retulit, ſi vis cognoſcere, eundem oportet legas, maxime cum dicat Firmum eundem inter crocodilos, unctum crocodilorum adipibus, nataſſe, & elephantum rexiſſe, & hippopotamos ediſſe, & ſedentem ingentibus ſtruthionibus vectum eſſe, & quaſi volitaſſe. Sed hæc ſcire quid prodeſt? cum & Livius & Salluſtius taceant res leves de iis quorum vitas ſcribendas arripuerint. non enim ſcimus quales mulos Clodius habuerit, aut mulas Titus Annius Milo, aut utrum Tuſco equo ſederit Catilina an Sardo; vel quali chlamyde Pompeius uſus fuerit, an purpura. Quare finem de Firmo faciemus, venientes ad Saturninum, qui contra Probum imperium ſibimet in Orientis partibus vindicavit.

FLA-

FLAVII VOPISCI SYRACUSII

SATVRNINVS.

SATVRNINVS oriundus fuit Gallis, ex gente hominum inquietiſſima, & avida ſemper vel faciendi Principis vel imperii. Huic inter ceteros duces, qui vere ſummus videretur, Aurelianus limitis Orientalis ducatum dedit, ſapienter præcipiens ne umquam Ægyptum videret. cogitabat enim, quantum videmus, vir prudentiſſimus, Gallorum naturam; & verebatur ne ſi perturbidam civitatem vidiſſet, quo eum natura ducebat, ſocietate quoque hominum duceretur. Sunt enim Ægyptii (ut ſatis noſti) viri ventoſi, furibundi, jactantes, injurioſi, atque adeo vani, liberi, novarum rerum, uſque ad cantilenas publicas, cupientes, verſificatores, epigrammatarii, mathematici, aruſpices, medici. nam & Chriſtiani, Sarmaritæ, & quibus præſentia ſemper tempora cum enormi libertate diſpliceant. Ac ne quis mihi Ægy-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Ægyptiorum iraſcatur, & meum eſſe credat quod in litteras retuli, Hadriani epiſtolam, ex libris Phlegontis liberti ejus proditam, ex qua penitus Ægyptiorum vita detegitur, indidi.

HADRIANVS AVGVSTVS SERVIANO CONSVLI SALVTEM.

Ægyptum quam mihi laudabas, Serviane cariſſime, totam didici, levem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt, Chriſtiani ſunt. & devoti ſunt Serapi, qui ſe Chriſti Epiſcopos dicunt. Nemo illic archiſynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Chriſtianorum presbyter, non mathematicus, non aruſpex, non aliptes. Ipſe ille patriarcha cum Ægyptum venerit, ab aliis Serapidem adorare, ab aliis cogitur Chriſtum. Genus hominum ſeditioſiſſimum, vaniſſimum, iniurioſiſſimum: civitas opulenta, dives, fecunda, in qua nemo vivat otioſus. Alii vitrum conflant, ab aliis charta conficitur: omnes certe linifiones, cujuſcumque artis & videntur & habentur. Podagroſi quod agant habent; cæci quod agant habent; cæci quod faciant, ne chiragrici quidem apud eos otioſi vivunt. Vnus illis Deus, nullus eſt. hunc Chriſtiani, hunc Iudæi, hunc omnes venerantur & gentes. & utinam melius eſſet morata civitas,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

civitas, digna profecto ſui profunditate, quæ pro ſui magnitudine totius Ægypti teneat principatum. Huic ego cuncta conceſſi; vetera privilegia reddidi; nova ſic addidi, ut præſenti gratias agerent. denique ut primum inde diſceſſi, & in filium meum Verum multa dixerunt, & de Antonino quæ dixerunt, comperiſſe te credo. nihil illis opto niſi ut ſuis pullis alantur, quos quemadmodum fecundant, pudet dicere. Calices tibi allaſſontes verſicolores tranſmiſi, quos mihi ſacerdos templi obtulit, tibi & ſorori meæ ſpecialiter dedicatos, quos tu velim feſtis diebus conviviis adhibeas. Caveas tamen ne his Africanus noſter indulgenter utatur.

Hæc ergo cogitans de Ægyptiis Aurelianus, juſſerat ne Saturninus Ægyptum videret: & mente quidem divina. nam ut primum Ægyptii magnam poteſtatem ad ſe veniſſe viderunt, ſtatim clamaverunt, *Saturnine Auguſte, Dii te ſervent:* & ille quidem, quod negari non poteſt, vir ſapiens, de Alexandrina civitate mox fugit, atque ad Palæſtinam rediit. Ibi tamen cum cogitare cœpiſſet, tutum ſibi non eſſe ſi privatus viveret, depoſita purpura ex ſimulacro Veneris, cyclade uxoria militibus circumſtantibus amictus, &

adora-

adoratus eſt. Avum meum ſæpe dicentem audivi ſe interfuiſſe cum ille adoraretur. Flebat (inquit) & dicebat, *Neceſſarium (ſi non arroganter dicam) Reſpublica virum perdidit. Ego certe inſtauravi Gallias, ego à Mauris poſſeſſam Africam reddidi. Ego Hiſpanias pacavi. Sed quid prodeſt? omnia hæc affectato ſemel honore perierunt.* Et cum eum animarent, vel ad vitam, vel ad imperium, qui induerunt purpuram, in hæc verba diſſeruit:

Neſcitis, amici, quid mali ſit imperare. Gladii & tela noſtris cervicibus impendent, imminent haſtæ undique, undique ſpicula: ipſi cuſtodes timentur, ipſi comites formidantur: non cibus pro voluptate, non iter pro auctoritate, non bella pro judicio, non arma pro ſtudio. Adde quod omnis ætas in imperio reprehenditur. Senex eſt quiſpiam? inhabilis videtur: ſin minus, ineſt furor. nam quod Imperatorem me cupitis, in neceſſitatem mortis me trahitis. Sed habeo ſolatium mortis, ſolus perire non potero.

Marcus Salvidienus hanc ipſius orationem vere fuiſſe dicit; & fuit re vera non parum litteratus. nam & in Africa rhetoricæ operam dederat, Romæ frequentaverat pergulas magiſtrales. Et ne longius progrediar, dicendum eſt quod præcipue

ad hunc pertinet. Errare quoſdam ſcio, & putare hunc eſſe Saturninum, qui Gallieni temporibus imperium occupavit; cum hic longe alius fuerit, & Probo pæne nolente ſit occiſus. Fertur autem Probus & clementes ad eum litteras ſæpe miſiſſe, & veniam eſſe pollicitum: ſed milites qui cum eo fuerant, non credidiſſe. Obſeſſum denique in caſtro quodam ab iis quos Probus miſerat, invito Probo eſſe iugulatum. Longum eſt frivola quæque connectere, & odioſum dicere quali ſtatura fuerit, quo corpore, quo decore, quid biberit, quid comederit: ab aliis iſta dicantur, quæ prope ad exemplum nihil proſunt. Nos ad ea quæ ſunt dicenda, redeamus.

FLAVII

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FLAVII VOPISCI
SYRACUSII

PROCVLVS.

PROCVLO patria Albingauni fuere, poſiti in Alpibus maritimis: domi nobilis, maioribus latrocinantibus, atque adeo pecore, ac ſervis, & iis rebus quas abduxerat, ſatis dives. Fertur denique eo tempore quo ſumſit imperium duo millia ſervorum ſuorum armaſſe. Huic uxor virago, quæ illum in hanc præcipitavit dementiam, nomine Sampſo, quod ei poſtea inditum eſt: nam antea Viturgia nominata eſt. Filius Herennianns, quem & ipſum, quinquennium ſi impleſſet, (ita enim loquebatur) dicaſſet imperio. Homo, quod negari non poteſt, optimus, idemque fortiſſimus: ipſe quoque latrociniis aſſuetus, qui tamen armatam ſemper egerit vitam. nam & multis legionibus tribunus præfuit, & fortia edidit facta. Et quoniam minima quæque jucunda ſunt, atque habent aliquid gratiæ cum leguntur; tacendum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dum non eſt, quod & ipſe gloriatur in quadam ſua epiſtola, quam ipſam melius eſt ponere quam de ea plurimum dicere.

PROCULUS METIANO AFFINI SALUTEM DICIT.

Centum ex Sarmatia virgines cepi. Ex his una nocte decem inivi: omnes tamen, quod in me erat, mulieres intra dies quindecim reddidi.

Gloriatur (ut vides) rem ineptam; & ſatis libidinoſam: atque inter fortes ſe haberi credit ſi criminum denſitate coaleſcat.
13 Hic tamen, cum etiam poſt honores militares ſe improbe & libidinoſe, tamen fortiter ageret, hortantibus Lugdunenſibus, qui & ab Aureliano graviter contuſi videbantur, & Probum vehementiſſime pertimeſcebant, in imperium vocitatus eſt, ludo pæne & joco, ut Oneſimus dicit: quod quidem apud nullum alium reperiſſe me ſcio. Nam cum in quodam convivio ad latrunculos luderetur, atque ipſe decies Imperator exiſſet, quidam non ignobilis ſcurra, Ave (inquit) Auguſte. allataque lana purpurea, humeris ejus ingeſſit, eumque adoravit: timor inde conſciorum, atque inde jam exercitus tentatio & imperii. Non nihilum tamen Gallis profuit. nam Alemannos, qui tunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

tunc adhuc Germani dicebantur, non ſine gloriæ ſplendore contrivit, numquam aliter quam latrocinandi pugnans modo. Hunc tamen Probus fugatum uſque ad ultimas terras, & cupientem in Francorum auxilium venire, à quibus originem ſe trahere ipſe dicebat, ipſis prodentibus Francis, quibus familiare eſt ridendo fidem frangere, vicit & interemit. Poſteri eius etiam nunc apud Albingaunos agunt, qui joco ſolent dicere, ſibi non placere eſſe vel Principes vel latrones. Hæc digna memoratu de Proculo, didiciſſe memini. Veniamus ad Bonoſum, de quo multo minora condidi.

FLAVII

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FLAVII VOPISCI
SYRACUSII

BONOSVS.

BONOSVS domo Hiſpanienſi fuit, origine Britannus, Galla tamen matre: ut ipſe dicebat, rhetoris filius; ut ab aliis comperi, pædagogi litterarii, parvulus patrem amiſit, atque à matre fortiſſima educatus, litterarum nihil didicit. Militavit primum inter ordinarios, deinde inter equites: duxit ordines, tribunatus egit, dux limitis Rhætici fuit: bibit quantum hominum nemo. De hoc Aurelianus ſæpe dicebat: *Non ut vivat natus eſt, ſed ut bibat.* quem quidem diu in honore habuit cauſſa militiæ. nam ſi quando legati Barbarorum undecumque gentium veniſſent, ipſi propinabantur, ut eos inebriaret, atque ab his per vinum cuncta cognoſceret. Ipſe quantumlibet bibiſſet, ſemper ſecurus & ſobrius: &, ut Oneſimus dicit ſcriptor vitæ Probi, adhuc in vino prudentior. Habuit præterea rem mirabilem, ut quantum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quantum bibiſſet, tantum mingeret: neque umquam aut eius pectus, aut venter, aut veſica gravaretur. Hic idem cum quodam tempore in Rheno Romanas luxurias Germani incendiſſent, timore ne pœnas daret, ſumſit imperium: idque diutius tenuit quam merebatur. nam longo gravique certamine à Probo ſuperatus, laqueo vitam finivit. tunc quidem iocus exſtitit, Amphoram pendere, non hominem. Filios duos reliquit, quibus ambobus Probus pepercit, uxore quoque eius in honore habita, & uſque ad mortem ſalario præſtito. Fuiſſe enim dicitur (ut & avus meus dicebat) femina ſingularis exempli, & familiæ nobilis gentis Gothicæ: quam illi Aurelianus uxorem idcirco dederat, ut per eum à Gothis cuncta cognoſceret. erat enim illa virgo regalis. Exſtant litteræ ad Legatum Thraciarum ſcriptæ, de iis nuptiis & donis quæ Aurelianus Bonoſo dari nuptiarum cauſſa juſſit, quas ego inſerui:

AVRELIANVS AVGVSTVS GALLONIO AVITO SALVTEM.

Superioribus litteris ſcripſeram, ut optimates Gothicas apud Perinthum collocares, decretis ſalariis, non ut ſingulæ acciperent, ſed ut ſeptem ſimul unum convivium ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

berent. cum enim diviſæ accipiunt, & illæ parum ſumunt, & Reſpublica plurimum perdit. Nunc tamen quoniam placuit Bonoſo Hunilam dari, dabis ei, juxta breve infra ſcriptum, omnia quæ præcipimus: ſumtu etiam publico nuptias celebrabis. Brevis munerum fuit: Tunicas palliolatas hyacinthinas ſubſericas: tunicam auro clavatam ſubſericam librilem unam, interulas dilores duas, & reliqua quæ matronæ conveniunt. Ipſi dabis aureos Philippeos centum, argenteos Antoninianos mille, æris ſeſtertium decies.

Hæc me legiſſe teneo de Bonoſo; & potui quidem horum vitam præterire, quos nemo quærebat: attamen, ne quid fidei deeſſet, etiam de iis quæ didiceram intimanda curavi. Superſunt mihi Carus, Carinus, & Numerianus: nam Diocletianus & qui ſequuntur, majore ſtylo dicendi ſunt.

FLA-

FLAVII VOPISCI SYRACUSII

CARVS.

FATO Rempublicam regi, eamque nunc ad ſummum evehi, nunc ad minima retrahi, Probi mors ſatis prodidit. Nam cum ducta per tempora, variis vel erecta motibus, vel afflicta, nunc tempeſtate aliqua, nunc felicitate variata, omnia prope paſſa eſſet quæ patitur in homine uno mortalitas, videbatur poſt diverſitatem malorum jam ſecura, continuata felicitate manſura, poſt Aurelianum vehementem Principem, Probo ex ſententia Senatus & populi, leges & gubernacula temperante. Sed ruina ingens, vel naufragii modo, vel incendii, accenſis fataliter militibus, ſublato è medio tali Principe, in eam deſperationem votum publicum redegit, ut timerent omnes Domitianos, Vitellios, & Nerones, plus enim timetur de incertis moribus Principis, quam ſperatur: maxime in ea Republica, quæ recentibus confoſſa vulneribus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ribus, Valeriani captivitatem, Gallieni
luxuriam, triginta etiam prope tyranno-
rum cæſa civilium membra ſibimet vin-
2 dicantium perpeſſa mœruerit. Nam ſi vo-
lumus ab ortu Urbis repetere quas varie-
tates ſit paſſa Romana Reſpublica, inve-
niemus nullam magis vel bonis floruiſ-
ſe, vel malis laboraſſe. Et ut à Romulo in-
cipiam vero patre ac parente Reip. quæ
illius felicitas: qui fundavit, conſtituit,
roboravitque Rempublicam, atque unus
omnium conditorum perfectam Urbem
reliquit? Quid deinde Numam loquar:
qui frequentem bellis & gravidam trium-
phis civitatem religione munivit. Viguit
igitur uſque ad Tarquinii Superbi tem-
pora noſtra Reſpublica: ſed paſſa tempe-
ſtatem de moribus regiis, non ſine gravi
exitio ſemet ulta eſt. Adolevit deinde
uſque ud tempora Gallicani belli: ſed
quaſi quodam merſa naufragio, capta
præter arcem Vrbe, plus pœne mali ſen-
ſit quam tunc boni habuerat. Reddidit
ſe deinde in integrum: ſed eouſque gra-
vata eſt Punicis bellis, ac terrore Pyrrhi,
ut mortalitatis mala præcordiorum ti-
3 more ſentiret. Crevit deinde victa Car-
thagine, trans maria miſſis imperiis: ſed
ſocialibus affecta diſcordiis, extenuato
felici-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

felicitatis ſenſu, uſque ad Auguſtum bellis civilibus confecta conſenuit. per Auguſtum deinde reparata; ſi reparata dici poteſt, libertate depoſita. tamen utcumque (etiamſi domi triſtis fuit) apud exteras gentes effloruit : paſſa deinceps tot Nerones, per Veſpaſianum caput extulit. nec omni Titi felicitate lætata, Domitiani vulnerata immanitate, per Nervam atque Traianum, uſque ad Marcum ſolito melior, Commodi vecordia, & crudelitate lacerata eſt: nullum poſt hæc, præter Severi diligentiam, uſque ad Alexandrum Mammææ, ſenſit bonum. Longum eſt quæ ſequuntur univerſa connectere. Vti enim Principe Valeriano non potuit, & Gallienum per quindecim annos paſſa eſt. Invidit Claudio longinquitatem imperii, amans varietatum prope, & ſemper inimica fortuna juſtitiæ. Sic enim Aurelianus occiſus eſt; ſic Tacitus abſumtus; ſic Probus cæſus; ut appareat, nihil tam gratum eſſe fortunæ, quam ut ea quæ ſunt in publicis actibus, eventuum varietate mutentur. Sed quorſum talibus querelis & temporum caſibus deſtinemur? veniamus ad Carum, medium (ut ita dixerim) virum, inter bonos magis quam inter malos Principes collocandum, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

longe meliorem, ſi Carinum non reliquiſſet heredem. Cari patria ſic ambiguè à pleriſque proditur, ut præſumte veritatem dicere nequeam, quæ illa vera ſit. Oneſimus enim, qui diligentiſſime vitam Probi ſcripſit: Romæ illum & natum & litteris eruditum, ſed Illyricianis parentibus fuiſſe, contendit. Sed Fabius Cerilianus, qui tempora Cari, Carini, & Numeriani ſolertiſſime perſequutus eſt, neque Romæ, ſed in Illyrico genitum, neque Pannoniis, ſed Pœnis parentibus aſſerit natum. In ephemeride quadam legiſſe memini, Carum Mediolanenſem fuiſſe, ſed avo juri Aquileienſis civitatis inſertum. Ipſe, quod negari non poteſt, ut epiſtola eius indicat quam proconſul ad Legatum ſcripſit, cum eum ad bona hortaretur officia, Romanus vult videri. Epiſtola Cari:

MANLIVS AVRELIANVS PROCONSVL CILICIÆ, JVNIO LEGATO SVO.

Majores noſtri Romani illi Principes, in Legatis creandis hac uſi ſunt conſuetudine, ut morum ſuorum ſpecimen per eos oſtenderent, quibus Rempublicam delegabant. Ego vero, ſi ita non eſſet, aliter non feciſſem: feci aliter, ſi te juvante non fallar.

Fac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Fac igitur ut maioribus noſtris, id eſt Romanis, non diſcrepemus viris.

Vides quod tota epiſtola majores ſuos Romanos vult intelligi. Indicat & oratio ejus ad Senatum data, iſtam generis prærogativam. nam cum primum Imperator eſſet creatus, ſic ad Senatorium ordinem ſcripſit. inter cetera:

Gaudendum eſt itaque, Patres Conſcripti, quod unus ex veſtro ordine, veſtri etiam generis, Imperator eſt factus. Quare adnitemur, ne meliores peregrini quam veſtri eſſe videantur.

Hoc quoque loco ſatis clarum eſt illum voluiſſe intelligi ſe eſſe Romanum, id eſt Roma oriundum. Hic igitur per civiles & militares gradus, ut tituli ſtatuarum eius indicant, præfectus prætorii à Probo factus, tantum ſibi apud milites amoris locavit, ut interfecto Probo tanto Principe, ſolus digniſſimus videretur imperio. Non me præterit, ſuſpicatos eſſe pleroſque, & eos in faſtos retuliſſe, Cari factione interemtum Probum: ſed neque meritum Probi erga Carum, neque Cari mores id credi patiuntur: ſimul quia Probi mortem & acerrime & conſtantiſſime vindicavit. Quid autem de eo Probus ſenſerit, indicant litteræ, de ejus hono-

ribus ad Senatum datæ.

PROBVS AVGVSTVS AMANTISSIMO SENATVI SVO SALVTEM DICIT.

Inter cetera: *Felix eſſet noſtra Reſpublica, ſi qualis Carus eſt, aut plerique veſtrum, plures haberem in actibus collocatos. Quare equeſtrem ſtatuam viro morum veterum (ſi vobis placet) decernendam cenſeo: addito eo, ut publico ſumtu, vel eidem exædificentia domus, marmoribus à me delatis. Decet enim nos talis integritatem remunerari viri,* & reliqua.

Ac ne minima quæque connectam, & ea quæ apud alios poterunt inveniri, ubi primum accepit imperium, conſenſu omnium militum bellum Perſicum quod Probus parabat, aggreſſus eſt, liberis Cæſaribus nuncupatis: & ita quidem ut Carinum ad Gallias tuendas cum viris lectiſſimis deſtinaret: ſecum vero Numerianum adoleſcentem, cum lectiſſimum, tum etiam diſertiſſimum, duceret. Et dicitur quidem ſæpe dixiſſe, ſe miſerum, quod Carinum ad Gallias Principem mitteret; neque illa ætas eſſet Numeriani ut illi Gallicanum, quod maxime conſtantem Principem quærit, crederetur imperium. Sed hæc alias. Nam exſtant

jam

jam litteræ Cari, quibus apud præfectum ſuum de Carini moribus queritur; ut appareat verum eſſe quod Oneſimus dicit, habuiſſe in animo Carum, ut Carino Cæſareum abrogaret imperium. Sed hæc (ut diximus) alias in ipſius Carini vita dicenda ſunt. Nunc ad ordinem revertamur. Ingenti appatatu, & totis viribus Probi profligato magna ex parte bello Sarmatico quod gerebat, contra Perſas profectus, nullo ſibi occurrente, Meſopotamiam Carus cepit, & Cteſiphontem uſque pervenit. occupatiſque Perſis domeſtica ſeditione, Imperatoris Perſici nomen meruit. Verum cum avidus gloriæ, præfecto ſuo maxime jurgante, (qui & ipſius & filii eius quærebat exitium, cupiens imperare) longius progreſſus eſſet, ut alii dicunt, morbo; ut plures, fulmine interemtus eſt. Negari non poteſt, eo tempore quo periit, tantum fuiſſe ſubito tonitruum, ut multi terrore ipſo exanimati eſſe dicantur. Cum igitur ægrotaret, atque in tentorio jaceret; ingenti exorta tempeſtate, immani coruſcatione, immaniori, ut diximus, tonitru, exanimatus eſt. Junius Calpurnius qui ad memoriam dictabat; talem ad præfectum Urbis, ſuper morte Cari, epiſto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

lam dedit inter cetera:

Cum(inquit) *Carus, Princeps noſter vere carus, ægrotaret, tanti turbinis ſubito exorta tempeſtas eſt, ut caligarent omnia, neque alter alterum noſceret: coruſcationum deinde ac tonitruum in modum fulgurum igniti ſideris continuata vibratio, omnibus nobis veritatis ſcientiam ſuſtulit. Subito enim conclamatum eſt, Imperatorem mortuum, & poſt illud præcipue tonitruum, quod cuncta terruerat. His acceſſit quod cubiculari dolentes Principis mortem, incenderunt tentorium. Vnde fama emerſit fulmine interemtum eum, quem, quantum ſcire poſſumus, ægritudine conſtat abſumtum.*

9 Hanc ego epiſtolam idcirco indidi, quod plerique dicunt, vim fati quondam eſſe, ut Romanus Princeps Cteſiphontem tranſire non poſſit: ideoque Carum fulmine abſumtum, quod eos fines tranſgredi cuperet qui fataliter conſtituti ſunt. Sed ſibi habeat artes ſuas timiditas calcanda virtutibus. Licet plane, ac licebit, per ſacratiſſimum Cæſarem Maximianum, Perſas vincere, atque ultra eos progredi: & futurum reor; ſi à noſtris non deſeratur promiſſus Numinum favor. Bonum Principem Carum fuiſſe, cum multa indicant,

dicant, tum illud etiam, quod ſtatim adeptus imperium, Sarmatas, adeo morte Probi feroces, ut invaſuros ſe non ſolum Illyricum, ſed Thracias quoque Italiamque minarentur; ita inter bella patiendo contudit ut pauciſſimis diebus Pannonias ſecuritate donaverit, occiſis Sarmatarum ſedecim millibus, captis diverſi ſexus viginti millibus. Hæc de Caro ſatis eſſe credo. Veniamus ad Numerianum, cujus & vicinior patri, & admirabilior per ſocerum ſuum facta videtur hiſtoria. Et quamvis Carinus maior ætate fuerit, prior etiam Cæſar ſit nuncupatus; tamen neceſſe eſt ut prius de Numeriano loquamur, qui patris ſequutus eſt mortem: poſt de Carino, quem vir Reipublicæ neceſſarius, Auguſtus Diocletianus, habitis conflictibus, interemit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FLAVII VOPISCI SYRACUSII

NUMERIANUS.

NUMERIANUS Cari filius, moratus egregie & vere dignus imperio, eloquentiæ etiam præpollens, adeo ut publice declamaverit, feranturque illius ſcripta nobilia; declamationi tamen quam Tulliano accommodatiora ſtylo. Verſu autem talis fuiſſe prædicatur, ut omnes poëtas ſui temporis vicerit. nam & cum Olympio Nemeſiano contendit, qui ἁλιευτικὰ, κυνηγετικὰ, & ναυτικὰ ſcripſit, quique omnibus coloniis illuſtratus emicuit: & Aurelium Apollinarem Jamborum ſcriptorem, qui patris ejus geſta in litteras retulit, iiſdem quæ recitaverat editis, veluti radio ſolis obtexit. Hujus oratio fertur ad Senatum miſſa tantum habuiſſe eloquentiæ, ut illi ſtatua, non quaſi Cæſari, ſed quaſi rhetori decerneretur ponenda in bibliotheca Ulpia, cui ſubſcriptum eſt:

NVMERIANO CÆSARI, ORATORI TEMPORIBVS SVIS POTENTISSIMO.

Hic patri comes fuit bello Perſico: quo mortuo, cum nimio fletu oculos dolere cœpiſſet, quod illud ægritudinis genus nimia utpote familiariſſima, confectus anguſtia incurriſſet: & dum lectica portaretur, factione Arrii Apri ſoceri ſui, qui invadere conabatur imperium, occiſus eſt. Sed cum per plurimos dies, de Imperatoris ſalute quæreretur à milite, concionareturque Aper, idcirco illum videri non poſſe, quod oculos invalidos à vento ac ſole ſubtraheret; fœtore tamen cadaveris res eſſet prodita: omnes invaſerunt Aprum, cujus factio latere non potuit, eumque ante ſigna & principia protraxere. Tunc habita eſt ingens concio, factum etiam tribunal. 12
Et cum quæreretur, quis vindex Numeriani iuſtiſſimus fieret, quis daretur Reipublicæ bonus Princeps, Diocletianum omnes divino conſenſu, cui multa iam ſigna facta dicebantur imperii, Auguſtum appellaverunt, domeſticos tunc regentem, virum inſignem, callidum, amantem Reipublicæ, amantem ſuorum, & ad omnia quæ tempus quæſierat, paratum: 13

conſilii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

conſilii ſemper alti, nonnumquam tamen effrontis, ſed prudentis, nimia pervicacia motus inquieti pectoris comprimentis. Hic cum tribunal conſcendiſſet, atq; Auguſtus eſſet appellatus, & quæreretur quemadmodum Numerianus eſſet occiſus, educto gladio, Aprum præfectum prætorii oſtentans, percuſſit; addens verbis ſuis, *Hic eſt auctor necis Numeriani.* Sic Aper ſeipſum fœdavit, & deformibus conſiliis agens, dignum moribus ſuis exitum dedit. Avus meus retulit, ſe interfuiſſe concioni cum Diocletiani manu eſſet Aper occiſus: percuſſiſſe autem dicebat Diocletianum, & dixiſſe, *Gloriare Aper, Æneæ magni dextra cadis.* quod ego miror de homine militari; quamvis ſciam plurimos plus quam militares, vel Græcè vel Latinè, vel Comicorum uſurpare dicta vel talium poëtarum. ipſi denique Comici plerumque ſic milites inducunt, ut eos faciant vetera dicta uſurpare. nam &, *Lepus tute es, & pulpamentum quæris,* Livii Andronici dictum eſt; multaque alia quæ Plautus Cæciliuſque poſuerunt.

14 Curioſum non puto, neque ſatis vulgare, fabellam de Diocletiano Auguſto ponere hoc convenientem loco, quæ illi data eſt ad omen imperii. Avus meus mihi retulit

lit ab ipſo Diocletiano compertum. cum (inquit) Diocletianus apud Tungros, quadam in caupona moraretur, in minoribus adhuc locis militans, & cum Druide quadam muliere rationem convictus ſui quotidiani faceret, atque illa diceret, *Diocleteane nimium avarus, nimium parcus es*, joco non ſerio Diocletianus reſpondiſſe fertur, *Tunc ero largus cum Imperator fuero.* Poſt quod verbum Druias dixiſſe fertur, *Diocletiane jocari noli: nam Imperator eris cum Aprum occideris.* Semper exinde Diocletianus in animo habuit imperii cupiditatem, idque Maximiano conſcio atque avo meo, cui hoc dictum à Druide ipſe retulerat. Denique ut erat altus, riſit & tacuit. Apros tamen in venationibus, ubi fuit facultas, manu ſua ſemper occidit. Denique cum Aurelianus imperium accepiſſet, cum Probus, cum Tacitus, cum ipſe Carus; Diocletianus dixit, *Ego ſemper apros occido, ſed alter ſemper utitur pulpamento,* Jam illud notum eſt, atque vulgatum, quod cum occidiſſet Aprum præfectum prætorii, dixiſſe fertur, *Tandem occidi Aprum fatalem.* Ipſum Diocletianum idem avus meus dixiſſe dicebat, nullam aliam fuiſſe ſibi cauſam occidendi manu ſua Aprum, niſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ut impleret Druidis dictum, & ſuum firmaret imperium, non enim tam crudelem ſe innoteſcere cuperet, primis maxime diebus imperii, niſi illum neceſſitas ad hanc atrocitatem occiſionis attraheret. Dictum eſt de Caro, dictum etiam de Numeriano, ſupereſt nobis Carinus.

FLAVII

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

FLAVII VOPISCI SYRACUSII

CARINVS.

CARINVS homo omnium contaminatiſſimus, adulter, frequens corruptor juventutis (pudet dicere quod in litteras Oneſimus retulit) ipſe quoque male uſus genio ſexus ſui. Hic cum Cæſar decretis ſibi Gallis atque Italia, Illyrico, Hiſpaniis ac Btitanniis & Africa, relictus à patre, Cæſarianum teneret imperium, ſed ea lege, ut omnia faceret, quæ Auguſti faciunt, enormibus ſe vitiis & ingenti fœditate maculavit. Amicos optimos quoſque relegavit: peſſimum quemque elegit, aut tenuit: præfectum Vrbi unum ex cancellariis ſuis fecit; quo fœdius nec cogitari potuit aliquando, nec dici. Præfectum prætorii, quem habebat, occidit: in eius locum Matronianum, veterem conciliatorem fecit. Vnum ex his notarium, quem ſtuprorum & libidinum conſcium, atque adiutorem habuerat, invito patre, Con-

ſulem

ſulem fecit: Superbas ad Senatum litteras dedit. Vulgo Vrbis Romæ, quaſi populo Romano, bona Senatus promiſit. Vxores ducendo ac reiiciendo novem duxit, pulſis pleriſque prægnantibus. Mimis, meretricibns, pantomimis, cantoribus atque lenonibus, palatium implevit. Faſtidium ſubſcribendi tantum habuit, ut impurum quendam, cum quo ſemper meridie jocabatur, ad ſubſcribendum poneret, quē objurgabat plerumq;, quod bene ſuum imitaretur magiſtrum. Habuit gemmas in calceis: niſi gemmata fibula uſus non eſt. balteum etiam ſæpe gemmatum. Regem denique illum Illyrici plerique vocitarunt. Præfectis numquam, Conſulibus, obviam proceſſit. Hominibus improbis plurimum detulit, eoſque ad convivium ſemper vocavit. Centum libras avium, centum piſcium, mille diverſæ carnis in convivio ſuo frequenter exhibuit. Vini plurimum effudit. Inter poma & melones natavit. Roſis Mediolanenſibus & triclinia & cubicula ſtravit. Balneis ita frigidis uſus eſt, ut ſolent eſſe cellæ ſuppoſitoriæ, frigidariis ſemper nivalibus. Cum hiemis tempore ad quendam locum veniſſet, in quo fons erat aqua pertepida, ut ſolet per hiemem naturali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

naturaliter, eaque in piſcina uſus eſſet, dixiſſe balneatoribus fertur, *Aquam mihi muliebrem præparatis:* atq; hoc eius clariſſimum dictum effertur. Audiebat pater ejus quæ ille faceret, & clamabat, Non eſt meus. Statuerat denique Conſtantium (qui poſtea Cæſar eſt factus, tunc autem præſidatum Dalmatiæ adminiſtrabat) in locum ejus ſubrogare, quod nemo tunc vir melior videbatur: illum vero (ut Onceſimus dicit) occidere. Longum eſt ſi de eius luxuria plura velim dicere. quicumque oſtiatim cupit noſcere, legat etiam Fulvium Aſprianum, uſque ad tædium geſtorum eius univerſa dicentem. Hic ubi patrem fulmine abſumtum, fratrem à ſocero interemtum, Diocletianum Augustum appellatum comperit, majora vitia & ſcelera edidit, quam liber à frenis domeſticæ pietatis, ſuorum moribus abſolutus. Nec ei tamen defuit ad vindicandum ſibimet imperium vigor mentis: nam contra Diocletianum multis prœliis conflixit. ſed ultima pugna apud Murtinum commiſſa, victus occubuit. Hic trium Principum finis fuit, Cari, Numeriani, & Carini: poſt quos Diocletianum & Maximianum Principes Dii dederunt; jungentes talibus viris Galerium atque Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Conſtantium: quorum alter natus eſt, qui acceptam ignominiam Valeriani captivitate deleret: alter qui Gallias Romanis legibus redderet. Quatuor ſane Principes mundi, fortes, ſapientes, benigni, & admodum liberales, unum in Republica ſentientes: præterea Senatus Romani moderati, populo amici, poteſtate graves, religioſi, & quales Principes ſemper oravimus: quorum vitam ſingulis libris Claudius Euſthenius, qui Diocletiano ab epiſtolis fuit, ſcripſit: quod idcirco dixi, ne quis à me tantam rem quæreret, maxime cum vel vivorum Principum vi-
19 ta non ſine reprehenſione dicatur. Memorabile maxime & Carini & Numeriani hoc habuit imperium, quod ludos populo Romano, novis ornatos ſpectaculis, dederunt, quos in Palatio circa porticum ſtabuli pictos vidimus. Nam & neurobaten, qui velut in ventis cothurnatus ferretur, exhibuit: & tichobaten, qui per parietem urſo eluſo cucurrit: & urſos mimum agentes: & item centum ſalpiſtas uno crepitu concinentes, & centum camptaulas, choraulas centum, etiam pithaulas centum, pantomimos & gymnicos mille: pegma præterea, cuius flammis ſcena conflagravit; quam Diocletianus

poſtea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

poſtea magnificentiorem reddidit. Mimos præterea undique advocavit. Exhibuit & ludum Sarmaticum, quo dulcius nihil eſt. Exhibuit Cyclopem. Donatum eſt & Græcis artificibus, & gymnicis, & hiſtrionibus & muſicis aurum & argentum; donata & veſtis ſerica. Sed hæc omnia, neſcio quantum ad populum gratiæ habeant, nullius certe ſunt momenti apud Principes bonos. Diocletiani denique dictum fertur, cum ei quidam largitionalis ſuus editionem Cari laudaret, dicens, multum placuiſſe Principes illos, cauſſa ludorum theatralium, ludorumque Circenſium; Ergo (inquit) bene riſus eſt imperio ſuo Carus. Denique cum omnibus gentibns advocatis Diocletianus daret ludos, parciſſime uſus liberalitate, dicens, caſtiores eſſe oportere ludos, ſpectante cenſore. Legat hunc locum Junius Meſſalla, quem ego libere culpare audeo. ille enim patrimonium ſuum ſcenicis dedit; hæredibus abnegavit: matris tunicam dedit mimæ, lacernam patris mimo: & recte, ſi aviæ pallio aurato atque purpurato, pro ſyrmate tragœdus uteretur. Inſcriptum eſt adhuc in choraulæ pallio tyrianthino, quo ille velut ſpolio nobilitatis exſultat, Meſſallæ nomen & uxoris. Jam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quid lineas petitas Ægypto loquar? quid Tyro & Sidone tenuitate perlucidas, micantes purpura, plumandi difficultate pernobiles? Donati ſunt ab Atrebaticis birri petiti, donati birri Canuſini; Africanæ opes in ſcena non prius viſæ. Et hæc quidem idcirco ego in litteras retuli, quo futuros editores pudor tangeret, ne patrimonia ſua, proſcriptis legitimis hæredibus, mimis & balatronibus deputarent. Habe, mi amice, meum munus, quod ego (ut ſæpe dixi) non eloquentiæ cauſſa, ſed curioſitatis, in lumen edidi: id præcipue agens, ut ſi quis eloquens vellet facta Principum reſerare, materiam non requireret, habiturus meos libellos miniſtros eloquii. Te quæſo ſis contentus, noſque ſic voluiſſe ſcribere, meliuſque potuiſſe, contendas.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

INSCRIPTIONES
ANTIQVÆ ILLV-
STRIORES,

Quæ de

IMPERATORIBVS:

QVORVM VITÆ HIC
DESCRIBVNTVR.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

INSCRIPTIONES Antiquæ illuſtriores, quæ de Imperatoribus: quorum vitæ hic deſcribuntur.

Prope Antium.

S E R G I AE
LAENATIS. F
PLAVTILLAE
MATRI
IMP. NERVAE
CÆSARIS. AVG.

Romæ.

PIETATI ET FELICITATI
Imp. Cæſ. DivI. Nervæ. Traiani. Aug
Germ. Pont. Max. Tr. Pot. III. *Cos.* II
ſa P. P
EX. S. S

ſa id eſt. *Patri Patriæ ex Senatus Sententia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

⁂

IMP. CÆSAR. DIVI
NERVÆ. F. NERVA
TRAIANVS. AVGVSTVS
Germanicus. Dacicus
Pontif. Maximus
Trib. Pot. IIII. *Cos.* IV
VICTO. DECEBALO.

Romæ.

IMP. CÆSARI
DIVI. NERVÆ. F
NERVÆ. TRAIANO
Aug. Germanico
Dacico. Pontifici
Maximo. Tribunic
Pot. VII. *Imp.* IIII. *Cos.* V. *P.P*
TRIBVS. XXXV
Quod. liberalitate
Optimi. Principis
Commoda. earum. etiam
Locorum. adiectione
AMPLIATA. SINT.

Anti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Antiquariæ Hiſp.

IMP. CÆSARI. DIVI. NERVÆ. F
NERVÆ. TRAIANO
Aug. Ger. Dacico. Pont. Max. Trib. Pot.
XIII. *Imp.* VI. *Cos.* VI. *P.P. Optimo. Maximo. que. Principi.* NESCANIENSES.
D. D.

Marqueſiæ Hiſp.

IMP. CÆS. NER. TRAIANO
Aug. Germ. Dac. Parth. Pon. Max. Tr. P.
XV. *Cos.* VI. *P.P. de Rom. Imperio. de.. paterna. &. avita. Hiſp. patria. &. de. omni homin. gen. meritiſſ. Populares. Provinc*
AREVATVM
OPTIMO. PRINC.

Anconæ.

IMP. CÆSARI. DIVI. NERVÆ. F.
NERVÆ. TRAIANO. *Optimo. Aug. Germanic. Dacico. Pont. Max. Tr. Pot.*
XVIIII. *Imp.* VIII. *Cos.* VI. *P.P. providentiſſimo. Principi. Senatus. P.Q.R. quod. acceſſum. Italiæ. hoc. etiam. addito. ex. pecunia ſua. portu. tutiorem. navigantibus. reddiderit.*

A latere ejuſdem ſtatuæ duæ iſtæ inſcriptiones ſunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

I.

PLOTINÆ
AVG
CONIVGI. AVG

II.

DIVÆ
MARCIANÆ
AVG
SORORI. AVG.

Alcantaræ in Hiſpania.

IMP. NERVÆ. TRAIANO. CÆSARI. AVGVST. GERMANICO. DACICO. SACRVM.

Templum. in. rupe. Tagi. ſuperis. &. Caſare.plenum
Ars. ubi. materia. vincitur. ipſa. ſua.
Quis. quali. dederit. voto. fortaſſe.requiret
Cura. viatorum.quos.nova.fama.iuvat
Ingentem.vaſta.pontem. quod.mole.peregit
Sacra. litaturo. fecit. honore. Lacer
Qui.pontem.fecit. Lacer. &. nova. templa
Dicavit. illic. ſe. ſolu. . . . . vota. litant
Pontem. perpetui. manſurum. in. ſacula mundi
Fecit. divina. nobilis. arte. Lacer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Idem. Romuleis. templum. cum. Cæſ. Divis
Conſtituit. felix. utraque. cauſſa. ſacri.

C. IVLIVS. LACER. H. S. F. ET. DEDICA
VIT. AMICO. CVRIO. LACONE. ICÆ
DITANO.

In monte Pulciano.

IMP. CÆSAR
DIVI. TRAIANI
PARTHICI. FIL
DIVI. NERVÆ. NEP
TRAIANVS. HADRIANVS
Aug. Pont. Max. Trib.
Pot. VII. *Coſ.* III.
VIAM. CASSIAM
Vetuſtate. collabſam
A. Cluſinorum. finibus
Florentiam. perduxit
Millia. paſſuum
XXCI.

Romæ.

COLLEGIVM

Augurum. auctor. Imp. Cæſare. DIvI. Traiani. Parthici. F. DIvI. Nervæ. Nepote Traiano. Hadriano. Aug. Pontif. Max Trib. Pot. V. *Cos.* III. *Procos. terminos. Pomerij. reſtituendos. curavit.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Non procul à Varhelii ruinis.

Imp. Cæſ. Divi. Nervæ
Traianr. Hadriano. Aug.
Pont. Max. Coſ. III. *P. P*
Cuius. virtute. Dacia. Impe-
rio. addita. felix. eſt
M. Arrius. Q. R. Col. VI.
Piæ. Trai. Sarmiz
devoti. numini. eius
ex. voto. P.

Romæ ad D. Pauli.

Imp. Cæſari. DivI
Traiani. Parthici. F
Divi. Nervæ. Nepoti
Traiano. Hadriano
Aug. Pontif. Maxim.
Trib. Poteſt. XXII. *Cos.* III. *P. P*
COLONIA OSTIA
Conſervata. & . aucta. omni
Iudulgentia. & liberalitate. eius.

Iaurini in Hungaria.

Imp. Cæſ
Traiano.
Hadriano
Aug. P. P. Trib. Pot.
XXI. *Cos.* III. *Imp.* II
L. Ælius. Cæſ. Fil

Trib. Potes. Cos. II
Procos. XV. VIR
SACRIS FACIVND.
Oliſiponæ.

Sabina. Aug.
Imp. Cæſ. Traia-
ni. Hadriani. Auguſti
Divi. Nervæ. Nepoti
Divi. Traiani. Dac. Par
Fil. D. D. Felicitas. Iulia
Oliſipo. per ∽
M. Gellium. Rutilium. &
L. Iulium. Avitum.

* * *

NVMINIB. *Deorum. Aug. Iovi. Opt. Max ædem. voto. ſuſcepto. Q. Lepidus. M. F. M Curius, M. F. Coss.* III. *S. P. Q. R.*

IMP. CÆS. DIVI. TRAIANI. PAR*thici. F. D. Nervæ. Nep. Traiano. Hadriano Aug. Pont. Max. Trib. Pot.* II. *Cos.* II. *quod unus. omnium. Principum. &. ſolus. remittendo. ſeſtertium. novies. millies. debitum fiſco. non. præſentes. modo. ſed. &. poſteros ſuos. præſtitit. hac. liberalitate. ſecuros. Iulia. Aug. Mater. Augg. &. caſtrorum. Matronis. reſtituit. Sabina. Auguſta. Matronis Divus. Aug. Pont. Max. ex. S. C. refecit.*

Romæ.

IMP. CÆS. DIVI. TRAIANI *Parthici. Filio. Divi. Nervæ. Nepoti. Traiano. Hadriano. Aug. Pont. Max. Trib. Pot* XXII. *Imp.* II. *Cos.* III. *P. P. &. Divæ. Sabinæ.*

Imp. Cæſar. T. Ælius. Hadrianus. Antoninus. Aug. Pius. Pont. Max. Trib. Pot. II *Cos. Des.* III.. *P. P. Imp.* II.

PARENTIBVS SVIS.

Sueſſæ in Campania.

M. A T T I D I Æ
Aug. Fil. Divæ
Marcianæ. Aug
Nepti. Divæ. Sabinæ
Aug. Sorori
Imp. Antonini
Aug. PiI. P. R. Materteræ
MINTVRNENSES
D. D.

Ibid.

Mattidiæ. Aug
Fil. Divæ. Sabinæ
Sorori
Imp. Antonini. Aug. Pii
P. P. Materteræ
C. Flavius. Aug. Lib
Oneſimus. Campanus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Romæ.

L. Helio. Cæſ. Divi. Hadriani
Aug. F. Coſſ. II. *F*

Ibid.

Imp. Cæſari. L. Aurelio
Vero. Aug. Armeniac
Med. Parthic. Pontific. Tribunic
Pot. VIIII. *Imp.* V. *Cos.* III. *P.P.*

Ibid.

Imperatori. Cæſari. DIvi. Marci. Antonini
Pii. Germanici
Sarmatici. Filio. DIvi. PiI. Nepoti. DIvi
Hadriani. Pronepoti
Divi. Traiani. Parthici. abnepoti. Divi
Nervæ. adnepoti
L. Ælio. Aurelio. Commmodo. Auguſto
Sarmatico
Germanico. Maximo. Britannico. Pontifice
Maximo. Tribuniciæ
Poteſt. XVIII. *Imperat.* VIII. *Conſuli.* VII
Patri. Patriæ.

Puteolis.

IMP. CÆSAR. DIVI. HADRIANI. FIL
Divi. Traiani. Parthici. Nepos. Divi. Ner
væ. Pronepos. T. Ælius. Hadrianus. Antoni
nus. Auguſt. Pont. Max. Trib. Pot. II
Cos. II. *deſig.* III. *P.P. opus. pilarum. vi. ma*
ris. conlapſum. à. Divo. patre. ſuo. P. promiſ
ſum. reſtituit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Malphiæ.

Imp. Cæſari
Divi. Hadriani. fil.
Divi. Traiani
Parthici. Nepoti
Divi. Nervæ. Pronep
T. Ælio. Hadriano
Antonino. Aug. Pio
Pontif. Max. Trib. Pot. V
Imp. II. *Cos.* III. *P.P*
Conſtitutori. ſacri
Certaminis. Selaſtici
Socij. lictores. populares
Denunciatores. Puteolani.

Romæ Græca, ſic Latine citatur à Panuino.

IMP. CÆS. DIV. HADRIANI. FILIO *Divi. Traiani. Parthici. Nepoti. Divi. Nervæ. Pronepoti. T. Ælio. Hadriano. Antonino. Aug. Pio. Pontifici. Maximo. Trib. Pot.* III. *Coſ.* III. *P.P. benefico. ac Servatori. Hadrianæ. ac. Mopſueſtiæ. Ciliciæ. ſacræ. liberæ inviolatæ. ſuis. legib. viventis. P.R. amicitia. &. Societate. conductæ. quod. divina ipſe. in. jure. dicundo. clementia. ſit. uſus nec. non. vetera. eidem. civitati. jura. firma rataque. eſſe. voluerit*

S. P. Q. D. D.

Romæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Romæ.

DIVO. ANTONINO. AVGVSTO
Senatus.populuſque. Laurens
Quod. privilegia. eorum. non. modo
Cuſtodierit. ſed. etiam. ampliaverit
Curatore. Manio. Sabino. Libone. C.V
Curantibus. Ti. Iulio. Nepotiano
&. P. Æmilio. Egnatiano. Præf.
Q. Q. Laurentium. Lavinatium.

Peruſiæ in Umbria.

DIVO. ANTONINO
PIO.

*C.Egnatius. Feſtus. Ædil.*II. *Vir. huic.cum plebs. Vrbana. ludos. public. edenti. ad. ſtatuam. ponendam. pecuniam. obtuliſſet. is honore. contentus. impenſam. remiſit. & impetrata. venia. ab. ordine. Peruſinor. Opt. Max. Q. Princ.de. ſua.pec.poſuit. cujus. ob. dedicationem. dari. juſſit. ab. Herede. ſuo. decurionib. Sing.H-S.*IIII. N. *Plebi H-S.* II. N.

L. D. D. D.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

AVRELII VERI

Auxini.

Imp. Cæſari
L. Aurelio. Vero. Aug
Trib. Pot. III. Cos. II
Divi. Antonini. PiI. Fil
Divi. Hadriani. Nep
Divi. Traiani. Parth
PRO. N. DIVI. *Nervæ. Abn*
Auximates. publice.

Tarraconæ.

Devictori. omnium. gen
tium. Barbararum. &. ſu
per. omnes. retro. princi
pes. providentiſſimo
Imp. Cæſ. Marco
Antonino. Vero
Invic. Aug. P. M. Tr. Pot
P. P. Cos. II. Proc
Val. Iulianus. V. P
P. P. H. Tarrac. Numi
ni. maieſtatique. eius
Semper. dicatiſſimus.

M. AV-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

M. AVRELII
* *
*
IMP. CÆS. M. AVG. ANTONINO
Aug. Pio. felici. invicto. Par
thic. Maximo. Britannico. Max
Tr. Pot. VII. *Cos.* III. *P. P. Procos*
Fortiſſimo. Principi
Mag. quin. Coll. aurificum
D. D.
Cur. P. Valerius. P. P. Benedi
tus. &. C. Aurelius. Carpus
Q. Q. II. S.

Romæ.
M. AVREL. CÆSARI
Imp. Cæſaris. T. Æli
Hadriani. Antonini. Aug
Pii. Fil. Divi. Hadriani. Nep
Divi. Traiani, Pronep. Divi
Nervæ. Abnep. Cos.
Petronius. Mamertinus. &
Gavius. Maximus. Pr. Pr
Tribuni. Cohortium. Prætoria
rum. &. urbanarum
&. Statorum. evocatati
Cohortes. prætoriæ. decem
&. Vrbanæ. X. XII. XIIII
Centuriæ. Statonum
Optimo. ac. piiſſimo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

In ruinis Ulpiæ Traianæ.

Imp. Caſ.
M. Ælio. Antonino
Pio. Aug. Pont. Max.
Trib. Pot. XVI. *P. P*
Cuius. nutu. &. auſpici-
cijs. Provincia. Dacia
Gubernatur
M. Surrianus. Pr. Pr
Numini. eius.

In vico prope Ulpiam Traianam.

Ex. voto. XXX
Magno. &. invicto. Imp. Caſ
T. Ælio. Hadriano. Antonino. Pio
Aug. Pont. Max. Trib. Pot. XVI. *Cos* III. *P.P. pro. ſalute. &. Felici. Pont Max. &. Anniæ. Fauſtinæ. Aug coniugi. C. Clod.* VI. *Præf. M. Dacorum. Iaſſion. hanc. ſtatuam. in. auraria. Numinibus. Maieſt. Q. eorum.*

Trebulæ in Sabinis.

IVLIÆ. AVG
IMP. CÆS. L. SEPTIMI
Severi. Pertinacis. Aug. &. M.

Aure-

Aureliani. Optimi. Cæſaris
Imp. deſtinat
PARENTI
MATRI. CASTRORVM
TREBVLANI. MVTVESCANI.

Prope Salaciam.

IMP. CÆS. DIVI
SeptimI. Severi. Pij
Arab. Adiab. Parthi-
ci. Max. Brit. Max. F
Divi. M. Anton. Pij
Germ. Sarm. Nep
Divi. Anton. Pij. Pronep
Divi. Hadriani. abnep
Divi. Traiani. Parthic
Et. Divi. Nervæ. Adnep
M. AVREL. ANTONINVS
P.F. AVG. PAR. MAX
BRIT. MAX. GERM. MAX
PATER. MILITVM. TRIB
POT. XX. IMP. III. COS. IIII
P.P. PROC. REST.....

In pago Straetſualtio Saliſburgum verſus.

IM. CÆS. L. SEPTIMIO
Severo. Pio. Pertinaci. Aug. Arab. Adiab
Parthico. Max. Britan. Max. Pontif. Max
Trib

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

*Trib.Potes.*III. *Imp.*VII. *Cos.*II. *P.P.Procos &. Imp. Cæſ.M.Aurel.Antonino.Pio. invicto. Aug.Parthico. Max. Britannico. Max Germanico. Max. Pont. Max. Trib. Poteſt* XVI. *Imp.*III. *Cos.*IIII. *P.P.Procos. fortiſſimo ac. feliciſſimo. Principi. Domino. indulgentiſſimo*

M. P. L. LI.

***

IMP. CAESAR. LVCIVS. SEPTIMIVS. SEVERVS. *Pius. Pertinax. Aug. Arabic. Adiabenicus. Parthicus. Maximus. Pont. Max Trib. Poteſt.*VIIII.*Imp.* XI. *Cos.*II. *P. P. Procos. &*

*Imp. Cæſar. Marcus. Aurelius. Antoninus Pius. Aug. Trib. Pot.*IIII. *Procos. &. Imp P.Septimius.Geta.Antonin.vias.&.pontes reſt. ab. Aug. mil.paſ.*XXXI.

Ardeæ.

IMP. CÆS. M. AVR
ANTONINVS
*Pius. Felix. Aug. Pontif Max. Germ. Max. Trib Poteſt.*IIII. *Imp.*V. *Cos.*IV
Proq.Cos.P. P. &

M. AV-

M. AVRELIVS
ALEXANDER
Germ. Max. Dacicus. Max
Princeps. Iuventutis
Litus.vicinum. viæ. Severianæ
aſſiduis. maris. adluentis
fluctibus. ad. labem. ruinæ
labefactatum. aggeribus
Marini. operis. à. fundamentis
ut. periculum. commeantibus
abeſſet. exſtrui. curarunt.

Romæ ad portam Eſquilinam.

IMP. CÆS. M. AVRELIVS. ANTONINVS
Pius. Felix. Aug. Parth. Max. Brit. Maxi
mus. Pontifex. Maximus
aquam. Marciam. variIs. Kaſibus.impedi
tam. purgato. fonte. exciſis. &. perforatis
montibus. reſtituta.forma.adquiſito.etiam
fonte. novo. Antoniano. in. ſacram. urbem
ſuam,perducendam.curavit.

Capuæ in Campania.

Imp. Cæſar. Aug. M. Aurelius
Antoninus. Pius. Felix. Aug
Parthicus. Max. Britannicus
Max. P. M. P. P. Cos. III. Des
IIII.
Viam. inundatione. aquæ
interruptam.reſtituit.

Romæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Romæ.

IMP. CÆSAR. AVRELIVS
ANTONINVS. AVG
Germanicus. Sarmat. &
IMP. CÆSAR. L. AVRELIVS
COMMODVS. AVG
Germanicus. Sarmatic
Hos. limites. conſtituI. Iuſſerunt
propter. controverſias. quæ. inter
mercatores. &. mancipes.
Ortæ. erant. uti. finem
Demonſtrarent. vectigali. Foriculiari
te. Anſarij. promercalium. ſecundum
veterem. legem. ſemel. duntaxat
exegunt. . . .

Romæ.

IMP. CÆS. LVCIO. SEPTIMIO. M. FILIO
Severo. pio. pertinaci. Aug. patri. patriæ
Parthico. Arabico. &. Parthico. Adiabe
nico. Pontific. Maximo. tribuni. poteſt. XI.
Imp. XI. *Cos.* III. *Procos, &*
Imp. Cæſ. M. Aurelio. L. fil. L. Antonino
Aug. pio. felici. trib. Pot. VI. *Cos. Procos*
P. P. optimis. fortiſſimiſque. Principibus. ob
Rem-publicam. reſtitutam. imperiumque
populi. Romani. propagatum. inſignibus
virtutibus. eorum. dome. foriſque
S. P. Q. R.

Brac-

Braccariæ in columna.

IMP.CÆS.C.IVLIVS.VERVS.MAXIMINVS
Pius. F. Aug. Germ. Max. Dac. Max. Sarm
Max. Pont. Max. Trib. Pot. V. *Imp.* VII
P. P. Cos. Procos
Et. C. Iulius. Verus. Max. Nobiliſſimus
Cæſar. Germ. Max. Dac. Max. Sarm
Max. Prin. juventutis. Filius. D.N. Imp
C. Iulii. Veri. Maximini.
P. F. Aug
Vias. &. pontes. tempore. vetuſtatis
collapſos. reſtituerunt
Curante. Q. Decio. Leg. Augg. Præt
Præf. à. Brac. Aug
M. P.

* * *

IMP. CÆS. M. ANTONIO
GORDIANO
PIO. FELICI. AVG
PONTIF. MAX. TRIB
POT. COS. III. P. P
FRATRI. ARVALI.

Romæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Romæ.

FVRIÆ. SABINÆ
TRANQVILLIANÆ
Sanctiſſimæ. Aug.
coniugi. Domini. N
Imp. Cæſ. M. AntonI
GORDIANI. PII
Felicis. invicti. Aug
Decuriales. Geruli. D.D.N
MAIESTATIQVE EIVS.

Ameriæ.

IMP. CÆSAR
M. AVRELIO
PROBO. PIO
FELICI
INVICTO.

Piſauri.

P. CORNELIO
LICINIO
VALERIANO
CÆSARI
PISAVRIENSES.

Emeritæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Emeritæ.

GALIENVS. IMP. CÆS
Aug. Clemens. Pius
Vrbe. ædif. reſtaur
ad. bonum. Ital. Gal
Hiſp. publicum. con
verſus. hoc. iter. va
rie. per. Provinc
interrupit. Refici
Imperavit
LXXXVIII.

Romæ.

GALIENO
Clementiſſimo Principi
Cuius. invicta. virtus. ſola. pietate ſuperata. eſt. Marcus. Aurelius. Victor dedicatiſſimi. numini. majeſtatique eius.

Romæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Romæ.

IMP. CAESAR. L. SEPTIMIVS. SEVERVS *Pius. Pertinax. Arabicus. Adiabenicus Parthicus. Pontif. Max. Trib. Pot.* XI. *Cos* III. *P. P. Procos. &*
Imp. Cæſ. Mar. Aurelius. Ant. felix. Aug Trib. pot. V. *Cos. Procos. Pantheam. vetuſtate. corruptam. cum. omni. cultu. reſtiterunt.*

FINIS.

LECTORI.

ERant Inſcriptiones aliæ plures, ſed non ejuſdem momenti omnes; quas habes in Auguſto illo opere Gruteriano. Quæ Nervæ & Traiano inſcriptæ ſunt, etiam nos ad Hiſtoriæ ſeriem adſcripſimus. Accuratum etiam ordinem non ſervavimus, nec opus erat: Horum volui neſcius ne eſſes. Vale.

MAR-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

MARCI BOXHORN-ZVERII

IN

HISTORIÆ AVGVSTÆ Scriptores ſex.

ANIMADVERSIONES.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

MARCI BOXHORN-ZUERII

IN

ÆLII SPARTIANI HADRIANUM.

ANIMADVERSIONES.

PAg. 3. *Scipionum temporibus.*] Non ſum in prava illa, & quæ corrumpendis tot bonis auctoribus occaſionem dedit, opinione, ut ob unius vel alterius codicis diverſam lectionem, eam, quæ in vulgatis commoda eſt, temere velim mutari. Libet tamen hoc loco libros vetuſtiores, quos tractavit Cl. Caſaubonus, excutere; non tam ut vulgatam lectionem immutem, quam ut propius deſpiciam, ſitne hæc tam inepta & aliena, quam volunt eruditi. In Codicibus iſtis legere eſt; *ſub Scipionum temporibus.* quod fruſtra mutare aggreditur Caſaubonus. Vix enim dubito, quin ita ſcripſerit Spartianus. Sic paullo poſt; *Sub Suranobis, Serviano iterum Conſulibus.* Ita enim ibi ſcribendum ex veterrimorum codicum autoritate. Nec aliter in Antonio Pio: *Sub Domitiano duodecimum, & Cornelio Dolabella Coſ.* Sic in eapſe hac vita: *Cum ſub primis imperij diebus ab Tatiano eſſet admonitus.* In his *ſub* eleganter abundat. Et ita optimi quique auctores, præſertim Poetæ, uſurpant. Claudianus lib. 1. in Eutrop.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

- - - - unoque ſub ictu
Eripit officium patris, nec[stain]*nque mariti.*

Catullus;

Sole ſub ardenti flaventia demetit arva

Gratius Cyneget;

Adſcivere tuo Comites ſub nomine Divæ.

Sic aliæ eiuſmodi præpoſitiones paſſim ſuperfluæ, *In*. Ennodius Panegyr. *Cum primum aurora bigis in croceis ortum iubaris indicavit.* Spartianus in eadem hac vita; *Cum veteranum quendam notum ſibi in militia vidiſſet.* Apul. lib. VII. Metam. *Subibat me, & cæcam & prorſus exoculatam eſſe*; (alii *ineſſe*) *Fortunam, quæ ſemper ſuas opes ad malos & indignos conferat; nec unquam in iudicio quenquam mortalium eligat.* Sed vulgatæ, inquiet aliquis, editiones *in* illud non agnoſcunt. Fateor. nec Criticorum aliquis reponendum monuit. Sed cum à veteribus totidem verbis, quot, nos deſcripſimus, locum hunc laudari videam, nefas mihi fuit *in* illud exſtirpare, poſtliminio reſtituendum ratus, quod ſine cauſſa à librariis erat eiectum. Quis dixerit, quotiens hac in parte in bonis auctoribus deſcribendis erratum ab illis ſit, qui eiuſmodi loquendi modos vel elegantias non capiebant. Sic *de*. Apuleius de dogmate Platonis; *Tantoſque progreſſus exercitatio ipſi contulit, ut Pythia & Iſthmia de lucta certaverit.* Nec aliter *ex*. Hadrianus in Batavi militis Epitaphio.

Immiſſumque arcu dum pendet in aëre telum
Et redit, ex alia fixi fregique ſagitta.

Etiam *ab*. Theodulus, (floruit circa annum Salutis 500) in Egloga ſacra elegantiſſima, quam in membranis deſcriptam poſſidemus:

Natus ab Athenis paſtor cognomine Pſeuſtis.

Vt & in Epitaphio Boryſthenis equi, quod Hadriano adſcribitur;

Sparſit ab ore caudam,

Vt ſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Vt ſolet evenire.
Poſſem huc plura eiuſmodi referre, ſed otium aut locus iam non eſt. Iſta ſufficiant.

Pag. 4. *ad reprehenſionem ſtudioſus*] Vet. Ed. *prehenſionem.* Vt *paratus* pro *apparatus* lib. 2. poſuit Velleius. Et in Ælio Vero *riſio* pro *irriſio* legitur in antiquioribus libris. Similiter *luvies* pro *illuvies* dixit Apul lib. IX. ad *viam*, inquit, *prodimus ſub luvie cænoſa lubricam.* Vulgo iunctim legi ſolet, *ſubluvie.* Lectionis noſtræ veritatẽ veterrimæ, & paucis viſæ editionis auctoritate adſtruere parati ſumus.

Ibid. *Serviani beneficiarium antevenit*] Quid *beneficiarii* ſint jam docuerint viri eruditi ex Feſto; apud quem tamen in melioris notæ codicibus *benefactarii* ſcribi, ad codicem noſtrum notavit Nanſius. In Codice Regio & Puteani erat, *veneficiarium antevenit.* Ego *Veredarium* reſcribo. Quid *Veredarius* ſit nemo paullo humaniorũ ignorat. Etymologia eius ex Arabũ lingua petenda eſt ut indicavit mihi frater meus; *berdoim* iumentum & equum deſignat, unde Græcorum Βορδόνια. Plurale eius eſt *beradin.* Vnde & *berid.* id eſt *veredarius Baridæorum* familia apud Arabes celeberrima, nomen hinc habet, nempe à primo auctore ſuo, qui *Veredariorum* præfectus fuit, ut notat Georgius Elmacerus hiſtor. Sarr. lib. 3. cap. 2. Nugatur igitur Feſtus; qui *Veredas veteres dixiſſe*, inquit, *quod veherent rhedas, id eſt, duceret.* Ipſum *Rheda* Hebrææ originis eſt, à *rhada*, quod eſt dominari. Sed ad rem.

Pag. 5. *manante reſponſo*] *Manare reſponſum* eſt quod alii *fluere reſponſum* dicerent. Suetonius in Iulio; *unde emanavit Sullæ dictum.* Ita enim ubi legendum eſt, ut Animadverſionibus ad iſtum Scriptorem docemus, quas conſule. Supra dixit Spartianus, *Origo Hadriani vetuſtior à Picentibus, poſterior ab Hiſpanenſibus manat.* Verbo hoc paſſim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

utuntur ævi ſequioris ſcriptores.

Pag. 6. *quod pænulas amiſerit, quibus uti Tribuni plebis pluviæ tẽpore ſolebant*] Penula apud Romanos ſcortea erat, ſeu ex pellibus. Huius meminit Varro Manio apud Nonium: *Et quum corrigia diſruptas tonat haridum, reliquum pedem penula ſcortea pertegere.* Præcipuus eius uſus erat in pluvia. Idem Varro Virgula divina; *Non quærenda eſt homini, qui habet virtutem, penula in imbri.* Penulatum igitur geſtatores Græcis σισυρνοφόραι dici poſſint. Penula enim eadem eſt, quæ σισύρνα, Tſetſes Lycophronis Scholiaſtes; Διαφέρει σίσυς, σισύρα, καὶ σισύρνα. σίσυς μὲν γὰρ λέγεται πᾶν εὐτελὲς ἱμάτιον. σισύρα δὲ, τὸ ἐκ δέρματος ἔντριχον. σισύρνα δὲ, τὸ ἄτριχον δερμάτιον. Commentatores ad illud. Iuvenalis; *cuius & albiolos & lenam pignerat Atreus.* *Lenam penulam* interpretantur. *Lena* autem *veſtimentum eſt militare, quod ſupra omnia veſtimenta ſumitur*, ut explicat Nonius. Fiebat autem ex lana, unde & nomen habet, ſi credimus Varroni.

Pag. 10. *Roxobanorum.*] Oroſius; *Europa incipit Septemtrionalis à flumine Tanai: qua Riphæi montes Sarmatico averſi Oceano Tanaim fluvium fundunt. qui præteriens aras ac terminos Alexandri Magni in Roxolanorum finibus ſitos Meotidas auget paludes.* In MS. meo non contemnendæ vetuſtatis huius gentis nomen ſic ſcriptum offendi. *inrobaſcorum*, quod paullo longius abit à vulgato.

Pag. 11. *ad comprimendam de ſe famam*] *Fama* in peiorem partem hic uſurpatur, idemque valet ac *infamia*. Vnde *famoſus*. De quo alibi diximus.

Pag. 11. *Curſum fiſcalem inſtituit*] Id eſt, *curſum publicum*, ut eleganter obſervat & doctiſſime explicat magnus Salmaſius, quem vide, ut & iſta, quæ nos de curſuali, ut loquitur Caſſiodorus, miniſterio, iam notavimus in Suetonium.

Pag. 12. *Ad honores explendos, non ſolum amicis; ſed*

cis, ſed etiam paſsim aliquantis, multa largitus eſt] Non poſſum incomparabili illi viro adſentiri, qui ex veterrimis editionibus *peſsimis aliquantis* reſcripſit. Vt *peſsimus* hic non malum, ſed vilem & abjectum deſignet. Contrarium enim innuere mihi videtur Spartianus, dum *ad honores explendos* Hadrianum paſſim aliquammultis multa largitum eſſe ſcribit. Agit igitur de illis, qui in publicis muneribus & dignitatibus conſtituti, quia rei familiaris anguſtia laborabant, eas tueri vix poterant. Poſſit tamen *peſsimus* de illis explicari, qui viri quidem erant honeſti & probi, ſed ad imperandum non ſatis idonei. Sic *peſsimus* uſurpat Catullus:

Gratias tibi maximas Catullus
Agit peſsimus omnium Poeta;
Tanto peſsimus omnium Poeta
Quanto tu optimus omnium patronus.

Poteſt enim quis eſſe vir probus, & tamen malus Poeta, vir peſſimus, & tamen præſtantiſſimus Poeta. Lectionem noſtram excutiant viri eruditi, quæ ſic habet, *ſed etiam paſsim aliquam multis multa largitus eſt*. Sed pręſtet nihil mutari. *Aliquãtis* eſt *aliquam multis*. Sic *aliquantam pecuniam* dixit Apuleius Apol. 1. *Ex quo ſane aliquantam pecuniam, nullis tabulis, ſed, ut æquum dat, mera fide acceptam filiis debebat*. Et Vegetius de Re militari, non ſemel utitur. qui videndus.

Pag. 26. *balſama & crocum per gradus theatri fluere iuſsit*] Suetonius in Nerone, *Cœnationes laqueatæ tabulis eburneis, ut flores ex fiſtulis, & unguenta deſuper ſpargerentur*. Crocus etiam per viam ſpargebatur, ut colligere eſt ex Tacito lib. 18. in hiſtoria Vitellii aliiſque. Sparſionis autem iſtiuſmodi, quæ in Theatris obtinebat, meminere plurimi. Horatius lib. 2. Epiſt. 1.

Recte nec ne crocum floreſque perambulat Attæ

Falula.
Nugantur, enim illi, qui aliter interpretantur. Mens Poetæ eſt. Atta, togatas tragædias publice recitante, Theatrum croco ac floribus adſperſum fuiſſe, quod tūc temporis favoris & applauſus ſignū erat. Sparſionis eius meminit Gloſſographus:

Sparſio, Κρόκος ὁ ῥαινόμενος.
Spartum, Λδυκαία ἐν θεάτροις.

Locus corruptiſſimus, ut iam vidit accuratiſſimus Salmaſius; qui notat, ſolere veteres librarios, cum ad finem lineæ perveniſſent, ſi vox adhuc ſupereſſet aliqua, eam ſubiicere & circumducere; quod factitaſſe Auguſtum ſcribit Suetonius. Sic igitur ſcriptum primitus fuiſſe putat vir magnus.

Sparſio, Κρόκος ὁ ῥαινόμενος
Spartum, Λδυκαία [ἐν θεάτροις.

Verum ſi iuxta Auguſti formulā à Gloſſarum Auctore ſcriptum fuerit, ſic putamus ſignandum.

Sparſio, Κρόκος ὁ ῥαινόμενος | ἐν θεάτροις |
Spartum, Λευκαία. |

Vnde exſcriptores cum in marginem, quem recta iſta linea deſignamus, duas voculas iſtas procurrere viderent, ignorantes ad quem verſum ſpectarent, inferiori oſcitantes adſcripſerūnt. Si eo modo ſcriptum fuerit quo vult vir magnus, non fuit hoc iuxta formulam Auguſti, qui litteras non dividebat, quod hic fit, ſed ſubiiciebat, ut loquitur Suetonius, circumducebatque. *Subiicere* autem nihil minus, quam ſub verſu collocare deſignat, tunc eum voculam diviſiſſet, ſed continuo reliquis attexere, ut clareſatis &, niſi fallor, recte ad Suetonium demonſtramus.

Pag. 29. *Propter curam exercitus nimiam*] id eſt magnam. Ita auctorum plurimi, qui cadente iam lingua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

lingua Romana ſcripſerunt, uſurpant. Venerabilis Beda lib. de Orthograph. *Aliquando lingua Latina, hoc verbo ſic abutitur, ut nimis pro eo, quod eſt valde, ponatur.* Claudianus Paneg. in III. Conſ. Honor.

Quoque magis nimium pugnæ inflammaret amorem,
Facta tui numerabat avi.

In vita S. Simonis; *Cum nimia eſſet ſerenitas tanta fulgura ſubito extiterunt* &c.

Pag. 31. *non ſine Fabula veneni*] Mira loquendi ratio. *Fabula* hic idem valet, quod fama. Sic Claudianus de bello Getic.

Cretaque, ſi verax narratur fabula, vidit.

Malim tamen *fabula* hic pro levi, vel potius vana, & quæ nihil ſit, fama interpretari. Sic apud Perſ.

- - - *Manes & fabula fies*

Claudianus *fabula certe*
Cuncta forent.

Imo *fabula* non niſi diminutivum eſt à *fama*, pro *famula*, ne dubiæ eſſet ſignificationis.

Pag. 7. *Curaſſe delicatos, eoſdemque ſæpe liſſe*] Locus haud dubie corruptus. Quidam reſtituunt *ſuppilaſſe*. Mſcripti codices habent *ſæpe liſſe*, quam lectionem amplectuntur eruditi. Vt *liſſe* ſit pro *liviſſe*. Ego ſcriptæ lectionis veſtigia ſequor & ſcribo; *ſubegiſſe*. Quid *ſubigere* ſit nemo neſcit. Sic Gallico Triumpho milites inter cætera carmina, qualia currum proſequentes vulgariter canebant, etiam vulgatiſſimum illud de Cæſare pronuntiaverunt:

Gallias Cæſar ſubegit; Nicomedes Cæſarem.
Et ecce Cæſar nunc triumphat, qui ſubegit Gallias
Nicomedes non triumphat, qui ſubegit Cæſarem.

Sed reprimo audaciam. Vereor enim ne hanc lectionem noſtram, quamvis ſic ſatis commodam, caſtæ aures ſint adſpernaturæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

IN ÆLII SPARTIANI ÆLIUM VERUM ANIMADVERSIONES.

PAg. 37. *principem locum in hac ſtatione, quam temperas, retentarunt*] Ex more illorum Scriptorum. Sic ſupra *dictitare* pro *dicere*, & in eadem hac vita *cantitare* pro *canere*, *vocitare*, pro *vocare*, dixit.

Pag. 38. *felix neceſſitas fuit*] Mirus iterum loquendi modus, & non ita tritus apud alios ſcriptores. Idem eſt ac ſi dicat fatale fuit. Neceſsitas enim cauſſam hic ſignificat, ſed fatalem. Sic ἀναγκαίαν τύχην dixit Sophocles in Aiace;

Ὦ δέσποτ᾽ Αἴας, τῆς ἀναγκαίας τύχης
Οὐκ ἔστιν οὐδὲν μεῖζον ἀνθρώποις κακόν.

Ἀναγκαία τύχη, hic eſt δυστυχία, ut recte ad locum iſtum habet vetus Scholiaſtes, qui & iſta ſuperaddit: διπλῶς δὲ φησὶ τὸ ἀναγκαῖον. Ποτὲ μὲν ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν ἀκολουθίαν τινὰ ἐχόντων· ὡς ἂν εἴπωμεν ἀναγκαίως τὸ πῦρ θερμόν, καὶ τὸ γάλα λευκόν, ποτὲ δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ ἐξ ἀνάγκης γινομένου, ὡς καὶ νῦν ἀναγκαίαν τύχην τοῦ βίου φησί. *Neceſſitatem* pro ſtudio neceſſario poſuit Spartianus noſter ſub finem huius vitæ, cum inquit, *Sed multis neceſſitas non eſt talia inquirendi*: id eſt neceſſe non habent eiuſmodi perquirere. Et ſic uſurpat Iunius Philargyrus ad illud Virgilii: *At Chalybes nudi ferrum*, & *nudi*, inquit, *neceſſitate operis*.

Pag.

Pag. 43. *eoſque ventorum nominibus vocitavit*] Pueri, cui nomen Septemtrio, mentio eſt in marmoreo hoc Epitaphio:

PVERI. SEPTEMTRIONIS
ANNORVM XII. QVI. ANTI-
POLI. IN. THEATRO. BIDVO
SALTAVIT. ET. PLACVIT.

Alter lapis.

M. AVRELIO. AVG. LIB
AGILIO. SEPTENTRIONI
PANTOMIMO. SVI
TEMPORIS. PRIMO. SACERDO
TI. SYNHODI. APOLLINIS. PA-
RASITO.

IN
IULII CAPITOLINI
ANTONINUM PIUM
ANIMADVERSIONES.

PAg. 47. *homo triſtis & integer*] Lectionem hanc ego putem eſſe depravatam. Alii habent, *caſtus & integer*. Sequor vulgatæ edionis veſtigia, & levi mutatione ſcribo, *homo illuſtris & integer*. vetertimæ editiones *triſtis & ager*. Vnde fortaſſe,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

triſtis & acer. Scriptum fuit. *Triſtis* hic idem quod ſeverus. Sic Iunius Philargyrus *triſtes ſuccos* apud Virgilium *auſteros & amaros* interpretatur.

Pag. 49. *Vel quod vere natura clementiſſimus, & nihil temporibus ſuis aſperum fecit.*] Eadem ſententia mea eſt de hoc loco, quamvis de mendo ne ſuſpectum quidem eum habuerint viri eruditi. Illud *vere* vere ineptum hic eſt, & alienum. Non dubito litterula una addita ſcribere *fuerit*, & pro *fecit*, *fecerit*: hoc modo: *Vel quod fuerit natura clementiſſimus, & nihil temporibus ſuis aſperum fecerit.* Nihil hac lectione noſtra planius.

Pag. 50. *ob nimiam libertatem & vivendi facilitatem*] *Facilitas* hic levitatem & diſſolutum vivendi modum deſignat. Alias *facilis* idem quod docilis eſt, opponiturque obtuſo. Hic *facilis* levis & diſſolutus eſt, opponiturque hac ſignificatione ei, qui vita moribuſque gravis dicitur. Sic *facilitatem* pro inconſtantia & varietate poſuit Sidon. lib. I. Epiſt. VII. *Amicus homini fui, ſupra quam morum eius facilitas varietaſque patiebantur. Porro autem in natura* (forte *innatam*) *ille non habuit diligentiam perſeverandi.*

Pag. 55. *& Senatores urbis ad functiones ſuas*] Quæſo quam ſententiam habent hæc auctoris noſtri verba, ſic conſtituta; quæ paullo altius repetam, ut de emendatione noſtra melius iudicare poſsint lectores. Inquit Capitolinus; *Multas etiam civitates adiuvit pecunia, ita ut & Magiſtratus adiuvaret, & Senatores urbis ad functiones ſuas.* Noli dubitare quin vocula poſtrema *ſuas*, ſolenni librariorum errore, contracta ſit ex *ſuſtinendas*, quo modo à Capitolino primitus ſcriptum, & nunc denuo reſtituendum hic eſſe iudicamus. *Ad functiones ſuſtinendas*, hic eſt, quod in Ælio Vero Spartianus dixit, *ad honores ſuſtinendos.*

Pag. 57. *audito inter ipſum & curatorem negotio*]

Audire

Audire apud hos Scriptores eſt animum adtendere. Sæpe etiam fidem adhibere. Sic Spartianus de Hadriano: *Idem facile de amicis quid inſuſurrabatur, audivit*, id eſt credidit. Semel dicam. Fruſtra eſt in horum ſcriptorum lectione, qui ad iſta animum non adtendit.

IN
IULII CAPITOLINI
MARCUM ANTONINUM
ANIMADVERSIONES.

PAg. 64. *Apollonio Chalcedonio*] In Ricoboldi Ferrarienſis Chronico manu deſcripto, quod beneficio optimi & erudiſsimi Scriverii, penes me eſt, & in horum imperatorum hiſtoria ſex ſcriptores iſtos non modo ſequitur, ſed plurimis in locis ad verbum deſcribit, ſcriptum invenio; *Apollonio Chalcedone*. Chalcedo, ut Macedo.

Pag. 65. *& qui ei & honorem, etiam publice ſexenni detulit*] Eruditiſsimus Salmaſius levi mutatione locum affectum ſic reſtituit; *& æqui honorem* &c. Vbi præclara de æqui honore ex omni Antiquitate petita adducit. Sed liceat mihi litterula una mutata ſic ſcribere; *atque ei honorem* &c.

Pag. 75. *omnique frumentariæ rei conſuluit*] Vel hoc gloſſema eſt, vel illud quod verſu abhinc octavo dicitur, *Rei frumentariæ graviter providit*. Aut enim hæc eadem ſunt, aut ego admodum fallor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Vtrumque autem à manu eſſe auctoris, quamvis ſatis inepti, quis credat?

Pag. 79. *Victovalis & Marcomannis*] In priore nomine ſcribendo variant codices. Sed recta eſt lectio vulgata; quam & optimus liber agnoſcit. *Victovalos* autem veterum eoſdem eſſe, qui hodie *VVeſtphali* appellantur, vix dubito. Nomen certe in tota Germania aliud mihi iam non occurrit, quod cum hoc conveniat magis.

Pag. 81. *aut ſimulatis callidæ ſeveritatis (quo ille ingenito vitio laborabat) erroribus*] Pro *quo* Palat. habet *quia* unde ego reſcripſerim *qua*, nempe *callida ſeveritate*.

Ibid. *Hadrianus, ut dictum eſt, hunc eundem ſucceſſorem paraverat*] Locus haud dubie fæde corruptus eſt, quē leviſsima mutatione nos conabimur reſtituere. Sic igitur interpunge. *Erat enim ipſe tantæ tranquillitatis, ut vultum numquam mutaverit vel mærore vel gaudio (philoſophiæ deditus Stoicæ; quam & per optimos quoſque magiſtros acceperat, & undique ipſe collegerat) & Hadrianus, ut dictum eſt, eum ſucceſſorem paraverit, niſi ei ætas puerilis obſtitiſſet, quod quidem apparet ex eo, quod generum Pio hunc eundem delegit, ut ad eum, dignum utpote virum, quandoque Romanum perveniret imperium.* Et ſic iiſdem pene verbis adumbravit iam laudatus Chronographus, quem MS. habemus, cuius verba omnia, ad hanc rem ſpectantia, huc tranſſcribam. *Vir*, inquit, *tranquilliſſimus fuit, qui nec ab infantia vultum ſuum gaudio vel merore mutaverit: Philoſophiæ Stoicæ deditus non ſolùm moribus vitæ; ſed & eruditione Philoſophus tantæ admirationis adhuc vivens* (ſcribi velim *iuvenis*) *fuit, ut eum ſucceſſorem paraverit Hadrianus relinquere adoptato tamen Anthonio Pio generum ei idcirco eſſe voluerit ut hoc ordine ad imperium perveniret.* Verba hæc ex Capitolino deſcripta eſſe, nemo non videt. Quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

autem Auctor noſter inquit, *& Hadrianus eum ſucceſſorem paraverit*, recte ille interpretatur, *ſucceſſorem paraverit relinquere.* Nam *parare ſucceſſorem* nihil aliud hic eſt, quam deſtinare ſucceſſorē, non facere, ut ſententia & verba conſequentia manifeſte evincunt.

Pag. 83. *ut eodem cultu, quo & ipſe, vel miniſteriis ſimilibus convivia exhiberent*] Idem Chronographus vel potius Capitolini abbreviator, ſic habet. *Hic permiſit viris clarioribus, ut convivia eodem cultu & miniſtris ſimilibus exhiberent.*

Ibid. *Nec moleſtus ulli fuit, qui vel non reddidit empta, vel reddidit*] Recte has voculas *qui vel non reddidit emta, vel reddidit*, tamquam ineptas eiiciunt eruditi. Nec eas agnoſcit Abbreviator noſter, qui nihil habet, præter iſta. *Nulli fuit moleſtus.*

IN

IULII CAPITOLINI VERUM IMPERATOREM ANIMADVERSIONES.

PAg. 102. *Lucius quidem, Marco vicem reddens, ſuſcipit, obſequutus ut legatus Proconſuli.*] Fruſtra lectionem hanc & ſententiam ſollicitant eruditi. Mens auctoris eſt, Lucium nomen Commodi ſuſcepiſſe, & Marco hac in re & alibi bene de ſe merito fuiſſe obſecutum. *Suſcepit* enim referendum

dum ad *nomen*, de quo proxime præcedenti periodo egit. *Marco vicem reddens*, poſt *ſuſcepit* collocari debuiſſet. Sed tranſpoſitionibus non modo verborum, ſed & ſententiæ gaudent iſti ſcriptores.

Pag. 103. *& notiſſimum eius fertur tale convivium*] Vox, *notiſſimus*, in malam partem pro *famoſiſſimus* ut plurimum uſurpatur. Eutropius ubi de Cœna Vitellii; *Notiſſima certe cœna eius memoriæ mandata eſt.* Sic Apuleio Apol. I. Pudens ille inſigniter impudens *homo* dicitur *notiſſimæ temeritatis*. & Metamorph. VI. eſt: *Quid ſtas Luci, vel quid iam notiſſimum exſpectas.* Ita enim ibi legendum eſt, pro eo quod in vulgatis eſt *noviſſimum*, clamante loci ſententia. Apud Tertullianum contra Marcionem eſt, *os notiſſimum*.

Pag. 111. *Marcus vero porrexit*] Scribe, *porrexerit*.

IN

VULCATII GALLICANI

AVIDIVM CASSIVM

ANIMADVERSIONES.

PAg. 113. *Avidius Caſſius avidus eſt imperii*] Elegans paranomaſia, cui reſpondet illa, quæ mox ſequitur, *fuit Avidius avidus vini*. Sic Marcus ludit in Epiſtola ad Fauſtinam, quæ in eadem hac vita legitur. *Verus mihi de Avidio verum ſcripſerat.*

Pag.

Pag. 116. *percutite me, ſi audetis*] *Percutere* hic eſt occidere. Vnde in Geſtis S. Eugeniæ, quæ paſſa dicitur ſub Severo, de Philippo Epiſcopo Alexandrino occiſo ſic legitur. *Immiſit ei, qui ſe Chriſtianos fingerent; & ingredientes percuſſerunt eum in Oratione Dominica conſtitutum.* Hinc *percuſſura* pro morte non ſemel uſurpatur ab illis, qui res geſtas Sanctorum in litteras miſerunt. *Securi percutere*, occidere eſt, quod nemo neſcit. Similis loquendi modus eſt apud Hebræos. Primo Chronicor. cap. XI. verſ. XXII. *Hic*, nempe Benada, *percuſſit duos valentiſſimos Moabitas & idem deſcendens percuſſit quendam leonem in medio ciſternæ.* In Hebræo eſt *hakak* cuius propria ſignificatio eſt *percutere*. Vt autem *cædere*, quod non niſi occidere olim ſignificabat, poſteriores pro *percutere* uſi ſum, ita vice verſa, *percutere* pro *cædere* iidem uſurpare cœperunt.

Pag. 129. *imperatorio nomine cum proceſſiſſet*] Lectio hæc ſatis eſt commoda, nec opus habet mutatione. Acutiſsimus tamen Salmaſius, cum in Palat. *imperatorio animo* inveniſſet, pro *animo* eleganter reſcripſit *mimo*. Quo fere modo locutus eſt Florus, qui Pſeudophilippum illum Macedona, *ſcenicum regem* appellat.

Pag. 121. *Nam de Pertinace*] *Nam* illud locum hic non habet. de lectione noſtra, quæ habet, *Etiam de Pertinace*, noli dubitare.

Pag. 123. *ægritudinem poterit adiuvare.*] mira loquendi ratio. *ægritudinem poterit adiuvare* alii ſcriptores pro *fovere* vel *augere ægritudinem* ponerent. hic contra.

Pag. 126. *fuiſſet nos modo clemens, ſed bonus, ſed utilis & optimus imperator*] Lege ex certa noſtra coniectura; *non modo, clemens & bonus, ſed utilis & optimus imperator*. Sententia enim Auctoris eſt. Caſsium Avidium, ſi ad imperium veniſſet, non

modo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

modo bonum & clementem imperatorem, ut Marcus Antoninus, ſed & utilem & ſeverum futurum fuiſſe, qui cenſuram & diſciplinam, in qua remiſſior Marcus videbatur, ſtrenue in facinoroſos exercuiſſet. Hoc prolixa illa epiſtola Caſſii, quæ ſubiungitur, oſtendit; Hoc verba auctoris, quæ proxime eam conſequuntur. *Hæc Epiſtola eius indicat, quam ſeverus & quam triſtis futurus fuerit imperator.*

Pag. 127. *Marcus Antoninus Philoſophatur, & quærit de clementia, & de animis, & de honeſto, & iuſto*] Pro *clementia* repoſuit *elementis* vir incomparabilis. Ego cauſſam non video, ob quam ſcriptura vulgata debeat immutari. Sunt autem capita hæc ex Philoſophiæ præceptis, quæ Marcus edidit, & Parænesſeon titulo præſcripſit, indubie deſumta.

IN

ÆLII LAMPRIDII

COMMODVM ANTONINVM

ANIMADVERSIONES.

Pag. 129. *& ſuis præceptis & etiam magnorum atque optimorum virorum*] Pro *& etiam*, quod ineptum, lege *vel etiam*.

Pag. 130. *inter tres ſolos principes iuventutis*] Pro *tres ſolos*; recte Lipſius legebat *troſſulos*. Adeo ut ſtãdũ ſit magno Salmaſio, qui ſic legebat. *Inter troſſu-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

los Princeps iuventutis. Quid *Troſſuli* ſint, habes apud Feſtum verbis iſtis; *Troſſuli, equites dicti, quod oppidum Tuſcorum ſine opera peditum ceperint.* Quamvis ego *Troſſulos* ita dictos putem, quaſi *toroſulos*; quod corpore eſſent, omnibuſque membris bene compactis & curatis; ut docet Marcellus; unde *troſculus* ſcribendum fuerit, non *troſſulus*. Priore enim modo ſemper exaratum invenio in antiquiſſimis editis. Perſius Sat. 1.

Troſulus exultat tibi per ſubſellia levis.

Cornuti; ſeu potius antiqui interpretis verba digna ſunt, quæ adſcribantur. *Troſulos,* inquit, *Equites Romanos dicit, qui impudentiſſime exultant. Troſſulum autem opidum fuit Etruriæ, non longe à Velſiis. Hoc Equites Romani ſine peditibus expugnarunt Numio quidem duce, unde Equites Romani Troſſuli dicti ſunt, aut* (forte ſcribendum *velut*) *toroſi Adoleſcentes. Troſſulus id eſt brevis & compactæ naturæ.* Certe Belgæ noſtri quidquid in unum compactum eſt, *tros* ſolent vocare. Et calones, qui in caſtris Equites ſequuntur, iiſdem hodieque *Troſboeven* appellantur.

Pag. 131. *Mulierculas formæ ſcitiores, ut proſtibula, mancipia luparìarium.*] Libri veteres & manu & typis exarati, infarciunt vocem, *perficiem*; Vnde Cl. Salmaſius faciebat, *per faciem.* Liceat mihi etiam aliquid coniectare poſt tantum virum, cui pauperis ingenii mei faſces libenter ſubmitto. Pro *perficiem*, ſcribi velim *per indicem*, hoc modo; *Mulierculas formæ ſcitioris, ut proſtibula mancipia per indicem lupanarum, ad ludibrium pudicitiæ contraxit.* Vt *index lupurarum*, hic ſit, qui in quibus lupuṅaribus mulierculæ illæ formæ ſcitioris erant, Principi indicabat.

Pag. 135. *uni etiam ex concubinis mātris nomen impoſuit & uxoris*] Nihil hic velim mutari. *Nomen imponere*, nihil hic aliud eſt, quam *vocare.* Mens Aucto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Auctoris non alia eſt, quam Commodum unam è Concubinis ſuis tanto honore adfeciſſe, ut eam & materem ſuam, & uxorem appellarit. De eiuſmodi nominum blandimentis agit Palladia illa apud Salvianum, Epiſt. IV. *Advolvor*, inquit, *veſtris, o parentes chariſſimi pedibus, illa ego veſtra Palladia, veſtra gracula, veſtra domnula, cum qua his tot vocabulis quondã indulgentiſſima pietate luſiſtis: quæ vobis per varia nomina, nunc fuit mater, nunc avicula, nunc domina.*

Pag. 141. *genera leguminum coctorum ad convivium propter luxuriæ continuationem raro vocavit.*] Lectio indubie corrupta eſt. Cl. Salmaſius legebat; *genere leguminum cunctorum propter luxuriæ continuationem raro vacavit.* Ego aliquando reſcripſeram: *Genera leguminum coctorum ad convivium propter luxuiæ continuationem raro vorabat.*

IN

ÆLII SPARTIANI

PERTINACEM & DIDIVM JVLIANVM.

ANIMADVERSIONES.

PAg. 157. *vaticinationibus earum, quæ de templo cœleſtis emergunt.*] Nempe Fortunæ cœleſtis, cuius mentio eſt in hoc lapide, Voorburgi in Hollandia nuper repetro.

I. O. M.

I. O. M. SARAPI
ISIDI. FRVGIFERO
COELESTI. FORTVN
BONO. EVENTO
FELICITATI. LARI
VIALI. E. GENIO
LOCI. L. LVCRETIVS
PAL. FAVSTINIAN
Ↄ. LEG. I. M. P. E. PRO. SE
SVISC. C. I. F. R. V. L. CONSAC.

Et ad hanc Fortunæ appellationem videri poſſit reſpexiſſe Satricus, notiſſimo illo verſu ;

Te facimus Fortuna Deam, cœloque locamus.

Cœleſtis vocatur Tertulliano aliiſque, non ſemel etiam *virgo cœleſtis*. Philaſtrius Brixienſis in catalogo hæreſium ; *Alia*, inquit, *hæreſes in Iudæis, quæ Reginam, quam & Fortunam Cœli nuncupant, quam & cœleſtem vocant in Africa.* Vt autem *Fortuna Cœleſtis*, ſic & *Venus quædam Ourania, ſive Cœligena* fuit, cuius meminit Varro. Plato Sympoſio de duabus Veneribus ; ἡ μὲν γέ που πρεσβυτέρα καὶ ἀμήτωρ, οὐρανοῦ θυγάτηρ, ἣν δὴ καὶ οὐρανίαν ἐπονομάζομεν. &c.

Pag. 160. *Scurras turpiſsimorum nominum dedecora perferentes.*] Nempe eos qui nominibus verendorum utriuſque ſexus à Commodo appellati erant, de quibus in incommodi illius Commodi vita iam dixit.

Ibid. *Vaſaque eluto auro.*] Scribo ego *è puro auro*. Vulgata lectio haud dubie eſt, inquinata.

Pag. 164. *haſtam in pectus Pertinacis obiecit*] Forte *abiecit*, ut alibi non ſemel iſti Scriprores loquuntur. Incredibile autem dictu eſt, quotiens *ab* in *ob* ſit commutatum/, In Prologo Flori codices

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

dices alii habent *aciem intentionis obrumpit*, alii *abrumpit*. Sed vide quæ ibi pluria notavimus. *Oberrat* pro *aberrat* ſcripſit Cyrillus quidam, antiquus auctor (neque eum ex Græco Cyrilli Epiſcopus Alexandrini feciſſe, alibi invictis, ſi Deus volet, argumentis docebimus) lib. 4. Apologorum, cap. 11. *Si ergo, inquit, pulchritudinis amorem, libido ſuæ delectationis pondere ſiniſtrorſum recurvat, tunc à formoſiſſimæ ſuæ artis veneratione ratio devia turpiter oberrat.* Ita enim ſcriptum eſt in antiquiſsima editione, quam nos, tamquam rariſsimum Cimelium, poſſidemus. Falſus enim eſt Balthaſar Corderius, qui Apologos iſtos primum è MS. edidiſſe ſe libelli titulo nimis temere præſcripſit. Veterrimam enim & paucis, ut opinor, viſam eius opuſculi editionem, ut iam dixi, nos habemus, ex qua illa à Corderio interpolata paſſim editio, locis infinitis emendari & integris capitibus periodiſque poſſit ſuppleri. Quod aliquando à nobis, ſi vitam Deus dederit, fiet. Corderiana illa editio *aberrat* hic habet pro *oberrat*, quod præ aliis leve.

Pag. 165. *Et cum verbis eſſet affabilis*] Dicam libere, quod ſentio. Lectio iſta mihi ſemper viſa eſt corruptiſsima. Pro *affabilis* levicula mutatione reſcribo *placabilis*. *Placabilis* apud poſteriores Scriptores, pro placido & benigno uſurpatur. Dabo exemplum ex iiſdem Apologis, à quorum lectione adhuc recens ſum, libro & capite iam dictis. *Omnis autem ſpecies, inquit, â prima infabricata formoſiſſima forma in creatis rebus exemplata eſt, cum ſumma arte facta ſunt omnia, unde veri appetitus ſunt in illam decoram, placabilem, & ſumme pulchram formam pertractum rationis inordinandi. Quæ tantum pura, cauſſalis & incorporalis formoſitas ſumme placere debet, intime attrahere, & ad ſe totius veſtri cordis impetum incurvare.* Adſcribam nunc verba ex editione Corderiana, quæ nuperrime prodiit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Omnis autem ſpecies à prima illa increata formoſiſſima forma in creatis rebus exemplata eſt, cum ſumma arte facta ſint omnia, unde noſtri appetitus in illam decoram, placidam, primævam ſpeciem primitus tendere debent. Iudicet nunc mecum æquus & eruditus lector, ſitne verum quod iam dixi, verba omnia Cyrilli à Corderio, qui corruptiſsimum ſuum codicem MS. vix legere potuit, eſſe interpolata, & integras eaſque elegantiſsimas ſententias omiſſas. Sed redeo ad ſemitam, è qua ſum digreſſus.

Pag. 170. *legioni præfuit in Germania viceſimæ ſecundæ Primigeniæ*] De *legione Primigenia*, interpretor lapidem, Voorburgi in Hollandia nuper erutum;

I. O. M. IVNONI. RE
GINÆ. MINERVÆ
ET. GENIO. LOCI. T. FL
PEREGRINVS. ↄ
LEGI MIN. PRO. SE
ET. SVIS. V. S. L. M
DVOBVS. SILA
NIS. COS.

Pro LE GI MEN, enim lego LEG. II. PRIM. Legionis primigeniæ vigeſimæ ſecundæ mentio eſt in lapide, cui nomina legionum inſcripta.

Ibid. *ibi Cauchis Germaniæ populis, qui Albim fluvium accolebant*] Toto igitur cœlo illi aberrant, qui *Cauchos* veterum in ea Hollandiæ parte, quam Goylandiam vulgo appellamus, collacare auſi ſunt. Vbi enim hic *Albis?* Sed de his conſule Theatrum noſtrum Antiquitatum Hollandicarum, quod brevi (utinam Muſis faventibus!) in orbis Theatrum prodibit.

IN

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

IN ÆLII SPARTIANI SEVERUM ANIMADVERSIONES.

PAg. 130. *nullum alium inter pueros ludum niſi ad Iudices exercuit*] Quid *ludus ad Iudices* ſit, optime nos docebit hiſteria Cyri, quæ eſt apud Iuſtinum lib. 1. *Cyrus*, inquit, *rex inter ludentes ſorte delectus; cum per laſciviam contumaces flagellis cecidiſſet, à parentibus puerorum querela eſt Regi delata.*

Pag. 182. *de qua tacuit in hiſteria vitæ privatæ*] Notant hoc loco antiquitatis ſtudioſi, in more olim habuiſſe Imperatores, ut vitam ſuam ipſi deſcriberent, qua publicam, qua privatam. Quarum illa *Hiſtoria Vitæ imperatoriæ* appellabatur, ut colligo ex iſtis, quæ eadem hac vita iam dixit. *Cum Romanam venit, hoſpitem nactus, qui Hadriani vitam imperatoriam legeret, ſibi omen futuræ felicitatis arripuit.* Hæc *Hiſtoria vitæ privatæ* dicebatur, ut haud obſcure colligere eſt ex hoc loco, & iſto, qui in eadem hac vita eſt: *Vitam ſuam privatam publicamque ipſe compoſuit ad fidem.*

Ibid. *ad Hiſpaniam*] *Ad* pro *in* paſsim utuntur iſti Scriptores: *Sic* in Didio Iuliano. *Fuit autem contra humaniſsimus ad convivia.* id eſt *in conviviis.* Nec aliter in Commodo Antonino. *Genera leguminum coctorum ad convivium, propter luxuriæ continuationem, raro voravit.*

Pag. 187. *cum milite in erutadiriperent*] in exempla-

emplari ſuo *templa* ſe legiſſe teſtatur Vincentius Lupanus Annotationibus ad hos Scriptores.

Pag. 190. *ne videretur de civili triumphare victoria*] Facit huc illud Cordubenſis Poetæ lib. 1.

Bella geri placuit, nullos habitura triumphos.

Pag. 192. *expaveſcenteq; admonuit*] Locus corruptiſsimus: Vetus ſcriptura Palatini & veteris editionis iſta eſt *Admonuit ut & effrenatum audacter protereret*. Vnde totum hunc locum ſic conſtituebat eruditiſsimus Salmaſius; *Equum præterea ipſe reſidens ſupra cadaver Albini egit expaveſcentemque admonuit, & effrenatum, ut audacter protereret.* Recte. Sed quid ſibi vult *admonuit?* Quid eſt *equum admonere?* Ego indubitata coniectura reſcribo *admovit*. Nihil planius. Nec dubito quin hanc lectionem noſtram ambabus, quod aiunt, manibus ampl[illegible]uri ſint viri eruditi.

Pag. 195. *uxori priori per ſe ſtatuas collocavit*] PER. SE ſollennis formula in lapidibus antiquis. Et ſic litteras illas ſingularias P. S. non ſemel interpretandas obſervavimus; male enim ſæpiſſime redduntur PRO. SE. Vt alibi fuſius docebimus. Hic tantum indicamus. PER SE autem idem eſt, quod ſuo inſtinctu. Et ſic hac formula uſus eſt Propertius;

Littora nativos per ſe dent picta lapillos.

Per ſe αὐτομάτως, ut *ab ſe*, quod in Gloſſario Iſidori per *ſpontaneus* explicatur.

IN

IN ÆLII SPARTIANI PESCENNIVM NIGRVM ANIMADVERSIONES.

PAg. 211. *aſſerens neceſſarium Reipub. virum*] Elegans Epitheton, viris optime de Republica meritis, merito olim adſcriptum. Sic Vulcatius in Avidio Caſſio. *Cuius*, nempe Avidii Severi, *Quadratus in Hiſtoriis meminit; & quidem graviter cum illum ſummum virum & neceſſarium Reipub. aſſerit.*

Pag. 212. *nam & deceſſor tuus*] id eſt, Pater tuus. Hinc *prædeceſſores* pro maioribus ponuntur apud ſequioris ævi ſequuntur.

Pag. 213. *difficili licet itinere & navigatione*] Optime hæc explicata à doctiſsimo Salmaſio. *Itinere & navigatione* idem hic eſt, quod *terra marique*. *Iter* proprie eſt, quod terrâ fit. Iſidorus lib. x. *Iter vel iter eſt via, qua iri ab homine quaqua verſum poteſt.*

Pag. 216. *erubeſcite illi, qui vos vincunt, aquam bibunt*] Gabriel Sionita cap. xII. de Religione & moribus Orientalium: *Potus communior*, inquit, *ac frequentior aqua eſt: nobiliores tamen ditioreſque aquam ſaccharis delibutam, ſæpe etiam ambaro & muſco mixtam appotant.* Narrat Hiſtoriæ Sarracenicæ auctor Iezidum Turcarum Imperatorem regno non alia de cauſſa fuiſſe exutum, quam quod cum canibus luderet, & vino ſeſubinde ingurgitaret,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

taret, quod utrumque ibi capitale eſt. Adſcribit & verſiculos Ieſidæ elegantiſſimos, quibus iam exutus imperio uſus eſt:

An propter hauſtum aquæ vitis, quem bibi, iratus es mihi? Nunc bona eſt ebrietas.
Ego bibam, tu iraſcere. Ego non curo. utrumque gratum cordi meo & mandat. tui contemtus & vinum.

Pag. 217. *Fundetur ſanguis Albi, Nigrique minantis*] Locus haud dubie corruptus eſt. Pro *minantis* Cl. Salmaſius legebat, *animantis*. Sed facile medebor huic loco, mutata paullum interpunctione. Scribe igitur;

Fundetur Sanguis Albi, Nigrique minantis
Imperium mundi. Pœnâ reget urbe profectus.

Minari imperium eſt, ſibi promittere & *perſuadere imperium*. Et ita exponit Scholiaſtes Horatii à Cruquio publicatus.

Pag. 218. *de Matheſi, quam callebat, dixiſſe*] Nihil tam certum, quam ex coniectura noſtra ſcribendum hic eſſe, *didiciſſe*. Audi verba auctoris, & de lectione noſtra non dubitabis; *de hoc Peſcennio vates dixerunt; quod neque vivus neq; mortuus in poteſtatem Severi venturus eſſet, ſed iuxta aquas illi pereundum eſſet: quod quidam dicunt ipſum Severum de Matheſi, quam callebat, didiciſſe.*

Pag, 220. *nec alias fabulas unquam habuit*) id eſt, *ſermones*. De hac eius voculæ ſignificatione iam diximus.

Pag. 222. *Ut conſentiret forma metalla tibi*] Nimis mihi hoc loco placet illa eruditorum lectio, quæ habet.

Ut conſentirent ſurva metalla tibi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

IN
IVLII CAPITOLINI
CLODIVM ALBINVM
ANIMADVERSIONES.

PAg. 225. *id quod iubebat*] Scribo cum Caſaubono, *iubebatur*.

Pag. 226. *ita candidus ſtatim*] Quid hic facit illud *ſtatim*. Noli ambigere, quin ſcribendum ſit *autem*.

Pag. 230. *infantulo tuo Peſcennio Prines*] Regius habet *Princo*. In quo nomine merito hærent eruditi. Ego non dubito quin ſcribendum ſit *Porphyrio*. Ita enim Albinus à purpurea matris faſciū, qua recens natus illigatus eſt, denominatur. *Acceſsit omen*, inquit ſupra Capitolinus, *quod cum pueri eius familiæ ruſſulis faſciolis illigarentur, quod forte lotæ atque udæ eſſent ruſſulæ faſciolæ, quas mater prægnans paraverat, purpurea matris illigatus eſt faſcia: unde illi ioco nutricis etiam Porphyrii nomen inditum eſt*. Atque ita locum hunc deſperatum bene nos conſtituiſſe putamus. Iudicent eruditi, & tu imprimis, eruditiſſime Salmaſi.

Pag. 231. *gladiolis intra veſtem latentibus*] *Gladioli* iſti ſunt, quos *dolones* appellat Suetonius in Domitiano. *Ac ſiniſtro*, inquit, *brachio velut ægro lanis faſciiſque per aliquot dies ad avertendam ſuſpicionem obvoluto, ad ipſam horam dolonem interiecit*. Ita enim ibi legendum eſſe docuit nos elegantiſſimi ingenii & ſolidæ eruditionis vir, cognatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

gnatus noſter, Ioannes Iſacius Pontanus. Dolo eſt pugio, ſeu gladiolus. Iſidorus lib. XVIII. *Dolones ſunt vaginæ ligneæ, inter quas latet pugio ſub baculi ſpecie. Dolones autem à dolo dicti ſunt, quod fallant & decipiant ferro, cum ſpeciem præferant ligni.* Germani hodieque *een Dolch* dicunt.

Pag. 233. *Eſt & alia Epiſtola, qua*] Scribe *quam* hoc modo. *Eſt & alia epiſtola, quam idem Marcus Avidii temporibus de hoc eodem ſcripſit.*

Pag. 237. *capillo renodi*] De eiuſmodi capillis agit Claudianus lib. II. de raptu Proſerpinæ.

Illi multifidos crinis ſinuatur in orbes
Idalia diviſus acu.

Suetonius *capillum revocare à vertice* appellat in Iulio; *reducere comam à capite* in Vitellio. *Flectere* dixit Martialis:

Flectere te nolim, ſed nec turbare capillos.

Annulum comarum alibi appellat,

Vnus de toto peccaverat orbe comarum
Annulus, incerta non bene fixus acu.

Pro *fixus* ibi forte legendum *flexus*. Manilius lib. V.

Illis cura ſui vultus, frontiſque decoræ
Semper erit, tortoſque implexim ponere crineis.
Aut nodis revocare, & rurſus vertice denſo
Fingere & appoſitis caput emutare capillis

Ex quibus verſiculis lectionem meam valide firmo, quæ eſt in Suetonii Iulio. *Ideoque & deficientem capillum revocare à vertice aſſueverat.* Pro *revocare* vulgo inepte eſt *renovare*. De enodi autẽ capillo agit Seneca lib. III. de ira, ubi de Germania, *Non eſt rufus crinis aut in nodum coactus inſignitus apud Germanas.* Elegantiſsime autem Epiſt. CXXIV. *Quid capillum ingenti diligentia comis? cum vel effuderis more Parthorum, vel Germanorum nodo vinxeris, vel ut Scythæ ſolent, ſparſeris.* Spargere & effundere capillum opponitur τῷ flectere. De crinibus eiuſmodi ſparſis agit Sidonius lib. I. Epiſt. II. *Au-*

rium legulæ, inquit, *ſicut mos gentis eſt crinium ſuperiacentium flagellis operiuntur*. Vbi pro *flagellis* Sidonium *flabellis* ſcripſiſſe valide mihi perſuadeo.

IN

ÆLII SPARTIANI

ANTONINVM CARACALLVM & ANTONINVM GETAM

ANIMADVERSIONES.

PAg. 241. *parentibus affabilis*] Forte *amabilis*, ut paullo poſt: *quod populo pluſquam amabile fuit.*

Pag. 242. *reſtrictior, gravior*] Reſtrictus hic opponitur remiſſo & liberali.

Pag. 244. *tractaque ſunt eorum per plateam cadavera*] Nempe ab Hamotrahonibus, quos ita deſcribit Feſtus: *Hamotrahones alii piſcatores, alii qui unco cadavera trahunt*. Atque ſic explicanda illa in vita Commodi Antonini. *qui innocentes occidit, unco trahatur. Carnifex Senatus more maiorum unco trahatur*. Et ſimpliciter trahere, ut *Parricidæ honores detrahantur, parricida trahatur*. &c.

Pag. 248. *Levandæ veſicæ gratia*] Quid ſi *eliquandæ*. Ita loquutus Apuleius: *Equum*, inquit Lib. 1. *in gradum levem ſenſim proveho; quoad laſſitudinis incommodum alvi ſolitum ac naturale præſidium eliquaret*. Sed præſtet nihil mutari.

Pag. 250. *multum Antoninus deſideratus eſt*] Hinc paſſim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

paſſim in lapidibus antiquis

DESIDERATISSIMO
PRINCIPI.

Pag. 252. *imperatorem leges dare, non accipere*] Parile eſt, quod de neceſſitate dicit Syrus Mimographus;

Neceſſitas dat legem, non ipſa accipit.

Pag. 253. *contuſis animis*] Scribo *confuſis.* Ita συνεχέειν τὴν ψυχὴν dicunt Græci. Proclus Epiſcopus Conſtantinopolitanus ad Armenios de Fide: Οὐ μετρίως ἀδελφοὶ συνέχεεν ἡμῶν τὴν ψυχὴν καὶ τὸν λογισμὸν τῇ τυραννῳ λύπῃ, &c.

Pag. 256. *cuius Philoſophiam litterarumque inſtitutionem ſemper imitatus eſt*] Facit hic locus, ut pro *clementia* cum veteribus ſcriptis *elementis* legi malim in Vulcatii Avidio Caſsio; *Marcus Antoninus Philoſophatur & quærit de clementia, & de animis & de honeſto & iuſto.* Hoc enim illud eſt, quod hic dicitur, Marcum Philoſophiæ & litterarum, ſive elementorum, inſtitutiones edidiſſe.

Pag. 262. *tanta ſitis cædis*] Sic de Nerone olim dictum:

Faſtidit vinum, quia iam ſitit iſte cruorem,
Tam bibit hunc avide, quam bibit ante merum.

IN

IULII CAPITOLINI
CLODIUM ALBINVM
ANIMADVERSIONES.

PAg. 266. *Hæc alii. Sed alii idcirco*] Suſpecta mihi eſt iteratio voculæ *alij.* Scribe, *Hæc aliqui.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Sed alii idcirco Antoninum Diadumenum à Macrino patre appellatum ferunt. &c.

Ibid. *egiſſe cauſſulas*] Cauſſulæ ut *reſcula* vel *recula*, apud alios, & præcipue Salvianum.

Pag. 268. *inſulſit praterea nomen Severi*] Optimus manu exaratus liber habet, *inſulſit praterea in nomen Severi.* Vnde Cl. Salmaſius eliciebat, *Inſulſit praterea in nomen Severi ſe, quum illius nulla cognatione tangeretur.* Inſulcire ſe aliquo phraſis eſt puriſsimæ Latinitatis. Sic Seneca lib. III. de Beneficiis. *Non eſt quod te iſti decipiant, qui cum maiores ſuos recenſent, ubicunque nomen illuſtre defecit, illo Deum inſulciunt.* Ita enim ſcribendum eſſe monuit vir ille magnus, quem proxime iam laudavimus. Valide tamen mihi hoc loco placet coniectura noſtra, *inſulſit praterea nomine Severi.* Vt *inſulſit* idem ſit, quod *fulſit* à *fulgere*. *infulgere* autem dicitur pro *fulgere*, ut *innovare*, *immutare*, aliaque id genus.

Pag. 271. *Verus autem degeueraſſe*] Quid eſt *nomen degenerare?* Corruptam lectionem hanc eſſe auſim deierare. Scribendum eſt *dedecoraſſe*, vel *degeniaſſe* cum incomparabili Salmaſio, qui verbi huius vim doctiſsime explicat ad verba illa Capitolini in Vero; *Fuit decorus corpore, vultu gemmatus.* Vbi in libris antiquioribus eſt *geniatus*. *Geniare* eſt *decorare*, ut *degeniare* dedecorare. Et ita uſus Caſſiodorus, lib. V. *Praterea commonemus, ut præpoſitorum commoda non præſumas, nec quicquid eos poteſtatis habere reverenda ſanxit antiquitas, aliqua uſurpatione degenies.* Sed quid hæc repetimus, de quibus eruditiſsimus ille vir tam eleganter diſſeruit loco iam dicto.

Pag. 276. *Contra Arabas, quos Eudæmonas vocant*] Iſidorus lib. XVI. *Arabia appellata, id eſt ſacra. Hoc enim ſignificare interpretatur, eo quod ſit regio thurifera, odores creans. Hinc eam Graci* Eυ-

δαιμο-

δαίμονα, noſtri beatam nominaverunt. In cuius ſaltibus & myrrha & cinnamomum provenit, ibi naſcitur avis Phœnix, Sardonix gemma, ἱερὸς Molochitas, & Paderos ibi inveniuntur. Ipſa eſt & Saba appellata, à filio Chus, qui nuncupatus eſt Saba. Hæc autem anguſto tractu ad orientem verſus ad Perſicum ſinum extenditur, cuius ſeptentrionalem Chaldæa claudit, occaſum ſinus Arabicus. Locum totum deſcripſi, ut quidem hactenus corruptiſſimus circumfertur. Conabor iam expurgare. Ac primo quidem quid eſt illud *ſignificare interpretatur?* Reſcribe, *figurative interpretatur*, & pro *thurifera odores creans, thuriferos*, plana & plena ſententia. Quid etiam eſt illud, *cuius ſeptentrionalem Chaldæa claudit?* Ego quid ſibi velit non capio. Quamobrem emendo; *cuius ſeptentrionem Chaldæa claudit, occaſum ſinus Arabicus.* Quæ non conjectura tantum eſt, ſed res ipſa; & iiſdem verbis laudata hæc invenio apud Vincentium Beluacenſem. Non poſſum autem eruditum & eccleſiaſticæ antiquitatis ſtudioſum lectorem hoc loco gaudium meum celare: repertum nempe â me eſſe ſuperioribus diebus illuſtre & bene longum Iſidori Hiſpalenſis Epiſcopi fragmentum de inſtitutione Ieiunii quadrageſimalis; quod alibi, & commodiore loco, ſi vitam Deus dederit, publici iuris faciam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

IN
ÆLII LAMPRIDII
ANTONINVM DIADVMENVM
ANIMADVERSIONES.

PAg. 281. *Antoninum habemus, omnia habemus*] formulam illam *omnia eſſe* dudum notarunt docti ad Petronium. Claudianus lib. 1. in Eutropium

- - *Quæcunque parant hoc omine fata*
Eutropius cervice luat, ſis omnia nobis:
Hoc regni fortuna tenes.

Si modo recte ita legant eruditi: & non potius ſcribendum ſit

ſic omnia volvis?
Hoc regni fortuna tenes?

quomodo olim Aldus & eum ſecutus Raphelengius edidere. Auſonius Gratiar. Act. *Vnus mihi omnia Gratianus*. Heliodorus lib. VII. εἰμὶ τῇ δεσποίνᾳ τὰ πάντα. id eſt *Domina mea ſum omnia*. Nec aliter Lucianus πάντ' ἦν ἐγώ. Lucan. lib. III.

Omnia Cæſar erat.

Paterculus lib. II. *id unum dixero, quam ille omnibus omnia fuerit*. Nec aliter Apoſtolus; *Deus eſt omnia in omnibus*.

Pag. 281. *Antoninum nobis Dii dederunt patrem*] Fruſtra hic ſe divexant eruditi. *Pater* hic pro *Patre Patriæ* uſurpatur. Vt in antiquis inſcriptionibus ſæpiſsime. Et referendum eſt non ad patrem Diadumeni, qui Macrinus dictus eſt, ſed ipſum Diadu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Diadumenum, qui Antonini nomen, volente & patre & exercitu, hic aſſumit. Sententia itaque eſt: Dii immortales Antoninum Patrem Patriæ nobis dederunt, aut patrem caſtrorum. Sic *mater Caſtrorum* dicitur Iulia Auguſta in lapide hoc Trebulæ in Sabinis reperto;

IVLIÆ. AVG
IMP. CÆS. L. SEPTIMI
SEVERI. PERTINACIS. AVG
ET. M. AVRELIANI. OPTIMI
CÆSARIS. IMP. DESTINAT
PARENTI
MATRI. CASTRORVM
TREBVLANI. MVTVESCANI.

Sed cum pro *pater* in Palatino Codice legatur *Patris*, quis dubitet nobiſcum tranſpoſita στιγμῆ τελείᾳ ſic ſcribere. *Antoninum nobis Dii dederunt. Patris imperio Antoninus dignus eſt.* Hoc eſt, dignisſimus eſt Antoninus Diadumenus, qui patri Macrino in imperio ſuccedat.

Pag. 285. *& morti accommodum*] Mira loquendi ratio, cuius ſententia eſt, omen hoc adverſa omnia & feralia indicaſſe primitus fuiſſe iudicari. Sic *mori* pro rebus adverſis premi, & cum irata fortuna colluctari non ſemel uſurpant auctores. Sic *riſu* aut *timore emori* illi dicuntur, qui riſu vel metu nimio iam iam animam videntur exhalaturi. Sic *perii, occidi miſer* apud Tragicos, de qua loquendi ratione memini me aliquid dixiſſe ad Suetonium. *Mori flumina*, quæ paullum exareſcunt, dixit Petronius de bello Civili.

Nec vaga paſsim
Flumina per notas ibant morientia ripas

Vbi pro *notas* alii habent *latas*. Quid ſi *noſtras*?

Claudianus *arundinem mori* dixit, quæ ſolis æſtu aduritur, de Prob. & Olyb. Conſulat.

Vertice luxuriat toto crinalis arundo ;
Quam neque fas Zephyris frangi, nec ſole peruſtã
Æſtivo candore mori.

De igne iam ſuppoſito cineri doloſo ita Papinius;
moritur prope conſcius ignis.

Maro Ceyri, de querimonia.

Virginis in curſu moritur querimonia.

Pag. 284. *Sed diadema tenue, ſed ita forte*] Elegantius eſſet; *Sed diadema tenue, & ita forte.* Repetitio illa voculæ *ſed* paullo hic mihi videtur ineptior.

Ibid. *in cunis dormienti*] Scribe gignendi caſu, *dormientis.*

IN

ÆLII SPARTIANI

ANTONINVM HELIOGABALVM & ALEXANDRUM SEVERVM

ANIMADVERSIONES.

PAg. 296. *inireturque à viris*] Sic Auguſtus M. Antonio, adulterium ſibi exprobranti, reſcribit: *Quid te mutavit? Quod reginam ineo? Vxor mea eſt*, & quæ ibi ſequuntur alia, quæ pudet adſcribere.

Ibid. *per cuncta cava corporis libidinem recipientem*) Suc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Suetonius Nerone; *Ex nonnullis comperi, perſuaſiſſimum habuiſſe eum, neminem hominum pudicum, aut ulla parte corporis purũ eſſe.* Ex illo per cuncta cava corporis libidinum genere erat fellatio vel oris ſtuprum, Seneca de ira lib. 2. cap. 8. *Raptus ad ſtupra, & ne os quidem libidinis exceptum.* Sed pudet illa omnia perſequi aut explicare pluribus, quibus illud hominum monſtrum Heliogabulus ſe inquinavit.

Pag. 298. *& tauroboliatus eſt*] Solius Salmaſii eſt iſta indagare & inquirere, quæ nemo intelligit. *Tauroboliari* igitur ex eius ſententia eſt *Taurobolium accipere.* Eſt autẽ *Taurobolium* nihil aliud, quam ſacrificium taurorum, qui in ſacris Matris Deum immolabantur. Lapis Narbonæ

MATRI. DEVM
TAVROBOLIVM
QVOD. FECIT.

Taurobolarii ſunt, qui hoc taurorum ſacrificium fecerant. Horum meminit inſcriptio iſta Romæ:

VETTIO. AGORIO. PRÆTEXTATO. V. C.
PONTIFICI. VESTÆ
PONTIFICI. SOLIS
QVINDECEM. VIRO
AVGVRI
TAVROBOLIATO
CVRIALI
NEOCORO
HIROPHANTÆ
PATRI. SACRORVM.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Plura qui volet adeat præſtantiſſimum Salmaſium ad hunc locum. Nos brevitati per omnia ſtudemus, & ad alia feſtinamus.

Pag. 308. *mollioribus verbis iuſsit occidi*] *Verbis mollioribus* nihil aliud hic eſt, quam voce ſubmiſſa.

Ibid. *atque in latrina, in qua confugerat, occiſus*] *Latrina* hic pro culina uſurpatur, de qua eius vocis ſignificatione iam pridem plura notarunt eruditi ad Petronium.

Ibid. *per pontem Æmilium*] *Æmilianum* appellat Iuvenalis Satir. Sexta.

Pa. 311 *primus de piſcibus fecit iſitia*] Recte monuit Cl. Salmaſius legendum hic eſſe *iſicia. Iſicium* autẽ nihil aliud eſt, quã minutim inſecta caro. cuiuſmodi inſiciis vulgo refarciebãtur anſerum & gallinarum ventriculi. De his vetus epigramma eſt.

Eminet impletus pullorum carnibus anſer,
Et varias menſæ torridus ambit opes.
Inguinibus nam portat olus, ventriſque ſoluti
Truditur è medio eſicata nitens.

Ibid. *& maſtichatum & Puleiatum*) Pocula appellamus, inquit Caſaubonus, & vaſa ipſa unde bibimus, & liquorem quem è calice vel è ſcypho bibimus. Quærit autem hic vir eruditus quomodo heic accipere eam vocem oporteat, cenſetq; in- interpretari debere de veris poculis, quod verba vidẽtur velle proxima, in quibus de eſcatiis vaſis agit. Sed utroq; modo accipi heic velim. Vtrumque enim Heliogabalus primum adinvenit.

Pag. 313. *cum ſuis bulbis*) id eſt *Vulvis*. de quibus plura eruditi.

Ibid. *Sortes convivales ſcriptas in cochlearibus, habuit tales, ut alius exhiberet decem camelos &c.*) corrupta eſt hæc lectio. Optimus codex habet, *ut alius exiret decem camelos, alius decem muſcas*. Quam lectionem amplexus eſt eruditiſsimus Salmaſius, notavitque raram hic verbi *exire* ſignificationem,

ut idem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ut idem ſit, quod *extrahere.* Sed omnino legendum eſt; *Sortes convivales ſcriptas in coblearibus habuit tales, ut aliis exhiberet decem camelos, aliis decem muſcas, aliis decem libras auri, aliis decem plumbi aliis decem ſtruthiones,* & ita porro, *aliis* pro *alius* reſcripto, levi mutatione.

Pag. 327. *vix annui aut bimi*) Sic eoſdem ἐνιαυσίους, id eſt, anniculos appellat Eunapius Procœm. de Philoſoph. vit. Τοὺς γὰρ ἀθλίους καὶ ἐνιαυσίους, inquit, οὐ χρὴ γράφειν, οὗτοι δ' ἦσαν οἱ περὶ Γάλβαν, Βιτέλλιον, Ὄθωνα, &c.

Pag. 330. *Grammaticum in patria Græcum Nebonem*] *Neonem* reſtituit Salmaſius ex veteri lapide. *in patria Græcum* autem idem eſt, quod *patria Græcum.* Sic *natus ab Athenis*, pro *natus Athenis* poſuit Theodulus, qui floruit ante annos mille, Egloga ſacra, ſtatim in principio;

Æthiopum terras tam fervida torruit æſtas,
In Cancro ſolis dum volvitur aureus axis
Compuleratque ſuas Tiliæ ſub amæna capellas
Natus ab Athenis Paſtor cognomine Pſeuſtis.

Eglogam iſtam, ineditam, niſi fallor, nos in membranis deſcriptam habemus. Inducuntur Perſonæ tres, Pſeuſtis, quæ fabulas gentilium, Alethia quæ Hiſtoriam ſacram pariſem fere opponit, & Phroneſis, quæ diiudicat. dabo ſpecimen.

Pſeuſtis.

Primus Cretæis Saturnus venit ab oris
Aurea per cunctas diſponens ſæcula terras,
Nullus ei genitor, nec quiſquam tempore maior:
Ipſo gaudet avo Superûm generoſa propago.

Alethia.

Incola primus homo fuit in viridi paradiſo,
Coniuge cum ſerpente dolum ſuadente venenum
Hauſit, eo cunctis miſcendo pocula mortis
Sentit adhuc proles, quod commiſere Parentes.

Sed redeo ad inſtitutum.

Pag.

Pag. 331. *Denique eos dignos adeſſe iubebat*) Locum hunc deſperatum eſſe, recte cenſent eruditi. Liceat tamen mihi aliquid coniectare. Scribi velim; *Denique eos*, nempe litteratos, *die & nocte adeſſe iubebat*. Iudicent Reipublicæ litterariæ magnates.

Pag. 335. *quis non æquantem nomina ferat, digetem in clariſſima ſpecie dignatum*] Locus hic eruditos haud parum habuit exercitatos. Lectionem noſtram, quæ habet, *degentem in clariſſima ſpecie dignitatum*, quis non probet?

Pag. 340. *nata in domo laurus iuxta Perſici arborem, intra unum annum Perſici arborem vicit*] Simile exemplum habes apud Suetonium in Galba; *cum pangi ramulum placuiſſet, tale lauretum provenit, ut triumphaturi Cæſares inde laureas decerperent*. Vbi fruſtra fuimus, pro *pangi*, *plantari* reſcribi debere contendentes. *Pangere ramulum* phraſis eſt puriſſimæ Latinitatis, & frequentiſſima apud Varronem, Catonem, Columellam & alios rei Ruſticæ Scriptores.

Pag. 342. *malum pupillum eſſe imperatorem*] *malum populi villicum eſſe*, ſcribe cum Cl. Salmaſio, quem vide.

Pag. 367. *cum aſperitati adderetur rigor*] Pal. *cum adſperitatem adderetur rigor*. ego; *cum aſperitatem adduceret rigor*.

Pag. 367. *contentus eſſe debere reticulo*] Digeſt. lib. IX. tit. III. *Idem ſervandum reſpondent, & ſi amphora ex reticulo ſuſpenſa decidiſſet, & damni dediſſet*. Vbi fruſtra ſunt, qui *reſticulo* reponunt. Loquitur enim de amphoris eiuſmodi, quibus reticula ad maiorem firmitudinem circumtexebantur. quod & hodie apud nos fit.

Pag. 368. *quos habuiſſe ad viginti millia dicitur*.] Vetus liber habet *ut ad viginti millia*. Pro *ut* ſcribe *uſque*, quod â poſtrema ſyllaba vocis præcedentis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

habuiſſe videtur abſorptum.

Pag. 370. *nundina vetera ex ordine inſtituit, vel dies & tempora*] Pal. *Nundinia vetera ſerdine inſtituit*. Vnde legendum puto; *nundinalia vetera per dies inſtituit*. *Nundinalia* pro *nundina* ſæpius uſurpant cadentis iam linguæ Romanæ ſcriptores. *Vel dies, vel tempora*, nata ſunt à mala manu.

Pag. 371. *ſi id optato eveniſſet*] Suſpectiſſima mihi hic eſt vox *optato*. Excerpta Spartiani diſertim habent: *ſi id optate veniſſet*. Menda omnis nata eſt ex contractione literarum. Vix dubito, quin ita ſcriptum fuerit in membranis antiquis; *imperatore veniſſet*. Quidquid ſit iurare velim Lampridium ſcripſiſſe, *ſi id ab imperatore veniſſet*, vel, *ſi id imperator feciſſet*. Vt ſit ſententia; futurum fuiſſe ut, ſi templum Chriſto, & quidem ab imperatore, quem ſubditi fere ſequuntur, ſacratum fuiſſet, omnes Chriſtiani fierent, & templa reliqua deſererentur.

Pag. 376. *quos ſi patiar damnare non poſſum*] Non poſſum non damnare hanc lectionem. Plane enim inepta eſt. Optimi libri *patiar* non agnoſcunt, ſed *pariant*, unde ego indubitata coniectura *paria agant*. Vt mens ſit auctoris. Illos, quibus dignitates vendidi, & aliis denuo divendunt, quo pacto poſſem damnare cum exemplū meum fuerint ſecuti. Cl. Salmaſius legebat *pariant*, non diſſimili ſententia. *Pariare* enim paria agere notat.

Pag. 377. *tribuni accincti*] Menda cubat in hoc loco, itidem nata ex litteris contractis, Membranæ habent *aciti*. Vnde Cl. Salmaſius eliciebat *taciti*. Sed quid tam certum quam reſcribi oportere *activi*? Vox inficeta eſt fateor, ſed his ſcriptoribus non indigna, qui eiuſmodi olenticetis paſſim adſparſi. *Activus*] eſt agilis & promtus ad res gerendas. *Activum verbum* eſt apud Grammaticorum filios. *Philoſophia activa* apud Philoſophos.

Non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Non ſemel etiam *actuarius* is dicitur, qui ſtrenue, die noctuque, iaborat.

Pag. 383. *Cantaphractarios, quos illi clibanarios vocant,*] *Clibani* iſti Perſarum ex ſolido ferro conficiebantur. Vnde & nomen habent. *Chalib* apud Orientis populos Chalybem notat. Vnde & noſtrum *Chalybs*. De qua etymologia nemo dubitabit. Hinc κλιβάνια σιδηρᾶ appellat Leo Conſtitut. V. Idem §. 32. ὥπλιστιν δὲ τὸν μὲν κατάφρακτον καβαλλάριον πανταχόθεν αὐτόν τε, καὶ ἵππον, καὶ τῶν μὲν ἀνδρῶν λωρικίοις καὶ κλιβανίοις, ἢ σιδηροῖς, ἢ ἐκ κεράτων ἐπλεγμένοις καὶ παραμηρίοις.

Pag. 383. *dum eos more gentium aut regum Perſarum volunt vivere; qui à populo & amicis principem ſubmovent*] Locus corruptiſſimus. Palat. habet: *qui eos à populo & amiciſſimum movent.* Vnde reſcripſerim: *Dũ eos more Regũ Perſarum volunt vivere: qui eos a populo, licet amiciſſimos, movent.* Expungo *gentium aut*; quod purum putum gloſſema eſt. Voci *Regum* ſuperſcriptum fuit *regentium*, quod in contextum poſtmodum irrepſit, & mutatum eſt in *gentium* nimis inepte.

Pag. 393. *claudentes principem ſuum*] Quid eſt *claudere principem?* Laudo fratris mei coniecturam, *eludentes principem ſuum.* Paullo ante dixit; *amicos ſanctos & venerabiles habuit, qui de illo nec ipſi riderent, nec riſui eſſe vellent.*

Ibid. *qui cum emti ſint, & pravi fuerint*] Prava hic eſt vox *pravi*. Ego emendo, *avari*. Vel potius *perverſi*, ſecutus veſtigia codicis Palatini, in quo diſertim eſt *pervi*. Et incredibile dictu eſt, quam bene *emtus* & *perverſus* hic reſpondeant, ſi quis utriuſque nominis vim adtendat.

Pag. 394. (*Cato temporis ſui*) Iuvenalis;

Tertius è cœlo cecidit Cato.

Pag. 395. *Hi ſunt, qui bonum principem ſuum fecerunt*) Eruditiſſimus Salmaſius pro *ſuum* reſcribit

Syrum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Syrum. Acute. Sed longe alia ſententia mea eſt de hoc loco. Lego *ſervum*, & illud *hi* cum ſuperiore periodo ſic conſtruo, ut manifeſtum ſit, non agi hic de illis viris, quorum conſiliis per omnia uſus eſt Severus, & catalogum Lampridius iam attexuit, ſed de cohorte illa malorum, qui Alexandrũ primis imperii diebus circumvenerant. Totũ locum adſcribam, ut lectori de emendationis meæ veritate propius conſtet; *His tot atque aliis talibus viris, quid mali potuit cogitari, vel fieri, cum ad bonum conſentirent? & eos quidem malorum cohors depulerat, qui circumvenerant Alexandrum primis diebus: ſed prudentia Iuvenis, his malis occiſis atque depulſis, amicitia iſta ſancta convaluit. Hi*, nempe mali, *ſunt, qui bonum principem ſervũ fecerant: ut item amici mali* (faciunt & hæc pro mea ſententia) *qui Romanos peſſimos etiam poſteris tradiderunt, ſuis vitiis laborantes. Servum* hic appellat, ut ſupra eadem in re *ſeruire* dixit, *Scio, imperator Conſtantine, quo periculo iſta dicantur apud imperatorem, qui talibus ſerviit.*

IN

IULII CAPITOLINI
MAXIMINOS, GORDIANOS MAXIMVM & BALBINUM
ANIMADVERSIONES.

PAg. 400. *potes tricies cum muliere perficere*] *Perficere* hic idem eſt, quod *fortiter facere* apud Petro-

tronium. *Non taces nocturne percuſſor, qui ne tum quidem, cum fortiter faceres, cum pura muliere pugnaſti.* Hic *facere* eſt verbum Veneris.

Pag. 406. *eratque in armis ipſe, magnus exercitui, & corpore multa ſemper oſtendens*] *Magnus exercitui erat*, id eſt, florebat gratia & favore militum. Sic ſupra dixit, *magnus imperatori.* Sed locus ſine dubio eſt corruptus; Scribe, *eratque in armis ipſe magnus, exercito corpore multa ſemper oſtendens.* Salluſtius in Iugurthino bello; *Nabdalſa exercito corpore.* Vide Nonium in EXERCITVS.

Pag. 426. *pedibus meis oſculum figat*] Salvianus Epiſt. 4. *oſculare ſaltem obſervatione pedes parentum tuorum quaſi ancilla.* Sed vide quæ in hanc rem plura ad Suetonium notavimus.

Pag. 429. *aureis litteris ſcriptos*] De litteris aureis etiam egimus ad Suetonium. Vnum illud hoc loco dicam; quoties aurearum litterarum mentio fit apud antiquos ſcriptores, vel intelligi ferro, aut alii materiæ litteras ex auro conflatas eſſe inſertas, quod fere uſum habebat in publicis inſcriptionibus, aut ductiles, quæ in membranis adhibebantur, ut hoc loco.

Pag. 438. *corporis qualitate ſubcraſſulus*] Vt *minuſculus, vagulus, blandulus* aliaque id genus.

Pag. 443. *Carthaginienſi populo ſemper devoto*] In lapidibus antiquis; NVMINI. MAIESTATIQVE. EIVS. DEVOTISSIMI.

Pag. 446. *incurrere in parietes*] Idem feciſſe Auguſtum notant auctores, Varro cum legionibus in Germania cæſo.

Ibid. *& omnem illam facem Maximinianæ tyrannidis*) Fuit cum pro *facem* legerem *fæcem.* Florus alibi dixit; *metus huius fax & turbo.*

Pag. 452. *vel prandium, ſi pranderet*) Nihil ineptius. Scribe; *Cibi parcus, ita ut intra punctum temporis vel prandium, vel cænam finiret.* Non dubito, quin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

quin duæ illæ voces, *ſi pranderet*, Capitolino à librariis ſint adſutæ. Miror autem ſcriptum ab iiſdem non eſſe, *vel cœnam, ſi cœnaret.*

Pag. 454. *non enim nos talia dicere voluimus*] Longe aliter hęc concipiuntur in laudatiſſimis illis membranis Palatinis: nempe hoc modo: *non enim nobis talia dicentes uno, quæ Iunius Cordus ridicule ac ſtulte compoſuit.* Sunt & iſta corrupta, ſed tamen viam nobis ſternunt ad veram hanc & indubitatam lectionem: *Non enim nobis talia dicenda puto, quæ Iunius Cordus ridicule ac ſtulte compoſuit.*

Pag. 480. *ut civium ſanguine litato ſpecie pugnarum ſe Nemeſis, id eſt vis quædam Fortunæ ſatiaret*] Locum hunc, ut ego quidem opinor, corruptiſſimũ, ſic exſcripſit Blondus Flavius Forlivienſis, qui floruit anno 1460. *Vt cum ſanguine litato ſpecie pugnatorum vim quamdam Fortunæ ſatiarent.* Elicient forte certi aliquid doctiores. Mihi iam non vacat, &, ſi vacaret, non poſſem.

Ibid. *& nudas inter ſe cohortes*) Pro *nudas* eumdem Blondũ legiſſe video *intuentes*. Vnde ego reſcribo *irruentes*.

Ibid. *Et etiamſi confidam in priorum principum teſtimoniis*] Longe aliter hæc conſtituuntur in membranis Palatinis; quæ ſic habent. *Sed ne peculiare quidem gaudium animi mei poßim exprimere, quum eos Auguſtos & principes generis humani videam, quorum antehac perpetuo cultu, mores & modeſtiam meam tamquam veteribus cenſoribus meis cuperem probata, & hæc eſſe cumſidam in priorum Principum teſtimoniis, veſtris tamen ut gravioribus iudiciis gloriarer.* Sententiam horum verborum aſſecuti ſunt viri eruditi, non quomodo integritati ſuæ denuo ſint reſtituenda. Ego veriſſimam lectionem eruiſſe me puto; *& huc uſque cum fidam in priorum principum teſtimoniis, veſtris tamen ut gravioribus iudiciis gloriarer.* Nempe levi mutatione, pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

ne, pro *& hæc eſſe confidam* reſcribo, *& huc uſque cũ fidam*. Vt ſit ſententia. Cum in hunc uſq; diem bonis priorum principũ de me teſtimoniis confiſus fuerim, veſtris tamẽ, quibus omnia mea ſemper volui probata, iudiciis nunc inprimis glorior.

IN
TREBELLII POLLIONIS
VALERIANOS, GALLIENOS TRIGINTA TYRANNOS &c.
ANIMADVERSIONES.

PAg. 495. *tu vectigalia firmabis, divides ſtatum*) Nihil hoc loco corruptius. quid eſt *dividere ſtatum?* Torſit illud eruditos. Ego medicinam huic loco inveniſſe me opinor. Pro *divides ſtatum* lege, *reſtitues ſenatum*. de qua palmaria noſtra emendatione noli dubitare. Confirmant enim eam verba Aureliani, quibus ad hanc Decii orationem respondet, *Quæſo, ſanctiſsime imperator, ne ad hanc me neceſſitatem alliges, ut ego iudicem de populo, de militibus, de Senatu, de omni penitus orbe*. De *ſenatu* autem nulla in oratione Decii exſtat mentio, præter iſtam, quam nos ex ingenio primi eruimus.

Pag. 507. *quo motu fabricæ multa devoratæ ſunt*) Palat. poſt *fabricæ* inſertam habet vocem *ipſa*, nulla ſententia. An litteris tranſpoſitis legendum *pratioſa?*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Pag. 514. *non murmura veſtra columbæ*) A columbis crebra ſimilitudinum materies Poëtis ad amanteis. Cn. Gallus, ſeu quis alius non inficetus auctor Lyrici.

Da columbatim mitia baſia.

Hinc *columbari*, columbarum more oſcula pangere. Cilnius Mœcenas; *fœminæ cirro criſpatæ labris columbatur*. Vnde poſtremo verſu pro *oſcula conchæ* ſcribendum aliquando putavi, *oſcla columbæ*, hoc modo.

non murmura veſtra columbæ

Brachia non hederæ, non vincant oſcla columbæ.

Oſcla ut *domnus & domnula* aliaque infinita. Vulgatam tamen lectionem commodiſſimam ſententiam admittere non abnuerim; ſumta à marinis conchis ſimilitudine, quæ quam arctiſſime conglutinantur, & vix divelluntur.

Pag. 522. *in acutiſſima baſi*) Palat. habet *auctiſſima*. vnde ego feci, *auguſtiſſima*.

Pag. 538. *dum me & exteræ gentes ferrum attrectaſſe*) Totum hunc locum ſic ſcriptum offendi apud Flavium Blondum Forlivienſem, in libris de Roma triumfante; *Ars mihi obiiciatur ferraria, dum exerceam, ferrumque illi tractaſſe me ſuis cladibus recognoſcant. Italiaque & omnis Alemannia, omniſque Germania cum cæteris, quæ adiacent, gentibus, Romanum populum ferratam putent gentem*. Ex quibus ego indubitatam hanc lectionem elicio. *Ars mihi obiiciatur ferraria, dum exercuiſſe eam, ferrumque illi tractaſſe me ſuis cladibus recognoſcant. Italiaque & omnis Alemannia* &c. Lectio vulgata, ſi quis eam propius inſpiciat, omnino inepta eſt.

IN FLAVIVM VOPISCVM ANIMADVERSIONES.

PAg. 625. *qua puri, qua mundi)* Malim hic pro *qua*, *qui*, ut & in ſequentibus.

Ibid. *nos aris ambarvalia indicemus. Poſt hæc interrogati*] Longe aliter locum hunc legiſſe videtur Blondus; nempe ad hanc faciem; *nos aris tumultuarias indicemus hoſtias. Hæc interrogati plerique Senatores* &c. Excutiant acutiores; quæ nos leviter tantum indicamus.

Pag. 625. *Eſt epiſtola Aureliani)* Præſtat ex more illorum ſcriptorum, *Epiſtola Aureliani*. Vt *eſt* ad præcedentem periodum referatur. *Atque ita ſolemnitas, quæ iubebatur, expleta eſt. Epiſtola Aureliani* &c.

Ibid. *Miror vos, patres ſancti,)* Hoc exordium epiſtolæ Aureliani cui, ubi eam Blondus, exſcribit, inſcriptionem hanc præfigit. AVRELIANVS AVGVSTVS SENATVI AMPLISSIMO SALVTEM. Idem pro, *Patres ſancti*, habet, *patres conſcripti*; quod utrumque verum præſtare auſim. miror horũ nihil ex MS. indicaſſe viros eruditos.

Pag. 639. *victa & triumfata)* Scribe *vincta* Sic paullo poſt; *Incedebat etiam Zenobia, ornata gemmis, catenis aureis: quas alii ſuſtentabant.*

Pag. 640. *præter captivos gentium Barbararum Blemyes, Axomitæ, Arabes, Eudæmones, Indi, Bactriani)* Non poſſum lectorem meum celare longe aliter & melius ſic olim legiſſe Blondum. *præter captivos gentium Barbararum, Blenn s, Axiomitas,*

mitas, Arabes. Erant quoq; ibi Bactriani, Hiberi, Sarraceni, Perſæ cum ſuis quique muneribus. Certe quod pro, *Eudæmones Indi*, habet, *Erant quoq, ibi*, veriſſima mihi videtur ſcriptura. Cum enim *Arabes* dixerit, neceſſe non erat addere, *Eudæmones*, qui ſub generali illo Arabum nominē continentur. Legi etiam poſſet, *Erant quoque Indi, Bactriani*, &c. Locus autem hic componi debet cum illo, qui eſt in oratione Taciti de laudibus Aureliani, quæ in eadem hac vita legitur. *Illum Sarraceni, Blemyes, Axomitæ, Bactriani, Seres; Iberi, Albani, Armenii, populi etiam Indorum* &c.

Pag. 649. *ſui vere Iuris)* Quis dubitet reſcribere *ſeveri iuris*.

Pag. 663. *manuum magiſtralium ictibus terrorią; ſubiaceat)* Palatinus pro *manuum* habet *magnarum*. Acutiſſimus Salmaſius legebat *Mannarum*, id eſt faſcium. Vt *mannæ magiſtrales* hic ſint virgarum faſces. Ego elegantiſsimam lectionem mihi videor nuper eruiſſe. Pro *magnarum* reſcripſi *anguillarum*. Quid *anguillæ* ſint, docet Iſidorus in Gloſſario: *Anguilla eſt, qua coarcentur in ſcholis pueri, quæ vulgo Scutica dicitur.* Dicuntur autem *anguillæ*, quia ex anguillarum pellibus conficiebantur. Et eodem modo Belgarum proverbio *palis crigen*, idem eſt quod vapulare.

INSERENDA SUIS LOCIS.

PAg. 22. *Catacrianos libros obſcuriſſimos)* Libri indubie eiuſdem fere argumenti fuere, cuius *libri Catabolici* Campeſtri, quorum meminit Fulgētius in Virgiliana Continentia. *Nec illa*, inquit, *quæ aut Dardanus in Dinameris aut Battiades in Paredris, aut Campeſter in Catabolicis infernalibus cecinerunt.*

Pag. 480. *ſe Nemeſis, id eſt vis quædam Fortunæ, ſatiaret]* Doctiſſimus Scriverius iuvenis olim legebat

bat, *Ut civium ſanguine litato, ſpecie pugnarum ſe ſine miſsione ſatiarent.* acutiſſime. Sine miſſione olim dabantur Gladiatores & ſine miſſione pugna. Livius de Perſeo, lib. XLI. *Deinde ſæpius gladiatores dando, & modo vulneribus tenus, modo ſine miſsione etiam.* Florus, ubi de Spartaco; *Tandem eruptione facta, dignam viris obiere mortem, & quod ſub gladiatore duce oportuit, ſine miſsione pugnatum eſt.* Plura in hanc rem habes apud medullam Suadæ Iuſtum Lipſium lib. II. Saturnal. Sed vulgatam lectionem idem doctiſſime tuebatur; *Nemeſin* hic de *Nemeſi campeſtri* interpretatus, cuius mentio in iſto lapide.

Nemeſi
ſanctæ
Campeſtri. pro. ſa
lute. Dominorum
N. N. Augg. P. Ael. P. F
Ælia. Pacatus
Scupis. quod. coh. doc
tor. voverat. nunc
campi. doctor. coh. I
P R. P. V. ſomnio. admo
nitus, poſuit L. L

ERRATA

IN ANIMADVERSIONIBVS.

PAg. 787. l. 10. E. ibid. lin. 12. *Satyricus.* Pag. 788. l. 5. *Epiſcopi* Pag. 790. l. 81. *Romam.* ibid. l. ult. *inemta.* p. 392. l. 15. *ſcriptores.* Reliqua, quæ in mala interpunctione commiſſa, boni conſule mi Lector.

ANIMADVERSIONVM

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
121 N 3